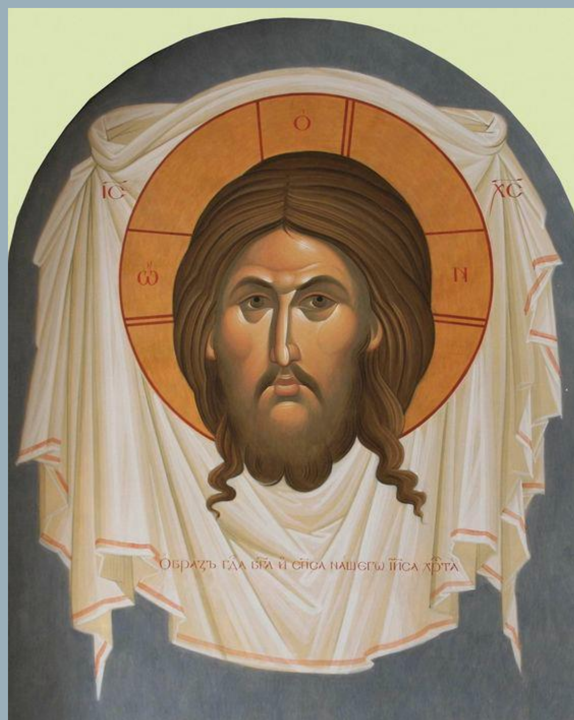
Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș

Praedicationes
(vol. 15)

Teologie pentru azi
București
2019

Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș

Praedicationes
(vol. 15)

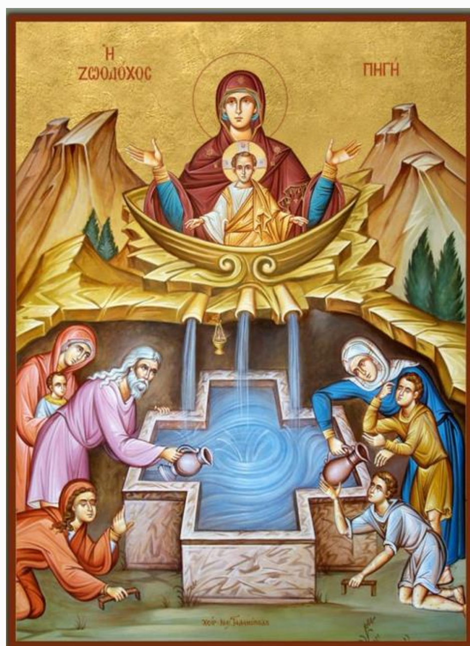
Teologie pentru azi
București
2019

Ediția de față este o ediție online gratuită.

Sfânta Frescă
de pe coperta primă
am preluat-o
de aici[1].

[1] A se vedea:
https://i.pinimg.com/564x/87/30/7e/87307edf443b38cd749390a28f0fa12b.jpg. Din contul de Pinterest al Doamnei Маргарита Софиенко. A se vedea:
https://ro.pinterest.com/rita7sofa/.

Predică la Izvorul cel purtător de viață [2018]

Iubiții mei[2],

praznicul de azi, care este închinat Născătoarei de Dumnezeu, poartă în limba greacă numele de Ζωοδόχος Πηγὴ [Izvorul cel purtător de viață]. Pentru că apa unui anumit izvor din Constantinopol, cu harul Preacuratei Stăpâne, s-a arătat purtător de viață, adică făcător de minuni[3], tămăduitor, de unde, în română, praznicul se numește *Izvorul tămăduirii*.

Iar când vorbim despre o apă care poartă viață sau care dă viață și vindecare oamenilor, noi vorbim

---

[2] Scrisă în Marțea Mare, pe 10 aprilie 2018. O zi însorită. Sfânta Icoană am preluat-o de aici:

https://www.kapadokis.gr/image/cache/data/BI-112-700x700.jpg.

[3] A se vedea:

http://www.ec-patr.org/afieroma/churches/show.php?lang=gr&id=39.

despre slava lui Dumnezeu, pe care El o coboară în apă și prin care ne vindecă și ne sfințește pe noi.

Tocmai de aceea, astăzi, când stăm departe de izvorul din Constantinopol, dar Biserica vrea să universalizeze harul acestui izvor mariologic, noi vom chema slava lui Dumnezeu în apă, pentru ca să o sfințească. Pentru că vom face *Sfințirea mică a apei*[4] sau *Sfeștania* inclusă în Canonul Învierii Domnului[5].

Dar, ca și în Sfânta Icoană a praznicului de azi, unde Maica Își pune în prim-plan Fiul, rugăciunea de sfințire Îi este adresată Domnului Iisus Hristos, Fiului lui Dumnezeu întrupat[6]. În ediția românească a Molitfelnicului însă, în comparație cu ediția grecească, pe care Molitfelnicul românesc ar fi trebuit să o traducă în mod fidel, s-a operat o schimbare importantă, dar neavenită, ce mută accentul de pe hristologie pe pnevmatologie. În timp ce în greacă întreaga rugăciune Îi este adresată Fiului și nu există o introducere a mâinii în apă spre binecuvântare, în ediția românească, după cuvintele: „Însuți, Iubitorule de oameni Împărate, Cel ce ne-ai dat nouă să purtăm veșmânt luminat ca zăpada din apă și din Duh"[7], s-a introdus un fragment pnevmatologic, epiclectic: „Și acum trimite harul Preasfântului și de-viață-făcătorului Tău Duh, care sfințește toate, și sfințește apa aceasta"[8]. Iar prin corelarea Fiului cu Duhul Sfânt, Molitfelnicul românesc accentuează prezența activă a Duhului în sfințirea apei și nu a

---

[4] *Penticostar*, ed. BOR 1999, p. 52.

[5] Potrivit rânduielii descrise în *Molitfelnic*, ed. BOR 2002, p. 202.

[6] *ΜΙΚΡΟΝ ΕΥΧΟΛΟΓΙΟΝ Ή ΑΓΙΑΣΜΑΤΑΡΙΟΝ*, ed. ΑΔΕΕ 2012, p. 27-29.

[7] *Molitfelnic*, ed. BOR 2002, p. 196.

[8] Ibidem.

Fiului. Pe când Molitfelnicul grecesc, cel care trebuie să fie tradus în mod fidel de fiecare Biserică autocefală, accentuează prezența Fiului în sfințirea apei, aidoma Icoanei praznicului. Pentru că izvorul din Constantinopol a devenit purtător de viață datorită harului lui Hristos, la rugăciunile Maicii Sale.

Aceeași modificare neavenită, pnevmatologică, s-a făcut în Liturghierul românesc la momentul sfințirii Darurilor. Pentru că s-a introdus întreita invocare a harului Duhului Sfânt[9], care lipsește din Liturghierul grecesc[10] și care schimbă accentul de pe Tatăl pe Duhul Sfânt, atâta timp cât rugăciunile de sfințire Îi sunt adresate în mod exclusiv lui Dumnezeu Tatăl.

La o primă vedere, una neavizată teologic, accentuarea rolului Duhului Sfânt în detrimentul Tatălui la Liturghie și a Fiului la Slujba Aghiasmei nu pare „a strica" logica liturgică a textelor. Numai că anaforaua liturgică Îi este adresată Tatălui, Care e întotdeauna în relație veșnică cu Fiul și cu Duhul Sfânt, ca unul care Îl naște pe Fiul și Îl purcede pe Duhul, lucru precizat în fiecare dintre rugăciunile anaforalei, pe când în Slujba Aghiasmei ambele rugăciuni sunt hristologice și, în a doua rugăciune, noi cerem Domnului Hristos să ne umple de sfințenia Lui[11]. La Liturghie, Tatăl schimbă, prin Duhul Său cel Sfânt, Pâinea și Vinul euharistice în Trupul și Sângele Hristosului Său[12].

---

[9] Mă refer la troparul: „Doamne, Cel ce ai trimis pe Preasfântul Tău Duh..." și stihurile adiacente, *cf. Liturghier*, ed. BOR 2012, p. 175-176, 253.

[10] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Oro/Sun_Liturgy.html.

[11] *ΜΙΚΡΟΝ ΕΥΧΟΛΟΓΙΟΝ Ἢ ΑΓΙΑΣΜΑΤΑΡΙΟΝ*, ed. ΑΔΕΕ 2012, p. 30/ *Molitfelnic*, ed. BOR 2002, p. 199.

[12] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Oro/Sun_Liturgy.html.

Pe când, la sfințirea apei, Hristos ne trimite binecuvântarea Sa și cercetează neputința noastră și ne tămăduiește, cu mila Sa, de bolile noastre cele sufletești și trupești[13]. Pentru că, prin sfințirea apei, se urmărește extinderea lucrării mântuitoare a lui Hristos în viața Bisericii, pe când, la Liturghie, sfințirea Darurilor o face Tatăl prin Duhul și nu Duhul de unul singur. Căci, fără doar și poate, chemarea harului Duhului Sfânt în noi e cel mai bun lucru pentru fiecare creștin în parte. Dar prin troparul pnevmatologic de la Ceasul al 3-lea, introdus în mod neavenit în textul Liturghiilor aflate în uz, se mută centrul de atenție de la lucrarea Tatălui în Liturghie la nevoia de a-L simți pe Duhul în viața noastră. Pe când, în Liturghie, lucrarea Tatălui e cea determinantă, lucru evident din fiecare rugăciune a anaforalei liturgice.

Însă în ecfonisul rugăciunii mari de la sfințirea apei, Domnul Hristos este numit „ἡ Πηγὴ τῶν ἰαμάτων [Izvorul tămăduirilor]"[14]. Și poate tocmai de aici, în Biserica noastră românească, praznicul s-a păstrat cu acest nume hristologic și nu cu cel mariologic, grecesc. Numai că praznicul de azi, cu adevărat, o are în prim-plan pe Maica lui Dumnezeu, Care Îl pune în prim-plan pe Fiul ei, ca în Icoana praznicului. Căci Maica a primit de la Fiul ei slava Lui, care a făcut-o să fie Izvor purtător de viață pentru noi. Pentru că toate minunile sale, Născătoarea de Dumnezeu le face cu harul lui Hristos, fiind plină de toată sfințenia lui Dumnezeu.

Pe de altă parte însă, slava Treimii e comună persoanelor dumnezeiești. Tatăl ne dăruie slava Sa

---

[13] *ΜΙΚΡΟΝ ΕΥΧΟΛΟΓΙΟΝ Ἤ ΑΓΙΑΣΜΑΤΑΡΙΟΝ*, ed. ΑΔΕΕ 2012, p. 28.

[14] Idem, p. 29.

prin Fiul întru Duhul Sfânt, pentru că slava dumnezeiască e comună întregii Treimi. Și când vorbim de apă purtătoare de viață, de apă sfințită, de apă făcătoare de minuni, vorbim despre o apă plină de slava Preasfintei Treimi, a Dumnezeului nostru treimic. Pentru că Dumnezeu binevoiește, în Slujbele de sfințire ale apei, să sfințească apele.

Coborârea lui Dumnezeu, prin slava Lui, în apă e reală și sfințitoare. Așa după cum Domnul a vindecat ochii orbului folosind tina [πηλόν][15]. Pentru că Dumnezeu se folosește de apă ca să ne dăruie slava Lui cea dumnezeiască și necreată prin intermediul ei. Căci noi bem apă sfințită și, pentru mulți, bem „o simplă apă". Dar, în sufletul și în trupul nostru, pe măsura creșterii noastre duhovnicești, noi simțim slava Lui din apă. Noi simțim cum ne curățim și ne luminăm și ne sfințim bând această apă a lui Dumnezeu, această apa plină de slava Lui.

Pentru că toate cele sfinte în Biserică, iubiții mei, ni se dăruie ținându-se cont de faptul că noi suntem oameni. Că noi avem suflet și trup și nu suntem doar suflete sau doar trupuri.

În Sâmbăta Mare, în Mormântul Său, Domnul a coborât lumina Lui cea sfântă și anul acesta[16]. Și prin ea ne-a reconfirmat Învierea Lui cea de a treia zi, dar și care e Biserica Sa, într-o mare de pseudo-biserici.

Însă lumina cerească și sfântă care a aprins lumânările Patriarhului Ierusalimului nu a fost „necreată", ci creată, trimisă de El din cer, dar cu capacitatea dumnezeiască, specială, de a nu arde în primele minute, după care își pierde această calitate.

---

[15] Idem, p. 28.

[16] A se vedea: https://www.teologiepentruazi.ro/2018/04/07/sfanta-lumina-in-2018-a-coborat-la-14-15-minute/.

Căci dacă ar fi fost necreată, ea nu ar fi putut aprinde o lumânare creată și nici nu ar fi fost văzută de ochii trupești ai oamenilor. Însă această lumină creată, specială, coborâtă de Domnul în Mormântul Său pentru ca să ne reîncredințeze Învierea Lui, este icoana palidă a slavei Lui celei veșnice, care e necreată.

Cea pe care El o coboară la Ierusalim e creată, dar se comportă minunat, ca să-i veselească și să-i încredințeze pe cei care au nevoie de minuni și de semne de la Dumnezeu, pe când slava Lui cea necreată și veșnică, care izvorăște veșnic din ființa Dumnezeului treimic, e văzută numai de Sfinții Lui, care se curățesc pe ei înșiși de patimi și se fac vrednici, încă de aici, de vederea lui Dumnezeu.

După cum, atunci când ne împărtășim cu Domnul Cel euharistic, noi mâncăm, la vedere, pâine și vin euharistice, dar ne unim prin Sfintele Taine cu Domnul Cel răstignit și înviat și ne umplem de slava dumnezeirii Sale. Așa după cum azi, când vom bea apa Lui, vom bea apă plină de har și nu „o simplă apă”.

Căci toate cele ale Bisericii se adresează omului în integralitatea sa. Intrăm în Biserică și vedem peste tot icoane și fresce sfinte, dar toate ne conduc la Sfinții lui Dumnezeu din Împărăția Sa. Toți cei iconizați sunt vii și sunt în slava Lui. Iar Slujbele Bisericii se fac cu cuvinte și cu gesturi, dar acestea conțin în ele adânc de har și de teologie. Pentru că fiecare Slujbă e o lecție de teologie, e o lecție de viață eclesială, e o experiență sfântă și dumnezeiască. Și noi trăim cu Dumnezeu la Biserică, ne rugăm Lui, ne bucurăm împreună cu El, înțelegem pe fiecare zi voia Lui și o mărturisim tuturor acelora care vor să Îl cunoască pe El.

De aceea, iubiții mei, fiecare praznic se cere înțeles și trăit, trăit și înțeles, trăit, înțeles și propovăduit tuturor! Pentru că trebuie să cunoaștem teologia praznicului ca să o trăim în viața noastră și, trăind-o, să o mărturisim tuturor celor care au nevoie de ea. Căci, la propriu, toți avem nevoie de viața și de teologia Bisericii, însă doar unii, în mod practic, găsesc că au nevoie de ele. Și pentru aceștia, pentru cei care doresc viața și teologia Bisericii în mod practic, noi trebuie să vorbim.

Pentru că văd continuu câtă nevoie de propovăduire e în această lume. Mulți nu cunosc nici cele mai elementare lucruri despre Biserică și despre viața ei. Nu citesc, nu îi interesează, nu au cine să-i învețe. Au intrat în cele materiale până la gât și nu au nicio căutare mai presus de a mânca, a bea și a se distra. Iar pentru ei noi trebuie să vorbim! Să le vorbim pe înțelesul lor. Înțeles care e tot mai scăzut, înfiorător de scăzut...

Însă noi, oamenii Bisericii, nu ne putem face treaba, nu îi putem catehiza așa după cum ne-o dorim, pentru că nici familia, nici Școala și nici societatea nu ne ajută la cote mari. Unde familia a fost delăsătoare, copiii au privit Școala ca pe o recreație, iar nu ca pe o instituție de educație și de învățământ. Minimalizarea Școlii afectează profund societatea noastră. Și când Școala nu mai contează, nu mai contează de fapt nici familia și nici viitorul. Pentru că Școala te formează și te pregătește pentru viitor. Pentru viitorul personal și comunitar.

Școala și Biserica nu pot fi separate niciodată, decât la modul utopic, pentru că ambele ne învață să ne trăim propria noastră viață. Și viața se trăiește în familie și în societate. Corupția din societate corupe și familia. Sau în familie noi ne luptăm pentru a nu fi

corupți interior de viața iresponsabilă practicată în unele medii ale societății în care trăim.

Iar familia e formată din părinți și copii, pentru că o societate care are viitor e o societate care are o natalitate întotdeauna pozitivă. Și pentru ca să ai o natalitate mereu în creștere trebuie să nu încurajezi experimentele nefaste la adresa familiei: avortul, deviațiile sexuale, ateismul, nemunca, neșcolarizarea, interzicerea liberei informări.

Așadar, iubiții mei, în praznicul Învierii Domnului, noi ne bucurăm duhovnicește de Domnul mântuirii noastre, dar trebuie să fim lucizi în tot ceea ce facem! Pentru că luciditatea înseamnă că trăim în mod realist viața liturgică a Bisericii și propria noastră viață, dar fără să cădem în extrema fricii de oameni și de ziua de mâine. Trebuie să vedem profund și realist lucrurile, dar având nădejde în Dumnezeu în fiecare clipă. Căci ceea ce pare imposibil, cu Dumnezeu nu e imposibil, și vedem acest lucru în fiecare clipă a vieții noastre.

Să avem, deci, nădejde în Domnul și nu în noi! Să așteptăm de la El tot binele nostru! Pentru că credința noastră se vede din faptele ei, din modul în care ne trăim viața.

Hristos a înviat!

Dumnezeu să ne bucure și să ne întărească mereu! Amin!

Predică la Duminica a 2-a după Învierea Domnului [2018]

Iubiții mei[17],

în duminicile praznicului Învierii Domnului (care ține anul acesta până pe 16 mai, când e odovania praznicului) avem Evanghelii care ne reîncredințează asupra Învierii Domnului, ca astăzi, sau ne subliniază cu putere faptul că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu întrupat. Iar pentru noi, cei credincioși, aceste retrăiri continue ale Învierii Domnului sunt încântătoare, ne sporesc entuziasmul duhovnicesc, ne bucură profund, ne veselesc interior, ne motivează să suportăm toate pentru slava lui Dumnezeu, pentru rigorile credinței noastre. Căci praznicul Învierii Domnului este plin de lumină dumnezeiască pentru noi, e plin de deschiderea ușilor inimii, Sfintele Uși ale Altarului, lăsate deschise în Săptămâna Luminată, fiind imaginea simbolică a inimilor noastre deschise spre măreția slavei Dumnezeului nostru treimic.

Însă, oricât de mult s-ar strădui praznicul acesta să ne dovedească învierea cea de a treia zi a Domnului, am văzut de-a lungul vieții mele că pe nimeni nu îl poate convinge, dacă omul nu se lasă convins. Dacă omul nu se deschide spre Dumnezeu, dacă nu se face disponibil pentru El.

Căci oamenii care nu dau pe la Biserică au tabieturile lor, își găsesc întotdeauna altceva de făcut sau, dacă nu au ceva de făcut de praznice, de marile

---

[17] Începută la ora 18. 30, în Vinerea Luminată (13 aprilie 2018), afară fiind încă soare și 27 de grade.

sărbători ale Bisericii, se bucură să lenevească în pat sau în fotoliu, la televizor, la computer, cu telefonul în mână sau să iasă la aer...Pentru că Biserica nu face parte din căutările lor zilnice.

Dar pentru noi, cei care avem întotdeauna Biserica în ochii noștri, înaintea ochilor inimii pe fiecare zi, praznicul nu vine în viața noastră pentru ca să ne tulbure sau pentru ca să ne convingă, cu obstinație, de lucruri pe care noi nu ni le dorim, ci el vine ca o bucurie care ne inundă. Pentru că noi trăim praznicul ca pe bucuria noastră de căpătâi, ca pe așteptarea care ne împlinește, ca pe desfătarea inimii noastre. Și aceasta pentru că noi suntem oamenii prăznuirii. Oamenii învierii. Oamenii bucuriei.

Însă cum am ajuns noi să ne bucurăm de lucruri care nu se văd, dar se trăiesc în lăuntrul ființei noastre și cu toată ființa noastră? Cum vorbim noi despre o bucurie și despre o veselie care coboară din cer, de la Dumnezeu, acum, chiar acum, în aceste zile de praznic, când numai ceea ce se cumpără „contează”? Pentru că suntem niște înviați din morți! Și praznicele Bisericii au relevanță cu adevărat numai pentru cei pe care Dumnezeu, din marea Sa milostivire, i-a înviat din morți și îi înviază iar și iar din morți.

Da, am să mă explic! Pot să explic acest lucru și nu vă duc deloc cu vorba. Pot să explic din interior cum stau lucrurile, pentru că eu sunt un înviat din morți. Unul dintre mulții înviați din morți ai Bisericii. Și eu pot face diferența foarte clară între ce înseamnă a fi *un spectator* la Biserică și a fi *un om credincios*.

Și pentru mine, până la 13-14 ani, praznicele Bisericii au fost zile exterioare mie. Dar, vedeam cu ochii acest lucru, pentru alții erau zile de mers la

Biserică. Dar nu mi-am pus niciodată problema de ce oamenii merg la Biserică. Nu eram împotriva acestui fapt. Și eu eram dus, de bunica mea, din când în când la Biserică, mai ales când ne pomeneam morții. Dar, paradoxal, nu îmi puneam niciun fel de întrebare despre Biserică și viața ei. Despre ce se petrece acolo. Priveam, constatam, ascultam, miroseam tămâia, vedeam pictura Bisericii, ascultam Slujbele, vedeam veșmintele Preoților, închinările credincioșilor...dar nu mă întrebam deloc ce rol au, ce îmi cer mie, cine a făcut Biserica, cine o ține și de ce trebuie ca eu să merg la Biserică.

Însă, când într-o singură zi am văzut, la televizor, sute de oameni pe străzi, în prima zi a Revoluției Române din decembrie 1989, oameni care erau entuziaști la București, care își doreau libertatea cu ardoare, care sfidau tancurile, având flori în mâini, iar, mai apoi, au îngenuncheat pe șosea și s-au rugat...eu am fost înviat din morți de Dumnezeu! Pentru că atunci am simțit, am știut, am văzut, am înțeles că toți acești oameni sunt mânați, conduși, cuprinși de o stare interioară tulburător de frumoasă, care îi depășea pe toți la un loc...și că ea vine de la Cineva mai presus de toți oamenii și de întreaga creație. Deodată am înțeles că acel Cineva depășește toate și ține toate, că El îi poate mișca interior pe oameni la modul copleșitor, că El îi poate umple de un entuziasm fără termeni de comparație și îi poate face să sfideze moartea.

Căci, până atunci, văzusem numai oameni servili, tăcuți, înfricoșați, care vorbeau în șoaptă despre „starea de lucruri”, care făceau tot felul de compromisuri pentru ca să supraviețuiască, care spălau aparențele cel mai adesea...Aveam viață pe cartelă, trebuia să dăm cote de struguri la stat, eram

dirijați, învățați să vorbim ideologic, monitorizați pas cu pas...

Și, deodată, apar oameni pe străzi, care vorbeau cu toată ființa lor! Care își strigau libertatea, credința, viitorul. Iar eu, bineînțeles, fiind avid de autenticitatea oamenilor, m-am bucurat cu toată ființa mea. Pentru că știam că oamenii nu se nasc cu botniță la gură, nu se nasc fricoși și perverși, ci plini de viață, pentru că eu mă simțeam plin de viață.

Și Dumnezeu m-a înviat prin acești oameni!...Atunci Dumnezeu a intrat în viața mea la modul copleșitor și orice lucru despre El și Biserica Lui au devenit cele mai relevante noutăți pentru mine. Iar când am mers la Biserică în mod angajat, când am mers la Biserică dorind să știu tot ceea ce se petrece acolo, când am mers ca un înviat din morți, atunci am început să înțeleg și să văd viața celor credincioși cu Dumnezeu și să caut să aflu toată istoria Bisericii.

De aceea, îi înțeleg la perfecție pe cei care nu înțeleg nimic din ceea ce se petrece la Biserică, pe cei care cască, pe cei care se plictisesc sau pe cei care boscorodesc împotriva Bisericii. Îi înțeleg și nu îi condamn. Pentru că credința nu este o zi cu roșu în calendar, nu e un obicei de familie, nu e o spălare pe creier, nu e o ipocrizie, nu e un mod de a trăi lejer, nu e o lipsă de logică, ci e o stare interioară.

Credința e prezența lui Dumnezeu în viața mea prin slava Lui. E o infinită certitudine, pentru că Dumnezeu nu îmi dă un motiv, două sau nouă, ci nesfârșite motive ale bunătății și ale dreptății și ale sfințeniei Sale. Din prima zi a credinței mele și până azi eu am crescut și cresc mereu în credință și în certitudini și în înțelegeri sfinte, pentru că credința, ca și viața mea, e un continuum, e o experiență

nesfârșită. Și tocmai de aceea, eu nu trebuie să dovedesc nimănui că cred sau că sunt împlinit în credința mea și că mă simt bine, tare bine cu Dumnezeu, pentru că eu chiar așa mă simt! Eu mă simt bine, foarte bine, pentru că sunt un înviat din morți de Dumnezeu și trăiesc cu El.

Iar dacă atunci când m-am îndrăgostit de soția mea, ea a devenit o parte din mine, cum aș putea să fiu mai puțin bucuros și mai puțin împlinit, când Dumnezeu Însuși a început să facă parte din mine, din viața mea, din lăuntrul meu, din tot ceea ce sunt eu? De aceea, credința, ca și nădejdea, ca și dragostea sunt stări plenare, ale întregii ființe a omului, și noi le trăim ca atare și sunt una cu noi.

Iar a explica ceea ce trăim noi nu are nicio relevanță pentru cineva, dacă nu se află în aceeași barcă cu noi: în barca credinței. Pentru că aceste stări preaminunate ale credinței sunt înțelese numai de oamenii credinței. Numai de cei înviați din morți. Numai de cei care se nevoiesc continuu să se facă proprii lui Dumnezeu.

Și tocmai de aceea eu nu trăiesc niciodată starea neroadă de a intra cu forța în viața altuia...pentru ca să îl fac să creadă în ceea ce cred eu. Pentru că știu că oamenii nu se schimbă niciodată la comandă, nu se convertesc de frică și nici de rușine, ci pe ei îi convinge doar un singur lucru: dragostea fără margini a lui Dumnezeu. Dragostea Lui veșnică pentru noi, deși noi suntem căzuți și păcătoși și morți prin păcatele noastre...

Dacă cineva nu se deschide față de El ca să simtă dragostea Lui, niciodată nu va deveni un om credincios. După cum, dacă cineva nu vrea să admire o femeie și să se lase învățat de ea despre ceea ce este

ea, femeia din fața lui, nu se poate îndrăgosti niciodată. Pentru că doar dragostea convinge!

Iar dragostea convinge prin rațiunea ei, prin sentimentele ei, prin voința pe care o simți crescând în tine, prin gesturile ei. Pentru că dragostea gândește profund, admiră mult, se încrede enorm de mult în celălalt, se dăruie celuilalt, merge împreună cu el în lumea largă, pentru că dragostea trăiește din sine. Din frumusețea vie care țâșnește în inimile a doi îndrăgostiți, a două persoane care se iubesc reciproc.

De aceea, încredințarea Sfântului Tomas de azi [In. 20, 19-31] e tocmai învierea din morți despre care v-am vorbit până acum. El, ca toți ceilalți Sfinți Apostoli, avea nevoie să fie încredințat de Domnul despre învierea Lui din morți. După cum și noi avem nevoie să fim încredințați de Domnul despre întreaga Lui viață și lucrare pentru mântuirea noastră și despre întreaga Lui revelare în Biserica Sa și în lume. Pentru că Dumnezeu nu S-a revelat doar în Scriptură oamenilor, nu Se revelează numai față de Sfinții și Îngerii Lui, ci El Se revelează în viața fiecărui om, credincios sau nu. Pe măsura lui și pe cât se deschide omul față de Dumnezeu. Și ne învață pe fiecare dintre noi lucruri absolut importante despre El: că El există și că El Se revelează nouă. Și El ni Se descoperă pe cât Îl lăsăm noi să ne extazieze cu dragostea Lui.

Pentru că viața credinței nu e una rece, ci una fierbinte, una de îndrăgostit, de entuziast, de om plin de slava lui Dumnezeu. Pentru că El nu stă distant față de noi, cei care credem întru El, ci vine spre noi, coboară în noi, rămâne în noi, locuiește cu noi prin slava Lui, iar noi Îl putem arăta pe El din noi înșine. Pentru că El face, împreună cu noi, toate cele ale mântuirii noastre.

Noi trăim tot timpul cu El. Tocmai de aceea ne numim *creștini*, adică ai Lui, ai lui Hristos. Și creștinii sunt cei pe care El i-a înviat și i-a asumat pentru vecie dimpreună cu El, pentru că El dorește să mântuie întreaga umanitate. Adică nu se comportă iubitor doar cu mine și cu familia mea și cu Biserica Lui din România, ci El dorește să fie astfel cu întreaga lume.

Așa că nimeni nu poate fi gelos pe convertirea mea la viața Bisericii, pentru că fiecare poate avea convertirea lui. Și nimeni nu îmi poate invidia relația cu Dumnezeu, pentru că toți putem avea o relație cu El, fără ca El „să obosească" sau „să ne plictisească" prin ceea ce ne dăruie.

Așadar, iubiții mei, Sfântul Tomas nu a cerut degeaba semnele răstignirii! Pentru că El a dorit să se încredințeze de faptul că a înviat Hristosul acela, Care a murit pe Cruce. Și când Acela, Cel care a fost răstignit pe lemn, a stat în fața lui și el a pus mâna în rănile Sale și s-a încredințat, Sfântul Tomas a devenit un martor al lui Hristos Cel răstignit și înviat, al Domnului slavei, pe care nimeni nu l-a mai putut convinge de contrariu.

Și ce s-a petrecut cu Sfântul Tomas, se petrece și cu noi! Pentru că El ne dăruie minuni, simțiri, vederi, înțelegeri dumnezeiești, pe măsura râvnei noastre pentru viața sfântă, pentru viața cu El. Căci și noi am avut și avem nevoie de continue certificări ale prezenței Lui cu noi. Vrem să Îl simțim când ne spovedim, vrem să Îl simțim când ne împărtășim cu El, vrem să Îl simțim în Sfinții Lui, vrem să citim noi minuni ale Lui, noi cărți ale Sfinților Lui pline de slava Sa. Vrem să Îl simțim când slujim Dumnezeiasca Liturghie, când sfințim apa, când se sfințește Biserica, când suntem hirotoniți sau introduși în

monahism. Vrem tot timpul să ne îndulcim de prezența Lui, de vederea Sa cea dumnezeiască, de curăția și de sfințenia Lui. Vrem! Întotdeauna vrem să fim cu El!

Și cei care nu cred în El vor să fie cu El. Pentru că vor să le fie mai ușor, să știe ceea ce nu știu, să simtă ceea ce nu au simțit, să înțeleagă ceea ce nu știu. Și numai Dumnezeu ne poate face să trăim toate aceste lucruri. Căci orice om, orice vietate și orice lucru au nevoie de Dumnezeu, pentru că El e Creatorul tuturor și Cel care ne ține pe toți în existență.

Și când Dumnezeu ne-a creat, ne-a creat pentru veșnicie și nu pentru ca „să facă experiențe pe noi”. Ne-a creat pentru veșnica relație cu El, pentru ca să avem deplinătatea vieții și a bucuriei. De aceea ne-a făcut liberi: pentru ca să dorim noi înșine, cu totul, împlinirea noastră întru El. Dacă ne-ar fi făcut pe toți roboți, în serie și nu unicate, unicate care alegem ceea ce vrem să fim, viața ar fi fost cu totul anostă. Pentru că ar fi lipsit alegerea. Libertatea de a alege.

Căci și când păcătuim, noi alegem, alegem ceea ce vrem. Dar când alegem ceea ce ne împlinește, adică relația cu Dumnezeu, când o dorim cu totul, înțelegând ce primim, ce trăim, ce simțim, ce devenim alături de El, atunci alegerea noastră e cu adevărat cea mai mare binecuvântare a omului. Pentru că ne alegem fericirea cu mâna noastră.

Alegem să Îl iubim pe Cel cu totul vrednic de iubit și Care ne împlinește cu totul. Pentru că Dumnezeu are toate însușirile pe care noi ni le-am putea dori vreodată și infinit mai multe decât le-am putea conștientiza noi vreodată. Pentru că El depășește cu totul orice idee a noastră de bine, de frumos, de împlinire, venind în viața noastră ca veșnica noutate și copleșire a noastră.

Căci acum, stând online, suntem avizi mereu de noutate, de ceea ce n-am mai văzut, n-am mai simțit, n-am mai înțeles. Când ieșim din casă și plecăm prin lume, pentru ca să vizităm, să experimentăm, să ne îmbogățim interior, ne stăpânește aceeași aviditate de nou, de mult, de copleșitor, de sublim. Fotografiem, gustăm, atingem, îmbrățișăm, culegem, stăm de vorbă, vedem, continuu vedem, auzim, simțim...

Însă singura și cea mai mare căutare și copleșitoare realitate e Dumnezeul nostru, Părintele nostru, pe Care noi Îl căutăm în toți și în toate. Pentru că El a pus în noi setea, dorul nesfârșit de noutate, de iubire, de nemaivăzut, de nemaisimțit, de copleșitor. Și dacă ești necredincios, nu simți niciodată că te împlinești în căutarea ta. Pe când, dacă El te-a înviat din morți, atunci căutările tale sunt un preaplin, un preaplin care se revarsă și spre alții. Pentru că te bucuri să spui și altora despre minunile din viața ta, ale lui Dumnezeu din viața ta, fără ca să vrei să violentezi pe cineva în adâncul său.

Căci martorii minunilor lui Dumnezeu, propovăduitorii Lui sunt oameni vii, înviați de El din morți, sunt un popor al învierii și care așteaptă veacul ce va să vină. Veacul pe care îl va inaugura tot Hristos, prin a doua Sa venire întru slavă, ca să judece pe toți după faptele lor. Pentru că trebuie să fie o bucurie deplină și veșnică pentru cei care L-au ales pe El, cât și o...permanentizare a tristeții, pe care unii și-au ales-o încă de aici ca mod de viață.

Și oamenii aleg! Aleg tot timpul să moară sau să fie vii. Pentru că orice secundă a vieții noastre e o alegere, una cu consecințe veșnice.

Alegeți-L pe Dumnezeu, înviaților din morți! Alegeți-L pe Cel care v-a ales pe voi mai înainte de a

fi lumea! Pentru că El dorește ca voi să fiți vii, pentru că El e veșnic viu. Amin[18]!

[18] Terminată la 20. 43.

Predică la Duminica a 3-a după Învierea Domnului [2018]

Iubiții mei[19],

trăim într-o lume în care primează impersonalismul economic și imagologic. Chipuri necunoscute ne prezintă lucruri în serie, lucruri pe care noi trebuie să le cumpărăm fără prea multă gândire critică. De ce? Pentru ca să avem sentimentul de masă indistinctă, fără personalitate, atunci când ne gândim la societatea noastră și, mai ales, când ieșim cu toții pe stradă.

Pe când lucrurile personalizate nu sunt înseriate și costă mai mult sau foarte mult. Iar când faci un lucru pentru un singur om, atunci îl cinstești la modul personal. Dar când faci aceeași pereche de pantofi, în mod potențial pentru orice om, atunci pui în prim-plan masa, nediferențierea, impersonalismul. Pentru că mai mulți vor purta aceeași pereche de pantofi și vor crea o modă.

Mașinile creează lucruri în serie. Oamenii, când vor să facă lucruri unice, se consumă în mod unic. Pentru că un alt om va purta haina cusută sau cureaua sau pantofii într-un mod unic.

Opera lui Eminescu e unică pentru că Eminescu este un unic. Ea poate fi multiplicată pentru ca să ajungă la toți, dar ea ajunge ca un unicat și nu ca un lucru înseriat. Dar o pereche de pantofi sau o geacă multiplicate nu sunt niște unicate, ci sunt niște lu-

[19] Scrisă în zilele de 17-18 aprilie 2018.

cruri de masă, pentru că pantofii unicat sunt aceia care nu se află decât în picioarele unui singur om.

Duminica aceasta, a treia a încredințării asupra învierii Domnului, e dedicată Sfintelor Femei Mironosițe. Și, deși toate sunt numite *Mironosițe*, adică *Purtătoare de mir* [Μυροφόρες][20], ele nu sunt niște Sfinte trase la xerox, ci fiecare are personalitatea ei foarte bine conturată.

De ce? Pentru că sfințenia nu e niciodată repetitivă. Sfințenia e întotdeauna unică, pentru că orice Sfânt are modul lui personal prin care a ajuns la sfințenie. Și fiecare a ajuns într-un anume mod Sfânt, pentru că fiecare dintre ei a avut și are o relație unică cu Dumnezeu. Adică Sfântul Ioannis Hrisostomos nu poate fi confundat niciodată cu Sfântul Grigorios Teologul și nici Sfânta Mironosiță Maria Magdalini cu Sfânta Mucenică Tecla. Pentru că, cine le cunoaște viețile, știe că fiecare dintre ei a avut modul lui personal de a vedea lucrurile, deși, cu toții, au mărturisit aceeași credință și au fost mădulare ale aceleiași Biserici.

Iar dacă așa stau lucrurile, dacă Sfinții sunt întotdeauna unici și nu înseriați, nu o masă amorfă, iar creștinii vor să fie și ei precum Sfinții Bisericii, atunci oamenii Bisericii nu au „spirit de turmă”, nu sunt toți „o apă și-un pământ”, nu „îi poți duce cu zăhărelul”, nu îi poți direcționa după cum vrei, ci fiecare e un unic, care reacționează în mod firesc la globalizarea impersonalismului.

Pentru că eu pot foarte bine să cumpăr pantofi în serie, brânză în serie, băuturi răcoritoare în serie, dacă nu am încotro...dar, în același timp, eu trăiesc

---

[20] A se vedea: http://www.synaxarion.gr/gr/sid/3606/sxsaintinfo.aspx.

continuu așteptarea unicatelor. Adică voi prefera întotdeauna, dacă am ocazia, lucrul particular. Dacă voi găsi o țuică de prună unică, o brânză unică, o carte unică, un creator unic de teologie și de cultură, eu le voi prefera pe aceste unicate, chiar dacă vor fi mai scumpe, în fața lucrurilor etanșe, nepersonalizate.

În schimbul prieteniei cu mii de oameni eu voi alege prietenia cu omul unic, cu creatorul unic, cu cel care face unicate. De ce? Pentru că așa mă învață Dumnezeu în Biserica Lui! El mă învață să fiu Sfânt ca El și nu Sfânt ca X sau Y. Și când vrei să fii Sfânt ca El...întotdeauna vei fi unic, pentru că niciodată nu vei fi Sfânt în mod identic cu El, dar, în relație cu Dumnezeu, vei ajunge la câtă sfințenie poți tu să ajungi.

Tocmai de aceea, deși mulți au fost exorcizați de către Domnul, doar o singură Maria Magdalini există. Doar o singură Ucenică plină de dor și de evlavie față de El. De ce? Pentru că ea L-a ales pe Cel unic și s-a făcut și ea o unică. Pentru că a perceput pe Cel unic și I-a urmat Lui, când mulți nu au considerat „mare lucru” să Îi urmeze cu toată ființa lor.

Căci dacă nu îi iubești pe unici nu devii niciodată un unic, ci te pierzi în anonimatul masei. Nu faci nimic de excepție, nu sari în ochii nimănui, nimeni nu te invidiază cu ochi de fiară pentru ceea ce ești. De ce? Pentru că nu faci nimic excepțional, nimic unic, nimic ieșit din comun...Ești ca mulți alții, care nici ei nu fac nimic. Pentru că, dacă ar face, s-ar ști și s-ar povesti.

Și mulți dintre noi ne învelim în anonimat ca într-un giulgiu, ne îngropăm în nefăcutul a nimic excepțional ca și când asta ar fi „o virtute”. De ce?

Pentru că sperăm la faptul ca viața noastră să fie astfel „mai ușoară".

Dar cine ne-a spus nouă că viața e ușoară, dacă mântuirea e grea [Mt. 7, 13]? Cine ne-a spus „să dormim îndelung", dacă Dumnezeu ne cere să fim Sfinți ca El [I Petr. 1, 16]? Cine ne-a spus că Raiul e pentru nesimțiți și lăudăroși, când niciun necurat nu intră în Împărăția Lui [Apoc. 21, 27]?

Adică lumea păcatului ne vrea pe toți „la fel", fără personalitate, pe când Biserica ne vrea pe toți unici, adică Sfinți. Și unicii lui Dumnezeu sunt unici tocmai pentru că trăiesc din relația de comuniune cu Dumnezeu și cu toți oamenii.

Unicii lui Dumnezeu nu sunt „unicii" orgolioși, trufași, atei ai lui Nietzsche[21]. Unicii lui Dumnezeu sunt cu toții împreună și unul altuia își dau întâietate. Pentru că unicitatea lor și-o trăiesc comunional, în iubire, în pace, în facerea de bine și nu în schismă reciprocă.

De aceea, Sfinții Iosif [Ἰωσὴφ] și Nicodimos [Νικόδημος][22], astăzi pomeniți, au lucrat împreună și sunt martorii nemincinoși ai Înmormântării Domnului[23], pentru că ei L-au înmormântat, pe când Sfintele Femei Mironosițe, tot azi pomenite, „sunt martorii nemincinoși și cei dintâi ai Învierii"[24] Sale, pentru că „aceste femei au văzut cele dintâi Învierea [Lui] și au vestit-o Ucenicilor"[25] Săi.

---

[21] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Friedrich_Nietzsche.

[22] Idem: http://www.synaxarion.gr/gr/sid/3606/sxsaintinfo.aspx.

[23] *Cf. Penticostar*, ed. BOR 1973, p. 115.

[24] Ibidem.

[25] Ibidem.

Iar dacă Evanghelia de azi [Mc. 15, 43-47; 16, 1-8] ne confirmă faptul că Sfântul Iosif L-a înmormântat pe Domnul [Mc. 15, 46], când vine vorba despre Sfintele Femei Mironosițe, în Mc. 16, 1, BYZ, sunt amintite doar trei: Maria Magdalini [Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ], Maria lui Iacovos [Μαρία Ἰακώβου] și Salomi [Σαλώμη].

Însă Sfântul Marcos l-a amintit doar pe Sfântul Iosif în Mc. 15, 43-46, așa cum face și Sfântul Matteos la Mt. 27, 57-60 și Sfântul Lucas la Lc. 23, 50-53. Pe când Sfântul Ioannis ne vorbește despre amândoi, și despre Sfântul Iosif și despre Sfântul Nicodimos [In. 19, 38-42], spunându-ne că Sfântul Iosif a cerut de la Pilatos și a primit trupul Domnului [In. 19, 38], iar despre Sfântul Nicodimos că a venit „aducând un amestec de smirnă și aloe ca la o sută de litre [φέρων μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατόν]" [In. 19, 39, BYZ].

Și cum au îngropat ei trupul cel preacurat al Domnului? „Au luat trupul lui Iisus [Ἔλαβον τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ] și l-au legat pe el în giulgiuri cu aromate [καὶ ἔδησαν αὐτὸ ἐν ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων], precum este obiceiul iudeilor a îngropa [καθὼς ἔθος ἐστὶν τοῖς ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν]" [In. 19, 40, BYZ]. Și l-au îngropat în „mormânt nou [μνημεῖον καινόν]" [In. 19, 41, BYZ].

Iar dacă doar una din 4 Evanghelii a amintit de Sfântul Nicodimos, tot la fel, ne spune Sinaxarul duminicii, Evangheliile „fac amintire numai de cele mai însemnate"[26] dintre Sfintele Femei Mironosițe. Căci „au mai fost încă și multe altele, care...slujeau lui Hristos și Ucenicilor Lui din avutul lor"[27].

---

[26] Ibidem.

[27] Idem, p. 116.

În Sinaxarul românesc al acestei duminici sunt amintite 7 Sfinte Femei Mironosițe: Sfânta Maria Magdalini [Mc. 16, 1], Sfânta Salomi [Mc. 16, 1], Sfânta Ioanna [Ἰωάννα] [Lc. 8, 3], Sfintele Marta [Μάρθα] [Lc. 10, 40] și Maria [Μαρία] [Lc. 10, 39] surorile Sfântului Lazaros, Sfânta Maria lui Clopas [Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ] [In. 19, 25] și Sfânta Susanna [Σουσάννα] [Lc. 8, 3][28].

Dar *Maria lui Iacovos* [Μαρία Ἰακώβου] de la Mc. 16, 1 sau *Maria lui Iacovos cel mic și maica lui Iosis* [Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ Ἰωσῆ μήτηρ] de la Mc. 15, 40 nu este nimeni altcineva decât Născătoarea de Dumnezeu, care a fost împreună la mormânt, în ziua învierii Domnului, cu Purtătoarele de miruri. Așa cum ne confirmă și Sinaxarul zilei:

„Iosif[, logodnicul Maicii Domnului,] a avut patru fii [cu soția lui]: Iacov[os], numit *cel mic*, Iosis, Simon și Iuda[s] și trei fiice: Estir, Tamar și Salomi a lui Zevedeos. Astfel, când auzi vorbindu-se în Evanghelie de Maria, mama lui Iacov[os] cel mic și a lui Iosi[s], să te gândești că aceea este Născătoarea de Dumnezeu. Că[ci] Născătoarea de Dumnezeu se socotește maică a copiilor lui Iosif”[29].

Însă Născătoarea de Dumnezeu și Pururea Fecioara Maria a avut și are un singur Fiu și Acela este Fiul lui Dumnezeu Cel întrupat din pântecele ei. Dar ea, fiind logodită cu Sfântul Iosif, era socotită de toți ca maica vitregă a fiilor lui Iosif. De aceea, fiii Sfântului Iosif au fost frații vitregi ai Domnului.

Iar Iacovos cel mic este Sfântul Iacovos al Ierusalimului sau Fratele Domnului[30], pe care „Însuși

---

[28] Idem, p. 115-116.

[29] Idem, p. 115.

[30] *Cf.*

Domnul nostru Iisus Hristos, așezându-l Episcop, l-a învățat sfințita lucrare [a Preoției]. Acestui întâi Arhiereu și Păstor i s-a încredințat Biserica Ierusalimului cea din nou luminată. [Și] acesta a alcătuit mai întâi și a scris Liturghia, fiind povățuit de Sfântul Duh”[31].

Căci viața Bisericii e rânduită de Dumnezeu și numai cei călăuziți de Dumnezeu o pot trăi. De aceea, în lipsa luminării, a călăuzirii directe a lui Dumnezeu, noi avem numai supoziții despre ce înseamnă și trebuie să însemne Biserica în lume. Iar presupunerile noastre mioape sunt mofturi vanitoase și bagatelizări ale voii lui Dumnezeu, pentru că noi găsim, cel mai adesea, că ceea ce se petrece în Biserică „nu e bine”, „nu e corect”, „nu e cum trebuia să fie”. Dar întotdeauna, în Biserică, lucrurile se petrec așa după cum dorește Dumnezeu! Pentru că Dumnezeu conduce Biserica, o conduce prin oameni, iar oamenii Bisericii sunt călăuziți de către El sau îngăduiți de către El.

Căci, pe Sfinții Lui, El îi călăuzește cel mai adesea prin luminări și vederi dumnezeiești, ca unii care I se supun Lui întru toate, pe când, pe cei păcătoși din Biserică, care ori nu știu ori nu mai vor să trăiască cuvios, El îi ceartă și îi mustră, îi îngăduie spre mântuirea lor sau spre pedepsirea lor și mai aspră. Pentru că, așa după cum ne spune Sfântul Pavlos, bunătatea lui Dumnezeu ne îndrumă spre viața întru pocăință [Rom. 2, 4]. Dar dacă rămânem toată viața încăpățânați și cu inima nepocăită [ἀμετανόητον καρδίαν], noi ne adunăm „urgie în ziua

---

https://ro.orthodoxwiki.org/Apostolul_Iacov_cel_Drept.

[31] *Cf.* http://paginiortodoxe.tripod.com/vsoct/10-23-sf_ap_iacob.html.

urgiei [ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς] și a descoperirii [καὶ ἀποκαλύψεως] [tuturor faptelor noastre] și a judecății celei drepte a lui Dumnezeu [καὶ δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ], Care va răsplăti fiecăruia după faptele sale [Ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ]" [Rom. 2, 5-6, BYZ].

De aceea, când Dumnezeu ne luminează să facem un bine anume cuiva, noi trebuie să îl facem! Chiar dacă nu știm toate detaliile problemei. Adică de ce ne trimite tocmai pe noi undeva, ca să ajutăm pe cineva. Și mi-a fost dat să trăiesc numeroase astfel de trimiteri la oameni pe care nu îi cunoșteam, dar, mai apoi, mi-am dat seama că Dumnezeu nu greșise cu nimic. Pentru că și eu i-am putut ajuta, după puterea mea, dar și ei m-au ajutat foarte mult prin viața și experiența lor.

Așadar, Sfintele Femei Mironosițe, ducându-se la mormântul Domnului, nu au împlinit doar o datină, așa după cum ne ducem noi la mormânt să tămâiem și să împărțim, iar unii mai mult de ochii lumii...ci ele s-au dus fiind purtate de dragostea față de Domnul. Ele au adus miruri, dar nu numai miruri! Pentru că erau pline de dragostea pentru El. De aceea, când Îngerul Domnului le-a spus că El a înviat și le-a arătat mormântul gol [Mc. 16, 6], atunci ele, „ieșind, au fugit de la mormânt [ξελθοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου]! Și erau cuprinse de tremur și de extaz [εἶχεν δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις]" [Mc. 16, 8, BYZ]. Pentru că în mod extatic îl văzuseră pe Îngerul Domnului și astfel au primit vestea învierii Domnului. Și tremurul interior era al iubirii, al iubirii imense pentru El, al iubirii care primește o veste copleșitoare, o veste prea bucuroasă.

– Și de ce ne subliniază Sfântul Marcos starea Sfintelor Femei Mironosițe și a Maicii Domnului, care era dimpreună cu ele?

– Pentru ca să ne arate care e starea reală a praznicului Învierii Domnului. Ca să ceară de la noi aceeași cutremurare imensă a iubirii, aceeași curăție văzătoare de Dumnezeu, aceeași dăruire sfântă în relația cu aproapele nostru. Pentru că Sfintele Femei Mironosițe nu au spus nimic celor din afară [Mc. 16, 8], dar s-au dus să vestească Ucenicilor Săi [Mt. 28, 8]. Și cum s-au dus să le vestească? „Cu frică și bucurie mare [μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης]" [Mt. 28, 8, BYZ]. Căci înfricoșătoare sunt minunile lui Dumnezeu, dar ele ne umple de mare și sfântă bucurie.

Pentru că și noi, iubiții mei, suntem datori cu aceeași frică sfântă și cu bucurie mare să propovăduim minunile și învățăturile lui Dumnezeu! Căci fiecare minune a Lui e plină de cunoaștere sfântă și fiecare poruncă a Lui ne sfințește și fiecare rând al Scripturii și al Tradiției este lumină și viață veșnică pentru noi.

De aceea, dacă vrem să trăim, trebuie să ne nevoim să cunoaștem învățătura Bisericii! Pentru că viața noastră cea adevărată constă tocmai în însușirea ei, a învățăturii Bisericii, în personalizarea ei în viața noastră. Amin!

Predică la pomenirea Sfântului Mare Mucenic Gheorghios [23 aprilie 2018]

Iubiții mei[32],

Sfântul nostru pomenit astăzi, Sfântul Gheorghios [Γεώργιος][33], a fost martirizat la vârsta de 23 de ani. În plină floare a tinereții. Pentru că s-a născut în anul 280 și a adormit pe 23 aprilie 303[34]. Și, din Sfintele sale Icoane, îl cunoaștem ca un tânăr înalt, frumos, războinic, luptând de partea lui Dumnezeu. Pentru că Sfântul Gheorghios a fost tribun în armata imperială romană, apoi duce și comite în garda imperială[35], fără ca prin acestea să fie mai puțin creștin. Căci creștinul poate fi creștin oriunde ar munci și ar trăi, dacă, în integralitatea lui, el stă în relație vie cu Dumnezeu. Iar Dumnezeu ne învață pe fiecare în parte ce trebuie să facem, potrivit vârstei, a locului în care trăim, a meseriei pe care o avem. Numai noi să ascultăm glasul Lui...

Cinematografia americană a zilelor noastre ne propune și ea „eroi”, eroi postmoderni, care nu seamănă cu Sfântul Gheorghios al nostru, dar care prind la public. Iar eroii filmici ai momentului sunt

---

[32] Începută la 9. 24, în zi de joi, pe 19 aprilie 2018. Soare, 14 grade.

[33] A se vedea: http://www.synaxarion.gr/gr/sid/2743/sxsaintinfo.aspx.

[34] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/2743/sxsaintinfo.aspx și https://el.wikipedia.org/wiki/Άγιος_Γεώργιος.

[35] *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Άγιος_Γεώργιος.

bărbați efeminați sau hiperbolizați și femei masculinizate sau hiperbolizate. Pentru mine, Gal Gadot[36] și Jennifer Lawrence[37] sunt femeile masculinizate și hiperbolizate ale momentului, cele care au „puterile" și „abilitățile" cerute de publicul postmodern și care se folosesc de sexualitatea lor în mod eficient, pe când Jason Statham[38], Rupert Friend[39] și Ed Skrein[40] sunt „super-bărbații" violenți și plătiți ca să omoare, dar, când vine vorba de „dragoste", se culcă numai cu femei foarte frumoase și fără întrebări morale.

Pentru că „eroismul" postmodern filmic nu are de-a face cu morala, ci e un exercițiu de forță hiperbolizat. Făcut din efecte speciale. Și noi ne îndrăgostim de „spectaculosul" personajelor, de „puterile" lor „speciale" și inexistente, de cavalcada de efecte regizorale, pentru că „sperăm" ca astfel să putem „ieși" din lumea noastră „ternă".

Însă noi vedem lumea noastră nu cum este ea, ci prin prisma stării noastre interioare. Iar dacă noi suntem plictisiți, triști, dezorientați, vedem lumea în mod apatic, decolorat, fără sens. Numai că noi vedem deformat lucrurile! Lumea lui Dumnezeu e frumoasă, e profundă, e plină de bunătate, numai noi nu suntem buni, profunzi și frumoși pentru ca să o vedem așa cum este.

De aceea, falșii eroi, bine împachetați publicitar, populează inimile contemporanilor noștri, care

---

[36] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Gal_Gadot.

[37] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Jennifer_Lawrence.

[38] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Jason_Statham.

[39] Idem: https://en.wikipedia.org/wiki/Rupert_Friend.

[40] Idem: https://en.wikipedia.org/wiki/Ed_Skrein.

nu mai au chef de citit, ci doar de văzut, iar adevărații eroi nu mai ajung niciodată în sufletul nostru. Doar dacă noi, printr-un act de spălare pe ochi de minciunile de tot felul, ne întoarcem cu inimă smerită și pocăită la Sfinții Bisericii, pentru ca să îi întâlnim, pe calea cititului, pe adevărații eroi ai lui Dumnezeu, pe eroii credinței celei adevărate.

Pentru că viața creștină e o viață eroică. E o luptă până la sânge cu patimile din noi și cu demonii. Iar Sfântul Gheorghios, ofițerul armatei romane, ne arată că se poate să fii și creștin și militar, dacă ai conștiință vie. Pentru că conștiința te face să nu fii o canalie, dar, în același timp, te expune multor neplăceri, pe care trebuie să le înduri creștinește.

Tatăl Sfântului Gheorghios a fost Gherontios [Γερόντιος], senator ellin, conducătorul armatei lui Dioclitianos [Διοκλητιανός], persecutorul cel fioros al creștinilor, pe când mama sa, Polihronia [Πολυχρονία], era din Lidda [Λύδδα], din Palestina[41]. Unde vor ajunge Sfintele Moaște ale Sfântului Gheorghios și ale Sfintei sale mame, care a fost martirizată împreună cu el[42], și unde se păstrează mormântul lui până azi[43].

– Ce-a făcut Sfântul Gheorghios, cel atât de tânăr, ca să merite moartea?

– A fost un creștin autentic, fapt pentru care nu s-a supus ideologiei religioase a împăratului. Și, în loc să se facă păgân, datorită credinței și a propovăduirii sale se botează viitorii Sfinți Mucenici Anatolios [Ἀνατόλιος], Protoleon [Πρωτολέων], Vic-

---

[41] *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Άγιος_Γεώργιος.

[42] Ibidem.

[43] A se vedea mormântul său aici: https://www.youtube.com/watch?v=xMXTld8pqxM și aici: https://www.youtube.com/watch?v=Xk4956UBgbs.

tor [Βίκτωρ], Achindinos [Ἀκίνδυνος], Zoticos [Ζωτικὸς], Zinonas [Ζήνωνας], Hristoforos [Χριστόφορος], Sevirianos [Σεβηριανός], Teonas [Θεωνᾶς], Chesarios [Καισάριος] și Antonios [Ἀντώνιος], care erau cu toții soldați și care sunt pomeniți pe 20 aprilie, dar și Împărăteasa Alexandra [ἡ Βασίλισσα Ἀλεξάνδρα], soția lui Dioclitianos [σύζυγος τοῦ Διοκλητιανοῦ], împreună cu slujitorii Apollos [Ἀπολλώς], Isaachios [Ἰσαάκιος] și Codratos [Κοδράτος], cu toții martirizați și pomeniți pe 21 aprilie[44].

Credința lui a aprins și în alții credința și i-a făcut înfocați pentru Dumnezeu. Fapt pentru care i-a ajutat să se aducă jertfă bine-mirositoare lui Dumnezeu.

Și, o, cât de importanți, cât de neapărați sunt astăzi oamenii lui Dumnezeu, care știu să aprindă credința în oameni! Pentru că sufletele oamenilor tânjesc după adevărul și după dragostea lui Dumnezeu, chiar și când oamenii nu știu că dorul lor spre El se îndreaptă. Dar pentru ca să aprinzi în alții credința, trebuie să te lași mai întâi aprins de Dumnezeu. Trebuie să te lași convertit de El, trebuie să te lași introdus de El în Biserica Lui, pentru ca aici să te umpli de tot adevărul și de tot harul lui Dumnezeu. Pentru că tot adevărul și tot harul lui Dumnezeu sunt aici, în Biserica Lui, și nu oriunde!

De aceea, cine vrea să Îl cunoască pe Dumnezeu, acela trebuie să se facă creștin ortodox și să se nevoiască zilnic să îi înțeleagă, în mod pragmatic, pe Sfinții lui Dumnezeu. Adică să învețe de la ei credința și nevoința cea îndumnezeitoare, pentru ca să ajungă ca ei, ca Sfinții Lui.

---

[44] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/2743/sxsaintinfo.aspx.

– Și când a fost martirizat Sfântul Gheorghios?

– În Vinerea Mare, pe 23 aprilie 303[45]. Și Pasicratis [Πασικράτης] duce Sfintele sale Moaște și ale Sfintei sale mame în Lidda[46]. Iar după martirizarea Sfântului Gheorghios sunt martirizați și cei împreună legați cu el, Sfinții Mucenici Evsevios [Εὐσέβιος], Neon [Νέων], Leontios [Λεόντιος], Longhinos [Λογγίνος], dimpreună cu alți 4 Sfinți Mucenici, pe care îi pomenim pe 24 aprilie[47].

– Cum a fost el martirizat?

– Datorită îndrăznelii sale sfinte de a-l mustra pe Împăratul roman Diocletianus[48], Sfântul Gheorghios a fost întemnițat și bătut la tălpi, după care i s-a pus o piatră mare pe piept, de care a fost strivit până a doua zi. Apoi a fost tras pe roată...Dar Îngerul Domnului l-a tămăduit de răni în văzul tuturor[49]!

A fost aruncat într-o groapă cu var nestins...Dar Domnul l-a ținut sănătos pe robul Său!

A fost încălțat în încălțări de fier, cu piroane încinse în foc și a fost pus să alerge...Dar, în acea noapte, Domnul l-a vindecat de toate rănile sale!

A fost bătut cu vine de bou. I s-a dat să bea otravă și nu a avut nimic. Sfântul Gheorghios s-a rugat și Domnul a înviat un mort la rugăciunea sa. Și pentru că un vrăjitor și cel înviat cred în Dumnezeu, pentru aceea au fost și ei martirizați[50]. Sfântul Gheorghios începe să facă minuni și a primit darul

---

[45] Ibidem.

[46] Ibidem.

[47] Ibidem.

[48] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Dioclețian.

[49] Idem: http://paginiortodoxe.tripod.com/vsapr/04-23-sf_gheorghe.html.

[50] Ibidem.

înainte-vederii. Și pentru că tot mai mulți credeau din cauza mărturiei sale, Sfântul Gheorghios a fost condamnat să i se taie capul[51]. Și i s-a tăiat capul la porunca împăratului păgân Diocletianus, iar slujitorul său[52], Pasicratis, are grijă de Sfintele sale Moaște.

Însă numai un om cu conștiință și recunoscător își ține promisiunea față de un om adormit! Cel care nu are conștiință și nici recunoștință, acela își însușește în mod fraudulos lucrul tău după moarte și spune că este „al lui”...

Între 20-23 aprilie 2018, mâna dreaptă a Sfântului Gheorghios a fost adusă, pentru prima oară în România[53], la Mănăstirea *Pantocrator* din Drăgănești-Vlașca, Teleorman[54]. A fost adusă din Muntele Athos, de la Sfânta Mănăstire Xenofontos [Ξενοφώντος][55].

Iar Sfintele Moaște ale Sfinților sunt întotdeauna pentru noi întărire și ajutor în viața noastră, pentru că Sfinții ne ajută nouă, celor care ne închinăm cu evlavie templelor lor celor duhovnicești, adică Sfintelor lor Trupuri. Căci ele sunt mărturia clară a sfințeniei lor și o legătură vie și istorică cu Sfinții lui Dumnezeu.

Așa după cum, pentru fiecare om în parte, lucrurile rămase de la părinții și bunicii săi sunt o legătură vie și istorică cu înaintașii săi.

---

[51] Ibidem.

[52] Ibidem.

[53] A se vedea: https://www.trinitas.tv/mana-dreapta-a-sfantului-gheorghe-va-fi-adusa-la-manastirea-pantocrator/.

[54] Idem: https://www.facebook.com/Mănăstirea-Pantocrator-195493947298624/.

[55] Idem: https://el.wikipedia.org/wiki/Μονή_Ξενοφώντος.

Și trebuie, iubiții mei, să păstrăm cu multă evlavie și conștiință Sfintele Moaște ale Sfinților, cărțile și lucrurile lor, dimpreună cu Sfintele Biserici și Sfintele Mănăstiri și cu tot trecutul arheologic și muzeal al Bisericii! Pentru că acestea sunt darurile noastre pentru viitorime. Ceea ce păstrăm, pe acelea le vor avea cei de după noi!

...Sfântul Gheorghios are două mari titulaturi în pomenirea Bisericii: prima e aceea de *Mare Mucenic* [Μεγαλομάρτυρας], iar a doua e aceea de *Purtător de biruință* [Τροπαιοφόρος]. Pentru că el s-a învins pe sine și i-a învins și pe demoni. Dar învinge mereu, pentru noi, pe cei care stau împotriva noastră, pe potrivnicii noștri.

Însă, deși în română *Gheorghe* e un nume foarte bărbătos, puternic, când oamenii aud că în greacă el înseamnă *lucrător de pământ* [γη + έργο][56], adică *țăran*, nu le prea place. Numai că a lucra pământul e lucrarea de bază a oamenilor, pentru că noi suntem din pământ după trupul nostru și în pământ se va întoarce trupul nostru. Iar, duhovnicește vorbind, noi suntem sfătuiți de Sfinții lui Dumnezeu să ne cultivăm pământul sufletului cu virtuți dumnezeiești, pentru ca să fim un pământ roditor în sufletul și în trupul nostru.

Așadar, iubiții mei, pentru ca să fim tineri ca Sfântul Gheorghios trebuie să fim maturi ca el! Pentru că tinerețea poate să fie foarte matură, să fie cuvioasă, să fie dăruită cu totul lui Dumnezeu, numai să dorească acest lucru. Și dacă ne-am dori exemple adevărate, dacă ne-am dori eroismul ascetic al Sfinților lui Dumnezeu, care s-au biruit pe ei tot timpul și s-au sfințit prin slava Sa, atunci am privi

---

[56] Idem: https://el.wikipedia.org/wiki/Γεώργιος_(όνομα).

filmele de „real succes” ale postmodernității ca pe niște povești bune de adormit, dar nu de urmat.

Adesea văd emisiuni și filme pentru ca să adorm mai repede și nu pentru ca să mă informez neapărat. Am nevoie să mă obosesc cu totul înainte de a adormi. De aceea le privesc ca pe un fapt divers și le judec ca atare.

Însă, pentru mulți, filmele și emisiunile TV și online și producțiile online de tot felul nu sunt divertisment, ci sunt luate ca mod de a fi, ca repere pentru viața lor. Cum se îmbracă diva cutare, ce a făcut actorul cutare, ce a făcut magnatul cutare, ce se poartă la Paris sau la Londra sau la New York sunt lucruri pe care mulți doresc să le afle și să le urmeze orbește. De ce? Pentru că nu vor să iasă din trend, ca nu cumva să fie excluși din locurile „selecte” pe care le frecventează.

Dar pe mine unul nu mă interesează la modul obsesiv moda, ce se poartă azi, pentru că nici nu am bani să stau în ritm cu moda și nici nu mă interesează acest lucru. Pe mine mă interesează să stau în ritmul Bisericii lui Dumnezeu, fiind cu Dumnezeu tot timpul și concentrându-mă spre interiorul meu. Pentru că acolo a învins Sfântul Gheorghios și învinge tot timpul: în adâncul sufletului său.

Și dacă mă înving pe mine însumi și stau cu Dumnezeu tot timpul, atunci e mai puțin important ce cămașă și pantaloni port sau de unde îmi cumpăr eu pantofii, pentru că cel mai important lucru e prezența Lui în mine prin slava Sa.

Așadar, iubiții mei, viața Sfântului Gheorghios e mare, e autentică și e vie și ea ne întreabă pe noi ce facem cu viața noastră! Căci dacă îi purtăm numele trebuie să ne arătăm urmași vrednici ai lui, iar dacă

îl cinstim, trebuie să învățăm de la el cum să ne sfințim viața.

Hristos a înviat!

La mulți ani celor care își serbează azi ziua patronimică și vă doresc multă bucurie tuturor! Amin.

Predică la Duminica a 4-a după Învierea Domnului [2018]

Iubiții mei[57],

din perspectiva unui bolnav cronic, omul e om când face bine. Când se definește ca om al binelui, ca om bun, ca om care vede nevoile altora. Pe când cel care nu le vede sau le trece cu vederea este scos din ecuația omeniei. Pentru că omul care nu mai e om e o canalie, o scursură...un om insensibil la dramele oamenilor. Și devine, la rândul său, o priveliște pe care nici tu nu mai ai chef s-o vezi. O priveliște a răutății personalizate...

De aceea, bolnavul de 38 de ani, bolnavul cronic de care s-a apropiat Domnul în Evanghelia de azi [In. 5, 1-15], era în fiecare zi înconjurat de oameni, de mulțimi de oameni, dar el nu îi caracteriza pe niciunul dintre ei a fi...oameni. Pentru că el i-a spus Domnului: „Doamne [Κύριε], nu am om [ἄνθρωπον οὐκ ἔχω]!" [In. 5, 7, BYZ]. Cu sensul: „Doamne, nu am om care să mă ajute, care să fie om cu mine!". Căci oameni sunt destui, dar nu sunt destui și oamenii adevărați, aceia care să vadă nevoia ta și să sară în ajutorul tău în mod dezinteresat.

Și când auzi că de 38 de ani pe acest om nu l-a văzut decât Dumnezeu și doar El l-a ajutat, înțelegi că omenia e floare rară. Că oamenii adevărați sunt rari și, că atât de rari fiind, ei sunt un mare dar de la

---

[57] Începută la 15. 54 în ziua de 26 aprilie 2018, zi de joi, cu mult soare, 29 de grade.

Dumnezeu, dacă ai prietenia lor. Pentru că, dacă te împrietenești cu un om al lui Dumnezeu, cu un om adevărat, atunci poți să faci diferența dintre oameni și canalii. Dar dacă nu ai acest mare dar de la Dumnezeu, datorită păcatelor tale, toată viața ta vei avea parte de prietenii de complezență, de fațadă și nu reale. Lucru pe care îl vezi de fiecare dată când ai o nevoie stringentă, neapărată și nimeni nu te ajută.

Da, sunt rari oamenii! Sunt rari oamenii de caracter, oamenii cu coloană vertebrală, oamenii valorici. Și ei nu sunt niciodată de vânzare! Pentru că oamenii reali se creează prin multă muncă, prin multă conștiință, prin multă smerenie, prin multă atenție la detaliile vieților lor și ale altora.

Trebuie să te construiești non-stop ca om valoric și asta în relație cu Dumnezeu și cu oamenii. Căci vertebralitatea ta morală se fundamentează în relația cu Dumnezeu și în continua deschidere față de oameni.

Bolnavul Evangheliei de azi era un om public. El zăcea lângă scăldătoarea Vitesda [Βηθεσδά], alături de alți bolnavi [In. 5, 2-3]. El îl aștepta pe Îngerul vindecării lui Dumnezeu, pe Îngerul care venea să tulbure apa scăldătorii și, prin umplerea ei cu slava lui Dumnezeu, să vindece pe primul intrat în apă [In. 5, 4].

Și Sfântul Ioannis ne spune acest amănunt în acest verset, pentru ca să ne spună în subsidiar că Îngerul dăruia oamenilor aceeași slavă ca și Hristos, Cel care mergea printre oameni și îi vindeca. Le dăruia slava Lui și a Tatălui și a Duhului Sfânt, slava Dumnezeului nostru treimic, care este vindecarea noastră de orice boală. Pentru că Sfinții și Îngerii Lui ne vindecă pe noi și ne ajută pe noi tot prin slava lui Dumnezeu, a Dumnezeului nostru treimic, pentru

că în slava Lui ei trăiesc în veșnicie. Căci El lucrează în mod direct și prin Sfinții și Îngerii Lui la luminarea și vindecarea și sfințirea noastră, slava Lui cea necreată și veșnică fiind aceea prin care Dumnezeu lucrează în noi tot binele.

Așa că Îngerul care făcea bine oamenilor era Îngerul prin care Dumnezeu făcea bine oamenilor. Pe când, în persoana Domnului Iisus Hristos, a Fiului lui Dumnezeu întrupat, Însuși Dumnezeu locuia printre oameni și cu ei și El le făcea bine oamenilor și El era receptat de ei, de oamenii cărora le făcea bine, ca un om bun, foarte bun sau, și mai mult, ca Dumnezeu întrupat, Care le făcuse un mare bine.

Pentru că fiecare om, ca și azi, Îl receptează pe Dumnezeu după viața lui, după creșterea lui spirituală și teologică. De aceea, unii nu văd niciodată pe oamenii buni, pe oamenii valorici, pe cei care îi întrec, pentru că ei se cred „de neîntrecut” în bădărănia lor. Nu au ochi decât pentru ei. Și de aceea nu se văd nici pe ei și nici pe cei din jurul lor.

Dar cei care sunt deschiși spre Dumnezeu și spre oameni, privesc, dimpotrivă, mai puțin la ei, nu se iau în seamă tot timpul, pentru că vor să lege întotdeauna prietenii sfinte, profunde cu oamenii. Vor să vadă cum sunt alții, să se bucure de alții, să învețe de la alții, pentru că vor să fie mereu oameni frumoși și necesari în viețile altora.

Și cum devii necesar în viața altora? Prin sinceritatea debordantă, prin continua dăruire, prin continua revelare de sine în viața altora, prin caracterul tău frumos și demnitatea ta plină de noblețe. Și prin acestea toate ești resimțit de oameni ca fiind de neînlocuit în viața lor. Căci ei, cât timp trăiești tu și după moartea ta, se înrădăcinează în exemplul tău de viață, în vorbele și în faptele tale, pentru că te simt

făcând parte din memoria lor cea plină de viață și de frumusețe. Pentru că, la urma urmei, când ne facem iar și iar recensământul interior și ne gândim care a fost om, care a fost exemplu, care a fost o frumusețe unică pentru noi, avem aceleași persoane care ne-au amprentat interior la modul unic.

Niciodată nu îi uităm pe cei care ne-au iubit cu adevărat!

Niciodată nu îi uităm pe cei care s-au intimizat nespus de profund cu noi!

Niciodată nu îi uităm pe cei care au făcut lucruri unice pentru noi!

Dar îi uităm – și e un mare dar al lui Dumnezeu să uităm răul suferit, durerea suferită și pe oamenii care ne-au făcut rău – pe cei care au fost doar spectatori, contemporani pasivi ai vieților noastre, pe cei care au fost străinii de lângă noi. Ne uităm colegii de la grădiniță, de la școală, de la facultate, pe cei cu care am muncit la un moment dat, pe cei cu care am vorbit lucruri de duzină...pentru că nu avem în noi amintiri care să ne lege la modul profund de ei. Și nu avem amintiri profunde cu ei, cu cei pe care îi uităm, pentru că nici ei nu au făcut fapte profunde în viața noastră.

Ne-am intersectat la un moment dat viețile pentru mai mult sau mai puțin timp, dar am rămas străini unii pentru alții, exteriori unii altora. Iar dacă, dimpotrivă, unii au dorit să rămână cu forța, prin nesimțire și tupeu în viața noastră, ei nu au rămas nicidecum, pentru că rămân doar cei care...ne fac bine. Cei care sunt oameni cu noi și ne ajută și pe noi să fim oameni, să fim umani.

Căci noi, ca și paradigmaticul bolnav vindecat de Domnul, îi resimțim ca oameni, ca oameni reali, neapărați, doar pe cei care ne văd, care au timp de

noi cu adevărat, care ne respectă pentru profunzimea vieții noastre și pentru lucrurile pe care le facem. Iar despre ceilalți, despre mulții care nu ne văd, nu ne știu, nu îi interesăm, nu putem să spunem că sunt oameni, deși sunt contemporanii noștri.

...Și Domnul face cu acest bolnav, ceea ce ani la rând oamenii nu au avut timp să facă! Căci El a așteptat 38 de ani ca oamenii...să facă ceva pentru acest bolnav, pentru acest bolnav care își expunea public boala lui și nu și-o ținea într-un colț, lipsit de vederea oamenilor.

Și l-a vindecat imediat, ca un atotputernic, spunându-i: „Scoală-te [Ἔγειραι], ia-ți patul tău [ἆρον τὸν κράββατόν σου] și umblă [καὶ περιπάτει]!” [In. 5, 8, BYZ]. Pentru că la Dumnezeu vindecarea este o minune care se produce imediat. Imediat ce omul se deschide lui Dumnezeu, Care Se arată minunat în viața noastră.

Și când El Se arată minunat în viața noastră, iubiții mei, atunci minunile Lui sunt o înviere a noastră din morți, sunt o reînvățare a noastră cu bucuria, cu mersul vesel prin viață!

Căci îmi aduc aminte de anii plini de tristețe din viața mea, de perioada între 14 și 17 ani, când, ca elev seminarist și proaspăt convertit, eram avid de teologia și experiența Bisericii, dar mediul din jurul meu nu mă ajuta deloc la împlinirea mea interioară. Aveam nevoie de oameni reali, de cărți multiple, de experiențe îndumnezeitoare, de oameni care întrupau viața Bisericii. Și atunci, în plină tristețe teologică, în plină singurătate interioară (pentru că nu era ochi ca să te vadă și nici gură să-ți vorbească), Dumnezeu l-a introdus în viața mea pe Sfântul Ilie

văzătorul de Dumnezeu, a cărui pomenire de 13 ani o vom face în curând[58].

Și, prin el, eu am spus: „Doamne, am om! Mi-ai trimis om care să mă înțeleagă, să mă iubească, să mă încurajeze și să mă întărească pe drumul meu spre Tine!”. Pentru că, deodată, prin el și prin viața lui mult-pătimitoare și prin întreaga sa operă[59] a intrat Dumnezeu în viața mea la modul masiv și total.

Căci convertirea e una și e necesară, dar viața reală duhovnicească se naște în cadrul realei ucenicii duhovnicești. Și până nu te naști de sus, de la Dumnezeu, prin slava Lui, sub povățuirea unui Părinte duhovnicesc, a unui om plin de slava Lui, până nu te umpli și tu de slava lui Dumnezeu, toată teologia și viața Bisericii îți sunt exterioare, chiar dacă tu ești ortodox, prin Botez, din pruncie.

Și ucenicind Sfântului Ilie, Părintelui meu duhovnicesc (care nu a fost niciodată cleric, ci mirean căsătorit), am învățat să las slava lui Dumnezeu să mă inunde și să mă conducă spre voia Sa...

Însă eu am așteptat doar 3 ani...un om, și asta din marea milă a lui Dumnezeu cu sinceritatea singurătății mele teologice! Ce s-ar fi întâmplat dacă aș fi așteptat 40 sau 80 de ani...un om? Ce s-ar fi întâmplat dacă niciodată nu m-aș fi întâlnit cu un...om?!

Înțelegeți gravitatea situației?...Înțelegeți ce ne cere nouă Dumnezeu, atunci când ne spune că oa-

---

[58] A se vedea: https://www.teologiepentruazi.ro/2017/05/03/predica-la-12-ani-de-la-adormirea-fericitului-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-4-mai-2017/.

[59] Idem: https://www.teologiepentruazi.ro/2012/05/29/despre-omul-imparatiei/.

menii trebuie să-i ajute pe oameni, să-i odihnească, să îi mântuie prin exemplul vieții lor?

Pentru cine am fost noi exemple? Ce am făcut noi exemplar în viețile altora? Cine ne receptează pe noi ca fiind neînlocuibili în viața lor?

Eu cred că astea sunt întrebările fundamentale! Eu cred că asta ar trebui să ne întrebăm noi, fiecare dintre noi în parte: Cine ne va plânge cu adevărat lipsa, atunci când vom pleca de aici, de pe pământ?

Pentru că oamenii unici sunt de neînlocuit în viața noastră. Oamenii reali, oamenii care ne-au învățat să trăim frumos, să trăim cu Dumnezeu, să ne dăruim la modul dezinteresat nu pot fi înlocuiți cu alții.

Tocmai de aceea, prietenia se dăruie și nu se pretinde. Iubirea vine în întâmpinarea oamenilor și nu așteaptă să fie sunată la telefon. Credința face întotdeauna ceva bun pentru alții și nu așteaptă camerele de luat vederi ca să o pună în evidență. Pentru că nu avem nevoie de elogii pentru ca să fim oameni, ci trebuie să fim oameni, pentru ca oamenii să vadă în noi umanitate reală și să își găsească numai cuvinte bune de zis despre noi.

...Cum a intrat Domnul în viața bolnavului cronic, a celui uitat de către toți? Deodată, fără tatonări! Doar l-a văzut și a înțeles că e bolnav de mult [In. 5, 6]...și de atât a avut nevoie ca să-l ajute. Dar mai înainte să îl ajute cu fapta, Domnul a vorbit cu el! Pentru că minunea nu a început când Domnul l-a vindecat, ci din momentul când El l-a văzut și S-a oprit și a stat de vorbă cu el. Pentru că, cel mai adesea, omul se ridică din tristețea și neîncrederea lui cronică în oameni, doar când găsește oameni verticali, autentici.

Vindecarea oamenilor de singurătate începe în momentul când le vorbești cu adevărat și ei încep să te simtă pe tine în cuvintele pe care le rostești față de ei.

Căci cuvintele sunt „o ascundere de alții" numai în mintea celui prost, pe când ele, cuvintele, sunt realitatea ta. Sunt cine ești tu. Și ele te fac explicit. Iar dacă scoți pe gură cuvinte, dacă faci gesturi, dacă faci grimase, dacă îți miști mâinile și picioarele și ochii întru-un anume fel, prin toate vorbești despre tine. Și cel care te vede duhovnicește, te vede până în adâncul tău, iar pentru ochii lui curați nu ai nicio haină ca să te acoperi. Căci așa te vede și Dumnezeu: până în străfundurile ființei tale, tu neavând niciun lucru pe care să nu îl cunoască despre tine.

De aceea, pentru că trăiești printre oameni, printre tot felul de oameni...unii cred că te mint, alții că te prostesc, alții că te manipulează, alții că te folosesc pentru interesele lor, dar nu știu și cum îi privești tu. Căci dacă ar ști că tu îi privești așa cum sunt ei...mulți nu ar mai da ochii cu tine...și ar ști foarte bine de ce fac acest lucru...

Însă, vă dați seama că Domnul, Cel întrupat, Cel care mergea printre oameni, îi privea pe toți în acest fel? Că El îi vedea până în străfundurile lor și, cu toate acestea, mulți credeau că au lucruri „ascunse" de ochii Lui? Și pentru că ei credeau că „își tăinuiesc" gândurile și faptele, veneau în fața Lui și pozau în oameni „drepți".

Fapt pentru care, acest fel de hoți „drepți", atunci când l-au văzut pe cel vindecat, pe care nu îl văzuseră deloc în 38 de ani de boală, nu l-au felicitat pentru sănătatea lui, ci i-au dat în cap cu...legea lui Dumnezeu. I-au spus că nu își poate căra patul de sabat [In. 5, 10]. Deși Dătătorul Legii îi spusese celui

vindecat să își care patul [In. 5, 8, 11], tocmai pentru ca oamenii să vadă că bolnavii din Israil sunt...mai puțini cu unul.

Și vindecatul a ținut-o pe a lui: și-a cărat patul mai departe! Bravo lui...și bravo nouă, dacă îi urmăm exemplul! Pentru că și noi trebuie să facem ca el: să ne cărăm cu noi tot timpul pomenirea păcatelor noastre. Așa cum Sfântul David ne-a învățat pe noi, prin slava lui Dumnezeu: „fărădelegea mea eu o cunosc [τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω] și păcatul meu înaintea mea este pururea [καὶ ἡ ἁμαρτία μου ἐνώπιόν μού ἐστιν διὰ παντός]" [Ps. 50, 5, LXX]. Fărădelegile și păcatele noastre, adică pocăința pentru ele, trebuie să fie întotdeauna cu noi, căci ele sunt patul suferinței noastre, sunt cele din cauza cărora noi am suferit cu amar.

Pentru că atunci când vindecatul s-a întâlnit cu Domnul, El nu i-a spus: „Fă-ți de cap acum, că d-aia te-am făcut sănătos!", ci, dimpotrivă, i-a spus: „Vezi [Ιδε], sănătos te-ai făcut [ὑγιὴς γέγονας]! Să nu mai păcătuiești [μηκέτι ἁμάρτανε], ca să nu-ți fie ție ceva mai rău [ἵνα μὴ χεῖρόν τί σοι γένηται]!" [In. 5, 14, BYZ].

Iar ceva mai rău...e ceva veșnic rău, adică Iadul...Pentru că nerecunoștința față de Dumnezeu este Iadul.

Însă vindecatul nostru a fost recunoscător! El nu a tăinuit numele Vindecătorului său, ci s-a dus la iudei și le-a spus că Iisus l-a făcut sănătos [In. 5, 15].

Și iudeii ce-au făcut? Ce au făcut falșii „drepți", care se izmeneau înaintea ochilor lui Dumnezeu? Ne spune Sfântul Ioannis: „De aceea iudeii Îl prigoneau pe Iisus [διὰ τοῦτο ἐδίωκον τὸν Ἰησοῦν οἱ ἰουδαῖοι] și căutau să-L omoare pe El [καὶ ἐζήτουν Αὐτὸν ἀποκτεῖναι]: că[ci El] făcea acestea în sabat [ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ]" [In. 5, 16, BYZ].

Și de ce L-ar fi omorât iudeii pe Fiul lui Dumnezeu întrupat, dacă ar fi văzut cine este în fața lor? Sau de iubire Îl prigoneau și căutau ei să-L omoare, de prea multă evlavie? Numai că fanatismul religios nu are logică și nicio apologie a linșării altora nu are fundament. Lipsa de omenie, lipsa de evlavie, lipsa de dreaptă judecată sunt catastrofale. Ceea ce faci la nervi, la repezeală, din invidie sau din ură se dovedesc lucruri rele.

De aceea, ca să scoți răul din tine trebuie să te pocăiești și nu te poți pocăi decât în fața Dumnezeului Celui adevărat, a Aceluia care poate da iertare oricărui om. Pentru că El cheamă pe toate canaliile la Sine, pe toți neoamenii, pentru ca să îi facă oameni. Pentru că nu există om cu adevărat fără Dumnezeu. Fără El nimeni nu poate fi om și nu poate privi omenește pe alt om și nici nu poate înțelege adâncul unui om.

Fapt pentru care îndemnul meu e previzibil și adevărat: Întoarce-ți-vă la Dumnezeu, pentru ca să fiți oameni! Și El ne va face pe toți oameni cu adevărat, Sfinți ai Lui, dacă Îl vom urma pe El toată viața. Amin!

Predica la 13 ani de la adormirea Fericitului Ilie văzătorul de Dumnezeu [4 mai 2018]

Iubiții mei[60],

în Sfinții lui Dumnezeu vedem la modul cel mai profund împlinirea cuvintelor Lui. Vedem cum ei întrupează cuvintele lui Dumnezeu. Și anul acesta, când a început să se nască în mine predica de azi, am înțeles că următorul pasaj evanghelic s-a împlinit în mod deplin în viața Sfântului Ilie, Părintele nostru: „Dacă voi aveți să rămâneți în cuvântul Meu [Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ Ἐμῷ], [atunci] sunteți cu adevărat ucenicii Mei [ἀληθῶς μαθηταί μου ἐστέ]; și veți cunoaște adevărul [καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν] și adevărul vă va face pe voi liberi [καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς]" [In. 8, 31-32, BYZ].

Căci Sfântul Ilie a crezut cuvintelor Lui și a rămas întru ele, făcând din toate, în adâncul său, un singur cuvânt: cuvântul lui Dumnezeu. Pentru că s-a nevoit să împlinească toate cuvintele Lui și să se

---

[60] Începută la ora 9. 17, în ziua de 1 mai 2018, zi de marți, cu mult soare. Acum sunt 17 grade.

unifice interior prin ele, făcându-se prin suferință și rugăciune o unitate interioară, o singură dăruire lui Dumnezeu. Și de aceea a ajuns ucenicul Lui, care a cunoscut adevărul Său. Care a cunoscut adevărul Său în mod extatic, pentru că Dumnezeu a binevoit întru el și i-a arătat lui cele de taină ale Sale.

De aceea, adevărul care l-a făcut liber pe Sfântul Ilie, pe Părintele nostru duhovnicesc, a fost consecința urmării lui Hristos, a Domnului nostru. Pentru că el a urmat Domnului, a urmat Luminii acestei lumi și a primit în el, de la Domnul, „lumina vieții [τὸ φῶς τῆς ζωῆς]" [In. 8, 12, BYZ] celei duhovnicești, slava Sa cea necreată și veșnică. Și pentru că s-a umplut de multiple vederi dumnezeiești, făcându-se locaș rațional și preacurat al Său, tocmai de aceea s-a umplut de teologia lui Dumnezeu și de multă libertate duhovnicească.

Libertate dumnezeiască pe care, noi, cei care l-am cunoscut, am trăit-o din plin lângă el. Pentru că, datorită ei, simțeam să îl întrebăm diverse lucruri tainice, grele, ale teologiei, dar și amănunte din viața sa mistică, din experiența sa duhovnicească, și știam că el ne va răspunde la ele. Și au fost foarte rare cazurile când nu a vrut să ne vorbească despre vreun amănunt din viața lui!

Nu a vrut să ne vorbească cu niciun chip, spre exemplu, despre cum a fost chinuit el în închisorile pe unde a trecut...Motivul? Citise diverse cărți ale celor traumatizați ca și el, văzuse interviuri ale lor, și îl dezamăgise faptul că toți se lamentau pe tema chinurilor suferite, dar niciunul nu vorbea despre rezultatele pozitive ale suferinței. Și de aceea, în fața noastră, a ucenicilor săi, el nu a vrut să ne vorbească despre cum a fost torturat fizic și psihic în închisorile comuniste, ci numai despre rezultatul dumnezeiesc

al suferințelor trăite acolo, adică despre vederile sale cele dumnezeiești. Pentru că socotea că suferințele trăite de el au fost infime pe lângă marile descoperiri ale lui Dumnezeu dăruite lui în timpul detenției.

Însă eu cred că suferințele lui au fost tot atât de mari și de multe ca și vederile sale extatice. Și că e o mare smerenie și o înaltă lecție de demnitate să nu dai detalii despre torționarii tăi și despre greutățile tale, cu care el ar fi putut umple câteva cărți. Dar – a avut dreptate Sfântul Ilie! – suferințele, oricât de multe și mari ar fi, nu spun nimic despre tine, dacă nu le-ai biruit în tine până la capăt și dacă, în mijlocul lor, nu ai devenit un trandafir preafrumos al lui Dumnezeu. Pentru că suferințele te pot face o fiară, un neom, ca și cei care te chinuie. Suferințele te pot înrăi foarte mult.

Dar dacă le pătimești duhovnicește, dacă nu ești înfrânt de ele în inima ta, ci, dimpotrivă, tu te sfințești într-un mediu aparent cu totul impropriu sfințeniei, asta înseamnă să fii liber în slava lui Dumnezeu și să ai în tine lumina vieții celei sfinte. Căci el a ieșit din închisoare, în 1964, ca cel mai mare isihast român al secolului al 20-lea, pentru că acolo, în închisoare, a trăit luni întregi în slava lui Dumnezeu, adică în starea de îndumnezeire la care ne cheamă pe toți Dumnezeul mântuirii noastre. Și asta numai prin rugăciunea continuă, a minții rostită în inimă, prin rugăciunea lui Iisus, prin care s-a făcut împreună-rugător cu Sfinții și cu Îngerii lui Dumnezeu în Împărăția Lui.

De aceea, sfânta lui viață ne arată că se poate trăi oriunde o viață sfântă. Și că oricât de mulți ar sta împotriva noastră și oricât de multe ispite și necazuri și dureri am avea noi, dacă am îndrăzni cu totul în

relația cu Dumnezeu, El ne-ar întări să le biruim pe toate în noi înșine și să ne sfințim întru El.

Și am simțit de foarte multe ori acest curaj duhovnicesc unic al Sfântului Ilie și tăria luptei sale cu demonii. Era ca un uragan luminos când se lupta cu demonii în rugăciune și ca un soare adumbritor când îți liniștea patimile tale. Era de ajuns, spre finalul vieții sale, să se roage puțin în el însuși ca să simți cum te inunda și pe tine slava lui Dumnezeu, care ieșea din el și care era personalizată cu trăirile lui cele mai profunde. Pentru că, adesea, vorbea cu mine prin rugăciune, prin rugăciunea pentru mine și pentru luminarea mea, în care simțeam starea lui interioară, adâncul ființei sale duhovnicești. Și prin puțina rugăciune prin care îmi vorbea în inima mea, el scurta minute întregi de conversație, trecând la lucruri pe care le socotea mai importante.

Și așa și era! El știa întotdeauna să vorbească cu mine în mod abrupt, urcând munți de înțelegeri în câteva minute și descoperindu-mi taine și vederi dumnezeiești din viața lui, pe care eu le citisem numai în Viețile Sfinților. Căci, cel mai adesea, discuțiile noastre erau despre ceea ce el trăise în Împărăția lui Dumnezeu, despre ceea ce Dumnezeu îi descoperise lui și despre noi și noi înțelegeri pe care le primea de la Dumnezeu despre acele vederi mistice sau despre altele, ale altor Sfinți. Pentru că experiențele îndumnezeitoare ale lui și ale tuturor Sfinților erau o discuție comună pentru noi și amândoi le trăiam și vorbeam despre ele cu evlavie, pentru că știam că toate acestea fac parte din Tradiția Bisericii. Din comuna experiență sfântă a Tradiției Bisericii, prin care toți cei care se îndumnezeiesc se verifică continuu și se identifică continuu cu experiențele Sfinților de dinaintea lor.

Tocmai de aceea eu găseam și găsesc că e necesar să le scriu și să vorbesc despre ele, despre experiențele îndumnezeitoare ale Sfinților lui Dumnezeu, pentru că ele sunt absolut necesare celor care merg pe calea sfințeniei. Căci ei trebuie să știe și vedeniile și minunile și ispitele și necazurile căii lui Dumnezeu, prin care s-au sfințit și se sfințesc toți Sfinții Lui.

Mă simțeam foarte liber lângă Dumnezeiescul Ilie. Foarte liber interior și fiind plin de sentimentul că pot zbura pe urmele lui. Pentru că nu trebuia să îi spun cine sunt și ce fac, atâta timp cât el cunoștea în mod duhovnicesc aceste lucruri. Nu mă puteam ascunde de ochii lui și nici nu puteam să îmbrac haina fadă a manierismului. Și cu toate că el cunoștea imaturitatea, patimile, stângăciile mele, viața mea ca în palmă, nu s-a cramponat mai niciodată de cine eram eu, cel care stătea în fața lui, ci el mă privea din perspectiva potențelor mele. El mă privea deja ca pe un stejar al teologiei, ca pe un munte de duhovnicie, așa cum era el, deși eu eram la statutul de ghindă. Pentru că el vedea deja ceea ce eu trebuie să fiu sau mă privea de la înălțimea totalelor actualizări ale potențelor mele, și nu stând față în față...cu adolescentul și tânărul care eram. Și această perspectivă totalizatoare, această vedere a mea dinspre viitorul desăvârșit spre prezent era libertatea totală pe care o trăiam lângă el. Fapt pentru care mă rugam, scriam, citeam, experimentam diverse lucruri, vorbeam împreună despre ele...și întotdeauna el îmi sublinia latura pozitivă a noilor mele acumulări de date și de experiențe.

Iar acest lucru m-a învățat și pe mine să nu mă mai pierd în detalii, să caut ce e important în oameni și în cărți și, întotdeauna, să văd latura pozitivă,

frumoasă a lucrurilor, pentru că ea ne înalță la Dumnezeu și ne umple de pace.

La începutul uceniciei mele îmi părea rău că nu vrea să dea detalii despre suferințele sale din închisoare, în comparație cu toate datele pe care le primeam despre viața sa mistică. Dar mai apoi mi-am dat seama că viața sa era un continuum interior și că pentru el erau puțin importante datele exterioare ale vieții sale, unde a fost și ce a trăit, pentru că toate le-a trăit în lăuntrul său. Iar acum am ajuns și eu să trăiesc această interiorizare continuă a sa și să fiu atent la ce se revarsă din mine spre în afară și nu invers, trecând în fundal detaliile de tot felul. Pentru că în viața mistică, Dumnezeu și revărsările Lui de har în noi sunt toată viața noastră.

Și de aceea, acum, cel mai important dar istoric al Sfântului Ilie pentru noi, pentru Biserica lui Dumnezeu, e darul revelațiilor celor sfinte, primite de el de la Dumnezeul mântuirii noastre. Pe când darul veșniciei sale este rugăciunea sa pentru noi, întru care gândim la cele ale mântuirii noastre.

Căci atunci când a ajuns cu totul orb și n-a mai văzut lumina soarelui și fețele oamenilor, îmi mărturisea că orbirea fizică l-a ajutat foarte mult în intensificarea vieții sale duhovnicești. Pentru că orbirea, aidoma zidurilor închisorii, l-a făcut să se adâncească în rugăciunea în slava lui Dumnezeu și să primească din nou vederi preasfinte de la Dumnezeu. Și în acea perioadă ultimă a vieții sale a avut cutremurătoarea vedenie a Înfricoșătoarei Judecăți a lui Dumnezeu, în care i s-au vestit cele despre sine, despre soția și fiica lui. Și s-a bucurat mult de faptul că Dumnezeu l-a umplut din nou de slava Lui din destul și de vederi dumnezeiești și în această stare dumnezeiască a adormit întru Domnul.

De aceea, rugăciunile noastre pentru el și pomenirile noastre liturgice pe care i le facem se împletesc mereu cu rugăciunile noastre către el. Pentru că, fiind un Sfânt necanonizat, el are nevoie de rugăciunile și Parastasele noastre, dar, pe de altă parte, fiind încredințați de sfințenia lui, nu putem să nu ne rugăm lui decât ca Sfântului lui Dumnezeu.

Și trecerea de la ucenicia față de el la cinstirea lui ca Sfânt a fost o trecere lină, continuă, luminată de Dumnezeu, pentru că încredințarea asupra sfințeniei sale am primit-o pe când el era cu noi, pe pământ. Pentru că el era plin de harisme și de vederi dumnezeiești, plin de teologie și de discernământ duhovnicesc, iar minunile pe care el le făcea cu noi și cu alții erau lucruri cotidiene, de care nu ne mai puteam mira, ci le luam ca atare, ca pe daruri de la Dumnezeu primite prin intermediul său. Cu atât mai mult acum nu ne putem mira de luminările și ajutorul și minunile pe care el le face în viața noastră. Pentru că minunile sunt lucrurile firești ale Sfinților Împărăției Sale.

Iar prezența lor în viața noastră, a Sfinților lui Dumnezeu, e întotdeauna benefică, e întotdeauna spre folosul și spre mântuirea noastră. Pentru că orice Sfânt al Lui ne conduce spre Dumnezeu, spre Dumnezeul mântuirii noastre, pentru că toți Îi slujesc Lui pentru toți vecii. Iar între Sfinții Lui nu există concurență neloială, nu există invidie, ci Sfinții, dimpreună cu Îngerii Lui, slujesc cu toții Dumnezeului nostru treimic. Pentru că ei ne vor pe toți acolo unde sunt ei. Ei ne vor pe toți moștenitori ai Împărăției Sale, adică fii duhovnicești ai lui Dumnezeu.

De aceea, iubiții mei, datoria mea de ucenic și de fiu duhovnicesc al Sfântului Ilie văzătorul de

Dumnezeu e să mărturisesc adevărul despre cum Dumnezeu l-a împodobit pe el cu veșmântul de nuntă al Împărăției Sale celei veșnice! Căci numai spunând adevărul despre minunile lui Dumnezeu ne simțim liberi întru El și, fiind liberi, Îi urmăm Celui care este Lumina ipostatică/ personală a întregii lumi. Pentru că trebuie să trăim în lumina Lui, în lumina învierii Sale celei de a treia zi și ca fii ai Luminii, pentru ca să moștenim Împărăția cea veș-nică a lui Dumnezeu.

Hristos a înviat!

Dumnezeul mântuirii noastre, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu, să ne bucure pe noi, pe toți, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, ale Stăpânei noastre, și pentru ale Sfântului Ilie văză-torul de Dumnezeu, pomenit astăzi, și pentru ale tuturor Sfinților și Îngerilor Lui, că binecuvântat este în vecii vecilor. Amin!

Predică la Duminica a 5-a după Învierea Domnului [2018]

Iubiții mei[61],

într-o zi de marți, pe 29 mai 1453, Constantinopolul a fost cucerit de otomani și Catedrala *Sfânta Sofia* a devenit moschee[62]. Însă, până azi, cu toate distrugerile musulmane ale Catedralei patriarhale din Constantinopol[63], s-a păstrat Sfânta Frescă în mozaic, din înaltul altarului, cu Născătoarea de Dumnezeu stând pe tron, avându-L în brațe pe Domnul[64].

[61] Începută la ora 13. 53, în zi de marți, pe 1 mai 2018. Afară e soare și sunt 28 de grade.

[62] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Căderea_Constantinopolului.

[63] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Catedrala_Sfânta_Sofia_din_Constantinopol.

[64] Imaginea am preluat-o de aici: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/7c/20131203_Istanbul_031.jpg.

Denumirea grecească a acestei fresce mariologice din înaltul altarului este Ἡ Πλατυτέρα τῶν οὐρανῶν [Cea mai cuprinzătoare (decât) cerurile][65]. Pentru că Născătoarea de Dumnezeu L-a purtat în pântecele ei pe Cel mai presus de ceruri, pe Fiul lui Dumnezeu întrupat.

Însă Fatih Sultan Mehmed, Cuceritorul Constantinopolului[66], deși a transformat Catedrala Patriarhală în moschee, în templu islamic, nu s-a atins, din calcul politic, de Bisericile capitalei și l-a acceptat ca Patriarh al Constantinopolului pe Sfântul Ghennadios al II-lea Sholarios [Γεννάδιος Β′ Σχολάριος][67].

Pe 12 aprilie 1204, cu 249 de ani mai înainte, cruciații occidentali, adică romano-catolici, cuceriseră și ei Constantinopolul[68]. Și când au intrat în

---

[65] Idem: http://www.cuvantul-ortodox.ro/wp-content/uploads/2013/08/Platytera3.jpg.

[66] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Mahomed_al_II-lea.

[67] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Căderea_Constantinopolului și https://en.wikipedia.org/wiki/Gennadius_Scholarius.

[68] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Cruciada_a_patra.

Constantinopol ca învingători, romano-catolicii „au provocat pierderi uriașe orașului și locuitorilor săi după un jaf de trei zile, în timpul căruia numeroase opere de artă și de cultură antică romană și greacă au fost furate sau distruse.

În ciuda jurămintelor și [a] amenințării cu excomunicare[a], cruciații au desacralizat fără scrupule lăcașurile de cult ale orașului, distrugând, pângărind sau furând tot ceea ce se putea. După cum afirma cronicarul Nichitas Honiatis [Νικήτας Χωνιάτης][69], cruciații au plasat pe tronul patriarhal o prostituată”[70].

De la istoricul Spiridon Vrionis [Σπυρίδων Βρυώνης] jr.[71] aflăm că „soldații francezi și alții au distrus fără discriminare [Constantinopolul], oprindu-se [din] violarea Monahiilor și [din] uciderea clericilor ortodocși [numai pentru ca] să se răcorească cu vin. [...] Ei au zdrobit iconostasul de argint, icoanele și cărțile sfinte de la *Sfânta Sofia*, și au așezat pe tronul patriarhal o curvă [and seated upon the patriarchal throne a whore], care a cântat cântece vulgare [who sang coarse songs], pe când ei au băut vin din Sfintele Vase ale Bisericii [as they drank wine from the Church's Holy Vessels]”[72].

Care *ei*? Ei...cruciații, creștinii romano-catolici de la 1204, care au fost mult mai barbari decât musulmanii de la 1453. Ei au preferat o curvă pe tronul patriarhal și să profaneze Sfintele Vase ale Catedralei Patriarhale, să-i omoare pe frații lor orto-

---

[69] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Niketas_Choniates.
[70] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Cruciada_a_patra.
[71] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Speros_Vryonis.
[72] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Fourth_Crusade.

docși și să le jefuiască Bisericile. Pe când Biserica le propunea și ne propune o perspectivă foarte luminoasă despre femeie, atâta timp cât Cea mai cuprinzătoare decât cerurile tronează în înălțimea altarelor ortodoxe, ea dăruindu-ne tuturor pe Domnul, pe Care L-a născut rămânând Fecioară.

Însă, deși Biserica ni le propune pe Sfintele lui Dumnezeu ca repere morale, Domnul a chemat la Sine și pe femeile vinovate de păcate sexuale.

În In. 8, femeii care fusese prinsă preacurvind [In. 8, 3], pe care o scapă de la moarte, Domnul îi spune: „Mergi și nu mai păcătui [πορεύου καὶ μηκέτι ἁμάρτανε]!” [In. 8, 11, BYZ]. Pentru că preacurvia/ adulterul este un păcat împotriva ta și a căsătoriei tale și a societății în ansamblul ei, dar tot cel care păcătuiește are nevoie de îndreptare. Însă, dacă o omorau cu pietre [In. 8, 5], cum se mai putea ea îndrepta din păcatul ei? De aceea, El o îndeamnă la o viață bună, la o viață în curăție, la viața fără de păcate, pentru că există îndreptare și pentru femeile, cât și pentru bărbații căzuți în păcate sexuale.

În Lc. 7, Domnul lasă să se atingă de El o femeie păcătoasă [Lc. 7, 37] și ei îi dă iertare de păcate [Lc. 7, 48, BYZ]. Iar în Evanghelia de azi [In. 4, 5-42], Sfânta Mare Mucenică Fotini [Ἡ Ἁγία Φωτεινὴ ἡ Μεγαλομάρτυς], Samaritida [ἡ Σαμαρείτιδα], pomenită pe 26 februarie[73], deși era la al 6-lea bărbat din viața ei [In. 4, 18], a fost socotită de Domnul drept *un partener de discuție* și ei i S-a descoperit pe Sine ca fiind *Mesias* [Μεσίας][In. 4, 25-26, BYZ].

Cu alte cuvinte, dacă Domnul ar fi fost „puritanist”, dacă nu S-ar fi atins de cei păcătoși, dacă nu

---

[73] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/2245/sxsaintinfo.aspx.

ar fi avut de-a face cu ei, El ne-ar fi privat de toate aceste discuții dumnezeiești cu cei păcătoși.

Însă El a venit în lume tocmai pentru cei păcătoși. Așa cum ne-a spus-o în mod direct: „Nu am venit să caut pe cei drepți [Οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους], ci pe cei păcătoși întru pocăință [ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν]” [Mc. 2, 17, BYZ]. Căci cei care se cred „drepți” înaintea lui Dumnezeu sunt, de fapt, foarte mult păcătoși, dar cei care se simt păcătoși, pentru că și-au conștientizat multele lor păcate, și pentru aceasta vor să vină întru pocăință, vor să își schimbe viața, ei primesc iertarea păcatelor lor la scaunul Spovedaniei.

Pentru că Dumnezeu are timp de noi toți și are milă pentru fiecare păcat al nostru. Căci nu există păcat care să întreacă mila lui Dumnezeu față de noi. Ci numai noi, dacă rămânem în păcatele noastre, dacă nu vrem să ni le spovedim și nu vrem să ne îndreptăm viața spre bine, rămânem nevindecați și neiertați. Pentru că El, Dumnezeul milostivirilor, are timp și are grijă și poate să ne curățească și să ne vindece de toate păcatele noastre, oricât de multe și de mari ar fi ele.

Și am adus discuția aici despre păcatele sexuale, în contextul discuției Domnului cu femeia cu mulți bărbați, pentru că mulți cred că ele sunt „cea mai mare problemă” a creștinilor ortodocși, pe când, pentru seculariști, păcatele sunt „o normalitate”.

Da, păcatele sexuale (adică curvia[74], preacurvia[75], onania[76], homosexualitatea, lesbianismul,

---

[74] Relații sexuale între cei necăsătoriți.

[75] Relații sexuale ale celor căsătoriți cu alții decât partenerii lor de viață.

[76] Masturbarea făcută de tine sau de altul ție.

zoofilia[77], necrofilia[78], incestul[79], sexul în grup etc.) sunt păcate grave, care ne spurcă sufletul și trupul, atâta timp cât viața creștină e o viață sfântă și curată! Dar ele nu sunt „cele mai mari păcate” pe care le pot face oamenii. Căci dacă am cunoaște, în mod profund, geneza păcatelor și legătura dintre ele, adică modul cum se nasc unele din altele, am vedea că păcatele sexuale au la baza lor idolatria [Rom. 1, 25]. Căci atunci când schimbăm în noi adevărul lui Dumnezeu cu minciuna, adică cu idei false despre Dumnezeu, și ne închinăm și slujim făpturii [Ibidem], Dumnezeu ne dă să cădem întru patimi de necinste [εἰς πάθη ἀτιμίας][Rom. 1, 26, BYZ].

Alipirea de bani și de plăceri și afundarea noastră în lene, în nemuncă, ne fac să cădem în păcatele sexuale. De aceea, ca să nu ajungem să cădem în ele, trebuie să ne abținem de la mâncarea și băutura multă, de la privirea imaginilor desfrânate și de la somnul mult și să ne dedicăm preocupărilor serioase toată ziua. Căci atunci când muncim serios, când ne rugăm cu adevărat, când suntem atenți la gândurile noastre, nu avem timp de visări păcătoase. Dar când ne dedicăm cu totul visării la trupuri și la împreunări trupești, când găsim în ele „toată bucuria” noastră, atunci facem din trupuri o închinare la idoli. Pentru că imaginile sexuale și dorința pătimașă ne stăpânesc și ne transformă ființa într-un cinematograf al curviei.

Ce spune secularismul? Că păcatele sexuale sunt „firești” și că oamenii se comportă „normal”, atunci când practică aberațiile sexuale. De ce gândesc așa? Pentru că au la baza vieții lor o ideologie

---

77 Sexul cu animale vii de tot felul.

78 Sexul cu trupurile oamenilor morți.

79 Relații sexuale cu cei din familia ta.

atee, fals-naturalistă, aceea că oamenii „se trag” din animale și că sunt, în esență, niște „animale civilizate”.

Numai că oamenii nu au fost niciodată animale și nu pot fi animale la propriu! Dar oamenii ajung să se comporte ca animalele, atunci când nu trăiesc potrivit statutului vieții lor, acela de ființe duhovnicești. Pentru că Dumnezeu ne-a creat pe noi, oamenii, ca ființe duhovnicești, pentru că ne-a creat fiind plini de slava Lui. Iar fiecare om are sufletul și trupul lui, dar el e chemat acum să devină membru al Bisericii Sale și să se umple de slava Lui, adică de slava Sa cea necreată, pentru a fi om cu adevărat, om deplin.

De aceea, oamenii deplini, oamenii duhovnicești sunt oameni eclesiali. Adică sunt membri ai Bisericii Ortodoxe. Pe când ceilalți oameni au rămas și sunt în păcatele lor, ca niște oameni neîndreptați, neînviați la viața cea veșnică de Dumnezeu. Pentru că numai statutul de om eclesial, de mădular al Bisericii, te face apt să beneficiezi de întreaga iconomie mântuitoare a lui Hristos. În afara Bisericii Lui nu poți experia iertarea lui Dumnezeu și mântuirea și sfințenia. Pentru că Biserica Lui e una și sfântă și catolică și apostolică și ea e Biserica Cincizecimii.

Iar după cum nu poți băga cu forța în Rai pe cineva care iubește păcatul și necredința, tot la fel nu putem considera ca făcând parte din Biserică pe cei care sunt în afara Bisericii și se luptă cu ea.

Pe de altă parte, cei care sunt membri ai Bisericii doar prin Botez, doar pentru că au fost creștinați cândva, în pruncie, iar apoi prin Cununie, pentru că s-au cununat la Biserică, dar nu trăiesc creștinește cu adevărat, în mod zilnic, sunt niște oameni care nu își actualizează continuu statutul lor de creștini. Chiar

dacă nu ajung niște apostați sau nu ajung să se lupte cu Biserica la propriu, ei reproșează Bisericii și oamenilor ei foarte multe lucruri. Unele adevărate, iar altele utopice.

Însă reproșurile noastre, fondate sau nefondate la adresa Bisericii, nu schimbă cu nimic datele problemei mântuirii personale. Pentru că noi trebuie să ne mântuim aici, în această Biserică, în singura Biserică a lui Dumnezeu pe pământ, chiar dacă nu ne plac în ea multe lucruri sau ne smintesc multe lucruri. A o schimba pe aceasta cu una utopică e ca și cum am schimba o echipă de medici cu una de copii de grădiniță, puși să opereze pe cord deschis. Pentru că numai aici, în Biserica Lui, există toate remediile bolilor noastre sufletești și trupești. Iar noi nu trebuie să facem abstracție de realitate, nu trebuie să închidem ochii la neregulile din Biserică, dar nici nu trebuie să punem neregulile din alții mai presus de mântuirea noastră. Ci noi, cu toate că vedem că și aici, în Biserică, sunt oameni nepotriviți la locul potrivit, trebuie să ne urmărim interesul duhovnicesc, adică creșterea noastră în curăție și sfințenie.

Căci, așa cum spuneam în ultima predică a mea, la pomenirea Sfântului Ilie văzătorul de Dumnezeu, nu contează până la urmă că ai suferit, că ți-a fost greu, că ai avut multe piedici în viața ta, ci contează ce ai făcut în mijlocul tuturor acestor rele și împotriva tuturor celor care ți-au stat împotrivă. Contează ce ai făcut în tine însuți, ce ai făcut cu timpul tău, cum te-ai curățit și te-ai luminat și te-ai sfințit, deși mulți ți-au stat împotrivă.

Pentru că Domnul, atunci când ne-a spus că „Împărăția cerurilor se silește [ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται] și năvalnicii o apucă pe ea [καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν]”[Mt. 11, 12, BYZ], El ne-a spus că

cei care se nevoiesc continuu și sunt plini de entuziasm sfânt pentru Împărăția lui Dumnezeu, aceia apucă să o trăiască încă de aici. Pentru că cei care se silesc pe ei înșiși să facă voia lui Dumnezeu în fiecare clipă, aceia se umplu de slava lui Dumnezeu, de slava Împărăției Sale și trăiesc cu Dumnezeu încă de aici.

De aceea, iubiții mei, nu trebuie să ne dorim o viață mereu confortabilă, o viață fără griji, fără necazuri, fără privațiuni, ci o viață cu Dumnezeu! Iar viața cu Dumnezeu are de toate: are și bune și rele, are și bucurii și necazuri, are și mustrări și binecuvântări de la Dumnezeu. Și noi trebuie să Îi mulțumim Lui pentru toate. Căci fiecare lucru pe care Îl primim de la El are un rost, pe care trebuie să îl înțelegem cu smerenie și în pace. Amin!

Predică la Duminica a 6-a după Învierea Domnului [2018]

Iubiții mei[80],

„din cauza unui medicament, administrat greșit de către medic mamei însărcinate, Sorin Bărăian s-a născut orb”[81]. Orb din naștere. S-a născut în 1970, trăiește în Cluj-Napoca și e maseur profesionist[82]. Nu vede cu ochii, dar simte cu degetele și, prin munca sa, îi ajută pe oameni.

Pierre Paul Thomas, din Montreal, Canada, s-a născut și el orb și a fost orb până la vârsta de...68 de ani. Când a fost operat de cataractă și a început să vadă. Și astfel a înțeles cât de minunat e să vezi. Ce mare dar de la Dumnezeu e să poți trece de la pipăirea lucrurilor la vederea lor[83].

Tommy Edison este și el tot orb din naștere, dar îi place să fotografieze[84]. Și cu toate că „nu știe nimic despre culori și nici despre refracția sau reflexia luminii, [el] are un simț artistic extrem de dezvoltat”[85].

---

[80] Începută la 19. 20, într-o zi de miercuri, pe 9 mai 2018. Afară sunt 22 de grade.

[81] *Cf.* http://adevarul.ro/locale/cluj-napoca/orb-nastere-traieste-abilitatea-degetelor-1_50aeaf6f7c42d5a6639f17f1/index.html.

[82] Ibidem.

[83] *Cf.* http://www.protv.ro/stiri/un-barbat-orb-din-nastere-s-a-vindecat-miraculos-dupa-o-operatie-care-au-fost-primele-sale-cuvinte.html.

[84] *Cf.* http://debarbati.ro/divertisment/news/este-orb-din-nastere-dar-a-uimit-tot-internetul-cu-fotografiile-sale.html.

[85] Ibidem.

Însă Tommy Edison, născut pe 17 iulie 1963 și care este orb din naștere, nu se ocupă numai cu fotografia, ci este și youtuber, prezentator radio și critic de film[86]. Iar din încercările sale de a desena realitatea[87], putem înțelege cât de vagă și de imprecisă e lumea celor orbi. Pentru că vederea ne asigură întregul context vizual al lumii care ne stă înainte, de care cei orbi sunt privați.

Sujet Salee din Thailanda e campion de box thailandez, deși este orb din naștere[88].

Andrea Bocelli a orbit cu totul la 12 ani[89], pe când Vasile Adamescu, despre care am mai scris, și-a pierdut văzul și auzul la 2 ani și jumătate[90]. Bocelli a ajuns „unul din cei mai populari muzicieni italieni și cântăreți de muzică clasică din lume"[91], pe când Vasile Adamescu „nu numai că a învățat să articuleze cuvintele (deși nu le aude sunetele), dar înțelege cinci limbi străine (dacă îi scrii cu degetul în palmă, pe față, pe brațe sau pe spate) și poate să îți răspundă în fiecare dintre acestea cu vocea. Mai mult decât atât, recunoaște străzile după miros, oamenii după o strângere de mână, poate aprecia viteza unui autovehicul cu ajutorul palmelor și...sculptează chipuri

---

[86] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Tommy_Edison.

[87] A se vedea aici: https://www.youtube.com/watch?v=P1IY6plQKGI.

[88] *Cf.* http://www.odditycentral.com/pics/sujet-salee-thailands-blind-boxing-champion.html și https://www.sport.ro/alte-sporturi/video-incredibil-e-orb-din-nastere-si-face-box-thailandez-cu-adversari-legati-la-ochi.html.

[89] *Cf.* http://evz.ro/destin-sau-intamplare-de-ce-a-orbit-andrea-bocelli-video-1076481.html.

[90] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Vasile_Adamescu.

[91] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Andrea_Bocelli.

umane"[92]. Pentru că Dumnezeu are cu fiecare dintre noi ceva de arătat, de convins, de subliniat. Și, prin fiecare dintre noi, El le vorbește celorlalți despre ce înseamnă să biruim un handicap și să vedem, de fapt, că el e o binecuvântare în viața noastră. Pentru că, biruind handicapul, deficiența, neajunsul nostru, înțelegem că puterea ne vine dinăuntru, de la harul lui Dumnezeu, care ne-a întărit sufletește și trupește în acest sens.

Bogdan Mureșan, din Bistrița, deși orb din naștere, și-a dat licența în Drept și acum e masterand în același domeniu[93]. Are 24 de ani...

Și, bineînțeles, putem să continuăm cu astfel de exemplificări și să observăm lucruri minunate în viețile celor orbi din naștere. Pentru că Dumnezeu are cu fiecare om un plan foarte personalizat, atâta timp cât ne dă fiecăruia dintre noi darurile Sale, pentru ca să le facem să înflorească în noi înșine într-un mod personal. Dar dacă noi nu ne dezvoltăm darurile primite de la El e păcatul nostru imens și neîmplinirea noastră ontologică, pe când, dacă le dezvoltăm, în ciuda oricărui handicap pe care l-am avea, noi simțim din plin binecuvântarea lui Dumnezeu în viața noastră. Pentru că ceea ce contează e modul cum ne biruim interior și ne umplem de frumusețea Lui, deși multe lucruri ne stau împotrivă.

Orb din naștere [τυφλὸν ἐκ γενετῆς] [In. 9, 1, BYZ]: un om care nu a văzut niciodată. Dar care a aflat de la ceilalți că oamenii văd și că vederea îi ajută foarte mult pe oameni.

---

[92] *Cf.* http://www.businessmagazin.ro/actualitate/un-roman-nascut-orb-si-surd-intelege-si-vorbeste-cinci-limbi-straine-sculpteaza-chipuri-umane-15552918.

[93] *Cf.* https://www.libertatea.ro/stiri/terminat-facultatea-de-drept-desi-este-orb-1784521.

Până nu am avut nevoie de ochelari, nici eu n-am cunoscut greutatea nevederii. Acum nu mai pot să trăiesc fără ei, pentru că totul e în ceață, e neclar când îi dau jos de la ochi. Lumea pe care o văd prin ochelari își pierde contururile bine definite atunci când nu am această proteză oculară la ochi, care sunt ochelarii. Pentru că, pentru un om cu probleme de vedere, ochelarii sunt ca bastonul pentru cineva cu probleme de locomoție.

Și de aceea îi înțeleg mult mai bine acum pe cei care au vederea foarte deteriorată sau care nu văd deloc. Pentru că știu că nevederea deplină e intrarea noastră cu totul în întuneric, într-un tunel nesfârșit de întuneric și că oricând putem ajunge în această situație oricare dintre noi. E de ajuns numai un banal accident pentru ca să rămâi orb...

Dar e o mare diferență între orbii trupești și orbii sufletești. Pentru că cine e orb doar cu trupul, acela vede duhovnicește, simte duhovnicește, îmbrățișează cu dragoste, pentru că Îl iubește pe Dumnezeu și îi iubește și pe oameni. Dar cei care sunt orbi cu totul, și cu trupul și cu sufletul, aceia n-au ieșit niciodată din tunelul de întuneric în care s-au născut.

Însă Domnul, întâlnindu-l pe orbul în care s-au arătat „lucrurile lui Dumnezeu [τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ]" [In. 9, 3, BYZ], l-a făcut paradigmatic pentru noi. L-a ridicat la gradul de exemplu. Pentru că ne-a arătat că suntem datori să îl scoatem pe fiecare om din noaptea spirituală, din noaptea păcatului, din noaptea morții sufletești în care se află. El nu știe că e în noaptea Iadului, a morții sufletești...unde nu se lucrează binele mântuirii. El nu știe că nu a văzut ziua lui Dumnezeu [In. 9, 3]. Dar noi știm asta!

Pentru că suntem oameni ai zilei, pe care Dumnezeu ne luminează și în care El locuiește. Și pentru cei care merg prin întuneric, cu întunericul în ei și sunt întunecați la suflet, noi trebuie să fim lumina lor [Mt. 5, 16]. Lumina care îi umple de lumină, de lumina lui Dumnezeu. Căci și noi am fost odată oameni ai nopții, cunoscând amărăciunea păcatului, dar Dumnezeu ne-a umplut de lumina Lui. Iar convertirea oamenilor la dreapta credință și la viață creștină e cea mai iubitoare faptă în viața aproapelui nostru.

De aceea, orb din naștere e tot omul care nu L-a cunoscut pe Dumnezeu cu adevărat. Orbii vrednici de plâns sunt cei care, „văzând, nu văd [βλέποντες οὐ βλέπουσιν]" [Mt. 13, 13, BYZ]. Sunt cei care văd cu ochii, dar nu și cu sufletul. Pentru că sufletul vede lucrurile lui Dumnezeu, înțelege că toate sunt făcute de El, că noi nu suntem ai noștri, ci ai Lui, și că viața noastră nu e pentru dormitat, ci pentru priveghеat.

Pentru că, după ce ne odihnim trupește și ne trezim din somnul fizic, noi trebuie să vedem cu sufletul, trebuie să auzim cu sufletul, trebuie să înțelegem voia lui Dumnezeu cu noi [Ibidem]. Și viața noastră de trezie trebuie să fie o continuă vedere duhovnicească, o continuă contemplare a prezenței lui Dumnezeu în lume și în noi, o continuă priveghere la cele din lăuntrul nostru. Căci dacă nu priveghem la ce gânduri, sentimente, mișcări interioare se produc în noi, nu știm nimic despre lucrurile interioare prin care greșim față de Dumnezeu și față de oameni.

Și diferența se face la Spovedanie! Pentru că mulți nu se acuză de niciun păcat, pe când alții își cunosc și gândurile și sentimentele și mișcările sufletești păcătoase și le spovedesc de fiecare dată. Căci e

un mare dar de la Dumnezeu să îți vezi păcatele, să le vezi răutatea și să te dezici interior de ele. Și cel duhovnicesc e cel care își vede tot mai profund păcatele sale. Care se pocăiește continuu pentru ele. Pentru că numai prin lumina Lui poți vedea întunericul din tine. Și numai când Dumnezeu ne luminează întunericul nostru interior, când El ne inundă cu slava Lui, noi putem să vedem cât de urâți și de goi ne fac păcatele noastre.

De aceea, cei luminați de El trebuie să împartă lumina Lui și altora! Căci El este lumina lumii [In. 9, 5]. Și Dumnezeu nu este lumina lumii în mod metaforic, ci în mod real, pentru că lumina despre care El vorbește aici este slava Lui cea veșnică. Și când luminează pe cineva, El coboară lumina Lui cea veșnică în acela și acela începe să vadă și cu sufletul, nu numai cu ochii.

Da, începutul vederii sufletești e unul extatic! Ceea ce a fost scuipatul Domnului pentru ochii trupești ai orbului din naștere [In. 9, 6] e vederea extatică pentru orbul sufletesc care începe să vadă cu sufletul. Căci numai „în lumina Ta vom vedea lumină [ἐν τῷ φωτί Σου ὀψόμεθα φῶς]”[Ps. 35, 10, LXX]. Numai beneficiind de marele dar al vederii extatice, al vederii în lumina Lui, al vederii slavei lui Dumnezeu, noi începem să vedem lumina Lui. Noi începem să vedem duhovnicește.

Pentru că toate Tainele și Slujbele Bisericii sunt doar lucruri „pur umane”, fără această vedere extatică primă din viața noastră, care ne face văzători de Dumnezeu, și fără de toate lucrurile dumnezeiești care vin după ea. Căci noi nu putem vedea ceea ce depășește orbirea noastră. Noi nu putem vedea cele dumnezeiești ale Bisericii, dacă suntem orbi sufletește.

Tocmai de aceea, în Biserică, cei duhovnicești sunt cei văzători de Dumnezeu și ei sunt adevărații credincioși ai Bisericii. Pe când cei care se prefac că sunt „sănătoși”, că „văd” și „simt” cele ale lui Dumnezeu, sunt diletanți, sunt farsori, pentru că vorbesc despre ceea ce n-au văzut și n-au înțeles. Fiindcă, în Biserică, vederea, înțelegerea și cunoașterea duhovnicească sunt daruri ale lui Dumnezeu primite într-o viață plină de asceză, de încordare, de curăție și nu sunt „cunoștințe” dobândite în familie sau la școală. Cele duhovnicești sunt trăiri sfinte, sunt expresii ale unei vieți sfinte, curate, pentru că „Domnul binevoiește în cei care se tem de El [εὐδοκεῖ Κύριος ἐν τοῖς φοβουμένοις Αὐτὸν] și în cei care nădăjduiesc în mila Lui [καὶ ἐν τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ τὸ ἔλεος Αὐτοῦ]” [Ps. 146, 11, LXX].

Și El ne dăruie trăiri sfinte pentru ca să ne îmbie la o și mai mare sfințenie și nu pentru ca să facem paradă de ele. Căci, la drept vorbind, nici nu te poți lăuda cu minunile lui Dumnezeu din viața ta, pentru că ele nu sunt „răsplătiri” ale tale, ci milostiviri față de tine. Pentru că, dacă El nu S-ar coborî la mintea noastră, la puterea noastră foarte redusă de a înțelege lucrurile, noi nu am înțelege nimic din tainele Sale și din modul foarte profund în care El lucrează mântuirea noastră.

De aceea, oamenii duhovnicești nu au „orgoliul” sfințeniei, nu au păreri „mari” despre ei înșiși, nu se cred „prețioși”, pentru că ei știu cu minuțiozitate multiplele lor căderi, dar și mila imensă a lui Dumnezeu cu ei. Pentru că, dacă Dumnezeu nu te-ar mai ridica dintr-un păcat anume, tu nu ai putea niciodată învia duhovnicește. Dar El ne ridică de milioane de ori din păcatele noastre într-o viață de om! La fiecare Spovedanie mărturisim zeci de păcate.

Ne luptăm cu zeci de patimi zilnic. De aceea suntem mereu obosiți și ne obosim mental și trupește foarte mult. Pentru că trăim într-o luptă reală și nesfârșită cu obiceiurile noastre păcătoase, cu demonii, cu ispite de tot felul, pe de o parte, iar, pe de altă parte, ne ostenim să facem lucruri bune, să trăim bisericește, să avem o familie, să ne împlinim datoriile de serviciu...Așa că nu mai avem timp de exagerări, atâta timp cât viața noastră e o continuă epuizare interioară.

...Însă, deși El l-a vindecat [In. 9, 7] și orbul cel vindecat Îl credea Profet pe Domnul [In. 9, 17] și considera că minunea făcută cu el e unică în lume [In. 9, 32], el a avut nevoie de Domnul ca să facă saltul credinței. Saltul dincolo de înțelegerea lui umană, limitată. Căci minunea vederii nu i-a explicat și demnitatea Celui care l-a vindecat. De aceea, pentru a înțelege cine este El, cine este Vindecătorul lui, orbul cel vindecat a avut nevoie de revelarea Acestuia în viața sa. Pentru că credința e consecința revelării Lui în viața noastră și ea nu este „o înțelegere umană" a lui Dumnezeu. Numai când El ni Se arată, când El ni Se revelează în mod plenar, noi înțelegem că El există.

De aceea, argumentele „raționale" pentru „dovedirea existenței" lui Dumnezeu sunt argumente ale credinței pentru cei credincioși și nu sunt argumente pentru cei necredincioși. Pentru că în mintea și în viața lor nu există ideea de Dumnezeu. Ca să ai ideea lui Dumnezeu și pentru ca să simți prezența Lui ai nevoie ca El să Se reveleze în viața ta. Dar dacă nu ai avut parte de nicio întâlnire reală dintre Creatorul tău și tine, de unde să ai ideea Lui?

Pentru că orbul acesta paradigmatic, exemplar pentru noi, ne arată că minunea nu e de la sine con-

vertitoare. Noi ne putem bucura de multe minuni ale lui Dumnezeu în viața noastră și, cu toate acestea, să negăm orice minune în viața noastră. Dar, chiar dacă nu le negăm, ca să avem o perspectivă teologică asupra lui Dumnezeu, noi nu putem să ajungem la ea, dacă El nu Se coboară mai întâi la puterea noastră de a-L înțelege. Pentru că El ne vorbește pe înțelesul nostru pentru ca să ne schimbe viața. Și când ni Se revelează, când ne spune că El este [In. 9, 37] și noi simțim din plin prezența Lui plină de lumină, atunci începe credința noastră și închinarea noastră reală, plină de evlavie în fața Lui [In. 9, 38]. Pentru că credința noastră e rodul întâlnirii noastre reale cu El, e rodul încredințării noastre depline asupra faptului că El este și asupra modului cum El este în viața întregii lumi. Pentru că El ne încredințează că El este și că El este singurul existent prin Sine Însuși [Ieș. 3, 14], dar că noi toți, întreaga Lui creație, depindem de El. Pentru că suntem lucrurile mâinilor Sale, suntem ființe create de El, care putem trăi și ne putem sfinți numai întru slava Lui.

De aceea, când Domnul ne spune: „Eu întru judecată întru această lume am venit [Εἰς κρίμα Ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον], ca cei care nu văd să vadă [ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσιν] și cei care văd să fie orbi [καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται]" [In. 9, 39, BYZ], El ne vorbește despre alegerea noastră de a crede sau a nu crede în El. Pentru că judecata pe care o face Dumnezeu e tocmai vederea celor care se pocăiesc. Căci e drept să vadă cel care vrea să vadă, cel care nu mai vrea să fie orb. Dar te-ai judecat pe tine nevrednic de mila lui Dumnezeu, dacă ai ales să fii orb sufletește, deși tu consideri că „vezi".

Însă nu poți să vezi fără Dumnezeu! Nu poți să vezi fără revelările Lui nesfârșite în viața ta! E nevoie

ca El te vindece de orbirea ta, ca El să te umple de slava Lui, pentru ca întru slava Lui să le vezi pe toate ale Sale.

Aceasta e lecția dumnezeiască din viața orbului celui vindecat: că Dumnezeu așa face cu toți Sfinții Lui! Pe toți îi ridică din orbire și le dă să vadă, iar ei văd, prin curăție și sfințenie, întru slava Lui, cele ale lui Dumnezeu.

De aceea, iubiții mei, în fața lui Dumnezeu nicio boală nu e nevindecabilă, dar fiecare boală pe care o avem își are rostul ei în cadrul mântuirii noastre! Și de aceea, mulți Sfinți ai lui Dumnezeu au cerut boli și chinuri ca să se sfințească prin ele, în loc să ceară sănătate și prosperitate, funcții de conducere și mari averi. Pentru că multa sănătate ne face să nu simțim greul altora, după cum multa prosperitate ne face să ne închidem față de greul altora.

Dar dacă cunoaștem și boala și neputința și nevoia și durerea, acestea ne țin smeriți și ne întăresc în răbdare și în ascultarea de Dumnezeu. Iar virtuțile ascezei sunt cele mai bune pentru noi și pentru mântuirea noastră.

Punând și ziua de azi, mai sunt 4 zile până la odovania praznicului Învierii Domnului. Pentru că miercuri, 16 mai 2018, vom trăi finalul praznicului, iar joi, pe 17 mai 2018, vom retrăi Înălțarea Domnului, cu trupul Său cel îndumnezeit, în sânul Dumnezeului treimic, ca Cel care este Unul din Treime, prin care umanitate îndumnezeită Se deschide spre noi pururea și ne atrage pe toți la Sine. Căci El dorește să ne facă pe toți una prin slava Lui [In. 17, 22]. Pentru că slava Lui ne personalizează pe fiecare în parte, dar ne și unește pe toți laolaltă.

Hristos a înviat!

Și El a înviat pentru ca să ne facă pe toți una în Biserica Lui și să ne înalțe pe toți la Sine, ca împreună cu El și cu Tatăl și cu Duhul Sfânt să fim în veci. Amin!

Predică la Înălțarea Domnului [2018]

Iubiții mei,

Hristos S-a înălțat[94]!

S-a înălțat întru cer [Lc. 24, 51, BYZ]. S-a înălțat cu trupul Său cel îndumnezeit întru cer. Adică mai presus de ceruri. Pentru că S-a înălțat în sânul Preasfintei Treimi „și a șezut [în] cele de-a dreapta ale lui

---

[94] Începută la 8. 45, pe 14 mai 2018, într-o zi de luni. Soare, 14 grade.

Dumnezeu [καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεου]" [Mc. 16, 19, BYZ] și ca om, ca Dumnezeu și om.

S-a înălțat „în[tru] slavă [ἐν δόξῃ]"[95] la cer, după cum ne spune troparul praznicului, și i-a întărit pe ei în certitudinea că El este Fiul lui Dumnezeu și Răscumpărătorul lumii[96]. Pentru că întreaga lucrare mântuitoare a Domnului pe pământ trebuia să fie propovăduită de ei, de Sfinții Lui Apostoli, și, prin Biserica Sa, El să lucreze în noi în mod continuu la mântuirea noastră.

Căci Domnul S-a înălțat la cer ca să îi unească pe oameni cu Îngerii și cu Sfinții Lui din cer. Lucru pe care ni-l spune condacul praznicului, atunci când afirmă că cele de pe pământ le-a unit cu cele cerești[97]. Iar Domnul, ne spune tot condacul zilei, S-a înălțat întru slava Lui, nicidecum despărțindu-Se de noi, ci rămânând nedepărtat de noi[98]. Pentru că S-a înălțat la cer tocmai pentru ca să Se coboare, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt în noi, prin slava Lui, și să fie veșnic cu noi. S-a înălțat pentru ca să Se coboare în mod duhovnicește în noi și să Se unească cu noi în mod duhovnicește, pentru ca să ne sfințească pe noi. Lucru pe care l-a spus Ucenicilor Săi mai înainte de răstignirea Sa, atunci când le-a zis: „Vă este de folos vouă ca Eu să Mă duc; căci dacă Eu nu am să Mă duc, Mângâietorul nu va veni la voi; dar dacă am să Mă duc, Îl voi trimite pe El la voi. [...] Ieșit-am din Tatăl și am venit întru lume; iarăși las lumea și merg către Tatăl" [In. 16, 7, 28, BYZ]. Către

---

[95] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/3611/sxsaintinfo.aspx.

[96] Ibidem.

[97] Ibidem.

[98] Ibidem.

Cel de care nu S-a despărțit niciodată după dumnezeirea Sa, după cum nu S-a despărțit nici de Sfântul Duh.

Tocmai de aceea, dacă vrem să ne înălțăm duhovnicește, ne înălțăm numai în relație interioară cu Dumnezeul nostru treimic. Dar dacă credem că „înălțarea” noastră e totuna cu slava deșartă, atunci păcătuim în mod grav împotriva lui Dumnezeu. Pentru că schimbăm slava Lui cu propria noastră îngâmfare, atâta timp cât nu ne smerim ca să ne umplem de slava Lui cea veșnică, ci ne lăsăm purtați de falsa încântare de sine.

Însă adevărata înălțare e cea duhovnicească. Adevărata înălțare e sfințenia. Adevărata înălțare e smerenia. Adevărata înălțare e toată fapta cea bună. Adevărata înălțare sunt cuvintele și faptele care ne arată locașuri vii ale Stăpânului nostru. Pentru că acestea ne zidesc și pe noi, dar și pe cei care privesc la noi, pentru ca să ia exemplu de trăire creștină.

...Iar Îngerii lui Dumnezeu ne-au încredințat că „așa va veni [οὕτως ἐλεύσεται] [Domnul la noi], [în] ce chip L-ați văzut mergând pe El întru cer [ὃν τρόπον ἐθεάσασθε Αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν]” [F. Ap. 1, 11, BYZ]. Pentru că „are să vină Fiul omului în slava Sa [ἔλθῃ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ Αὐτοῦ], și toți Sfinții Îngeri împreună cu El [καὶ πάντες οἱ Ἅγιοι Ἄγγελοι μετ᾽ Αὐτοῦ], [și] atunci va ședea pe tronul slavei Sale [τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης Αὐτοῦ]” [Mt. 25, 31, BYZ].

Și mulți cred că aceste cuvinte scripturale se referă doar la eshatologie, doar la a doua Sa venire întru slavă, pentru ca să judece lumea. Însă nu, nu e așa! Pentru că Domnul S-a arătat întru slava Sa și Se arată continuu Sfinților Lui, care trăiesc încă pe pământ, pentru ca să îi încredințeze despre cele ale

Sale. Căci El dorește să ne arate slava Lui [In. 17, 24] și să fie întru noi [In. 17, 26]. Adică să rămână în noi. Să locuiască întru noi dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, prin slava Lor.

Și prin aceasta, prin locuirea lui Dumnezeu în noi, prin locuirea Lui prin slava Sa în noi, putem să Îi slujim cu adevărat lui Dumnezeu. Pentru că astfel știm, prin luminarea lui Dumnezeu, ce părere are Dumnezeu despre fiecare gând și lucru pe care îl facem noi. Căci Lui îi place orice lucru bun, orice lucru virtuos, orice înțelegere sfântă, dar nu suportă niciun păcat, nicio răstălmăcire a voii Sale celei preasfinte. Slava Lui din noi ne învață să ne pocăim, să ne smerim, să Îl lăudăm pe El, să înțelegem adevărata evlavie și închinare creștină. Dar niciodată nu forțează voia noastră, ci o întărește de fiecare dată când alegem să facem cele bineplăcute Lui.

De aceea, când vorbim despre evenimentul unic al înălțării Domnului cu trupul la cer, care a fost real și mistic, dumnezeiesc și s-a petrecut la 40 de zile de la învierea Lui cea de a treia zi, noi trebuie să ne referim și la consecințele ei în viața noastră. Căci El S-a înălțat pentru noi și pentru mântuirea noastră. S-a înălțat ca să Se coboare duhovnicește în noi și să fie mereu cu noi, pentru ca să ne înalțe pe noi la cer. Ca să ne facă moștenitori ai Împărăției Sale.

Și înălțarea Lui în noi e întotdeauna o vedere a slavei Sale. Căci de fiecare dată când Îl vedem pe Dumnezeu în slava Lui, Îl vedem întru înălțarea noastră la Sine. Pentru că Cel care stă pe tronul slavei Sale, Dumnezeul nostru, ne ridică pe noi întru slava Lui, ca să vedem ziua Lui cea veșnică.

Și pentru toți cei care Îl văd și Îl simt pe Dumnezeu în mod duhovnicește, ziua Lui cea veșnică, ziua Împărăției Sale deja a venit. Pentru că ei sunt

înviați și înălțați duhovnicește prin slava Lui și le văd și le simt și le trăiesc pe toate prin slava lui Dumnezeu, care îi curățește și îi sfințește și îi îndumnezeiește pe ei.

Pentru că Tainele și Slujbele Bisericii sunt conductele divino-umane prin care slava Lui coboară în noi, nevrednicii robii Săi. Căci ea coboară prin umanitatea Lui cea îndumnezeită și înălțată în sânul Treimii Celei Preadumnezeiești. Dar noi, primind slava Lui în noi, trebuie să ne curățim, să ne luminăm și să ne sfințim în mod dumnezeiește, pentru ca să ne facem vrednici de vederea și de simțirea slavei Sale. Pentru că numai aici, în Biserica slavei Sale, noi ne putem sfinți, noi ne putem desăvârși în mod continuu, căci El vine și rămâne în noi, unificându-ne interior și sfințindu-ne și făcându-ne cu totul duhovnicești.

Căci așa după cum umanitatea lui Hristos Dumnezeu s-a desăvârșit cu totul, pentru că s-a umplut cu totul de slava Lui, de slava dumnezeirii Sale, tot la fel El ne ajută și pe noi ca să ne facem trupul nostru „asemănător la chip [cu] trupul slavei Sale" [σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης Αὐτοῦ] [Filip. 3, 21, BYZ], cu trupul Său cel îndumnezeit. Dar nu ne facem duhovnicești în veșnicie, ci începând de aici, ca unii care am fost umpluți de slava Lui. Pentru că sfințirea noastră nu este un dar de la Dumnezeu primit după moarte, ci sfințirea noastră a început din clipa Botezului nostru. De atunci a început ascensiunea noastră spre ceruri, înălțarea noastră la Dumnezeu!

Tocmai de aceea, viața creștină e o viață sfântă și nu e o viață la întâmplare. Viața creștină e viața Bisericii, e viața după voia lui Dumnezeu. Viața creștină nu e „o modă", nu „se perimează" în timp, nu are

nevoie de niciun „aggiornaménto”. Ci ea are nevoie doar de slava lui Dumnezeu, de continua luminare a lui Dumnezeu și de teologia sfântă a Bisericii.

Căci viața creștină înglobează toată cunoașterea teologică tradițională a Bisericii și toată asceza îndumnezeirii, pe care o vedem în toate viețile Sfinților noștri, și toată slujirea liturgică a Bisericii. Venim la Biserică pentru a sluji și a ne ruga împreună și pentru a ne umple împreună de slava lui Dumnezeu, dar acasă și în toate ieșirile noastre publice noi trăim bisericește. Noi trăim potrivit credinței și ascezei ortodoxe, potrivit chemării cu care ne-a chemat Dumnezeu pe noi. Iar orice cădere din credința și asceza noastră noi o spovedim, pentru că dorim să trăim curat și sfânt înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor. Iar evlavia și închinarea noastră sunt bisericești, sunt duhovnicești, pentru că le-am învățat prin înrâurirea în noi a exemplelor celor prea luminoase ale Sfinților Lui. Căci viețile Sfinților lui Dumnezeu ne-au învățat să fim evlavioși, să fim smeriți, să fim buni, să fim răbdători, să fim mulțumitori în chinuri și în necazuri, în neputințe și în lipsuri, și să îi iubim pe toți oamenii și să ne rugăm pentru toți.

Căci înălțarea unui popor sau creșterea lui duhovnicească, luminarea lui, se face numai în Biserică. Poporul român e de două milenii aici, pe vatra unde el s-a născut și a trăit, și e creștin până azi. Dar e creștin pentru că a rămas în credința apostolică, sădită în sufletele strămoșilor noștri de Sfântul Apostol Andreas [Ἀνδρέας][99], Apostolul românilor. Însă, dacă nu rămâi în credința apostolică, nu ești

---

[99] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1321/sxsaintinfo.aspx.

nici în Biserica Cincizecimii. Și dacă nu ești în Biserica Cincizecimii, atunci nimic din ceea ce spun Scriptura și Tradiția nu se petrece și în viața ta.

Pentru că viața duhovnicească, viața sfântă, este viața Bisericii, e viața Bisericii Cincizecimii, în care Tatăl, prin Fiul, întru Duhul Sfânt S-au coborât și Se coboară în fiecare credincios în parte prin slava Lor. Căci aici, în Biserica lui Dumnezeu, în mod neîntrerupt Dumnezeu S-a coborât în toți cei credincioși prin slava Lui, dându-le tuturor posibilitatea de a-și sfinți viața. Pentru că toți trebuie să ne sfințim viața. Iar cine nu își sfințește viața înseamnă că s-a ratat ca creștin, pentru că creștinul este Sfântul lui Dumnezeu.

De aceea, când vorbim azi despre înălțarea Domnului cu trupul la cer, suntem chemați cu toții să cerem să vină în noi slava Preasfântului și Bunului și de Viață Făcătorului Duh, slava comună Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, dar care coboară în noi de la Tatăl, prin Fiul, întru Duhul Sfânt. Să vină și să rămână slava Lui în noi, pentru ca să fim creștini cu adevărat! Căci El S-a dus la Tatăl ca să ne trimită, la 50 de zile după Învierea Lui, harul Duhului Sfânt. Și noi avem nevoie de harul Preasfântului Duh mai mult decât avem nevoie de viața noastră, pentru că mântuirea noastră ține de harul, de slava lui Dumnezeu și de întreaga viață creștină pe care o trăim.

Pentru că slava lui Dumnezeu ne întărește să împlinim poruncile lui Dumnezeu. Și noi ne rugăm și trăim și înfăptuim lucruri bune întru slava lui Dumnezeu, pentru că slava Lui e viața vieții noastre, e izvorul cel dumnezeiesc ce ne umple de bucurie și de veselie sfântă și de toată gândirea, simțirea și lucrarea cea bună.

...De pe Muntele Măslinilor S-a înălțat Domnul la cer[100]! Și acolo este o capelă, unde se află urma tălpii Mântuitorului Iisus Hristos[101], care arată[102] astfel:

Pe când, pe *Via dolorosa* [Calea cea dureroasă], pe drumul Domnului spre Cruce, avem palma Domnului pe un perete[103]:

---

[100] *Penticostar*, ed. BOR 1973, p. 279.

[101] A se vedea: http://www.lumeacredintei.com/reviste/lumea-credintei/lumea-credintei-nr-2-163-februarie-2017/muntele-maslinilor-cel-mai-cunoscut-loc-biblic-din-tara-sfanta/.

[102] Am preluat-o de aici: http://ziarullumina.ro/img/crop/ziarullumina.ro/images/2013-06/urma-talpii-mantuitorului_w169_h125_q100.jpg.

[103] Idem: http://www.sfnectariecoslada.ro/wp-content/uploads/2015/09/DSC_4126.jpg.

Ca și prin palma și talpa Lui să ne arate că viața noastră creștină trebuie să lase urme frumoase, binecuvântate în această viață, mai întâi în trupul nostru, apoi în cele pe care noi le facem.

Pentru că toate ale noastre trebuie să fie curate, sfinte, binecuvântate. Toată mărturia vieții noastre trebuie să fie despre Dumnezeul mântuirii noastre, despre Sfinții și Îngerii Lui și despre întreaga istorie a Bisericii și a lucrării lui Dumnezeu cu lumea. Pentru că trebuie să fim o carte de teologie pentru toți, o carte a evlaviei și a dreptei cinstiri a lui Dumnezeu.

Dumnezeu să ne lumineze să facem voia Lui și să Îl slăvim pe El, pe Dumnezeu nostru treimic totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor! Amin.

Predică la pomenirea Sfinților Împărați Constantinus și Helena [2018]

Iubiții mei[104],

numele *Constantinus* vine de la adjectivul latin *constans*, *constantis*[105] care înseamnă *constant*, *neschimbător*, *statornic*, pe când numele *Helena* vine din limba greacă. Și, potrivit filologului german Georg Curtius[106], în antichitate Ελένη [Eleni] însemna *luminoasă*, *strălucitoare*, derivând de la substantivul σελήνη [selini] (lună[107])[108]. Și ambele înțelesuri ale numelor lor s-au împlinit în viața lor!

---

[104] Predică începută la 14. 11, pe 15 mai 2018, zi de marți. Soare, 26 de grade. Sfânta Icoană am preluat-o de aici:

https://radiorenasterea.ro/continut/uploads/2017/05/sf-imp-constantin-si-elena-1-e1495192778650.jpg.

[105] A se vedea:

https://ro.wikipedia.org/wiki/Constantin.

[106] Idem:

https://en.wikipedia.org/wiki/Georg_Curtius.

[107] Cu referire la astrul ceresc.

[108] *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Ελένη.

Căci Sfântul Constantinus, de când s-a convertit la dreapta credință, s-a arătat un om statornic, neschimbător în viața lui creștină. Pentru că a fost, până la sfârșitul vieții sale, un Împărat creștin. Pe când Sfânta lui mamă, Împărăteasa Helena, s-a arătat ca o lună luminată de soare, de soarele credinței ce strălucea din fiul ei, și este până azi un strălucitor exemplu de viață creștină.

Pentru că, în ciuda bătrâneții sale (avea pe atunci 76[109] sau 79[110] de ani), Sfânta Helena merge în Palestina în 326[111] și descoperă Crucea Domnului, alături de cele ale celor doi tâlhari, lucru pomenit pe 6 martie[112]. În *Mineiul pe luna martie*, în ediția românească, se spune că pe 6 martie se pomenește și „aflarea cinstitelor piroane”[113] cu care Domnul a fost răstignit pe Cruce. Și aici avem o traducere fidelă a celui grecesc: „τῆς εὑρέσεως τῶν τιμίων ἥλων”[114].

Nu ni se spune însă câte piroane s-au folosit la răstignirea Domnului. În Vinerea Mare, în *Triod*, se amintește despre piroanele cu care a fost pironit

---

[109] Potrivit acestei surse

https://en.wikipedia.org/wiki/Helena_(empress) a trăit între 250-330, adică 80 de ani, iar 326 ar fi anul al 76-lea al vieții sale.

[110] În această sursă:

http://www.synaxarion.gr/gr/sid/2355/sxsaintinfo.aspx, Sfânta Eleni [Ἑλένη] a trăit între 247-328 și 326 ar fi fost anul al 79-lea al vieții sale.

[111] *Cf.*

https://en.wikipedia.org/wiki/Helena_(empress) și

http://www.synaxarion.gr/gr/sid/3295/sxsaintinfo.aspx.

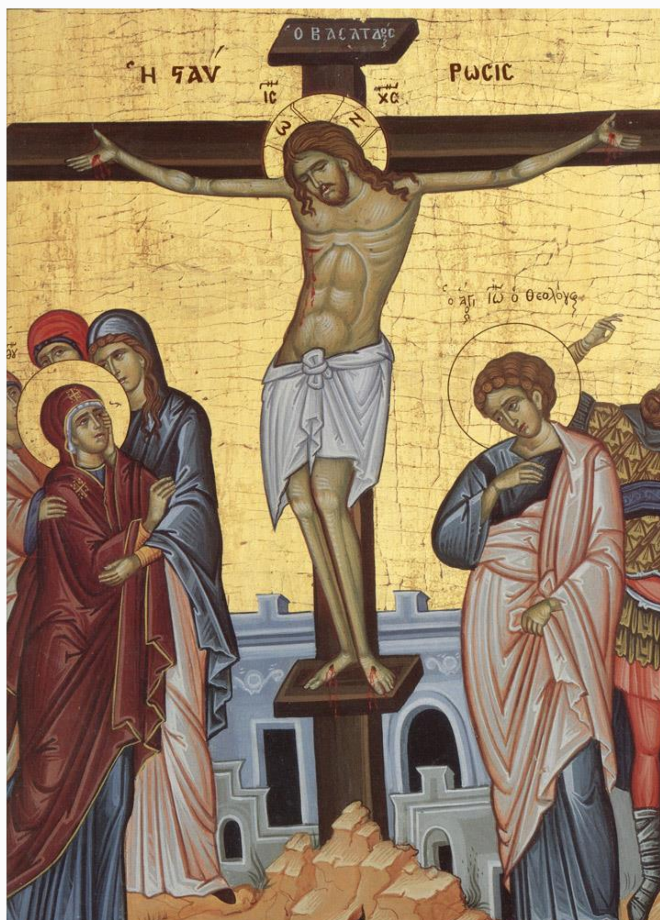
[112] *Cf.*

http://www.synaxarion.gr/gr/sid/2355/sxsaintinfo.aspx.

[113] *Mineiul pe luna martie*, ed. BOR 1930, p. 43.

[114] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Mar/Mar06.html.

Domnul[115], dar nici acolo nu ni se amintește numărul lor. Iconograful român, care a pictat Sfânta Icoană cu care am prefațat predica de azi, ne vorbește de 4 piroane. Așa cum ne vorbesc de 4 piroane și Sfintele Icoane ale Răstignirii Domnului. Pentru că două I-au străpuns palmele, iar două tălpile Sale[116].

Însă Sfânta Helena a descoperit Crucea Domnului cu ajutorul evreului Iudas [Ἰούδας][117], devenit mai apoi Sfântul Sfințit Mucenic Chiriacos [Κυριακὸς], Episcopul Ierusalimului, pomenit pe 28 octom-

---

[115] *Triodul*, ed. BOR 1986, p. 534.

[116] Am preluat Sfânta Icoană de aici: https://str.crestin-ortodox.ro/foto/711/71100_rastignire.jpg.

[117] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/2355/sxsaintinfo.aspx.

brie[118]. Sinaxarul grecesc spune că a fost martirizat de Iulianos Apostatul în 361[119]. Însă în dipticele ierusalimitean[120] între 350-386 a fost Patriarh Sfântul Chirillos I, scriitorul catehezelor baptismale[121].

În 327 Sfânta Helena s-a întors la Roma cu o parte din Crucea Domnului și adoarme pe la 330, cu Sfântul său fiu, Constantinus, lângă ea[122]. Capul Sfintei Helena e în catedrala romano-catolică *Sfântul Petrus* din Trier, în Germania[123], și arată astfel[124]:

---

[118] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1013/sxsaintinfo.aspx.

[119] Ibidem.

[120] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Listă_a_patriarhilor_Ierusalimului.

[121] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Chiril_al_Ierusalimului.

[122] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Helena_(empress).

[123] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Cathedral_of_Trier.

[124] Am preluat imaginea de aici: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d5/CaputSHelenae_0578a.jpg.

Sfântul Constantinus cel Mare se naște pe 27 februarie 272 și adoarme pe 22 mai 337[125], la vârsta de 65 de ani. S-a născut la Naissus (astăzi Niș [Ниш], în Serbia)[126] și numele său prim a fost *Flavius Valerius Constantinus*[127]. Numele său fiind o parte din numele tatălui său, care se numea *Marcus Flavius Valerius Constantius Herculius Augustus*[128].

Iar dacă tatăl Sfântului Constantinus era roman, mama lui, Sfânta Eleni [Ἑλένη], era de origine greacă, de condiție joasă, și va fi părăsită de soțul ei în 288 sau 289, pentru a se căsători cu fiica vitregă a lui Maximianus, cu Flavia Maximiana Teodora[129]. Sfântul Constantinus este educat la curtea persecutorului Diocletianus, unde învață literatură latină și greacă și filosofie. Adică în Nicomidia (orașul İzmit, în Turcia)[130], unde a cunoscut și intelectuali păgâni și creștini.

Își începe cariera militară și luptă sub comanda lui Diocletianus și a lui Galerius în Asia, organizează o campanie armată împotriva barbarilor de la Dună-

---

[125] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Constantine_the_Great

[126] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Constantine_the_Great și https://en.wikipedia.org/wiki/Niš.

[127] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Constantine_the_Great

[128] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Constantius_Chlorus.

[129] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Constantine_the_Great și https://en.wikipedia.org/wiki/Flavia_Maximiana_Theodora

[130] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Constantine_the_Great și https://en.wikipedia.org/wiki/Nicomedia.

re în 296, luptă sub comanda lui Diocletianus în 297, în Siria, împotriva perșilor și sub comanda lui Galerius, în Mesopotamia, între 298-299. Astfel încât, la sfârșitul anului 305, Sfântul Constantinus ajunsese un tribun de prim ordin/ rang [a tribunus ordinis primi] al armatei romane[131].

După retragerea lui Diocletianus la 1 mai 305, Sfântul Constantinus ajunge augustus și scapă de mai multe ori de intrigile lui Galerius, care îl dorea mort. Reușește să fugă de la curtea lui Galerius și se alătură armatei tatălui său în Gallia, la Bononia (orașul Boulogne-sur-Mer de azi, din Franța)[132].

Sfântul Constantinus luptă împreună cu tatăl său în Britannia, dar tatăl său moare la Eboracum (în orașul York, în Anglia) pe data de 25 iulie 306, lăsând cu limbă de moarte ca fiul său, Constantinus, să fie proclamat augustus[133]. Și Sfântul Constantinus e proclamat augustus de către generalul roman Chrocus, fostul rege al alamannilor, fiind acceptat de Gallia și de Britannia, dar nu și de Hispania[134].

Galerius acceptă alegerea lui și îi trimite veșmântul purpuriu tradițional, pe care îl purtau împărații romani. Astfel, Sfântul Constantinus a ajuns Împăratul Apusului, stăpânind Britannia, Galia și Hispania. Dar Dumnezeu încă nu intrase în viața lui!

---

[131] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Constantine_the_Great

[132] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Constantine_the_Great și https://en.wikipedia.org/wiki/Boulogne-sur-Mer.

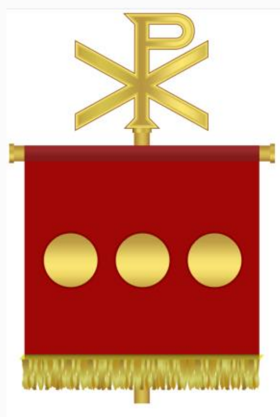
[133] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Constantine_the_Great și https://en.wikipedia.org/wiki/York.

[134] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Constantine_the_Great și https://en.wikipedia.org/wiki/Chrocus.

El nu i Se arătase în mod extatic Sfântului Constantinus. Și, cu toate acestea, Sfântul Constantinus s-a arătat favorabil creștinilor, încetând în partea sa de imperiu prigonirea lor și restituind creștinilor ceea ce au pierdut în timpul persecuțiilor[135].

În 307, la Trier (în Germania), Sfântul Constantinus se căsătorește cu fiica lui Maximianus, cu Flavia Maxima Fausta[136]. Luptând în Italia împotriva lui Maxentius, mai înainte de bătălia de la Pons Milvius, Sfântul Constantinus are primul său vis dumnezeiesc, în care i se spune să folosească semnul Sfintei Cruci pe scuturile soldaților săi. După care are parte, de la Dumnezeu, de o vedenie în timpul zilei, în care a văzut Crucea Domnului însoțită de mesajul sfânt: *In hoc signo vinces* [În(tru) acest semn vei învinge]!

Și pentru că a crezut în vedenia de la Dumnezeu, Sfântul Constantinus a făcut un steag de luptă creștin pentru armata sa, numit *labarum* (de la grecescul λάβαρον), pe care a pus monogramul lui Hristos: ☧. Și acest labarum cu monogram arăta astfel:

[135] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Constantine_the_Great

[136] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Constantine_the_Great și https://ro.wikipedia.org/wiki/Trier și https://en.wikipedia.org/wiki/Fausta.

Sfântul[137] Constantinus l-a gravat mai apoi și pe monedele emise în timpul său, cea din imagine[138] fiind din 337[139].

Și vedem cum labarumul/ steagul de luptă al lui Hristos sau Crucea Lui îl învinge pe Satanas, pe șarpe. Căci Domnul i-a învins pe demoni pe Cruce în mod desăvârșit, pentru ca și noi să îi învingem, cu harul Său, în noi înșine.

Cu ajutorul Sfintei Cruci, Sfântul Constantinus l-a învins pe Maxentius, care s-a înecat în Tibru[140], în „cel de-al doilea râu ca lungime din Italia"[141], iar el a intrat în mod triumfal în Roma la 29 octombrie 312. Însă Împăratul care a intrat în Roma era deja unul creștin, pentru că nu a mai adus jertfe idolilor, ci a afirmat numele lui Hristos. Și de aici încolo, Sfântul Constantinus s-a comportat ca un Împărat creștin,

---

137 *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Constantine_the_Great și https://en.wikipedia.org/wiki/Labarum.

Imaginea fiind de aici: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/99/Labarum_of_Constantine_the_Great.svg/440px-Labarum_of_Constantine_the_Great.svg.png.

138 Am preluat-o de aici: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/10/As-Constantine-XR_RIC_vII_019.jpg.

139 *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Labarum.

140 *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Constantine_the_Great

141 *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Tibru.

care a ajutat Biserica aidoma Sfinților Apostoli, fapt pentru care a fost numit, dimpreună cu Sfânta sa mamă, Helena, „întocmai cu Apostolii [Ἰσαπόστολοι]”[142].

Și câte nu a făcut Sfântul Constantinus, cel întocmai cu Apostolii!

În februarie 313 a dat *Edictum Mediolanense* prin care creștinii au început să fie priviți cu bunăvoință în Imperiul Roman și și-au primit Bisericile confiscate[143].

El a ajutat financiar Biserica, a construit Basilici, a scutit clerul de anumite impozite, i-a promovat pe creștini în funcțiile înalte în stat, a returnat proprietățile confiscate de Diocletianus. El a zidit Biserica *Sfântului Mormânt* din Ierusalim și Basilica *Sfântul Petrus* din Roma[144].

În 321, Sfântul Constantinus a legiferat ca zi de odihnă duminica, ziua Învierii Domnului.

În 323 a interzis creștinilor să participe la jertfele păgâne.

În anul 325 a convocat Sfântul Sinod Ecumenic de la Nicea[145], care a fost cel mai mare succes teologic al său.

La 11 mai 330, Sfântul Constantinus inaugurează *Constantinupolisul* [Κωνσταντινούπολις] sau *Noua Romă*, unde va aduce un fragment din Crucea Domnului și toiagul Sfântului Profet Moisis[146].

---

[142] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/3295/sxsaintinfo.aspx.

[143] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Edict_of_Milan.

[144] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Constantine_the_Great

[145] Ibidem.

[146] *Cf.*

În anul 336, cu un an înainte de adormirea sa, Sfântul Constantinus se va numi și *Dacicus maximus*, pentru că noua frontieră în Dacia a Imperiului roman a fost *Brazda lui Novac*[147].

În primăvara lui 337 se îmbolnăvește. Și-a pregătit locul de îngropare în Biserica *Sfinții Apostoli* din Constantinopol. Și adoarme la scurt timp după Botezul său, fiind îngropat acolo unde și-a dorit[148].

Dar cel mai important lucru al vieții sale e acesta: că și-a sfințit viața în mijlocul unei asemenea imense demnități și în mijlocul atâtor bogății. Că L-a ales pe Dumnezeu, așa cum a făcut și Sfânta lui mamă, în locul întregii lumi.

De aceea, iubiții mei, să luăm aminte la sfintele lor vieți și la importanța lor pentru întreaga Biserică și întreaga lume! Și să ne încredințăm asupra faptului că grijile și neputințele și fricile noastre le putem purta fiind întăriți de Dumnezeu. Căci El ne ajută și ne întărește pe fiecare în parte în viața noastră, dacă ne lăsăm călăuziți de El. Dar că El așteaptă de la cei puși în puncte cheie ale statului să lucreze în folosul profund al oamenilor.

Căci cine ajută Biserica lui Dumnezeu, ajută în mod real oamenii. Îi ajută pe oameni să se regăsească pe ei înșiși și să își dorească să se mântuie. Dar cine se luptă cu Biserica, aceia se luptă cu binele acestei lumi, cu binele fiecărui om în parte, pentru că nu îl ajută să se sfințească.

---

https://en.wikipedia.org/wiki/Constantine_the_Great și https://en.wikipedia.org/wiki/Constantinople.

[147] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Constantine_the_Great și https://en.wikipedia.org/wiki/Brazda_lui_Novac.

[148] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Constantine_the_Great

Avem nevoie de legi creștine, de legi drepte, de legi spre binele omului. Avem nevoie tot timpul de pace și de bună înțelegere între oameni. Iar acest climat de adâncă stabilitate statală și umană nu se poate face decât în cooperarea continuă dintre guvernanți și guvernați.

Dacă ne facem bine treaba, dacă ne-o facem cu conștiință, atunci toate lucrurile merg bine. Fiecare în sectorul lui de activitate, în dreptul lui. Și acest bine se răsfrânge și asupra altora.

Însă direcția unei țări se decide de sus, de la conducerea ei. Mersul de fond al unei țări e unul politic. Numai că politica trebuie să fie una dreaptă, una profund umană, una în folosul cetățeanului, pentru ca cetățeanul să se simtă bine și încurajat să lucreze pentru societatea în care trăiește și nu împotriva ei.

Sfântul Constantinus a înțeles foarte bine ce înseamnă a face politică creștină și profund umană. El a dat libertate religioasă creștinilor, dar și păgânilor și evreilor din imperiu, fiind călăuzit de principiul toleranței religioase, pe care și societatea democratică îl dorește funcțional. Pentru că religia este fundamentul stabilității într-un stat și până nu rezolvi conflictele religioase, nu ai parte de pace.

El a redat oamenilor lucrurile confiscate de predecesorii săi, pentru că a înțeles că imperiul se conduce prin dreptate și prin bunătate și nu prin acte de samavolnicie.

A înțeles că orice om are nevoie și de o zi de odihnă săptămânală și a făcut din duminica Domnului, a învierii Sale, o zi de odihnă a imperiului.

Prin legile sale a încercat să vorbească despre demnitatea omului, dând „Bisericii dreptul de eliberare a sclavilor. [...] [El] „a intervenit în dreptul

penal... [și] a încercat să-l umanizeze, înlăturând din legile penale dispoziții și pedepse contrare spiritului creștin, ca: răstignirea, zdrobirea picioarelor, stigmatizarea (însemnarea cu fierul roșu). [Datorită lui] s-a îmbunătățit tratamentul din închisori. S-au adus restricții luptelor de gladiatori și s-au trimis condamnații la mine, în loc de lupte[, unde trebuiau să lupte până la moarte]. S-a modificat, în spirit creștin, legislația referitoare la căsătorie, la părinții fără copii, s-a îngreunat divorțul, s-au pedepsit adulterul și siluirea sau violul, s-a interzis aruncarea copiilor și vinderea lor, prin ajutoare date părinților săraci. S-au luat măsuri de protecție și ajutor pentru săraci, orfani, văduve și bolnavi”[149].

Pentru că un stat creștin, un stat responsabil, trebuie să încurajeze inovarea, afacerile, comerțul, transporturile, turismul, dar în același timp trebuie să sprijine Biserica și cultura, învățământul și sănătatea, asistența socială și reinserția socială. Trebuie să îl ajuți și pe cel care rămâne pe drumuri, cât și pe cel care și-a ispășit pedeapsa și vrea să aibă din nou o viață socială. Statul își apără cetățenii, le apără drepturile, le apără interesele, dar le apără și sănătatea trupească și sufletească.

Și Sfântul Constantinus cel Mare, în sec. al 4-lea, dorea în esență ceea ce dorim și noi în al 21-lea secol creștin: un stat pentru toți, un stat uman, în care se poate respira, pentru că simți că ești apărat, ești respectat, ești considerat necesar.

Căci democrația este un sistem politic valid atâta timp cât votul oamenilor și viața lor și împlinirea lor umană și profesională contează. Pentru

---

[149] *Cf.* http://ziarullumina.ro/politica-religioasa-a-sfantului-Imparat-constantin-cel-mare-44386.html.

că politica se face pentru oameni și nu împotriva lor. Politica, învățământul, cultura, sportul, viața religioasă sunt pentru ca oamenii să fie tot mai umani și nu tot mai stingheri.

Și o societate care se dorește coerentă, care își dorește binele, trebuie să înțeleagă faptul că toate instituțiile trebuie să funcționeze împreună, în mod organic și că toate trebuie să ducă la binele oamenilor.

Așadar, noi, creștinii, suntem responsabili față de societatea în care trăim! Aportul muncii noastre și modul demn în care ne trăim viața colorează în bine societatea în care trăim. Chiar dacă corupția viciază relațiile între noi, chiar dacă nedreptățile ne-ar putea îndreptăți să facem și noi „ca ceilalți”, a trăi creștinește și la locul de muncă și în societate și acasă înseamnă adevărata împlinire pentru noi și pentru orice om.

De aceea, iubiții mei, Sfinții Împărați Constantinus și Helena ne învață să ne iubim Biserica și țara în același timp și să fim credincioși evlavioși și cetățeni exemplari! Pentru că nu putem trăi fără Dumnezeu și nici nu putem să facem abstracție de nevoile aproapelui nostru. Ci credincioșii trebuie să fie oameni implicați în societate și mereu trebuie să încerce să rezolve, în mod binecuvântat, nevoile ei.

Dumnezeu să ne întărească pe toți ca să facem ceea ce e bineplăcut lui Dumnezeu și oamenilor! Amin.

Predică la Duminica a 7-a după Învierea Domnului [2018]

Iubiții mei[150],

Crezul Bisericii noastre a fost întocmit în mod sinodal și ecumenic. În 325 la Nicea[151] și în 381 la Constantinopol[152], în Primul și al Doilea Sinod Ecumenic al Bisericii. Și aceste două Sinoade/ Întruniri ale Episcopilor Bisericii s-au numit *ecumenice* sau *cele a toată lumea*[153] pentru că la ele au participat Episcopi veniți din toate părțile lumii creștine, care s-au întrunit în mod sinodal să dezbată învățătura de credință a Bisericii.

Iar în predica de azi, când îi pomenim pe Sfinții Părinți care au participat la Sinodul I Ecumenic, acest lucru voi face: vă voi explica Crezul Bisericii conform ediției grecești[154]. Care, după cum se obser-

---

[150] Începută la 18. 58, în Joia Înălțării Domnului, în ziua de 17 mai 2018. Afară sunt 24 de grade, cer înnorat. Până acum a fost soare dogoritor.

[151] A se vedea:
https://ro.orthodoxwiki.org/Sinodul_I_Ecumenic.

[152] Idem:
https://ro.orthodoxwiki.org/Sinodul_II_Ecumenic.

[153] Pentru că adjectivul οἰκουμενικός (icumenicos) din limba greacă înseamnă *cel a toată lumea*.

[154] Care arată astfel:

„1. Πιστεύομεν εἰς ἕνα Θεόν, Πατέρα, Παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων.

2. Καὶ εἰς ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων· φῶς ἐκ φωτός, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ

vă, e format din 12 articole și în el este cuprinsă, pe scurt, teologia despre Dumnezeu, despre creație, despre mântuire, despre Biserică, despre Sfintele Taine, despre eshatologie și despre viața veșnică.

Primele 8 articole ale Crezului sunt despre Dumnezeul nostru treimic, despre Dumnezeul mântuirii noastre, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu, și în dreptul fiecărei persoane dumnezeiești se spun lucruri fundamentale despre Ea.

În primul articol al Crezului, prin expresia „Πιστεύομεν εἰς ἕνα Θεόν [Credem întru unul Dumnezeu]" se face referire la toate cele trei persoane dumnezeiești. Căci toate cele trei persoane dum-

---

ἀληθινοῦ, γεννηθέντα οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ Πατρί, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο.

3. Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ ἐνανθρωπήσαντα.

4. Σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, καὶ παθόντα καὶ ταφέντα.

5. Καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρα κατὰ τὰς Γραφάς.

6. Καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρός.

7. Καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος.

8. Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ κύριον, τὸ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν προφητῶν.

9. Εἰς μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν.

10. Ὁμολογοῦμεν ἓν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

11. Προσδοκοῦμεν ἀνάστασιν νεκρῶν.

12. Καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος.

Ἀμήν". L-am preluat de aici: https://el.wikipedia.org/wiki/Σύμβολο_της_Πίστεως.

nezeiești sunt un singur Dumnezeu sau au o singură dumnezeire sau ființă. Și s-a pus „credem [πιστεύομεν]” la începutul textului, pentru ca să se exprime faptul că noi credem și mărturisim toate amănuntele teologice prezente în Crez.

Cine este Dumnezeu Tatăl? El este *Tatăl* sau *Părintele* [Πατέρα]. Este Tatăl Fiului Său, dar și Tatăl nostru, prin iconomia mântuirii, așa după cum ne-a învățat Fiul Său în *Rugăciunea domnească*. Pentru Fiul, Tatăl este Tată sau Părinte din veci și pentru veci, pentru că din veci Tatăl L-a născut pe Fiul. Și, deși Fiul S-a născut din Tatăl, El nu este „posterior” Tatălui sau „mai mic” decât Tatăl sau „al doilea” după Tatăl, ci e din veci ca și Tatăl, Dumnezeu fără de început, deoființă cu Tatăl și împreună veșnic cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Pentru că Tatăl e Tată sau Părinte pentru că din veci are un Fiu dimpreună veșnic cu El. Și Fiul este Fiu pentru că are un Tată din veci, din Care El S-a născut.

Tot în articolul 1, Tatăl este mărturisit și ca *Pantocrator* [Παντοκράτορα] sau *Atotțiitor* al întregii creații. Pentru că El, Cel care este „făcătorul cerului și al pământului [ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς], și al tuturor celor văzute și nevăzute [ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων]” este, în același timp, și Cel care le ține în existență. Pentru că El este fundamentul dumnezeiesc al întregii creații prin slava Lui, ținând toate lucrurile, din interiorul lor, în armonie cu ele însele și în relație cu Sine.

Pantocratorul e Părintele nostru, pentru că e Făcătorul nostru. Și El ne ține în existență și pe noi și întreaga Sa creație, căci toată zidirea e opera Sa. Iar Sfinții Părinți au folosit cuvântul ποιητής [piitis] pentru Dumnezeu Tatăl în articolul întâi al Crezului pentru a exprima cuvântul *Făcătorul*, deși ποιητής

înseamnă, în greaca veche, deopotrivă și *făcător*, dar și *poet*. Pentru că de la acest ποιητής vin *poet* și *poezie* din limba română. Însă nu au ales acest cuvânt cu dublă semnificație la întâmplare, ci pentru ca să exprime o altă realitate teologică abisală: că tot ceea ce Dumnezeu a creat e frumos, e desăvârșit, e așa cum trebuia să fie. Căci creația pe care El o ține în existență e plină de frumusețe, de măreție, de complexitate, pentru că e plină de slava Lui, chiar dacă ea, acum, în clipa de față, e una viciată de către noi, cei căzuți, și de demonii apostați, căzuți, prin șiretlicul cărora noi am căzut ca și ei din slava lui Dumnezeu.

Și când Crezul Bisericii vorbește despre *cer*, el se referă în primul rând la toate planetele și astrele cerești, care sunt lucruri fizice, ca și pământul, dar și la Puterile cele cerești. Iar când vorbește despre *cele nevăzute* [ἀοράτων] de ochii noștri trupești, el se referă doar la Puterile cele cerești sau netrupești din Împărăția lui Dumnezeu, pentru că *cele văzute* [ὁρατῶν] sunt cele de aici, de pe pământ și cele pe care omul le poate vedea foarte ușor.

Numai că, deși Tatăl e numit *Făcătorul*, întreaga creație e opera Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, a Dumnezeului nostru treimic și nu doar a Tatălui, pentru că Tatăl a făcut toate prin Fiul întru Duhul Sfânt. Și cu toate că Tatăl, în Crez, e numit *Pantocratorul*, când privim fresca Pantocratorului în Bisericile noastre, care e în turla cea mare a naosului, acolo Îl vedem pe Fiul.

– De ce Îl iconizăm pe Fiul ca Pantocrator și nu pe Tatăl, dacă în Crez Îl numim Pantocrator pe Tatăl?

– Iar răspunsul îl avem de la Domnul, în In. 14, în răspunsul Său către Sfântul Apostol Filippos: „[Iar]

Iisus îi zice lui: „De atât timp sunt cu voi și nu M-ai cunoscut pe Mine, Filippe? Cel care M-a văzut pe Mine, L-a văzut pe Tatăl! Și cum zici tu: «Arată-ne nouă pe Tatăl»? Nu crezi că Eu [sunt] în Tatăl și Tatăl este în Mine? Cuvintele pe care Eu vi le spun vouă, nu le spun de la Mine; ci Tatăl, Cel care rămâne în Mine, Acela face lucrurile [acestea]" [In. 14, 9-10, BYZ].

Și Fiul este iconizat ca Pantocrator pentru că El e singurul care a luat față umană din Treime, adică e singurul iconizabil. Și cel care privește la Fiul Îi vede în El și pe Tatăl și pe Duhul Sfânt, căci Fiul e nedespărțit de Tatăl și de Duhul, pentru că e deoființă și împreună-veșnic cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Dar cu toate că, în locul citat mai sus, Fiul a spus doar despre Tatăl că este în El, prin aceasta nu L-a exclus nicidecum pe Duhul. Căci niciodată Fiul nu face nimic fără Tatăl și fără Duhul și niciodată Fiul nu este despărțit ființial de Tatăl și de Duhul.

Avem un singur Tată și un singur Domn și un singur Duh Sfânt. Iar Domnul nostru este Iisus Hristos și El este „Fiul lui Dumnezeu Cel Unul-născut [τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ]" și „Cel născut din Tatăl mai înainte de toți vecii [τὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων]". Și când spunem că Fiul Lui este „Unul-născut", spunem că El e singurul Său Fiu, pentru că doar El S-a născut din Tatăl, din persoana Lui, și S-a născut din El mai presus de timp, de toți vecii, de toate secolele istorice, pentru că S-a născut din veci din Tatăl.

Căci toate cele create sunt zidite de către Dumnezeu. Ele nu sunt dintotdeauna. Pe când Fiul Său Cel Unul-născut nu e „zidirea" Tatălui, ci e din Tatăl, e deoființă cu El și veșnic ca Tatăl și ca Duhul Sfânt.

Tocmai de aceea relația Fiului cu Tatăl și cu Duhul este ca „lumina din lumină [φῶς ἐκ φωτός]". Din Tatăl S-a aprins o altă lumină, Care e Fiul și o alta, Care e Duhul Sfânt și cele trei persoane ale Dumnezeirii sunt trei lumini personale și împreună-veșnice care au aceeași ființă. Însă, cu toate că al doilea paragraf al Crezului se referă doar la relația Tatălui cu Fiul, eu vreau să accentuez faptul că ceea ce se spune despre Fiul în relație cu Tatăl, se spune în subsidiar și despre Duhul Sfânt în relația Sa cu Tatăl.

Căci și Duhul Sfânt, ca și Fiul, este „Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat [Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ]", după cum este „lumină din lumină [φῶς ἐκ φωτός]". Pentru că ambele expresii arată deoființimea persoanelor dumnezeiești și, totodată, relația de proveniență a Fiului și a Duhului din Tatăl.

Dar când se spune despre Fiul că este „născut [γεννηθέντα]", cu înțelesul că *e născut din Tatăl*, se spune ceva unic despre Fiul: pentru că numai Fiul e născut din Tatăl. Duhul Sfânt nu e „născut" din Tatăl, ci este „purces din Tatăl [ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ Πατρὸς]". Dar când se spune despre Fiul că „nu [este] făcut [οὐ ποιηθέντα]" sau zidit, același lucru se poate spune și despre Duhul Sfânt, pentru că nici Duhul nu e „o creatură", ci este Dumnezeu adevărat, ca și Tatăl și Fiul. După cum nu doar Fiul este „deoființă cu Tatăl [ὁμοούσιον τῷ Πατρί]", ci și Duhul e deoființă cu Tatăl, pentru că toate trei persoanele Dumnezeirii au aceeași ființă.

Însă, prin expresia: „prin Care toate S-au făcut [δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο]" se indică relația Tatălui cu Fiul în actul creației, pentru că toate cele făcute/zidite le-a făcut Tatăl prin Fiul, prepoziția Fiului fiind διά [dia] în acuzativ, care se traduce cu *prin*. Dar

Tatăl a făcut toate *prin* Fiul *întru* Duhul Sfânt, pentru că Dumnezeu le-a făcut pe toate în mod comunional, prin participarea întregii Treimi de persoane la lucrarea zidirii.

Însă aceeași prepoziție διά [dia] în acuzativ, pe care am tradus-o în actul creației cu *prin*, în iconomia mântuirii o traducem cu *pentru*. Căci sensul spațial al prepoziției e redat cu forma *prin*, pe când sensul cauzal e redat cu forma *pentru*[155]. Și astfel avem afirmația: „Care pentru noi, oamenii, și pentru a noastră mântuire [Tòν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν]”. Fiul Tatălui, pentru noi, adică pentru persoana noastră, și pentru mântuirea noastră „S-a coborât din ceruri [κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν] și S-a întrupat din Duhul Sfânt și [din] Maria Fecioara [καὶ σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου] și S-a făcut om [καὶ ἐνανθρωπήσαντα].

Toate afirmațiile teologice de aici sunt expozitive și nu explicative. Ni se spune că întruparea Domnului ne vizează pe noi, că e pentru noi, dar nu ni se explică în ce fel e pentru noi și nici în ce fel ne mântuim în relație cu El, cu Domnul nostru. Ni se spune că Fiul S-a coborât din ceruri la noi, dar nu și ce înseamnă acest lucru sau cum s-a produs el. Pentru că ni se vorbește despre actele mântuirii noastre, despre ce a făcut Hristos pentru noi, dar se păstrează tainele tuturor celor făcute de El. Pentru că ele ne depășesc pe noi.

Căci noi știm acum că datorită îndumnezeirii umanității Sale de către El, noi ne putem îndumnezei. Dar taina îndumnezeirii noastre trebuie trăită de către noi, pentru ca ea să aibă relevanță pentru noi. Dacă nu ne îndumnezeim în mod real, cuvântul

---

[155] Friberg Greek Lexicon, 6.164, *cf.* BW 10.

îndumnezeire e gol de semnificație pentru noi, ca de altfel și cuvântul *mântuire* sau sintagma *experiență dumnezeiască*. Dar dacă, în relație cu Hristos și cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, noi ne trăim zi de zi mântuirea, relația noastră cu Treimea ca mântuire continuă, mântuirea e însuși modul nostru de-a fi, pentru că ea este o realitate cotidiană pentru noi. Și în Crez noi mărturisim tocmai despre viața autentică a creștinilor ortodocși, aceea în care ne mântuim și ne sfințim în mod continuu.

De aceea, cum S-a coborât Fiul din cer și cum S-a întrupat El pentru noi și pentru mântuirea noastră sunt taine prea mari și dumnezeiești pentru noi. Și noi trebuie să le cinstim cu evlavie, cu mare cutremurare și bucurie dumnezeiască, pentru că Cel necuprins S-a făcut om pentru noi și S-a întrupat din Duhul Sfânt și din Fecioara Maria, și de aceea ea este Născătoare de Dumnezeu și nu de „simplu om".

Dar iarăși trebuie să subliniez faptul că expresia „din Duhul Sfânt [ἐκ Πνεύματος Ἁγίου]" nu este restrictivă în a 3-a frază a Crezului, pentru că Fiul nu Și-a lăsat zidită umanitatea Sa doar de Duhul și de Tatăl, ci și El Însuși Și-a zidit umanitatea Sa în Preacurata Sa Maică. Pentru că toate ale mântuirii noastre, ca și în cadrul zidirii, Dumnezeul treimic le-a făcut pe toate comunional. Căci Fiul, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, a făcut toate cele ale mântuirii noastre.

Articolele 4-6 sunt un legato de expresie teologic, pentru că au legătură interioară între ele. Pentru că ele vorbesc despre Moartea, Învierea și Înălțarea Domnului cu trupul Său îndumnezeit în sânul Treimii. Căci Fiul lui Dumnezeu întrupat „S-a răstignit pentru noi sub Pontios Pilatos [Σταυρωθέντα...ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου]", su-

bliniindu-se astfel istoricitatea persoanei Sale, cât și modul în care El a murit, „și a pătimit și S-a îngropat [καὶ παθόντα καὶ ταφέντα]" pentru noi și pentru mântuirea noastră. Dar Cel mort „a înviat a treia zi după Scripturi [ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρα κατὰ τὰς Γραφάς]", după cum mărturisesc Scripturile despre El. După care, la 40 de zile de la învierea Lui, El „S-a înălțat întru ceruri și a șezut [în] cele de-a dreapta Tatălui [ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρός]".

Numai că șederea Lui și „cele de-a dreapta Tatălui [ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρός]" nu trebuie înțelese la modul grosier. Pentru că aici nu se dorește menționarea unei distanțe între Fiul și Tatăl, ci se vorbește despre urcarea în sânul Treimii a umanității Sale, atâta timp cât Fiul Se înalță la Tatăl și la Duhul Sfânt asumându-Și pentru veci umanitatea Sa transfigurată.

Însă, noi, oamenii, vorbim omenește sau iconic despre cele ale lui Dumnezeu în teologie, dar vorbirea noastră iconică sau aidoma unei ferestre, spune altceva, mult mai duhovnicesc decât cuvintele și imaginile umane. Căci noi spunem una, dar înțelegem altceva, mult mai subtil. Căci vorbim despre șederea Fiului în cele de-a dreapta Tatălui nu pentru a indica „distanțe" inexistente între persoanele Treimii, ci pentru a spune că Fiul și Tatăl și Duhul sunt deoființă și că existența Lor e perihoretică, e una în alta, fără ca să Se confunde personale între ele.

Însă lucrarea mântuirii noastre săvârșită de Domnul, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, e privită în consecințele ei eshatologice în fraza a 7-a a Crezului. Pentru că Domnul „iarăși va veni cu slavă să judece viii și morții [πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς], a Cărui Împărăție nu va

avea sfârșit [Οὗ τῆς Βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος]", pentru că va fi veșnică.

Și El va veni „cu slavă", pentru că slava dumnezeiască izvorăște din persoana Lui. El va veni așa cum este El: ca Domnul slavei, ca Domnul care ne umple pe noi de slava Lui cea veșnică. Căci slava Lui îi va învia pe cei morți și îi va transfigura pe cei vii de la venirea Sa. Și atunci, cu toții fiind vii și transfigurați de slava Lui, oamenii vor fi judecați de către El. Pentru că El este Judecătorul tuturor oamenilor, din toate locurile și din toate timpurile.

Însă când El va veni întru slava Sa, istoria va fi umplută de veșnicia Lui. Istoria va intra în veșnicie în mod deplin. Și Judecata tuturor se va face în veșnicie, de către Judecătorul nostru Cel veșnic, Iisus Hristos, Domnul nostru, fiecare primind după ceea ce este. După modul cum a trăit și s-a construit interior. Pentru că doar Împărăția și Iadul sunt locurile veșniciei.

Însă și Împărăția și Iadul sunt veșnice. Dar Sfinții Părinți au menționat numai alegerea cea bună, împlinitoare, a oamenilor: Împărăția. De aceea, au pus Împărăția în fața noastră, pentru că pe ea trebuie să o dorim în mod desăvârșit.

Despre Dumnezeu Duhul Sfânt se vorbește în articolul al 8-lea, dar, în mod implicit, s-a vorbit și până acum. Căci El este unul, e o persoană unică, ca și celelalte două persoane ale Treimii, și El este Domnul [τὸ Κύριον] și de viață Făcătorul [τὸ ζωοποιόν]. Dar și Fiul e Domnul nostru și Tatăl este Domnul nostru, pentru că toți trei stăpânesc peste noi. Ei sunt Domnul și Dumnezeul nostru pentru că toate le-au făcut și le stăpânesc împreună. Iar când Dumnezeu Duhul Sfânt e numit *de viață Făcătorul* [τὸ ζωοποιόν] nu se specifică faptul că doar El a făcut

viața sau existența oricărei ființe, ci că Tatăl prin Fiul întru Duhul Sfânt a creat întreaga viață, întreaga existență.

Dar expresia „Cel care din Tatăl purcede [τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον]" se referă doar la Duhul Sfânt. Pentru că doar El este purces din Tatăl. Și noi nu știm ce înseamnă *nașterea* Fiului din Tatăl și nici *purcederea* Duhului din Tatăl. Dar mărturisim că Duhul este „Cel împreună cu Tatăl și cu Fiul împreună-închinat și împreună-slăvit [τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον], adică este egal și deoființă cu Tatăl și cu Fiul.

Mărturisirea despre Duhul se încheie cu afirmația că El este „Cel care a grăit/ a vorbit prin Profeți [τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν Προφητῶν]". A vorbit în și prin Profeții Vechiului Testament, pentru că le-a descoperit lor cele dumnezeiești. Dar El vorbește și acum prin toți Sfinții Lui și va vorbi întotdeauna, pentru că Tatăl, prin Fiul, întru Duhul Sfânt revelează orice cunoaștere mistică în Biserică. Și cunoașterea mistică sau de la Dumnezeu este spre zidirea întregii Biserici. De aceea, ea e propovăduită tuturor, pentru că este spre mântuirea tuturor.

Biserica lui Dumnezeu e Biserica Cincizecimii. Și Biserica este una [μίαν], sfântă [ἁγίαν], catolică [καθολικὴν] și apostolică [ἀποστολικὴν]. Și pentru că ea este trupul mistic al lui Hristos Dumnezeu, ea este una, și e sfântă, pentru că sfințenia Bisericii e sfințenia lui Dumnezeu. Căci toate mădularele Bisericii, adică toți credincioșii ei, se sfințesc prin sfințenia lui Dumnezeu. Și sfințenia lui Dumnezeu e reală, e personalizatoare, pentru că e coborârea și rămânerea slavei Lui în noi.

Și când spunem că Biserica e catolică, spunem că ea e Biserica pentru toată lumea, care trebuie să

înglobeze toată lumea. Și când spunem că e apostolică, spunem că Dumnezeu a creat-o prin Sfinții Lui Apostoli și că ea se păstrează în mărturia lor, cea de la început, și că, de la Dumnezeu, prin ei, ne-a venit nouă harul și toată rânduiala slujirii sacramentale. Iar Biserica e așa dintru început și nu poate să își piardă atributele ei constitutive.

Al 10-lea articol al Crezului vorbește despre o Taină a Bisericii, și anume despre Botez, pentru ca să vorbească, în mod implicit, despre toate la un loc. Și el ne spune: „Mărturisim un Botez întru iertarea păcatelor [Ὁμολογοῦμεν ἓν Βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν]”. Însă Botezul Bisericii nu ne dă doar iertarea păcatelor. Dar se subliniază iertarea păcatelor, pentru ca să ni se spună că fiecare Taină a Bisericii lucrează ceva mistic, tainic în ființa noastră. Că ele nu sunt acte goale de semnificație, ci sfinte și sfințitoare pentru noi.

Biserica adevărată e Biserica Cincizecimii, ea e plină de slava lui Dumnezeu și are Taine sfinte și sfințitoare. Pentru că e unică pe pământ, prin sfințenia, catolicitatea și apostolicitatea ei.

În comparație cu Biserica lui Dumnezeu, diversele pseudo-biserici sunt invenții umane și nu sunt ca aceasta, care vine de la Dumnezeu. Pentru că ele s-au creat în istorie, de diverși oameni păcătoși și nu de Sfinții Apostoli. De aceea, bisericile lor nu sunt catolice, nu sunt universale, nu sunt cele ale tuturor creștinilor de oricând și de pretutindeni, ci sunt niște caricaturizări ale Bisericii. Pentru că nu au nimic sfânt în ele și toate elementele „împrumutate” din Biserică sunt trăite decontextualizat, în afara mediului eclesial în care s-au născut.

Dar în adevărata Biserică, în Biserica Cincizecimii, în Biserica Ortodoxă, noi „așteptăm învierea

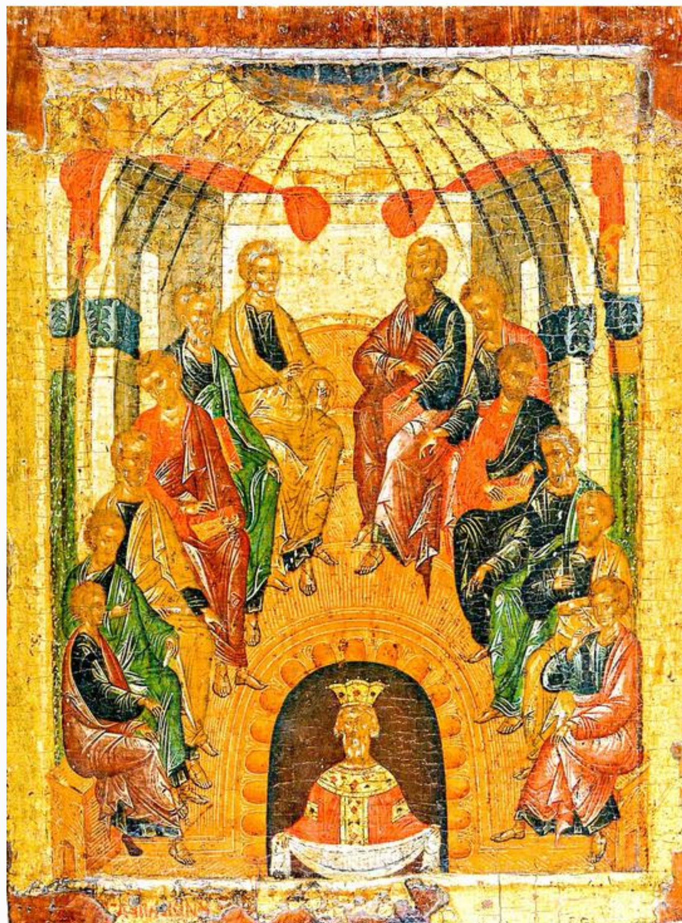
morților [προσδοκοῦμεν ἀνάστασιν νεκρῶν]”, pentru că moartea nu mai are nimic de-a face cu noi, creștinii. De când a înviat Domnul, moartea noastră e spre viață. De aceea așteptăm ca toți cei adormiți să învie din morți, pentru că ne dorim „viața veacului ce va să vină [ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος]”. Ne dorim, adică, Împărăția lui Dumnezeu, ne dorim veșnicia cu Dumnezeu și nu cu demonii. Căci veșnicia cu demonii se numește *Iad*, pe când veșnicia cu Dumnezeu este adevărata viață veșnică a omului, e trăirea în Împărăția Lui.

Așadar, iubiții mei, spunem *Amin* [Ἀμήν] după cele 12 puncte ale mărturisirii noastre de credință, pentru că e adevărată mărturisirea noastră. Ea e, pe scurt, esența credinței Bisericii, esența credinței noastre celei mântuitoare. Iar noi nu trebuie să ne rezumăm niciodată doar la atât, pentru că multe lucruri extraordinare mai avem de aflat din cărțile Bisericii despre alte adevăruri de credință ale Bisericii. Puținul teologic de aici, din Crez, trebuie amplificat, adâncit, mereu contemplat. Pentru că el e, pe scurt, lecția de teologie dogmatică pe care trebuie să o știe tot credinciosul. Dar de la această lecție concentrată noi trebuie să dorim mereu mai mult, să știm mai multe despre Dumnezeu, despre creație, despre mântuire, despre Biserică, despre Taine, despre evlavia Bisericii, despre om, despre virtuți, despre sfințenie, despre Sfinți, despre viața veșnică.

Iar dacă azi v-am vorbit despre Crez, mâine vă voi vorbi despre cel care a făcut posibil Crezul și Primul Sinod Ecumenic al Bisericii.

Vă doresc numai bine și mult spor în tot lucrul cel bun! Dumnezeu să ne bucure pe toți! Amin!

Predică la Cincizecime [2018]

Iubiții mei[156],

în duminica Sfintei Cincizecimi[157], noi retrăim ziua de naștere a Bisericii. Ziua cea prea plină de bucurie și de veselie dumnezeiască. Ziua în care slava lui Dumnezeu, după făgăduința Domnului, a coborât

---

[156] Începută la ora 9.04 minute, în zi de joi, pe 24 mai 2018. Soare, 22 de grade. Am preluat Sfânta Icoană de aici: http://ziarullumina.ro/img/crop/ziarullumina.ro/images//2017/06/06/Pagina-14//Icoana_Cincizecimii_w169_h125_q100.jpg.

[157] Titlul praznicului în *Penticostar*, *cf.* http://glt.goarch.org/texts/Pen/p49.html.

și a rămas în Sfinții Apostoli și în toți ceilalți Ucenici ai lui Hristos și i-a curățit și i-a luminat și i-a sfințit pentru a trăi creștinește în această lume. Căci slava cea veșnică și necreată a lui Dumnezeu a coborât de la Tatăl, prin Fiul, întru Duhul Sfânt la Cincizecime și a rămas în cei care L-au cunoscut pe Dumnezeul treimic prin propovăduirea Domnului și care o aș-teptau împreună „[cu] rugăciune și [cu] rugă [τῇ προ-σευχῇ καὶ τῇ δεήσει]” [F. Ap. 1, 14, BYZ]. Pentru că Domnul Iisus Hristos ne-a vorbit despre Dumnezeul nostru ca despre o Treime de persoane dumnezeiești și ne-a făgăduit pe Duhul Sfânt [In. 14, 26; 15, 26; F. Ap. 1, 8], înțelegând prin *Duhul Sfânt* nu *persoana* Lui, pe care nu o poate cuprinde nicio creatură, ci *slava comună* a Treimii, dăruită nouă prin persoana lui Dumnezeu Duhul Sfânt.

Tocmai de aceea și troparul praznicului este hristologic și ne spune că Hristos le-a trimis Aposto-lilor Săi pe Duhul Sfânt și Acesta i-a făcut atotîn-țelepți [πανσόφους][158]. Ei, Apostolii, erau pescari, erau oameni neșcoliți, nepregătiți ca să convertească lumea la credința în Dumnezeul treimic. Dar când au primit slava Duhului în ei, aceștia s-au făcut propovăduitori atotînțelepți ai lui Dumnezeu și, prin ei, Hristos a vânat lumea [τὴν οἰκουμένην][159]. Adică a adus lumea convertită, prin credința în El, în Biserica Lui. A făcut lumea păgână să fie creștină.

Însă, mai întâi de toate, să stăruim asupra făgă-duinței Domnului! Din In. 14, 26 aflăm că Duhul Sfânt a fost trimis de Tatăl în numele Fiului și că Duhul ne va învăța pe noi toate cele ale mântuirii noastre și ne va reaminti propovăduirea Domnului.

---

[158] Ibidem.
[159] Ibidem.

Ne-o va reaminti și ne-o va aprofunda continuu, aceasta fiind fundamentul apostolic al Bisericii.

Din In. 15, 26 aflăm că Duhul a fost trimis de Fiul de la Tatăl, că El este Duhul Adevărului, adică al Fiului, pentru că Duhul Se odihnește din veci în Fiul, dar că Duhul Sfânt purcede [ἐκπορεύεται] din Tatăl și El va mărturisi despre Fiul. Pentru că nu există nicio contrazicere între propovăduirea Fiului despre Duhul și propovăduirea Duhului despre Fiul, ci Ambii conglăsuiesc, Ei spun același adevăr.

De aceea nu este nicio contrazicere nici între In. 14, 26 și In. 15, 26 în ceea ce privește trimiterea Duhului în cei credincioși! Pentru că Duhul a fost trimis și de Tatăl și de Fiul în oameni, pentru că Duhul Sfânt a vrut El Însuși să coboare și să locuiască în oameni prin slava Lui. Pentru că Treimea cea Preadumnezeiască are o singură voință și o singură lucrare, pentru că are aceeași ființă dumnezeiască. Iar Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt lucrează în mod comunional la mântuirea noastră și nu separat. Căci, la Cincizecime, Tatăl, prin Fiul, întru Duhul Sfânt S-au coborât prin slava Lor în toți cei credincioși și au făcut din ei o singură Biserică a Treimii. Așa după cum profețise Domnul în In. 17, 22: „Și Eu, slava pe care [Mi-]ai dat-o Mie, le-am dat-o lor, ca să fie una, precum [și] Noi suntem una [καθὼς Ἡμεῖς ἕν ἐσμεν]” (*cf.* BYZ).

Căci slava cea dumnezeiască și veșnică, prin care Dumnezeul nostru treimic ne curățește și ne luminează și ne sfințește pe noi, cei mult păcătoși, este a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, este a întregii Treimi, e comună Treimii și pe ea, coborându-o Dumnezeu în noi, prin ea ne unifică interior, ne face una, după cum Dumnezeul nostru treimic este unul. Și slava Lui, unificându-ne interior, ne unește

pe unul cu altul în Biserica Sa, pentru că în toți sălășluiește aceeași slavă a Sa, care ne învață aceeași mărturisire despre Dumnezeu.

Iar Sfânta Icoană a Cincizecimii, care ni-i prezintă pe Sfinții Apostoli împreună și pe toți umpluți de slava lui Dumnezeu, ne vorbește despre comuniunea noastră în credință și în experiență sfântă. Căci Biserica este expresia concretă a unității de credință și de experiență sfântă, pentru că ea îi cuprinde pe toți cei credincioși și care trăiesc în intimitate cu Dumnezeul nostru treimic.

La F. Ap. 1, 8, slava Duhului Sfânt ne-a fost profețită de Domnul ca „putere [δύναμιν]” [*cf.* BYZ]. Ca putere dumnezeiască, ca umplere de puterea lui Dumnezeu. Pentru că „veți lua/ primi putere [λήψεσθε δύναμιν], venind Duhul Sfânt în[tru] voi [ἐπελθόντος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐφ᾽ ὑμᾶς]! Și Îmi veți fi Mie martori și în Ierusalim [καὶ ἔσεσθέ Μοι μάρτυρες ἔν τε Ἱερουσαλὴμ] și în toată Iudea și Samaria [καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ] și până la marginea pământului [καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς]”[F. Ap. 1, 8, BYZ].

Căci martorul lui Dumnezeu, cel care dă mărturie despre El în cunoștință de cauză, trebuie să cunoască teologia Lui, să aibă în el slava Sa și să se nevoiască întotdeauna și pretutindeni să Îl propovăduiască pe El.

Iar astăzi, mai mult decât oricând, suntem chemați cu toții, toți creștinii Bisericii, să arătăm tuturor teologia Bisericii și experiențele noastre cele duhovnicești, trăite în Biserică, mergând cu râvna Lui peste tot ca să vorbim despre Dumnezeul mântuirii noastre. Căci în sate și în orașe, în călătoriile și în excursiile noastre teologice, dar mai ales online, noi trebuie să propovăduim în mod curat, cu evlavie și

cu frică de Dumnezeu, credința și experiența Bisericii, pentru ca toți să le cunoască. Pentru că darul cel prea mare pe care l-am primit de la El, acela de a fi martori ai lui Dumnezeu, martori ai minunilor Lui cu noi, ne cere să fim mereu propovăduitori ai Săi cu fapta și cu cuvântul.

În cap. al 2-lea din Faptele Apostolilor avem coborârea slavei lui Dumnezeu în Sfinții Apostoli. Căci slava Lui li s-a arătat lor ca „limbi ca de foc [γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός] și a[u] șezut în fiecare dintre ei [ἐκάθισέν τε ἐφ᾽ ἕνα ἕκαστον αὐτῶν]. Și s-au umplut toți de Duhul Sfânt [Καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος Ἁγίου] și au început a grăi [în] alte limbi [καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις], precum Duhul le da lor a vorbi [καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι]" [F. Ap. 2, 3-4 BYZ].

Căci limbile ca de foc ale Duhului le-au dat lor să vorbească în limbile celor care aveau nevoie de mântuire [F. Ap. 2, 8]. Pentru că slava lui Dumnezeu ne curățește mintea și ne face să gândim și să vorbim cu sfințenie celor doritori de mântuire.

Iar pentru ca Dumnezeu să ne încredințeze de faptul că toți suntem chemați la mântuire, El a dăruit o Cincizecime și păgânilor. Minune descrisă în F. Ap. 11, pe care ne-o aduce la cunoștință Sfântul Apostol Petros, care a fost martorul ei: „Și când am început eu a grăi, Duhul Sfânt a căzut în[tru] ei [ἐπέπεσεν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπ᾽ αὐτούς], precum și în noi, în[tru] început [ὥσπερ καὶ ἐφ᾽ ἡμᾶς ἐν ἀρχη]". Adică la Cincizecime. „Și mi-am adus aminte cuvântul Domnului, că zicea: «Ioannis a botezat [cu] apă, dar voi veți fi botezați în Duhul Sfânt [ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ]». Așadar, dacă Dumnezeu le-a dat lor același dar ca și nouă [τὴν ἴσην δωρεὰν ὡς καὶ ἡμῖν], crezând [ei] în Domnul Iisus

Hristos, dar eu ce puternic eram să Îl opresc pe Dumnezeu?" [F. Ap. 11, 15-17, BYZ].

Iar când Biserica a auzit mărturia Sfântului Petros despre primirea slavei Duhului de către păgânii care crezuseră în Dumnezeu, ei Îl slăveau pe Dumnezeu cu bucurie multă și atunci au conchis: „Așadar [Ἄρα γε], Dumnezeu [ὁ Θεὸς] și neamurilor le-a dat pocăința întru viață [καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἔδωκεν τὴν μετάνοιαν εἰς ζωήν]" [F. Ap. 11, 18, BYZ]. Căci cine se pocăiește, acela trăiește duhovnicește. Dar pentru ca să trăiești duhovnicește, trebuie să trăiești în slava Duhului, în slava comună Treimii, care se revarsă în noi de la Tatăl, prin Fiul, întru Duhul Sfânt și prin care slavă, Dumnezeu locuiește în noi și este cu noi.

Pentru că de aceea viața noastră creștină este viață duhovnicească, e viață sfântă: pentru că e împreuna-petrecere a noastră cu Dumnezeu, în noi înșine, prin slava Lui. E viața noastră cu Dumnezeu, în care suntem învățați cele ale Sale. Căci de la Botez, de la Botezul nostru sacramental din pruncie, coboară în noi slava lui Dumnezeu și ne face pe noi locașuri vii ale Sale. Și întru slava lui Dumnezeu, noi suntem luminați și povățuiți continuu ca să înțelegem teologia Bisericii, cum să ne mântuim și cum să Îi slujim lui Dumnezeu și oamenilor. Pentru că suntem responsabili de mântuirea tuturor și nu numai de mântuirea noastră.

...O, Cincizecimea cea sfântă, ziua cea mare a Bisericii! Ziua care ne vorbește cu putere despre Dumnezeul nostru treimic. Căci Duhul Sfânt, Mângâietorul sufletelor și al trupurilor noastre, Cel care ne sfințește pe noi în întregime și ne face cu totul duhovnicești, este Cel de-o-ființă [ὁμοούσιος] și de-un-tron [ὁμόθρονος] cu Tatăl și cu Fiul[160].

---

[160] Ibidem.

Pentru că noi Îl lăudăm pe „Tatăl Cel-fără-de-început [τὸν ἄναρχον Πατέρα] și pe Fiul Cel-împreună-fără-de-început [καὶ τὸν συνάναρχον Υἱόν] și pe Atotsfântul Duh Cel-împreună-veșnic [καὶ τὸ συναΐδιον καὶ πανάγιον Πνεῦμα]”[161] cu Tatăl și cu Duhul, pentru că credem în Dumnezeul nostru treimic, în Dumnezeul mântuirii noastre. Căci Treimea cea deoființă [Τριάδα ὁμοούσιον][162] este Dumnezeul mântuirii noastre, așa cum ne-a descoperit nouă Fiul Cel întrupat.

Pentru că Iisus Hristos, Domnul nostru, a spus despre Sine că e Fiul Tatălui [In. 5, 17; 19-23, 26; 8, 18-19, 54] și că El a fost trimis de Tatăl în lume [In. 5, 24, 37-38; 8, 16, 18; 9, 4], iar Tatăl a confirmat faptul că Iisus este Fiul Lui cel iubit [Mt. 3, 17; 17, 5]. Și tot Fiul ne-a vorbit și despre Duhul Sfânt și ne-a spus că El purcede din Tatăl [In. 15, 26] și că e Mângâietorul nostru [In. 14, 26; 15, 26] și că El ne va călăuzi întru tot adevărul [In. 16, 13]. Iar revelația Fiului despre Dumnezeul nostru treimic a fost consemnată pentru noi de către Sfinții Apostoli.

Tocmai de aceea, fundamentându-se pe revelația Fiului despre Dumnezeul treimic, Crezul Bisericii, pe care l-am comentat de curând[163], ne vorbește în mod apostolic despre Dumnezeul nostru treimic. Pentru că Crezul Bisericii ne dă mărturia apostolică despre Dumnezeul nostru treimic. Și pentru că mărturia Apostolilor este cea pe care s-a întemeiat Biserica, tocmai de aceea Biserica e apostolică. Și noi rămânem în Biserica de la Cincizecime, în Biserica

---

[161] Ibidem.

[162] Ibidem.

[163] A se vedea: https://www.teologiepentruazi.ro/2018/05/19/predica-la-duminica-a-7-a-dupa-invierea-domnului-2018/.

Apostolilor, dacă mărturisim, dimpreună cu toți Sfinții Bisericii, mărturia sfântă a Tradiției Bisericii. Căci toți Sfinții lui Dumnezeu s-au sfințit aici, în Biserica Lui, și aici trebuie să ne sfințim și noi, pentru ca să moștenim, împreună cu ei, Împărăția lui Dumnezeu.

Pentru că mântuirea noastră înseamnă să ne nevoim continuu la curățirea noastră de patimi, la luminarea și sfințirea noastră, încât să facem să țâșnească din noi strălucirile slavei lui Dumnezeu, cea sălășluită întru noi. Fiindcă Dumnezeu vrea ca slava Lui să strălucească din noi și, prin ființa noastră, tuturor oamenilor, ca, prin noi, El să fie slăvit.

De aceea, iubiții mei, să ne rugăm Dumnezeului nostru treimic ca întru slava Lui să ne bucurăm pururea! Pentru ca El să ne odihnească pe noi întru Împărăția Sa, dimpreună cu toți cei adormiți întru dreapta credință, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Predică în lunea Sfântului Duh [2018]

Iubiții mei[164],

în Penticostar, praznicul de azi este închinat „Atotsfântului și Făcătorului de viață și Atotputernicului Duh, unul Dumnezeu [din] Treime [τὸ πανάγιον καὶ ζωοποιόν καὶ παντοδύναμον Πνεῦμα, τὸν ἕνα τῆς Τριάδος Θεόν], Cel de-o-cinstire și de-o-ființă și de-o-slavă [cu] Tatăl și [cu] Fiul [τὸ ὁμότιμον καὶ ὁμοούσιον καὶ ὁμόδοξον τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ]”[165].

Și, cu toate acestea, de câteva secole în spațiul românesc, noi spunem că prăznuim azi nu o persoană a Treimii, nu pe Dumnezeu Duhul Sfânt, ci pe întreaga Treime, pe Dumnezeul nostru treimic, sub titlul „Sfânta Treime”, așa după cum putem citi și în calendarul pe 2018.

O schimbare importantă de accent teologic, care se păstrează în mod nescris, fără ca să se fi schimbat textul Slujbei. Slujba e aceeași în Penticostar, dar noi ne referim la un praznic cu o altă semnificație decât cea tradițională, căci avem și hramuri de Biserici închinate Preasfintei Treimi, care au loc astăzi.

De ce preferăm, așadar, o discuție triadologică într-o zi pnevmatologică? De ce, din punct de vedere liturgic, Îl prăznuim astăzi pe Dumnezeu Duhul

---

[164] Începută în ziua de 25 mai 2018, la odovania Înălțării Domnului. Zi de vineri, 12. 10, soare, 28 de grade.

[165] *Penticostar*, ed. gr., *cf.* http://glt.goarch.org/texts/Pen/p50.html/ *Penticostar*, ed. BOR 1973, p. 373.

Sfânt, dar prin acatist, prin predici, prin hramurile din această zi noi spunem că O prăznuim pe Preasfânta Treime, pe Dumnezeul nostru treimic?

Nu știu când și nici cum a început schimbarea de semnificație a praznicului de azi. Nu am auzit pe nimeni vorbind despre această mutație de sens. Ar putea fi una apologetică, de negare a unei perspective pnevmatologice extremiste și tocmai de aceea a început să se facă o fundamentare triadologică în această zi. Dar este evident faptul că de câteva secole în spațiul românesc avem Biserici închinate Preasfintei Treimi și că hramurile acestor Biserici se prăznuiesc astăzi, în lunea Sfântului Duh.

Însă, pe de altă parte, nimeni nu s-a atins de Slujba din Penticostar, de Slujba zilei. Și dacă nu neam atins de ea, dacă nu am schimbat-o în sens triadologic, recunoaștem în mod implicit că ea e *bună,* că ea e *cea care trebuie,* cea pe care o prăznuiesc toți ortodocșii. Dar, cu toate acestea, în ciuda textului Slujbei, noi, românii ortodocși, pledăm pentru o înțelegere triadologică a unui praznic pnevmatologic. Adică slujim una și interpretăm alta.

Pentru că Sfântul Duh e prăznuit azi, tocmai pentru că a fost în prim-planul praznicului de ieri. Și acesta este un principiu liturgic respectat în cadrul anului bisericesc.

Căci, spre exemplu, pe 25 decembrie noi prăznuim Nașterea Domnului, dar pe 26 decembrie avem sinaxa Născătoarei de Dumnezeu[166], pentru că ea a fost cea care I-a slujit Domnului cu această ocazie. Și, la fel, avem Botezul Domnului pe 6 ianuarie, iar pe 7 avem sinaxa Sfântului Ioannis

---

[166] A se vedea: http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1538/sxsaintinfo.aspx.

Botezătorul[167], pentru că el a fost cel care I-a slujit Domnului la Botezul Său.

De aceea, praznicul de azi, din punct de vedere textual și liturgic și tradițional, trebuie păstrat așa cum este, iar el e închinat Duhului Sfânt și nu Treimii. Dar dacă vrem să atenționăm cu această ocazie, din punct de vedere teologic, asupra pericolului unidimensionării teologice a Duhului Sfânt, o putem face și e nevoie de acest lucru. Căci sunt dăunătoare pentru teologie și pentru viața duhovnicească și liturgică, deopotrivă, atât extremismul hristologic, cât și cel pnevmatologic. Pentru că nu poți explica toată mântuirea și viața eclesială numai prin persoana lui Hristos sau numai prin persoana Duhului Sfânt, ci cel mai înțelept e să gândești triadologic întreaga teologie și viață a Bisericii.

Mai pe scurt, eu pledez pentru ca acest praznic de azi să rămână *al Duhului Sfânt*, așa cum a fost și este în Penticostarul Bisericii. Să nu-l mai numim *al Sfintei Treimi*, ci *lunea Sfântului Duh*. Dar în orice zi, nu numai azi, suntem datori cu toții să subliniem faptul că *Dumnezeul treimic e Dumnezeul mântuirii noastre* și nu doar Hristos sau Duhul Sfânt sau Tatăl.

Pentru că, în mod distinct de Cincizecime, noi Îl prăznuim pe Duhul Sfânt azi, pe Hristos Îl prăznuim în mai multe praznice și nu avem niciun praznic distinct al Tatălui și nici al Treimii. Dar persoanele Treimii Celei Preadumnezeiești nu sunt niciodată separate una de alta și noi, în orice zi, ne închinăm Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, unui singur Dumnezeu întreit în persoane, pentru că din veci și pentru veci Treimea e comunională, e periho-

---

[167] Idem: http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1650/sxsaintinfo.aspx.

retică. Căci persoanele Treimii sunt una în alta fără amestecare, datorită faptului că au aceeași ființă și ele nu trăiesc în mod separat una de alta.

De aceea, din punct de vedere teologic, avem nevoie în mod continuu de o fundamentare triadologică a predicilor noastre, pentru că tot cultul Bisericii e triadologic. Dar nu trebuie să schimbăm semnificația praznicelor Bisericii, pentru că astfel începem să prăznuim altceva în comparație cu întreaga Biserică. Și cred că trebuie să ținem, mai degrabă, la unitatea credinței Bisericii, decât la o abordare apologetică a praznicelor.

Însă, care e teologia praznicului Sfântului Duh de azi? E cuprinsă în Vecernia plecării genunchilor, cu cele 7 rugăciuni speciale ale ei, în Pavecernița și în textul Utreniei de azi[168]. Unde ni se spune că Duhul Sfânt era, este și va fi veșnic, neavând început și nici sfârșit, pentru că El este veșnic împreună-unit și împreună-numărat cu Tatăl și cu Fiul. Căci El e Viață și Făcător de viață, Lumină și Dătător de lumină, Însuși Binele și Izvorul bunătății. Cel prin Care Tatăl Se cunoaște și Fiul Se preaslăvește[169]. Duhul Sfânt este Lumină și Viață și Izvor viu noetic [νοερά]/ înțeles cu mintea[170], cu mintea curățită de patimi. Mai bine-zis: a Cărui slavă e văzută cu mintea curățită de patimi.

Duhul Sfânt este Duhul înțelepciunii, al înțelegerii, e bun, drept, înțelegător, stăpânitor, curățitor

---

[168] În greacă e aici:
http://glt.goarch.org/texts/Pen/p50.html.
În *Penticostar*, ed. BOR 1973, e între p. 355-375.
[169] *Cf.*
http://glt.goarch.org/texts/Pen/p50.html/
Penticostar, ed. BOR 1973, p. 356.
[170] Ibidem/ Ibidem.

de păcate, este Dumnezeu și îndumnezeitor [θεοποιοῦν], foc din foc purcezător [πῦρ ἐκ πυρὸς προϊόν], vorbitor, lucrător, e împărțitorul darurilor celor dumnezeiești, prin Care Sfinții se încununează[171], adică moștenesc Împărăția lui Dumnezeu.

Duhul Sfânt este Împăratul nostru Cel ceresc, e Mângâietorul nostru, e Duhul adevărului, Care este pretutindeni și pe toate le împlinește. Este Vistierul bunătăților și Dătător de viață, iar când Se sălășluiește întru noi, prin slava Sa, El ne curățește pe noi de toate păcatele și ne mântuie, ca unul Care este Bun față de noi[172].

Duhul Sfânt a conlucrat la nașterea Fiului din Fecioară, iar Fiul, după înălțarea Sa în sânul Treimii, L-a trimis pe Duhul în Sfinții Săi Apostoli și i-a umplut de harul Său cel neîmpuținat[173]. Căci Tatăl ne curățește pe noi cu lucrarea Sfântului Său Duh[174], dar și Fiul ne dăruie darul Atotsfântului Duh[175]. Pentru că lumina Duhului ne luminează pe noi și ne scapă din înșelăciunea drăcească, care e aidoma unui întuneric pentru noi[176].

Și noi nu putem să ne vedem înșelările noastre, adică faptele, gândurile, ideile noastre rele, până nu ne luminează Duhul Sfânt și nu ni le arată a fi lucruri drăcești, întuneric demonic.

Iar prin lucrarea cea mai presus de fire a Duhului, noi am crezut că Duhul e Dumnezeu, împreună slăvit cu Tatăl și cu Fiul[177]. Fiul L-a vărsat

---

[171] Ibidem/ Ibidem.
[172] Ibidem/ Ibidem.
[173] Ibidem/ Idem, p. 357.
[174] Ibidem/ Idem, p. 358.
[175] Ibidem/ Idem, p. 359.
[176] Ibidem/ Ibidem.
[177] Ibidem/ Ibidem.

pe Duhul în Sfinții Săi Apostoli[178], adică a vărsat slava Lui în ei, căci Duhul e Cel care ne întărește pe noi. Pentru că harul Duhului, prin împărtășire de la Apostoli, a ajuns la toți cei credincioși. Iar harul Său ne luminează inima în mod rațional și ne întărește în credință[179].

Slava Duhului e puterea de sus cu care noi ne îmbrăcăm și ea lucrează în noi o înnoire mistică a cunoașterii noastre teologice. Căci Duhul Sfânt era și este în Tatăl, împreună preaslăvit cu Fiul. Și Tatăl pe toate le-a făcut prin Fiul, cu împreună-lucrarea Sfântului Duh. Pentru că Duhul purcede din Tatăl și în Fiul Se odihnește[180].

Duhul Sfânt este Cel dumnezeiesc și împarte daruri dumnezeiești tuturor oamenilor, dar și Puterilor cerești, și pe toate le face cu voia Sa. Iar harul Său este purtător de lumină, ne curățește cugetul nostru, ne face vie mintea noastră și ne umple de sfințenia Lui[181]. Duhul e împreună-lucrător cu Tatăl și cu Fiul și El învață în mod continuu Puterile cerești, dar și pe oameni, să Îl slăvească pe Dumnezeu. Duhul e Făcător și Sfințitor a toate, Stăpân și Stăpânitor[182]. Duhul Sfânt ne dă temerea de Dumnezeu și pace, El știe toate, El ne păzește ca să nu cădem în păcat, El ne satură de lumina Sa, adică de vederea ei extatică, și ne dă să Îl slăvim pe Dumnezeu în timpul privegherilor Bisericii[183].

---

[178] Ibidem/ Idem, p. 362.

[179] Ibidem/ Idem, p. 366.

[180] Ibidem/ Ibidem.

[181] *Penticostar*, ed. BOR 1973, p. 367. Nu există *Pavecernița* în textul online citat, de aceea citez doar ediția românească.

[182] Idem, p. 368.

[183] Idem, p. 369.

Legea harului a fost scrisă de Duhul Sfânt în inimile Sfinților Apostoli, ca Unul ce este Iubitor de oameni[184]. Duhul lui Dumnezeu ne face văzători de Dumnezeu, pentru că El strălucește întru noi. Duhul Sfânt e Cel care reface unitatea neamului omenesc, pierdută la împărțirea limbilor[185].

Slava Duhului este focul[186] despre care vorbea Domnul în Lc. 12, 49. Și focul Său ne face cunoscători ai tainelor celor cerești[187].

Și, după cum se observă, teologia praznicului de astăzi e foarte bogată și ne vorbește despre persoana și lucrările Duhului Sfânt în viața noastră, dar, totodată, și despre relația Lui veșnică și continuă cu Fiul și cu Duhul. Pentru că niciodată nu vorbim cu adevărat despre Duhul Sfânt, dacă nu Îl vedem în relația Lui veșnică cu Tatăl și cu Fiul.

Așadar, iubiții mei, întotdeauna trebuie să ne întoarcem la Sfânta Tradiție a Bisericii, atunci când vrem să cunoaștem și să vorbim despre cultul Bisericii, despre Sfinții ei, despre viața creștină, ortodoxă! Mereu trebuie să recitim sursele credinței, să le aprofundăm, să fim în relație vie cu Dumnezeu, cu Sfinții și Îngerii Lui.

...Recent s-au publicat în română, spre exemplu, dogmele Sinoadelor Ecumenice[188] într-un singur

---

[184] Ibidem.

[185] Idem, p. 370.

[186] *Cf.*
http://glt.goarch.org/texts/Pen/p50.html/
Penticostar, ed. BOR 1973, p. 372.

[187] Ibidem/ Ibidem.

[188] *Hotărârile dogmatice ale celor șapte Sinoade Ecumenice*, ed. coord. de Pr. Sorin Șelaru, Ed. Basilica, București, 2018, 574 p. *Cf.*
http://www.editurapatriarhiei.ro/product_info.php?products_id=1223.

volum și canoanele Bisericii în trei volume[189]: ambele cu text grec-român. Deși, pentru mine, ambele traduceri pe care vi le recomand, nu sunt traduceri fidele ale textelor sinodale, pentru un începător în cunoașterea teologică ele sunt capitale. Dacă începi cu ele cunoașterea teologiei Bisericii, iar textul Scripturii îl înveți din *Biblia de la 1688*[190], dacă citești *Filocalia* Părintelui Dumitru Stăniloae în 12 volume, colecția *Părinți și Scriitori bisericești*[191], colecția *Viețile Sfinților*[192] și cărțile de cult ale Bisericii[193], atunci ai o cunoaștere bogată a Tradiției Bisericii.

Mai apoi, dacă faci studii teologice, dacă devii din ce în ce mai avansat în cunoașterea teologică și începi să îți traduci tu însuți textele sursă, vezi și lucrurile pe care, acum, mie nu mai îmi plac deloc. Și anume: traducerile infidele de tot felul. De la cele care falsifică textul în mod voit, la cele care îl interpretează ideologic sau confesional (și iarăși îl falsifică), în loc să îl redea așa cum este.

Pentru că, dacă vrem să știm cum arată Scriptura în LXX (Septuaginta) și în BYZ (ediția bizantină), *Biblia de la 1688* e singura, în spațiul românesc, care ne poate ajuta într-o anume măsură. Pentru că textul Scripturii este adesea eliptic și de aceea e foarte greu, e antic și nu seamănă cu vorbirea noastră

---

[189] A se vedea: http://basilica.ro/canoanele-bisericii-ortodoxe-editie-bilingva-aparuta-la-editura-basilica/.

[190] O puteți downloada de aici:
https://archive.org/details/Biblia1688.

[191] Le puteți downloada de aici: http://www.arhiva-ortodoxa.info/.

[192] Aici, la nivel online:
http://paginiortodoxe.tripod.com/vieti.html.

[193] O parte din ele sunt aici:
http://www.stavropoleos.ro/biblioteca-digitala/carte-veche/carti-de-slujba-2/.

curentă, are multe greșeli de redactare și trebuie să fii teolog, filolog, om duhovnicesc, expert în multe științe pentru ca să îl traduci, nu conține note explicative, cel mai adesea același cuvânt poate fi tradus în mai multe feluri...și dacă nu rămâi la text, întotdeauna la text, la ce spune el, ajungi să fantazezi, să minți oamenii în timp ce le spui că „le traduci” Scriptura.

Dar problema Scripturii tradusă „degajat” și nu ascetic, nu e singura noastră problemă! Și edițiile românești ale cărților de cult și traducerile patristice pe care le avem în română și Viețile Sfinților au multe lucruri traduse greșit, trunchiat, interpretate netradițional...

Fapt pentru care, celor avansați în cercetarea teologică, le recomand să nu se încreadă în ele, până nu le verifică cu textul sursă! Pentru că teologia e știința certitudinii filologice și duhovnicești când e vorba de texte și e experiență vie, mistică, când e vorba de cunoașterea lui Dumnezeu. Ca să știi ce i-a spus, de fapt, Dumnezeu unui Sfânt într-o vedere dumnezeiască trebuie să cunoști textul sursă al Vieții lui. Ca să îți cunoști cu adevărat credința ortodoxă trebuie să înveți limbile vechi și pe cele noi în care s-au scris și se scriu textele Bisericii.

Da, cărțile traduse sunt bune și foarte bune, atunci când nu cunoști limba lor și nici nu ai puterea să le traduci! Dar când citești traducerile comparându-le cu textele sursă, nu se poate să nu te doară și să nu te enerveze în același timp lipsa de onestitate și de profesionalism a traducătorilor.

Și am avut parte, din păcate, de multe cazuri în care am luat cărțile la puricat și am constatat că greșelile nu erau cauzate de oboseală, de sfânta oboseală a muncii continue pe textele Bisericii, ci de

rea intenție, de neștiință și de obrăznicie față de textele Bisericii.

Textul spune una, pe când traducătorul spune ceea ce vrea, deși vede negru pe alb ce spune autorul. Și aceasta se întâmplă pentru că traducătorul nu dorește să redea textul în mod smerit, așa cum este el, ci vrea să „îl îmbunătățească”. Și uneori „îl îmbunătățește” într-atât de mult, încât renunță cu totul la textul pe care îl traduce și croșetează, pe deasupra lui, un text…care nu există.

De ce? Pentru că cititorii români au fost învățați că o carte teologică, indiferent de secolul sau mileniul în care a fost scrisă, trebuie să pară „actuală”, „recentă”. Adică au fost învățați cu traduceri falsificatoare, cu traduceri care au edulcorat și au modificat textele…încât „să sune bine”. Și multe texte „sună foarte bine” în traduceri, dar până nu cunoști textul sursă. Pentru că atunci când îl cunoști, vezi că Sfântul vorbea smerit, vorbea într-un mod firesc, era pe înțelesul omului chiar și când era profund teologic, dar textul lui, în traducere românească, este unul savant, pedant, neologizat.

E de ajuns să pui mâna pe textul grecesc al Sfântului Grigorios Teologul sau al Sfântului Maximos Mărturisitorul sau al Sfântului Grigorios Palamas sau al Sfântului Dionisios Areopagitul și să începi să traduci orice vrei: un început de predică, de tratat, de confesiune. Pentru că vei vedea, din primele fraze, că textele lor au o naturalețe și o profunzime stilistică ieșite din comun. Că ei vorbeau în mod firesc, în mod smerit și în predică și în tratatul teologic, și în apologie și în imn. Și că nu ai dreptul să le falsifici acest mod natural de a vorbi, nu ai dreptul să le falsifici firescul lor, pentru că tu vrei să faci textul „mai științific”.

Pentru că Scriptura, Sfinții Părinți, cărțile de cult sunt nu științifice, ci foarte științifice, nespus de științifice, pentru că sunt foarte pline de experiență și de cunoaștere teologică. Dar ele nu mizează niciodată pe stilul gol, pe emfază, așa cum mizează mulți traducători, ci măreția lor constă în experiența dumnezeiască pe care o conțin. De aceea, a reda simplu, așa cum e, un text înseamnă a reda adevărul acelui text, pe când a încerca să rescrii un text înseamnă a-l falsifica.

Așa că, începătorii în ale credinței ar fi bine să citească mult și ce e mai de calitate în materie de traducere teologică. Pentru că, mai apoi, vor înțelege ei înșiși micimile de tot felul…

Dumnezeu să ne întărească pe toți ca să facem voia Lui! Amin.

Predică la Duminica I după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[194],

ca să-i înțelegem pe Sfinții din vechime întrucâtva, trebuie să cunoaștem Sfinți în piele și oase, Sfinți încă în viață. Pentru că întâlnirea Sfinților lui Dumnezeu, care încă sunt printre noi și care ne pot arăta, din interior, viața cu Dumnezeu, viața sfințeniei, ne scapă de multe înțelegeri simpliste și aberante despre Sfinți.

Căci oricâte cărți aghiologice am citi noi, până nu întâlnim un Sfânt, doi, mai mulți în viața noastră, nu putem înțelege coerența, măreția și simplitatea vieții sfinte. Nu putem înțelege cât de normali sunt acești oameni, dar și cât de dumnezeiești sunt în același timp. Pentru că Sfinții în carne și oase au neputințele, neștiințele, păcatele lor, momentele lor de rătăcire mentală și de singurătate, momentele lor de orgoliu și de lipsă de milă, dar, în același timp, sunt imenși în credința lor, în răbdarea lor, în cunoașterea lor mistică, în bunătatea și în milostivirea lor, în munca lor pentru oameni, pentru toți oamenii.

Căci dacă stai pe lângă ei o zi, o lună, 3 ani, o viață de om înțelegi ceva absolut tulburător: că ei sunt altceva decât ceilalți oameni. Că minusurile vieții lor sunt infime pe lângă virtuțile lor, pe lângă umanitatea lor plină de har, pe lângă debordanta lor generozitate. Căci ei sunt oameni, oameni profunzi,

---

[194] Începută la ora 18.00, în ziua de 30 mai 2018, zi de miercuri, cu soare, 28 de grade.

oameni imenși, oameni de care nu suntem vrednici [Evr. 11, 38][195], dar ne suportă...toate neștiințele și bădărăniile noastre față de ei. Toată lipsa noastră de recunoștință și de atenție.

Căci sfințenia presupune drumul tău interior cu Dumnezeu, dar și suportarea întregii existențe contemporane ție. De aceea, pe lângă greul tău de a te sfinți, se adaugă greutățile pe care ți le fac oamenii și demonii și alte viețuitoare, contemporane cu noi. Tocmai de aceea sfințenia este oboseala supremă a omului, dar și împlinirea lui supremă.

Și când întâlnești astfel de oameni obosiți de atâta muncă cu ei înșiși, de atâta asceză sfântă, dar și de atâta suportate a noastră, a tuturor, întâlnești niște oameni profunzi, pe care îi receptezi ca familiari, ca pe ai tăi, și de care te îndrăgostești în mod iremediabil. Și astfel, ascultându-i, privindu-i, înțelegându-i, admirându-i, iubindu-i nespus, începi să urăști orice fandoseală, orice manierism ieftin, orice jumătate de măsură, orice lucru inuman și începi să gândești, să vorbești, să privești, să asculți, să muncești în mod simplu și cu toată dăruire ta interioară.

Pentru că Sfinții te învață, mai întâi de toate, să fii om, apoi să înțelegi ce înseamnă a fi creștin și, în cele din urmă, ce înseamnă să fii un creștin desăvârșit, un Sfânt al lui Dumnezeu. Pentru că sfințenia nu stă doar în sufletul nostru și nici doar într-o anume parte a trupului nostru, ci sfințenia lui Dumnezeu stă în tot omul, în toată ființa lui. Și ca să înțelegi asta, trebuie să vezi sfințenia lui Dumnezeu locuind la propriu în om. Trebuie să-i vezi pe oame-

---

[195] Căci, ne spune Sfântul Pavlos, Sfinții au fost, sunt și vor fi oamenii „de care lumea nu era vrednică [ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος]” [Evr. 11, 38, BYZ]. Pentru că viața lor este plină de sfințenia și de nemurirea lui Dumnezeu.

nii plini de slava lui Dumnezeu cum trăiesc, cum dorm, cum merg la cumpărături, cum citesc, cum se roagă, cum trăiesc în familie sau în obștea lor monahală, cum trăiesc ei eclesial. Căci dacă îi vezi și îi înțelegi...atunci toată istoria aghiologică a Bisericii ni se deschide deodată minții noastre. Pentru că așa cum trăiesc ei de normal, cei de acum, au trăit și cei din vechime, pe care astăzi îi cinstim în Biserică. Căci Sfinții din secolul al XXI-lea sunt într-o legătură interioară continuă cu toți Sfinții Bisericii din toate secolele. Fapt pentru care toți au Sfinte Moaște, toți fac minuni, toți ne sar în ajutor în mod real, chiar dacă diferențele dintre Sfinți sunt enorm de multe.

Unii sunt extrem de teologici, pe când alții sunt extrem de pragmatici. Unii au trăit în familie, alții în singurătate, unii au fost martirizați la vârste foarte fragede, alții au fost Ierarhi, Preoți sau Diaconi ai Bisericii care au trăit în multă evlavie și bunătate. Pentru că Sfinții nu seamănă unul cu altul, au personalități diferite, trăiesc în medii diferite, dar toți experiază interior aceeași realitate: văd și simt slava lui Dumnezeu coborând și rămânând în ei.

De aceea, dacă vrem să învățăm teologie profundă, fără greșeală, fără erori de anvergură, trebuie să apelăm la Sfinții plini de teologie ai Bisericii. Dacă vrem să învățăm cum să ne curățim de patimi, trebuie să mergem la cei care au scris despre curățirea de patimi sau la cei despre care noi credem că ne pot ajuta în mod haric să ne curățim de patimi, în mod real. Pentru că am văzut creștini care au citit cărți de experiență mistică ca să înțeleagă cum să se despătimească, dar am văzut și creștini care, fără multă școală și cunoaștere, s-au încrezut în anumiți Sfinți și i-au rugat să îi învețe și să îi tămăduiască de

diverse patimi și boli. Iar Sfinții i-au tămăduit și de boli și de patimi, dar și de neștiință!

Adică sunt Sfinți pentru toate vârstele și treptele duhovnicești, iar noi trebuie să apelăm la cei pe care îi înțelegem, pe care îi simțim aproape de noi, pe care îi iubim și față de care avem o mare evlavie. Ăsta e începutul! Pentru că, cu adevărat, noi trebuie să tindem spre acest lucru: să-i iubim și să-i cinstim pe toți Sfinții lui Dumnezeu și să învățăm de la fiecare câte ceva absolut important pentru noi și pentru viața noastră.

De aceea, colecția aghiologică pe care am început-o[196] nu e în primul rând o discuție despre trecut, ci despre prezent. Pentru că Sfinții sunt prezentul continuu al Bisericii. Din viețile lor învățăm lucruri care ne folosesc nouă, celor de azi. Tocmai de aceea trebuie să edităm viețile lor într-un mod cât mai propriu contemporaneității noastre, pentru ca toți să îi resimțim ca fiind...*ai noștri*. Pentru că ei ne reprezintă, ei ne definesc viața, și viața lor vrem să fie și viața noastră. Căci indiferent dacă au trăit cu 5.000 de ani sau cu 300 sau cu 30 de ani înaintea noastră, Sfinții Bisericii ne pot spune lucruri fundamentale despre noi și despre credința noastră.

De aceea, în viitoarele volume ale colecției, pe care nădăjduim să le publicăm cu harul lui Dumnezeu, vom prezenta Sfinți din diverse secole și cu diverse personalități, care nu sunt neapărat „la modă”. Adică Sfinți pe care mulți i-au uitat cu totul sau nu știu nimic despre ei. Pentru că ne interesează să citim textele sursă ale Vieților lor, să expunem diverse experiențe din viețile lor, să le comentăm, să

---

[196] Și din care am publicat primul volum: https://www.teologiepentruazi.ro/2018/03/16/vietile-sfintilor-vol-i/.

le propunem tuturor, să le reactualizăm, să ni le însușim.

Pentru că Sfinții despre care scriem sunt Sfinții cărora ne rugăm, cărora le cerem ajutorul, pe care îi vrem mereu în viața noastră.

Și eu mi-aș dori să scriu – dar știu că nu se poate asta – despre toți Sfinții în același timp, despre toți Sfinții într-o singură carte sau în milioane de cărți, pentru că avem nevoie de fiecare în parte și de toți la un loc. Așa cum azi îi prăznuim pe toți Sfinții într-o singură Slujbă[197], dar al căror număr și ale căror nume ne depășesc.

Ce a făcut Penticostarul Bisericii în această zi? Ni i-a prezentat pe Sfinți nu după numele lor, ci după cetele lor. A pus cetele Sfinților împreună înaintea noastră, așa cum trăiesc ele în slava lui Dumnezeu. Și astfel avem ceata [ὁ χορός] Profeților, ceata Apostolilor, cea a Părinților[198] sau a Cuvioșilor, a Ierarhilor, a Drepților, a cinstitelor Femei[199], a celor nebuni pentru Hristos, a Pruncilor, a Zăvorâților, a Stâlpnicilor etc.

Și fiecare dintre Sfinți este numit după ceata lui. Însă, când unul dintre Cuvioși se sfârșește ca Mucenic al credinței, spre exemplu, titulatura lui se îmbogățește, el numindu-se atunci *Cuvios Mucenic*. După cum, un Ierarh care e martirizat pentru credința Bisericii e numit *Sfânt Sfințit Mucenic*, prin

---

[197] *Cf. Penticostarului* grecesc
(a se vedea http://glt.goarch.org/texts/Pen/p56.html) astăzi este *Duminica Tuturor Sfinților* [Κυριακή των Αγίων Πάντων].

[198] *Penticostar*, ed. gr., *cf.*
http://glt.goarch.org/texts/Pen/p56.html/
Penticostar, ed. BOR 1973, p. 390.

[199] Ibidem/ Idem, p. 392.

Sfințit indicându-se arhieria lui, iar prin *Mucenic* faptul că s-a sfârșit mucenicește. Și astfel el e membru a două cete ale Sfinților, pentru că este și Ierarh și Mucenic în același timp.

Dar cuvântul χορός [horos], pe care l-a folosit Penticostarul grecesc pentru a indica o ceată aparte de Sfinți, nu înseamnă o grupare formată din inși izolați, ci o grupare...care dansează! Care dănțuiește[200], care saltă de bucurie dumnezeiască. Pentru că de la χορός acesta vine cuvântul *horă*[201] al nostru. Și *horele* sau *dănțuirile* Sfinților din Împărăția lui Dumnezeu sunt dumnezeiești, sunt nepătimașe, sunt întru totul sfinte pentru că sunt manifestările de veselie dumnezeiască ale Sfinților înaintea lui Dumnezeu, Cel care îi umple pe ei de revelări dumnezeiește neîncetate ale Sale. Căci El îi umple pe ei de revelări preasfinte în mod continuu și îi face să trăiască veșnic ca niște ieșiți din ei înșiși spre El. Pentru că Sfinții Lui sunt plini de iubirea Lui și de revelații preasfinte, iar manifestările lor de veselie sau horele lor dumnezeiești sunt modul lor de a fi.

Așadar, prin cetele sau prin horele Sfinților, cartea noastră de cult ne-a indicat dinamismul extrem al vieților Sfinților în Împărăția lui Dumnezeu. Pentru că ei sunt mereu în ieșire iubitoare din ei înșiși spre Dumnezeu[202], ei sunt mereu absorbiți de prezența Lui, pentru că sunt continuu în ascultare de El, în bucurie nespusă față de toate tainele pe care El li le revelează lor. Căci bucuria și veselia lor sunt dumnezeiești, sunt sfinte, pentru că sunt bucurie și

---

200 A se vedea: http://www.dex.ro/dănțui. S-a preferat acest verb în cărțile noastre de cult.

201 Idem: http://www.dex.ro/horă.

202 În ieșire extatică din ei înșiși.

veselie de Dumnezeu, bucurie și veselie față de continua Lui revelare în ei înșiși.

În unul dintre canoanele Utreniei ni se vorbește despre îndreptarea lui Adam prin mântuitoarea Patimă [τὸ σωτήριον Πάθος] a trupului lui Hristos[203]. Verbul δικαιόω [dicheoo] înseamnă *a face pe cineva Drept*. Însă singurul Care îi îndreaptă pe oameni, care îi face Drepți sau Sfinți ai Lui, este Dumnezeu. Pentru că toți Sfinții, începând cu Sfântul Adam, cu Protopărintele neamului omenesc, au fost îndreptați de către Dumnezeu. Noi toți, începând de la Sfântul nostru Botez din pruncie și prin întreaga slujire și viață a Bisericii, suntem îndreptați continuu de către El. Adică suntem umpluți de slava Lui pentru ca să trăim o viață dreaptă, sfântă, bineplăcută lui Dumnezeu. Pentru că lucrarea continuă a slavei Sale în noi înseamnă vindecarea, curățirea, sfințirea ontologiei noastre, a umanității noastre. Și noi suntem conștienți în toată viața noastră de modul cum lucrează slava lui Dumnezeu în sufletul și în trupul nostru, pentru că trăim în mod continuu schimbările dumnezeiești din viața noastră. Pentru că, în toată asceza și curățirea noastră de patimi e prezentă slava Lui, mântuirea noastră fiind continua conlucrare dintre Dumnezeu și noi la curățirea și sfințirea noastră.

De aceea, mântuirea și sfințirea oamenilor se fac aici, în Biserica slavei Sale. Căci Sfinții nu apar „după moarte”, ci ei se nasc acum, aici, pentru că acesta e timpul mântuirii și al sfințirii noastre. După adormirea lor cea preabinecuvântată, prin Sfintele lor Moaște și prin minunile pe care le fac Sfinții Lui,

---

[203] *Penticostar*, ed. gr., *cf.* http://glt.goarch.org/texts/Pen/p56.html/ *Penticostar*, ed. BOR 1973, p. 397.

devine evidentă pentru toți sfințenia lor. Dar sfințenia lor nu e produsul morții lor, ci al vieții lor continue cu Dumnezeu. Pentru că ei și aici și în veșnicie trăiesc în slava lui Dumnezeu, aici la un nivel mai redus, iar în Împărăția Lui în mod desăvârșit, pe măsura fiecăruia dintre ei.

De aceea, când duminica de azi se numește *a tuturor Sfinților*, nu se dorește prin ea să se elogieze doar trecutul, ci și prezentul Bisericii. Pentru că Sfinții Lui nu sunt doar cei canonizați de Biserică, nu sunt doar cei din calendar, ci sunt toți cei care au trăit și trăiesc împreună cu Dumnezeu, știuți sau neștiuți de către noi. Pentru că noi, cu toții, suntem chemați la sfințenie, la viața cu Dumnezeu, și de aceea sfințenia nu este ceva „în afara" vieții noastre cotidiene sau „ceva greu de atins" pentru noi, ci ceva comun pentru noi, atâta timp cât noi din pruncie suntem mădulare mistice ale lui Hristos și în noi locuiește slava Duhului Sfânt, slava Dumnezeului nostru treimic.

Însă, cu toate că realitatea liturgico-sacramentală a vieții noastre bisericești spune că noi nu avem cum să nu fim Sfinți, atâta timp cât suntem răscumpărați și curățiți și sfințiți de către Dumnezeu din pruncia noastră, cunoașterea mistică a credinței ortodoxe, cunoașterea din experiență personală e greu de găsit printre membrii Bisericii.

Mulți nu văd dincolo de cuvintele, de gesturile, de imaginile iconice ale Bisericii. Nu se văd pe ei și nici pe alții. Nu trăiesc după exigențele vieții ascetice, nu au dorința să cunoască teologia Bisericii și nu îi interesează sfințirea lor, chiar dacă au toate uneltele sfințirii la îndemână. Și, cu toate că sunt membri ai Bisericii, trăiesc în indiferență aproape totală față de nevoile lor sufletești și trupești, față de

nevoile sfințirii lor și față de comuniunea veșnică cu Dumnezeu și cu Sfinții și Îngerii Lui. Pentru că cred că Sfinți sunt „numai unii”, numai cei „predestinați” pentru ea și că vocația sfințeniei e una „particulară” și nu universală. Și, mai ales, pentru că nu știu cât de simplă și de pragmatică e sfințenia.

Pentru că sfințenia nu începe cu efortul nostru, ci cu coborârea lui Dumnezeu în ființa noastră, prin slava Lui. Sfințenia noastră începe odată cu Botezul nostru sacramental, cu Botezul în care primim slava lui Dumnezeu prin afundarea noastră întreită în apa sfințită a Botezului. Apoi suntem mirunși, primind pecetea harului Sfântului Duh sau darurile cele dumnezeiești care ne întăresc în sfințenie, și suntem împărtășiți cu Hristos euharistic, unindu-ne în mod dumnezeiesc cu El și făcându-ne una cu El, cu Dumnezeul mântuirii noastre. De aceea, mântuirea și sfințirea noastră începe de aici: de la revărsarea milostivirii lui Dumnezeu în noi înșine. Pentru că El face primele fapte ale mântuirii noastre, cerându-ne nouă acordul, tot mai susținut, tot mai ascetic, de a-I urma Lui pe calea grea a răstignirii și a înnoirii continue de sine.

Căci fără El noi nu putem urca la înălțimea inexprimabilă a sfințeniei Sale. De aceea, din marea Sa milostivire, El Se coboară continuu la noi, umplându-ne continuu de slava Lui, ca să ne ridicăm spre Sine în mod continuu. Și acest continuu, acest continuu al relației cu Dumnezeu, al horei cu El, e veșnic. Pentru aceea El ne modifică interior în mod continuu, ne schimbă, ne preface în mod dumnezeiesc prin slava Lui, pentru ca să ne facă tot mai duhovnicești, tot mai proprii Lui, Cel cu totul duhovnicesc și atotsfânt.

Așadar, iubiții mei, problema sfințeniei nu este una care „nu ne interesează” sau nu e o problemă „din trecut”, pentru că sfințenia trebuie să ne caracterizeze pe toți în parte! Căci sfințenia trebuie să fie viața noastră. Pentru că noi toți trebuie să fim duhovnicești și Sfinți ai Lui, uniți interior cu toți Sfinții din toate timpurile și din toate locurile, prin aceea că suntem în comuniune cu ei și încercăm să le urmăm viața lor.

Noi toți trebuie să fim Sfinți! Dar Sfinții nu sunt niciodată statici, ci extrem de dinamici, de muncitori și de integrați în slujirea și în viața Bisericii. Sfinții nu sunt niciodată bădărani, ci oameni foarte sensibili și compătimitori. Sfinții nu vor să epateze. Nu vor să primească funcții de care nu sunt în stare. Nu vor să provoace schisme și disensiuni, certuri și neînțelegeri de tot felul. Ci ei vor să trăiască simplu, curat, prin multă muncă și slujire, pentru că astfel se simt împliniți. Pentru că împlinirea reală a lor e împlinirea duhovnicească, pe când celelalte ajută la aceasta.

Dar, ca să știi cum arată Sfinții trebuie să îi vezi! Trebuie să le observi cuvintele, gesturile, atitudinile, faptele în esența lor, dincolo de slăbiciunile lor minore, pentru ca să îi descoperi în adânca lor umanitate. Trebuie să te împrietenești și să îi iubești, să stai alături de ei și să îi ajuți. Pentru că ei te vor ajuta prin rugăciunea și prin viața lor să te descoperi pe tine însuți, să îți vezi adâncimile și să îți crești mereu adâncimile interioare. Pentru că atunci când Îl lăsăm pe Dumnezeu să pătrundă în mod continuu, prin slava Lui, în noi înșine, noi ajungem atât de vaști și de profunzi interior încât totul este inexprimabil.

Dar fără Sfinții Lui nu știm cine suntem, ce trebuie să facem ca să fim noi înșine, cum e viața cu

Dumnezeu. Și de aceea noi avem nevoie absolută de Sfinții și de Îngerii Lui, ca de călăuzitorii preacurați în viața cu Dumnezeu. Căci, prin ei, dar și în mod direct, Dumnezeu ne luminează ce să facem cu viața noastră.

Dar Dumnezeu preferă ca să ne ducă la Sfinții și la Îngerii Lui ca să învățăm, prin intermediul lor, viața cu El, pentru că vrea să vedem cum arată oamenii și ființele spirituale ale Lui care sunt adânc înaintate în sfințenie. Pentru ca să înțelegem că sfințenia are multe trepte, multe subtilități, multe experiențe de trăit și că profunzimea noastră e întotdeauna interioară, tot mai interioară. Dar învățând și primind ajutor de la Sfinții și Îngerii Lui, Dumnezeul nostru vrea să ne integreze în hora lor, în comuniunea cu ei, pentru că împreună vom moșteni Împărăția lui Dumnezeu. Și de aceea, ucenicind lor, noi ucenicim lui Dumnezeu, Care locuiește în Sfinții și Îngerii Lui prin slava Sa. Noi ne împrietenim cu ei și ei cu noi, prin creșterea noastră în sfințenie și în înțelegerea cea dumnezeiască, de aceea legătura dintre noi ajunge să fie indestructibilă. Pentru că e prietenia și iubirea aceleiași sfințenii, trăită în relația noastră cu Dumnezeu și între noi și Sfinții și Îngerii Lui.

Așa că, alături de Sfinții și Îngerii Lui, noi suntem Biserica Dumnezeului Celui viu, a Aceluia care locuiește în noi prin slava Lui. Și viața noastră e viața umplută de sfințenia lui Dumnezeu, prin care noi suntem curățiți, luminați și sfințiți în mod continuu. Amin!

Predică la Duminica a II-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[204],

prin ce se caracterizează poporul român? Prin ce s-a caracterizat în trecut și prin ce se caracterizează el în prezent?

Istoria noastră ne arată că poporul român a fost unul statornic[205] pe aceste meleaguri, pentru că noi aici ne-am născut ca popor și am crescut, că a fost și este creștin-ortodox în mod fundamental[206], că am trecut prin multe primejdii de-a lungul istoriei, dar ne-am arătat viteji în fața pericolelor de tot felul, că ne-am dorit unitatea de neam și de credință și ne-am obținut-o la 1918[207], pentru că ne-am luptat pentru ea.

---

[204] Începută la ora 14. 41, în ziua de 5 iunie 2018, zi de marți, însorită, 29 de grade.

[205] Prof. Gheorghiță Geană, *Suntem un popor statornic, agitat însă de demonii nestatorniciei*, în *Jurnalul. ro*, 22 noiembrie 2010,

cf.

http://jurnalul.ro/special-jurnalul/suntem-un-popor-statornic-agitat-insa-de-demonii-nestatorniciei-560577.html.

[206] Căci, se preciza în pastorala sinodală din 2013, „Sfântul Împărat Constantin[us cel Mare] a continuat misiunea apostolică de creștinare a populației, începută de Sfântul Apostol Andrei [Andreas] în Sciția Mică”, *cf.*

http://www.seminariasi.ro/teologice/pastorala-sfantului-sinod-al-bisericii-ortodoxe-romane-cu-prilejul-anului-omagial-al. A se vedea cum arăta Scitia Mică [Μικρά Σκυθία]: https://ro.wikipedia.org/wiki/Sciția_Mică.

[207] A se vedea conferința mea recentă:

Și ca un popor să trăiască 2.000 de ani în același loc, apărându-și identitatea de neam, de credință, de limbă, de experiență, asta înseamnă că este un popor robust, un popor care are răbdare, un popor care muncește, care iubește lucrurile adevărate și bune și care crede în împlinirea lui istorică, dar și veșnică.

De aceea, dacă privim trecutul nostru, este evident faptul că „poporul român este născător de Sfinți și de eroi”[208], de genii cu o operă bulversantă și de mari oameni de cultură și de știință.

Însă Sfinții români canonizați[209] sunt o mică parte din numărul Sfinților români. Tocmai din acest motiv, duminica de azi, care e închinată Sfinților români începând cu anul 1992[210], îi are în vedere pe „toți Sfinții din neamul românesc, știuți și neștiuți”[211] de către noi, dar care cu toții sunt în Împărăția lui Dumnezeu. Căci așa cum duminica trecută i-am prăznuit la un loc pe toți Sfinții Bisericii, pentru ca nimeni să nu fie desconsiderat prin uitarea noastră, tot la fel și azi îi cinstim la un loc pe toți Sfinții români, pentru ca să nu desconsiderăm pe niciunul dintre ei. Căci Sfinții noștri, canonizați sau nu de către Biserică, știuți sau neștiuți de către noi, din trecut sau din apropierea noastră din punct de

---

https://www.teologiepentruazi.ro/2018/05/31/anul-omagial-al-unitatii-de-credinta-si-de-neam/.

[208] O afirmație a ÎPS Ioachim Giosanu, citată în articolul de aici:

https://doxologia.ro/arhiepiscopia-romanului-bacaului/poporul-roman-este-nascator-de-sfinti-de-eroi.

[209] Avem aici lista lor:

http://www.patriarh.ro/Index/sfintiromani.php.

[210] *Cf.*

https://ro.orthodoxwiki.org/Duminica_Sfinților_Români.

[211] Ibidem.

vedere temporal, sunt rugători neadormiți pentru noi, dar și exemple autentice de românitate.

Pentru că atunci când vrem să vorbim despre cum e poporul român, despre cum e atunci când se împlinește la nivel personal, trebuie să ne referim la Sfinții, la geniile, la eroii, la marile caractere ale neamului românesc. Căci toți aceștia sunt definitorii pentru poporul român, pentru că pun în evidență, într-un mod personal, modul de a fi al românilor.

Cum suntem azi, noi, românii? Vom afla acest lucru din mai multe puncte de vedere puse la un loc!

Acad. Ioan Aurel Pop spune că suntem foarte critici cu noi înșine și de aceea trebuie să învățăm să fim demni, adică să acceptăm deopotrivă și binele și răul nostru[212]. Dar dacă suntem critici cu noi înșine, atunci suntem realiști, pentru că nu ne place să ne mințim pe noi înșine.

Adrian Niculescu spune că de mici suntem crescuți cu o mentalitate concurențială, fapt pentru care nu avem spirit de echipă[213]. Însă concurența competitivă naște valori, iar spiritul de echipă se naște oricând în jurul unor valori comune.

O emisiune Pro TV ne demonstrează că „românii au talent”[214], pentru că ne arată în fiecare emisiune oameni cu talente admirabile. Și dacă am vedea tot mai multe exemple de acest fel, am realiza ce fel de oameni speciali avem printre noi și i-am aprecia și i-am ajuta mult mai mult.

---

[212] În *100 de adevăruri istorice. Cum sunt și cum se cred românii*, 05 mai 2018, producție *Trinitas TV*, *cf.* https://www.youtube.com/watch?v=PK3PfffQA14.

[213] Adrian Niculescu, *Dușmanii românilor sunt românii! Mentalitatea românilor - ep. 3*, 27 septembrie 2017, *cf.* https://www.youtube.com/watch?v=Vkgr90He02I.

[214] *Cf.* https://romaniiautalent.protv.ro/.

Mulți români pleacă în străinătate pentru salarii mai mari și pentru ca să își facă un viitor decent[215]. Însă mulți pleacă și pentru că există o mitologie a străinătății generoase, care te ajută în mod real în toate. Decepția reală începe când ajungi acolo și constați că lucrurile nu sunt pe atât de bune pe cât ți s-a spus sau ți-ai imaginat.

Lazăr Vlăsceanu și Gabriel Hâncean consideră că situația grea a României de azi se datorează unui sistem politico-economic rentierist și corupt, migrării forței de muncă și lipsei de șanse egale de viață, muncă și merit[216].

Psihologul Daniel David consideră că virtuțile românilor sunt „potențialul intelectual (de inteligență și creativitate) și competitivitatea, iar ca atribute psihologice de îmbunătățit: încrederea scăzută în oameni, care duce la o lipsă de cooperare pentru acțiuni colective în beneficiul comun, și tendința de distorsionare a realității prin exagerarea atât a pozitivului (prin emoționalitatea ridicată), cât și a negativului (prin scepticism sau cinism). Dacă am redobândi încrederea în oameni și am reduce exagerările în evaluările pe care le facem, atunci am realiza acțiuni colective în beneficiul tuturor, în cadrul cărora ne-am putea valorifica la maximum potențialul foarte bun pe care îl avem ca popor"[217]. Dar dacă ne înțelegem lipsurile e semn că nu putem fi mulțumiți

---

[215] *Cf.* https://www.youtube.com/watch?v=g-mfuAb7puI.

[216] *Cf.* https://www.dcnews.ro/studiu-fundamental-de-ce-a-e-uat-romania-moderna-de-ce-sunt-romanii-saraci_460993.html.

[217] *Cf.* http://adevarul.ro/locale/cluj-napoca/cum-romaniii-concluziile-surprinzatoare-celui-mai-amplu-studiu-despre-psihologia-poporului-roman-1_55a6242df5eaafab2c96cf88/index.html.

cu ele. Și pentru a le depăși pe toate avem nevoie de încredere în noi și în oameni, dar, mai întâi de toate, de încrederea în Dumnezeu. Căci fără Dumnezeu nu putem să ne unim și nici să ne depășim neputințele de tot felul.

Însă eu remarc, deopotrivă, credincioșia poporului român, smerenia lui, simplitatea lui, înțelegerea muncii ca nevoință zilnică, dragostea lui pentru tradițiile noastre, aspirațiile lui abisale către bine și frumos, către pace și sfințenie, grija lui față de Biserică și față de carte, curajul său, demnitatea sa, echilibrul de care dă dovadă, împlinirea sa în dăruirea și în jertfirea de sine. Pentru că poporul român a rămas în credința apostolică a Bisericii, și-a asumat cu smerenie și simplitate viața și istoria sa, a fost întotdeauna productiv în toate, dar și-a dat viața pentru credință, pentru neam și pentru pământul strămoșesc când a fost nevoie. Tocmai de aceea nu putem să judecăm un popor cu jumătăți de măsură sau doar prin oamenii săi care nu îi fac cinste. Ci, în primul rând, un popor se judecă prin valorile sale religioase și culturale, prin creațiile sale de forță, reprezentative.

Dar, în același timp, nici nu putem idealiza un popor, pentru că fiecare popor are și minusurile sale evidente. Însă, aceste minusuri nu depășesc grandoarea valorii unui popor.

Căci, iubiții mei, măreția unui popor constă întâi de toate în Sfinții lui. Sfinții vorbesc cel mai bine și cel mai profund despre un popor. Pentru că Sfinții ne vorbesc deopotrivă despre universalitatea omului, dar și despre particularitatea sa etnică. Căci Sfinții sunt oameni în sensul profund al termenului, dar sunt și expresii depline ale etnicității lor.

Tocmai de aceea, cum spuneam și altădată, dacă vrem să ne cunoaștem particularitățile ca români, trebuie să îi privim pe Sfinții români cu multă atenție. Pentru că vom vedea la ei modul românesc de a-I sluji lui Dumnezeu, modul nostru particular de a fi oameni ai Bisericii catolice și apostolice a lui Dumnezeu.

Pentru că Biserica noastră Ortodoxă este catolică și apostolică în același timp. E Biserica tuturor neamurilor lumii, fundamentată pe învățătura Sfinților lui Apostoli. Și așa cum Apostolii Săi au fost mai mulți, tot la fel și catolicitatea Bisericii exprimă diversitatea tuturor neamurilor care fac și trebuie să facă parte din Biserică. Căci Biserica este o diversitate etnică și umană care stă împreună și se întrepătrunde în mod continuu, în aceeași Sfântă Tradiție și viață sfântă. Biserica este și românească și grecească și sârbească și americană și rusească și italiană și spaniolă și germană etc., dar, în același timp, le depășește la modul împlinitor pe toate. Pentru că Biserica îi cuprinde pe credincioșii tuturor țărilor ortodoxe, dar nu pentru a-i păstra separați pe unii față de alții, ci pentru a-i pune pe unii în relație cu alții și pentru a-i face să se deschidă față de toate celelalte moduri particulare de a-L sluji pe Dumnezeu, care sunt reprezentate de perspectivele etnice.

Căci numai astfel înțeleasă etnicitatea noastră în Biserică, ca o valoarea personală unică, noi putem să îmbogățim cu ea modul particular al celorlalți de a-L sluji pe Dumnezeu. Pentru că perspectiva noastră de a vedea lucrurile ajută perspectivele celorlalți să se nuanțeze tot mai mult.

Și când cunoaștem un nou Sfânt, prin el cunoaștem tot mai mult un popor. Iar când cunoaștem

tot mai mulți Sfinți ai unui popor, noi cunoaștem modul de a fi al unei națiuni, modul ei particular de a-L sluji pe Dumnezeu.

Și haideți să auzim acum și câte ceva din experiența teologică a Sfinților români, pe care astăzi îi pomenim la un loc!

Sfântul Domn Neagoe Basarab a scris o carte teologică pentru fiul său, Theodosie[218]. Și el și-a început cartea prin a ne sfătui că mai înainte de toate trebuie să Îl cinstim și să Îl lăudăm pe Dumnezeu, pentru că toate pe care le-am primit sunt de la El[219]. Și ne îndeamnă să iubim „mintea cea întreagă și curăția"[220] și să fim blânzi, răbdători și îngăduitori cu toți[221].

Sfântul Neagoe tâlcuiește Scriptura pentru fiul său și pentru noi, arătându-ne că ea este o bogăție nesfârșită de învățătură. El citează și din Vechiul și din Noul Testament și consideră că istoria sfântă descrisă în Scriptură se continuă în istoria sfântă a Bisericii. Tocmai de aceea, după ce ne-a vorbit despre Împărații Scripturii, el se referă și la modul convertirii Sfântului Constantinus cel Mare[222] și la viața acestuia[223], dar și la viețile Sfinților Cuvioși Varlaam și Ioasaf[224].

---

[218] *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie*, text ales și stabilit de Florica Moisil și Dan Zamfirescu, cu o trad. a originalului slavon de G. Mihăilă, cu studiu introd. și note de Dan Zamfirescu și G. Mihăilă, Ed. Minerva, București, 1970, p. 125.

[219] Idem, p. 125-126.

[220] Idem, p. 134.

[221] Ibidem.

[222] Idem, p. 173.

[223] Descrierea Vieții Sfântului Constantinus cel Mare ține până în p. 185.

[224] Idem, p. 200-204.

Sfântul Neagoe ne învață să cinstim Sfintele Icoane ale Bisericii[225], să priveghem întru rugăciuni[226], să ne pregătim pentru moartea noastră[227], să fim milostivi[228].

Sfântul Sfințit Mucenic Antim Ivireanul, deși georgian de neam, a învățat și a predicat în limba română la cote magistrale, fapt pentru care îl simțim ca pe unul de-al nostru, ca pe un român.

În 2016 am publicat textul actualizat al predicilor sale[229], din care vreau să vă amintesc anumite lucruri. Sfântul Antim a apărat pururea fecioria Maicii Domnului[230] și a lăudat fecioria[231], ne-a învățat să ne spovedim cu nădejdea iertării noastre de păcate[232] și să Îl iubim pe Dumnezeu și pe aproapele nostru[233].

Sfântul Antim a tâlcuit în mod duhovnicește Dumnezeiasca Scriptură și ne-a adus istoria Bisericii și pe Sfinții lui Dumnezeu în prim-plan, vorbindu-ne despre teologia profundă a fiecărui praznic în parte. El a răspuns la diverse întrebări teologice în predicile sale, ca în cea la Botezul Domnului[234], și a predicat

---

[225] Idem, p. 217.

[226] Idem, p. 224.

[227] Idem, p. 240.

[228] Idem, p. 302, 343.

[229] Îl găsiți aici: https://www.teologiepentruazi.ro/2016/08/25/sfantul-sfintit-mucenic-antim-ivireanul-didahiile-prima-editie-actualizata/.

[230] Sfântul Sfințit Mucenic Antim Ivireanul, *Didahiile*, cu text actualizat și note de Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș, Teologie pentru azi, București, 2016, p. 32.

[231] Idem, p. 47.

[232] Idem, p. 59.

[233] Idem, p. 83-86.

[234] Idem, p. 100-111.

împotriva patimii românilor de a blestema, a drăcui și a înjura[235].

Sfântul Antim a apărat în mod energic demnitatea Preoției[236] și ne-a învățat pe toți să ne pocăim[237]. Pentru că pocăința înseamnă învierea noastră din moartea sufletească, pentru a trăi în slava lui Dumnezeu.

În actul de canonizare din 20 iunie 1992[238], Sfântului Ștefan cel Mare i se recunoaște „viețuirea jertfelnică pentru credință și neam"[239]. Pentru că în 47 de ani de domnie[240], Sfântul Ștefan, potrivit tradiției, a zidit „un număr de 40 de lăcașuri sfinte, pentru 30 dintre acestea existând date certe de identificare"[241]. Și din iubirea lui pentru a zidi Biserici și pentru a le înzestra cu toate cele necesare[242], noi trebuie să învățăm că Biserica e prima îndatorire comunitară a noastră, prima noastră iubire și grijă, căci ea îi ține în unitate pe românii ortodocși.

Sfântul Cuvios Vasile de la Poiana Mărului a fost canonizat pe 5 martie 2003, în actul său de canonizare subliniindu-se faptul că a fost „un lucrător încercat și nerătăcit al rugăciunii minții în inimă [și]...a lăsat mai multe scrieri referitoare la aceasta, precum și alte povățuiri pentru Monahi, pline de dumnezeiască înțelepciune"[243].

---

[235] Idem, p. 41-42.

[236] Idem, p. 245-256.

[237] Idem, p. 310.

[238] Îl găsiți aici: https://www.stefancelmare.ro/Tomos-s2-ss13.htm.

[239] Ibidem.

[240] Ibidem.

[241] *Cf.* https://www.stefancelmare.ro/Sfintenia-s2-ss59.htm.

[242] Ibidem.

[243] *Cf.*

Aceste sfinte scrieri ale sale au fost publicate la editura Deisis în 1996[244] și eu am scris despre ele în *Bucuria comuniunii (vol. 1)*, din 2009, în p. 38-43[245], învățând de la Sfântul Vasile să privesc, în timpul rugăciunii inimii, deasupra inimii[246].

Sfântul Varlaam al Moldovei, în *Răspunsul împotriva Catehismului calvin* – carte pe care am publicat-o în 2010, cu text actualizat[247] –, ne învață că Dumnezeul nostru este tripersonal și că prin Botez ne facem fiii lui Dumnezeu[248]. Și ne povățuiește să o cinstim pe Născătoarea de Dumnezeu, să cinstim Sfânta Cruce și Sfintele Icoane, potrivit învățăturii Sfintelor Sinoade Ecumenice ale Bisericii[249].

Sfântul Grigorie Dascălu a fost canonizat pe 21 mai 2006[250] și de la el putem învăța nevoia continuă

---

http://axa.info.ro/editoriale/icoana-din-adanc/testamentul-sfantului-cuvios-vasile-de-la-manastirea-poiana-marului/.

[244] Dario Raccanello, *Rugăciunea lui Iisus în scrierile Starețului Vasile de la Poiana Marului* (cu traducerea integrală a scrierilor sale), trad. de Maria-Cornelia Ică jr. și Diac. Ioan I. Ică jr., cu un cuv. înainte de Arhim. Ioanichie Bălan, Ed. Deisis, Sibiu, 1996, 336 p.

[245] O puteți downloada de aici: https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/06/bucuria-comuniunii-vol-1/.

[246] Idem, p. 43.

[247] A se vedea: https://www.teologiepentruazi.ro/2010/09/22/sfantul-varlaam-al-moldovei-raspunsul-impotriva-catehismului-calvin-2010/.

[248] Idem, p. 48.

[249] Idem, p. 49-50.

[250] *Cf.* http://ziarullumina.ro/sfantul-grigorie-dascalu-mitropolitul-arii-romanesti-quot-cat-avem-vreme-sa-lucram-cele-bune-quot--43014.html.

de a traduce din Sfinții Părinți și de a edita cărți sfinte[251]. Pentru că teologia Bisericii trebuie să fie fundamentul vieții noastre.

Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica s-a împrumutat de bani pentru ca să înființeze o tipografie, în care a tipărit cărți de cult[252]. Sfântul Mitropolit Iacob Putneanul, tot în tipografie proprie, „în 10 ani a tipărit 15 cărți de slujbă și învățătură în limba română”[253]. Și tot el a tipărit „primul Abecedar românesc (Bucvar) și înființând, pentru copiii satului Putna, prima școală elementară rurală din Moldova. A dispus traducerea *Vieților Sfinților*,...în vremea păstoririi sale...[reușindu-se] doar traducerea primelor 6 din cele 12 volume”[254].

Opera completă a Sfântului Ioan Iacob Hozevitul a fost publicată de editura Doxologia în 2011[255] și ea este formată din poezii, cugetări, scrisori și traduceri[256]. Din care putem cunoaște sufletul celui care ne-a lăsat Sfinte Moaște întregi[257].

---

[251] *Cf.* http://manastireaantim.ro/2015/08/18/sfantul-grigorie-dascalul/.

[252] *Cf.* http://basilica.ro/sfantul-ier-calinic-de-la-cernica-episcopul-ramnicului-sarbatorit-in-biserica-ortodoxa-romana-2/.

[253] *Cf.* http://basilica.ro/viata-sf-iacob-putneanul-mitropolitul-moldovei/.

[254] Ibidem.

[255] Sfântul Ioan Iacob de la Neamț-Hozevitul, *„Pentru cei cu sufletul nevoiaș ca mine...”. Opere complete*, Ed. Doxologia, Iași, 2011, 750 p. *Cf.* https://edituradoxologia.ro/pentru-cei-cu-sufletul-nevoias-ca-mine-opere-complete-sfantul-ioan-iacob-de-la-neamt-hozevitul.

[256] Idem, p. 4.

[257] A se vedea:

Despre Sfântul Cuvios Dionysius Exiguus[258] s-a publicat o teză doctorală în limba română în 2010[259]. Și pentru că „a fixat cronologia erei creștine, luând ca punct de plecare pentru numărarea anilor...Nașterea Mântuitorului”[260], Sfântul Dionysius este, din septembrie 2008, Sfântul ocrotitor al *Institutului Național de Statistică* din București[261].

Sfântul Mitropolit Andrei Șaguna, înainte să adoarmă, a spus: „Pacea, dragostea și concordia între frați deschide calea spre biruință”[262]. Pentru că concordia sau buna înțelegere între românii ortodocși este cea care păstrează unitatea de credință și de neam a românilor. Părintele Acad. Mircea Păcurariu s-a ocupat de inventarierea tipăriturile sale[263], arătând că el a tipărit aproape toate cărțile de cult și o ediție a Sfintei Scripturi între anii 1856-1858, cu numele: *Biblia, adecă dumnezeieasca Scriptură a Legii celei vechi și a cei noao, după originalul celor șaptezeci și doi de tălcuitori din Alecsandria*, având

---

https://ro.orthodoxwiki.org/Ioan_Iacob_Hozevitul.

[258] Idem:

https://en.wikipedia.org/wiki/Dionysius_Exiguus.

[259] Pr. Dr. Alexandru Moțoc, *Sfântul Cuvios Dionisie Exiguu – Părintele erei creștine*, Ed. IBMO, București, 2010, 330 p.

[260] *Cf.*

http://www.insse.ro/cms/files/statistici/comunicate/alte/comunicat Dionisie Exiguul.pdf. În PDF, p. 1.

[261] Ibidem.

[262] *Cf.*

http://www.protopopiatul-brasov.ro/cat_recomandari_andrei_saguna_libraria_arhidiecezana_protopopiatul_brasov.html.

[263] Pr. Acad. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, *Cărțile de slujbă tipărite de Sfântul Ierarh Andrei Șaguna*, 3 februarie 2016, *cf.* http://ziarullumina.ro/cartile-de-slujba-tiparite-de-sfantul-ierarh-andrei-aguna-109080.html.

XXI + 1 f. + 920 + 240 pagini, cu ilustrații în text, fiind tipărită cu litere chirilice[264].

Sfântul Mitropolit Dosoftei Barilă a fost canonizat în anul 2005[265], iar soția mea a comentat întreaga *Psaltire în versuri*[266], care a fost publicată în 1673, în cartea ei din 2013: *Creatori de limbă și de viziune poetică în literatura română (vol. 1). Dosoftei*[267]. Pe lângă cărțile tipărite între 1673-1686, de la Sfântul Dosoftei ne-au rămas și traduceri patristice în manuscris[268]. De unde înțelegem că cunoașterea textelor biblice, patristice și liturgice e fundamentală în viața noastră și că ele merită toată atenția și tot efortul nostru.

Așadar, iubiții mei, avem Sfinți români care au prețuit și iubit mult cărțile Bisericii și s-au nevoit pentru traducerea și publicarea lor. Pentru că le-au considerat absolut necesare pentru viața creștină. Iar noi trebuie să urmăm exemplului lor luminos, atât în ceea ce privește scrierea și tipărirea de cărți teologice, dar și în ceea ce privește citirea și păstrarea lor peste timp. Căci cărțile teologice sunt în scriitorii lor până ce sunt scrise și publicate, dar mai apoi, când ele devin publice, ele sunt o zestre a tuturor și toți avem responsabilitatea să le cunoaștem și să le tezaurizăm.

---

264 Ibidem.

265 *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Dosoftei_Barilă.

266 *Psaltirea în versuri* e publicată între p. 11-335 în volumul Dosoftei , *Opere I, Versuri*, ed. critică de N. A. Ursu, cu studiu introd. de Al. Andriescu, Ed. Minerva, București, 1978, 544 p.

267 O puteți downloada de aici:
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/06/15/creatori-de-limba-si-de-viziune-poetica-in-literatura-romana-vol-1/.

268 *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Dosoftei_Barilă.

Pentru că atunci când vrem să avem o bibliotecă teologică tot mai mare, atât în carte de hârtie, cât și în carte electronică, strângem cu aviditate carte după carte, revistă după revistă, studiu după studiu, colecție după colecție. Le punem împreună, pentru că fiecare ne învață un anume lucru și ne trebuie pentru o anume cercetare teologică. Și pe cât ne mărim biblioteca teologică, pe atât vedem și lipsurile ei, și cărțile care ne lipsesc. Care ne lipsesc, pentru că nu le avem, sau care ne lipsesc, pentru că nu au fost scrise de nimeni.

Iar dacă noi începem să scriem din cărțile care ne lipsesc, înțelegem la tot pasul greutățile nașterii unei cărți. Înțelegem că avem nevoie de toate bibliotecile lumii la un loc, de tot ceea ce s-a scris și s-a tipărit, pentru că fiecare nuanță a cărții, fiecare realitate despre care vorbim are nevoie de o continuă fundamentare.

De aceea, drumul nostru spre viitor, al creștinilor și al întregii lumi, este un drum comun. Avem nevoie de cunoașterea tuturor, de tot ceea ce s-a publicat și se publică în fiecare parte a lumii, iar viitorul nostru comun e spațiul online. Aici trebuie să punem toate scrierile la un loc, să ne bucurăm de această cunoaștere plurală și mondială, și nu să ne ghetoizăm.

A ne închide în noi înșine la nivel religios și național înseamnă a ne secătui interior. Numai ieșind din noi spre alții, numai împărtășind și altora unicitatea noastră religioasă și etnică suntem în câștig.

Căci, iubiții mei, Sfinții lui Dumnezeu născuți în spațiul românesc se roagă pentru întreaga lume și nu doar pentru noi! Se roagă pentru mântuirea tuturor oamenilor, așa după cum dorește și Dumnezeul

nostru. Căci Dumnezeu dorește ca întreaga umanitate să fie o singură Biserică, așa după cum neamul omenesc este unul. Iar dacă noi, creștinii români, vrem ceea ce vrea și Dumnezeu, atunci trebuie să ne punem în slujirea Lui, pentru ca El să ne învețe ce trebuie să facem pentru noi și pentru întreaga lume în același timp.

La mulți ani tuturor și să aveți parte de multă pace în acest post dumnezeiesc în care suntem! Sfinții Apostoli Petros și Pavlos să ne învețe să fim responsabili pentru unitatea noastră ca români, dar și pentru unitatea noastră ca creștini! Căci Dumnezeu vrea ca noi să fim una întru El, slăvindu-L pe El în vecii vecilor. Amin!

Predică la Duminica a III-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[269],

când Domnul ne vorbește despre grijile cele lumești, El ne întreabă: De ce vă îngrijorați/ de ce vă neliniștiți [τί μεριμνᾶτε] [Mt. 6, 28, BYZ] pentru ele? De ce faceți o grijă excesivă din mâncare, băutură, îmbrăcăminte, locuință, profesie, familie, sănătate, ca și când acestea ar fi cele mai importante pentru voi? Însă, când ne vorbește despre scopul fundamental al vieții noastre, El ne spune: „Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu [Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ] și dreptatea Lui [καὶ τὴν δικαιοσύνην Αὐτοῦ]!" [Mt. 6, 33, BYZ].

Și prin aceasta El ne schimbă grijile, grijile multiple, în mod steril obositoare, cu căutarea sfințeniei Sale. Cu căutarea Lui. Pentru că ne spune că adevărata viață, viața creștină, constă în a căuta sfințenia și nu în a fi înrobiți de frica zilei.

Căci frica nu te lasă să vezi mai departe de ea. Frica te face un iepure de câmp cu inima accelerată la maximum. Frica te înșurubează, ca orice patimă, în irealitate, și te face să trăiești emoțiile delirante ale unor presupuse catastrofe personale.

Dar catastrofele pot să nu se petreacă niciodată! Iar tu ai trăit înfricoșat de ele, ai trăit decuplat de la realitate, ai trăit în irealitatea lui „se vor petrece"...

Tocmai de aceea, porunca dumnezeiască a căutării Împărăției și a dreptății lui Dumnezeu, adică a

---

[269] Începută la ora 20. 38, în zi de marți, pe 12 iunie 2018. Sunt 32 de grade.

sfințeniei Sale, e legată de următoarea făgăduință dumnezeiască: „și acestea toate se va [vor] adăuga vouă [καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν]” [Mt. 6, 33, BYZ]. Căci Domnul ne făgăduiește aici că ne va asigura El nevoile noastre reale, dacă noi suntem continuu căutători ai sfințeniei Sale. Și așa și face, dacă ne încredem în El!

De aceea, simt să dau mărturie, cu multă recunoștință, despre acest lucru, pentru că eu am experimentat această Evanghelie în toată viața mea. Pentru că o parte din viață mi-am petrecut-o în griji, în griji pentru sănătate, pentru studii, pentru slujirea mea preoțească, pentru cărțile mele, pentru familia mea, pentru oamenii pe care îi iubesc. Și toate acestea m-au obosit, m-au istovit, m-au tracasat continuu. Pentru că, în cele din urmă, toate au fost rânduite foarte bine de către Dumnezeu, toate s-au petrecut mai presus de modul cum îmi reprezentam eu viitorul, iar grijile mele au fost degeaba...

De aceea, într-o zi de pocăință, din luminarea lui Dumnezeu, m-am hotărât să ascult porunca Domnului și făgăduința Lui din Mt. 6, 33. Să o ascult pentru tot restul vieții mele! Adică am început să mă concentrez cu totul pe viața mea teologică și preoțească, pe slujirea mea, și nu am mai lăsat să intre în inima mea nicio grijă sâcâitoare pentru viața mea. Pentru că I-am lăsat Lui toate nevoile mele reale, iar eu am început să mă ocup de sfințenia Lui și de dreptatea Sa. De împlinirea voii Sale cu oamenii. Și așa m-am liniștit în mod fundamental!

Căci din acea clipă nu am mai avut dureri de cap neavenite, palpitații, insomnii, așteptări romanțate, nu am mai căutat ca lucrurile să arate într-un anume fel, n-am mai trăit sub imperiul nesiguranței,

ci am luat toată viața așa cum e, bucurându-mă de orice lucru.

Și atunci am început să trăiesc lucrurile minunate, dumnezeiești, ale făgăduinței Sale celei dumnezeiești! Atunci am înțeles ce înseamnă să Îi lași lui Dumnezeu nevoile tale, ca El să ți le rezolve și tu să te concentrezi asupra sfințeniei Sale. Pentru că am început să văd cum sunt anunțat, în mod minunat, despre lucrurile de care am nevoie și cum îmi vin lucrurile de care am nevoie, fără să mă zbat deloc pentru ele. Cum îmi vin toate de la El, în timp ce eu sunt concentrat pe slujirea Lui.

Și astfel credința mea în El a crescut și mai mult! Pentru că credința crește din luminările Lui față de noi, din înțelegeri sfinte. Căci toate cuvintele Sale sunt adevărate și toate făgăduințele Sale sunt drepte. Și El ne poruncește sfințenia, ne poruncește pacea, ne poruncește împlinirea noastră interioară, făgăduindu-ne confortul de care avem nevoie.

Căci ce e sfințenia? E trăirea în noi a mângâierii celei dumnezeiești a lui Dumnezeu. Iar confortul trupesc, pe care ni-l asigură Domnul, e tot o mângâiere de la El, pentru ca noi să ne simțim bine și sufletește și trupește.

Așadar, ceea ce vrea să ne spună Evanghelia de azi, iar eu am confirmat prin propria mea experiență, e aceea că poruncile lui Dumnezeu sunt profund existențiale. Că ele sunt valabile oricând și oriunde și pentru oricine și că, pe măsură ce le trăim în noi înșine, ele ne schimbă așa după cum dorește Dumnezeu.

De aceea, orice poruncă a lui Dumnezeu pe care noi nu încercăm să o împlinim la modul existențial, ne privează de o întreagă experiență dumnezeiască de viață. Nu o împlinești, atunci nu știi cum e! Dacă

o împlinești, atunci devii teolog. Pentru că poți vorbi din ceea ce Dumnezeu te învață prin împlinirea poruncilor Sale.

Tocmai de aceea, Scriptura și Tradiția Bisericii sunt pline de poruncile lui Dumnezeu pentru noi. Și în măsura în care le dăm crezare, vedem că ele lucrează în noi, că ne schimbă dumnezeiește. Iar oamenii duhovnicești se cunosc între ei tocmai din aceste amănunte experiențiale ale vieții noastre cu Dumnezeu. Căci ei știu când cineva se roagă, postește, contemplă, dă milostenie, iartă, se bucură, iubește, se smerește, are evlavie și frică de Dumnezeu, tocmai din rezultatele experienței lor duhovnicești. Pentru că și ei au făcut acestea toate, într-un anumit grad, și recunosc rezultatele palpabile, în alții, ale împlinirii voii lui Dumnezeu. Adică au o experiență de viață comună și de aceea se înțeleg unii pe alții.

Iar Evanghelia de azi, după cele două duminici ale Sfinților, e sublinierea neapărată în viața creștină. Pentru că oamenii care se umplu de slava lui Dumnezeu în Biserica slavei Sale, pentru a fi martori ai vieții cu Dumnezeu, trebuie să fie liberi de frici și de griji. Cine slujește lui Dumnezeu, cine propovăduiește voia Lui cu oamenii, trebuie să fie mai presus de frici și de griji și de interese meschine. Pentru că noi nu suntem puși de El să dăm bani oamenilor, ci să dăruim tuturor slava Lui și teologia Sa cea mântuitoare.

Iar oamenii percep Biserica, viața și teologia ei în măsura în care sunt luminați de Dumnezeu.

Cei care iau lucrurile în derâdere nu au ajuns să înțeleagă Casa lui Dumnezeu. Cum El Se coboară în oameni și îi schimbă în mod dumnezeiește.

Cei care se apropie în mod interesat de Biserică au nevoile lor particulare, dar nu văd că Biserica e comunitate și comuniune. Că e depășirea individualismului.

Cei care încep să se pocăiască, se întorc și coboară în ei, pentru ca să înceapă viața în ascultarea de El. Și de aici încep, de fapt, să se formeze realii credincioși ai Bisericii! Pentru că realii credincioși ai Bisericii, venindu-și în fire prin pocăință, ajungând la conștientizarea de sine, încep să își asume toată teologia și viața Bisericii. Și pe cât îți asumi poruncile lui Dumnezeu, voia Lui cu noi toți, pe atât devii mai încăpător, mai înțelegător, mai profund, pentru că Dumnezeu lucrează în mod real în tine.

Și astfel înțelegem de ce certurile și despărțirile între oameni nu au componentă duhovnicească. Și de ce neștiința în cele teologice și duhovnicești e o consecință directă a necunoașterii experimentale a voii lui Dumnezeu. Căci dacă nu împlinim poruncile lui Dumnezeu și nu ne sfințim așa după cum dorește El, cum am putea să înțelegem voia Lui? Cum să înțelegem Scriptura și Tradiția, pe Sfinți, viața și istoria Bisericii, dacă nu ne nevoim zilnic să studiem toate acestea și, în același timp, să ne sfințim viața?

Pentru că toate au legătură între ele. Toată învățătura Bisericii are legătură interioară. Iar dacă înțelegi ceva în mod greșit, atunci înțelegerea tuturor celorlalte învățături se contaminează de înțelegerea defectuoasă a uneia dintre învățăturile Sale. Și până nu vezi unde greșești, stagnezi. Iar dacă stagnezi, involuezi. Și dacă decazi tot mai mult din înțelegerea unitară a teologiei Bisericii, atunci începi să preferi o formă eretică de a vedea relația cu Dumnezeu.

Da, lucrurile sunt profunde! Și ele ne devin tot mai clare pe măsură ce începem cu începutul: cu împlinirea faptică, totală, a poruncilor Lui, așa după cum El dorește să le împlinim. Și faptele credinței te învață adâncul poruncilor Sale, pentru că te umplu de slava Lui și de cunoaștere teologică. Iar slava Lui te face contemplativ și văzător de Dumnezeu, intimizându-te tot mai mult cu El. Iar cel care crește duhovnicește, prin luminări și vederi dumnezeiești și prin lăsarea cu totul în mâna Lui, crește în sfințenie în mod uluitor de mult, pentru că El îi aduce sporiri uluitoare.

...Da, știu ce cred și ce spun cei care nu au avut nicio experiență duhovnicească în viața lor! Tot ce spun eu acum e „barbologie" pentru ei. Căci și barba li se pare ceva „nefiresc"...

Însă sfințenia e o realitate palpabilă, nu o poveste, nu un ideal, nu o fantasmă! Sfințenia e viața noastră cu Dumnezeu, dacă credem tot ceea ce El ne-a spus. E de ajuns să începeți să experimentați postul sau rugăciunea sau privegherea Bisericii, chiar dacă sunteți sau nu sunteți credincioși, și veți vedea schimbări reale în dumneavoastră înșivă. Pentru că toate poruncile lui Dumnezeu sunt viața Bisericii. Sunt viața reală a omului, cea adevărată. Și când începi să trăiești viața Bisericii, începi să te însănătoșești. Dar dacă o trăiești, fiind deplin încredințat că te va face sănătos, adică te va sfinți? Atunci cu atât mai repede și mai evident vei trăi schimbările lui Dumnezeu din viața ta.

Așadar, iubiții mei, sfințenia e viața reală a omului, e viața Bisericii, iar grijile și fricile deșarte sunt necredință! Pentru că vorbim despre lucruri pe care, în aparență, Dumnezeu „nu le-ar cunoaște" sau „nu ar dori să ni le dăruie".

Însă El ne dăruie ceea ce ne trebuie! Ni le dăruie când ne trebuie. Și când ne moare cineva drag, nu trebuie să ne gândim doar la noi și la binele nostru, ci, în primul rând, la el, la binele lui veșnic. Căci dacă Dumnezeu l-a luat acum de lângă noi, de unde știm noi care este rostul acestui lucru? Iar dacă cineva trăiește ani mulți, dar fără o schimbare în bine, este acest lucru „un bine"? Nu!

Iar dacă nu primim un lucru azi, pe care ni-l dorim, înseamnă că e un lucru care nu ne trebuie cu adevărat. După cum ne înconjurăm de tot felul de lucruri, pe care le credem „neapărate" la un moment dat, ca, în definitiv, să constatăm că nu le folosim deloc.

Ne-au plecat anumiți prieteni? Suntem mai obosiți și mai îmbătrâniți decât ieri? Sunt tot mai rari oamenii cinstiți din jurul nostru? Să acceptăm lucrurile așa cum sunt! Să facem ce se poate, cu cei care vor să facă ceva împreună cu noi! Pentru că lamentările nesfârșite nu au de-a face cu eficiența creștină. Iar viața creștină e cea mai eficientă viață cu putință. Pentru că e viața sfințeniei, a continuei depășiri, a continuei înțelegeri, a continuei experiențe. Iar dacă nu arăți lucruri reale, sfinte, frumoase în tine și în alții, în relația cu Dumnezeu, e un nonsens. Pentru că viața cu Dumnezeu e viața plină de fapte de sfințenie și de depășiri de sine.

Vă doresc numai bine și multă împlinire duhovnicească! Amin.

Predică la Duminica a IV-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[270],

nașterea Sfântului Profet Ioannis, Înaintemergătorul și Botezătorul Domnului, e o realitate istorică, și pe ea o pomenim azi, pe 24 iunie, pe când Drăgaica[271] și Sânzienele[272] sunt ritualuri mitologice hilare. Sunt ritualuri păgâne perpetuate necritic de-a lungul istoriei și care n-au nimic de-a face cu Biserica. Și de care trebuie să ne distanțăm tot mai mult interior și faptic, pentru că fac parte din bagajul nefast al păgânismului, de care vrem să scăpăm de 2.000 de ani.

Căci nu „Drăgaica face ca fructele să se coacă mai repede, ferindu-le de stricăciuni și putrezire”[273], ci Dumnezeu face ca fructele să se coacă la timpul lor și să fie ferite de stricăciune! Pentru că Dumnezeu e Creatorul tuturor lucrurilor și El le ține pe toate în viață și în existență.

Iar zâne[274] sau iele[275] nu există în realitate, pentru că sunt ficțiuni mitologice! După cum nu există nici moroi[276] sau vampiri[277]. Dar există Sfinți

---

[270] Începută la ora 9. 50, în zi de miercuri, pe 20 iunie 2018, soare, 28 de grade.

[271] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Drăgaica.

[272] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Sânziene.

[273] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Drăgaica.

[274] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Zână.

[275] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Iele.

[276] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Moroi.

[277] Idem:

Îngeri și demoni. Căci Sfinții Îngeri sunt cei care ne păzesc și ne ajută tot timpul în mântuirea noastră, pe când demonii vor să ne corupă și să ne facă să cădem în tot felul de păcate, pentru ca să deznădăjduim de mântuirea noastră și să ne sinucidem.

De aceea, creștinii trebuie să se lepede de toate lucrurile întunericului, de toate superstițiile și mitologiile păgâne și de toate învățăturile eretice și să cunoască în mod profund teologia și viața Bisericii. Căci dacă am cunoaște teologia Bisericii și cum trăiesc creștinii cu adevărat, atunci am considera drept hilar/ demn de râs orice ritual păgân sau orice învățătură eretică.

Pentru că Biserica are Slujbele și viața ei, modul ei de a fi și nu are nevoie „să împrumute” ritualuri păgâne sau eretice. Ci creștinii trebuie să caute răspunsuri pentru viața lor în cărțile de cult ale Bisericii, în întreaga Tradiție Sfântă a Bisericii, în modul de a fi al Sfinților ei. Căci în toate acestea vor găsi o unitate interioară de gândire și de acțiune și vor înțelege că creștinii, ieri sau azi sau mâine au trăit, trăiesc și vor trăi în esență în același fel. Pentru că noi ne raportăm la aceleași Slujbe, la aceleași dogme, la aceleași canoane, la aceiași Sfinți, la același drum liturgico-ascetico-mistic al mântuirii.

Pe când religiile păgâne și cultele eretice de tot felul, chiar dacă au și lucruri bune în teologia și viața lor, nu au nimic de-a face, în mod fundamental, cu teologia și viața Bisericii, care reprezintă calea sfințeniei, adică deplinătatea adevărului și a experienței religioase a umanității. Căci Biserica e una și ea este Biserica Cincizecimii, e Biserica Sfinților, pe când pseudo-religii și pseudo-confesiuni pot fi oricâte. Iar noi, creștinii ortodocși, nu avem de-a face

---

https://ro.wikipedia.org/wiki/Vampir_(mitologie).

cu ele, pentru că stăm în Tradiția Sfinților Bisericii și în experiența sfântă a mântuirii.

De aceea, noi îi cinstim în calendarul nostru bisericesc doar pe Sfinții lui Dumnezeu. Nu cinstim păgâni, nici eretici, nici invenții mitologice, ci îi cinstim doar pe Sfinții Lui și evenimente sfinte din istoria Bisericii și a mântuirii noastre.

Iar astăzi, cu bucurie sfântă, prăznuim nașterea Sfântului Ioannis Botezătorul, despre care ne vorbește Sfântul Lucas în Evanghelia sa, în Lc. 1, 57-58: „Iar Elisavetei i s-a împlinit vremea să nască ea și a născut fiu. Și au auzit vecinii și rudele ei că mărea Domnul mila Lui cu ea [ἐμεγάλυνεν Κύριος τὸ ἔλεος Αὐτοῦ μετ᾽ αὐτῆς] și se bucurau împreună cu ea [καὶ συνέχαιρον αὐτῇ]".

Căci Sfânta Elisavet [Ἐλισάβετ] [Lc. 1, 57, BYZ] este mama Sfântului Ioannis, iar tatăl său este Sfântul Zaharias [Ζαχαρίας] [Lc. 1, 59, BYZ]. Și Sfântul Zaharias i-a pus fiului său numele *Ioannis* [Ἰωάννης] [Lc. 1, 60, BYZ], pentru că acesta era numele pe care i l-a revelat Sfântul Arhanghel Gavriil [Lc. 1, 13], atunci când i s-a arătat în mod extatic [Lc. 1, 11].

Iar Sfânta Elisavet l-a născut pe Sfântul Profet Ioannis la termen (când „i s-a împlinit vremea să nască ea"), în mod firesc, dar l-a zămislit în mod minunat. Pentru că ea era stearpă [στεῖρα] [Lc. 1, 7, BYZ] și atât ea, cât și soțul ei, „erau înaintați în zilele lor [προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν]" [Ibidem], adică erau bătrâni.

De aceea, nașterea Sfântul Ioannis a fost receptată ca o manifestare a milei Domnului față de părinții săi, iar vecinii și rudele lor s-au bucurat de nașterea lui. Căci nașterea unui copil trebuie să fie întotdeauna o mare bucurie. Cu atât mai mult nașterea

unui copil minunat, vestit prin Arhanghel, a fost o mare bucurie și împlinire pentru părinții lui, pentru vecini și rudenii, dar mai ales e o mare bucurie pentru Biserică. Căci astăzi s-a născut Înaintemergătorul Domnului, Cel care a vestit persoana Lui oamenilor. Pentru că „a mărturisit Ioannis zicând că: «L-am văzut pe Duhul coborând ca o porumbiță din cer și a rămas în El. Și eu nu-L știam pe El. Dar Cel care m-a trimis pe mine a boteza în apă, Acela mi-a zis: <Peste Care ai să vezi Duhul coborând și rămânând în El, Acela este Cel care botează în Duhul Sfânt>. Și eu am văzut și am mărturisit că Acesta este Fiul lui Dumnezeu»” [In. 1, 32-34, BYZ], adică Iisus Hristos, Domnul nostru, Fiul Tatălui și Cel deoființă cu Tatăl și cu Duhul.

Iar prima cântare a Slujbei de azi ne spune, cu referire la Sfântul Ioannis și în relație cu noi: „[din pântece sterp s-a născut [ἐκ στειρευούσης γεγέννηται νηδύος] cel care a dezlegat sterpiciunea inimilor noastre [ὁ λύσας τὴν στείρωσιν τῶν καρδιῶν ἡμῶν]”[278] și „sufletelor celor neroditoare cuvânt dăruindu-le [ψυχαῖς ἀκάρποις λόγον δωρούμενος]”[279].

Căci noi avem nevoie întotdeauna de cuvânt ziditor de suflet, de cuvânt dumnezeiesc, de predică teologică și duhovnicească, pentru ca să învățăm continuu cum să fim roditori de fapte bune. Pentru că trebuie să scoatem din inima noastră și cuvinte bune, dar și fapte bune. Căci cuvintele trebuie să fie ca faptele noastre sau faptele aidoma cuvintelor noastre.

Dar ca să aflăm cum trebuie să ne nevoim după adevăr, conform cu voia lui Dumnezeu, mai întâi de

---

[278] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Jun/Jun24.html/ *Mineiul pe iunie*, ed. BOR 1894, p. 223.

[279] Ibidem/ Ibidem.

toate trebuie să ne lăsăm învățați de Dumnezeu, prin Sfinții Lui, despre cele ale Sale.

Căci iată ce face Dumnezeu! Deși Domnul, în atotputernicia Sa, nu avea nevoie de Sfântul Ioannis Botezătorul ca să-Și vestească cele ale Sale, din nespusă smerenie El Se înconjoară și de o familie și de un neam și de un Înaintemergător și de Apostoli ai Săi, pentru ca împreună cu ei să mărturisească pe cele ale Sale. Pentru că El dorește ca și noi să facem acest lucru: să colaborăm cu ceilalți confrați ai noștri la slujirea Bisericii. Chiar dacă putem și de unii singuri anumite lucruri, totuși, cel mai bine e ca împreună cu alții să predicăm și să slujim și să scriem și să le săvârșim pe cele ale lui Dumnezeu, pentru că pe toate trebuie să le facem pentru folosul de obște, pentru folosul tuturor.

Căci, iubiții mei, când scrii o carte, deși o scrii de unul singur, te folosești de experiența multora la un loc. Citezi multe cărți, multe surse, multe experiențe. Și munca de scriere la o carte, munca de cercetare și de sintetizare a experiențelor, te smerește, te învață să fii atent, îngăduitor, comunional, pentru că înveți de la mulți despre cum trebuie să gândești și să scrii.

La fel, când slujești Biserica lui Dumnezeu ai parte de relații cu multe și felurite persoane. Și unii înțeleg mai încet, alții mai repede, unii sunt intuitivi, alții sunt pragmatici, unii au chef să te asculte, alții au chef de ceartă, unii sunt deschiși spre dialog, alții nu știu să dialogheze, unii sunt cu totul pământești, alții iubesc pedanteria intelectuală, dar puțini sunt duhovnicești și vor să discute cu tine lucruri teologice și duhovnicește grele.

Tocmai de aceea, a predica și a discuta cu oamenii presupune o continuă schimbare de registre, o

continuă alternare a temelor de discuție. Pentru că vor să vorbești despre teologia, despre experiența Bisericii, despre istoria ei, dar și despre tine însuți. Vor să găsească în tine un continuu vorbitor, care să îi surprindă atât prin erudiție, cât și prin eleganță, prin exactitatea experienței, dar și prin înțelegerea concretă, realistă a oamenilor.

Însă, când se termină dialogul unei zile și când fiecare se întoarce la ale sale, rămânem cu ceea ce suntem și cu ceea ce facem zi de zi. Pentru că dialogul se naște din experiență, dar el nu ține loc de experiență. Pentru că experiența e viață reală, e asumarea personală a dialogului ziditor, e transformarea cuvintelor în viața ta.

De aceea, poți fi un om erudit, fără ca să fii și un om sfânt în același timp, după cum poți fi Sfânt, fără să ai o erudiție extraordinară. Pentru că ceea ce contează este experiența mântuirii, asumarea ei la modul personal, și din ea se naște dialogul cu alții.

Iar Sfântul Ioannis Botezătorul a dialogat cu oamenii pe baza experienței lui ascetico-mistice. Căci el avea revelații de la Dumnezeu și luminări dumnezeiești, dar în același timp trăia îngerește pe pământ. Fapt pentru care, Sfântul Andreas Criteanul îl laudă într-o cântare a sa pe Sfântul Ioannis Botezătorul, spunând că este „hotarul în[tre] Profeți [τὸν ἐν Προφήταις ὅρον] și începutul Apostolilor [καὶ ἀρχὴν Ἀποστόλων], îngerul cel pământesc [τὸν ἐπίγειον ἄγγελον] și omul cel ceresc [καὶ οὐράνιον ἄνθρωπον], glasul Cuvântului, ostașul și Înaintemergătorul lui Hristos [τὴν φωνὴν τοῦ Λόγου, τὸν στρατιώτην καὶ Πρόδρομον Χριστοῦ]”[280].

Căci gură și ostaș al lui Dumnezeu ajungi nu dacă mimezi experiența, ci dacă vorbești pe baza ei.

---

[280] Ibidem/ Idem, p. 228.

Și experiența sfințeniei o ai dacă împlinești poruncile Sale. Și vorbești din experiența sfințirii tale cu bucurie și cu smerenie, pentru că ea este o bogăție interioară a ta și nu rezumatul unor citiri teologice.

De aceea, iubiții mei, credința și faptele ei sunt realități interioare care se revarsă în viața tuturor la modul benefic! Pentru că ele ne schimbă în bine pe noi în mod continuu, dar și pe cei care intră în relație cu noi și cu opera vieții noastre. Iar viața creștină e viața trăită clipă de clipă în credință, e viața plină de faptele credinței și ale nădejdii și ale dragostei față de Dumnezeu și față de oameni.

Așa că scopul vieții noastre nu este acela de a ne întrece cu alții sau de a ne compara cu alții, ci de a trăi și de a lucra și de a sluji mereu la exigențe înalte. La exigențele noastre reale. Adică la cât putem și dorim noi să trăim.

Căci Dumnezeu ne cere cât putem să facem. Cât putem și cât dorim să facem. El ne cere acordul nostru în fiecare clipă, acordul de a coopera cu noi la sfințirea noastră. Dar împreună cu El ajungem să ne întrecem orice așteptare în materie de experiență și de lucrare. Pentru că El ne ajută să ne depășim continuu așteptările de la noi înșine și să înțelegem tot mai profund așteptările altora de la noi.

Căci oamenii ne vor din perspectiva lor de a vedea lucrurile. Sunt puțini cei care se pun în locul nostru și vor împlinirea pe care ne-o dorim și noi înșine. Dar când înțelegi cum te văd alții și ce cer alții de la tine, înțelegi în același timp, dacă te-ai străduit cu adevărat să fii tu însuți.

Și marea noastră problemă, iubiții mei, e că nu vrem nici măcar să fim noi înșine! Adică să trăim și să lucrăm pe cât putem să o facem. De fiecare dată realizăm că facem mai puțin decât putem și decât ne-

am dori. Dorințele noastre ne întrec adesea faptele. Iar faptele noastre le găsim mereu imperfecte, pentru că le găsim mereu umbre.

Cu toate acestea, bucuria de Dumnezeu și de oameni e o bucurie deplină. Bucuria față de binefacerile lui Dumnezeu revărsate de El în viața noastră e o bucurie deplină. Căci Dumnezeu nu ni Se dăruie pe Sine în mod parțial, ci deplin. El ni Se dăruie cu totul în cuvintele Sale, în faptele Sale, în Tainele și Slujbele Bisericii, în viața cu El. El ni Se dăruie și ne ridică pe noi la Sine, prin slava Lui, căci dialoghează continuu cu noi.

De aceea, nu putem spune că nu avem de la cine învăța să vorbim și să lucrăm cele bune. Căci de la Dumnezeu putem învăța mereu tot binele și toate faptele mântuirii noastre. Amin!

Predică la pomenirea Sfinților Apostoli Petros și Pavlos [29 iunie 2018]

Iubiții mei[281],

Sfântul Apostol Petros [Πέτρος][282] s-a născut în Bitsaida[283] [Βηθσαϊδά][284], în Galilea[285], o localitate care în limba ebraică [בית צידה/ Bet Țaidah][286] înseamnă *casa de pescărie*[287]. Și asta în mod profetic! Pentru că de aici a ieșit Pescarul lui Hristos, Sfântul Apostol Petros, cel pe care Domnul l-a făcut *pescar de oameni*, dimpreună cu ceilalți Sfinți Apostoli ai Săi [*cf.* Mt. 4, 19 și Mc. 1, 17]. Pentru că a fi Apostol [Ἀπόστολος] al lui Hristos înseamnă a fi trimisul Lui în lume[288], pentru ca să aduci lumea în Biserică. Căci toată lumea trebuie să devină creștină, toată lumea trebuie să devină parte a trupului mistic al lui Hristos, a Bisericii Sale, pentru ca să fie o turmă [μία ποίμνη] și un Păstor [εἷς Ποιμήν] [In. 10, 16, BYZ].

Pentru că Păstorul turmei celei raționale, Păstorul Bisericii, e Creatorul și Mântuitorul nostru și El dorește ca noi să trăim veșnic împreună cu El, întru Împărăția Sa, împreună cu toți Îngerii și Sfinții Lui. Și de aceea ne adună pe toți la un loc, pentru ca

---

[281] Începută la ora 15. 17, în ziua de 25 iunie 2018, zi de luni. Zi cu soare, 26 de grade.

[282] Grafia cuvântului este de la Mt. 10, 2, BYZ.

[283] *Acta Sanctorum*, vol. 27, p. 3*.

[284] Grafia cuvântului e de la Lc. 9, 10, BYZ.

[285] *Cf.* https://biblewalks.com/Sites/bethsaida.html.

[286] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Bethsaida.

[287] Ibidem.

[288] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Apostle.

să ne învețe de pe acum viața în comuniune și în sfințenie.

În lista Sfântului Matteos, Apostolul nostru figurează ca primul din cei 12, sub forma: *Simon, cel numit Petros* [Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος] [Mt. 10, 2, BYZ]. La fel ne spune și Sfântul Marcos, în Mc. 3, 16. În In. 1, 42, Domnul îi schimbă numele din *Simon, fiul lui Ionas*, în *Chifas* [Κηφᾶς], care se traduce *Petros* [In. 1, 42, BYZ] în greacă, adică *Piatră*. Pentru că în ebraică Kefa [כֵּיפָא] înseamnă *Piatră*[289].

Și cine se zidește pe piatra Apostolilor, adică pe credința lor, își zidește viața pe temelie apostolică. Pentru că Biserica Cincizecimii, Biserica Ortodoxă, e Biserica cea una [μίαν], sfântă [ἁγίαν], catolică [καθολικὴν] și apostolică [ἀποστολικὴν][290] și ea a avut o continuitate neîntreruptă până azi. Și va avea, cu harul lui Dumnezeu, o continuitate neîntreruptă în toată istoria mântuirii noastre, până când istoria va intra în veșnicie și se va înveșnici. Căci nimeni nu poate să strice trupul mistic al lui Hristos, adică legătura Lui de intimitate negrăită cu toți cei credincioși Lui.

Sfântul Petros a fost căsătorit, iar fiica lui Petronila [Πετρονίλα][291]/ Petronilla[292] este Sfânta Mucenică Petronila, care a fost martirizată la Roma și e pomenită pe 31 mai[293].

---

[289] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Peter.

[290] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Simbolul_niceeano-constantinopolitan.

[291] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/3478/sxsaintinfo.aspx.

[292] *Acta Sanctorum*, vol. 27, p. 3*.

[293] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Petronilla și http://www.synaxarion.gr/gr/sid/3478/sxsaintinfo.aspx.

Cum arăta Sfântul Petros? Nu era nici mare, nici mic, ci potrivit de statură, cu gâtul drept, fața palidă și cu o nuanță albicioasă, ochii negri și plini de viață, cu pupilele ochilor însângerate, cu sprâncenele rupte, cu nas prelung, plat și strâns pe lături, cu păr dens și creț, cu minte nevicleană, care nu disprețuia legea Sfântului Moisis, fiind avid de învățătură, bătăios din fire și un galilean după fire și obiceiuri[294].

Și, pentru ca să nu treacă mult timp până am să vă vorbesc și despre cum arăta Sfântul Apostol Pavlos, vă spun acum. Pentru ca să avem chipul amândurora unul lângă altul. Sfântul Pavlos era de statură mijlocie, adus de spate, nasul îndoit și mai lung, alb la culoare, cu ochii plini de viață, având sprâncenele lăsate, păr rar, barba mai densă și atârnând în jos, fața frumoasă și cuviincioasă, fiind tăios și vehement din fire, cu minte foarte clară și înclinat spre cele grele și înalte[295].

---

[294] *Acta Sanctorum*, vol. 27, p. 3*.

[295] Idem, p. 16*. Sfânta Icoană a Sfântului Petros e de aici:

Iar dacă Sfântul Petros era din Bitsaida Galileii, Șaul [שָׁאוּל][296] – numele său fiind transliterat în greacă sub forma Savlos [Σαῦλος][297] –, era fariseu din neamul lui Veniamin, având și cetățenie romană[298]. Și el s-a născut în afara granițelor lui Israil, și anume în Tarsus, care a fost capitala provinciei Cilicia în timpul Imperiului Roman[299].

Și din prigonitor al Bisericii [F. Ap. 8, 1-3; 9, 1; I Cor. 15, 9], Savlos devine Apostolul Domnului, fiind convertit la dreapta credință prin vederea extatică pe care a avut-o pe drumul spre Damascos și pe care Sfântul Lucas a descris-o la F. Ap. 9, 3-6. Pentru că Domnul rânduise pentru el să fie „vas ales [σκεῦος ἐκλογῆς]" al Lui, „[ca] să poarte numele Meu înaintea neamurilor și a împăraților și a fiilor lui Israil [τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά Μου ἐνώπιον ἐθνῶν καὶ βασιλέων, υἱῶν τε Ἰσραήλ]" [F. Ap. 9, 15, BYZ].

Sfântul Ananias îl vindecă de orbire pe Savlos [F. Ap. 9, 17] și îl botează [F. Ap. 9, 18]. Și după ce a

---

http://bizweb.synaxarion.gr/data/specials/synaxarion/0629_ApostolosPetros.jpg, iar a Sfântului Pavlos e de aici:

http://bizweb.synaxarion.gr/data/specials/synaxarion/0629_ApostolosPavlos.jpg.

[296] A se vedea:

https://en.wikipedia.org/wiki/Paul_the_Apostle.

[297] Grafia numelui am preluat-o de la F. Ap. 9, 8, BYZ.

[298] *Acta Sanctorum*, vol. 27, p. 15*, *cf.* Filip. 3, 5: „ἐκ γένους Ἰσραήλ, φυλῆς Βενιαμίν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον Φαρισαῖος" [ed. BYZ].

[299] *Acta Sanctorum*, vol. 27, p. 16* și

https://en.wikipedia.org/wiki/Tarsus,_Mersin.

Sfântul Pavlos și-a mărturisit locul de naștere în F. Ap. 21, 39: „Ἐγὼ ἄνθρωπος μέν εἰμι Ἰουδαῖος, Ταρσεὺς τῆς Κιλικίας, οὐκ ἀσήμου πόλεως πολίτης" [*cf.* BYZ].

Numele orașului, în ebraică, este Tarsis [תרשיש], iar în greacă este Tarsos [Ταρσός], *cf.*

https://en.wikipedia.org/wiki/Tarsus,_Mersin.

stat câteva zile [ἡμέρας τινάς] cu Ucenicii în Damascos [F. Ap. 9, 19, BYZ], Savlos, Apostolul Domnului, „numaidecât în sinagogi propovăduia pe Hristos [εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσεν τὸν Χριστόν], că Acesta este Fiul lui Dumnezeu [ὅτι Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ]" [F. Ap. 9, 20, BYZ].

Pentru că cel care este încredințat de voia lui Dumnezeu cu el nu vrea să piardă deloc timpul, fiindcă socotește orice zi pierdută, dacă nu împlinește voia Lui cu el. Și acesta face ceea ce trebuie! Pentru că fiecare dintre noi trebuie să ne împlinim cu multă râvnă chemarea noastră de la Dumnezeu.

Până în F. Ap. 13, 9, Sfântul Apostol Pavlos a fost numit *Savlos*. De aici încolo el va fi numit *Pavlos* [Παῦλος][F. Ap. 13, 9, BYZ], fără ca să ni se dea vreo explicație. Însă, dacă *Șaul* înseamnă *Cerut* [de la Dumnezeu] *în rugăciune* sau *Luat cu împrumut* [de la Dumnezeu][300], *Pavlos* e o transliterare a latinescului *Paulus* sau *Paullus* și înseamnă *Cel mic* sau *Cel smerit*[301]. Care exprimă pocăința sa cea mare pentru viața pe care a dus-o înainte de convertire. Așa după cum Sfântul Petros, de câte ori auzea cântatul cocoșului, își amintea de lepădarea lui întreită de Domnul, și ochii i se umpleau de lacrimi[302].

Pentru că vedeniile și darurile dumnezeiești primite de cei doi Sfinți Apostoli au sporit în mod dumnezeiește pocăința lor, pocăință care este un exemplu de urmat pentru fiecare dintre noi. Căci niciodată nu trebuie să uităm căderile noastre cele cumplite, marile noastre fărădelegi săvârșite înaintea

---

[300] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Paul_the_Apostle.

[301] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Paul_(given_name).

[302] *Acta Sanctorum*, vol. 27, p. 5*.

Lui, oricât de mult ne-ar ierta Dumnezeu pentru ele. Fiindcă păcatele sunt ale noastre, sunt nerecunoștința noastră, pe când mila Lui nemărginită față de noi e darul Său, de care nu suntem vrednici.

Sfântul Petros a fost adus de Sfântul Andreas, fratele său, la Domnul, și i-a confirmat faptul că El este *Mesias* [Μεσίας], adică *Hristos* [Χριστός] [In. 1, 40-41]. Lucru pe care Petros îl mărturisește mai apoi înaintea Domnului și Îi spune: „Tu ești Hristos [Σὺ εἶ ὁ Χριστός]" [Mc. 8, 29, BYZ]. Însă convertirea lui Petros ne-o descrie Sfântul Lucas, în Lc. 5, 8-11. Unde el, înțelegând că Iisus este Domnul, este Făcătorul tuturor lucrurilor, cât și ai peștilor pe care i-a prins în mod minunat, „a căzut [la] genunchii lui Iisus, zicând: „Ieși de la mine [Ἔξελθε ἀπ᾽ ἐμοῦ], că om păcătos sunt [ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι], Doamne [Κύριε]!" [Lc. 5, 8, BYZ].

Însă Domnul îl cheamă la apostolat pe Petros [Lc. 5, 10], pe cel care și-a recunoscut păcătoșenia! Și astfel Petros, Iacovos și Ioannis, care pescuiau împreună [Ibidem], „aducând corăbiile la pământ, lăsând toate, I-au urmat Lui" [Lc. 5, 10, BYZ]. Pentru că s-au încredințat cu toții că El este Domnul întregii creații.

Cei 3 Apostoli sunt martorii transfigurării Sale de pe Tabor [Lc. 9, 28-29], când Domnul le arată slava dumnezeirii Sale. Iar înaintea Patimilor Sale, Domnul îi profețește lui Petros căderea și întoarcerea sa la credință în Lc. 22, 31-32, atunci când îi spune: „Simon[e], Simon[e], iată, Satanas v-a cerut pe voi [Σίμων, Σίμων, ἰδού, ὁ Σατανᾶς ἐξῃτήσατο ὑμᾶς], să vă cearnă ca pe grâu [τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον]! Dar Eu m-am rugat pentru tine [Ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ], ca să nu cadă credința ta [ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ἡ πίστις σου]! Iar tu, cândva, întorcându-te

[καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας], întărește pe frații tăi [στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου]!" [Lc. 22, 31-32, BYZ], adică pe cei împreună cu tine Apostoli.

Și acest *cândva* a fost imediat după învierea Lui! Când Domnul, în mod întreit, l-a repus în apostolatul său pe Petros și i-a încredințat păstoria duhovnicească în Biserică [In. 21, 15-19].

Iar la 50 de zile după învierea Domnului, în ziua Cincizecimii, când Sfântul Petros se umple de Duhul Sfânt [F. Ap. 2, 4], adică de slava Dumnezeului nostru treimic, el rostește prima predică convertitoare a Bisericii [F. Ap. 2, 14-36; 38-40], prin care s-au botezat ca la 3.000 de oameni [F. Ap. 2, 41].

Însă primii membri ai Bisericii, deși pe fiecare zi stăruiau împreună în templu, ei frângeau pâinea în casă, adică slujeau Dumnezeiasca Liturghie în casa sfințită pentru slujirea lui Dumnezeu și nu în templu, împărtășindu-se de hrană întru bucurie și cu simplitatea inimii, lăudând pe Dumnezeu și având har la tot poporul [F. Ap. 2, 47-48, BYZ]. De aceea, „Domnul adăuga zilnic Bisericii [Κύριος προσετίθει καθ᾽ ἡμέραν τῇ Ἐκκλησίᾳ] pe cei care se mântuie [τοὺς σῳζομένους]" [F. Ap. 2, 47, BYZ].

Căci mântuirea e un proces sinergic continuu, este împreuna noastră lucrare continuă cu Dumnezeu la sfințirea vieții noastre. Și niciodată nu putem spune că suntem atât de „mântuiți" sau că suntem atât de „Sfinți" încât să nu ne mai trebuie relația cu Dumnezeu, pentru că mântuirea și sfințenia sunt tocmai creșterea noastră continuă în relația cu Dumnezeu.

O parte dintre faptele, minunile și vedeniile Sfântului Petros sunt cuprinse în F. Ap. 3-5; 9, 32-43; 10, 9-48; 11, 1-18; 12, 3-17. La fel sunt descrise și cele ale Sfântului Pavlos [F. Ap. 9, 1-31; 11, 25-26; 12, 25; 13, 2-

52; 14-28], cele despre el având cea mai mare întindere în cartea Sfinților Apostoli. Iar celelalte au fost cuprinse în *Viețile* lor, publicate în *Acta Sanctorum [Faptele Sfinților]*, vol. 27.

Ambii sunt martirizați în timpul persecuției lui Neronos [Νέρωνος][303], în ziua de 29 iunie[304]. Sfântul Petros avea în jurul vârstei de 80 de ani[305] când a fost martirizat, pe când Sfântul Ioannis Hrisostomos a afirmat faptul că Sfântul Pavlos a fost martirizat pe când avea 68 de ani [sexaginta octo][306]. Iar Sfântul Pavlos s-a convertit la dreapta credință pe când avea 35 de ani [quinque et triginta] și peste alți 33 de ani [tres et triginta] a fost martirizat[307]. Dar câte lucruri minunate, Dumnezeul meu, a făcut Sfântul Pavlos în cei 33 de ani ai slujirii sale, cu harul și cu întărirea Ta cea prea mare!

Prima călătorie apostolică [ἀποστολικὴ περιοδεία] a Sfântului Pavlos s-a petrecut între 44-45 sau 47-48 d. Hr. A doua între 48-52 sau 48/49-51/52 d. Hr. A treia între 52-57 d. Hr., pe când a 4-a între 62-65 sau 61-64 d. Hr.[308].

Și Sfântul Pavlos, cel care a învățat teologie rabinică cu Sfântul Gamaliil [Γαμαλιὴλ][309] la Ierusalim, și care, mai apoi, a fost învățat de Dumnezeu, în mod extatic, teologia Sa cea dumnezeiască și a

---

[303] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Nero.

[304] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/4018/sxsaintinfo.aspx și http://www.synaxarion.gr/gr/sid/4017/sxsaintinfo.aspx.

[305] *Acta Sanctorum*, vol. 27, p. 15*.

[306] Idem, p. 30*.

[307] Idem, p. 31*.

[308] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/4017/sxsaintinfo.aspx.

[309] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Gamaliel.

învățat și din propovăduirea Sfinților Lui Apostoli, a propovăduit în Damascos [F. Ap. 9, 19-22, 27], în Ierusalim [F. Ap. 10, 28], în Chesaria, în Tarsos, la el acasă [F. Ap. 9, 30], în Antiohia a propovăduit un an întreg și acolo Ucenicii au fost numiți pentru prima oară *creștini* [χριστιανούς] [F. Ap. 11, 26, BYZ], în Salamis [F. Ap. 13, 5], în Pafos [F. Ap. 13, 6], în Pergi Pamfiliei [F. Ap. 13, 13], în Antiohia Pisidiei [F. Ap. 13, 14], în Iconion [F. Ap. 14, 1], în Listra și Derbi și în împrejurimile lor din Licaonia [F. Ap. 14, 6], în Finichi și Samaria [F. Ap. 15, 3], în Siria și Cilicia [F. Ap. 15, 41], în Frigia și Galaticos [F. Ap. 16, 6], la Filippi în Macedonia [F. Ap. 16, 12], în Tessalonichi [F. Ap. 17, 1], în Beria [F. Ap. 17, 10], în Atine [F. Ap. 17, 15], în Corintos [F. Ap. 18, 1], unde a stat și a propovăduit un an și 6 luni [F. Ap. 18, 11], în Efesos [F. Ap. 18, 19], în Troas [F. Ap. 20, 6], unde a stat 7 zile [Ibidem], în Militos [F. Ap. 20, 17], în Tiros 7 zile [F. Ap. 21, 3-4], în Ptolemais o zi [F. Ap. 21, 7], în Meliti [F. Ap. 28, 1], în Romi [F. Ap. 28, 16], unde a propovăduit 2 ani de zile [F. Ap. 28, 30]. La acestea se adaugă Ispania și Nicopoli și poate a propovăduit și în Bisericile din Colosse, Ierapolis și Laodichia[310].

Dacă Sfântul Pavlos a început să propovăduiască în Damascos, în orașul în care el s-a botezat, Sfântul Petros a început să propovăduiască la Ierusalim, în ziua Cincizecimii, în ziua de naștere a Bisericii [F. Ap. 2]. Apoi tot la Ierusalim a făcut și primele sale minuni [F. Ap. 3; 5, 15-16], încât îi scoteau în stradă pe cei bolnavi, punându-i pe paturi și pe saltele, „ca, venind Petros, măcar umbra [lui] să-l umbrească pe vreunul [dintre] ei” [F. Ap. 5, 15] și

---

[310] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/4017/sxsaintinfo.aspx.

astfel să se vindece. Sfântul Petros a propovăduit și în Lidda [F. Ap. 9, 32], în Ioppi [F. Ap. 9, 38], în Chesaria [F. Ap. 10, 24], în Pontos, Galatia, Cappadocia, Asia, Bitinia, Corintos, Romi[311].

Iar Sfântul Petros a fost răstignit pe Cruce, la cererea lui cu capul în jos[312], pe când Sfântului Pavlos i s-a tăiat capul cu sabia[313]. Și a curs sânge și lapte din trupul Sfântului Pavlos, când el a fost martirizat[314].

Sarcofagul de marmură al Sfântului Pavlos a fost descoperit în 2002 în basilica romano-catolică *San Paolo fuori le Mura* din Roma[315]. Unde găsim sarcofagul, inscripția lui și lanțul Sfântului Pavlos cu care el a fost legat[316]. Aici[317] și aici[318] avem două file

---

[311] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/4018/sxsaintinfo.aspx.

[312] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Peter#Death și http://paginiortodoxe.tripod.com/vsiun/06-29-sf_ap_petru.html.

[313] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Paul_the_Apostle#Death și http://paginiortodoxe.tripod.com/vsiun/06-29-sf_ap_pavel.html.

[314] *Cf.* http://paginiortodoxe.tripod.com/vsiun/06-29-sf_ap_pavel.html.

[315] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Paul_the_Apostle. A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Basilica_of_Saint_Paul_Outside_the_Walls.

[316] A se vedea: http://www.basilicasanpaolo.org/interno.asp?id=15&lang=eng.

[317] Idem: https://www.youtube.com/watch?v=DKnm5ryMFzw.

[318] Idem:

video care ne prezintă mormântul Sfântului Pavlos. Acesta e lanțul SfântuluiPavlos[319]:

Inscripția[320] de la mormântul său e aceasta:

Iar sarcofagul său are 2, 55 metri lungime, 1, 25 metri lățime și 0, 97 metri înălțime[321].

În noiembrie 2013, Papa Franciscus a prezentat pentru prima oară Sfintele Moaște ale Sfântului Apostol Petros[322].

---

https://www.youtube.com/watch?v=WByvQCBCByg.

[319] O imagine de la minutul 4. 12 din această filă video: https://www.youtube.com/watch?v=WByvQCBCByg.

[320] Am preluat-o de aici:
http://www.basilicasanpaolo.org/rcm/foto/15_2.jpg.

[321] *Cf.*
http://www.basilicasanpaolo.org/interno.asp?id=15&lang=eng.

[322] O filă video, editată online pe 25 noiembrie 2013, ni le prezintă:

Care arată astfel[323]:

Mormântul Sfântului Petros, aflat dedesubtul basilicii papale de la Vatican, arată astfel[324]:

Iar Sfintele lor Moaște se află la Roma, pentru că aici au fost amândoi martirizați[325]. Și ei se roagă,

---

https://www.youtube.com/watch?v=DhnJgAzSHD8.

[323] De la minutul 1, din fila video amintită anterior.

[324] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Peter's_tomb. Am preluat imaginea de aici: https://earlychurchhistory.org/wp-content/uploads/2017/11/St.-Peters-Tomb-2-.jpg.

[325] *Cf.*

fără niciun dubiu, pentru întreaga lume, ca toți să intre în Biserica lui Dumnezeu prin Botez și să își sfințească viața. Pentru că viața Bisericii e viața sfințeniei și noi, cu toții, suntem chemați la o viață sfântă și binecuvântată, pentru ca să moștenim Împărăția lui Dumnezeu.

De aceea, iubiții mei, prin postul și rugăciunea noastră, după puterile noastre slabe, ne-am apropiat și noi de Sfinții Apostoli ai lui Dumnezeu și le-am cerut să fie apărătorii și ajutătorii noștri în toate zilele vieții noastre. Le-am cerut să ne învețe și pe noi teologia lor. Le-am cerut să ne lumineze cuvintele lor cele dumnezeiești și, deopotrivă, să ne facă să ne vedem patimile și căderile noastre catastrofale.

Pentru că Sfinții lui Dumnezeu prin acestea două ne fac cel mai mare bine: când ne luminează să înțelegem teologia Bisericii și, totodată, să ne cunoaștem pe noi înșine. Căci teologia e cea care ne vindecă de patimi, dar, mai întâi de toate, trebuie să ne recunoaștem patimile noastre, să ne pocăim pentru ele, să ne mărturisim cu durere căderile noastre, pentru ca să ne îndreptăm duhovnicește.

Pentru că adesea cădem, dar ridicarea noastră din păcate e darul lui Dumnezeu. Adesea ne murdărim, dar spălarea noastră duhovnicească e darul Lui. Și pe ea o trăim în mod real și foarte bucuros ori de câte ori ne mărturisim păcatele noastre și primim iertarea de la Dumnezeu în mod sacramental.

Pentru că iertarea Lui ne eliberează. Iertarea Lui ne îmbracă în veșmântul slavei Sale celei dumnezeiești. Iertarea Lui e începutul bun al pocăinței noastre. Pentru că trebuie să ne zidim mereu duhovnicește pe temelia slavei lui Dumnezeu și pe adevărul teologiei Bisericii.

---

https://en.wikipedia.org/wiki/Paul_the_Apostle.

Fără teologia Bisericii trăită existențial și fără slava lui Dumnezeu primită sacramental și simțită adânc duhovnicește în noi, nu putem să trăim iertarea lui Dumnezeu. Căci iertarea Lui e duhovnicească, e intimă, e adâncă, e trăită în relația de mare intimitate cu El.

Iar Sfinții sunt călăuzitorii noștri pe calea teologiei și a evlaviei celei duhovnicești. Pentru că trebuie să știm în cine credem și cum trebuie să I ne închinăm Lui. Credința e teologia Bisericii, iar închinarea este evlavia ei. Căci mai întâi trebuie să aflăm cele despre Dumnezeul nostru și despre Sfinții și Îngerii Lui, apoi ne închinăm cu adevărat Lui și îi cinstim pe Sfinții și Îngerii Lui, pe care îi avem ca ajutătorii noștri pe calea mântuirii.

Fiindcă nu putem despărți credința de închinare, teologia de cultul Bisericii, slujirea lui Dumnezeu de slujirea oamenilor. Ci, deopotrivă, trebuie să credem ce crede Biserica și să I ne închinăm Lui ca Biserica și să Îi slujim Lui așa cum Îi slujește Biserica de oriunde și de oricând. Dar ca să știm ce crede Biserica, trebuie să citim Tradiția Bisericii, iar ca să știm cum se închină Biserica, trebuie să participăm la Slujbele Bisericii cu inimă plină de pocăință. Pentru că atunci când ne rugăm cu pocăință și ascultăm cu smerenie și cu încredere teologia Bisericii, Dumnezeu ne sporește enorm de mult râvna, înțelegerea și iubirea noastră pentru El și pentru oameni și pentru întreaga Lui creație. Căci El vede că noi Îl căutăm cu adevărat pe El și căutăm să ne vedem pe noi înșine și să iubim și să apreciem cele ale aproapelui nostru.

De aceea, iubiții mei, orice facem cu credință și din credință e bineplăcut lui Dumnezeu și ne aduce multă sporire duhovnicească! Dar tot ceea ce facem

cu inimă îndoită e cu păcat. Căci îndoiala este necredință.

Să fim credincioși lui Dumnezeu! Să ascultăm de El și de Sfinții Lui, care ne învață să Îl iubim pe El cu adevărat! Să trăim frumos înaintea lui Dumnezeu, nelăsând conștiința să ne mustre pentru nimic! Căci atunci când facem voia Lui, ea cuprinde și întreaga umanitate. Pentru că ne rugăm și pentru oameni, pentru toți oamenii, căci toți au nevoie de mântuirea lui Dumnezeu.

Să ne fie milă de toți oamenii, de durerile și de neștiințele lor, de sărăcia și amărăciunile lor! Dar să ne și bucurăm pentru toți oamenii, pentru tot binele din viața lor, care e de la Dumnezeu!

Să nu fim invidioși și răi, disprețuitori și răzbunători, căci acestea toate nu au de-a face cu viața creștină, ci să fim buni și milostivi, răbdători și înțelegători cu oamenii, cu neputințele lor, cu nevoile lor!

Sfinții Apostoli au cutreierat lumea pentru binele nostru. Ei au lățit Biserica pentru ca să ne cuprindă pe toți. Să aducem și noi mărturia noastră bună, credincioasă în lume! Căci aceasta e lumină pentru binele tuturor, e îndemn la viață cuvioasă pentru toți, e nădejde de mântuire pentru toți.

La mulți ani celor care purtați numele Sfinților Apostoli! Multă întărire tuturor! Iar astăzi e doar dezlegare la pește[326]. Pentru că mâine se sfârșește postul Sfinților Apostoli. Numai bine tuturor! Amin.

---

[326] *Cf. Calendar creștin-ortodox 2018*, tipărit la București, p. 25.

Predică la Duminica a V-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[327],

în Biserică, în trupul Său mistic/ tainic, Hristos Dumnezeu Își continuă activitatea Sa mântuitoare, sfințitoare și stăpânitoare prin toate Slujbele Bisericii. Tocmai de aceea întreaga slujire a Bisericii e divino-umană, pentru că El lucrează, prin intermediul ierarhiei Bisericii, la mântuirea și sfințirea tuturor celor credincioși. Iar credincioșii Bisericii, care se curățesc, se luminează și se sfințesc în mod continuu în Biserică, receptează interior în mod profund lucrarea divino-umană a Bisericii, înțelegând de la sine că oamenii, prin care lucrează Dumnezeu, au neputințele lor, ca și ei, dar că Cel care lucrează mântuirea în noi toți e atotputernic și atotmilostiv și că El Se coboară la noi tot timpul, ca să ne urce la Sine.

Dar ca să te apropii de Dumnezeu, trebuie să te faci creștin. Și ca să devii creștin, ca să devii om credincios, trebuie să te desparți de demoni. Iar ca să te desparți de demoni, trebuie să fii exorcizat de către ierarhia Bisericii înainte de Botez.

...Cei doi demonizați din Evanghelia de azi, cei din ținutul Gherghesinilor [τῶν Γεργεσηνῶν], trăiau în morminte și erau foarte tari/ violenți/ periculoși [χαλεποὶ λίαν] [Mt. 8, 28, BYZ]. Ei făceau rău oamenilor, pentru că erau întăriți de demoni să facă rele.

---

[327] Începută la ora 8.00, în ziua de 28 iunie 2018, zi de joi. Cer înnorat, 19 grade.

Tocmai de aceea, „nu putea cineva să treacă prin calea aceea [μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης]” [Ibidem].

Dar și azi există oameni demonizați! Care se manifestă ca și în vechime: țipă, sunt violenți, au multă putere fizică, vorbesc hulitor, dar se înfricoșează în apropierea Celor Sfinte și ne spun ce simt demonii atunci.

Însă Taina Sfântului Botez îl consideră pe orice om nebotezat...un om demonizat, chiar dacă acela nu are niciun an de viață sau e matur și chiar dacă se manifestă sau nu ca un om demonizat. Tocmai de aceea, mai înainte de a fi botezat, orice om este exorcizat.

Iar verbul *a exorciza* [ἐξορκίζειν] e format din ἐξ (ex) [din] + ὅρκος (orcos) [jurământ] și înseamnă *ceea ce rezultă din jurarea demonilor*. Pentru că, în cadrul rugăciunilor de exorcizare, noi îi jurăm pe demoni cu numele lui Dumnezeu ca să iasă din oameni și ei ies, fiind alungați de acolo de puterea slavei dumnezeiești. Tocmai de aceea, când am tradus rugăciunea de exorcizare[328] a Sfântului Ambrosius al Mediolanului[329], am redat astfel textul: „Iată, te jur pe tine, duh al întregii murdării, al întregii înșelătorii (phantasma), al tuturor atacurilor Satanei, cu puterea numelui lui Hristos, Care după botezul Său în Iordan a fost dus în pustiu și a năruit sălașul în care ședeai tu!”[330].

---

[328] A se vedea: https://www.teologiepentruazi.ro/2009/05/10/rugaciunea-de-exorcizare-a-sfantului-ambrozie-al-milanului/.

[329] Idem: https://en.wikipedia.org/wiki/Ambrose.

[330] *Cf.* https://www.teologiepentruazi.ro/2009/05/10/rugaciunea-de-exorcizare-a-sfantului-ambrozie-al-milanului/.

Prima rugăciune de exorcizare a Botezului conține expresia: „Ὁρκίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ [Te jur cu Dumnezeu]"[331], dar și expresia: „κατ' Ἐκείνου…σε ὁρκίζω [te jur cu al Aceluia]"[332], cu numele Lui. Și în a doua rugăciune de exorcizare găsim de două ori sintagma „te jur"[333], unde Episcopul sau Preotul îi cere diavolului să se îndepărteze de la cel nou însemnat cu numele Domnului nostru Iisus Hristos[334]. Pentru că, până acum, diavolul a fost în el, în omul nebotezat.

Tocmai de aceea, Slujitorul care îl botează, îi spune diavolului: „Ἔξελθε [Ieși] καὶ ἀναχώρησον ἀπὸ τοῦ σφραγισθέντος [și te îndepărtează de la cel însemnat], νεολέκτου στρατιώτου Χριστοῦ [(de la) nou-alesul ostaș al lui Hristos], τοῦ Θεοῦ ἡμῶν [al Dumnezeului nostru]!".

Căci fiecare creștin trebuie să fie un ostaș al lui Hristos, adică unul care se luptă cu sine, care se nevoiește pentru viața în Hristos, pentru viața cea duhovnicească a Bisericii. Nu trebuie să fii membru al organizației „Oastea Domnului"[335] ca să fii ostaș al lui Hristos, pentru că Botezul ne-a făcut pe toți ostași ai Lui. Numai noi trebuie să fim conștienți de chemarea noastră de la Dumnezeu.

---

331 *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Euch/Baptism.html. Fragment care a fost tradus în română sub forma: „Juru-te cu numele lui Dumnezeu", *cf. Molitfelnic*, ed. BOR 2002, p. 24.

332 *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Euch/Baptism.html/ *Molitfelnic*, ed. BOR 2002, p. 24.

333 *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Euch/Baptism.html.

334 *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Euch/Baptism.html/ *Molitfelnic*, ed. BOR 2002, p. 25.

335 A se vedea: http://oasteadomnului.ro/ce-este-oastea-domnului.

...Până la Botez, diavolul a stat ascuns în inima noastră. Și el s-a manifestat în noi ca duh înșelător și rău, care ne-a învățat idolatria și toată lăcomia, minciuna și toată necurăția[336]. Însă, dacă trăim pătimaș, dacă trăim în multe păcate după Botez, demonii se întorc în noi și starea noastră de demonizare e una continuă. Chiar dacă ea nu se manifestă în mod explicit. Căci curățirea noastră de patimi, pe care o trăim în Biserică, înseamnă tocmai dezlipirea interioară de demoni și de influența lor în viața noastră intimă. Iar exorcizarea, în fapt, asta înseamnă: ca demonii să iasă în mod real din noi, din ființa noastră și noi să fim liberi de influența lor nefastă și umpluți de slava lui Dumnezeu.

Căci slava lui Dumnezeu îi scoate pe demoni din noi, pentru ca El, prin slava Lui, să trăiască în noi. Și astfel înțelegem care e scopul vieții duhovnicești: ca Dumnezeu să trăiască în noi tot timpul prin slava Lui. Pentru că, dacă nu trăiește El în noi, atunci demonii sunt în noi. Fiindcă viața omului se trăiește doar în aceste două feluri: cu Dumnezeu sau cu demonii.

De aceea, Botezul înseamnă intrarea noastră în Biserică, intrarea noastră în relația cu Dumnezeu, adică scoaterea noastră din comuniunea cea rea cu demonii, pentru comuniunea cea sfântă cu Dumnezeu. Și pentru că Dumnezeu ne-a scos din robia demonilor, pe noi, pe fiecare în parte, câți am fost botezați întru moartea și învierea Lui, de aceea El este Mântuitorul și Stăpânul vieții noastre. Căci El ne mântuie mereu de demoni și stăpânește în noi prin slava Lui, întărindu-ne ca să trăim o viață sfântă, împreună cu El.

---

[336] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Euch/Baptism.html/ *Molitfelnic*, ed. BOR 2002, p. 27.

Demonii ne întăresc ca să facem rele. Ne dau să simțim o superioritate falsă față de ceilalți oameni, ne dau o înțelepciune orgolioasă, plină de perfidie și de răutate, ne pun să experimentăm răul și păcatul sub multe forme, ne împing să îndrăznim împotriva lui Dumnezeu, să încălcăm tabuurile, să ne punem mereu viața în pericol. Căci ei nu țin la noi, nu ne iubesc, nu ne vor binele, ci răul veșnic. Pentru că ei știu pedeapsa lui Dumnezeu pentru ei și, în orgoliul lor nemăsurat, vor ca și alții să le fie părtași la chinuri.

De aceea, lupta demonilor cu oamenii e pentru ca oamenii să nu ajungă Sfinți. Căci oamenii sunt chemați de Dumnezeu la sfințenie. Toată lucrarea lui Dumnezeu cu noi, Biserica Sa, e pentru ca noi să fim Sfinți și să trăim, în mod veșnic, împreună cu El. Și când noi vorbim despre războiul sau despre lupta continuă cu demonii, nu vorbim metaforic! Căci acest război e real și el se petrece în adâncul ființei noastre și în viața noastră de familie și în societate!

Toate ispitele pe care le avem, toate prilejurile de păcătuire cu care suntem înconjurați și cu care suntem momiți tot timpul de demoni vor căderea noastră în păcate multe și grele. Demonii vor să păcătuim, să rămânem în acele păcate pentru toată viața, să deznădăjduim pentru mântuirea noastră și să murim nepocăiți, pătimași, ca oameni căzuți în păcat.

De aici toată ridiculizarea binelui și prezentarea atractivă a răului, pe care, în mod continuu, o fac demonii. Răul e ambalat de ei sub forma unui bine aparent, pe când binele ni-l prezintă ca fiind „vetust” și „rău” pentru noi. Însă lucrurile stau tocmai invers! Ceea ce e bine pentru om a fost un lucru bun tot timpul, pe când ceea ce e rău pentru el a fost un lucru

rău tot timpul. Pentru că binele omului nu se demodează în timp. Căci, fără binele lui, omul nu mai e om. Și binele e starea naturală a omului, pentru că așa ne-a creat pe noi Dumnezeu: ca ființe care stăm în slava Lui și trăim după voia Lui, care e binele nostru.

Dar cum noi, oamenii, preferăm să păcătuim în neștire, am ajuns să credem că răul e „o realitate inexorabilă" în noi și în lume, că e o realitate „de care nu putem scăpa nicidecum", că el este ceva „firesc" în noi. Numai că el e nefirescul nostru, cel care ne face anormali. Răul din noi e tocmai urmările păcatelor noastre.

De aceea, de rău trebuie să te curățești în mod ontologic, în mod fundamental. Și Botezul e această curățire ontologică, ființială de rău. Mai apoi, când păcătuim, Spovedania e o actualizare a Botezului nostru, pentru că în cadrul ei Dumnezeu ne curățește de păcatele pe care le-am spovedit și pentru care ne pocăim.

Tocmai de aceea, cine luptă în el însuși cu păcatul, cine se nevoiește în mod real pentru mântuirea lui, acela se și spovedește și împărtășește des, postește, se roagă, e milostiv, se înfrânează de la păcate, e mulțumitor pentru toate lui Dumnezeu, se încrede în El, are încredere în oameni, dorește binele și mântuirea oamenilor.

Pentru că mântuirea are conținut ontologic. Mântuirea se realizează în om și nu în afara lui! Dumnezeu conlucrează cu noi la curățirea, luminarea și sfințirea noastră în mod continuu. Pentru că mântuirea e o sfințire reală a omului, o transfigurare duhovnicească a lui, iar Sfintele Moaște pe care omul credincios le lasă în urma sa, adică trupul său transfigurat, e dovada palpabilă a faptului că mântuirea

este ontologică. Că mântuirea înseamnă sfințirea sufletului și a trupului nostru, adică a noastră în integralitate.

Dar sfințirea noastră înseamnă prezența Lui energetică/ lucrătoare în noi. În greacă, ἐνέργεια [energhia] înseamnă *lucrare*[337]. Tocmai de aceea Sfântul Pavlos, la Efes. 3, 7, ne spune că el s-a făcut slujitor al lui Dumnezeu „după darul harului lui Dumnezeu [κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ], dat mie după lucrarea puterii Sale [τὴν δοθεῖσάν μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως Αὐτοῦ]" [*cf.* BYZ]. Iar la Col. 1, 29, el ne spune: „întru care mă și ostenesc [εἰς ὃ καὶ κοπιῶ], luptându-mă după lucrarea Lui [ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν Αὐτοῦ], cea care se lucrează în mine în[tru] putere [τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει]" [*cf.* BYZ].

Și care e lucrarea Lui, care se lucrează în noi întru puterea Sa cea dumnezeiască? E lucrarea sfințeniei! Pentru că ne luptăm duhovnicește cu păcatul, ne luptăm după lucrarea Lui și conlucrând cu lucrarea Lui în noi. Fiindcă numai astfel ne mântuim și ne sfințim noi, cei păcătoși: prin conlucrarea cu El la sfințirea noastră.

Căci tot ceea ce nu se face cu Dumnezeu e păcat, iar tot ceea ce se face împreună cu El e binele nostru, e curăția, e sfințirea noastră.

De aceea, iubiții mei, în prima duminică a lui iulie, Biserica ne învață că păcatul nu e „o glumă", ci marea și singura noastră problemă! O problemă de viață și de moarte, pentru că păcatele noastre nepocăite și nemărturisite ne aruncă în Iad. Iar cine se teme de moartea neprevăzută și de Iad, acela trebuie să se curățească continuu de păcatele sale. Trebuie

[337] *Cf. Friberg Greek Lexicon*, 9.581, în BW 10.

să se spele continuu de necurăția lor. Trebuie să vină la Duhovnic și să își spună păcatele sale înaintea Domnului, pentru ca El, prin Duhovnic, să îi ierte lui toate păcatele spovedite cu pocăință.

Iar dacă Botezul i-a scos pe demoni din noi, la fel face și Spovedania: ne eliberează de demoni! Răsuflăm ușurați! Și la fel ne simțim ușurați interior și după rugăciunile de exorcizare: pentru că simțim cum demonii se dezlipesc de sufletul nostru.

Iar rugăciunile de exorcizare sunt pline de teologie dumnezeiască, dar ne aduc totodată o mare ușurare, pentru că demonii se dezlipesc de noi și pleacă. O eliberare dulce, bucuroasă, plină de har. Căci pleacă demonii și vine Dumnezeu! Vine ca să locuiască în noi și să fie cu noi pururea.

Și dacă vrem să fim biserici sfinte ale lui Dumnezeu, dacă vrem să fim ostași duhovnicești ai Lui, dacă vrem să fim biruitori în lupta cea duhovnicească, atunci nu putem fără El. Fără prezența Lui energetică în noi, adică fără lucrarea slavei Sale în noi.

Vă doresc numai bine, mult spor în noua lună care începe azi și pe aceasta să o trăim ca pe o pregătire bucuroasă pentru Postul Născătoarei de Dumnezeu! Amin.

Predică la Duminica a VI-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[338],

cea mai profundă nevoie a oamenilor este aceea de a fi iertați de către Dumnezeu. Căci iertarea Lui înseamnă viață pentru noi, înseamnă viața noastră duhovnicească, viața noastră cu El, cu Dumnezeul mântuirii noastre. Pentru că poți avea de toate, poți fi cel mai împlinit în cele lumești, te pot lăuda și invidia toți pentru realizările tale, dar dacă nu simți că ești cu Dumnezeu, dacă nu simți că ești împăcat cu El, că El e de acord cu viața ta și cu toate ale tale, nu te simți bine deloc. Suferi în adâncul ființei tale. Ești singur, ești neîmplinit, ești hăituit de simțirea faptului că nu trăiești așa cum trebuie și că nu ești cel care trebuie.

Și simțirea aceasta profundă a neîmplinirii tale e reală! Pentru că ea e trăită de sufletul nostru tot timpul și nu putem scăpa de ea. Pentru că e rezultatul conștientizării vieții noastre păcătoase.

Dar când simți că El te-a iertat și că te iartă mereu și că ești cu El în fiecare clipă, atunci trăiești la modul bucuros iertarea lui Dumnezeu. Căci iertarea Lui este manifestarea iubirii Sale părintești față de noi. Și de aceea, când El te iartă în scaunul Spovedaniei, când El îți iartă păcatele și fărădelegile tale, El îți dă să trăiești în tine însuți iubirea cu care El ne iubește. Iubirea Lui cea dumnezeiască, care

---

[338] Începută în ziua de 3 iulie 2018, zi de marți, la ora 9. 42, zi cu soare, 21 de grade.

iartă tot păcatul spovedit și toată fărădelegea pentru care noi plângem și ne îndurerăm și pe care o socotim moartea noastră.

Pentru că păcatul nostru, oricare ar fi el, e moartea noastră! E moartea noastră sufletească. E începutul morții noastre și cu sufletul și cu trupul. Pe când mărturisirea păcatelor noastre cu pocăință, recunoașterea lor în fața Domnului și, implicit, a stării noastre interioare căzute înaintea Lui înseamnă începutul vindecării noastre de păcat și de moarte, înseamnă învierea noastră din moartea păcatului.

Și pentru că învierea continuă din păcat este nevoia fundamentală a oamenilor, Domnul a instituit Taina Mărturisirii, a Spovedaniei, în Biserica Sa, dând Ucenicilor Săi puterea de a lega și de a dezlega păcatele oamenilor, de a le ierta sau de a le ține în ei, în cei păcătoși [Mt. 18, 18; In. 20, 22-23].

Căci la Mt. 18, 18, Domnul ne spune: „Oricâte aveți să legați pe pământ [ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς], va [vor] fi legate în cer [ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ] și oricâte aveți să dezlegați pe pământ [καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς], va [vor] fi dezlegate în cer" [ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ]" [*cf.* BYZ]. Ce înseamnă asta? Că oricâte păcate le leagă Duhovnicul la Spovedanie, vor fi legate de Dumnezeu, și oricâte păcate dezleagă el la Spovedanie, le dezleagă și Dumnezeu. Căci Dumnezeu e desemnat prin „în cer", El, Cel care este mai presus de toate cele create.

Iar când Dumnezeu ne leagă păcatele prin Duhovnic înseamnă că El nu ni le iartă, că El le lasă vii în noi, continuu dăunătoare pentru noi, pentru că nu ne spovedim cu adevărat, pentru că nu ne pare rău de ele. Iar legarea celui care nu se spovedește cu adevărat e pedagogică, pentru că e spre îndreptarea

lui. Însă când El ne dezleagă de păcate prin Duhovnic, pentru că le-am mărturisit cu adevărat, cu înțelegerea lor și cu pocăință pentru ele, atunci El le șterge în mod ontologic din noi.

Pentru că păcatele sunt realități rele, distrugătoare în noi, niște microbi mortali! Iar iertarea lui Dumnezeu sau dezlegarea noastră de păcate înseamnă ștergerea tainică și dumnezeiască de păcate, adânc simțită de noi în mod interior, prin care, din oameni profund păcătoși, din oameni căzuți, noi devenim, deodată, curați și plini de har.

Da, iertarea lui Dumnezeu e un lucru cutremurător de profund și de dumnezeiesc! Pe care l-am simțit de fiecare dată, da, de fiecare dată când m-am spovedit. Și nu a contat în primul rând Duhovnicul din fața mea, cine este el și ce viață are, pentru ca Spovedania să fie „calitativă”, ci a contat lucrarea lui Dumnezeu în mine prin iertarea Duhovnicului, pe măsura sincerității mele în fața lui Dumnezeu și a Duhovnicului.

Pentru că în Taina Mărturisirii nu suntem numai noi doi, eu și Duhovnicul meu, care vorbim unul cu altul, ci e de față și Dumnezeu, sunt de față și Îngerii și Sfinții Lui, care ne-au ajutat să facem lucruri bune, dar și demonii, care ne-au învățat la cele rele. Și Dumnezeu, înaintea tuturor celor prezenți la mărturisirea noastră, ne dezleagă de păcatele noastre și ne face mai albi decât zăpada, pentru că recunoaștem că I-am greșit Lui, dar și că El e singurul Care ne poate ierta. Pentru că recunoaștem atunci că nu avem alt Dumnezeu în afară de El și că El e singurul Care ne mântuie.

Căci iertarea Lui înseamnă a trăi realitatea eliberatoare și prea bucuroasă a curățirii noastre ontologice de păcate, adică a trăi vindecarea noastră

ontologică de virușii mortali ai păcatelor. Iertarea Lui înseamnă începutul unei noi vieți, începutul vieții noastre duhovnicești și recuperarea statutului ontologic de a fi intim cu Dumnezeu.

Căci omul a fost zidit de Dumnezeu ca făptură plină de slava Lui, pentru a trăi veșnic împreună cu El. Și de aceea, când El ne iartă pe noi în Taina Mărturisirii, El ne reumple de slava Lui și de intimitatea cu Sine, pentru că ne face slujitorii Lui din niște păcătoși notorii.

De fiecare dată când ne iartă, El ne iartă în mod desăvârșit, în mod dumnezeiesc, mai presus de orice înțelegere umană! Pentru că, înainte de Spovedanie noi suntem păcătoși, căzuți și nevrednici de mila Lui, iar de acolo ieșim, prin marea Lui milă față de noi, prin iertarea Lui cea preadumnezeiască, ca oameni duhovnicești, curați mai mult decât lacrima, iertați și umpluți de slava lui Dumnezeu, ieșim ca niște oameni Sfinți.

Pentru că sfințenia noastră, a celor păcătoși, își are începutul în iertarea continuă a lui Dumnezeu, în iertarea noastră continuă de către El, căci El e sfințirea noastră continuă. Și de aceea, când noi postim și ne spovedim și ne rugăm și ne înfrânăm în toate pentru ca să ne împărtășim cu Domnul, Cel euharistic, noi ne pregătim să trăim iertarea lui Dumnezeu și unirea noastră mistică, preafrumoasă, preaîncântătoare a Lui cu noi, în adâncul ființei noastre.

La In. 20, 22-23, Domnul le-a spus Sfinților Lui Apostoli: „Luați pe Duhul Sfânt [Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον]! Cărora aveți să iertați păcatele [Ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας], li se iartă lor [ἀφίενται αὐτοῖς], [iar] celor care aveți să le țineți [ἄν τινων κρατῆτε], au fost ținute [κεκράτηνται]” deja [*cf.* BYZ].

Căci pentru a fi Slujitor al lui Dumnezeu trebuie să ai slava lui Dumnezeu în tine. Pentru că prin *a lua pe Duhul Sfânt* se înțelege *a primi slava Treimii* în noi. Și Tatăl coboară în noi prin Fiul, întru Duhul, slava Lor, pentru ca să ne sfințească întru Preoție. De aceea, Preoția Bisericii e sacramentală, pentru că e primită prin Taina Hirotoniei, și hirotonia sacramentală nu e o simplă punere a mâinilor Episcopului pe capul nostru, ci o împărtășire de slava lui Dumnezeu, prin care suntem puși întru slujirea sacramentală a Bisericii.

Căci cel care e vrednic să fie hirotonit, cel care vine ca om duhovnicesc și plin de teologie ca să primească Dumnezeiasca Preoție, trăiește în mod profund duhovnicesc primirea slavei lui Dumnezeu, prin care Dumnezeu îl pune în treapta de Diacon, Preot sau Episcop. Pentru că simte cum este îmbrăcat cu harul Preoției și cum e întărit spre slujire și cum e luminat să facă voia lui Dumnezeu în mijlocul Bisericii și al întregii lumi.

Iar cărora le iertăm păcatele, ca Duhovnici, Dumnezeu le iartă prin noi, iar cărora le ținem păcatele, adică nu le iertăm, cărora nu le dăm dezlegare de păcate, pentru că nu se pocăiesc pentru ele, aceste păcate rămân în ei, pentru că au fost deja ținute de El în ei.

Căci atunci când păcătuim, păcatul rămâne în noi și are consecințe mortale imediate în noi. De aceea a spus Domnul: „au fost ținute [κεκράτηνται]". Au fost ținute deja de El în noi, pentru că El Se manifestă cu mânie față de ele. Dar când El ni le iartă, atunci ne vindecă de ele și noi simțim iertarea Lui.

Iar paraliticul din Evanghelia de azi [Mt. 9, 1-8] a trăit iertarea lui Dumnezeu mai înainte de vinde-

carea lui trupească. Pentru credința lor [τὴν πίστιν αὐτῶν] [Mt. 9, 2, BYZ], a celor care l-au adus pe paralitic ca El să îl vindece, Domnul l-a iertat de păcatele lui pe paralitic. Căci El i-a spus: „Îndrăznește, copile [Θάρσει, τέκνον]! Ți-au fost iertate ție păcatele tale [ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου]" [Mt. 9, 2, BYZ].

– Când i-au fost iertate?

– Când El a văzut credința lor [Mt. 9, 2], a celor care îl purtau pe pat. Căci Lui îi place rugăciunea noastră pentru alții, eforturile noastre pline de iubire pentru mântuirea altora. De aceea, rugăciunile părinților pentru copii și ale copiilor pentru părinți sunt ascultate de El. Rugăciunile noastre pentru prieteni și pentru vrăjmași, pentru cunoscuți și necunoscuți, pentru toți cei vii și pentru toți cei adormiți sunt ascultate de El.

– De ce sunt ascultate?

– Pentru că rugăciunea este o manifestare a iubirii noastre față de toți oamenii. Și noi am cunoscut iubirea față de toți oamenii prin slava lui Dumnezeu, care a coborât în noi și ne-a învățat să îi iubim pe toți cu iubirea Lui. Căci iubirea nu poate fi interesată, iubirea nu poate fi perversă, nu poate fi răutăcioasă, ci iubirea este mereu sfântă și curată și gândește binele pentru toți oamenii și pentru întreaga creație a lui Dumnezeu.

De aceea noi, creștinii, nu putem pune semnul de egalitate între patima desfrânării, pe care unii o numesc „iubire", și iubirea ca dar al lui Dumnezeu, coborât de la El în ființa noastră. Căci atunci când spunem că iubim oamenii, cărțile, florile, copacii, tot ce e frumos și sfânt pe acest pământ, spunem că iubim în mod nepătimaș toate acestea. Pentru că ne simțim împliniți să iubim și să fim iubiți. Dar când

sexualizăm toată relația noastră cu oamenii și cu animalele și cu obiectele, văzându-le pe toate ca pe niște generatoare de plăcere pentru noi, atunci nu mai vorbim despre iubire, ci despre patima desfrânării, adică despre o sexualitate care se manifestă în mod aberant, nenatural.

Pentru că sexualitatea care se manifestă natural vine din iubirea reală față de soția sau de soțul tău. Iubirea e cea ne unește pe unul cu altul și, prin Taina Nunții, noi devenim o unitate duhovnicească, o familie sfântă, în care iubirea unuia pentru altul e cea care ne sfințește și ne împlinește, pentru că este, în același timp, și o iubire a lui Dumnezeu. Căci noi doi Îl iubim pe El pentru ca să ne iubim unul pe altul. Ne iubim între noi pentru că suntem plini de iubirea Lui față de noi. Dar când cădem din iubirea Lui, când căutăm împlinirea numai în trup și nu în omul în integralitatea sa, relația noastră devine una perversă, pentru că ne raportăm la trup în loc să ne raportăm la persoana umană în integralitatea ei.

Însă Domnul, când îl întâlnește pe paralitic, nu îl vindecă mai întâi de boala lui fizică, de paralizia trupului său, ci de boala care stătea în sufletul său, adică de păcatele sale. Și boala asta nu era văzută de oameni în toată grozăvia ei, în tot dramatismul ei. Fapt pentru care oamenii doreau să îl ajute pe paralitic doar să scape de boala trupului, dar nu și de cea a sufletului. Pe când Domnul începe cu începutul: cu vindecarea sufletului!

Pentru că acolo păcătuim în primul rând: în sufletul nostru. Din sufletul nostru începe păcatul, pentru că alegem să păcătuim în loc să facem binele. Și păcatul ne usucă pe dinăuntru, ne paralizează interior, pe urmă ne paralizează și trupul. Și dacă vrem vindecare cu adevărat, dacă vrem adevărata spitali-

zare, atunci ea e una duhovnicească. În Biserică primim adevărata spitalizare, pentru că aici primim vindecarea de păcatele noastre. Și când sufletul se vindecă, începe să se vindece și trupul nostru!

De aceea, nu putem separa Biserica de Spital sau Biserica de Școală sau Biserica de orice altă instituție în folosul oamenilor. Pentru că Biserica e începutul binelui nostru, atâta timp cât ea vindecă, înfrumusețează, umple de bucurie sufletul omului. Iar omul social, omul care trăiește în societate, are nevoie în primul rând de vindecarea sufletului său, de sens și de împlinire interioară, de simțirea adâncă a comuniunii cu Dumnezeu și cu oamenii. Căci izolarea este o dramă, o nefericire continuă.

Dar dacă omul social este și un om religios în același timp, dacă el este un om îmbisericit și duhovnicesc, atunci el este un om exemplar în societate. Un om de nădejde. Un om pe care te poți baza. Un om cu conștiință și muncitor, un om cu principii.

Iar creștinii sunt oameni principiali! Pentru că au valori dumnezeiești, au valori veșnice. Au crezuri abisale, pentru că trăiesc în mod abisal relația cu Dumnezeu, Care este izvorul vieții lor. Ei sunt oamenii lui Dumnezeu. Sunt oameni care îți fac bine și te învață de bine și îți sunt prieteni autentici. Pentru că creștinii se călăuzesc în viața lor după luminările pe care ei le primesc de la Dumnezeu și după poruncile Lui.

...Hristos Dumnezeu l-a iertat pe paralitic în mod nevăzut, dar simțit de către el. L-a iertat, apoi l-a vindecat și trupește și l-a făcut să meargă [Mt. 9, 6-7]. Pentru că minunile Domnului nu au fost niciodată „dovezi de putere” din partea Lui, ci manifestări de iubire față de oameni. Dar iubirea lui Dum-

nezeu față de oameni e atotputernică și îi schimbă pe oameni în mod radical, când ei conlucrează cu El la mântuirea lor. Iubirea Lui răstoarnă munții patimilor din noi și ne face, din oameni vechi și decrepiți, oameni noi și plini de viață dumnezeiască.

– De ce Domnul le-a spus pe față gândurile lor?

– Pentru ca să ne spună tuturor că atât binele, cât și răul îl facem în noi înșine și că îl gândim cu mintea în inima noastră. Căci asta rezultă din întrebarea Lui față de noi: „Pentru ce cugetați voi cele rele în inimile voastre [Ἵνα τί ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν]?” [Mt. 9, 4, BYZ].

Pentru ca să ne putem ruga cu adevărat, noi coborâm mintea în inima noastră în rugăciune și ne rugăm cu întreaga noastră ființă lui Dumnezeu. Dar când păcătuim, păcătuim la fel: cu întreaga noastră ființă și nu doar cu o parte din ea. Tocmai de aceea păcatul corupe, distruge, strică, nimicește omul în integralitatea lui. Și în loc ca omul să lase Sfinte Moaște în urma sa, el ne lasă un cadavru care se împute în câteva ore. Pentru că stricăciunea din suflet s-a prelungit în trupul nostru. Și trupul nostru se împute, se strică, se topește în pământ ca o consecință a păcatelor din sufletul nostru.

Dar dacă sufletul nostru s-a sfințit aici și trupul nostru va rămâne nestricat. Și va rămâne nestricat, pentru că slava lui Dumnezeu îl ține nestricat și îl face să izvorască har tuturor celor care vin și se închină Sfintelor sale Moaște. Pentru că sufletul său e cu Dumnezeu, în Împărăția Sa, iar trupul său e minunat, e plin de har, fiind în legătură tainică cu sufletul său. Iar Domnul va învia acest trup duhovnicesc, la învierea cea de obște, și îl va uni în mod mistic cu sufletul său și îl va face pe el, pe Sfântul Lui, un om duhovnicesc în mod deplin, un om transfi-

gurat. Pentru ca Sfântul, cu întreaga lui ființă, să trăiască în Împărăția lui Dumnezeu și nu doar cu sufletul său îndumnezeit.

Tocmai de aceea, Biserica nu luptă împotriva trupului nostru și nu îl disprețuiește nicidecum. Ea luptă împotriva patimilor din noi, pentru că ne vrea pe toți Sfinți, pe toți în Împărăția lui Dumnezeu. Biserica luptă cu păcatul din noi, cu moartea din noi, cu boala spirituală din noi, pentru că ea ne poate vindeca de boala noastră adâncă, profundă, de boala păcatului.

Însă noi avem puterea de a ne vindeca de păcate, pentru că avem Taina Mărturisirii în Biserică, prin care ne curățim de păcate. Și noi avem Taina Mărturisirii în Biserică, pentru că „Fiul omului are puterea pe pământ a ierta păcatele [ἐξουσίαν ἔχει ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας]" [Mt. 9, 6, BYZ] oamenilor. Fiul lui Dumnezeu întrupat are puterea de a ierta păcatele oamenilor și El a dat-o Episcopilor și Preoților Săi, pentru ca, prin ei, El să ierte păcatele tuturor celor credincioși Lui.

Pentru că Domnul lucrează pe toate cele ale sfințirii noastre în Biserica Sa, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Dumnezeul nostru treimic e Cel care ne dăruie slava Lui în orice Taină și Slujbă a Bisericii potrivit fiecăreia în parte. Căci aceeași slavă a Lui în Botez ne curățește de păcate și ne face fiii lui Dumnezeu, în Mirungere ne face locașuri duhovnicești, sfinte ale Sale, în Euharistie ne unește intim cu El și ne îndumnezeiește, în Mărturisire ne curățește de păcatele de după Botez și ne face iarăși locașuri duhovnicești ale Sale, în Hirotonie se coboară în noi și ne întărește în slujirea preoțească, în Nuntă ne unește pe noi duhovnicește și ne sfințește iubirea și viața împreună, în Maslu ne vindecă sufletește și

trupește, în Înmormântare ne curățește de păcate, în Monahism ne întărește spre slujirea cu râvnă și în curăție a Lui, și la fiecare Slujbă, El ne dăruie slava Lui într-un mod aparte.

Căci într-un fel simți slava Lui la Miezonoptică, în alt fel la Liturghie, în alt fel la Litie, în alt fel când sfințești apa, în alt fel când exorcizezi, în alt fel când binecuvintezi pe cineva anume. Aceeași slavă a lui Dumnezeu este și, cu toate acestea, ea lucrează de fiecare dată într-un mod particular și ne învață noi și noi simțiri ale Sale.

De aceea, iubiții mei, nu putem să preferăm unele Taine sau Slujbe ale Bisericii în defavoarea altora, ci pe toate trebuie să le dorim și la toate trebuie să participăm după puterea noastră și timpul nostru liber! Pentru că la fiecare în parte învățăm o altă latură a slujirii și a teologiei Bisericii. Și noi trebuie să fim întotdeauna tot mai încăpători ai binelui felurit și nu restrictivi față de el. Căci binele Bisericii, binele liturgic al ei are multe forme, și noi trebuie să le învățăm pe toate. Să învățăm și Vecernia și Litia și Pavecernița și Miezonoptica și Ceasurile și Liturghiile și Botezul și Cununia și Înmormântarea și Maslul și Prohodul Domnului! Toate cărțile de cult ale Bisericii trebuie studiate de către noi! Toate cărțile Sfinților Părinți trebuie studiate de către noi!

Trebuie să ne luăm notițe, trebuie să le repetăm adesea, să le recitim, să le transpunem în viața noastră. Arhiva noastră de cărți și de predici și de Slujbe trebuie să fie imensă. Computerele sunt și vor fi tot mai încăpătoare pentru arhivele noastre teologice. Avem unde să le stocăm, avem ce citi, avem ce auzi, avem ce vedea.

Așa că nu putem să mai vorbim despre neștiință în materie de teologie, ci doar despre indolență.

Dacă nu știm ceva e pentru că nu studiem acel lucru. Nu căutăm să îl cunoaștem. Iar dacă nu îl cunoaștem suntem tot mai săraci în înțelegerea celor duhovnicești.

Vara e pentru studiu intens și nevoință, iubiții mei! E pentru relaxarea duhovnicească a omului. Și cine se relaxează duhovnicește, se bucură și trupește, pentru că relaxarea duhovnicească presupune desfătarea de teologia și de viața Bisericii.

Eu vara lucrez cel mai mult și mai intens pentru că temperatura bună și zilele lungi mă țin treaz. Vă doresc și dumneavoastră același lucru! Numai bine în tot ceea ce faceți! Amin.

Predică la Duminica a VII-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[339],

„cu adevărat, secerișul [este] mult [Ὁ μὲν θερισμὸς πολύς], dar lucrătorii [sunt] puțini [οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι]" [Mt. 9, 37, BYZ]. Lumea întreagă e secerișul nostru, e holda noastră de convertit, dar Biserica e încă mică și lucrătorii ei sunt foarte puțini. Adevărații lucrători ai lui Dumnezeu, convertitorii lumii, luminătorii și sfințitorii ei sunt foarte puțini. Tocmai de aceea și Biserica, deși rodește continuu de două mii de ani, e încă mică. Biserica e încă foarte mică, pentru că ea nu cuprinde toată lumea. Adică toată holda lui Dumnezeu. Iar catolicitatea Bisericii este, în același timp, o însușire calitativă personală a fiecărui credincios în parte, dar și cantitativ-universalistă, atâta timp cât Biserica e pentru întreaga lume.

Și pentru aceasta, zilnic și cu multă stăruință, trebuie să ne rugăm „Domnului secerișului [τοῦ Κυρίου τοῦ θερισμοῦ], ca să scoată lucrătorii întru secerișul Său [ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν Αὐτοῦ]" [Mt. 9, 38, BYZ].

Pentru că El Își scoate lucrătorii, El Și-i formează și nu îi producem noi în școlile teologice! El îi scoate din cotloanele lumii, de acolo de unde alții cred că „nu poate ieși nimic bun", și îi pune în mijlocul ei, ca să lucreze spre mântuirea tuturor. Școala teologică doar îl ajută pe om să fie tot mai

---

339 Începută la 9. 39, în zi de marți, pe 10 iulie 2018. Zi înnorată, 20 de grade.

conștient de vocația lui și îi pune la îndemână instrumentele teologice de lucru, cele prin care el trebuie să lucreze în Biserica Domnului. Dar ea nu creează vocații teologice!

Dacă tânărul nu a fost chemat de Dumnezeu pentru lucrarea Lui, pentru a lucra în holda Lui, dacă el nu e cu totul cuprins de responsabilitatea aceasta imensă de a-I sluji lui Dumnezeu, la facultatea de teologie nu învață să creadă, ci doar să mimeze credința, să se fofileze. Mănâncă banii părinților, mănâncă banii statului, pierde timpul, apoi primește în mână o diplomă teologică, dar nu are în el și virtuțile Preoției. Însă pentru cine a fost chemat de El spre slujirea Lui, pentru acela școala și instruirea teologică continuă sunt spre înflorirea minunată în el a tuturor darurilor sale de la Dumnezeu.

Pentru că El îl cheamă pe acela în care a pus virtuțile slujirii Sale. Dumnezeu ne cheamă în cunoștință de cauză la Preoție. Pentru că El știe ce minte ne-a dat, ce forță fizică și sufletească avem, ce înclinare spre a-i asculta și a-i iubi și a-i sluji pe oameni. Iar când ne cheamă să-I slujim Lui, chemarea noastră nu e consecința predestinării noastre pentru Preoție, pentru că El nu predestinează pe nimeni să fie bun sau rău, ci e consecința cunoașterii reale a potențelor noastre de către Dumnezeu.

Pentru că El apelează la oamenii care au virtuți reale pentru slujirea Lui. El îl cheamă și pe Petros și pe Pavlos. Îl cheamă și pe cel neșcolit și pe cel foarte școlit la slujirea Lui, pentru ca ambii să se instruiască continuu împreună cu El. Dar îi cheamă la slujirea Lui pe cei care sunt gata să vină cu totul, fără rest întru slujirea Lui. Îi cheamă pe cei care au totala disponibilitate interioară pentru slujirea Lui continuă.

Și acești oameni devin una cu El! Aceștia sunt lucrătorii reali din holda Bisericii! Sunt cei care țin Biserica de zid în picioare, dar și Biserica din sufletele oamenilor.

Însă, dacă Bisericile de zid se țin în picioare cu iubire autentică pentru slujirea lui Dumnezeu și cu mulți bani și cu multă dăruire față de oameni, Biserica din oameni se ține cu teologie dumnezeiască și cu experiența autentică a vieții cu Dumnezeu.

Căci ideologiile de tot felul, mai vechi sau mai recente, au programul lor social și un mod subiectivist de a vedea lucrurile. Pe când Biserica nu are doar programe sociale prin care să amelioreze gradul de sănătate sau de sărăcie dintr-o parte a lumii, ci are o viață dumnezeiască de dăruit, care este reala viață a lumii. În locul vieții la întâmplare, Biserica are un etos dumnezeiesc de dăruit fiecăruia dintre noi. Adică un mod de a fi și de a gândi și de a acționa pentru a fi și a trăi duhovnicește pe pământ, în mod sfânt.

Din acest motiv, Biserica nu se ține în oameni cu adevăruri aproximative, edulcorate, ci cu slava lui Dumnezeu și cu adevărurile tari ale Bisericii și cu viața sfântă a creștinilor. Pentru că Biserica este în noi și noi suntem în Biserică tocmai prin slava lui Dumnezeu care ne-a făcut creștini și rămânem creștini tocmai prin viața creștină și prin toată teologia dumnezeiască a Bisericii, care ne face creștini autentici.

– Însă cum ne dăm seama care e teologia adevărată a Bisericii și care e una ideologizată?

– Din aceea că teologia adevărată a Bisericii îi sfințește pe oameni, îi face să fie blânzi și comunionali, să aibă o conștiință catolică, universalistă,

care se gândește și se nevoiește pentru mântuirea tuturor oamenilor, pe când cea ideologizată îi fanatizează pe oameni și îi face să fie o problemă pentru Biserică. Pentru că atunci când ideologizezi credința o transformi din medicamentul mântuirii într-o mitralieră îndreptată spre toți ceilalți care nu sunt ca tine. Și ideologizarea credinței înseamnă a tăia din teologia Bisericii doar bucata care îți convine și a elimina restul. Sau a te comporta indiferent față de restul dogmelor Bisericii și a modului ei de-a fi, pentru că pe tine te interesează o credință sumară, ideologizată, transformată în disidență.

Tocmai de aceea, Biserica nu s-a salvat și nu se va salva niciodată în istorie prin credința simplistă a oamenilor, prin marea masă a celor credincioși, ci prin credința ultrainformată și ultraînțeleaptă și luminată de Dumnezeu a marilor Teologi și Sfinți ai Bisericii. Nu poporul de rând a scris Slujbele Bisericii, dogmele, canoanele, cărțile Tradiției Bisericii, după cum marile invenții ale lumii nu au fost făcute de niște ageamii în materie de cunoaștere științifică.

Ci oamenii foarte deștepți și Sfinți ai Bisericii sunt cei care duc Biserica mai departe peste veacuri, păstrând-o în credința ei apostolică, și învățând marea masă a credincioșilor despre profunzimea credinței ortodoxe.

De aceea, a miza nonstop pe conferințe și predici ușurele, de masă, care delectează publicul, și nu pe mărturii savante și pline de teologie și de experiență ortodoxă înseamnă a aduce deservicii enorme Bisericii. Căci Biserica nu se extinde cu lucruri de duzină, ci numai prin mărturii care să cutremure, să entuziasmeze și să îi dezvrăjească pe oameni din înșelările lor. Din minciunile cu care îi țin captivi demonii.

Pentru că oamenii au nevoie să vadă credincioși autentici pentru ca să creadă și ei, pentru ca să le urmeze exemplul. Ei au nevoie să vadă oameni care s-au luptat pentru credința lor, care au suferit pentru ea, care sunt una cu ceea ce mărturisesc.

Dar când credința e prezentată ca o șaradă drăguță, ca o sumă de povestiri moralizatoare pentru ca să treacă timpul și nu ca o expresie de viață, ea nu e credibilă. Pentru că văd asta toată ziua: oamenii nu cred nu pentru că nu vor să creadă în Dumnezeu, ci pentru că nimeni nu le-a spus ce înseamnă să crezi în El. Nimeni nu i-a entuziasmat cu mărturia lor despre Dumnezeu. Nimeni nu i-a pus în fața evidenței credinței. Pentru că nu s-au întâlnit cu un credincios care știe istoria Bisericii, care știe teologia și viața ei, dar, în același timp, el însuși e o istorie a bucuriei și a sfințirii personale.

Căci atunci toate lucrurile se schimbă! Pentru că realii lucrători ai lui Dumnezeu sunt o schimbare continuă interioară și produc în alții multiple și tulburătoare schimbări interioare. Lucrătorii Lui prelucrează continuu adâncul oamenilor, pentru ca ei să se transfigureze în relația cu El.

Pentru că Domnul mergea „propovăduind Evanghelia Împărăției [κηρύσσων τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Βασιλείας] și vindecând toată boala [καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον] și toată neputința în popor [καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ]” [Mt. 9, 35, BYZ].

Poporul de atunci, așa, luat în mare, avea boli și neputințe personale, ca și cel de azi și dintotdeauna. Dar El propovăduia întregului popor o singură Evanghelie, adică Evanghelia care ne poate băga pe toți în Împărăția Lui.

O singură Evanghelie pentru tot poporul! Dar bolile și neputințele sufletești și trupești sunt întot-

deauna personale. Propovăduim o singură Evanghelie în Biserică, o singură Tradiție, o singură credință. Dar ne ocupăm personal de fiecare om în parte. Pentru că Spovedania e pentru fiecare om în parte și sfătuirea duhovnicească se face în relație cu problemele reale și nu cu cele închipuite ale omului.

Și nu există patimă în om ce nu poate fi vindecată! Toată boala și toată neputința interioară e toată patima din noi. Căci dacă ne-am osteni să ne curățim de răul patimilor din noi, ne-am vindeca și de multe boli trupești.

Pentru că Dumnezeu nu ne-a creat curvari, nici bețivi, nici hoți, nici leneși, nici hulitori, nici necredincioși. El nu a creat în noi vreo patimă! Orice patimă am avea noi nu e „un dar” de la El, nu e „o binecuvântare”, ci o boală mortală, pe care ne-am făcut-o cu mâna noastră. Și când cădem la pat, la boală, nu e de vină nimeni altcineva pentru situația noastră, ci doar noi înșine.

Dar vindecarea noastră sufletească și trupească e darul Său! Viața și vindecarea și renașterea duhovnicească din păcat sunt darurile Sale cele mari.

Căci El ne deschide ochii [Mt. 9, 29] ca să ne vedem interior. El ne dă ochi să ne vedem și să îi vedem în mod profund pe oameni. El scoate demonii din noi și ne face comunicativi [Mt. 9, 33]. Și dacă nu ne întoarcem în muțenia noastră demonică, atunci învățăm să Îl lăudăm pe El în toate zilele vieții noastre și să ne bucurăm de cunoașterea reală a oamenilor.

De aceea, iubiții mei, fie că sunteți acasă, pe stradă, la Biserică sau în online, comunicați cu toată inima și cu toată responsabilitatea cu oamenii! Pentru că toți avem nevoie de comunicare și de înțelegere reciprocă. Toți avem nevoie de cunoscuți, de

prieteni, de oameni care să ne iubească și pe care să îi iubim.

Iar în iubire se vorbește! În iubire se comunică mult și profund. Tot ceea ce comunicăm despre noi reverberează în ceilalți. Orice mișcare a cuvintelor noastre răsună în ceilalți. Iar soluția nu e niciodată închiderea totală în noi înșine, ci a fi în comunicare.

Căci Domnul ne arată, prin exemplul Său, că noi avem nevoie să ne retragem în rugăciune și pentru studiu, dar, în același timp, avem nevoie să vorbim unii cu alții pentru ca să ne clarificăm interior și pentru ca să ne întărim unii pe alții în viața noastră. Avem nevoie de însingurare și de singurătate și de studiu și de rugăciune și de contemplare dumnezeiască, după cum avem nevoie de întâlnire și de dialog și de împreună-sfătuire și de împreună-împărtășire. Căci fiecare în parte are rolul ei în noi, dar toate la un loc ne fac oameni sociabili și profunzi.

Din acest motiv, iubiții mei, a comunica înseamnă a te comunica altora. A împărtăși crezurile, bucuriile, tristețile, neîmplinirile și reușitele tale. Când vorbești despre tine, atunci te împarți ca o pâine caldă altora, care au nevoie de această hrană a dialogului viu, real, consistent. Pentru că și tu te hrănești din pâinea confesiunilor altora. Și așa, hrănindu-ne și întărindu-ne și ajutându-ne unii pe alții, noi creștem în credință, în nădejde și în dragoste, în viața cu Dumnezeu.

Pentru că viața cu El are nevoie de temelia nezdruncinată a credinței, de zidurile nebiruite ale nădejdii, pentru ca acoperișul inimii noastre să locuiască în cer și să se umple continuu de vederea slavei Sale. Amin!

Predică la pomenirea Sfântului Profet Iliu Tesvitis [20 iulie 2018]

Iubiții mei[340],

când Sfântul Iliu [Ηλιου] a vrut să aducă jertfă lui Dumnezeu, el a chemat poporul către sine [I Împ. 18, 30, LXX]. Fapt pentru care „s-a apropiat tot poporul către el [προσήγαγεν πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτόν]" [Ibidem]. Căci dacă vrei să vezi lucrurile lui Dumnezeu, trebuie să te apropii de Slujitorii Lui și să iei aminte la ei. La viața lor și la lucrarea lor. Pentru că ei te vor învăța să Îi slujești cu adevărat lui Dumnezeu.

Și Sfântul Iliu a luat „12 pietre, după numărul semințiilor lui Israil [δώδεκα λίθους κατ᾽ ἀριθμὸν φυλῶν τοῦ Ισραηλ]" [I Împ. 18, 31, LXX], așa după cum Domnul Își va alege 12 Ucenici ai Săi [τοὺς δώδεκα Μαθητὰς Αὐτοῦ] [Mt. 10, 1-4], pentru ca ei să vadă, din intimitatea cu El, viața și cuvintele Lui. Pentru ca Ucenicii să devină Apostolii Lui, trimișii și propovăduitorii Lui în toată lumea [Mt. 28, 19-20]. Iar fiecare piatră apostolică, adică fiecare propovăduire apostolică în parte, a fost pusă la temelia Bisericii. Căci, deși erau 12, alături de cei 70 [Lc. 10, 1] și de alți Apostoli ai Săi, cu toții au zidit în oameni Biserica lui Dumnezeu și au răspândit-o în lumea păgână, transformându-i pe păgâni în oameni ai lui Dumnezeu. Iar ceea ce părea a fi „o fatalitate", ceea ce părea că e „de când lumea", adică păgânismul, cu

---

[340] Începută la ora 7. 48, în zi de marți, pe data de 17 iulie 2018. Zi cu soare, 21 de grade.

tot ceea ce însemna a fi păgân și a sluji la idoli, a început să se destrame înaintea propovăduirii Apostolilor Săi.

Pentru că nimic nu stă în picioare înaintea propovăduirii Bisericii! Nimic nu stă neschimbat în fața celor care Îl propovăduiesc pe Dumnezeu. Pentru că niciun popor nu e lăsat în afara Bisericii, ci fiecare e chemat aici, înăuntru...

Fiindcă noi și ei și toți trebuie să Îi slujim lui Dumnezeu. Toți avem un singur Dumnezeu, dar pe El trebuie să Îl recunoaștem și să Îl slujim cu adevărat, adică așa după cum o dorește El Însuși, adică din interiorul Bisericii Sale.

De aceea, cele 12 pietre ale Sfântului Iliu au vorbit profetic despre toată propovăduirea apostolică, care stă la fundamentul Bisericii. Căci pietrele prevesteau Biserica Dumnezeului treimic, pe cea în care trăim și ne odihnim noi astăzi.

Pentru că Sfântul Iliu „a zidit pietrele în[tru] numele Domnului [ᾠκοδόμησεν τοὺς λίθους ἐν ὀνόματι Κυρίου] și a vindecat jertfelnicul care a fost dărâmat [καὶ ἰάσατο τὸ θυσιαστήριον τὸ κατεσκαμμένον]" [I Împ. 18, 32, LXX]. Căci pietrele credinței numai împreună zidesc Biserica. Iar oamenii credinței rămân împreună în Biserică, dacă mărturisesc aceeași credință apostolică și patristică, dacă trăiesc aceeași viață dumnezeiască, dacă au aceeași Tradiție și dacă slujesc aceleași Slujbe ale Bisericii.

Trebuie să ne zidim fiecare dintre noi întru numele Domnului, botezându-ne întru moartea și învierea Sa, pentru ca să fim ai Lui și să ne dăruim întotdeauna Lui. Căci numai astfel ne vindecăm interior în mod continuu și ne arătăm un jertfelnic viu al lui Dumnezeu, pe care se aduc în mod tainic și

rațional jertfele rugăciunii și ale laudei noastre și ale încrederii noastre nețărmurite în Dumnezeu.

Jertfelnicul a fost vindecat, a fost sfințit de Sfântul Iliu! Pentru că această vindecare a jertfelnicului vorbea în mod tainic despre vindecarea noastră ontologică prin iconomia/ lucrarea mântuitoare a lui Hristos Dumnezeu. Căci El a făcut în umanitatea Sa ceea ce noi trebuie să facem în noi înșine. El a sfințit și îndumnezeit firea umană pe care Și-a asumat-o în persoana Sa divino-umană, pentru ca să ne dăruie tuturor posibilitatea ca în mod personal să ne curățim și să ne luminăm și să ne sfințim în mod desăvârșit în relația cu El, cu izvorul vieții noastre veșnice.

De aceea, când spunem că *El ne-a mântuit pe noi*, pe toți oamenii, spunem că *El a lucrat în umanitatea Sa toată mântuirea noastră*. Pentru că toată viața Lui în trup a fost pentru noi și pentru mântuirea noastră. Dar când ne referim la trăirea personală a mântuirii Sale, adică la mântuirea fiecăruia dintre noi, ea înseamnă asumarea liturgico-ascetico-mistică a mântuirii lui Hristos în Biserica Sa. Pentru că trebuie să intrăm în Biserică prin Botezul sacramental al Bisericii, care este curățitor, luminător și sfințitor pentru noi, ca să ne umplem de slava lui Dumnezeu și, în relația cu El, să ne trăim mântuirea noastră ca pe o continuă curățire, luminare și sfințire a noastră.

Pentru că mântuirea se trăiește în mod activ, în mod continuu în Biserica Sa, iar fiecare clipă a vieții noastre e o clipă a mântuirii noastre. Pentru că mântuirea noastră e o continuă relație interioară cu Dumnezeu, adică o sălășluire a Lui în noi prin slava Sa și o împlinire a tuturor poruncilor Lui cu multă stăruință.

De aceea și Sfântul Iliu „a pus apa să țină două metrite de sămânță în jurul jertfelnicului [ἐποίησεν θααλα χωροῦσαν δύο μετρητὰς σπέρματος κυκλόθεν τοῦ θυσιαστηρίου]” [I Împ. 18, 32, LXX]. Un metritis [μετρητής] avea 39, 4 litri[341]. Aproape 80 de kg de sămânță a pus în apa care înconjura jertfelnicul lui Dumnezeu. Pentru ca să ne vorbească în mod tainic despre trupul și sufletul nostru, despre cele două metrite pe care trebuie să le dăruim lui Dumnezeu, pentru ca, prin harul Botezului, să rodească în noi sămânța cuvintelor lui Dumnezeu.

Căci fiind scufundați în mod întreit în apa Botezului, cea plină de slava lui Dumnezeu, începe să rodească în noi viața lui Dumnezeu. De atunci, de când începem să fim creștini, adică fiii lui Dumnezeu prin harul Său, încep să crească în noi toate virtuțile cele dumnezeiești. Și Sfântul Iliu, punând semințele în apa din jurul jertfelnicului Său, ne arată că ele cresc în noi numai prin slava lui Dumnezeu. Tot binele dumnezeiesc crește în noi prin împreuna nevoință cu harul lui Dumnezeu.

Și Sfântul Iliu „a strâns despicăturile [de lemn] pe jertfelnic [ἐστοίβασεν τὰς σχίδακας ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον]”, adică a strâns la un loc toate virtuțile noastre, el fiind cel „care a făcut și a tăiat în bucăți arderea de tot [ὃ ἐποίησεν καὶ ἐμέλισεν τὸ ὁλοκαύτωμα]” [I Împ. 18, 33, LXX]. Pentru că numai unind toate virtuțile între ele, în adâncul nostru, noi putem să ne dăruim ca ardere de tot lui Dumnezeu. Căci noi, în același timp, trebuie să ne facem proprii faptului de a ne jertfi Lui și tot noi suntem jertfa. Suntem o jertfă vie, înțelegătoare, care se pregătește pe sine pentru Dumnezeu. Care se dăruie lui Dumnezeu.

---

341 *Cf. Friberg Greek Lexicon*, 18.395, apud BW 10.

Căci în timpul Făgăduinței celei Vechi, jerfele cele multe indicau Jertfa cea una a Domnului, moartea Lui pe Cruce pentru noi. O prefigurau. Pe când astăzi, trăind din Jertfa Domnului, continuu actualizată euharistic pentru noi în Biserică, învățăm continuu să ne aducem ca jertfe vii, duhovnicești lui Dumnezeu, prin totala noastră predare în mâna Lui.

Și Sfântul Iliu „a pus [jertfa] peste despicături[le de lemn] [ἐπέθηκεν ἐπὶ τὰς σχίδακας] și a strâns-o pe jertfelnic [καὶ ἐστοίβασεν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον" [I Împ. 18, 33, LXX]. Și noi suntem jertfa de pe jertfelnicul lui Dumnezeu! Noi suntem jertfelnicul, noi suntem jertfa și noi trebuie să ne aducem jertfă fără de prihană lui Dumnezeu. Pentru că El, mai înainte de noi, S-a răstignit pentru noi, pentru ca noi să ne răstignim patimile în noi înșine și să ne sfințim întru El. Și El S-a făcut Jertfa cea desăvârșită a noastră, Jertfa cea mare a Bisericii, pentru ca noi să ne aprindem ca jertfe ale Lui.

Căci Sfântul Iliu a pus pe jertfelnic o ardere de tot, ca să ne învețe pe noi să ardem cu totul în iubirea și în slujirea lui Dumnezeu, curățindu-ne de tot păcatul și de toată patima. Și a poruncit să se toarne 4 vase de apă peste arderea de tot, peste carnea jertfei, și peste lemne [I Împ. 18, 34, LXX], pentru că întreaga lume, din cele patru părți ale ei, trebuie să se jertfească lui Dumnezeu în Biserica Sa.

Toți și cu totul trebuie să ne jertfim lui Dumnezeu!

Și el a poruncit de 3 ori câte 4 vase de apă [Ibidem], pentru că Dumnezeul mântuirii noastre e în trei persoane: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh. Și El vrea apă de 12 ori peste jertfa noastră, pentru că noi trebuie să trăim apostolic viața noastră, pe temelia neclintită a învățăturii Apostolilor Lui.

Căci Apostolii Lui nu au propovăduit decât pe Dumnezeul treimic. Pe Dumnezeul treimic pe Care ni L-a revelat Fiul întrupat și pe Care Sfinții Apostoli au învățat să-L slujească de la Învățătorul lor, Hristos Dumnezeu.

Pentru că și Sfântul Eliahu [אֱלִיָּהוּ][342], numele ebraic al Sfântului Iliu, ne învață prin numele său că Dumnezeul nostru este Dumnezeu[343], este adevăratul Dumnezeu. Despre Care Fiul ne-a descoperit că Dumnezeul nostru este Tatăl, Fiul și Sfântul Duh. Și Fiul ne-a dat învățătura deplină despre Dumnezeul nostru treimic, pentru că ne-a învățat comuniunea veșnică, desăvârșită, de viață și de iubire a persoanelor dumnezeiești între Ele. Și că Dumnezeul mântuirii noastre, prin slava Lui, coboară în fiecare dintre noi, pentru a ne face pe noi biserici vii ale lui Dumnezeu.

Și dacă suntem pregătiți de jertfă și suntem înconjurați și umpluți de slava lui Dumnezeu sau de apa care izvorăște din ființa Lui, Sfântul Iliu se roagă astfel pentru noi: „Doamne [Κύριε], Dumnezeul lui Avraam și al lui Isaac și al lui Israil [ὁ Θεὸς Αβρααμ καὶ Ισαακ καὶ Ισραηλ], auzi-mă, Doamne [ἐπάκουσόν μου Κύριε], auzi-mă astăzi în[tru] foc [ἐπάκουσόν μου σήμερον ἐν πυρί] și să cunoască tot poporul acesta că Tu ești Domnul, Dumnezeul lui Israil [καὶ γνώτωσαν πᾶς ὁ λαὸς οὗτος ὅτι Σὺ εἶ Κύριος ὁ Θεὸς Ισραηλ], și eu [sunt] robul Tău [κἀγὼ δοῦλός Σου] și pentru Tine am făcut lucrurile acestea [καὶ διὰ Σὲ πεποίηκα τὰ ἔργα ταῦτα]! Auzi-mă, Doamne, auzi-mă în[tru] foc și să cunoască poporul acesta că Tu ești Domnul Dumnezeu și Tu ai întors înapoi inima poporului acestuia [καὶ Σὺ ἔστρεψας τὴν καρδίαν τοῦ

---

[342] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Elijah.

[343] Ibidem.

λαοῦ τούτου ὀπίσω]!”[I Împ. 18, 36-37, LXX]. Tu ai întors inima lui către Tine.

Iar Sfântul Iliu cere foc pentru jertfă, foc de la Dumnezeu, ca jertfa lui să ardă, să se mistuie cu totul, dar cere și slava Lui, slava Lui ca foc pentru noi. Pentru că slava Lui ne curățește pe noi și ne vindecă de patimile noastre. Căci numai întru slava Lui, noi putem să Îl recunoaștem pe El ca Dumnezeul nostru și ca Mântuitorul sufletelor și al trupurilor noastre.

– De ce jertfa trebuia să ardă cu totul?

– Pentru că ea ne vorbea despre dăruirea noastră cu totul lui Dumnezeu până în ultima clipă a vieții noastre. Dăruirea noastră fără rest lui Dumnezeu. Pentru că fiecare clipă a vieții noastre trebuie să fie o slujire a lui Dumnezeu.

Iar Dumnezeu răspunde la rugăciunea robului Său! La rugăciunea celui care se încrede în El și așteaptă de la El tot lucrul cel bun și care vrea ca El să fie cunoscut și înțeles și iubit de către oameni. Pentru că rugăciunea lui Iliu este una euharistică, de mulțumire adusă Lui și de totală încredere în El. E o rugăciune care cere revelarea lui Dumnezeu în fața întregului popor.

De aceea, Dumnezeu Se revelează ca urmare a rugăciunii Sfântului Iliu! Căci „a căzut foc de la Domnul din cer [ἔπεσεν πῦρ παρὰ Κυρίου ἐκ τοῦ οὐρανου]” [I Împ. 18, 38, LXX], un foc minunat, ca acela care coboară în Mormântul Lui din Ierusalim, pentru ca să ne vestească Învierea Sa cea de a treia zi. Un foc minunat, din cer, venit de la Domnul, dar care e material. Pentru că el „a mistuit arderea de tot [κατέφαγεν τὸ ὁλοκαύτωμα] și despicăturile [καὶ τὰς σχίδακας] și apa cea din mare [καὶ τὸ ὕδωρ τὸ ἐν τῇ θααλα] și pietrele [καὶ τοὺς λίθους] și țărâna a lins-o focul [καὶ τὸν χοῦν ἐξέλιξεν τὸ πῦρ]” [I Împ. 18, 38,

LXX]. Dar, deși a fost material, el ne vorbește în mod mistic despre ce face slava lui Dumnezeu atunci când coboară în om. Căci El ne aprinde cu totul prin slava Lui, împacă și unește în noi sufletul cu trupul nostru, evaporă din noi apa mării, apa păcatelor, și distruge în noi pietrele patimilor, arătându-ne cât de frumoasă e țărâna trupului nostru, atunci când ea e linsă de focul slavei Sale. Căci El ne arde pe noi, spre întărirea și înfrumusețarea noastră duhovnicească, în focul slavei Sale, după cum olarul își arde vasele de lut în cuptor, pentru ca ele să fie spre folosul oamenilor.

De aceea, iubiții mei, viața Sfântului Iliu este o întreagă contemplare dumnezeiască, care ne folosește nouă, tuturor! Căci viețile tuturor Sfinților Lui sunt spre contemplarea noastră, spre înțelegerea profundă a lor. Și tocmai de aceea, viețile și cuvintele și icoanele și slujbele lor trebuie să le punem în cărți, pentru ca ele să fie spre continua noastră contemplare, spre continua noastră coborâre în intimitatea cu ei, cu Sfinții lui Dumnezeu.

Căci dacă creația lui Dumnezeu, în integralitatea ei, ne vorbește despre veșnica Lui putere și despre dumnezeirea Sa [Rom. 1, 20, BYZ], despre prezența Lui în lume și în noi, și ea este spre contemplarea noastră, a-i contempla pe Sfinții Lui înseamnă a contempla întreaga înfrumusețare ontologică a Sfinților Lui, datorată relației lor intime, neîntrerupte, cu Dumnezeu. Creația întreagă, ca lucrare a lui Dumnezeu, ne face să nu confundăm creația cu Creatorul ei. Să nu facem din creație un idol, ci în mijlocul ei să Îl slăvim pe Dumnezeu, Creatorul ei. Căci, văzută duhovnicește, creația este o scară spre Dumnezeu sau o înțelegere a coborârii Lui la noi. Pentru că El, deși depășește toate prin

ființa Lui, prin slava Sa însă e cu fiecare dintre noi și susține viața întregii existențe.

Pentru că El ține planetele în existență, dar și furnicile, El ține păsările în existență, dar îi ține și pe oameni, El ține în existență toate gâzele și toate ființele oricât de mici ar fi ele. Pentru că El Se coboară până la cea mai mică ființă, atâta timp cât e creația Lui! Și ne învață și pe noi să ne coborâm din buna părere despre noi înșine, pentru ca să vedem cât de minunată e fiecare dintre creațiile Sale.

Ne luminează cu soarele Său și ne bucură cu apa Sa. Ne face să vedem și să înțelegem lucruri uluitoare, preaminunate. Ne întărește în neputințe, ne ridică din boală, ne curățește de păcate, ne vindecă și ne luminează cu slava Lui, ne îndumnezeiește. Pentru că El poate să facă toate acestea!

Și toate minunile sunt de la El și El e preaminunat în noi, pentru că Se revelează în viața noastră în mod dumnezeiește. Și dacă Se revelează în noi, El Se revelează ca și în Sfinții Lui din vechime, învățându-ne aceeași slujire și aceeași evlavie dumnezeiască.

Pentru că trebuie să Îi slujim Lui cu frică și cu cutremur, cu frica și cu cutremurarea dumnezeiască ce le învățăm din vederile Lui cele preasfinte. Căci atunci când El ni Se arată nouă în mod extatic, El ne învață că e mai presus de toate cele create și că sfințenia Sa e abis nesfârșit și că El e cu totul mai presus de înțelegerea noastră, deși Se face cunoscut nouă tot timpul. Însă, în același timp, vederile Lui ne umplu de iubire față de El, față de Dumnezeul Care ne depășește cu totul, dar Care ne susține pe toți în existență.

De aceea, frica de Dumnezeu și cutremurarea înaintea Lui nu exclud iubirea fiască față de El și

simțirea păcii Lui în noi. Căci toate acestea se întrepătrund și se armonizează în noi înșine, toate virtuțile cele dumnezeiești, și ne fac să trăim paradoxal, dumnezeiește, mai presus de orice așteptare.

Pentru că aceasta e viața creștină, viața ortodoxă: o viață prea frumoasă, o viață plină de curăție și de sfințenie, pentru care nu avem niciodată cuvinte să o exprimăm pe deplin. Amin!

Predică la Duminica a VIII-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[344],

potrivit Evangheliei de azi [Mt. 14, 14-22], noi venim la Biserică pentru ca să mâncăm cu sufletul nostru cuvintele lui Dumnezeu. Să mâncăm înțelegerile dumnezeiești din cuvintele Lui și, întărindu-ne prin acestea, să îndrăznim mai apoi să-L mâncăm și pe El, Cel euharistic.

Căci mai întâi trebuie să-L ascultăm pe Dumnezeu, pentru ca să-L înțelegem. Să-L ascultăm cu toată inima, cu toată atenția, cu toată dorința noastră de a împlini cuvintele Lui. Pentru că El ne vorbește prin Evanghelia Sa, prin Sfinții Săi, prin toți oamenii din viața noastră, prin întreaga Sa creație. El ne vorbește despre ce trebuie să facem noi în relația cu El.

Și dacă Îl înțelegem întrucâtva, după puterea noastră întotdeauna redusă, El, Cel plin de generozitate față de noi, nu ne ține afară, nu ne ține departe de El, ci ne cheamă înăuntru, în relația interioară cu Sine. Pentru că cuvintele Lui sunt pregătirea pentru întâlnirea ființială cu El înăuntrul nostru. Căci El ne cheamă să ne hrănim dumnezeiește cu Trupul și Sângele Său cele preadumnezeiești, dându-ni-Se nouă ca mâncare și băutură spre viața veșnică.

Pentru că, împărtășindu-ne cu El, Domnul ne introduce în cunoașterea și simțirea Lui intimă. Ne

[344] Începută la 7. 48, în zi de miercuri, pe 18 iulie 2018. Zi cu soare, 22 de grade.

dă să simțim și să gândim și să trăim dumnezeiește, deși noi suntem aici, pe pământ. Dar pentru că suntem în unire intimă cu El, interioară, de aceea simțim ceea ce se revarsă din Dumnezeul nostru în noi, simțim slava Lui care se revarsă veșnic din El în noi și, prin ea, înțelegem ce vrea El de la noi: ca noi să fim niște dumnezei după har, niște Sfinți ai Lui preafrumoși duhovnicește și nu oameni banali, șterși, neinteresanți. Pentru că El ne poate sfinți în mod desăvârșit, și noi putem trăi pe pământ ca în cer, fiindcă El ne face Sfinți ai Lui.

Și toți trebuie să fim Sfinți ai Lui, pentru că viața Bisericii e viața lui Dumnezeu care se revarsă continuu în noi.

Așadar, cuvintele lui Dumnezeu nu sunt cuvinte goale, nu sunt cuvinte pe care poți să le tratezi de sus sau să fii indiferent față de ele, ci sunt cuvinte pline de taină, pline de viață dumnezeiască, pline de înțelegeri sfinte. Ele sunt poarta dumnezeiască spre El Însuși. Dacă le înțelegi, pătrunzi în intimitatea Lui. Pentru că, prin intermediul cuvintelor Sale revelate nouă prin Sfinții Săi, noi înțelegem cum e El și ce face El în viața întregii Sale creații.

De aceea, eu dau preț absolut cuvintelor Lui atunci când le traduc din Scriptură și pentru aceasta le pun în fața dumneavoastră așa cum sunt ele acolo, în text, chiar dacă adesea par enigmatice, par greu de înțeles. Și așa și sunt: sunt foarte greu de înțeles! Abia înțelegi, uneori, sensul literal al textului, darămite pe cele dumnezeiești.

Pentru că El s-a exprimat în acest fel greu, obscur, neînțeles prin Sfinții Lui, tocmai pentru ca noi să ne nevoim să Îl înțelegem. Și El ne ajută să Îl înțelegem, să Îi înțelegem cuvintele și să pătrundem în intimitatea Lui, pe măsura râvnei și a curățirii

noastre pentru El. Pentru a-L înțelege, pentru a-L urma, pentru a-L iubi.

De aceea, o predică despre înțelegerea interioară a cuvintelor Lui e o predică despre încurajarea oamenilor credincioși de a intra în intimitatea Lui, a Dumnezeului nostru. Căci cuvintele Lui, care sunt grele și tainice, atunci când El ni le luminează, când ni le face explicite pe măsura noastră, devin mâncarea minții și a inimii noastre, mâncarea noastră duhovnicească.

Și noi spunem că această mâncare sufletească, pe care o strângem cu greu, ca furnica, prin nevoințele și studiile noastre continue, reprezintă învățarea noastră de către Dumnezeu. Reprezintă teologia pe care El ne-a revelat-o în mod personal și cu care ne-a hrănit trupul și sufletul nostru.

Căci cuvintele lui Dumnezeu, odată ce ne hrănesc sufletul, ne hrănesc și trupul nostru. Pentru că slava lui Dumnezeu, ascunsă în cuvintele Lui, trece din sufletul nostru și în trupul nostru. Și ne sfințește cu totul pe noi. De aceea, „nu numai cu pâine va trăi omul [οὐκ ἐπ᾽ ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος], ci [și] cu tot cuvântul ieșind din gura lui Dumnezeu [ἀλλ᾽ ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ]" [Mt. 4, 4, BYZ].

Pentru că pâinea nu hrănește și sufletul nostru. Dar pâinea cuvintelor lui Dumnezeu, pâinea teologiei Sale hrănește și sufletul și trupul nostru, pentru că ne sfințește cu totul.

Așa că, atunci când Domnul le-a spus Apostolilor Săi: „Nu au nevoie să plece [Οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν] [după mâncare], [ci] dați-le voi lor să mănânce [δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν]!"[Mt. 14, 16, BYZ], Domnul ne-a vorbit în mod tainic despre masa teologică și liturgică a Bisericii.

Căci Biserica ne dă cuvinte dumnezeiești spre înțelegere, ne dă Sfinte Icoane spre contemplare sfântă, ne dă să trăim Slujbe Sfinte, în care Dumnezeu e prezent cu tot cerul Său, după care ne pune la masa Împărăției și Îl jertfește pentru noi pe Mielul Bisericii, Care e Mielul Tatălui pentru noi, cei păcătoși, pentru ca noi să mâncăm din El și să avem viața Lui întru noi.

Căci dacă e o bucurie mare, atunci când primești, pe patul spitalului, o transfuzie de sânge de care ai nevoie pentru trup și pentru viața ta, cum să nu fie bucurie unică și veșnică această continuă transfuzie de viață dumnezeiască, care este Dumnezeiasca Euharistie în trupul și în sufletul nostru? Pentru că noi ne schimbăm continuu în mod dumnezeiesc în relație cu Dumnezeul mântuirii noastre și mereu suntem alții.

Nu suntem aceiași, ci mereu suntem schimbați în mod dumnezeiește de către El! Nu suntem plictisiți de viață, ci suntem continuu plini de viață, de bucurie dumnezeiască, sfântă, pentru că noi nu mai suntem ai noștri, ci mereu suntem ai Lui. Căci ne dăm pe noi înșine lui Dumnezeu, ca să ne schimbe continuu. Și prin tot ceea ce vedem, simțim, pipăim, înțelegem, iubim, noi creștem în relația cu El, dar și cu toți oamenii și cu întreaga creație.

Căci una e să îl vezi pe om ca chip al lui Dumnezeu, creat de El și ajutat de El în toate și să îl respecți, să îl apreciezi, să îl iubești, chiar și când el e căzut, e murdar, s-a urâțit interior, și alta e când îl consideri un animal, un infect, un ratat. Când îl minimalizezi, te minimalizezi, pentru că și tu ești om. Și dacă ești om și nu respecți pe unul asemenea ție, nici pe tine nu te respecți.

Pe afară, oamenii par asemănători. Au cu toții aceleași membre, merg toți în picioare, se acoperă toți cu haine, se folosesc de cuvinte, au cu toții o familie a lor, în care s-au născut. Dar taina oamenilor e înăuntrul lor! Acolo ei sunt foarte diferiți, deși au și în sufletul lor multe lucruri comune. Și sunt diferiți prin modul în care se raportează la Dumnezeu și la semeni și la întreaga creație.

Mie, spre exemplu, nu îmi place să rup ramuri din copaci, să rup flori, să omor animale și păsări și insecte, ci eu le contemplu pe toate așa cum sunt ele. Îmi place să le văd în firescul lor, în modul lor de-a fi. Pentru că fiecare dintre ele au ceva să ne spună. Au ceva foarte important să ne spună.

Îmi place diversitatea lor și, mai ales, a oamenilor. Cred că am început să scriu literatură, să fiu scriitor, tocmai pentru că iubesc nespus de mult diversitatea umană. Niciun om nu seamănă cu altul. De aceea, fiecare om e o lume în sine, care așteaptă să fie descoperită. Și dacă ești fascinat de aventură, de noi descoperiri, atunci oamenii sunt cea mai mare aventură a vieții noastre.

Tocmai din acest motiv îmi plac mai mult oamenii decât călătoriile. Îmi place să văd diverse locuri, diverse cărți, diverse construcții...dar, mai cu seamă, îmi place să văd și să înțeleg oameni diverși. Iar dacă găsesc un om complex, un om profund, un om volubil, atunci îl prefer în locul unei croaziere sau în locul unei cărți. Pentru că oamenii sunt ei înșiși o lume, o lume vastă, o lume sintetizată la modul personal.

Da, iubiții mei, de la noi trebuie să cereți hrană pentru sufletele și trupurile dumnevoastră! De la ierarhia Bisericii. Trebuie să cereți hrana lui Dumnezeu, care se înmulțește în oameni și care ajunge

pentru toți. Orice Slujbă, orice predică, orice carte, orice Sfântă Icoană este o hrană pentru noi toți.

Tocmai de aceea, când scrii sau când traduci o carte, prin ea hrănești multe suflete. Așa după cum, atunci când săvârșim Dumnezeiasca Liturghie, întreaga creație se folosește prin pomenirea ei liturgică. Prin asumarea ei în viața și lucrarea lui Dumnezeu.

Sfintele Icoane sunt bucuria noastră, a contemplației noastre teologice. Pentru că în ele vedem oameni transfigurați, oameni frumoși, oameni plini de slava lui Dumnezeu. Pentru că vedem adâncul oamenilor revărsat în afara lor. Vedem adâncul lor personal, la care ei ne fac părtași și pe noi.

Când conversăm cu cineva, ce căutăm de fapt? Să înțelegem adâncul său personal. Să îl punem pe om în starea de a se revela pe sine, de a vorbi despre sine în mod explicit.

Însă Sfintele Icoane sunt vorbiri explicite despre cine sunt Sfinții lui Dumnezeu! Cărțile lor vorbesc despre propria lor experiență. Ele sunt explicite, abundă de înțelegeri, și înțelegerile lor devin o parte din viața noastră. Pentru că la Slujbele Bisericii noi aflăm și trăim foarte multe lucruri minunate, care devin parte constitutivă din noi înșine.

Orice zi a vieții noastre este o uimire, o constatare, o verificare, o aprofundare de sine. Și chiar dacă ești bolnav sau, dimpotrivă, ești plin de viață, a trăi nu înseamnă a fi mort, ci a trăi înseamnă că poți să schimbi ceva în tine însuți, dar și în alții.

Poți să schimbi printr-un cuvânt, printr-un gest, printr-o faptă. Putem schimba mereu conținutul interior al vieții noastre, pentru că putem fi mereu alții. Iar cine invocă bătrânețea pentru neschimbare, pentru imobilitate interioară, acela ne

minte. Pentru că bătrânețea e, dimpotrivă, cea mai mobilă dintre vârste, cea mai dispusă la schimbare, la schimbarea în bine. Căci moartea e cea mai aproape de tine și nu vrei să pleci lăsând o imagine urâtă în urma ta. Ci, dimpotrivă, vrei ca tu să fii apreciat și lucrurile tale să fie prețuite în urma ta. De aceea, încerci să le lași unor oameni care știu să prețuiască lucrurile unice și să-ți păstreze o memorie bună.

Așadar, iubiții mei, cuvintele lui Dumnezeu ne fac să trăim înăuntrul nostru și să fim captivați de adâncul de taină al oamenilor! Cuvintele Lui ne fac profunzi, ne coboară în noi înșine și în alții. Căci noi tindem să îi cunoaștem pe oameni, așa după cum Îl cunoaștem pe Dumnezeu. Și cum, în relația cu El, noi nu considerăm că există o limită în cunoașterea Lui, tot la fel nu considerăm că există o limită în cunoașterea oamenilor. Ci dorim să îi cunoaștem continuu pe oameni, pentru că ei au în continuu lucruri pe care pot să ni le comunice.

Dar când nu dorim să comunicăm, atunci îi privăm pe alții de adâncul nostru și pe noi de adâncul lor. Când nu vrem să citim, nu știm ce lucruri mari și frumoase sunt în cărți. Când nu vrem să avem o relație cu Dumnezeu, nu știm ce înseamnă să trăiești dumnezeiește încă de acum, de pe pământ.

Pentru că toate acestea se fac în relație cu El și cu oamenii. Citim cărțile cuiva pentru ca să îl înțelegem pe autorul lor. Privim la faptele oamenilor, pentru ca să îi înțelegem pe ei. Iar ceea ce nu înțelegem, ceea ce ne depășește, e întotdeauna o aspirație spre mai mult pentru noi, căci înțelegem că avem întotdeauna lucruri de aflat, de înțeles, de cunoscut.

Mâncați dumnezeiește, iubiții mei! Bucurați-vă de toate minunile lui Dumnezeu, de toți oamenii Lui, de toată cunoașterea pe care El ne-a pus-o la dispoziție! Căci asumându-ne interior toată această cunoaștere plurală, diversă, care se sintetizează în interiorul nostru, noi devenim lumi tot mai cuprinzătoare.

Iar lumile cele mai cuprinzătoare, lumile personale cele mai cuprinzătoare sunt cele în care Dumnezeu și întreaga Sa creație tronează în ele. Fiți o astfel de lume! Amin.

Predică la Duminica a IX-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[345],

când Sfântul Ioannis Hrisostomos vorbește despre motivația interioară a Sfântului Petros, ne spune că „numai din dragoste [δι' ἀγάπην μόνον]”[346] a cerut Sfântul Petros să meargă spre Domnul pe ape. Că dragostea pentru El a fost motivația interioară a cererii lui. După care ne spune că dragostea Sfântului Petros pentru Domnul era plină și de credința în El[347], „căci nu numai a crezut, că El poate merge pe mare, ci și că pe alții [poate] a-i aduce”[348] să meargă pe mare.

De aceea, cerând să meargă spre Domnul pe mare [Mt. 14, 28], Sfântul Petros se încredințează și ne încredințează și pe noi, că El este Cel care a mers pe mare, dar, în același timp, s-a și putut înțelege pe sine în relația cu El. Căci și noi ne putem înțelege pe noi înșine numai în relația interioară cu Domnul.

Pentru că numai în fața Lui noi ne vedem adâncul păcătoșeniei noastre și, văzându-ne pe noi înșine cu adevărat, cerem ajutorul Său pentru mântuirea noastră. Căci Sfântul Petros a cerut Domnului ca să-i poruncească să vină către El pe ape [Mt. 14,

---

345 Începută în zi de marți, pe 24 iulie 2018, la 8. 49. Soare și nori, 23 de grade.

346 PG 58, col. 505/ Sfântul Ioan Gură de Aur, Scrieri. Partea a treia, *Omilii la Matei*, trad., introd., indici și note de Pr. D.[umitru] Fecioaru, în col. PSB, vol. 23, Ed. IBMBOR, București, 1994, p. 580.

347 PG 58, col. 506/ Ibidem.

348 PG 58, col. 506.

28, BYZ]. Și El i-a poruncit, spunându-i: „Vino [Ἐλθέ]!” [Mt. 14, 29, BYZ]. Pentru că Domnul la toți ne poruncește acest lucru: „Veniți către Mine oricât de imensă și de grea vi se pare marea acestei vieți! Veniți către Mine, pentru că Eu sunt cu voi întotdeauna!”.

Și noi, ca și Sfântul Petros, putem merge pe mare, pe deasupra mării, fără ca să cădem în valurile păcatelor. Întăriți de El și privind către El, putem merge către El. Căci și Sfântul Petros, „coborându-se din corabie [καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου]...a mers pe ape [περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα], [ca] să vină către Iisus [ἐλθεῖν πρὸς τὸν Ἰησοῦν]” [Mt. 14, 29, BYZ].

Și mergem pe ape, adică pe deasupra necazurilor și a grijilor, întăriți de Dumnezeu într-o viață evlavioasă, atâta timp cât lucrăm cele bune împreună cu El.

Căci atunci când a privit către El, Sfântul Petros nu s-a înspăimântat. Cât a privit către Domnul nu a simțit frică în inima sa, pentru că Domnul era nădejdea lui. „Dar văzând vântul cel tare, [Sfântul Petros] s-a înfricoșat [Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν ἐφοβήθη]” [Mt. 14, 30, BYZ]. S-a înfricoșat, pentru că și-a luat ochii de la Domnul, și primejdiile vieții, deodată, i s-au părut colosale.

Însă trăim o înțelegere hiperbolizată a răului din lume, a potențialelor catastrofe pentru viața noastră, atâta timp cât nu mai suntem absorbiți de vederea Lui, de pașnica și plina de veselie vedere a feței Sale. Vedem răul în amplitudinea lui, pentru că nu mai vedem binele în profunzimea sa absolută.

Căci răul din oameni și din demoni, pe cât îl contemplăm, pe atât ne coboară în frică, în dezamăgire, în tristețe profundă. Contemplarea răului ne ține în închisoarea tristeții. Dar, când simțim că

păcatele, oricare dintre ele, ne afundă în rău, atunci e momentul să strigăm către Domnul.

Căci, „începând să se scufunde [ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι], [Sfântul Petros] a strigat [ἔκραξεν], zicând [λέγων]: «Doamne, mântuiește-mă [Κύριε, σῶσόν με]!»” [Mt. 14, 30, BYZ]. A început să strige, pentru că s-a văzut pe sine! S-a văzut pe sine așa cum era și a strigat către Domnul, căci ajutorul Lui în viața noastră este mântuirea noastră.

Pentru că mântuirea e nevoia noastră fundamentală de Dumnezeu. Mântuirea este prezența Lui activă în viața noastră de zi cu zi. Nu doar la începutul credinței noastre, nu doar o zi, nu doar un an, ci tot timpul! Pentru că mântuirea e viața noastră zilnică cu Domnul, în care El este făcător de bine continuu în viața noastră și ne învață și pe noi să fim întotdeauna lucrători ai binelui împreună cu El.

Domnul i-a dat mână de ajutor Sfântului Petros, cum ne dă și nouă, în fiecare zi. Căci „numaidecât [εὐθέως]...Iisus [ὁ Ἰησοῦς], întinzând mâna [ἐκτείνας τὴν χεῖρα], l-a apucat pe el [ἐπελάβετο αὐτοῦ], și îi zice lui [καὶ λέγει αὐτῷ]: «Puțin-credinciosule [Ὀλιγόπιστε], pentru ce te-ai îndoit [εἰς τί ἐδίστασας]?» [Mt. 14, 31, BYZ].

„De ce te-ai îndoit că poți să mergi până la Mine, dacă ai văzut că poți să mergi pe ape?”, l-a întrebat pe Sfântul Petros. Iar pe noi ne întreabă: „De ce vă îndoiți pentru viața voastră, dacă vedeți pe fiecare zi ajutorul Meu? De ce vă faceți o mulțime de griji, o mulțime de frici în inima voastră, dacă Eu sunt cu voi în fiecare clipă?”.

Căci frica e necredință. Frica pentru ziua de mâine e necredință, atâta timp cât suntem cu Domnul. Frica pentru ziua de azi, pentru ce trebuie să

facem noi azi, e tot necredință, pentru că noi suntem cu Domnul.

Pentru că toată atenția noastră trebuie să fie spre Domnul. Atenția noastră trebuie să fie contemplarea Lui. Și ne dăm seama că privirea noastră a alunecat, a început să privească spre cele pământești și spre griji deșarte, când în fața minții noastre nu mai e El, ci un lucru, o plăcere sau o frică.

Căci, iubiții mei, când altcineva sau ceva Îi i-a locul Domnului din sufletul nostru, el devine un idol pentru noi! Noi suntem un idol al nostru, când ne iubim pe noi înșine. Un om devine idolul nostru când începem să păcătuim din cauza lui. Un lucru devine idolul nostru când e prilej pentru păcătuire pentru noi. Căci noi înșine, femeia iubită, banii noștri, cariera noastră, familia noastră, prietenii noștri, țara noastră devin niște idoli pentru noi, când începem să păcătuim din cauza lor.

Iar ca să mergi pe ape, trebuie să privești spre Domnul și nu spre idoli! Idolii te afundă în minciună, în frică, în plăcere deșartă, în risipire de sine. Idolii te fac mut și nesimțitor ca și ei, te fac rece, insensibil pentru nevoile altora. Nu mai vezi pe nimeni, pentru că nu mai te vezi nici pe tine. Ești singur cu tine, ești singur și ți-e greu, pentru că te afunzi în rău.

Însă ieșirea din moarte o găsești tocmai în spovedirea păcatelor tale. Păcatele, care te afundă ca plumbul în apă, trebuie spovedite imediat! Căci odată spovedite și iertate, tu ești unealta de fier [τὸ σιδήριον] ieșită din apă [II Împ. 6, 6, LXX]. Ești fierul care iese la suprafața apei și plutește în mod minunat, pentru că lemnul Crucii Domnului a fost aruncat în apa vieții noastre și ne mântuie pe noi [Ibidem].

Pentru că Domnul, „murind pentru noi [τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν]”, ne-a dat nouă „ca [ἵνα], fie

că avem să priveghem [εἴτε γρηγορῶμεν], fie că avem să dormim [εἴτε καθεύδωμεν], împreună cu El să trăim [ἅμα σὺν Αὐτῷ ζήσωμεν]” [I Tes. 5, 10, BYZ]. Căci viața creștină sau viața cu Dumnezeu e viața de zi și de noapte cu El, e viața continuă.

De aceea, când vorbim despre viața noastră religioasă, nu ne referim doar la ceea ce facem noi la Biserică, ci la viața noastră integrală. Viața noastră eclesială e viața noastră ca oameni ai credinței, viața noastră clipă de clipă. Pentru că noi, la Biserică și oriunde, trăim eclesial, bisericește, trăim cu Dumnezeu și nu oricum, nu indiferent din punct de vedere religios.

Și, din acest motiv, oricând putem striga către Domnul, oricând și oriunde putem striga către El, și El, numaidecât, ne va da mână de ajutor. Mână de ajutor care ne va scăpa din durerea, din neștiința, din rătăcirea, din căderea noastră.

Pentru că oricând putem cădea în păcat! Slăbiciunea noastră e mare. Nu trebuie să ne credem viteji în fața patimilor! Oricând și oriunde putem greși imens înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor. Dar tot imediat ne putem pocăi de păcatul nostru, asumându-ni-l în mod integral.

Căci atunci când Sfântul David spune „că fărădelegea mea eu o cunosc [ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω] [Ps. 50, 5, LXX], el ne vorbește despre conștientizarea ei, despre faptul că ea este răul făcut de el însuși. El știa, ca și noi de altfel, care sunt fărădelegile sale. De aceea și le-a asumat ca rele făcute înaintea lui Dumnezeu și împotriva Lui. Iar când spune: „și păcatul meu înaintea mea este pururea/ întotdeauna [καὶ ἡ ἁμαρτία μου ἐνώπιόν μού ἐστιν διὰ παντός]” [Ibidem], el ne vorbește despre pocăința sa continuă, despre conștiința pă-

cătoșeniei personale. Căci atunci când îți uiți păcatele pentru care Dumnezeu te-a iertat pe tine, tinzi să te crezi altul, un justițiar, unul care ceri osândirea fără milă a altor păcătoși, uitând că și tu ești păcătos. Dar când ai tot timpul conștiința că ești păcătos, când nu uiți cine ești, când nu te crezi altul decât ești, chiar dacă trăiești din plin iertarea lui Dumnezeu pentru păcatele tale, atunci ai milă și înțelegere față de cei păcătoși, pentru că și tu ești păcătos.

Și de aici se cunoaște omul! Omul credincios se cunoaște după mila lui, după smerenia lui, după dragostea lui. Pentru că toate acestea se transpun în cuvinte și în fapte, în manifestări totale ale omului. Și din modul cum îți vorbește, cum se raportează la tine, cum îți înțelege viața și aspirațiile tale, tu înțelegi cine este omul din fața ta, cine este cel cu care tu vorbești.

Dar dacă am sta de vorbă tot mai mult cu Dumnezeu, dacă ne-am ruga Lui despre toți și toate, despre toți oamenii și despre toate nevoile lor, am înțelege tot mai mult ce Dumnezeu avem. Cât de bun și de frumos și de milostiv și de drept e Dumnezeul mântuirii noastre, cu Care noi începem să stăm tot mai mult de vorbă. Pentru că Lui îi place să stea de vorbă cu noi în rugăciune, atâta timp cât El Se urca în munte de unul singur ca să Se roage [προσεύξασθαι] [Mt. 14, 23, BYZ].

Rugăciunea de seară a Domnului, cea făcută în singurătate: „și făcându-se seară [ὀψίας δὲ γενομένης], singur era acolo [μόνος ἦν ἐκει]" [Ibidem]. Și El ne așteaptă pe noi ca în singurătate, în retragere față de zgomotul lumii, să ne rugăm Lui. Pentru ca să înțelegem și să ținem minte ceea ce spunem și ceea ce El ne spune. Pentru ca să ne adâncim în pacea rugăciunii și în bucuria înțelegerii Lui.

Căci corabia este în mijlocul mării [Mt. 14, 24]. Biserica este în mijlocul lumii. Noi suntem în mijlocul lumii, a lumii care nu L-a cunoscut încă pe Dumnezeu la modul personal, existențial, mântuitor. Pentru că poți să te raportezi la Dumnezeu în mod filosofic, în mod artistic, în mod istoric, poți să negi sau să afirmi existența Lui, poți să te poziționezi după cum vrei față de El și față de Biserica Lui, în mareea de pseudo-biserici câte există.

Sincretismul religios și indiferentismul religios sunt două extreme ale aceleiași lumi distante față de Dumnezeu. Cei care amestecă toate religiile pentru ca să-și facă una a lor sau cei care neagă orice religie, pentru ca să se simtă „ei înșiși" sunt în aceeași barcă: a celor care se situează în afara Bisericii. Pentru că a fi în Biserică înseamnă a trăi în mod smerit și bucuros în ritmul vieții divino-umane a Bisericii.

Tocmai de aceea, a fi în mijlocul lumii, ca creștin ortodox, azi, în secolul al 21-lea după Hristos, înseamnă a pluti pe o mare aflată mai întotdeauna în furtună. Căci lumea noastră e lumea războaielor orgolioase, a conflictelor interetnice surde, a intereselor economice meschine, a știrilor false, a șomajului excesiv, a foamei delirante în țările sărace...E o lume plină de capricii, de mediocritate și de promiscuitate.

Fugim de durere, pentru a îmbrățișa cu toată ființa noastră plăcerea. Dar „în plăcere e amestecat chinul durerii"[349]. Plăcerea are în ea durerea, durerile viitoare. Și de aceea, dacă ne mărim plăcerile, ne

---

[349] Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Despre diverse locuri grele din Dumnezeiasca Scriptură*, în *Filocalia românească*, vol. 3, ed. a II-a, cu trad., introd. și note de Preot Profesor Doctor Dumitru Stăniloae, Membru al Academiei Române, Ed. Harisma, București, 1994, p. 33.

mărim, de fapt, durerile. Durerile care or să ne doboare tot mai mult pe timp ce îmbătrânim, dar și veșnic, dacă nu ne pocăim pentru păcatele noastre.

Trăim într-o lume care plutește pe marea nesiguranței. Care nu vede niciun sens în viață, care nu așteaptă nimic de la viitor, pentru că se consumă pe deplin în prezent.

Prezenteismul postmodernității noastre nu are eshatologie, căci nu are nici soteriologie. Pentru că nu își mai caută Mântuitorul și nu mai vrea să Îl urmeze, ci a pus în locul Său...nimicul. Căci oamenii trăiesc azi pentru nimicuri, nu vor nimic fundamental, nu vor să asculte de nimeni transcendent lor.

Tocmai de aceea, a fi creștin ortodox azi înseamnă a trăi printre surzi și muți axiologici, printre libertini de tot felul, printre negaționiști, printre pierde vară. A fi creștin ortodox azi înseamnă a trece în ochii lor drept căzut din cer, pentru că oamenii contemporani nouă nu au prea mult cer în inimă. Și de aceea se miră că faci lucruri bune fără vreun scop meschin, că ierți fără să îți iasă ceva, că ai încredere în oameni, când ei nu au încredere nici în ei înșiși. Îi enervezi prin crezurile tale, îi scandalizezi prin iubirea ta pentru Dumnezeu și pentru oameni, îi faci să moară de invidie pentru orice realizare a ta, care pune în inferioritate faptică persoana lor.

Corabia Sfinților Apostoli era și este „lovită de valuri [βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων]” [Mt. 14, 24, BYZ]. De valuri eretice, de valuri dictatoriale, de valuri persecutoriale. Pentru că trebuie să te lupți și cu cei care vor să schimbe crezul, dar și modul de a fi al Bisericii. Trebuie să te lupți cu cei care vor să ghetoizeze Biserica, dar și cu cei care vor să o desființeze. Fapt pentru care, mereu, Biserica este sub

asalt, „căci vântul era [și este] împotrivă [ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος]” [Mt. 14, 24, BYZ].

Căci vântul sau duhul epocii suflă mereu, mai mult sau mai puțin, împotriva Bisericii. Statul intră mai mereu cu bocancii în treburile Bisericii. Persecuțiile religioase prin care a trecut Biserica au fost directive ale Statului și în Imperiul roman și în Imperiul musulman și în Imperiul comunist. S-a dictat de sus „ce e bine” pentru Biserică sau „ce trebuie să se facă” cu Biserica.

În atare situație, tu, ca creștin, trebuie să îți interiorizezi Biserica, să îți faci crezurile Bisericii una cu tine însuți, pentru ca să trăiești creștinește în mijlocul acestei lumi. Dacă nu faci așa, vei trăi la întâmplare, ca ceilalți. Dar dacă vei trăi cu Dumnezeu, nu vei fi un fiu al veacului, ci al Împărăției lui Dumnezeu. Și în Împărăția lui Dumnezeu intră cei care au intrat în Biserică prin Botez și se umplu zilnic de toate Tainele și Slujbele Bisericii.

Venirea Domnului la Sfinții Apostoli, mergând pe mare, ne vorbește despre a doua venire a Lui, întru slava Sa, dimpreună cu toți Îngerii și Sfinții Lui: „[În] a 4-a strajă a nopții [Τετάρτῃ...φυλακῇ τῆς νυκτὸς], Iisus a venit către ei [ἀπῆλθεν πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς], umblând pe mare [περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης]” [Mt. 14, 25, BYZ]. Căci „Acest Iisus [Οὗτος ὁ Ἰησοῦς], Cel care a fost luat de la voi întru cer [ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ᾽ ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν], așa va veni [οὕτως ἐλεύσεται], [în] ce chip L-ați văzut pe El mergând întru cer [ὃν τρόπον ἐθεάσασθε Αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν]” [F. Ap. 1, 11, BYZ].

– Și cum va veni El întru slava Sa?

– Va veni când „se va arăta semnul Fiului omului în cer [φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ]” [Mt. 24, 30, BYZ], adică

Dumnezeiasca Lui Cruce, care s-a arătat în istorie, spre pocăința noastră, de mai multe ori pe cer până azi. Și „atunci vor plânge toate semințiile pământului [καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς], și vor vedea pe Fiul omului venind pe norii cerului [καὶ ὄψονται τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανου], cu putere și slavă multă [μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς]" [Ibidem].

Căci Cel care a mers pe mare, atunci va veni pe norii cerului, pe norii slavei Sale, pentru ca să îi atragă la Sine pe cei care au mers pe deasupra patimilor și a poftelor acestui veac. Pentru că de aceea va plânge toată lumea la venirea Lui: pentru că nimeni nu se va considera vrednic de slava Dumnezeului nostru.

Însă Domnul ne spune nouă, celor îngroziți din cauza conștiinței păcatelor noastre: „Îndrăzniți [Θαρσεῖτε]! Eu sunt [Ἐγώ εἰμι]! Nu vă temeți [μὴ φοβεῖσθε]!" [Mt. 14, 27, BYZ]. Ne spune să îndrăznim la mila Lui, să nu ne temem de ce am făcut și de cine suntem, de cine am ajuns, pentru că El este Domnul mântuirii noastre. Pentru că El ne poate scoate din Iadul cel mai de jos, din cea mai mare cădere a noastră, dacă noi strigăm către El, pentru ca să ne întindă mână de ajutor. Și mâna milostivirii Sale ajunge până la fiecare dintre noi, acolo unde ne aflăm, pentru ca să ne aline și să ne lege rănile, să ne tămăduiască în mod desăvârșit.

De aceea, iubiții mei, ultima duminică din luna lui iulie, înainte de Postul Născătoarei de Dumnezeu, ne încredințează de faptul că fiecare dintre noi putem merge pe ape, dacă mergem cu Dumnezeu! Căci El le face cu putință pe cele părut imposibile. Căci El le face ușoare pe cele care păreau grele în ochii noștri. Căci El, dacă ne captează atenția

cu totul, ne face să nu mai vedem pericolele de tot felul din jurul nostru și să ne aflăm liniștea.

Dumnezeu să ne liniștească pe toți! El să ne facă plini de încredere în mila Lui! Ca noi, îndrăznind în mila Sa fără de margini față de noi, să ne ridicăm din păcatele noastre și să mergem, împreună cu El, întru Împărăția Sa cea veșnică! Amin.

Predică la Duminica a X-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[350],

Dumnezeul mântuirii noastre este imprevizibil, insondabil și cu totul paradoxal pentru noi. Și nu putem anticipa niciodată lucrurile Sale, pentru că nu putem înțelege modul în care El Se va raporta, în mod actual, față de noi și față de întreaga existență. Pentru că El nu Se manifestă niciodată în mod stereotip, nu Se manifestă așa cum a mai făcut-o în trecut, ci întotdeauna ținând cont de realitatea noastră interioară și într-un mod neașteptat, actual. Din acest motiv, toate manifestările lui Dumnezeu în viața lumii întrec orice așteptare a noastră. Ele sunt cu totul neașteptate pentru noi. Dar, cu toate acestea, Dumnezeu S-a revelat și Se revelează pe Sine cum voiește și când voiește, iar noi trebuie să punem la un loc toate afirmațiile Sale despre Sine și toate înțelegerile cu privire la Sine, dacă vrem să întocmim o teologie a Bisericii. Pentru că toate afirmațiile Sale despre Sine, deși paradoxale pentru noi, ne revelează cum este Dumnezeul nostru. Cum este Cel care a spus: „Eu sunt Cel care sunt [Ἐγώ εἰμι ὁ ὤν]" [Ieș. 3, 14, LXX]. Căci El e așa din veci și pentru veci, El, Dumnezeul nostru treimic, având întru Sine toate însușirile despre care El ne vorbește.

Însă, se pare, că nu suntem prea bucuroși de tot ceea ce ne-a revelat și ne revelează Dumnezeu despre Sine. Tocmai de aceea încercăm să „Îi facem" lui Dumnezeu un chip mai redus decât El Și l-a revelat.

---

[350] Începută la 7. 43, luni, 30 iulie 2018.

Mi-am dat seama de acest lucru atunci când am început să scriu la Dogmatica mea și când am realizat, în mod faptic, că arealul dogmatic al Scripturii e mult mai vast decât arealul dogmatic cu care suntem noi învățați. Că Dumnezeu, adică, a spus despre Sine mai multe lucruri decât noi reținem și propovăduim în Biserică.

Și, printre multele lucruri pe care nu le propovăduim despre Dumnezeul mântuirii noastre, sunt și acelea că El *Se mânie* și *Se urgisește* atunci când vede păcatele noastre. Că El Se umple de mânie și de urgie față de ele, pentru că acestea nu au de-a face cu relația noastră veșnică cu El.

Iar „când Domnul Se mânie pe oameni, atunci vine necaz peste pământ și se cutremură pământul, iar temeliile cerului se tulbură [II Sam. 22, 8, LXX]. [Căci] «S-a înălțat fum în urgia Lui [ἀνέβη καπνὸς ἐν τῇ ὀργῇ Αὐτοῦ] și foc din gura Lui va mistui [καὶ πῦρ ἐκ στόματος Αὐτοῦ κατέδεται], cărbuni s-au aprins din El [ἄνθρακες ἐξεκαύθησαν ἀπ᾽ Αὐτοῦ]» [II Sam. 22, 9, LXX]. Text care vorbește despre pedeapsa Lui de acum, dar și despre cea veșnică”[351]. Și aici, în primul volum, cât și în al doilea, aflat în lucru, al Dogmaticii mele, există o pronunțată reliefare a mâniei și a urgiei lui Dumnezeu, potrivit Scripturii Dumnezeiești.

Paul L. Gavrilyuk, într-o carte recentă a sa, observa același lucru: „Dumnezeu nu devine mânios în mod arbitrar. Mânia dumnezeiască, în exprimările Scripturii, este judecata lui Dumnezeu asupra păca-

---

[351] Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. 1, Teologie pentru azi, București, 2015, p. 266. A se vedea:

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/06/12/teologia-dogmatica-ortodoxa-vol-1/.

tului și a răzvrătirii umane. Mânia dumnezeiască este inseparabilă de judecata dumnezeiască: dreapta indignare a lui Dumnezeu pe neascultarea umană”[352].

Însă, pe când noi dorim „să Îi facem o imagine bună” lui Dumnezeu, nevorbind despre tot chipul Său pe care El ni l-a revelat nouă, tocmai manifestările Lui de mânie și de urgie față de păcatele noastre vorbesc despre...iubirea Sa față de noi. Pentru că mânia și urgia Lui, care depășesc orice înțelegere umană, sunt o consecință a iubirii Lui față de noi, care iubire, și ea, întrece orice înțelegere umană. Căci atunci când El Se mânie și Se umple de urgie față de un păcat al cuiva, El acționează din interiorul relației cu cel păcătos. Și caută întotdeauna, prin această asprime a Sa față de cel păcătos, o venire a aceluia la pocăință, o îndreptare a lui.

Pentru că El Se mânie și Se umple de urgie pentru un păcat anume, deși îngăduie păcatele, făcute cu duiumul, ale multora. El lasă în viață dictatori, criminali, violatori, hoți, perverși de tot felul, păcătoși notorii adică, dar îngăduie moartea unor copii înainte de naștere, moartea altora după naștere, boli și chinuri și necazuri și cataclisme de tot felul, pedepsindu-i cu asprime pe mulți care nu sunt un rău social evident.

Și te întrebi de ce? De ce Dumnezeu acționează atât de aspru în relație cu unii, pedepsindu-i imediat, de ce îngăduie boala sau moartea în viața altora, iar pe alții „îi lasă în pace” și ei păcătuiesc în neștire? Pentru că El acționează întotdeauna din interiorul relației cu aceștia, dorindu-le tuturor numai binele.

---

[352] Paul L. Gavrilyuk, *The Suffering of the Impassible God. The Dialectics of Patristic Thought*, Pub. Oxford University Press, New York, 2005, p. 37.

Celor pe care îi mustră imediat, El le dorește îndreptarea imediată. La cei cărora le îngăduie o boală anume, le dă suferința ca pe o pedagogie zilnică, pentru ca, prin ea, să devină oameni mult mai profunzi. Celor cărora le îngăduie moartea în mod prematur, El le mărginește păcatele și îi face o lecție a milostivirii lui Dumnezeu față de noi. Căci viața e în mâna Lui, ca și moartea. După cum, tot o lecție vie pentru noi sunt și cei care trăiesc mult și păcătuiesc mult. Pentru că ei sunt dovada îndelungii-răbdări a lui Dumnezeu, pentru ca ei să se îndrepte și să se mântuie.

De aceea, când încercăm „să corectăm" chipul revelat al lui Dumnezeu, adică modul în care El este și Se manifestă în viața noastră, ne arătăm niște luptători împotriva teologiei revelate a lui Dumnezeu. Pentru că exprimările Sale despre Sine sunt părut „contradictorii" sau „incorecte ideologic", fiindcă ele ne depășesc înțelegerea. Însă El este și Se manifestă așa după cum El a descoperit Bisericii Sale.

De aceea, a sublinia faptul că o inundație, un incendiu, un accident, un cutremur, un masacru, un război sunt pedeapsa sau îngăduința lui Dumnezeu e o afirmație teologică adevărată. Pentru că Dumnezeu S-a revelat pe Sine ca unul care Se mânie și Se umple de urgie pentru păcatele noastre, dar, în același timp, și că El este iubirea desăvârșită, că este mult-milostiv și atoateiertător.

Pentru că mânia Lui e una sfântă, e plină de iubire negrăită față de noi și nu e o mânie rea, demonică, așa cum o trăim și o cunoaștem noi. Urgia Lui față de noi e iubirea Lui înfocată pentru noi, pe care noi o tratăm cu indiferență și nesimțire. Tocmai de aceea, pedeapsa este legitimă, este îndreptățită

pentru oricare dintre noi, atâta timp cât toți suntem păcătoși.

Și, cu toate acestea, Domnul ne-a spus despre cei uciși de Pilatos: „Vi se pare că galileienii aceștia au fost [mai] păcătoși decât toți galileienii, pentru că acestea au pătimit? Nu, vă zic vouă! Dar dacă nu aveți să vă pocăiți [ἀλλ᾽ ἐὰν μὴ μετανοῆτε], toți asemenea veți pieri [πάντες ὡσαύτως ἀπολεῖσθε]. Sau cei 18, peste care a căzut turnul în Siloam și i-a omorât pe ei, vi se pare că aceștia erau [mai] păcătoși decât toți oamenii care locuiesc în Ierusalim? Nu, vă zic vouă! Dar dacă nu aveți să vă pocăiți, toți asemenea veți pieri” [Lc. 13, 1-5, BYZ].

Pentru că El îngăduie ca unii să moară în chinuri groaznice…deși toți merităm să murim în chinuri, datorită păcatelor nerecunoștinței noastre față de El.

– De ce dorește El chinul pentru unii și nu și pentru ceilalți?

– Pentru că la unii le e de folos acest chin curățitor, pe când la alții le e de folos răbdarea Lui, care îi cheamă la pocăință. Pentru că, în definitiv, El cere de la noi toți pocăință și îndreptare, adică ceea ce ne este de folos nouă.

În Evanghelia de azi [Mt. 17, 14-23], ca Dumnezeu întrupat, Hristos Domnul știa de mai înainte suferința copilului celui demonizat [Mt. 17, 15, 18], după cum ne știe și nouă toate neputințele și problemele noastre. Și, deși o știa, și putea să o vindece oricând, nu doar întâlnindu-Se cu el – după cum ne poate vindeca și pe noi, pe toți, de toate bolile noastre –, Domnul îl lasă pe tatăl copilului să îl aducă la El, adică să existe un efort din partea amândurora, pentru ca să îl vindece.

– De ce vrea Dumnezeu să ne vadă ostenindu-ne, dacă tot poate să ne vindece într-o clipă? De ce nu Îi e milă de noi, fără ca noi să facem vreun efort?

– Pentru că noi avem nevoie de acest efort al căutării vindecării! Efortul nostru e activarea pocăinței noastre, adică începutul îndreptării noastre. Noi venim spre Dumnezeu, venim spre Biserică și căutăm vindecarea noastră, dar acest drum nu e unul exterior, ci, în primul rând, e unul interior.

Am venit spre Biserică și ne-am schimbat pe cale. Căutarea Lui înseamnă creșterea în credința față de El. Și vindecarea noastră de demonizare are nevoie de credință puternică [Mt. 17, 20], dar și de rugăciune și de post [Mt. 17, 21, BYZ]. Pentru că nevoința interioară, cea care ne smerește cugetul, e cea care îi face pe demoni să iasă din noi [Ibidem].

Și această dezlipire continuă de demoni e o experiență cotidiană pentru un creștin ortodox care trăiește duhovnicește, adică în slava lui Dumnezeu. Pentru că demonii se lipesc de sufletul nostru, după cum se lipesc țânțarii de trupul nostru, și trăiesc parazitându-ne interior. Și, ca să scapi de ei, de prezența lor constrângătoare, agasantă, enervantă, de lipirea lor de tine trebuie să te rogi continuu, să te smerești continuu, să te curățești continuu de patimi.

Și când demonii se dezlipesc de tine, cu harul lui Dumnezeu, atunci te simți ușurat, în largul tău. Și înțelegi că a trăi în smerenie și în curăție și în rugăciune și în postire interioară înseamnă a trăi în libertatea lui Dumnezeu.

De aceea, iubiții mei, e nevoie de rămânerea continuă în slava lui Dumnezeu, pentru ca să fim plăcuți Lui! În mod interior trebuie să avem și să simțim slava Lui, pentru ca să înțelegem praznicul în

care noi am intrat de azi. Căci transfigurarea Domnului, a umanității Sale, ca o consecință a unirii personale a dumnezeirii și a umanității în persoana Sa, este fundamentul îndumnezeirii noastre.

Pentru că El Și-a transfigurat umanitatea Sa, îndumnezeind-o deplin și ridicând-o în sânul Treimii, pentru ca să ne umple pe noi de slava Lui, care ne face asemenea Lui, asemenea umanității Sale îndumnezeite. Adică slava Lui cea necreată și veșnică, pe care au văzut-o în mod extatic Sfinții Apostoli pe Tabor, o simțim și o vedem și noi, câți ne curățim și ne luminăm și ne sfințim întru El. Slava Lui a devenit iarăși podoaba noastră cea dumnezeiască, cea întru care am fost creați de Dumnezeu, pentru că Fiul nea împăcat cu Tatăl prin moartea Lui pentru noi și nea umplut de frumusețea slavei Sale.

Și omul, omul real, e omul plin de slava lui Dumnezeu. Pentru că omul nu poate trăi duhovnicește decât în relația cu Dumnezeu. Și de aceea, orice mâniere sau umplere de urgie a lui Dumnezeu față de păcatele noastre e părintească, e din iubire enormă față de noi, pentru că păcatul n-are nimic dea face cu firea omului.

Omul a fost creat de Dumnezeu ca o făptură rațională plină de slava Lui, așa cum L-au văzut Sfinții Apostoli pe Domnul pe Tabor, și din această stare de odihnire în Dumnezeu și de vorbire cu Dumnezeu au căzut Sfinții noștri Protopărinți Adam și Eva. Tocmai de aceea, când Domnul ne cheamă acum să fim duhovnicești, când ne umple de slava Lui și ne cere o intimitate continuă cu Sine, El ne ajută să ne trăim cu adevărat viața de creaturi ale Sale, adică de oameni duhovnicești.

Căci dacă, prin păcat, noi ne urâțim continuu, ne destructurăm interior, prin slava lui Dumnezeu

noi ne zidim duhovnicește în mod continuu și ne înfrumusețăm duhovnicește. Căci înfrumusețarea noastră ontologică a început odată cu Botezul nostru și ea va continua toată veșnicia, dacă vom rămâne în relația de mare intimitate cu Dumnezeu.

Așa că mâine vom continua praznicul început azi, în zi de duminică, învățând de la Domnul viața cea veșnică. Amin!

Predică la praznicul transfigurării Domnului [6 august 2018]

Iubiții mei[353],

trebuie să urcăm într-un munte înalt [εἰς ὄρος ὑψηλὸν] [Mt. 17, 1, BYZ], adică în cer! Căci trebuie să vedem slava cea negrăită a lui Dumnezeu. În praznicul de azi trebuie să mergem în cer, în mod personal [κατ᾽ ἰδίαν] [Ibidem], pentru ca să vedem slava cea veșnică și necreată a Dumnezeului nostru treimic. Pentru că acolo, în cer, au intrat cu sufletele lor curățite de Dumnezeu, în vedere extatică, și cei 3 Sfinți Apostoli de azi, care, pe Tabor [Θαβώρ] [354], au văzut slava Lui, precum au putut [καθὼς ἠδυναντο][355].

Nu au văzut-o cu ochii trupești, pentru că slava Lui nu e materială, ci veșnică și necreată! Slava Lui izvorăște veșnic din ființa Lui. Și tocmai de aceea, prin slava Lui, El ne ridică la vederea Sa cea dumnezeiască. Căci numai coborându-Se la noi, El, Dumnezeul milostivirilor, ne ridică pe noi la Sine.

Sfinții Petros, Iacovos și Ioannis nu au văzut transfigurarea umanității Sale ca pe un film în aer liber, adică în afara lor, ci au văzut-o în lăuntrul lor, cu ochii inimii lor. Pentru că, cu duhul sufletului lor, cu ochii duhului lor, ei au văzut cum întreaga Sa umanitate s-a umplut de slava dumnezeirii Sale. Pentru ca să ne încredințeze în mod deplin că El este

---

[353] Începută la 17. 35, în zi de luni, pe 30 iulie 2018. Soare, 27 de grade.

[354] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Aug/Aug06.html.

[355] Ibidem.

Fiul lui Dumnezeu întrupat, că El e Dumnezeul Care stăpânește toate și că, la fel, ne va face și pe noi, dacă vom împlini poruncile Sale. Pentru că El vrea nu pe unul sau pe o sută să ne transfigureze, ci vrea ca pe noi toți să ne transfigureze, să ne umple de slava Lui, pentru ca să avem în noi viața Lui cea veșnică.

La Mt. 17, 2 și la Mc. 9, 2 sunt singurele locuri scripturale în care se folosește forma verbală μετεμορφώθη [metemorfoti]. Un aorist pasiv. Pentru a se arăta transfigurarea, adică schimbarea ontologică a firii Sale umane. Pentru că umanitatea Domnului s-a făcut în această situație un mediu de iradiere personală a slavei Sale celei dumnezeiești.

Căci El „S-a transfigurat/ S-a schimbat la înfățișare înaintea lor [μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν]", a celor 3 Apostoli, „și a strălucit fața Lui ca soarele [καὶ ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον Αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος], iar veșmintele Lui s-au făcut albe ca lumina [τὰ δὲ ἱμάτια Αὐτοῦ ἐγένοντο λευκὰ ὡς τὸ φῶς]" [Mt. 17, 2, BYZ].

Pentru că slava dumnezeirii Sale s-a arătat prin trupul Său. Trupul Său s-a făcut pentru noi un mediu direct de împărtășire a slavei Sale. El a arătat umanitatea Sa plină de lumină Apostolilor Săi, pentru ca să pună în fața lor și a noastră adevărata icoană a oamenilor. Căci atunci când oamenii vor să știe cine sunt ei și ce trebuie ei să ajungă aici, pe pământ, să vadă atunci chipul Său cel transfigurat, umanitatea Lui cea plină de lumina Sa cea veșnică și să înțeleagă că la asta sunt chemați și ei: la îndumnezeirea lor. Că asta e adevărata împlinire a omului sau împlinirea sa iconică.

Pentru că acum, în luna a 8-a din an, în luna care ne vorbește despre ziua cea neînserată, veșnică, a Împărăției Sale, ni se spune că trebuie să ne nevoim pentru adevărata sabatizare, pentru adevărata odih-

nă duhovnicească și anume: vederea slavei Sale. Căci dacă scopul vieții noastre pământești e să ajungem ca El, ca umanitatea Lui cea plină de lumină, atunci vederea Lui întru slavă trebuie să fie cotidianitatea vieții noastre. Pentru că nu putem să ajungem ca El, Cel transfigurat, dacă nu vedem slava Lui. Căci vederea și simțirea slavei Lui sunt cele care ne fac și pe noi medii duhovnicești, persoane pline de slava Lui.

De aceea am spus că trebuie să mergem în cer! Trebuie să urcăm în cer și să fim cerești. Să fim cerești, deși suntem îmbrăcați în trup. Să fim mereu flămânzi și însetați nu după mese trecătoare, nu după titluri evanescente, nu după slava lumii, ci după masa Împărăției lui Dumnezeu, care este dreptate și adevăr și bucurie sfântă și curăție dumnezeiască.

Căci cei cerești ai Bisericii sunt de pe acum locașuri vii ale lui Dumnezeu. Ei de pe acum sunt lumini vii ale lui Dumnezeu în mijlocul lumii. Pentru că nu eshatologia îi umple de lumină, ci prezentul Bisericii, care e prezentul Împărăției lui Dumnezeu! Când El va veni întru slava Lui ca să judece întreaga umanitate, atunci și ei vor fi plini de lumină. De ce vor fi și ei plini de lumina Lui? Pentru că s-au făcut vrednici de a fi umpluți de lumina Lui încă de acum, încă de aici, pe când mulți pierd timpul cu lucruri puerile...Dar nu și oamenii lui Dumnezeu!

Pentru că ei transformă orice zi într-un praznic, într-o convorbire reală cu Dumnezeu, într-o împlinire dumnezeiască.

Da, ei sabatizează continuu! Ei se odihnesc continuu în slava lui Dumnezeu și sunt învățați cele de taină ale Lui. Căci trebuie să urci mai presus de toate, să ieși din lume prin curăție dumnezeiască, pentru ca să te faci vedere a slavei Lui. Trebuie să urci

în cer, să fii urcat în cer, să te urce slava Lui în cer, pentru ca să le vezi pe cele de taină ale lui Dumnezeu.

Așa cum Sfântul Isaias a urcat în cer [Is. 6, 1, LXX], așa cum Sfântul Pavlos a urcat în cer [F. Ap. 9, 3, BYZ], așa cum toți Sfinții au urcat în cer, încă fiind pe pământ, pentru ca să fie învățați de Dumnezeu cele ale Lui.

Căci, iubiții mei, simpla citire a cărților teologice nu ține de foame! Ele sunt dragostea și împlinirea altora cu Dumnezeu. Ele sunt despre experiența Sfinților cu Dumnezeu. Dar pentru ca să ai bucurii teologice personale, trebuie să ai experiențe mistice personale, dumnezeiești.

Pentru că trebuie să te curățești continuu de patimi, să te umpli de dorul de Dumnezeu până într-acolo încât Dumnezeu să te găsească vrednic de a te face intimul Lui, și, luminat de strălucirea slavei Sale, să te învețe zilnic să dorești tot mai mult curăția și sfințenia Lui și vederea și înțelegerea celor dumnezeiești ale Sale. Căci trebuie să ai fapte, împliniri, bucurii de la Dumnezeu. Trebuie ca El să îți certifice că ești credincios al Lui și că El te cunoaște și că El dorește să Se odihnească în tine prin slava Lui și, la propriu, să vină în tine cu toată slava Lui.

Căci dacă nu stau așa lucrurile, atunci ce înseamnă „relația” noastră cu Dumnezeu? O vorbă goală! Pentru că nu primim nimic real de la El. Dar când primim cele dumnezeiești de la Dumnezeul mântuirii noastre și când suntem făcuți dumnezeiești prin împreuna lucrare cu Dumnezeu, atunci nu avem vorbe mai întâi, ci fapte. Pentru că Îl avem pe El în noi și, dimpreună cu El, noi trăim și lucrăm toate.

Și această trăire nonstop cu Dumnezeu, fără întrerupere, interioară, e viața Bisericii. E viața divino-umană a Bisericii, cea care ne îndumnezeiește pe noi. Căci noi suntem umani, noi suntem creați de El, dar El locuiește în noi prin slava Lui. Și pe fiecare zi ne transfigurează sufletul și trupul nostru, pentru că ni le umple pe amândouă, ca pe o singură casă veșnică a noastră.

Fiindcă noi ne trăim propria noastră transfigurare personală în comunitatea Bisericii și în comuniunea reciprocă a slujirii lui Dumnezeu[356]. Slujirea Lui ne unește pe unii cu alții și ne descoperă pe unii în fața altora și pe unii în alții. Căci în măsura în care ne verificăm în comun viața și crezurile, pe măsură ce le trăim comunitar, pe atât începem să ne purtăm unii pe alții în mod interior, pentru că ne vedem foarte des unii pe alții.

Și cei care se văd foarte des, pentru că slujesc împreună aceluiași Dumnezeu, ajung să se aparțină unii altora și toți la un loc să fie ai comunității. Căci comunitatea crește tocmai din evlavia vie a slujirii aceluiași Dumnezeu. Comunitatea crește interior pe măsură ce strânge rândurile în jurul Bisericii.

Și vedem asta, în primul rând, la marile sărbători ale Bisericii. Când suntem mai mulți împreună și toți avem aceeași seriozitate în a reactualiza praznicul, atunci simțim că suntem cu adevărat împreună și că ne aparținem unii altora. Dacă am proceda la fel în fiecare zi a anului bisericesc, comunitatea bisericească ar fi o platformă vie a vieții tuturor, pentru că fiecare ar contribui, în mod activ, cu ceea ce știe și poate.

---

[356] Paul M. Collins, *Partaking in Divine Nature. Deification and Communion*, Pub. T & T Clark International, London, 2010, p. 171.

Dar îndepărtarea reciprocă a unora de alții, îndatoririle și grijile de tot felul, concentrarea pe familiile noastre în detrimentul Bisericii noastre, scad până la lentoare râvna Bisericii de a se ruga, de a cânta, de a sluji și de a munci împreună. Și când râvna comunitară scade tot mai mult, cei care vin la Biserică nu se mai simt împreună.

Însă e o simțire reală asta? Da, e una care te întristează și te însingurează interior! Și pentru ca să scapi de marasmul neîmplinirii eclesiale trebuie să urci, la modul personal, pe munte. Trebuie să urci în cer, chiar dacă mediul eclesial nu te ajută! Trebuie să urci împotriva tuturor obstacolelor reale sau fantasmagorice!

Pentru că, dacă nu urci, te pierzi! Dacă nu urci continuu, nu primești nicio bucurie dumnezeiască. Dacă te lași pradă tristeții, resentimentelor, autominimalizării, lenii, nu ai nicio împlinire în viața eclesială. Mersul la Biserică se transformă într-un chin, cei pe care îi vezi acolo te enervează cu toții, îi detești și te detești, dacă renunți la relația cu Dumnezeu. Pentru că, oricât de bine ne-am simțit cu oamenii la Biserică, dacă, în primul rând, nu trăim relația noastră cu Dumnezeu, niciodată nu ne vom simți împliniți doar pentru că ne întâlnim și slujim cu alții la Biserică.

Pe cine slujim, dacă nu Îl simțim pe Dumnezeu în noi și cu noi? Și ce fel de viață avem noi, zi de zi și ceas de ceas, dacă ea nu ne transfigurează? Pentru că în interiorul nostru noi nu ne putem bucura de tristețe. Nu ne putem simți împliniți, dacă nu facem faptele care ne fac împliniți. Orice am face, orice am presupune noi că facem, până nu facem ceea ce trebuie, până nu facem ceea ce vrea Dumnezeu, nu ne putem simți împliniți.

Și ceea ce vrea Dumnezeu e ceea ce trebuie să facem mai întâi de toate în noi înșine. În noi și cu noi înșine. Căci El ne cheamă să înțelegem că Dumnezeu e iubire veșnică și că Dumnezeu binevoiește numai în cei care Îl iubesc și se iubesc unii pe alții. Pentru că atunci când Tatăl a spus despre Fiul că El este Fiul Său Cel iubit [ὁ ἀγαπητός] și că întru El binevoiește [Mt. 17, 5, BYZ], a spus și despre noi că trebuie să ne iubim unii pe alții, pentru ca El să binevoiască mereu în noi. Pentru că El binevoiește acolo unde oamenii se iubesc unii pe alții în mod sfânt, în mod frățește, în mod creștinește.

El ajută și binecuvintează iubirea frățească, iubirea care ne face să creștem duhovnicește. Pentru că Sfinții Apostoli, care au fost martorii transfigurării Sale, au dăruit experiența lor întregii Biserici. Nu au ținut numai pentru ei experiențele lor cu Dumnezeu, ci le-au mărturisit întregii Biserici. Și mulți Sfinți au făcut la fel: au vorbit despre experiențele lor sfinte, pentru ca să îi folosească pe mulți. Pe când alții au tăcut despre experiențele lor sfinte, tocmai pentru ca să nu se vatăme pe ei înșiși. Adică au făcut ceea ce au fost luminați de Dumnezeu.

Și adesea trebuie să vorbim despre unele și să tăcem despre altele. Trebuie să așteptăm ziua, momentul, coacerea oamenilor, maturizarea lor. Căci praznicul de azi e sfințenie mare, e adânc de taină, e viața profundă a ortodocșilor, dar toți merită să știe despre el după puterea lor. Căci și Sfinții Apostoli au văzut slava Lui după puterea lor și nu în mod desăvârșit. L-au văzut pe Dătătorul de lumină și L-au slăvit[357]. Așa cum ne nevoim să Îl slăvim și noi.

– Dar cum ne nevoim noi să Îl slăvim pe El?

---

[357] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Aug/Aug06.html.

– Prin aceea că ne asumăm păcatele noastre și recunoaștem că toate cele bune sunt de la El. Recunoaștem că El e bun, pe când noi suntem răi, că El e preamilostiv, pe când noi suntem nerecunoscători, că El e atent cu fiecare dintre noi, pe când noi privim lucrurile în mod superficial. Și în această stare noi Îl lăudăm pe El pentru toate și Îi slujim Lui, socotindu-ne nevrednici pentru fiecare lucru primit de la El.

Pentru că, iubiții mei, urcarea în cer, la Dumnezeu, presupune coborârea mai întâi în noi înșine. Căci și El S-a urcat de-a dreapta Tatălui doar după ce a coborât în Iad. A coborât în Iad, pentru ca să îi ridice pe Sfinții Lui din Iad. Pe când noi trebuie să coborâm în iadul patimilor noastre, pentru ca să vedem de unde trebuie să urcăm în Rai.

Urcușul nostru interior nu pornește de oriunde, ci din iadul cel mai de jos al patimilor noastre! De acolo strigăm și Îl chemăm pe Dumnezeu la noi, în iadul nostru, ca să ne ridice la Sine. Căci Cel care i-a urcat pe ei pe Tabor, ne urcă și pe noi.

Dau slavă lui Dumnezeu acum, pentru că azi am împlinit al 28-lea an în credința Lui! 28 de ani de slujire conștientă a Lui. La praznicul transfigurării Domnului din anul 1990 începeam drumul meu eclesial. Plin de bucurii fără seamăn, dar și de tristeți cu anevoie de purtat.

Însă toate sunt cu putință împreună cu Cel care ne întărește pe noi! Toate sunt cu putință, atunci când vrem să ne schimbăm în mod desăvârșit viața. Nu există niciun munte, niciun obstacol, nicio prăpastie de netrecut în drumul credinței!

Pe fiecare zi trebuie să Îl cauți pe Dumnezeu și să rămâi cu El, dacă vrei să fie respirabilă viața ta eclesială și pământească. Trebuie să îți cauți folosul

tău duhovnicesc și pe el să mizezi totul! Căci aici, în Biserica Lui, a fi cu Dumnezeu tot timpul înseamnă a avea totul. Amin!

Predică la Duminica a XI-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[358],

în fața milostivirii lui Dumnezeu și a îndelungii Lui răbdări față de noi, fiecare dintre noi suntem un datornic [ὀφειλέτην]. Pentru că noi Îi datorăm totul lui Dumnezeu: Lui îi datorăm viața, averea și mântuirea noastră. Din acest motiv, relația noastră cu Dumnezeu este relația dintre Stăpânul tuturor și robii Săi. Căci noi suntem robii Lui, pentru că El ne-a răscumpărat din mâna demonilor prin Botez și a sădit în noi viața Lui în dar.

Pentru că noi nu I-am dat Lui nimic ca să ne scape din robia amară a demonilor, dar El ne-a dat nouă tot ceea ce suntem și avem. Căci ființa și existența noastră umană sunt darurile Sale ontologice pentru noi, sunt darurile Lui constitutive, care ne-au constituit ontologic, dar, în același timp, tot daruri ale Sale sunt cele pe care le-am primit în viața aceasta și, în primul rând, mântuirea noastră. Pentru că noi ne mântuim în Biserica slavei Sale tocmai pentru că El, Fiul Tatălui, S-a întrupat și a pătimit și a înviat pentru noi și pentru mântuirea noastră, transfigurându-Și umanitatea Sa și îndumnezeind-o deplin și înălțând-o de-a dreapta Tatălui, ca prin ea să ne umple pe noi de slava Lui cea veșnică.

Tot ceea ce El a făcut în locul nostru a făcut pentru noi, pentru mântuirea și sfințirea noastră. Căci nimeni, în afara Fiului lui Dumnezeu Cel întru-

---

[358] Începută la 8. 54, în zi de miercuri, pe 8 august 2018. Soare, 23 de grade.

pat, nu putea să ducă războiul îndumnezeirii în interiorul umanității sale și să se facă izvor de viață veșnică pentru toți oamenii. Dar când Fiul Tatălui S-a întrupat și S-a făcut om ca noi, afară de păcat, asumându-Și în mod deplin și pentru veșnicie umanitatea Sa în persoana Sa cea dumnezeiască, El a actualizat cu adevărat și a desăvârșit firea umană asumată și prin aceasta a făcut-o izvor de viață veșnică pentru toți oamenii credincioși, adică pentru toți cei care vor crede în Dumnezeul treimic și se vor uni duhovnicește, prin slava Lui, cu El.

De aceea, noi suntem datornicii lui Dumnezeu cu totul, dar cărora El ne cere să avem milă față de cei împreună-datornici cu noi față de El, adică cu semenii noștri. Lucru pe care Domnul ni l-a predat în rugăciune, atunci când ne-a spus: „Și ne iartă nouă datoriile noastre [Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν], precum și noi iertăm datornicilor noștri [ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν]!" [Mt. 6, 12, BYZ].

Însă, pentru că *datoriile* [τὰ ὀφειλήματα] sunt traduse în ediția sinodală prin *greșeli*, iar *datornicii* devin, la rândul lor, *greșiții* noștri, credincioșii nu fac legătura între această cerere din rugăciune și parabola datornicului nemilostiv [Mt. 18, 22-35] de azi. Însă Domnul și în rugăciunea Sa, cât și în parabola de azi folosește același termen fundamental: pe cel de *datornic*. Căci dacă avem datorii față de Dumnezeu, atunci suntem datornici față de El. Și dacă, la rândul nostru, ca oameni, avem și noi datornicii noștri, atunci trebuie să fim iertători față de ei, după cum El este față de noi toți.

Numai că noțiunea de *datornic* din Evanghelie nu e una bancară, ci una soteriologică. Pentru că parabola de azi e despre mântuirea noastră, despre

cum să ne facem proprii Împărăției lui Dumnezeu. Atâta timp cât Sfântul Matteos ne spune că „s-a asemănat Împărăția cerurilor omului împărat [ὡμοιώθη ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ], care a voit să se socotească [în] cuvânt cu robii săi [ὃς ἠθέλησεν συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ]" [Mt. 18, 23, BYZ].

Însă Omul Împărat, adică Hristos Dumnezeu, Se socotește cu noi în cuvânt în fiecare clipă! Pentru că El ne cere permanent să facem decontul vieții noastre. Ne cere să ne justificăm mereu faptele, gesturile, cuvintele, privirile, atitudinile interioare. Ne cere să-I spunem deschis ce facem cu noi, cu viața noastră și cu relațiile pe care le avem în societate. Și noi ne găsim, de fiecare dată, cu totul datornici înaintea Lui, adică fiind și simțindu-ne mult păcătoși înaintea Sa. De aceea mărturisim cu toată ființa noastră: „fărădelegea mea eu o cunosc [τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω] și păcatul meu înaintea mea este pururea/ totdeauna [καὶ ἡ ἁμαρτία μου ἐνώπιόν μού ἐστιν διὰ παντός]" [Ps. 50, 5, LXX].

Pentru că avem conștiința acută a păcătoșeniei noastre, tocmai pentru că ne analizăm continuu interior viața noastră. Ne-o analizăm în mod tăios, ne notăm păcatele făcute și le spovedim. Nu le trecem cu vederea! Nu le minimalizăm! Căci păcatele minimalizate erodează conștiința de sine, o deformează. Păcatele ascunse și nespovedite, păcatele pentru care nu suferim se transformă în nesimțire interioară a lui Dumnezeu și a aproapelui nostru. Ele ne orbesc sufletul, ne fac să nu mai vedem în mod autentic lumea din jurul nostru și pe noi înșine și nici să avem o atitudine reală, adică una umilă, înaintea lui Dumnezeu.

Și când nu mai ți-e frică de Dumnezeu, când nu te mai simți rob al Lui și împreună-rob al Lui cu tot omul, când nu Îi mai dai răspuns zilnic pentru toate cele ale tale, atunci trăiești o viață relaxată potrivnică lui Dumnezeu și anacronică cu statutul tău de rob.

Pentru că în Mt. 18, 24-27 se vorbește despre statutul nostru de robi ai lui Dumnezeu și despre cum Se raportează El la noi, dacă noi Îi cerem să fie milostiv cu noi. Adică despre ce e bine să facem: să stăm în relație de supunere continuă față de Dumnezeu. Pentru că aceasta e normalitatea noastră, adică statutul nostru de robi ai Lui. Însă în Mt. 18, 28-30 e vorba despre nefirescul vieții noastre. Despre lipsa noastră de milă față de cei împreună robi cu noi.

Căci noi suntem „datornicul zecilor de mii de talanți [ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων]" [Mat. 18, 24, BYZ] față de Dumnezeu, adică datornicii unei datorii nesfârșite, incomensurabile față de El! Pentru că așa e datoria mântuirii noastre: incomensurabilă. Pentru că Domnul nu a spus μυρίος ταλάντων [zece mii de talanți], ci a folosit G. pl. μυρίων [al zecilor de mii]. Și pe aceste zeci de mii nesfârșite le-a pus în contrast cu cei ἑκατὸν δηνάρια [100 de dinari] [Mt. 18, 28].

Pentru că întotdeauna e o nimica toată ceea ce noi iertăm confraților noștri, în comparație cu ceea ce El ne iartă nouă. Și contrastul acesta imens între nesfârșit și 100 e menit ca să ne umple întotdeauna de rușine. Pentru că noi îi iertăm pe cei împreună robi cu noi. Noi toți suntem în aceeași situație: de oameni păcătoși, de oameni care avem nevoie de mila lui Dumnezeu și pe care o primim din plin.

De aceea, dacă știm să cădem și să I ne închinăm Lui și să-I zicem Domnului: „Doamne, fii îndelung-răbdător asupra mea [Κύριε, μακροθύμη-

σον ἐπ᾽ ἐμοί] și pe toate Ți le voi plăti Ție [καὶ πάντα Σοι ἀποδώσω]!" [Mt. 18, 26, BYZ], și ne bucurăm de mila Lui [Mt. 18, 27] nu o dată, ci de mii de ori, cum nu știm să avem milă față de unul asemenea nouă? Ce fel de inimă avem noi, dacă nu ne-a pătruns deloc mila Lui?!! Ce fel de compătimire avem noi, dacă compătimirea Lui continuă nu ne-a învățat nimic?!!!

Însă noi ne comportăm samavolnic cu cei asemenea nouă. Noi uităm că am fost iertați de datoria noastră – de care am fost iertați nu pentru că meritam, ci din marea Lui milă față de noi [Mt. 18, 27] –, și de aceea ne descărcăm ifosele „superiorității" noastre închipuite pe cei împreună-robi cu noi [Mt. 18, 28]. Dar cei care sunt împreună-robi cu noi sunt părtași la aceeași mântuire cu noi. Ba, mai mult, mântuirea noastră ține de mântuirea lor și mântuirea lor ține de mântuirea noastră. Căci noi cerem ca Domnul să ne ierte, după cum și noi iertăm. Să ne ierte pe măsura conștientizării valorii iertării în viața noastră și a altora.

Pentru că atunci când am înțeles că fără iertarea altora, nici noi nu suntem iertați, nici noi nu suntem împăcați, nici noi nu ne simțim bine, cerem iertarea altora, după cum o cerem pe a noastră. O cerem cu aceeași nevoie profundă, pentru că pacea Lui coborâtă în noi și între noi este calea spre tot lucrul cel bun.

Însă a ierta nu înseamnă altceva decât a iubi. Îi iubești pe oameni și îi înțelegi și îi ierți, pentru că le vrei binele de aici și binele veșnic. Și când cerem iertarea noastră și iertarea oamenilor, noi cerem ca Dumnezeu să Își reverse iubirea Lui în noi toți. Cerem ca iubirea Lui să fie cea care ne unește și ne ține împreună.

Și acesta e marele adevăr: că iubirea ne ține împreună în Biserică, în familie, la locul de muncă, în societate! Iubirea, mai mult sau mai puțin curată și conștientizată, iubirea de Dumnezeu și de oameni, e cea care ne ține împreună și ne face să trăim în mod pașnic. Iar orice cădere din iubire, adică din grija și din respectul față de celălalt, e o perversitate.

Pentru că perversitatea este orice lucrare care se face per [prin] versio [întoarcerea] de la ceea ce este bine. Renunțarea la bine pentru a face un rău asumat e o perversitate. E o folosire nefirească a firii tale și a vieții tale. Pentru că firea și viața noastră ne-au fost date pentru ca prin ele să Îi slujim lui Dumnezeu și să trăim în comuniune cu confrații noștri. Trupul nostru, care este templul lui Dumnezeu [ναὸς Θεοῦ] [II Cor. 6, 16, BYZ], și viața noastră, care este timpul mântuirii noastre[359], sunt darurile Lui pentru noi care trebuie să ne facă să fim într-o deschidere continuă față de El și față de semenii noștri.

...Observați, vă rog, că cel împreună-rob cu noi se roagă nouă de iertare cu aceleași cuvinte pe care noi le-am folosit în Mt. 18, 26 față de Dumnezeu! Căci

---

[359] Căci „timpul este darul cel mai de preț al vieții noastre și avem două feluri de a folosi timpul pentru mântuire: în rugăciune și pocăință pentru păcatele săvârșite ca răscumpărare a timpului pierdut și în rugăciune și fapte bune ca rodire și sfințire a timpului. Când recunoaștem că mult timp am pierdut departe de Dumnezeu nu ne mai rămâne decât să ne întoarcem îndată spre El până nu ajungem la mormânt, cum se spune în rugăciunile de la *Vecernia Rusaliilor*: „Mai înainte de a ne întoarce în mormânt, învrednicește-ne, Doamne, să ne întoarcem la Tine[!]", *cf.* † Patriarhul Daniel Ciobotea, *Cuvântul la Slujba ce se săvârșește în noaptea trecerii dintre ani (2015-2016)*,

http://basilica.ro/timpul-vietii-pamantesti-este-daruit-oamenilor-spre-a-se-pregati-pentru-viata-cereasca/.

fiecare dintre noi a strigat către El: „Doamne, fii îndelung-răbdător asupra mea [Κύριε, μακροθύμησον ἐπ᾽ ἐμοί] și pe toate Ți le voi plăti Ție [καὶ πάντα Σοι ἀποδώσω]!" [Mt. 18, 26, BYZ]. De aceea, cel pe care noi nu-l iertăm, ni se roagă nouă: „Fii îndelung-răbdător asupra mea [Μακροθύμησον ἐπ᾽ ἐμοί] și îți voi plăti ție [καὶ ἀποδώσω σοι]!" [Mt. 18, 29, BYZ].

Și noi ce facem? Facem ceea ce spune Scriptura: „Dar el nu voia [Ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν] [să-l ierte], ci, ducându-se, l-a aruncat pe el întru temniță [ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακήν], până ce are să plătească ceea ce datorează [ἕως οὗ ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον]" [Mt. 18, 30, BYZ].

Noi îl aruncăm pe aproapele nostru în temnița neiertării și îl lăsăm să plătească întruna pentru răutatea noastră. Și aceasta, când cel mai ușor pentru amândoi ar fi fost iertarea și trecerea peste diferend.

Căci, la urma urmei, ce nu se poate ierta? Se pot ierta minciunile, nedreptățile, prigonirile la adresa noastră. Poți înțelege motivele bădărane sau abjecte pentru care cineva a zis sau a făcut ceva împotriva ta. Pentru că dincolo de toate acestea stă nevoia noastră de iertare și de pace, de adâncă împăcare cu Dumnezeu și cu oamenii. Și cel care gândește așa, care gândește creștinește, care se gândește la binele său duhovnicesc, acela iartă primul, chiar dacă nu este iertat. Acela binecuvintează primul, chiar dacă nu e binecuvântat.

Însă, dacă nu ierți, atunci ești un rob rău în ochii lui Dumnezeu [Mt. 18, 32]. De ce? Pentru că Dumnezeu ți-a iertat ție toate datoriile tale [Mt. 18, 32], dar tu nu ai avut milă de un împreună-rob cu tine [Mt. 18, 33]. Pentru că mila, de fapt, ne face oameni autentici și moștenitori ai Împărăției Sale. Despre mila lui Dumnezeu și despre mila omului, ca

învățare a milei Lui, e parabola de azi! Pentru că mila nu este un sentiment oarecare, nu e unul periferic, ci ea este o pornire a întregii noastre ființe spre a face bine semenilor noștri. Mila e dragostea noastră în manifestarea ei punctuală, în manifestarea ei care vizează un om, un grup de oameni cu nevoi speciale.

Mila e grija față de oameni, e respectul profund față de ei, e o străpungere la inimă, plină de dragoste, pentru nevoile reale din viața lor.

De aceea, dacă nu cunoști mila față de oameni și față de animale și față de păsări și față de insecte și față de întreaga creație, nu cunoști nici mila Lui față de tine. Pentru că mila Lui cea prea mare ne-a învățat să avem milă, să fim oameni miloși, să fim oameni care ne pătrundem la inimă de nevoile altora.

Mila Lui ne-a învățat să fim oameni!

Mila Lui ne-a făcut oameni!

Pentru că ce înseamnă să fii sensibil, dacă nu să îți pese de oricare? Și ce înseamnă să fii manierat, dacă nu arăți acest lucru față de toți oamenii? Și cum te-ai putea simți bine, dacă produci mult rău în viața celorlalți? Iar dacă nimic din această lume nu putem lua cu noi, în afară de ceea ce facem în sufletul și în trupul nostru, ce rost are să ne lipim de lucruri, dacă și așa vom fi despărțiți prin moarte, că vrem sau că nu vrem noi, de lucrurile acestei lumi?

...Vă spuneam duminica trecută faptul că „atunci când El Se mânie și Se umple de urgie față de un păcat al cuiva, El acționează din interiorul relației cu cel păcătos”[360]. Și iată, azi, în Mt. 18, 34, ne întâlnim din nou cu urgia lui Dumnezeu!

---

[360] *Cf.* https://www.teologiepentruazi.ro/2018/08/01/predica-la-duminica-a-x-a-dupa-cincizecime-2018/.

Căci, „urgisindu-Se [ὀργισθεὶς], Domnul său l-a dat pe el chinuitorilor [ὁ Κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς], până ce are să plătească tot ceea ce-I datorează Lui [ἕως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὀφειλό-μενον Αὐτῷ]” [Mt. 18, 34, BYZ].

De ce S-a urgisit pe el? Pentru că față de el, Dumnezeu era în relația de iubire și de milă, pe care o are față de toți oamenii. Dumnezeu nu acordă cuiva un statut preferențial, ci pe toți îi iubește deopotrivă și pe toți îi ajută să trăiască creștinește.

Tocmai de aceea, când cel care a beneficiat tot timpul de mila Lui se arată insensibil față de aproapele său, el ațâță, întărâtă, provoacă urgia lui Dumnezeu. Iar urgia Lui față de cei păcătoși e manifestarea iubirii Lui celei drepte față de ei și niciodată o calamitate sterilă.

Și cei care provoacă dureri, chinuri altora, au parte de sălășluirea împreună cu chinuitorii Iadului, cu demonii. Iar expresia „până ce are să plătească tot ceea ce-I datorează Lui” nu vorbește despre vreun sfârșit al Iadului și nici despre vreo echivalență între suferințele lui Dumnezeu pentru noi și suferințele noastre pentru păcatele noastre. Pentru că Iadul nu are sfârșit, după cum nu are nici Raiul, ci sunt veșnice, iar noi nu putem „plăti” niciodată prețul mântuirii noastre. Căci prețul mântuirii este „multa Sa iubire [cu] care ne-a iubit pe noi [τὴν πολλὴν ἀγάπην Αὐτοῦ ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς]” [Efes. 2, 4, BYZ] și ne iubește și ne va iubi.

De aceea, iubiții mei, cuvintele Domnului sunt acestea: „Așa și Tatăl Meu Cel ceresc vă va face vouă [Οὕτως καὶ ὁ Πατήρ Μου ὁ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν], dacă nu aveți să iertați fiecare fratelui său [ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ], din inimile voastre, fărădelegile lor [ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ

παραπτώματα αὐτῶν]" [Mt. 18, 35, BYZ]! Ce ne va face? Ne va da pe mâna chinuitorilor din Iad, dacă nu vom ierta în mod deplin, cu totul, din toată inima, fărădelegile aproapelui nostru.

Căci fărădelegile împotriva noastră sunt, în primul rând, împotriva lui Dumnezeu. Iar dacă El ne cere să iertăm fărădelegile făcute împotriva Lui, dar care ne ating și pe noi într-o mică măsură, cum putem să nu ascultăm porunca Lui iubitoare de oameni? Pentru că porunca Lui ne cere iubire, milă, iertare, omenie. El ne cere să îndreptăm lucrurile rele din societate și nu să le ascundem.

Și îndreptarea noastră începe cu iertarea aproapelui nostru. Iertarea lui mă vindecă și pe mine și îl vindecă și pe el. Pentru că iertarea reciprocă înseamnă alungarea demonilor de la noi și chemarea slavei Lui în noi.

...Suntem cu 3 zile înainte de praznicul adormirii Născătoarei de Dumnezeu. De praznicul celei care ne-a făcut darul cel mai mare, nouă, tuturor oamenilor, acela că ni L-a adus pe Dumnezeu printre noi[361]. Căci atunci când spunem că ea este Θεοτόκος[362] [Teotocos], adică *de Dumnezeu Născătoare*, spunem că ea L-a născut cu adevărat pe Fiul lui Dumnezeu întrupat. Și când, pe 15 august, prăznuim adormirea ei cea de scurtă durată, urmată de ridicarea ei și cu trupul la cer de către Domnul, și

---

[361] „În omilia din 1 august 2018 de la parohia *Târzii*, Preasfințitul Părinte Ignatie [Trif] a atras atenția credincioșilor că Maica Domnului a făcut cel mai frumos dar [umanității]: [acela că] L-a adus pe Dumnezeu printre oameni", *cf.*

http://basilica.ro/maica-domnului-ne-a-facut-cel-mai-frumos-dar-l-a-adus-pe-dumnezeu-printre-oameni-episcopul-ignatie/.

[362] *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Θεοτόκος.

arătarea ei ca deplin desăvârșită și pururea rugătoare pentru noi, prin praznicul ei vestim tuturor măsura desăvârșirii noastre. Căci cea mai sfântă ființă a întregii creații e Preacurata Fecioară Maria, de Dumnezeu Născătoarea, cea care a urmat întru toate pe Dumnezeu.

Să ne rugăm, așadar, Născătoarei de Dumnezeu, ca să ne lumineze și să ne bucure și să ne întărească spre a prăznui cum se cuvine praznicul ei și să ne dea cuvânt spre bucuria și folosul tuturor! Amin.

Predică la Adormirea Născătoarei de Dumnezeu [15 august 2018]

Iubiții mei[363],

mormântul Născătoarei de Dumnezeu este în Ierusalim, în Valea Kidron [קִדְרֹ֫ון] [Iirmiahu 31, 40, WTT], aflată la poalele Muntelui Măslinilor[364]. Și el este un mormânt gol, după cum se poate observa[365], precum este și cel al Fiului ei.

---

[363] Începută la ora 17. 25, în zi de miercuri, pe 8 august 2018. Soare, 31 de grade.

[364] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Tomb_of_the_Virgin_Mary.

[365] Fotografia cu mormântul Maicii Domnului am preluat-o de aici: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/9b/4972-20080122-0741UTC--jerusalem-mary-sarcophagus.jpg.

Și mormântul ei este gol, pentru că nu conține trupul Maicii Domnului. Căci trupul celei Preacurate este în cer. Pentru că ea este vie în cer, și cu sufletul și cu trupul, și e pururea rugătoare pentru noi, păcătoșii.

Și moartea ei, din punct de vedere liturgic, este numită „adormirea [ἡ κοίμησις][366] Preasfintei Stăpânei noastre [τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν], a Născătoarei de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria [Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας]”[367]. Pentru că a fost de scurtă durată. Căci la trei zile după înmormântarea ei, Sfinții Apostolii nu au mai găsit în mormânt preasfântul ei trup, pentru că fusese mutat la cer de Domnul[368].

Și la înmormântarea ei, potrivit Slujbei praznicului, au participat Puterile cerești și Sfinții Apostoli, cei aduși în mod minunat pe norii slavei celei dumnezeiești, dimpreună cu Sfântul Iacovos, fratele Domnului[369]. Însă în Slujba Sfântului Sfințit Mucenic Dionisios Areopagitul, din 3 octombrie, găsim o cântare în care ni se spune că la înmormântarea Născătoarei de Dumnezeu au participat și Sfinții Ierarhi Dionisios, Ieroteos și Timoteos, dimpreună cu Sfinții Apostoli[370]. Pe când în Slujba zilei de 4 octombrie, la pomenirea Sfântului Sfințit Mucenic Ieroteos, în

---

366 *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/377/sxsaintinfo.aspx

367 *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Aug/Aug15.html.

368 *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/377/sxsaintinfo.aspx și *Mineiul pe luna august*, ed. BOR 1894, p. 170-171.

369 *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Aug/Aug15.html.

370 Cântarea începe astfel: „Ἐν τῇ σεπτῇ κοιμήσει σου, Παναγία Παρθένε, παρῆν ὁ Διονύσιος, σὺν τῷ Ἱεροθέῳ, καὶ Τιμοθέῳ τῷ θείῳ, ἅμα τοῖς, Ἀποστόλοις...”, *cf.* http://glt.goarch.org/texts/Oct/Oct03.html.

ediția românească din 1929 există o cântare care nu apare în ediția grecească[371], care ne spune că: „de un chip aflându-te cu Apostolii, Ierotee, Domnul împreună cu aceștia te-a adus la îngroparea Preacuratei Sale Maici”[372]. Pe când, în Sinaxarul aceleiași ediții românești, găsim că Sfântul Ieroteos „a fost începătorul cântărilor la adormirea și îngroparea Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu în adunarea Sfinților Apostoli”[373].

Așa că, la înmormântarea Preacuratei Stăpâne, pe lângă Sfinții Apostoli, au participat și Sfinții Ierarhi Iacovos, Dionisios, Ieroteos și Timoteos.

Însă, pe când Sfinții doreau să o îngroape în mod evlavios pe Născătoarea de Dumnezeu, evreii căutau să-i ardă preacuratul ei trup...

Din scrierea Sfântului Ioannis Teologul despre adormirea Preacuratei Stăpâne și despre mutarea ei cu trupul la cer, aflăm că Domnul a trimis un mare Înger la Maica Sa, ca să-i vestească adormirea ei, și că el i-a adus o stâlpare de palmier din Paradis[374]. Și

---

[371] A se vedea:
http://glt.goarch.org/texts/Oct/Oct04.html.

[372] *Mineiul pe luna octombrie*, ed. BOR 1929, p. 55. Am actualizat textul citat.

[373] Idem, p. 60. Și aici am actualizat textul citat.

[374] Stephen J. Shoemaker, *Ancient Traditions of the Virgin Mary's Dormition and Assumption*, in col. *Oxford Early Christian Studies*, Pub. Oxford University Press, London, 2006, p. 351. Textul tradus în engleză e conform manuscrisului *Vatican grec 1982*. Potrivit Idem, p. 351, n. 1.

Iar în engleză el poartă titlul: „Narrative by St John, the Theologian and Evangelist [Povestirea Sfântului Ioannis, Teologul și Evanghelistul], concerning the Dormition of the All-Holy Theotokos [despre Adormirea Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu] and How the Undefiled Mother of Our Lord Was Translated [și (despre) cum Neîntinata Maică a

Îngerul i-a vestit faptul că adormirea ei se va petrece peste 3 zile și că vor veni la ea Apostolii Domnului[375].

Cu stâlparea primită de la Înger, Maica lui Dumnezeu s-a urcat pe Muntele Măslinilor. Și atunci, pomii și-au plecat capetele lor și au cinstit stâlparea de palmier din mâna ei[376]. Îngerul îi făgăduiește că o va învia a 4-a zi de la adormirea ei și că o va muta în Paradis[377]. Iar când va veni să ia sufletul ei, el va fi împreună cu Puterile cerești, care vor cânta înaintea ei[378].

Când Născătoarea de Dumnezeu a intrat în casa ei, casa s-a cutremurat de slava stâlpării din Paradis. Și ea a intrat în cămara ei și s-a spălat, apoi s-a îmbrăcat, binecuvântându-L pe Fiul ei și rugându-I-se Lui[379]. După rugăciune, Maica lui Dumnezeu și-a trimis slujitoarea casei la rudeniile și la cunoscuții ei, ca să îi cheme la sine. Și când aceștia au venit, ea le-a prevestit faptul că a doua zi va adormi și le-a cerut ca două zile și două nopți să rămână lângă trupul ei, adică timp de 3 zile, fiecare cu un luminător frumos în mână[380]. Și ei au ascultat-o și așa au făcut!

Dimpreună cu cei mai apropiați ai ei, Născătoarea de Dumnezeu s-a rugat[381], apoi au vorbit „unul cu altul despre lucrările cele mari ale lui Dumnezeu [și despre] semnele și minunile pe care El le-a lucrat prin Maica Sa”[382]. Și când Preacurata Stăpână și-a

---

Domnului nostru a fost mutată (de pe pământ la cer)]”, *cf.* Idem, p. 351.

[375] Idem, p. 352.

[376] Idem, p. 354.

[377] Idem, p. 355.

[378] Ibidem.

[379] Idem, p. 356-357.

[380] Idem, p. 358.

[381] Ibidem.

[382] Ibidem.

terminat rugăciunea, atunci, deodată, Sfântul Ioannis Teologul a venit la ea pe norul slavei celei dumnezeiești. Și el intrând în casă, Maica lui Dumnezeu s-a tulburat și a început să plângă la vederea sa, după care i-a vorbit Sfântului Ioannis[383]. Și i-a spus că a doua zi ea va adormi, după care i-a cerut ca să vegheze asupra trupului ei și să-l îngroape în mormânt. Să îi păzească trupul, dimpreună cu ceilalți Apostoli ai Domnului, de mai marii preoților evreiești[384]. Căci Maica lui Dumnezeu auzise planul lor mârșav, care era acesta: „Când vom afla trupul ei, noi vom face ca să fie ars, fiindcă din ea a ieșit Înșelătorul"[385]. Pentru că „Înșelătorul" Îl numeau evreii necredincioși pe Domnul și nu Mântuitorul nostru, al tuturor!

Și Sfântul Ioannis a dorit atunci să moară în locul Maicii lui Dumnezeu, umplându-se de lacrimi la aflarea acestei vești. Însă ea l-a luat cu sine pe Sfântul Ioannis și a pus mulțimea să cânte psalmi. Și în cămara ei de rugăciune, Maica lui Dumnezeu i-a spus lui rugăciunea pe care Îngerul i-a dat-o ei[386]. După care i-a dat o sfântă carte, în care i-a spus că în ea este taina. Căci, „pe când El avea 5 ani, Învățătorul a descoperit toate lucrurile creației și El ți le-a pus ție și celor 12 în aceasta"[387].

După care Maica lui Dumnezeu i-a arătat Sfântului Ioannis Teologul veșmintele ei de îngropare și tot ce trebuie să se facă pentru trupul ei. Și i-a spus Sfântului Ioannis, ca, la adormirea ei, cele două tunici pregătite de ea să fie date la două văduve

---

383 Idem, p. 358-359.
384 Idem, p. 359.
385 Ibidem.
386 Idem, p. 359-360.
387 Idem, p. 360.

anume[388]. După care Născătoarea de Dumnezeu i-a dat stâlparea primită de la Înger Sfântului Ioannis, pentru ca el să o poarte înaintea ei la îngropare.

Și atunci au venit, ca un tunet, pe norii slavei celei dumnezeiești, și ceilalți Sfinți Apostoli ai Domnului, fiind 11 la număr[389]. Adică în afara Sfântului Tomas.

Primul venit a fost Sfântul Petros, apoi Sfântul Pavlos. Și Sfinții Apostoli s-au îmbrățișat unul pe altul, privindu-se cu bucurie unul pe altul și minunându-se de modul cum au fost adunați împreună în același loc. Căci toți s-au aflat deodată la ușa casei Maicii Domnului. Și și-au propus să se roage împreună, pentru ca să înțeleagă motivul pentru care au fost adunați la un loc de Dumnezeu. Rugăciunea a făcut-o Sfântul Apostol Petros[390] și ea a fost aceasta:

„Doamne Dumnezeule, Cel care șezi pe carul Heruvimilor, Care șezi în cele înalte și privești asupra celor smeriți, Care locuiești în lumina cea neapropiată, în veșnica odihnă, [în] taina cea ascunsă în care mântuitoarea Cruce a fost descoperită! Noi facem același lucru când ne ridicăm mâinile noastre în chipul Crucii Tale, astfel încât, prin recunoașterea acesteia, noi vom primi odihnă. Căci Tu ești odihna pentru mădularele cele obosite, Tu dezlegi ostenelile cele grele, Tu ești Cel care descoperi comorile cele ascunse, Tu ai sădit bunătatea Ta în noi. Căci cine dintre dumnezei este la fel de milostiv ca Tatăl Tău? Iar Tu să nu-Ți îndepărtezi bunăvoința Ta de la noi! [Căci] cine este la fel de milostiv ca Tine? Doar Tatăl Tău este foarte milostiv[, asemenea Ție], fiindcă El îi mântuie de rău pe cei care nădăjduiesc în El.

---

[388] Ibidem.

[389] Ibidem.

[390] Idem, p. 360-361.

Voia Ta a biruit toată dorința. Credința Ta a zdrobit minciuna. Frumusețea Ta a învins drăgălășenia. Umilința Ta a scos afară orice înfumurare. Tu ești Cel singur viu și Cel care ai învins moartea, [ești] odihna noastră care a dezrădăcinat moartea [și ne dai nouă] slava milei Tale, pe care ai trimis-o de la Duhul Tatălui Adevărului. Emmanuile, Emmanuile, Maranata [Μαρανaθα][391]/ vino, Doamne, de acum [și] până în vecii vecilor! Amin”[392].

Și când au spus *Amin*, Sfinții Petros și Andreas s-au îmbrățișat unul pe altul, iar Sfântul Ioannis, în mijlocul lor fiind, a cerut binecuvântare de la toți. Și toți s-au îmbrățișat unul pe altul. Și Sfinții Petros și Andreas l-au întrebat pe Sfântul Ioannis cum de a ajuns aici și de câte zile este aici. Iar Sfântul Ioannis le-a răspuns că era în cetatea Sardis [Σάρδεις][393], dimpreună cu 28 de ucenici care crezuseră în Domnul și că a fost ridicat de un nor din mijlocul lor și adus aici. Iar de la Maica lui Dumnezeu a aflat că a fost adus pentru îngroparea ei[394].

Iar când Apostolii au intrat în casa ei, au numit-o pe Născătoarea de Dumnezeu „Maica tuturor celor mântuiți”[395].

Și ea s-a bucurat văzându-i și a vorbit cu ei și L-a binecuvântat pe Fiul ei, numindu-L „Marele Heruvim al Luminii”[396]. Și I-a mulțumit Fiului ei, pentru că Domnul Și-a împlinit făgăduința față de ea,

---

[391] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Maranatha.

[392] Stephen J. Shoemaker, *Ancient Traditions of the Virgin Mary's Dormition and Assumption*, ed. cit., p. 361-362.

[393] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Sardes.

[394] Stephen J. Shoemaker, *Ancient Traditions of the Virgin Mary's Dormition and Assumption*, ed. cit., p. 362.

[395] Ibidem.

[396] Ibidem.

aceea că „Eu voi trimite toți Apostolii la tine, când tu vei ieși din trup”[397]. Când vei adormi...

Și Maica lui Dumnezeu le-a arătat și celorlalți Sfinți Apostoli veșmintele ei de îngropare[398]. După care Sfântul Petros a predicat tuturor celor prezenți[399].

La răsăritul soarelui, în ziua adormirii sale, Preacurata Stăpână s-a rugat afară, după care a intrat în casă și s-a întins pe pat. Și Sfântul Petros sta la capul ei, iar Sfântul Ioannis la picioarele sale, iar ceilalți Sfinți Apostoli erau împrejurul patului.

Iar la ceasul al treilea din zi s-a făcut un tunet mare și a început să se simtă o mireasmă dulce-mirositoare, încât toată lumea a adormit din cauza dulceții prea mari a miresmei, în afară de 3 fecioare[400]. Căci Domnul le-a făcut să rămână treze pe aceste 3 fecioare, pentru ca ele să dea mărturie despre adormirea Preasfintei Maicii Sale. Și, de îndată, Domnul nostru Iisus Hristos a venit pe norii slavei Sale, dimpreună cu o mulțime nenumărată de Sfinți Îngeri, și a intrat în cămara Maicii Sale, dimpreună cu Arhanghelii Mihail și Gavriil, pe când ceilalți Îngeri cântau imne în afara cămării Stăpânei noastre. Și Domnul Și-a îmbrățișat Apostolii, acolo, lângă patul Maicii Sale! După care ea L-a binecuvântat pe Fiul ei[401], spunându-I:

„Te binecuvintez pe Tine, pentru că ai făcut ceea ce ai făgăduit și nu ai întristat duhul meu! Mi-ai făgăduit că Tu nu vei îngădui Îngerilor să vină la sufletul meu, ci că Tu vei veni la el. Și aceasta s-a

---

397 Idem, p. 363.
398 Ibidem.
399 Idem, p. 363-364.
400 Idem, p. 364.
401 Idem, p. 364-365.

petrecut cu mine, Doamne, după cuvântul Tău! Cine sunt eu, cea smerită, că am fost găsită vrednică de o astfel de slavă?”[402]. Și după aceste cuvinte, Născătoarea de Dumnezeu și-a sfârșit viața ei cea pământească, zâmbind cu fața ei spre Domnul. Pentru că El a îmbrățișat-o pe Maica Sa și a luat sufletul ei și l-a pus în mâinile Arhanghelului Mihail[403], „înfășurându-l în învelișuri strălucitoare indescriptibile”[404], adică în slava Lui cea dumnezeiască.

Căci moartea e luarea sufletului nostru din trup, despărțirea lui de trupul nostru, care rămâne fără viață. Însă, dacă sufletul nostru e plin aici de slava lui Dumnezeu, atunci trupul nostru va rămâne după moarte plin de har, după cum și sufletul nostru va pleca le cer în slava lui Dumnezeu. Și Sfintele Moaște de pe pământ atestă sfințenia sufletului din ceruri.

Iar Sfinții Apostoli au fost martorii adormirii Preacuratei Stăpâne! Căci ei au văzut în mod mistic, în slava lui Dumnezeu, cum Domnul a dat sufletul Maicii Sale în mâinile Arhanghelului Mihail. Și au văzut sufletul ei sub forma desăvârșită a chipului uman, dar de 7 ori mai alb decât soarele[405].

Iar Domnul i-a spus Sfântului Petros să păzească cu sârguință trupul Maicii Sale, care este locuința Lui, să iasă în stânga cetății și acolo va găsi un mormânt nou, în care va îngropa trupul ei și să rămână acolo, la mormânt, până El îi va vorbi[406]. Și când Domnul a spus acestea lui Petros, în mod minunat trupul Maicii Sale a vorbit și a spus: „Pome-

---

[402] Idem, p. 365.
[403] Ibidem.
[404] Ibidem.
[405] Idem, p. 365 și Idem, p. 365, n. 39.
[406] Idem, p. 366.

nește-mă, Împăratul slavei! Pomenește-mă, căci eu sunt făptura Ta! Pomenește-mă, că am păzit comoara pe care mi-ai încredințat-o mie!". Și atunci Domnul a spus trupului Maicii Sale: „Nu te voi părăsi, mărgăritarul Meu, comoara [Mea] cea nestricată! În niciun caz nu voi părăsi comoara, care a fost pecetluită până a fost cercetată". Și după ce a spus acestea, Domnul S-a înălțat la ceruri de îndată[407].

Ce au făcut Sfinții Apostoli după ce au rămas cu trupul Maicii Domnului pe pat? Au fost mereu atenți la el! Așa după cum le spusese Domnul. Atenți la trupul ei. Iar cele trei fecioare s-au apropiat de trupul Maicii Domnului și l-au pus pe un catafalc. Iar când Sfinții Apostoli au ridicat catafalcul, Sfântul Petros a luat stâlparea din Paradis și a încununat catafalcul cu ea, el cântând Ps. 113, conform LXX[408].

Iar Domnul și Îngerii Săi erau în norii slavei Sale, Îngerii cântând în mod nevăzut imne înaintea catafalcului, dar de la distanță. Cineva a auzit numai sunet de mulțime multă, astfel că a dat de veste și tot Ierusalimul a ieșit să vadă ce se petrece. Iar când marii preoți evreiești au auzit strigătul și sunetul imnelor, ei s-au tulburat și au întrebat ce este. Și li s-a spus că „Maria a ieșit din trup, iar Apostolii s-au adunat împrejurul ei, cântând imne"[409].

Și ce au făcut atunci marii preoți ai lui Israil? S-au satanizat! Pentru că Sfântul Ioannis Teologul ne spune aici: „și numaidecât Satanas a intrat întru ei [and immediately Satan entered into them], zicând [saying]: «Să ne ridicăm și să ieșim [Let us get up and go out], și să-i ucidem pe ei [and kill them] și să

---

[407] Ibidem.

[408] Idem, p. 366 și Idem, p. 366, n. 42.

[409] Idem, p. 366.

ardem trupul care L-a purtat pe Acel Amăgitor [and burn the body that bore That Deceiver]!»[410].

Și ei au ieșit cu arme și cu scuturi ca să îi ucidă pe cei care duceau trupul Maicii Domnului spre mormânt...

Însă Domnul nu a îngăduit aceasta! Pentru că numaidecât Îngeri nevăzuți i-au lovit cu orbire și ei și-au zdrobit capetele de ziduri, căci nu mai vedeau pe unde merg.

Numai unul dintre ei, cu îngăduința lui Dumnezeu, a văzut ceea ce se petrecea. A văzut cum Sfinții Apostoli purtau catafalcul cel încoronat și cum cântau imne.

De aceea, înfuriat, a zis: „Iată, locuința Jefuitorului poporului nostru [Behold, the dwelling place of the Despoiler of our people], ce slavă primește ea astăzi [what glory she receives today]!"[411].

Și, în furia lui, acesta a venit spre catafalc și dorea să îl răstoarne și l-a apucat de unde era stâlparea cea din Paradis. Dar, numaidecât, a rămas cu mâinile agățate de catafalc, fiindu-i tăiate brațele sale[412].

– Cine i le-a tăiat?

– Îngerul Domnului!

De aceea, omul imediat a început să strige și să se roage de Apostoli.

Și cel care era în chinuri a început să spună amănunte foarte interesante. Mai întâi de toate că el a fost al 3-lea dintre cei care l-au ispitit pe Petros și l-au făcut să se lepede de Domnul. Și când Sfântul Petros i-a cerut să creadă în Domnul, Iefonias

---

[410] Ibidem.

[411] Idem, p. 366-367.

[412] Idem, p. 367.

[Ἰεφονίας][413] a spus că el știe că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu[414]. Pentru că poporul lui Israil L-a omorât pe Hristos, știind că El este Fiul lui Dumnezeu[415]. La care mărturie Sfântul Petros i-a spus: „Dacă acum crezi cu toată inima ta, mergi și sărută trupul Mariei, zicând: «Eu cred, o, Fecioară, Născătoare de Dumnezeu, Maică curată, în Cel născut din tine, [în] Domnul și Dumnezeul nostru!»”[416].

Iar Iefonias, care era mare preot al lui Israil, și căruia Îngerul Domnului îi tăiase mâinile, și-a înălțat glasul în limba ebraică și, plângând, a binecuvântat-o pe Preacurata Stăpână timp de trei ceasuri. Și el nu a lăsat pe nimeni să se atingă de cataflacul ei, aducând mărturii din Sfânta Scriptură că Născătoarea de Dumnezeu este templul lui Dumnezeu și ușa cerului, Sfinții Apostoli auzind lucruri mari și minunate de la el[417].

De aceea, văzând convertirea lui cea profundă, Sfântul Petros l-a trimis să-și ia mâinile înapoi. Și el a zis: „În numele Domnului Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, și al Mariei, porumbița cea curată, cea ascunsă în bunătatea Sa, să mi se lipească mâinile la loc fără cusur!”. Și imediat el s-a vindecat!

După care Sfântul Petros i-a dat stâlparea din Paradis și l-a trimis în cetate, ca să îi vindece de orbire pe toți cei care vor crede în minunea vindecării lui. Și Iefonias a ascultat și a adus multă

---

[413] Iohannis, *Liber de Dormitione Mariae*, în Constantinus Tischendorf, *Apocalypses apocryphae*, Ed. Herm. Mendelssohn, Lipsiae, 1866, p. 110.

[414] Stephen J. Shoemaker, *Ancient Traditions of the Virgin Mary's Dormition and Assumption*, ed. cit., p. 367.

[415] Ibidem.

[416] Idem, p. 367-368.

[417] Idem, p. 368.

roadă! Căci atunci când s-a întors la Sfântul Petros, el a adus o mare mulțime de oameni la dreapta credință[418].

Sfinții Apostoli și-au continuat drumul, au înmormântat trupul Maicii Domnului și au stat de pază la mormânt[419].

Din cap. al 45-lea al scrierii de față, noi aflăm un alt amănunt important: și anume că Sfântul Pavlos, la acea dată, era încă la începutul vieții sale în Hristos[420]. Și lor, celor adunați la mormântul Maicii Domnului, li S-a arătat Domnul, dimpreună cu Arhanghelii Mihail și Gavriil, și au văzut mii de Îngeri lăudând înaintea Domnului. Și Domnul i-a poruncit lui Mihail să ia trupul Maicii Sale și să-l ducă în Paradis. Și el a fost dus sub Pomul vieții. Și Mihail a adus și sufletul ei și l-a pus în propriul ei trup. După care Domnul Și-a întors Apostolii la locurile de unde i-a adus, pentru a lucra pentru mântuirea lumii[421]. Și astfel, cele 48 de capitole ale scrierii se termină aici.

În *Despre mutarea Fericitei Maria Fecioara* [De transitu Beatae Mariae Virginis], Îngerul Domnului i-a vestit adormirea ei cu 3 zile înainte[422], iar cele 3 fecioare care nu au adormit se numeau Șifrah [שִׁפְרָה] [Șemot 1, 15, WTT], Abigail [אֲבִיגָיִל][423] și Zaël (numele ei latinizat)[424]. Cei aduși de norii slavei dumnezeiești au fost Ioannis și Iacovos, fratele său, Petros și Pav-

[418] Ibidem.

[419] Ibidem.

[420] Ibidem.

[421] Idem, p. 369.

[422] Constantinus Tischendorf, *Apocalypses apocryphae*, ed. cit., p. 114.

[423] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Abigail.

[424] Constantinus Tischendorf, *Apocalypses apocryphae*, ed. cit., p. 115.

los, Andreas, Filippos, Lucas, Barnabas, Bartolomeos, Matteos, Mattias, Simon Cananitis, Iudas și fratele său, Nicodimos și Maximianos, dimpreună cu mulți alții[425].

Preacurata Stăpână a adormit la ceasul al 3-lea din zi, într-o zi de duminică [die dominica hora tertia][426]. Informație din cap. al 11-lea al scrierii. Pentru ca în cap. al 13-lea să se vorbească despre intrarea lui Satanas în evrei, care au plănuit să ardă trupul Maicii Domnului. Însă au fost loviți cu orbire și nu și-au putut duce planul la îndeplinire[427].

Cel care a îndrăznit să se atingă de catafalcul Stăpânei noastre se numește aici Ruben[428][רְאוּבֵן][429]. Și el a crezut în Hristos și s-a făcut creștin[430].

Sfinții Apostoli au pus cu mare cinste [cum magno honore] în mormânt trupul Maicii Domnului, plângând și cântând înaintea lui cu dragoste și cu dulceață [amore et dulcedine][431]. Iar Sfântul Tomas a fost martorul urcării trupului Maicii Domnului la cer, moment în care i-a aruncat brâul [cingulum] cu care ea se încingea[432].

Și brâul Maicii Domnului a ajuns până la noi, cei de azi, ca o mare binecuvântare, păstrându-se într-o Mănăstire de Maici din Grecia, care e numită Μονή Παναγίας Κάτω Ξενιάς [Mănăstirea Preasfintei

---

425 Idem, p. 116.

426 Idem, p. 117.

427 Idem, p. 118.

428 Ibidem.

429 *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Reuben_(son_of_Jacob).

430 Constantinus Tischendorf, *Apocalypses apocryphae*, ed. cit., p. 119.

431 Ibidem.

432 Idem, p. 121.

Cea străină de Jos][433]! El a fost adus de mai multe ori în România și arată astfel[434]:

Sfântul Modestos, Patriarhul Ierusalimului, în encomionul[435] său la Adormirea Născătoarei de Dumnezeu, ne spune că trupul Pururea Fecioarei Maria nu a cunoscut stricăciunea atunci când a fost pus în mormânt[436].

Sfântul Andreas, Arhiepiscopul Cretei, în Predica a 12-a, o predică la praznicul Adormirii Născătoarei de Dumnezeu[437], amintește de mărturia Sfântului Dionisios Areopagitul cum că a participat la îngroparea Maicii Domnului, alături de alți Sfinți[438].

---

433 *Cf.* https://www.pemptousia.gr/2016/07/stin-iera-moni-panagias-kato-xenias/ și https://doxologia.ro/locuri-de-pelerinaj/manastirea-kato-xenia-grecia.

434 Am preluat fotografia de aici: http://parohiamaiacatargi.ro/files/2017/05/20170517_175531643.jpg.

435 Cuvântarea de laudă. Editată în PG 86, col. 3277-3312.

436 PG 86, col. 3293.

437 Publicată în PG 97, col. 1045-1072.

438 PG 97, col. 1061. În traducerea Părintelui Dumitru Stăniloae: „căci și noi [adică el, Sfântul Dionisios Areopa-

A 13-a Predică a Sfântului Andreas Criteanul e închinată tot praznicului de azi[439], cât și a 14-a[440]. Și în ambele predici Născătoarea de Dumnezeu e numită Împărăteasa noastră[441].

Sfântul Ioannis Damaschinos, în encomionul său la acest praznic[442], o numește Stăpâna noastră[443]. Pentru că Născătoarea de Dumnezeu e Împărăteasa și Doamna noastră care locuiește în cer[444]. În a doua sa Predică la acest praznic[445], Sfântul Ioannis ne mărturisește faptul că Născătoarea de Dumnezeu și-a dat sufletul în mâinile Fiului ei[446].

După care, în cap. al 18-lea al predicii, Sfântul Ioannis ne spune că Sfinții Îngeri au cântat trei zile imne la mormântul Maicii Domnului, după care au încetat. Și atunci a venit și Sfântul Tomas[447].

Și Sfântul Ioannis Damaschinos atestă aici prezența Sfinților Ierarhi Timoteos, Dionisios și Ieroteos

---

gitul], [după] cum știi [se referă la Sfântul Timoteos, căruia îi scria], și el [Sfântul Ieroteos, despre care îi vorbea], și mulți din Sfinții noștri frați ne-am unit în înțelegerea trupului de viață începător și de Dumnezeu încăpător [al Născătoarei de Dumnezeu], ba a fost în aceasta și Iacovos, fratele Domnului, și Petros", *cf.* Sfântul Dionisie Areopagitul, *Opere complete* și *Scoliile* Sfântului Maxim Mărturisitorul, cu trad., introd. și note de Pr. Dumitru Stăniloae, ed. îngrijită de Constanța Costea, Ed. Paideia, București, 1996, p. 145. Am actualizat textul citat.

[439] Publicată în PG 97, col. 1071-1090.

[440] Publicată în PG 97, col. 1089-1110.

[441] PG 97, col. 1088, 1104.

[442] Publicat în PG 96, col. 699-722.

[443] PG 96, col. 701.

[444] PG 96, col. 720.

[445] Publicată în PG 96, col. 721-754.

[446] PG 96, col. 736.

[447] PG 96, col. 749.

la Înmormântarea Maicii Domnului, pentru că citează și el mărturia Sfântului Dionisios Areopagitis[448].

În a 3-a Predică a Sfântului Ioannis Damaschinos la acest praznic[449], el ne spune că mormântul Maicii Domnului s-a făcut cel mai frumos Edem [Ἐδὲμ][450] pentru noi. Căci „Domnul Dumnezeu a sădit Paradisul în Edem [ἐφύτευσεν Κύριος ὁ Θεὸς Παράδεισον ἐν Εδεμ]" [Fac. 2, 8, LXX], iar mormântul Maicii Domnului s-a făcut cel mai frumos Edem pentru noi, pentru că ea este Paradisul bucuriei noastre.

Sfântul Ghermanos, Patriarhul Constantinopolului, în prima sa Predică la praznicul de azi[451], folosește pentru Stăpâna noastră sintagma „Preasfânta Maică a lui Dumnezeu"[452], dar și pe cea de „Maică a Vieții"[453]. În a doua sa Predică[454], o numește Παρθενομῆτορ [Fecioară-Maică][455], pe când în a 3-a[456], Sfântul Ghermanos subliniază mutarea ei cu trupul la cer[457].

Însă în niciuna din predicile patristice pe care le-am citat nu găsim amănuntele istorice bogate oferite de primele două texte sursă ale praznicului, pe care le-am discutat în predica de azi pentru prima oară.

Căci *Povestirea Sfântului Ioannis, Teologul și Evanghelistul, despre Adormirea Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu și (despre) cum Neîntinata Mai-*

---

[448] Ibidem.

[449] Publicată în PG 96, col. 753-762.

[450] PG 96, col. 756.

[451] Publicată în PG 98, col. 339-348.

[452] PG 98, col. 344.

[453] Ibidem.

[454] Publicată în PG 98, col. 347-358.

[455] PG 98, col. 349.

[456] Publicată în PG 98, col. 359-372.

[457] PG 98, col. 369-372.

că a Domnului nostru a fost mutată (de pe pământ la cer) și *Despre mutarea Fericitei Maria Fecioara* sunt considerate azi de diverși teologi drept sursele teologice ale praznicului de azi al Bisericii. Însă, în același timp, mulți dintre teologii lumii consideră că aceste două texte sunt „apocrife”, adică „false” și le tratează ca atare. Numai că Biserica nu ia aminte la diversele contestări ale surselor ei teologice, ci stă înrădăcinată în teologia ei.

De aceea, noi prăznuim azi adormirea Născătoarei de Dumnezeu, dar suntem încredințați de faptul că ea e vie în cer, și cu sufletul și cu trupul, și că se roagă neîncetat pentru noi. Pentru că avem mărturiile diverse ale Sfinților lui Dumnezeu, în care Maica lui Dumnezeu li s-a arătat ca vie și mereu atentă la viața noastră.

Fapt pentru care, în *Acatistul Adormirii Maicii Domnului*, noi o considerăm pe Născătoarea de Dumnezeu ca pe cea care, întru adormirea ei, nu ne lasă[458], nu ne uită pe noi. Iar dacă avem o relație vie cu Născătoarea de Dumnezeu, una plină de evlavie și de iubire față de persoana sa, atunci știm din destul grija ei și ajutorul ei maternal față de noi. Pentru că Maica lui Dumnezeu ne ajută în cele mai diverse situații într-un mod atât de duios, atât de cald, atât de iubitor, atât de maternal.

Ea se comportă ca o Maică față de noi, dacă noi trăim ca niște fii duhovnicești ai ei. Și dacă suntem fiii duhovnicești ai Maicii Domnului, pe care aceasta i-a învățat evlavia și dreapta închinare în fața lui Dumnezeu, atunci suntem fericiți. Pentru că fericirea reală o trăiești numai atunci când Îi slujești lui Dumnezeu cu adevărat.

---

[458] *Cf.* https://doxologia.ro/ceaslov/acatiste/acatistul-adormirii-maicii-domnului.

– Și ce înseamnă să Îi slujești Lui cu adevărat?

– Înseamnă să te simți mereu, în tot ceea ce faci, robul lui Dumnezeu! Așa cum și-a trăit toată viața sa Maica lui Dumnezeu, care s-a considerat pe sine „roaba Domnului [ἡ δούλη Κυρίου]" [Lc. 1, 38, BYZ].

Pentru că robul cel adevărat își știe întotdeauna statutul în fața Stăpânului său. El știe că îi aparține cu totul Stăpânului său și că tot lucrul cel bun pe care îl face, îl face numai împreună cu Stăpânul său.

De aceea, a ne lucra mântuirea sau a ne nevoi pentru mântuirea noastră în smerenie înseamnă a ne nevoi cu conștiința că suntem robii lui Dumnezeu. Și că orice facem noi, facem cu Dumnezeu și pentru El. Și când trăim cu Dumnezeu și pentru El, trăim și pentru semenii noștri, căci slujirea Lui implică și slujirea aproapelui nostru.

Pentru că Dumnezeul mântuirii noastre ne vrea pe toți la Sine, printr-o continuă răstignire interioară a voii noastre, pentru a face voia Lui. Și orice nevoință, ca postul care astăzi s-a încheiat, e o răstignire interioară a noastră.

De aceea, vom merge spre casele noastre cu bucurie, cu bucuria ascetică a postului și a praznicului pe care astăzi l-am trăit, ca să ne bucurăm în familia și în comunitatea noastră!

La mulți ani tuturor celor care astăzi își serbează ziua patronimică! Preacurata Stăpână să ne miluiască pe noi toți cu preasfintele ei rugăciuni și să ne bucure mereu prin ajutorul său cel pururea folositor! Amin.

Predică la Duminica a XII-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[459],

experimentul Rosenhan a dovedit faptul că ne putem preface la infinit, fără să se prindă prea mulți oameni. Că vor fi foarte puțini cei care își vor da seama că nu suntem nebuni, dacă noi ne prefacem că suntem nebuni, dacă noi jucăm teatrul că avem probleme psihice grave[460]. Pentru că, dacă te prefaci că ești nebun, poți trece aproape în ochii tuturor drept nebun. Căci nouă ne place să-i catalogăm imediat, fără prea mult discernământ, pe oamenii cu probleme, să îi considerăm într-un anume fel și să ne separăm interior și faptic de ei. Tocmai de aceea, cei nebuni cu adevărat, dacă știu să se prefacă, trăiesc printre noi fără griji și fac tot felul de fărădelegi și nedreptăți, dar sunt considerați oameni „buni" până la proba contrarie, pe când, dacă ai ajuns să fii crezut nebun sau dacă te prefaci că ești nebun la nivel social, aproape toți te vor crede nebun, pentru că e confortabil să nu ai de-a face cu nebunii. Ne spunem nouă înșine: „Nebunii sunt cu cei ca ei, la ospiciu, pe când noi, aici, suntem cu cei sănătoși!" și am terminat în mintea noastră problema. Pentru că nouă ne plac aceste simplificări care nu au nimic de-a face cu realitatea. Ne place să credem că îi cunoaștem pe cei din jurul nostru, că ne cunoaștem familia, că ne

---

[459] Predică începută la ora 9. 56, în zi de marți, pe 14 august 2018. Soare, 24 de grade.

[460] A se vedea: https://incredibilia.ro/experimentul-rosenhan-pacienti-psihiatri/ și https://en.wikipedia.org/wiki/Rosenhan_experiment.

știm foarte bine pe noi înșine. Și ne mințim în mod continuu cu presupusa noastră cunoaștere a altora datorită lenii de a gândi despre noi și despre alții.

– Și de ce nu ne dăm seama că cineva are o boală psihică gravă și că are nevoie de ajutorul nostru?

– Pentru că privim superficial oamenii, îi tratăm de la distanță, nu avem de-a face cu ei în mod real sau, chiar dacă am vrea să îi înțelegem, nu avem puterea să vedem cine sunt cu adevărat cei din fața noastră. Și cum i-am putea vedea pe alții, dacă pe noi înșine nu ne înțelegem? Sau cum am putea să înțelegem oamenii la modul profund, fără ajutorul slavei lui Dumnezeu? Căci Cel care ne luminează mintea ca să ne înțelegem și să îi înțelegem și pe alții e Dumnezeu. Dar dacă noi stăm tot timpul în întunericul patimilor noastre, cum am putea să vedem în sufletele oamenilor, fiind cu totul orbi duhovnicește?

De aceea, întâlnesc adesea oameni cu mari probleme psihice, de care nu se ocupă nimeni. Dar și cameleoni care pozează în oameni profunzi, raționali, chiar „duhovnicești", ei fiind până în gât în patimi și în obsesii grosiere. Dar pentru că mai nimeni nu are puterea de a le înțelege cameleonismul și problemele lor sufletești, ei trec, din păcate, drept „garanții" normalității noastre...

Tot la fel, cei care se prefac că sunt bucuroși, că sunt împliniți în viața lor, că familia lor e ok din toate punctele de vedere, că banii le aduc toată fericirea de care au ei nevoie, îi mint aproape pe toți cu bucuria lor aparentă, falsă, afișată.

Pentru că un om, atunci când vrea să mintă, începe să dea detalii tot mai realiste. Și dacă are nevoie să inventeze povești nesfârșite despre sine, atunci nu se simte deloc bine. Deși, de la un moment

dat încolo, specialiștii în minciună sunt cei mai expliciți, pentru că nu mai au simțul realității. Nu mai știu până unde pot minți...

– Și de ce nu-l mai au?

– Pentru că trăiesc de prea mult timp în minciună. Și-au construit în mod meticulos o biografie paralelă cu realitatea, muncesc continuu la rescrierea ei și vor ca toți să le creadă plastografia. Dar, dacă îi cunoști de ceva vreme pe experții în minciună, îți dai seama că ei nu au nicio direcție, că nu merg spre nicăieri, că nu au niciun ideal, că nu fac nimic toată ziua, tocmai pentru că nu au niciun scrupul. Modul lor de a fi e penibil, pentru că ei nu fac nimic ziditor, nimic fundamental în viața lor, dar sunt experți în a-și ecraniza viața.

Când ți-o povestesc, viața lor pare un film de Oscar, numai că ea nu are însușirea cea mai importantă: nu are realitate. Viața lor e o mascaradă de vorbe. Căci în spatele vorbelor nu stă nimic, în afară de niște oameni goi, singuri și plictisiți de ei înșiși...

...La prima vedere, cel care a venit și a zis: „Învățătorule cel bun [Διδάσκαλε ἀγαθέ], ce bine să fac [τί ἀγαθὸν ποιήσω], ca să am viață veșnică [ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον]?” [Mt. 19, 16, BYZ], pare un om bine intenționat. Pare să fi venit pentru lucruri mari, sfinte. Pare să fie un om de viitor...

Numai că atunci când Domnul îi spune că intrarea în viață, în viața duhovnicească, în viața cu Dumnezeu, se face prin păzirea poruncilor Lui [Mt. 19, 17] și, la cererea lui, Domnul îi spune care sunt poruncile [Mt. 19, 18-19] care te fac viu, tânărul Îi răspunde cu multă suficiență: „Pe toate acestea le-am păzit din tinerețea mea [Πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου]! Ce încă îmi lipsește [τί ἔτι ὑστερῶ]?” [Mt. 19, 20, BYZ].

Poate că tânărul le-a păzit, cum credem mulți dintre noi că păzim poruncile lui Dumnezeu...dar le-a păzit după mintea lui, fără consecințele reale ale înduhovnicirii personale. Le-a păzit după cum le-a înțeles el, în mod literalist și exterior sieși, adică nu le-a păzit deloc. Tocmai de aceea el era un om suficient sieși, un om care credea că le știe pe acestea, că are experiența lor, că e un om religios...

Pentru că tânărul nostru nu avea 80 de ani, ci să fi avut acolo vreo 20, dar se credea de 80 de ani la înțelepciune și experiență! Avea o părere hiperbolizată despre sine. El nu știa cu adevărat ce aduc în om poruncile lui Dumnezeu, ce sfințenie aduc ele, dacă le împlinești cu adevărat, și cum acestea ne împlinesc cu totul, și de aceea el era absorbit de ideea de performanță.

El se compara cu Domnul în mod nesimțit și credea că, dacă mai află de la El câteva lucruri, o să fie și el „un om desăvârșit". Pentru că așa fac tinerii mândri, când vin la oameni duhovnicești în vizită: vor să afle lucruri care să îi facă în câteva zile...„desăvârșiți"!

Nu le place să le spui că poruncile lui Dumnezeu sunt singurele care ne curățesc de patimi, ne luminează și ne desăvârșesc și că acelea stau mereu în fața lor și nu le împlinesc deloc!

Nu le place să le spui patimile lor și neștiințele lor inadmisibile de la o anumită vârstă!

Nu le place să le spui că nevoința zilnică înseamnă împlinirea noastră!

Pentru că ei cred, în înfumurarea lor, că tu, omul duhovnicesc, știi „o șmecherie" pe care ei nu o știu și, dacă le-o spui și lor, devin și ei „duhovnicești" și „nevoitori" ca tine. Devin și ei „celebri".

Căci dacă tânărul ar fi împlinit cu adevărat poruncile lui Dumnezeu, el s-ar fi simțit cu totul împlinit în viața lui, pentru că ar fi fost cu Dumnezeu. Nu ar mai fi cerut „mai mult" sau nu ar fi dorit „o desăvârșire rapidă", pentru că ar fi știut că în viața duhovnicească toate vin la timpul lor.

Pentru că cei care sunt plini de slava lui Dumnezeu sunt cu Dumnezeu și ei nu vor „mai mult" decât, ci vor doar să se împlinească voia lui Dumnezeu întru ei în mod zilnic, în mod continuu. Așa cum vedem că trăiau Sfinții Simeon și Anna, care așteptau pe „Mângâierea lui Israil [Παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ]" [Lc. 2, 25, BYZ], adică pe Domnul.

Căci cel care împlinește poruncile lui Dumnezeu, acela Îl așteaptă în mod continuu pe Domnul. Așteaptă ca El să Se reveleze pe Sine în viața lui, să îi reveleze voia Lui cu el. Căci conținutul poruncilor Sale constă tocmai în cunoașterea directă, personală a lui Dumnezeu. Dacă le împlinești cu adevărat, dacă împlinești poruncile Lui cu adevărat, atunci El Se revelează pe Sine cu adevărat în mod conștient, în mod simțit duhovnicește în viața ta.

Dar dacă poruncile Lui nu Îl aduc pe El în viața ta, dacă ele nu te intimizează cu Sine, dacă ele nu te introduc în slava lui Dumnezeu, în care El să Se reveleze ție, nu împlinești deloc poruncile Lui. Ci doar crezi că le împlinești...așa cum făcea și tânărul din Evanghelie, care credea că „a terminat" poruncile și că are nevoie de „ceva mai mult" decât acelea care te introduc în intimitatea cu Dumnezeu.

Însă noi nu avem nevoie decât de poruncile Lui, ca să Îl cunoaștem pe El! Noi avem nevoie să intrăm în porunci, adică în viața cu Dumnezeu și, în comuniune cu El, să fim învățați de El cele ale Sale. Pentru

că poruncile Lui sunt ușa spre El. Ușa duhovnicească ce ne introduce în intimitatea lui Dumnezeu.

De aceea, când Domnul a vrut să îl scoată pe tânăr din mințirea de sine, din biografia romanțată creată în mod mincinos de mintea lui, El l-a pus față în față cu viața lui. Și i-a spus: „Dacă voiești a fi desăvârșit [Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι], du-te [ὕπαγε], vinde averile tale [πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα] și dă celor săraci [καὶ δὸς πτωχοῖς] și vei avea comoară în cer [καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ] și vino, urmează-Mi Mie [καὶ δεῦρο, ἀκολούθει Μοι]!" [Mt. 19, 21, BYZ].

Iar Domnul, iubiții mei, i-a cerut cel mai ușor lucru tânărului! Pentru că un tânăr nu ajunge foarte bogat din munca sa, ci din averea primită de la părinții lui. Și de lucrurile pentru care nu ai trudit, te poți despărți foarte ușor. De aceea, a te despărți de averi și a-I urma lui Hristos atunci când ești tânăr e foarte ușor. Pentru că nu ai o viață a ta, o familie a ta și, dacă ai primit averi, ele nu ți-au pus capac, nu te-au făcut să fii un împătimit pentru ele.

Dar când Sfântul Matteos ne spune: „Și tânărul auzind cuvântul a plecat întristat [Ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον ἀπῆλθεν λυπούμενος], căci era având averi multe [ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά]" [Mt. 19, 22, BYZ], ne vorbește despre ce grea patimă e alipirea de lucruri, de bunuri, de averile tale. Despre cât de nocivă e patima aceasta, care distruge și tânăr și bătrân.

Căci dacă te gândești la cel bătrân, care a strâns și a strâns și a furat și a făcut fărădelegi pentru averea lui și de aceea ține cu dinții de ea, îl crezi că patima e înrădăcinată adânc în el și îi e greu să se lepede de ea. Dar tânărul, care primește averi multe, când se împătimește așa de repede de ele? Te poți împătimi de averi la 10, la 15, la 20 de ani, când încă nu cunoști

prea bine ce să faci cu ele sau le risipești pe toate mofturile?

Însă Domnul a scos în evidență alipirea de averi a tânărului, pentru ca să ne arate că tânărul nu avea nimic de-a face cu poruncile Sale. Căci primul lucru pe care îl învățăm atunci când împlinim poruncile lui Dumnezeu, când împlinim voia Lui, e că El este mai important decât orice altceva. Și, prin aceasta, începem să ne dezlipim de lucruri și de iubiri pătimașe. Dacă nu ne simțim tot mai liberi de lumea aceasta împlinind voia lui Dumnezeu, atunci suntem niște farsori. Așa cum era tânărul acesta, care pretindea că face voia lui Dumnezeu și că este un om religios!

Căci dacă ar fi făcut voia lui Dumnezeu, atunci nu ar fi fost alipit de averile sale. Și dacă ar fi dorit viața cu Dumnezeu, atunci el L-ar fi urmat numaidecât pe Domnul, ca toți ceilalți Apostoli ai Lui. Căci omul tânăr și credincios e un om entuziast, un om care dorește lucruri mari, desăvârșite. Și pe el e nevoie doar să îl chemi la voia lui Dumnezeu, că el imediat vine.

Dar când nu mai vine, atunci e semn că s-a prins în vreo patimă nenorocită. Și fie că e vorba de desfrânare sau de beție sau de droguri sau de delincvență sau de toate la un loc, tânărul rămâne în ele, în aceste patimi, dacă nimeni nu îl ajută să se vindece...

– Ce a făcut Domnul cu acest tânăr?

– I-a dat masca jos de pe față! L-a arătat așa cum era: un lăudăros și un împătimit pentru traiul bun. Se lăuda că împlinește poruncile lui Dumnezeu, dar nu le cunoștea interior, nu cunoștea consecințele lor dumnezeiești în viața omului și, când a fost chemat la viața evanghelică, la viața cu Dumnezeu, el a preferat averile sale. Și ori de câte ori preferăm altceva

decât pe Dumnezeu, preferăm patimile noastre. Ne preferăm pe noi înșine în locul Lui.

Și tocmai de aceea, pentru că ne preferăm patimile, „cu greu va intra cel bogat întru Împărăția cerurilor [δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν]” [Mt. 19, 23, BYZ]. Cel bogat în patimi cu greu va intra în Împărăție, pentru că nu-l interesează Împărăția, nu face eforturi pentru Împărăție. Căci eforturile pentru Împărăție înseamnă tocmai să te curățești de patimi. Și dacă te curățești de patimi, atunci ți-e foarte ușor să renunți la averi, la obiceiuri păcătoase, la cinstiri false, la prietenii pătimașe.

Așa că Domnul nu a cerut un lucru greu tânărului, atunci când i-a cerut să renunțe la averile sale primite de la părinți. Dacă tânărul ar fi fost un tânăr, adică un om nepervertit, ar fi făcut asta imediat. Așa după cum, dacă copilul e copil, lui îi e foarte ușor să te creadă când îi spui ceva, pentru că el crede orice îi spui. Și dacă îl iei de mână și îi spui că îl duci să îi dai o înghețată, el merge imediat cu tine, pentru că nu cunoaște teama. Cunoaște teama doar cel care a avut de-a face cu răufăcători, doar cine a cunoscut faptul că oamenii pot face rele incalificabile. Tot la fel, cunoaște „valoarea” averilor pentru plăcere, doar cel care a început să înțeleagă câte plăceri se pot cumpăra cu bani.

De aceea, tânărul nostru nu era un om religios, ci un petrecăreț în inima lui. Pentru că el începuse să știe din plin câte plăceri se pot cumpăra cu bani...Și de aceea a zis să rămână cu plăcerile decât cu desăvârșirea duhovnicească.

Numai că, aidoma lui, face majoritatea oamenilor de azi!...Pentru că ei se gândesc la „binele” grosier, la „binele” de acum, și nu la viața cea

duhovnicească. Și cei mai mulți oameni „se păstrează” pentru patimile lor și nu pentru Dumnezeu. Cei mai frumoși oameni fac bani din frumusețea lor exterioară, trecătoare, cât ține ea (și nu ține mult!), pe măsură ce se urâțesc interior din cale afară.

Așa după cum o tânără, pe Facebook, dedesubtul iconului ei, a scris: „Mai bine o diavoliță sexy decât o prefăcută bisericoasă”. Și da, tânăra arăta bine...dar numai pe afară! Pentru că și tânărul părea religios la nivel de limbaj, dar nu și la nivel de viață. Iar dacă nu vrei să fii o prefăcută, atunci poți să fii o Sfântă a lui Dumnezeu. Căci Sfinții sunt cu adevărat frumoși, atât pe afară, dar, cu precădere, pe dinăuntru. Pentru că frumusețea lor e slava lui Dumnezeu.

...În istorie, Sfinții nebuni pentru Hristos, cei care au mimat nebunia pentru ca să-I slujească în mod aspru lui Dumnezeu, au fost înțeleși foarte puțin. Doar câțiva din jurul lor i-au înțeles. Ceilalți i-au tratat ca pe niște nebuni veritabili.

Astăzi însă oricine poate fi considerat „nebun”, dacă interesele unora o cer. Decredibilizarea ta se poate face constant, dacă stai ca un nod în gât cuiva. Pentru că despre oricine se poate spune orice, adică se poate inventa orice acuză la adresa noastră.

Însă percepția publică asupra ta nu are nimic de-a face cu modul în care te vede Dumnezeu. Pentru că El ne vede așa după cum suntem noi și nu după cum spune unul sau altul că am fi. El ne vede cu totul adevărat, în mod deplin, în tot adevărul nostru, în comparație cu noi înșine, care ne putem vedea în mod deformat viața interioară. De aceea, dacă dorim să ne vedem așa cum suntem și să îi înțelegem și pe alții, trebuie să Îl rugăm pe Dumnezeu să ne lumineze. Să ne lumineze întunericul interior al patimilor noastre, pentru ca să ne vedem așa cum sun-

tem. Căci mântuirea noastră este cu putință numai cu Dumnezeu [Mt. 19, 25-26]. Amin!

Predică la Duminica a XIII-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[461],

parabola de azi [Mt. 21, 33-44] a fost prefațată de sublinierea tăioasă a Domnului, „că vameșii și curvele [ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι] intră înaintea voastră întru Împărăția lui Dumnezeu [προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεου]" [Mt. 21, 31, BYZ].

– Care voi?

– Cei care, ieri și azi, nu ne-am crezut și nu ne credem păcătoși notorii. Cei care nu ne simțim că am fi de râsul lumii. Pentru că mulți dintre noi admitem ca „păcătoși" doar pe cei cu păcatele la vedere, precum cei care iau mită sau cei care se culcă cu alții pentru bani, și minimalizăm păcatele ascunse, păcatele cu adevărat mari și grele, pe care nu ne temem să le înmulțim. Și nu ne temem să le înmulțim, pentru că nu știe nimeni că le facem. Căci dacă ne-ar ști și am ajunge de râsul lumii, ne-am teme să le facem.

Tocmai de aceea, cei cu păcatele la vedere, fiind judecați și minimalizați de mulți oameni, se întorc mai degrabă la pocăință și intră întru Împărăția lui Dumnezeu, în comparație cu cei care păcătuiesc în ascuns și nu se pocăiesc pentru păcatele lor.

Căci acesta e sensul cuvintelor Domnului: în Împărăția Mea intră cei minimalizați de către mulți, dar care se întorc la Mine cu multă pocăință. Pentru că oprobriul public poate fi mântuitor, atunci când înțelegem că oamenii disprețuiesc păcatele noastre.

---

[461] Începută la 9. 10, în zi de luni, pe 20 august 2018. Soare și răcoare, 24 de grade.

Pentru că disprețul lor poate naște în noi conștiința că Dumnezeu cu atât mai mult disprețuiește păcatele noastre, dacă oamenii pot produce atâta suferință prin disprețul lor la adresa vieții noastre păcătoase.

Și continuă Domnul: „Căci a venit către voi Ioannis [Ἦλθεν γὰρ πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης][Botezătorul], în[tru] calea dreptății [ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης] și nu ați crezut lui [καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ], dar vameșii și curvele au crezut lui [οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ]" [Mt. 21, 32, BYZ]. A venit Sfântul Ioannis către cei credincioși, ca să le vorbească despre dreptatea lui Dumnezeu, despre viața sfântă, dar credincioșii nu l-au primit, pentru că trăiau în suficiența lor. Considerau că credința nu are nevoie de pocăință și de o continuă schimbare a vieții. Dar l-au primit cei care au simțit că au nevoie să se pocăiască, adică cei disprețuiți de către mulți, ca vameșii și curvele.

Fapt pentru care, Domnul continuă și spune: „iar voi, văzându-i [pe cei care se pocăiau], nu v-ați pocăit după aceea, [ca] să credeți lui" [Ibidem], Sfântului Ioannis. Nu v-ați pocăit nici la predica Sfântului Ioannis Botezătorul, nici când i-ați văzut pocăindu-se pe cei păcătoși. Pentru că voi vă credeți „Drepți", voi vă credeți „ai lui Dumnezeu", dar nu împliniți voia lui Dumnezeu.

Și pentru ca să le vorbească despre ei înșiși, pentru ca să pună în oglindă chipul lor real, păcătoșenia lor cea plină de orgoliu, Domnul spune parabola păzitorilor de vie cei criminali.

– Adică ce face Domnul acum?

– Îi întărâtă, îi enervează la culme, pentru că le vorbește în mod explicit despre istoria crimelor lui Israil împotriva Sfinților Lui și despre ei, cei din fața

Sa! Și cei atinși de parabola Lui s-au manifestat ca atare: „Și auzind arhiereii și fariseii parabolele Sale [Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς Αὐτοῦ], au cunoscut că despre ei zice [ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει]" [Mt. 21, 45, BYZ]. Că despre ei zice adevărul. Că ei sunt aceia din parabolă.

Și pentru că lor le plăcea să ascundă murdăria neamului lui Israil sub preș și nu să se pocăiască pentru ea, căutau să Îl omoare pe Domnul. Căci, în mod pueril, ca și părinții lor, considerau că dacă îi omoară pe Sfinți, atunci scapă cu adevărat de ei. Fapt pentru care ei asta făceau: „și căutând să-L prindă pe El, se temeau de mulțimi, deoarece ca Profet Îl aveau pe El" [Mt. 21, 45, BYZ].

Adică mulțimile Îl considerau că e Profet, că e Profetul lui Israil din vremea lor, iar vameșii și curvele se pocăiau la predica Lui, dar nu se pocăiau și oamenii religioși, cei care credeau că Îl cunosc pe Dumnezeu și Îi slujesc Lui. Căci religioșii lui Israil stăteau față în față cu Dumnezeu întrupat și prezența Lui nu îi smerea, ci îi sataniza.

Însă acesta e Dumnezeul nostru! Dumnezeu este întotdeauna incomod pentru cei păcătoși. Dumnezeu îi indispune pe cei păcătoși, îi enervează la culme, îi scoate din sărite, pentru că El Se ia la ceartă cu criminalii religioși. Nu îi menajează.

– Și de ce ar fi fost arhiereii și fariseii lui Israil niște criminali religioși? Pentru că erau urmașii celor care îi omorâseră pe Sfinți sau pentru că plănuiau, la rândul lor, moartea Lui?

– Pentru că repetau în ei înșiși istoria infamă a lui Israil împotriva Sfinților Lui. Pentru că, la fel ca părinții lor, și ei știau cine este Cel din fața lor, pe Care ei căutau să-L omoare. Părinții lor știuseră că ei

îi chinuie și îi omoară pe Profeții lui Dumnezeu dar, cu toate acestea, au mers până la capăt.

Și Domnul, în parabola Sa, le profețește faptul că și ei vor merge până la capăt, ca și părinții lor. Pentru că „«Acesta este Moștenitorul [Οὗτός ἐστιν ὁ Κληρονόμος]! Veniți [δεῦτε], să-L omorâm pe El [ἀποκτείνωμεν Αὐτόν] și să ținem [noi] moștenirea Lui [καὶ κατάσχωμεν τὴν κληρονομίαν Αὐτοῦ]!». Și [Καὶ], luându-L pe El [λαβόντες Αὐτὸν], L-au scos afară din vie [ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος] și L-au omorât [καὶ ἀπέκτειναν]" [Mt. 21, 38-39, BYZ]. L-au scos afară din cetate, din Ierusalim, și L-au răstignit...

Pentru că Via [ἀμπελῶνα] lui Dumnezeu, adică Biserica Lui din Vechiul Testament, zidită de El în Israil [Mt. 21, 33], deși națională, nu avea un scop naționalist, ci planetar. Ea, Biserica Lui, nu trebuia să se închidă în sine, ci să se deschidă spre toți cu multă înțelegere. De aceea, evreii Vechiului Testament înțeleseseră că e nevoie de prozeliți, de convertiți dintre neamuri la credința lui Israil și încurajau prozelitismul, dar nu acceptau ideea că Biserica lui Israil e pentru toate neamurile, că ea trebuie să aibă o dimensiune mondială.

Însă când Domnul vorbește despre roadele [τοὺς καρποὺς] viței [Mt. 21, 34], ale Bisericii Sale, El ne spune că ele sunt incompatibile cu fanatismul religios și cu crima religioasă. Pentru că omul religios este omul smereniei, e omul pocăinței, e omul ascultării, e omul echilibrului și nu un răzvrătit, nu un asocial, nu un criminal cu motivații religioase. Căci atunci când le amintește adevărul istoric că părinții lor i-au bătut și omorât pe robii [τοὺς δούλους] lui Dumnezeu [Mt. 21, 35], trimiși la ei de către El, Domnul subliniază râvna falsă a acestora.

Și vorbește despre râvna lor falsă, dar și despre râvna noastră falsă pentru Dumnezeu, a celor de peste veacuri, dacă considerăm că a sluji lui Dumnezeu înseamnă a ne război continuu cu cei care cred sau nu cred în Dumnezeu. Pentru că interiorul credinței e format din evlavia față de Dumnezeu și nu din riposta continuă față de afirmațiile celorlalți. Căci riposta continuă se transformă într-o încrâncenare personală cu ceilalți, care produce multe derapaje.

Da, e nevoie de apologie ortodoxă în vremea noastră! Există oameni în Biserică, luminați de Dumnezeu, care pot răspunde în cunoștință de cauză la problemele de tot felul ale Bisericii și lumii noastre. Dar nu oricine poate face asta. Nu oricine își arogă militantismul pentru Biserică, face și bine Bisericii și lumii în general.

Căci, în mintea lor, poate că cei care i-au omorât pe Sfinții Profeți în Vechiul Testament, apoi pe Domnul și pe Sfinții Lui, au crezut că „fac bine" Bisericii și națiunii evreiești. Poate au crezut că, scăpând de ei, de Sfinții Lui, toată lumea „o va duce bine". Poate au crezut că nu mai e nevoie de robii lui Dumnezeu, de trimișii Lui la noi, ci de o înțelegere teologică care face abstracție de luminarea lui Dumnezeu, de voia Lui, și de mult ritualism.

Și azi, în Biserica Dumnezeului Celui viu, avem aceeași problemă! Pentru că pe mulți ne enervează Sfinții, ne enervează cei luminați de Dumnezeu, ne enervează cei care ne cer să ne schimbăm interior.

Cuvintele vii, cuvintele de la El, ne enervează teribil!

Coloana lor vertebrală ne indispune enorm de mult și, mai ales, nevoințele, faptele, operele lor, ale Sfinților Lui! Fapt pentru care căutăm cu tot dinadin-

sul să le minimalizăm, să le punem la îndoială sau să nu vorbim despre ele. Căci dacă nu vorbim, ni se pare că ele nu există...

În schimb, ne plac cei care ne vorbesc în mod rece despre Dumnezeu, cerebral, calculat, cei care slujesc fără implicare și nici nouă nu ne cer să ne implicăm în mod total, cei care edulcorează lucrurile la nesfârșit. Ne plac farsorii, pentru că seamănă cu noi. Farsorii predică despre moarte indiferent care le e tema predicatorială, iar nouă ne place gustul morții, gustul morții din predici, pentru că îl avem în tot sufletul și în tot trupul nostru.

Celebrăm, adică, moartea. Dar imediat ce sesizăm pe undeva viață, viață duhovnicească în cineva, imediat tratăm orice cuvânt al lui ca pe ceva subversiv. Și așa stau, de fapt, lucrurile! Pentru că orice lucru adevărat e un lucru subversiv. Orice lucru de la Dumnezeu periclitează, subminează imperiul minciunii predicatoriale. Pentru că în cuvântul de la Dumnezeu, în cuvântul luminat de Dumnezeu, există ordinea Lui profundă, adâncimile Lui, paradoxurile Sale dumnezeiești și multă viață dumnezeiască, care hrănesc oamenii avizi de viața lui Dumnezeu.

Cuvântul de la El ne face să scuipăm moartea din noi, pentru că vedem că viața are gustul care ne potolește setea. Viața Lui, care ne potolește setea și foamea, ne face bine și ne învață să ne lepădăm de minciună. Și minciuna din noi e orice păcat, orice patimă, orice înțelegere ideologică.

De aceea, iubiții mei, a fi om religios nu înseamnă a prăznui toată ziua moartea în noi înșine, ci a trăi la modul bucuros, exuberant, împlinitor viața cu Dumnezeu! A fi om religios nu înseamnă a fi, în primul rând, în conflict cu alții, ci în evlavie nesfâr-

șită față de Dumnezeu. Pentru că religiozitatea este trăsătura de caracter a celor care sunt absorbiți cu totul de relația lor cu Dumnezeu. Și, din aceasta, din religiozitatea noastră interioară, din relația noastră vie cu Dumnezeu, țâșnesc spre toți bucuria, înțelegerea, frățietatea, întrajutorarea.

Însă religiozitatea autentică nu are nimic de-a face cu ideologizarea. Omul credincios cu adevărat nu este partizanul fanatic al unui partid, al unei mișcări, al unei organizații. Pentru că ideologizările antagonice fragmentează societatea, pe când adevărata evlavie îi unește pe oameni. Adevărata evlavie zidește familia, zidește societatea, zidește viitorul.

Căci oamenii credincioși nu încearcă să îi elimine pe cei potrivnici lor, ci și-i asumă în rugăciunea și în iubirea lor. Oamenii credincioși vor schimbarea autentică a oamenilor, vor mântuirea oamenilor. De aceea vor o Biserică pentru toți și o lume pentru toți. O lume în care fiecare să își găsească împlinirea și mântuirea.

Însă, după cum cred că ați observat, Domnul nu lasă lucrurile nespuse până la capăt. El îi enervează pe escroci, după cum îi umple de multă evlavie pe cei credincioși. El nu dorește ca cineva să fie credincios de formă, de ochii lumii, ci El cere atașament total față de El, față de Dumnezeul mântuirii noastre.

De aceea, dacă vrem să fim ai Lui, dacă vrem să facem parte din Via Lui și să arătăm strugurii evlaviei în noi înșine, trebuie să acceptăm că tot cuvântul Lui este adevărul și că tot ceea ce El ne cere sunt lucruri neapărate pentru noi. Că nimic nu trebuie luat selectiv din poruncile Lui, căci astfel nu mai ajungem să Îi slujim Lui cu adevărat. Ci, pentru a-I sluji Lui, trebuie să împlinim în mod paradoxal toate porun-

cile Sale, care ne fac să Îl vedem pe El în noi așa cum El este. Amin!

Predică la tăierea capului Sfântului Ioannis Botezătorul [29 august 2018]

Iubiții mei[462],

Sfântul Ioannis Botezătorul a fost martirizat în cetatea Sevasti[463] [Σεβαστη], care era cetatea Samaria[464], și în Sevasti a fost îngropat trupul său[465]. Și cel care a poruncit tăierea capului[466] său a fost Împăratul Irodis Antipas [Ἡρῴδης Αντίπας][467], datorită dușmăniei Împărătesei Irodias [Ἡρῳδιάς][468] pe Sfântul Ioannis [Mc. 6, 19, BYZ].

Căci Irodias a apelat la șiretlicul dansului pentru a-l omorî pe Sfântul Ioannis. Fiica ei, Salomi [Σαλώμη][469], a dansat lasciv și l-a făcut pe împărat să

---

462 Începută în zi de sâmbătă, pe 25 august 2018, la 17. 12.

463 *Cf.* http://www.lumeacredintei.com/reviste/lumea-credintei/37329-2/popas-la-locul-taierii-capului-sfantului-ioan-botezatorul/.

464 *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Sebastia.

465 *Cf.* https://www.biblicalarchaeology.org/wp-content/uploads/holy-land-archaeological-treasure-hurt-124838029.html.

466 În *Marele Sinaxar grecesc*, praznicul de azi poartă numele: „Tăierea capului lui Ioannis Înaintemergătorul [Ἀποτομὴ κεφαλῆς Ἰωάννου Προδρόμου]", *cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/482/sxsaintinfo.aspx.

467 *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Ηρώδης_Αντίπας.

468 *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Ηρωδιάς.

469 *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Salome.

pună în aplicare făgăduința lui iresponsabilă [Mc. 6, 22-23]. Căci Irodis făgăduise: „«Cere-mi ce ai să vrei [Αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς] și îți voi da ție [καὶ δώσω σοι]!». Și s-a jurat ei că: «Ce ai să-mi ceri, îți voi da ție [῝Ο ἐάν με αἰτήσῃς, δώσω σοι], până la jumătate [din] împărăția mea [ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου]»" [Mc. 6, 22-23, BYZ].

Istoricul evreu Iosipos [Ἰώσηπος][470], în *Arheologia iudaică* [Ιουδαϊκή αρχαιολογία][471] , cartea a 18-a, a confirmat faptul că fiica lui Irodias a fost Salomi [Σαλώμη][472].

Salomi, cea care a dansat și i-a luat mințile împăratului...Așa cum adesea ne pierdem mințile și noi, bărbații, în fața femeilor desfrânate, care caută să ne înșele cu plăceri evanescente.

Salomi, cea care a primit capul Sfântului Ioannis pe un disc [πίναξ], așa după cum l-a cerut [Mc. 6, 25, 28, BYZ]. Iar după ce l-a primit, l-a dat mamei sale [Mc. 6, 28], celei care era capul răutăților în acest caz.

Căci capul Sfântului Ioannis a fost tăiat în temniță [Mc. 6, 28] noaptea târziu. Și când a fost adus celei bolnave de dușmănie, el a mustrat-o ca și mai înainte. Iar pentru ca limba lui să tacă, Irodias o împepa cu acul[473]...Și Irodias a luat capul Sfântului Ioannis și l-a batjocorit, îngropându-l lângă palatul

---

[470] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Josephus.

[471] Idem: https://el.wikisource.org/wiki/Ιουδαϊκή_αρχαιολογία.

[472] *Cf.* https://el.wikisource.org/wiki/Ιουδαϊκή_αρχαιολογία/ιη.

[473] *Cf.* http://paginiortodoxe.tripod.com/vsaug/08-29-taierea_capului_sf_ioan_botezatorul.html.

ei[474], în timp ce trupul Sfântului Ioannis a fost luat în taină de ucenicii săi și îngropat [Mc. 6, 29, BYZ][475].

...Și de ce avea atâta dușmănie Irodias pe Sfântul Ioannis Botezătorul? Pentru că el mustrase în mod public căsătoria ilegală a împărătesei, atunci când i-a spus lui Irodis: „Nu îți este legiuit ție [Οὐκ ἔξεστίν σοι] a avea pe femeia fratelui tău [ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου]!” [Mc. 6, 18, BYZ]. Pe cumnata lui. După cum nici nouă nu ne sunt îngăduite relațiile incestuoase. Adică relațiile sexuale între părinți și copii, între frați și surori, între rudele de sânge și cele duhovnicești. Pentru că aceste relații nu au de-a face cu curăția și evlavia vieții ortodoxe, ci cu o viață păgână[476].

[474] *Cf.* https://orthochristian.com/52051.html.

[475] *The Catena in Marcum. A Byzantine Anthology of Early Commentary on Mark*, edited and translated by William R.S. Lamb, Pub. Brill, Leiden & Boston, 2012, p. 296.

[476] Am preluat Sfânta Frescă de aici: https://www.antena3.ro/thumbs/big3/2017/08/29/taierea-capului-sfantului-ioan-botezatorul-ce-nu-ai-voie-sa-mananci-pe-29-august-475224.jpg.

Iar dacă împărăteasa cea netrebnică a dorit ca cinstitul cap al Sfântului Ioannis să fie pierdut cu desăvârșire, Biserica pomenește descoperirile cele minunate ale cinstitului său cap: prima (și a doua) pe 24 februarie[477], iar a treia pe 25 mai[478].

Căci Sfânta Mironosiță Ioanna [Ἰωάννα], femeia lui Huza [Χουζᾶ], care e pomenită pe 27 iunie[479], a văzut unde a îngropat Irodias capul Sfântului Ioannis. Și, în mod tainic, noaptea, ea l-a luat de acolo și l-a îngropat în muntele Eleon[480], în localitatea unde se născuse Împăratul Irodis[481].

Însă martirizarea Sfântului Ioannis Botezătorul prefigura răstignirea Domnului[482]. Moartea lui cea nedreaptă prefigura moartea cea cu totul nedreaptă a Domnului, a Celui fără de păcat. Pentru că El a murit pe Cruce pentru noi, fiind „ispășirea [ἱλασμός] ...pentru păcatele noastre [περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν], dar nu numai pentru ale noastre [οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον], ci și pentru ale întregii lumi [ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου]" [I In. 2, 2, BYZ].

---

477 A se vedea: http://www.synaxarion.gr/gr/sid/2234/sxsaintinfo.aspx. Deși praznicul din această zi se numește: „Aflarea cinstitului cap [Εὕρεσις τιμίας κεφαλῆς]...".

478 Idem: http://www.synaxarion.gr/gr/sid/3376/sxsaintinfo.aspx.

479 Idem: http://www.synaxarion.gr/gr/sid/3993/sxsaintinfo.aspx.

480 Muntele Măslinilor: https://en.wikipedia.org/wiki/Mount_of_Olives.

481 *Cf.* http://paginiortodoxe.tripod.com/vsfeb/02-24-aflarea_capului_sf_ioan_botezatorul.html.

482 Timothy J. Geddert, *Believers Church Bible Commentary: Mark*, Pub. Herald Press, Scottdale, Pennsylvania Waterloo, Ontario, 2001, p. 141.

– Și ce înseamnă că Domnul este ispășirea păcatelor întregii lumi?

– Că El este Cel care a suferit pe Cruce pentru păcatele întregii lumi și le-a biruit pe toate în umanitatea Sa, tot păcatul și toată patima, pentru ca toți să se mântuie întru El.

De aceea, Crucea Domnului este izvorul mântuirii pentru noi, este izvorul vieții veșnice, pentru că noi primim, de la Domnul Cel răstignit, înviat și înălțat de-a dreapta Tatălui, toată puterea dumnezeiască de a lupta împotriva păcatului și a stricăciunii din noi înșine. Din biruința desăvârșită a Domnului asupra tuturor păcatelor și a patimilor, noi primim puterea de a ne îndumnezei întreaga noastră persoană. Pentru că noi putem să ne facem asemenea Lui, asemenea umanității Sale îndumnezeite, trăind de acum în slava Sa.

...Călăul [σπεκουλάτωρ] i-a tăiat capul în temniță Sfântului Ioannis [Mc. 6, 27-28]. Căci și noi suntem omorâți sufletește de către demoni, când ne închidem în temnița păcatului și nu dorim iertarea lui Dumnezeu.

Irodis a fost pus să aleagă între ceea ce era drept să facă (eliberarea Sfântului Ioannis) și apărarea reputației sale[483]. Și el a ales să își păstreze jurământul și reputația, dar să îl martirizeze pe Sfântul Ioannis Botezătorul. Căci și noi alegem adesea să păcătuim pentru ca să plăcem oamenilor, dar apoi nu ne pocăim pentru păcatele noastre. Și dacă nu ne pocăim pentru ele, ne arătăm împietrirea inimii precum Irodias, care nu s-a cutremurat nici când capul

---

[483] Robert H. Stein, *Mark*, col. *Baker Exegetical Commentary on the New Testament*, Pub. Baker Academic a division of Baker Publishing Group, Grand Rapids, Michigan, 2008, p. 306.

Sfântului Ioannis, în mâinile ei, o mustra pentru păcatele sale.

Ne îmbrăcăm provocator, dansăm provocator, vorbim provocator, ca să îi excităm pe cei care ne văd și ne ascultă, aidoma lui Salomi. Pentru că vrem să însămânțăm păcatul, adică moartea, și în alții, pentru ca și ei să moară sufletește ca și noi.

Însă, dacă am fi responsabili pentru ceea ce facem și spunem, atunci am înțelege că prezența noastră îi poate îndemna spre virtute pe oameni, dar ea poate să-i îndemne și spre păcat. Căci oricând noi Îi slujim lui Dumnezeu și facem cele bune, adică cele poruncite de El, suntem o lecție de evlavie pentru toți. Dar când păcatul dă pe-afară din noi și oamenii sesizează starea noastră interioară, noi suntem călăii aproapelui nostru. De ce? Pentru că îi putem învăța oricând să moară sufletește, adică să păcătuiască.

Și a păcătui înseamnă a muri. Iar dacă mori sufletește și nu strigi către Izvorul vieții, către Dumnezeu, pentru ca El să te scoată din moarte la viață, rămâi în moarte. Și moartea trupească, adică despărțirea sufletului de trup, permanentizează moartea sufletească. Pentru că atunci coborâm în Iad, acolo unde sufletele oamenilor au încremenit în moarte de când erau printre cei vii. Căci Iadul e înveșnicirea morții sufletești. E drama vie, continuă, veșnică a celor care nu suportă iubirea lui Dumnezeu în ei înșiși...

...În Slujba zilei, Salomi este „ucenica a tot vicleanului diavol”[484], pentru că, prin dansul ei, l-a omorât pe Sfântul Ioannis Botezătorul. Iar în canonul Utreniei, scris de Sfântul Ioannis Damaschinos, Irodis este „cel fără de minte și cel fără de

---

[484] *Mineiul pe luna august*, ed. BOR 1894, p. 312. Actualizez pasajele citate din această ediție.

lege [ἄφρον καὶ ἄνομε]”[485], pentru că l-a omorât pe Sfântul Ioannis.

Sinaxarul zilei ne spune că martirizarea Sfântului Ioannis Botezătorul s-a produs „în cetatea Sevastiei, ce este departe de Ierusalim cale de o zi”[486] și că tot acolo a fost îngropat trupul său[487].

Iar Sfântul Ioannis Botezătorul este exemplul desăvârșit de viață monahală, de viață închinată lui Dumnezeu, în ascultare de El. Pe care și noi, cu toții, după puterile noastre cele slabe, trebuie să-l urmăm.

Însă acest praznic de azi, iubiții mei, pe care îl trăim în post, e ultimul din anul bisericesc 2017-2018! De la 1 septembrie 2018 intrăm, cu harul lui Dumnezeu, în anul bisericesc 2018-2019. Și pentru aceasta ne rugăm Lui, ca anul ce vine să fie cu multă pace și cu multe bucurii pentru Biserica lui Dumnezeu și pentru întreaga lume.

La mulți ani! Vă doresc multă sănătate și împlinire tuturor! Amin!

---

[485] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Aug/Aug29.html.
[486] *Mineiul pe luna august*, ed. BOR 1894, p. 318.
[487] Ibidem.

Predică la Duminica a XIV-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[488],

am terminat anul bisericesc cu o zi de naștere, cu ziua de naștere a lui Irodis. Am terminat-o cu o cină. Căci Irodis a făcut „cină [δεῖπνον] zilelor sale de naștere [τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ]” [Mc. 6, 21, BYZ]. Dar, după multă mâncare și băutură, datorită fiicei sale vitrege, Salomi[489], care dansează desfrânat, și a răutății soției sale ilegitime, Irodias, Împăratul Irodis Antipas îl martirizează pe Sfântul Ioannis Botezătorul, pe cel mai mare dintre Sfinții lui Dumnezeu [Mt. 11, 11[490]]. Dar nu pentru că Sfântul Ioannis ar fi păcătuit cu ceva, ci pentru că el a mustrat căsătoria ilegitimă a familiei imperiale.

Astăzi însă, la început de an bisericesc, prin Evanghelia de la Mt. 22, 1-14, nu mai suntem martori la o cină cu final sângeros, ci suntem chemați la un Prânz [ἄριστόν] [Mt. 22, 4, BYZ]. La Prânzul Împărăției cerurilor. La Prânzul lui Dumnezeu. Căci „Împărăția cerurilor s-a asemănat Omului Împărat, Care a făcut nunți [ἐποίησεν γάμους] Fiului Său [Mt. 22, 2]. Nunțile Fiului cu fiecare dintre cei Sfinți ai Săi.

---

488 Începută la 17. 13, în zi de joi, pe 30 august 2018. Zi cu soare, 32 de grade.

489 Salomi fiind fiica lui Irodis al II-lea și a lui Irodias, *cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Salome și https://en.wikipedia.org/wiki/Herod_II.

490 Căci Domnul spune aici: „nu s-a ridicat în[tre] cei născuți [din] femei [οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν] mai mare [decât] Ioannis Botezătorul [μείζων Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ]” [Mt. 11, 11, BYZ]. Adică el este cel mai mare Sfânt al Vechiului Testament.

Dar „cei care au fost chemați întru nunți [τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους]…nu voiau să vină” [οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν]” [Mt. 22, 3, BYZ]. Nu voiau să se unească cu Dumnezeu și cu Sfinții Lui, ca să se bucure veșnic împreună cu ei.

De aceea au fost chemați din nou și lor li s-a spus că Prânzul lui Dumnezeu a fost pregătit pentru ei, adică Împărăția Lui, și că taurii și cele îngrășate ale teologiei celei dumnezeiești, adică tainele lui Dumnezeu, au fost înjunghiate pentru ei, pentru că ei pot înțelege, pe măsura lor, pe cele tainice ale lui Dumnezeu. Li s-a spus că toate cele pregătite de Dumnezeu sunt la îndemâna lor și că ei trebuie să vină întru nunți, adică în unirea sfântă cu Dumnezeu și cu Sfinții Lui [Mt. 22, 4].

Dar – pentru că parabola de față o continuă și o explică pe cea de duminica trecută –, indiferența plină de răutate față de chemarea lui Dumnezeu și de Împărăția Lui a fost maximă. Pentru că „ei [οἱ], nedând atenție [ἀμελήσαντες] [lui Dumnezeu], au plecat [ἀπῆλθον], unul întru câmpul său [ὁ μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν], iar altul întru negustoria sa [ὁ δὲ εἰς τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ]” [Mt. 22, 5, BYZ], „dar cei din urmă i-au prins pe robii Săi [οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους Αὐτοῦ] [și] i-au chinuit și i-au omorât [ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν]” [Mt. 22, 6, BYZ].

Însă indiferența față de Dumnezeu e la fel de criminală ca uciderea Sfinților Lui. Căci atunci când preferi agricultura sau afacerile în locul lui Dumnezeu, când lași Biserica și viața cu Dumnezeu pentru alte lucruri, atunci îi omori pe alții și te omori și pe tine. Îi omori pe alții pentru că ești un exemplu de necredință, de om care Îl disprețuiești pe Dumnezeu, dar, în primul rând, te omori pe tine însuți. Pentru că cei care i-au omorât pe Sfinți erau deja niște sinu-

cigași spirituali. Pentru că ei erau morți sufletește înainte ca să îi omoare pe alții. Ei se sinuciseseră spiritual prin necredința lor în Dumnezeu și de aceea puteau să omoare pe oricine. Pentru că nu mai conta sufletul și viața lui, viața lui duhovnicească.

Însă, în fața lui Dumnezeu, contează tocmai starea noastră duhovnicească. Contează cine suntem noi în relație cu El și cât împlinim noi din poruncile Sale. De aceea, când Împăratul tuturor aude faptele noastre, când El le vede, atunci Se urgisește pe noi. Se umple de urgie față de viața noastră.

Căci „Împăratul, auzind aceasta, S-a urgisit [ἀκούσας ὁ Βασιλεὺς ἐκεῖνος ὠργίσθη] și [καὶ], trimițând oștirile Sale [πέμψας τὰ στρατεύματα Αὐτοῦ], i-a pierdut pe ucigașii aceia, și cetatea lor a ars-o” [Mt. 22, 7, BYZ].

Da, e o profeție despre arderea Ierusalimului, despre arderea cetății la anul 70[491]! Iar Oștirile lui Dumnezeu nu au fost romanii lui Titus[492], ci Puterile cele cerești, care au luptat împotriva celor care i-au ucis pe Sfinții Lui.

Însă, mântuirea lui Dumnezeu este pentru toți oamenii! Nu este exclus niciun om, niciun popor, nicio seminție, nicio familie de la mântuire. Pentru că Nunta, adică Împărăția Lui, e pregătită pentru toți, dar pentru ea trebuie să ne facem vrednici de mântuire [Mt. 22, 8]. Cei vrednici [ἄξιοι] sunt cei Sfinți ai Lui. Pentru că Sfinții sunt moștenitorii Împărăției lui Dumnezeu.

---

[491] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Asediul_Ierusalimului_(70).

[492] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Titus_Flavius_Vespasianus.

Dar, pentru ca să te faci vrednic de Împărăție, trebuie mai întâi să devii membru al Bisericii Sale. Pentru că numai în Biserica Lui se sfințesc oamenii.

– Și cine sunt oamenii Bisericii?

– Sunt cei de la „ieșirile căilor [τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν]” [Mt. 22, 9, BYZ]. Sunt toți cei care vin în aceasta viață și au nevoie de propria lor cale cu Dumnezeu. Căci de aceea ei sunt chemați „întru nunți [εἰς τοὺς γάμους]” [Mt. 22, 9, BYZ], adică la o relație personală cu Dumnezeu: pentru ca ei să se sfințească împreună cu El.

Pentru că toți, în Biserică, avem nunta noastră cu Dumnezeu sau mântuirea noastră e propria noastră nuntă cu El. Căci ce altceva înseamnă nunta decât unire sau alipire cu toată inima de Dumnezeu?

Iar dacă cu Dumnezeu avem cea mai mare intimitate duhovnicească, asta înseamnă că El este Mirele inimii noastre, pentru că în relația dintre El și noi trăim nunta cea tainică, cea dumnezeiască, aceea în care noi ne curățim, ne luminăm și ne sfințim prin slava Lui. Și noi, cei care suntem mirese duhovnicești ale Sale, ne bucurăm de toată iubirea și atenția Sa, de toată intimitatea cu El, pentru că ne dăruim Lui în mod continuu.

Însă Biserica de pe pământ nu e formată doar din elita duhovnicească, adică din cei Sfinți, ci ea e formată „și [din] cei răi și [din] cei buni [πονηρούς τε καὶ ἀγαθούς]” [Mt. 22, 10, BYZ]. Pentru că toți cei răi pot fi buni. Toți se pot sfinți, pentru că toți se pot converti la viața cu Dumnezeu.

Și astfel, în Biserica Sa, cu toții suntem în calitate de oaspeți [ἀνακειμένων] ai lui Dumnezeu [Mt. 22, 10, BYZ]. De oameni chemați la sfințenie. De oameni chemați la intimitatea veșnică cu Dumnezeu.

De aceea, cine e în Biserică trebuie să fie îmbrăcat continuu în slava lui Dumnezeu. Trebuie să trăiască în mod continuu în slava Lui. Pentru că Dumnezeu privește în continuu la invitații Săi, la oaspeții Săi, ca să vadă dacă ei sunt îmbrăcați în veșmântul de nuntă [ἔνδυμα γάμου] [Mt. 22, 11, BYZ] al Său. Căci El ne-a îmbrăcat pe toți, la Dumnezeiescul Botez, în veșmântul de nuntă al Împărăției, în slava Lui. Și, de aceea, El vrea să ne vadă pe toți curați, luminați, purtători de Dumnezeu, pentru că așa trebuie să fie oamenii Bisericii.

Dar Mt. 22, 13-14 ne vorbește despre Judecata lui Dumnezeu. Pentru că toți cei chemați la Prânzul Împărăției, la bucuria cea veșnică cu Dumnezeu, cu Sfinții și Îngerii Lui, trebuie întrebați cine sunt și ce au făcut cu viața lor.

Și pentru El, pentru Hristos Domnul, pentru Judecătorul nostru, toți suntem prietenii Lui și iubiții Lui, pentru că „El mai întâi ne-a iubit pe noi [Αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς]" [I In. 4, 19, BYZ], pe toți. Fiindcă „Dumnezeu Își arată dragostea Sa întru noi [συνίστησιν...τὴν Ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός], că[ci] [ὅτι], încă păcătoși fiind noi [ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν], Hristos a murit pentru noi [Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν]" [Rom. 5, 8, BYZ].

De aceea, când Hristos Dumnezeu îl vede pe cel fără veșmânt de nuntă, îl întreabă: „Prietene [Ἑταῖρε], cum ai intrat aici neavând veșmânt de nuntă [πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου]?" [Mt. 22, 12]. Însă El nu îl întreabă pe acela cum a intrat în Biserică, pentru că El ne-a introdus pe toți în Biserica Sa. Și nu îl întreabă nici dacă a avut vreodată veșmânt de nuntă, pentru că toți cei credincioși am primit de la El veșmânt de nuntă. Ci el îl întreabă și ne întreabă: De ce nu aveți acum, prietenii Mei, în

clipa de față, veșmântul de nuntă, pe care Eu vi l-am dat la Botez? De ce nu sunteți acum plini de slava lui Dumnezeu, dacă trăiți în Biserica slavei Mele?...

...Și acela, care ne reprezintă pe noi toți, „a amuțit [ἐφιμώθη]” [Mt. 22, 12, BYZ]. A rămas fără cuvinte, pentru că a conștientizat faptul că e cu totul vinovat în fața lui Dumnezeu. Pentru că noi știm de ce nu suntem Sfinți, de ce nu trăim o viață de sfințenie: pentru că încă ne plac păcatele. Încă ne plac lucrurile fără consistență, lucrurile care nu ne duc la Dumnezeu, lucrurile care ne omoară. Nu suntem Sfinți, pentru că ne place să fim și cu Dumnezeu și cu iluziile păcatelor. Numai că nu putem să le avem pe amândouă. Căci Dumnezeu ne vrea cu totul ai Lui și nu robi ai păcatului.

De aceea, judecata lui Dumnezeu pentru cei care iubesc păcatul e legarea picioarelor și a mâinilor, e totala lor neputință de a mai săvârși ceva anume, și aruncarea „întru întunericul cel mai dinafară [εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον]” [Mt. 22, 13, BYZ]. Aruncarea în Iad, în nevederea slavei Dumnezeului treimic. Iar „acolo va fi plânsul și scrâșnirea dinților [ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων]” [Mt. 22, 13, BYZ], pentru că va fi durere și chin continuu.

Și acestea toate se vor petrece veșnic cu fiecare dintre noi, dacă nu vom fi găsiți îmbrăcați în veșmântul slavei lui Dumnezeu. Căci dacă suntem îmbrăcați în veșmântul Său, atunci e semn că Îi slujim Lui și că El binevoiește întru noi în fiecare clipă a vieții noastre. Dar dacă suntem fără slava Lui în noi, atunci trăim necreștinește, trăim ca niște păgâni, chiar dacă toată ziua suntem la Biserică.

Pentru că nici credința, nici faptele credinței noastre nu ne îmbracă continuu în slava lui Dumne-

zeu, ci coborârea Lui în noi, prin slava Lui, ne îmbracă în lumina Sa cea veșnică.

Căci Dumnezeu coboară și rămâne întru oamenii în care credința și faptele credinței așteaptă în mod smerit venirea Lui întru slavă.

El coboară și rămâne acolo unde credința înseamnă simțirea și vederea Lui, unde nădejdea înseamnă continua așteptare împreună cu El, iar iubirea este intimitatea continuă cu El.

El coboară și rămâne acolo unde faptele credinței sunt văzute ca o continuă curățire pentru El, ca o continuă așteptare a venirii Sale.

Tocmai de aceea, El vine și rămâne întru cei care Îl vor doar pe El și nu se uită la ei înșiși. Pentru că relația cu Dumnezeu nu ne scoate pe noi în evidență, ci pe El. Relația cu Dumnezeu nu are nimic de-a face cu egoismul, cu prețuirea de sine, cu încrederea în sine, cu înfumurarea prostească cum că am fi „cineva" înaintea Lui. Ci, în relația cu El, noi ne ștergem cu totul pe noi înșine, pentru că El este totul pentru noi. El este viața, bucuria, împlinirea, veșnicia noastră. Tocmai de aceea, a trăi cu El continuu sau a trăi întru slava Lui sau îmbrăcați în veșmântul slavei Sale înseamnă a trăi duhovnicește în mod fundamental. Iar celelalte lucruri care țin de viața noastră se subsumează relației cu El.

Însă viața cu El e o alegere continuă a Lui. Așa după cum L-ai ales la început pe Dumnezeu, așa trebuie să-L alegi în fiecare clipă. De aceea, „mulți sunt cei chemați [πολλοὶ…εἰσιν κλητοί], adică toți oamenii, căci toți suntem chemați la relația veșnică cu El, „dar puțini [sunt] cei aleși [ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί]" [Mt. 22, 14, BYZ]. Căci cei aleși nu sunt „predestinați de Dumnezeu ca să fie Sfinți" sau nu sunt „ajutați în mod special, în detrimentul altora, ca să fie Sfinți", ci

ei se sfințesc continuu pe ei înșiși, stând îmbrăcați continuu în veșmântul Nunții celei veșnice, în veșmântul Împărăției, adică în slava Dumnezeului treimic.

Pentru că nu Dumnezeu „îi alege pe unii să fie Sfinți" sau nu El „îi obligă pe unii să fie Sfinți", ci ei Îl aleg pe El și trăiesc pe placul Său. Tocmai de aceea, ei, Sfinții Lui, se disting între ceilalți oameni, ei ies în evidență prin aceea că Îl iubesc pe Dumnezeu și sunt cu El. Și de aceea sunt cei aleși ai Lui: pentru că Îl aleg continuu doar pe El.

Așa stând lucrurile, iubiții mei, nu putem să ne bucurăm cu adevărat în viața noastră de ceea ce facem aici, pe pământ, dacă Dumnezeu nu locuiește în noi prin slava Lui! Pentru că împlinirea reală a noastră vine tocmai din aceea că Îl simțim pe Dumnezeu în mod continuu în noi și cu noi. Iar prezența Lui în noi nu ne mai face să simțim Împărăția Lui departe de noi, pentru că unde este El, este și Împărăția Lui.

De aceea, toată viața noastră creștină trebuie să fie continuu acaparată de prezența și de voia Lui cu noi. Dacă El este în noi cu adevărat, atunci El ne călăuzește spre tot lucrul cel bun. Dacă El e mereu cu noi și în noi, atunci El Se revelează nouă mereu și ne învață cele de taină ale Sale, adică ne introduce tot mai mult în viața cu El și în cunoașterea Lui.

Pentru că Dumnezeul Cel veșnic viu Se revelează continuu robilor Săi. Aici și în veșnicie, Dumnezeu vorbește continuu robilor Săi, pentru că El Se bucură să Se reveleze în mod continuu lor. El le vorbește și lucrează continuu prin ei, pentru că e viu și plin de dăruire și de iubire veșnică.

Tocmai de aceea, fără veșmântul slavei Sale în noi nu există nicio relație cu Dumnezeul slavei. Pen-

tru că El, când are o relație cu cineva, coboară în acela și îl umple de slava Lui.

Așa că acest nou an bisericesc în care am intrat, acest nou an al mântuirii, al posibilității de a ne mântui, e timpul potrivit pentru îmbrăcarea în slava lui Dumnezeu. Acum ne putem mântui! Acum ne putem îmbrăca prin Botez sau reîmbrăca prin pocăință, în mod conștient și simțit duhovnicește, în „veșmântul nestricăciunii”[493]! În veșmântul Împărăției lui Dumnezeu, fără de care nu putem să intrăm întru ea.

Vă urez *la mulți ani* în noul an bisericesc 2018-2019, multă luminare și întărire de la Dumnezeu și El să ne ajute să ne nevoim împreună pentru mântuirea și sfințirea noastră! Amin.

[493] *Cf.* IEPATIKON, Ed. ADEE, Atena, 2009, p. 122.

Predica la 13 ani de la hirotonia mea întru Diacon

Iubiții mei[494],

înainte ca să fii Ἱερεύς [Preot] și, apoi, Ἀρχιερεύς [Arhiereu] în Biserica lui Dumnezeu, trebuie să fii mai întâi de toate Διάκονος [Diacon][495]. Și Διάκονος înseamnă Slujitor, Vestitor, Însoțitor[496].

Pentru că Diaconul nu slujește niciodată singur, ci el îi însoțește întotdeauna pe Preoți și pe Episcopi în slujirea lor și el vestește, în mod liturgic, Evanghelia mântuirii. Căci Episcopul dă Evanghelia Arhidiaconului său și acesta o citește de pe analog, din mijlocul Bisericii, sau urcat în amvon[497].

Și pentru că stă în mijlocul oamenilor, Diaconul este cel care trebuie să dinamizeze, să însuflețească rugăciunea Bisericii. Căci el se roagă, mai întâi, în mijlocul poporului credincios adunat la Slujbă, pentru ca să îl umple de entuziasmul slujirii lui Dum-

---

[494] Începută la 8. 28, pe 3 septembrie 2018, zi de luni. Zi cu soare, 21 de grade.

[495] Transliterarea cuvintelor din limba greacă: Ierefs, Arhierefs și Diaconos.

[496] *A Greek-English Lexicon*, compiled by Henry George Liddell and Robert Scott, revisend and augmented throughout by Sir Henry Stuart Jones, with the assistance of Roderick McKenzie and with the cooperation of many scholars, with a revised supplement 1996, Pub. Clarendon Press, Oxford, 1996, p. 398.

[497] *Arhieraticon*, adică rânduiala Slujbelor săvârșite cu Arhiereu, tipărit cu aprobarea Sfântului Sinod și cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Ed. IBMBOR, București, 1993, p. 32.

nezeu, pentru ca, mai apoi, să intre în cele de taină ale altarului, dimpreună cu Preoții și Episcopul Bisericii, și să se apropie de Cele Sfinte ale lui Dumnezeu, pentru ca să se sfințească prin Ele.

Căci fiecare dintre slujitorii Bisericii au fost mai întâi de toate simpli credincioși. Dar, mai apoi, ei au fost chemați și aleși de Dumnezeu din mijlocul poporului Bisericii, au fost hirotoniți de către El și rânduiți într-o treaptă anume din cele 3 ale Preoției, ca să Îi slujească Lui.

Iar dacă ai venit spre Preoție crescând mereu în cunoașterea Lui și în sfințenie, atunci prima treaptă a Preoției, Diaconia, ai receptat-o ca pe o chemare sfântă la slujirea tuturor oamenilor. Pentru că Diaconul slujește întotdeauna împreună cu ceilalți membri ai ierarhiei sacramentale a Bisericii și, în același timp, el este întotdeauna în slujirea oamenilor.

Însă slujirea oamenilor este deopotrivă sufletească și trupească, pentru că oamenii sunt suflete întrupate și nu ființe cu totul telurice. Și sufletul omului are nevoi duhovnicești, după cum trupul său are nevoi trupești.

Iar dacă unii slujitori ai Bisericii s-au ocupat cu preponderență de zidirea și de înfrumusețarea clădirilor Bisericii în timpul Preoției lor, iar alții s-au ocupat cu proiecte culturale, medicale și sociale, eu m-am ocupat, în cei 13 ani de zile ai Preoției mele, de nevoile teologice și comunicaționale ale Bisericii.

Pentru că Biserica, în primul rând, trebuie să îl hrănească pe om duhovnicește, trebuie să îl hrănească cu adevărul și sfințenia lui Dumnezeu. Și asta m-am străduit să fac prin cărțile mele teologice: să îi zidesc pe oameni în adevărul și în sfințenia lui Dumnezeu, în modul ortodox de a vedea lucrurile. Dar pentru că oamenii au nevoie de diverse lămuriri, de

diverse aprofundări teologice și practice pe înțelesul lor sau de un prieten de conștiință, de un om vertical, eu am comunicat zilnic în acești 13 ani de zile la nivel online și în slujirea mea pastorală directă. Pentru că am înțeles că Preoția înseamnă a-i sluji în mod necontenit pe oameni. Că Preoția înseamnă a te dărui în mod continuu, fără să te uiți la cât primești în schimb.

De aceea, când privesc în urmă la lucrurile făcute împreună cu Dumnezeu, eu văd o nesfârșită oboseală, o nesfârșită muncă în folosul Bisericii, o continuă slujire a lui Dumnezeu și a oamenilor, dar și o împlinire fără margini. Căci miile de pagini pe care le-am scris spre luminarea oamenilor nu au fost scrise în van, ci ele au avut, au și vor avea ecou, cu harul lui Dumnezeu, în sufletele oamenilor.

Rugăciunile mele izvorăsc în cărțile mele. Cine le citește mă vede în ele. Predicile mele sunt pline de rugăciunile mele și de dorința de a ajuta, în mod real, cât mai mulți oameni. Și când stau de vorbă cu oamenii și ne cunoaștem unii pe alții, întreaga experiență obținută devine rădăcina rugăciunilor și a cărților mele viitoare. Pentru că tot ceea ce sunt și primesc de la oameni eu dărui necontenit, așa după cum ne-a învățat Domnul prin toată viața Sa pentru noi. Căci El S-a întrupat pentru noi și a trăit pentru noi în mijlocul nostru, ca să ne învețe că a face binele cu adevărat înseamnă a te dărui cu totul oamenilor.

...Pe 1 septembrie 2018, hirotonitorul meu întru Preoție, PS Galaction Stângă, a împlinit 22 de ani de Episcopat[498]. Pe mine m-a hirotonit în al 9-lea său an de Episcopat, pe când eu aveam 28 de ani.

---

[498] A se vedea: http://basilica.ro/preasfintitul-parinte-galaction-este-de-22-ani-episcopul-alexandriei-si-teleormanului/.

Și am trăit hirotonia întru Diacon și, apoi, pe cea în Preot, într-o pace profundă și plină de bucurie dumnezeiască și de revelații și simțiri dumnezeiești. Pentru că, deși Dumnezeu mă chemase insistent de vreo 2-3 ani de zile la hirotonie, eu tot mai doream să treacă timp, pentru ca să mă clarific și mai bine.

Și în timpul hirotoniilor și după aceea am trăit o mare eliberare interioară, pentru că ascultasem, în cele din urmă, chemarea Sa și, în același timp, o mare încredințare și întărire pentru slujirea mea preoțească și teologică. Pentru că intrarea întru Preoție a însemnat pentru mine intrarea deplină în viața cu Dumnezeu și în slujirea Lui, fiind copleșit de oceanul de har care se revărsa peste mine în fiecare zi și, într-un mod și mai obositor, când slujeam.

De aceea, până azi, nu pot sluji fără să transpir cu totul. Nu pot sluji detașat, profesionist, rigid, ci eu slujesc stând în văpaia slavei lui Dumnezeu și introducându-mi mintea în înțelegerile teologice ale Slujbei și în simțirile ei mistice. Fapt pentru care, orice Slujbă pentru mine este la fel de energofagă, de consumatoare de energie, ca și scrierea unei cărți, pentru că orice Slujbă te pune în faptul de a citi voia lui Dumnezeu cu noi și de a vedea cum lucrează El în sufletele oamenilor.

Pentru că Preoția slujește sufletelor vii și atente, oamenilor conștienți de rostul lor pe pământ și îi ajută pe oameni să fie ei înșiși în relația cu Dumnezeu și cu semenii lor. Căci Preoția este gura prin care Dumnezeu vorbește lumii și mâna prin care slava lui Dumnezeu coboară în noi. Și dacă coboară în noi, ea este viața noastră, pentru că e viața lui Dumnezeu coborâtă în noi.

De aceea, iubiții mei, 4 septembrie, ziua hirotoniei mele întru Diacon și 17 septembrie, ziua

hirotoniei mele întru Preot, sunt zile de mare sfințenie pentru mine, pentru că sunt zilele în care Dumnezeu m-a introdus în slujirea Celor Sfinte ale Sale. Sunt zilele în care Preoția a fost reactualizată în Biserică pentru mine, nevrednicul, sau în care eu am fost martorul Tainei Hirotoniei[499]. Pentru că Dumnezeu mi-a confirmat și mie, care e conținutul Tainei Hirotoniei sau ce se petrece cu cel care e hirotonit și la câtă sfințenie e chemat el pentru ca să-I slujească lui Dumnezeu.

Din acest motiv, eu știu că nu am trăit întotdeauna la înălțimea sfântă la care m-a chemat Dumnezeu. Am căzut adesea în diverse păcate și patimi grele. Am căzut cu știință în ele, datorită obișnuinței celei păcătoase. Și păcatele mele mă dor, pentru că stau întotdeauna înaintea ochilor sufletului meu.

Dar imediat le-am aruncat pe toate în Spovedanie, tot păcatul și toată patima, m-am dezlipit interior de ele, pentru ca să fiu întotdeauna aprins, în mod deplin, de slava Lui cea veșnică. Și prin venirea continuă la Domnul și prin iertarea Lui cea nesfârșită, eu am cunoscut că El mă repune iarăși și iarăși în demnitatea mea preoțească, pentru ca să Îi slujesc Lui.

Căci păcatele mele trebuie să mă facă milostiv față de păcatele lor, iar neștiința și rătăcirile mele trebuie să îmi aducă umilință și răbdare în slujirea oamenilor. Pentru că ei nu stau toată ziua cu cărțile în mână și citind, și de aceea nu știu multe lucruri. Dar eu trebuie să mă nevoiesc să aflu adevărul pentru toți și să îl dărui tuturor.

---

[499] Despre vedeniile avute în timpul primirii Preoției am mărturisit în această predică:

https://www.teologiepentruazi.ro/2013/09/16/predica-la-8-ani-de-dumnezeiasca-preotie-17-septembrie-2013/.

...Îi am în mine pe toți cei pe care i-am pomenit și îi pomenesc. Oricând, la orice Slujbă, mă rog pentru diverși oameni și pentru nevoile lor punctuale.

Sunt recunoscător tuturor celor care m-au ajutat cu ceva anume, fie și cu cel mai mic lucru. Le mulțumesc și pe această cale!

Dumnezeu să aibă milă de noi toți și să ne întărească întru tot lucrul cel bun! La mulți ani! Amin!

Predică la nașterea Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu [8 septembrie 2018]

Iubiții mei[500],

nașterea Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu [ἡ γέννησις τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου][501] a avut loc la bătrânețea părinților ei, după multa rugăciune a acestora. Căci Sfinții Ioachim [Ἰωακεὶμ] și Anna [Ἄννα], părinții Maicii Domnului, s-au rugat lui Dumnezeu ca să poată avea un copil. Și Dumnezeu a ascultat rugăciunea lor și astfel au născut-o pe Preasfânta Fecioară Maria [Μαρία][502], potrivit Sinaxarului zilei, pe Maica lui Dumnezeu, care este bucuria întregii lumi.

De aceea, troparul praznicului subliniază faptul că nașterea ei a vestit bucurie la toată lumea, pentru că din ea a răsărit Soarele dreptății [ὁ Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης], Hristos, Dumnezeul nostru[503].

Dar cea primită prin rugăciune, Preacurata Fecioară Maria, așa cum ne spune Sfântul Grigorios Palamas, a fost dăruită lui Dumnezeu de către părinții ei, mai înainte ca ea să se nască[504].

---

[500] Începută la 14. 25, în zi de miercuri, pe 5 septembrie 2018. Zi înnorată, 22 de grade.

[501] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/591/sxsaintinfo.aspx

[502] Ibidem.

[503] Ibidem.

[504] Sfântul Grigorie Palama, *Cuvânt despre intrarea în Sfânta Sfintelor și despre viața deiformă [de] aici a Atotpreacuratei Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoarea și Pururea-Fecioara Maria*, în Sfântul Grigorie Palama, *Fecioara*

Din acest motiv, la vârsta de 3 ani a fost adusă la Templu[505], aici „trăind numai pentru Dumnezeu, văzută numai de Dumnezeu, hrănită de Dumnezeu, păzită numai de Dumnezeu...văzând și ea numai pe Dumnezeu, făcând din Dumnezeu mâncarea ei, alipindu-se numai de Dumnezeu”[506].

Sfântul Andreas Criteanul, într-o predică a sa la acest praznic, mărturisește și el faptul că Sfânta Anna a dat-o Domnului pe Prunca Maria, potrivit făgăduinței sale[507].

Însă textul tradițional, în limba greacă, care stă la baza praznicului de azi se numește *Nașterea Mariei, a Născătoarei de Dumnezeu și a Preaslăvitei Maici a lui Iisus Hristos*[508].

Din care aflăm că Sfântul Ioachim, care era foarte bogat, aducea daruri îndoite lui Dumnezeu pentru ispășirea păcatelor sale[509]. Și că într-o zi a Domnului, când fiii lui Israil își aduceau darurile lor, un bărbat numit Rubim [Ρουβὶμ] i-a reproșat că nu poate să aducă el cel dintâi daruri lui Dumnezeu,

---

Maria și Petru Athonitul – prototipuri ale vieții isihaste și alte scrieri duhovnicești. Scrieri II, cu studiu introd. și trad. de Diac. Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2005, p. 187.

[505] Idem, p. 188.

[506] Idem, p. 203.

[507] PG 97, col. 841.

[508] În greacă îl găsim aici, fiind împărțit în 25 de capitole: *Evangelia Apocrypha*, adhibitis plurimis codicibus graecis et latinis maximam partem nunc primum consultis atque ineditorum copia insignibus, collegit atque recensuit Constantinus de Tischendorf, editio altera, ab ipso Tischendorfio recognita et locupletata, Ed. Hermann Mendelssohn, Lipsiae, MDCCCLXXVI [1876], p. 1-50.

În engleză, la nivel online, aici:

https://www.theworkofgod.org/Aparitns/PevglJms.htm#THE BIRTH OF MARY.

[509] *Evangelia Apocrypha*, ed. cit., p. 1-2.

pentru că nu a adus sământă în Israil[510]. Adică nu a născut vreun copil.

Și această înfruntare a sa l-a făcut să se întristeze foarte mult pe Ioachim și să conștientizeze faptul că cei Drepți au adus sământă în Israil și că numai el nu a adus. Dar și-a adus aminte că Avraam l-a născut la bătrânețe pe Isaac. De aceea, fiind întristat foarte mult, nu a vrut să o mai vadă pe soția sa, ci s-a retras în pustiu, trăind într-un cort și postind 40 de zile și 40 de nopți. Pentru că și-a spus în sine că nu va mai mânca și nici nu va mai bea până când Dumnezeu nu va privi spre el. Iar până atunci, rugăciunea va fi mâncarea și băutura lui[511].

Însă și Sfânta Anna a plâns și s-a rugat în acest timp[512]. S-a rugat lui Dumnezeu ca să o binecuvinteze cu naștere de copil ca pe Sfânta Sarra[513]. Iar când a văzut cuibul de vrabie plin de pui și de viață, atunci Sfânta Anna s-a umplut de și mai multă umilință și de rugăciune dureroasă pentru sterpiciunea ei[514].

Iar rugăciunea sa nu a fost în zadar! Pentru că Îngerul Domnului a venit și i-a spus că Domnul a auzit rugăciunea ei și că ea va zămisli și va naște și că se va vorbi despre sământa ei în tot pământul[515]. Pentru că nu numai că i-a vestit nașterea unui copil, ci a unui copil minunat, atâta timp cât va fi cunoscut de întreaga lume.

Și Sfânta Anna, primind vestea prin Înger cu încredere, a făgăduit în fața lui, a Îngerului Dom-

[510] Idem, p. 2-3.
[511] Idem, p. 3-4.
[512] Idem, p. 4.
[513] Idem, p. 6.
[514] Idem, p. 7.
[515] Idem, p. 8.

nului, că acest copil ce se va naște, fie că va fi băiat sau fată, va fi dăruit Domnului Dumnezeu, pentru ca să-I liturghisească Domnului în toate zilele vieții sale[516]. Iar după ce a făgăduit acest lucru, au venit doi Îngeri la ea și i-au spus că Ioachim, bărbatul ei, vine cu turma sa. Pentru că un Înger al Domnului îi vestise și Sfântului Ioachim că Domnul Dumnezeu a ascutat rugăciunea lui și că femeia lui va lua în pântece[517]. Și, crezând Îngerului lui Dumnezeu, Sfântul Ioachim și-a chemat păstorii și le-a spus să îi aducă 10 mielușele fără pată și fără de prihană, pentru ca să le aducă Domnului Dumnezeu, 12 viței pentru Preoți și Bătrâni și 100 de capre pentru tot poporul[518]. De aceea a venit cu turma acasă[519].

Iar când Sfântul Ioachim și-a adus darurile sale Domnului, el s-a coborât îndreptat la casa sa. Și când s-au împlinit zilele ca Sfânta Anna să nască, a născut cu bine pe prunca ei și i-a pus numele *Mariam* [Μαριάμ][520].

Iar toate aceste date sunt cuprinse în primele 5 capitole ale scrierii mariologice. Pe care le regăsim, în mare parte, și în ediția ultimă, românească, a *Vieților Sfinților*[521].

Tischendorf[522], editorul scrierii, deși recunoaște că Sfântul Grigorios al Nissisului, Sfântul Epifanios al

---

516 Idem, p. 9.

517 Ibidem.

518 Idem, p. 9-10.

519 Idem, p. 10.

520 Idem, p. 10-12.

521 A se vedea: http://paginiortodoxe.tripod.com/vssep/09-09-sf_parinti_ioachim_si_ana.html.

522 Idem: https://en.wikipedia.org/wiki/Constantin_von_Tischendorf.

Salaminei, Sfântul Andreas Criteanul, Sfântul Ghermanos al Constantinopolului, Sfântul Ioannis Damaschinos, Sfântul Fotios cel Mare și alți Sfinți Părinți ai Bisericii[523] au recunoscut mărturia acestui text ca fiind tradițională, autentică, el îl editează ca fiind „un apocrif".

Însă Slujba acestui praznic se bazează pe acest text, lucru ușor de înțeles.

Prima cântare a Vecerniei Mici ne vorbește despre numele celor doi Părinți ai Maicii Domnului: Ioachim [Ἰωακεὶμ] și Anna [Ἄννα][524]. Și Sfânta Anna a fost un pântece neroditor mai înainte ca să o nască pe Maica Domnului[525].

Toată Slujba zilei de azi a subliniat faptul că Sfânta Anna a fost stearpă, a fost neroditoare, mai înainte de a o naște pe Născătoarea de Dumnezeu. Pentru ca să înțelegem cu toții că Maica lui Dumnezeu a fost născută în mod minunat de către părinții ei, la bătrânețe cuvioasă și, în primul rând, prin darul lui Dumnezeu. Căci Dumnezeu a voit ca ei să nască la bătrânețe.

De aceea, deși astăzi prăznuim o naștere minunată, noi suntem chemați să iubim fecioria și curăția și să lăudăm fecioria[526].

– De ce să lăudăm fecioria și nu nașterea de copii?

– Pentru că cea care s-a născut astăzi este Pururea Fecioară, deși este Maica lui Dumnezeu. Sau este Născătoare de Dumnezeu tocmai pentru că a

---

[523] *Evangelia Apocrypha*, ed. cit., p. XII-XIII.

[524] Textul Slujbei în limba greacă: http://glt.goarch.org/texts/Sep/Sep08.html/ *Mineiul pe septembrie*, ed. BOR 1984, p. 98.

[525] Ibidem/ Idem, p. 99.

[526] Ibidem/ Idem, p. 102.

fost curată, fără de păcat întru toate și fecioria ei nu a fost stricată. Și taina fecioriei ei, a Născătoarei de Dumnezeu, ne vorbește despre împlinirea sfântă pe care o vom trăi în Împărăția lui Dumnezeu. Căci în Împărăția lui Dumnezeu cei Sfinți vor fi plini de feciorie, de curăție, de sfințenie.

De aceea, într-o zi în care prăznuim o naștere, noi lăudăm fecioria. Pentru că împlinirea noastră duhovnicească stă în curăție și în sfințenie și nu în exacerbarea simțurilor noastre trupești.

Așadar, iubiții mei, prin nașterea ei în curăție și în sfințenie, Născătoarea de Dumnezeu ne învață ca toate să le facem cu evlavie și cu curăție! Pentru că atunci când postim și când ne rugăm și când venim la Biserică și când ne împărtășim cu Domnul, noi învățăm cât de adânci sunt pacea și bucuria Lui. Învățăm că avem nevoie de liniște, de adâncire în sine, de continuă smerire în fața lui Dumnezeu, pentru ca El să Își reverse slava Lui în noi.

Căci atunci când ne smerim în fața lui Dumnezeu, noi recunoaștem că avem nevoie de El și de umplerea Lui cea sfântă. Ne smerim în fața Lui pentru ca să ne umplem de El, de slava Lui. Ne rugăm Lui ca El să ne învețe voia Sa cu noi. Ne rugăm Lui, pentru că nu știm ce să facem cu viața noastră.

Pentru că, dacă rugăciunea noastră nu e o dorință continuă de a învăța de la Dumnezeu, ea se transformă într-o vorbire semeață, arogantă cu El. Și de aceea, această rugăciune e un păcat. Pentru că nu mai așteaptă nimic de la Dumnezeu, ci crede că totul e bine și fără să mai audă glasul Lui.

Dar rugăciunea din care lipsește glasul lui Dumnezeu nu e rugăciune, ci e semețire de sine! Pentru că noi strigăm către El, ca El să ne vorbească nouă. Noi strigăm către El, pentru ca să fim auziți de

către El. Și El, Cel care ne aude pe noi, ne vorbește nouă, dacă noi vrem să auzim glasul Lui. Și a auzi glasul Lui înseamnă a-L accepta.

Dar dacă nu accepți ceea ce îți spune Dumnezeu, nu te rogi, ci vorbești de unul singur. Pentru că rugăciunea e în doi. Rugăciunea e între mine și El. Și El mă aude, dacă eu recunosc cine sunt în fața Sa și că am nevoie de îndreptările Lui continue.

Pentru că trebuie să recunosc că sunt păcătos. Că am greșit asta și asta, lucruri punctuale, și că de ele îmi pare rău. Și prin această mărturisire sinceră, imediată, eu mă arăt așa cum sunt lui Dumnezeu. Și astfel, eu Îi cer cele pentru mântuirea mea...

Dar, iubiții mei, praznicul de azi e și un praznic al familiei, pe lângă un îndemn profund la curăție și sfințenie! Pentru că un bărbat și o femeie au născut o Pruncă și acea Pruncă, Maria, L-a născut pe Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Au născut-o la bătrânețe, în mod minunat, dar pe cale seminală, așa cum ne-am născut și noi.

Pentru că fiecare dintre noi avem un tată și o mamă. Și pentru ca să naștem un copil trebuie să fim un cuplu căsătorit, un bărbat și o femeie, și copiii noștri să se nască în mod firesc în familia noastră și să fie crescuți de către noi. Căci familia e mediul autentic în care se nasc și cresc copiii. Pentru că copiii au nevoie de părinții lor ca să devină la rândul lor părinți, după cum părinții au nevoie de copiii lor, pentru ca să aibă o autentică conștiință de părinți.

Căci dacă nu îți crești copilul pe care l-ai născut, deși ești tată, nu ai conștiința autentică de tată. Căci tatăl, pe timp ce își crește copilul, crește și el în conștientizarea a ceea ce înseamnă tată. Și la fel și mama: devine mamă cu adevărat nu din clipa în care își naște copilul, ci pe măsură ce îl crește și îl educă și îl

face să fie el însuși, alături de tatăl copilului ei, care este soțul ei.

Pentru că și soții cresc continuu în conștientizarea a ceea ce înseamnă soț și soție. Într-un fel este soția noastră la Nuntă și altfel o resimțim după 2, 5, 15, 20, 50 de ani de Căsătorie. Pentru că ne întrepătrundem tot mai mult sufletește în mod reciproc, după cum ne întrepătrundem și cu copiii noștri, cu rudele noastre, cu prietenii noștri. Ne intimizăm unii cu alții, ne cuprindem reciproc unii pe alții în sufletul nostru.

Fapt pentru care a fi împreună sau a fi căsătoriți înseamnă totul pentru noi, căci așa ne-am trăit cea mai mare parte a vieții noastre. Am trăit ca oameni căsătoriți și ne-am împlinit tot mai mult în acest mod de viețuire, după cum Monahii se împlinesc tot mai mult în modul lor de viețuire. Căci obișnuința în bine ne face să ne împlinim și în familie și în Mănăstire. Pentru că în centrul vieții noastre e Dumnezeu și raportarea noastră la Dumnezeu și viața cu El sunt cele care ne împlinesc în mod deplin.

...Astăzi, Doamna Preoteasă, soția mea, împlinește 41 de ani! Îi voi împlini și eu în curând...Iar de 13 ani a trăit ca Preoteasă alături de mine, adică fiind soție de Preot, fiind împreună-slujitoare cu mine a lui Dumnezeu.

Și eu știu cât m-a ajutat și mă ajută și, cu siguranță, mă va ajuta în viața și în Preoția mea. Pentru că simpla ei prezență lângă mine este un mare ajutor, o mare alinare, o mare întărire, fiindcă ea este o mare personalitate duhovnicească și științifică a Bisericii lui Dumnezeu, care se îmbracă în fiecare zi în smerenie. E un mare om duhovnicesc și, în același timp, un cercetător și un exeget de excepție.

Rugăciunile ei, iubirea ei, atenția ei, aprofundările ei teologice și literare sunt o luminare pentru mine și o bucurie continuă. Pentru că citesc cărțile ei ca să mă regăsesc și o ascult vorbind, pentru ca să mă înțeleg în cuvintele sale.

Pe fiecare zi mă bucur de luminările pe care Dumnezeu i le dăruie. Mă bucur de grija ei față de adevăr și față de dreptate, față de tot ce e frumos și profund muncit. Aversiunea ei față de impostură îmi face bine. Evlavia ei mă smerește. Curăția ei mă învață curăția. Dorința ei de liniște mă umple de liniște.

Sunt împăcat și împlinit pentru asemenea mare dar în viața mea!

De aceea, bucuria praznicului de azi înseamnă și bucuria față de soția mea și împlinirea că îi sunt alături. La mulți ani, scumpa mea, și Dumnezeu să te întărească în toate zilele, întru pace și întru sfințenie! La mulți ani nouă, tuturor, celor care o cinstim pe Maica lui Dumnezeu ca pe apărătoarea și sprijinitoarea vieții noastre! Amin!

Predică la Duminica anterioară Înălțării Sfintei Cruci [2018]

Iubiții mei[527],

dialogul e o călătorie în doi fascinantă, tulburătoare, împlinitoare. Dar e greu de realizat în ciuda frumuseții sale. Pentru că dialogul presupune, din ambele părți, o totală sinceritate și o totală concentrare la detalii. O ținere de minte a fiecărui detaliu.

Căci această călătorie διά [prin] λόγος [cuvânt] este o călătorie de viață care te schimbă, care te pune în relație cu altcineva, care te duce spre altceva. Pentru că dialogul între prieteni te scoate din singurătate și te duce la iubire, iar dialogul despre credință te duce la aflarea Celui care te-a iubit mai întâi.

Căci Nicodimos [Νικόδημος], stăpânitorul iudeilor [ἄρχων τῶν ἰουδαίων], a venit la Domnul noaptea [In. 3, 1-2, BYZ] ca să vorbească despre credință. A venit prin spate și nu prin față. A venit ascunzându-se de ceilalți, dar mărturisind credința tuturor. Și I-a spus Lui: „Rabbi [Ῥαββί], [noi] am cunoscut că de la Dumnezeu ai venit Învățător [οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας Διδάσκαλος]!” și că ei consideră că semnele [τὰ σημεῖα]/ minunile le face pentru că Dumnezeu este cu El [In. 3, 2, BYZ].

Dar Domnul nu dorește, mai întâi de toate, o discuție despre Sine, ci despre adevăratul credincios al lui Dumnezeu. De aceea comută sensul comunicării de la El la cel credincios lui Dumnezeu și îi

---

[527] Începută la 13. 57, zi de joi, pe 6 septembrie 2018. Zi cu soare, 28 de grade.

spune că numai cel care se naște de sus poate să vadă Împărăția lui Dumnezeu [In. 3, 3, BYZ].

Numai că nașterea de sus, de la Dumnezeu, va fi un subiect din predica Bisericii, pentru că va fi o realitate în Biserică. Căci nașterea de sus, de la Dumnezeu, este Botezul sacramental al Bisericii.

Și Nicodimos, pe drept cuvânt, nu știa ce este această naștere [In. 3, 4, BYZ]. Nu o văzuse și nici nu o experimentase. Pentru că nu poți să știi lucruri pe care nu le trăiești. Și chiar dacă trăiești Botezul Bisericii, Taina aceasta e atât de profundă, un abis de taină, încât nu poți explica niciodată în mod deplin ce înseamnă să te naști din Dumnezeu, adică din slava Lui.

Iar Domnul știa că Nicodimos nu cunoaște ce e nașterea de sus. Tocmai de aceea îi spune: „dacă cineva nu are să se nască din apă și [din] Duh [ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος], nu poate să intre întru Împărăția lui Dumnezeu [οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ]" [In. 3, 5, BYZ].

Dumnezeu vorbește criptic, nedeslușit cu Sfântul Nicodimos, dar îi spune lucruri mari, noi, nemaiauzite. Nu pierde timpul în discuția cu el, ci îl pune în situația de a dori această naștere dumnezeiască, pentru ca să vadă și să intre întru Împărăția lui Dumnezeu. Căci Împărăția lui Dumnezeu este împlinirea reală pentru orice credincios.

După ce Domnul distinge oamenii trupești de cei duhovnicești [In. 3, 6], El îi vorbește despre persoana și despre lucrarea Duhului Sfânt, spunându-i că cei duhovnicești sunt născuți din Duhul Sfânt [Ibidem] și că Duhul Sfânt suflă unde voiește, iar noi putem auzi glasul Său, dar nu putem să cunoaștem cele despre El [In. 3, 8].

Lucruri grele, teologice, dumnezeiești! În fața cărora Sfântul Nicodimos își arată neștiința [In. 3, 9]. Pentru că nici Sfinții Apostoli nu primiseră slava Duhului Sfânt și nu cunoșteau acestea din lucrare [In. 7, 39].

Dar Domnul trece de la cele pământești, de la cele din Biserică, la cele din cer în discuția cu Nicodimos [In. 3, 12]. El nu coboară înălțimea dialogului cu Nicodimos. Și de aici încolo avem textul Evangheliei de azi [In. 3, 13-17], unde Domnul vorbește despre Sine. Căci El nu era doar un Profet, așa cum doreau să Îl prezinte Nicodimos și întregul Israil, ci era Fiul lui Dumnezeu întrupat.

De aceea, El Se prezintă pe Sine ca Cel coborât din cer, deși este în cer [In. 3, 13]. Căci Cel care S-a întrupat și astfel S-a coborât din cer, după ființa Lui e mereu în cer, căci El e deoființă cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Dar aici Domnul Își profețește și înălțarea Sa la cer, căci le spune că El, Cel care S-a coborât, Se va și sui întru cer.

Însă, între coborârea și suirea Lui la cer va avea loc și înălțarea Lui pe Cruce, prefigurată de șarpele înălțat în pustie [In. 3, 14]. Căci toate cele trăite și spuse de Domnul pe pământ sunt pentru „ca tot cel care crede întru El să nu piară [ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς Αὐτὸν μὴ ἀπόληται], ci să aibă viață veșnică [ἀλλ᾽ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον]" [In. 3, 15, BYZ].

Iar viața veșnică e totuna cu intrarea în Împărăția lui Dumnezeu. Pentru că nu poate exista o veșnicie reală fără prezența lui Dumnezeu.

Dar, deși unii își imaginează în mod păcătos că veșnicia lui Dumnezeu este „o mare plictiseală", de fapt cea mai mare plictiseală e păcatul, pentru că el te omoară sufletește, te rupe de viață, te însingurează interior. Viața cu Dumnezeu e plină de bucurie și de

sfințenie, e plină de noutate, de adevăr, de împlinire. Dar păcatul nu are nicio noutate, ci e o deplină plictiseală! Noutatea păcatului e aceea că mori de fiecare dată din cauza lui, pe când noutatea învierii duhovnicești e aceea că de fiecare dată înțelegi tot mai mult iubirea lui Dumnezeu care te învie din morți.

Pentru că „Dumnezeu astfel a iubit lumea [οὕτως...ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον], încât L-a dat pe Fiul Lui [ὥστε τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ ἔδωκεν], Cel Unulnăscut [τὸν μονογενῆ], ca tot cel care crede întru El să nu piară [ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς Αὐτὸν μὴ ἀπόληται], ci să aibă viață veșnică [ἀλλ᾽ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον]" [In. 3, 16, BYZ].

Domnul a iubit lumea până la a Se jertfi pentru lume. Căci El S-a răstignit pentru noi, ca să ne curățească de păcatele noastre, pe noi, cei care credem întru El.

Iar dacă Duhul ne face duhovnicești, iar Tatăl ne iubește aidoma Fiului Său, atunci și Duhul ne iubește pe noi cu iubire negrăită. Pentru că întreaga Treime Preadumnezeiască ne iubește pe noi cu iubire veșnică și dorește ca noi să ne mântuim întru slava Ei.

Din versetul ultim al Evangheliei de azi aflăm că Domnul Iisus Hristos este Mântuitorul nostru [In. 3, 17]. Căci Tatăl, prin Fiul, întru Duhul Sfânt ne mântuie pe noi.

De aceea, iubiții mei, dacă dorim să dialogăm trebuie să vorbim despre crezurile noastre! Trebuie să vorbim despre experiențele noastre profunde și nu pentru a ne minimaliza unii pe alții, ci pentru a ne întări și a ne ajuta unii pe alții. Căci confesiunea altora față de noi, confesarea față de noi a lucrurilor lor celor bune, trebuie să ne îndemne și pe noi ca să le urmăm exemplul vieții lor.

Însă, de-a lungul vieții mele, am constatat că dialogul real este o mare ispită în viața oamenilor. Mai ales a celor mândri, a celor egoiști, a celor care vor să parvină. Căci dacă vorbești în mod cinstit cu ei, adevărul tău nu îi face mai buni, nu îi îndeamnă la fapte bune, ci la invidie și la ură. Pentru că ei sunt la întrecere, în mintea lor, cu toți ceilalți. Ei nu vor să fie oameni integri, ci doar să spele aparențele.

Însă marii oameni, sufletele mari și sfinte ale lumii trăiesc din și prin dialog. Dialogul e glasul conștiinței lor. Și dialogurile dintre ei sunt cele care ne zidesc duhovnicește cu adevărat, pentru că ele conțin date profunde despre viețile și experiențele lor. De aceea, a citi aceste date neprețuite înseamnă a te hrăni și a te odihni interior.

Așadar, iubiții mei, încercați să aveți parte de dialoguri reale unii cu alții!

Nu mai mimați generozitatea!

Nu mai mimați gândirea profundă, ci dovediți că gândiți în fiecare zi! Că gândiți frumos, că sunteți capabili să răspundeți onest la întrebările altora, în mod ponderat.

Pentru că numai astfel putem coborî în noi înșine și ne putem vedea unii pe alții și ne putem cuprinde interior unii pe alții. Amin!

Predică la înălțarea Cinstitei și De-Viață-Făcătoarei Cruci [2018]

Iubiții mei[528],

praznicul de azi, Înălțarea Cinstitei și De-Viață-Făcătoarei Cruci [Ὕψωσις τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ][529], reactualizează evenimentul înălțării ei fizice, materiale, la Ierusalim, de către Sfântul Macarios I, Patriarhul Ierusalimului[530], după ce a fost descoperită și scoasă din pământ, dar, în același timp, reactualizează prezența ei duhovnicească în viața noastră și întreaga nevoință creștină, care este văzută ca o continuă curățire și luminare și sfințire a noastră.

Însă istoricizarea evenimentului nu a prins teren în Slujba prazicului, ci, dimpotrivă, avem de-a face cu o reliefare bogată a stravrologiei, a teologiei Crucii și a lucrării ei tainice în viața noastră. În așa fel încât, în Slujba zilei, latura istorică a praznicului este estompată și, în prim-plan, e Crucea Domnului și importanța ei în viața noastră.

Pentru că, încă din prima cântare a zilei, ni se spune că Înălțarea pe Cruce a Domnului, adică Răstignirea Lui, a însemnat o împreună-înălțare a

---

[528] Începută la 16. 40, în zi de luni, pe 10 septembrie 2018. Zi cu soare, 28 de grade.

[529] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/642/sxsaintinfo.aspx.

[530] Al 39-lea Patriarh al Ierusalimului, între 314-333, *cf.* https://www.impantokratoros.gr/Patriarchs-Jerusalem.el.aspx.

întregii firi căzute a lui Adam[531], adică a întregii umanități. Căci răstignirea Domnului are relevanță activă pentru fiecare dintre noi, pentru că ea acționează interior, la nivelul ontologiei noastre.

Atâta timp cât noi ne putem curăți interior de păcatele și patimile noastre, ca oameni ai credinței, în Biserica slavei Sale, ca o consecință directă și continuă a lucrării în noi a lui Hristos Cel răstignit și înviat și înălțat în sânul Treimii. Pentru că El, Cel care s-a răstignit pentru noi, ne umple pe noi de tăria Lui ascetică în lupta cu patimile noastre, de puterea Lui de a ne sfinți prin slava Sa.

Căci „tăria cea din înălțime [τὴν ἐξ ὕψους ἰσχύν]”[532] a lui Hristos Dumnezeu este slava Lui. Iar înălțarea Crucii Domnului este „de lumină-purtătoare [φωσφόρον]”[533], pentru că Crucea Lui e plină de slava Sa. Căci, prin sângele Său cel dumnezeiesc, Domnul a făcut din unealta morții, unealta mântuirii noastre, sfințind-o și umplând-o de puterea Sa cea dumnezeiască.

În Ps. 98, 5, LXX, Sfântul David ne spune: „Înălțați pe Domnul Dumnezeul nostru [ὑψοῦτε Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν] și vă închinați scăunelului picioarelor Lui [καὶ προσκυνεῖτε τῷ ποποδίῳ τῶν ποδῶν Αὐτοῦ], că sfânt este [ὅτι ἅγιός ἐστιν]!”.

A doua cântare de la Vecernia mică de azi ne amintește de acest Psalmist, de Sfântul David, și de „scăunelul Stăpânului [ὑποπόδιον Δέσποτα]”[534] Hristos, care prefigura Crucea Domnului.

---

[531] Slujba în limba greacă:
http://glt.goarch.org/texts/Sep/Sep14.html/
Mineiul pe septembrie, ed. BOR 1984, p. 167.

[532] Ibidem/ Ibidem.

[533] Ibidem/ Ibidem.

[534] Ibidem/ Ibidem.

Substantivul compus ὑποπόδιον [ipopodion] înseamnă [*ceva de pus*] *sub picioare*. Un scăunel pe care îți sprijini picioarele, pe care îți odihnești picioarele, atunci când stai pe tronul imperial[535].

În ediția sinodală a Scripturii, în loc de *scăunel* avem *așternut*. La fel avem și în ediția Mineiului pe care o folosesc, unde găsim expresia: „așternutul unde au stat picioarele Tale cele preacurate"[536].

Însă Mineiul grecesc vorbește despre *ὑποπόδιον,* ca și LXXul, și nu despre *așternut*, adică despre vreo cuvertură sau despre vreun cearșaf pentru pat. Ambele vorbesc despre scăunelul pe care Stăpânul Și-a sprijinit sfintele Sale picioare, atunci când ne-a îmbrățișat cu iubire pe toți.

Pentru că scăunelul Crucii este odihna lui Hristos Dumnezeu sau suferința Lui inexprimabilă prin care ne-a odihnit pe noi dumnezeiește. Dar, totodată, moartea Lui pentru noi e cea mai mare și mai cutremurătoare dovadă de iubire. Pentru că El Se suie pe Cruce nu pentru El, ci pentru noi, pentru ca să suie firea noastră la cer. Ca să ne dea tuturor posibilitatea să murim și să înviem întru El, pentru ca să moștenim Împărăția Lui cea veșnică.

Și de aceea sensul Crucii e unul vertical, e unul veșnic, e unul îndumnezeitor, pentru că Hristos nu sucombă pe Cruce, nu e un învis pe Cruce, ci El Își transfigurează umanitatea Sa pe Cruce pentru noi toți, pentru ca toți să ne bucurăm de sfințirea și de îndumnezeirea reală a firii noastre. Căci dacă ne nevoim până la moarte și învingem, cu harul Lui, patimile din noi înșine, noi ne transfigurăm aidoma umanității Sale, făcând din umanitatea noastră o biserică vie a lui Dumnezeu. Un loc al sfințeniei, al

---

[535] *Cf. Friberg Greek Lexicon*, 27.621, apud BW 10.
[536] *Cf. Mineiul pe septembrie*, ed. BOR 1984, p. 167.

transfigurării dumnezeiești, pentru că suntem umpluți de slava Lui și schimbați dumnezeiește întru asemănarea Sa[537].

---

[537] Și m-am îmbolnăvit pentru două săptămâni. De aceea predica a rămas neterminată.

Predică la Duminica a XIX-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[538],

după boala providențială despre care v-am vorbit[539], și care mi-a întrerupt lucrarea predicatorială pentru două săptămâni, și în plină campanie pentru referendumul pentru familie[540], Evanghelia de azi [Lc. 6, 31-36] îmi oferă prilejul să vorbesc tocmai despre esența vieții creștine: iubirea. Despre iubirea dumnezeiască, pe care a revărsat-o și o revarsă mereu Dumnezeu în sufletele și în trupurile noastre, și prin care noi îi iubim în mod sfânt pe semenii noștri.

Căci, din iubire față de mine, „certând m-a certat Domnul [παιδεύων ἐπαίδευσέν με ὁ Κύριος], dar morții nu m-a dat [καὶ τῷ θανάτῳ οὐ παρέδωκέν με]” [Ps. 117, 18, LXX]. Pentru că certarea Domnului, pentru păcatele mele, a fost și este o lecție de iubire și de înțelepțire a mea.

Căci am înțeles că efortul meu intelectual și ascetic de atâția ani are nevoie și de momente de relaxare, de oprire din lucru, tocmai pentru ca să fiu propriu vieții cu Dumnezeu și cu oamenii. Pentru că

---

538 Începută în ziua de 26 septembrie 2018, în zi de miercuri, la ora 9. 31. Zi cu soare, 11 grade.

539 A se vedea:

https://www.teologiepentruazi.ro/2018/09/26/povestea-unei-boli-providentiale/.

540 Idem:

http://basilica.ro/vasile-banescu-referendumul-este-un-raspuns-la-asaltul-anormalitatii/.

prețul sănătății e prea mare, iar eu sunt un gânditor și un scriitor de cursă lungă, care are nevoie de o sănătate robustă până la adânci bătrâneți.

Dumnezeu m-a oprit din lucru pentru ca să mă învețe odihna vindecătoare, recuperatoare. Iar în aceste zile, cu adevărat, am dormit peste zi cât n-am dormit în întreaga mea viață. Și simt nevoia să dorm cu toată ființa mea, pentru că simt că acest lucru îmi face foarte bine.

Rezultatele somnului meu prelung și fără griji? Mintea mi s-a deschis și s-a lățit asemenea unei biblioteci imense, pe care văd milioane de cărți, dar și numeroase locuri libere, unde mai pot pune informații. Noi și noi informații. Mintea mi s-a deschis și s-a lățit enorm, memoria mi s-a îmbogățit uluitor de mult, pot să vorbesc și să cânt mult mai în forță și fac toate procesele mentale aproape fără efort. Mașinăria dumnezeiască a creierului meu pur și simplu a renăscut, iar trupul meu s-a relaxat într-atât de mult încât uneori parcă nu îl mai simt. Pentru că mintea, inima și trupul meu își recapătă tot mai mult firescul lor, dacă nu mai fac lucrurile tot timpul contra-cronometru.

Adică e vorba aici, în cazul meu, despre boala care educă. Despre cum Dumnezeu ne educă prin bolile pe care îngăduie să le suferim.

Așa după cum întreaga viață de familie este o continuă pedagogie, o continuă școală a înțelepțirii. Pentru că, mai întâi de toate, în familie învățăm principiile profunde ale vieții și ale întrajutorării. În familie învățăm că viața trebuie prețuită și ocrotită, că sănătatea e un bun personal, dar și comunitar, că împlinirea poruncilor lui Dumnezeu nu este o datorie exterioară, ci o împlinire interioară continuă,

pentru că ne schimbăm în bine, în mod continuu, în relația cu Dumnezeu și cu semenii noștri.

Familia e academia fiecărui om, Școala și Societatea sunt cizelarea continuă a unicității noastre, pe când Biserica este intrarea și trăirea, încă de aici, în Împărăția lui Dumnezeu.

Și am numit familia și, implicit, și casa, acasa noastră, drept academie, pentru că viața simplă și neajustată, nefalsificată, e adevăratul nostru sine. Aici, acasă și în familie, noi trăim cel mai profund și mai sincer ca noi înșine. Aici ne trăim adevărata personalitate, fără ca cineva să ne-o cenzureze sau să ne-o conteste.

De aceea, familia trebuie să fie tot mai mult o comuniune, o armonie deplină, o comunitate sfântă și dumnezeiască, pentru ca fiecare dintre noi să trăim ca noi înșine, așa cum simțim în adâncul nostru să trăim. Căci familia este temelia inexpugnabilă a vieții bune, duhovnicești, este locul unde noi suntem creativi și confesivi, unde noi ne simțim în largul nostru, unde noi ne dăruim fără rețineri, unde suntem transparenți în fiecare detaliu al vieții noastre.

Și tocmai de aceea, când ieșim din casă în lume ieșim cu toată liniștea și iubirea pe care o primim în familia noastră, dar și ca reprezentanți reali ai valorilor creștine pe care le trăim în familia noastră. Pentru că ieșim ca oameni ai comuniunii, ai rugăciunii, ai creației valorice, ai întrajutorării, ca oameni atenți și compătimitori, ca oameni deschiși continuu dialogului și reflecției și contemplării.

Pentru că românii ortodocși au fost mereu dornici să îi cunoască pe cei care nu sunt ca ei și să cumpere lucruri pe care nu le cunosc, de la oameni străini de neamul lor. Până azi e uluitoare deschi-

derea românilor față de ceea ce este nou și toleranța lor față de cei care sunt diferiți de ei, dar care vor să trăiască în mod pașnic alături de ei. Pentru că, dacă nu ne-ar fi plăcut noutatea de niciun fel, am fi exclus orice noutate politică, socială, culturală, religioasă, tehnologică din viața noastră și am fi dus o viață subdezvoltată până azi, iar dacă i-am fi urât pe străini, n-am fi avut nicio etnie conlocuitoare în spațiul nostru. Dar noi, dimpotrivă, suntem la curent cu tot ce e nou în lume, nouă ne place să călătorim, să experimentăm, să cunoaștem lucrurile în profunzimea lor și nu la suprafață.

De ce? Pentru că noi am trăit și trăim ca oameni vii ai Bisericii, și modul nostru de-a fi e unul integrator și nu exclusivist. Nouă ne place să învățăm continuu de la alții, să înțelegem ceea ce se petrece cu noi și cu lumea în care trăim și să căutăm să altoim toate experiențele și informațiile pe care le avem pe modul nostru românesc de a ne trăi existența. Căci suntem conștienți de faptul că a fi români și creștini-ortodocși e un mod de a fi și nu simple nume. Pentru că suntem români prin nașterea noastră aici, pe pământ românesc, și printr-o înțelegere vie și unitară a trecutului și a prezentului nostru, după cum suntem creștini-ortodocși printr-o continuă intimizare cu viața și cu Tradiția Bisericii, trăindu-ne credința în cadrul românității noastre sau românitatea în cadrul viu și dumnezeiesc al ortodoxiei noastre.

Tocmai de aceea, eu sunt român și ortodox în același timp, trăitor al valorilor profunde ale neamului meu și ale Bisericii lui Dumnezeu, fără ca să fiu vreo clipă disprețuitor față de valorile care nu îmi aparțin. Pentru că îmi place să știu cum trăiesc alții, cum gândesc, cum iubesc, cum creează și să mă

împărtășesc din experiența lor. Iar când mă împărtășesc de experiența lor, eu o includ în mod organic în modul meu de a fi și de a crea. Și astfel, orice întâlnire cu un altul, care nu e ca mine, e un plus și nu un minus în viața și în experiența mea de viață.

Din acest motiv, referendumul pentru familie din 6-7 octombrie 2018[541] își dorește să securizeze normalitatea familiei, să o prezerveze. Pentru că el dorește să precizeze faptul că cei doi soți, care se căsătoresc civil și apoi religios, sunt un bărbat și o femeie și că cei doi sunt matricea familiei extinse. Pentru că în mod binecuvântat de Dumnezeu, în cadrul căsătoriei, bărbatul și femeia pot da naștere la copii și ei vor fi crescuți aici, în mod creștinește, în această academie a vieții celei bune.

Dacă transformăm familia într-un experiment sexual și estetic, dacă o sexualizăm pentru standarde postmoderne de relaționare socială, vom modifica în mod negativ modul de a fi al oamenilor. Bineînțeles, cu urmări grave pentru întreaga existență umană. Dar dacă dorim să trăim creștinește pe mai departe, trebuie să securizăm bastionul căsătoriei și al familiei, pentru că aici, în fortăreața familiei binecuvântate de Dumnezeu, învățăm știința cea mare a conviețuirii creștine.

Căci Domnul, azi, ne cheamă la El și ne spune: „Și precum voiți ca să vă facă vouă oamenii [Καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι], faceți și voi lor asemenea [καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως]!” [Lc. 6, 31, BYZ].

După cum doriți ca oamenii să vă facă numai bine...Căci noi dorim ca nimeni să nu ne facă rău. De

---

[541] Idem: http://basilica.ro/referendumul-pentru-definirea-casatoriei-se-va-organiza-in-6-si-7-octombrie/.

aceea, sensul cuvintelor Domnului e acesta: Faceți bine oamenilor, după cum așteptați binele de la ei toți! Săvârșiți numai binele în viața lor, pentru că doar binele e sănătos și împlinitor și plin de viață!

Și după cum se observă, Domnul aici nu i-a mai împărțit pe oameni în buni și răi, în credincioși și necredincioși ca altădată, ci s-a referit la toți, la toți oamenii. Pentru ca să ne arate nouă că trebuie să facem binele față de toți, fără discriminare. Și că trebuie să facem binele la modul absolut și nu relativ, adică dorind mântuirea tuturor oamenilor, așa după cum o dorește și Dumnezeu [I Tim. 2, 4].

De aceea El ne întreabă: „Și dacă îi iubiți pe cei care vă iubesc pe voi, ce har vă este vouă [ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν]? Căci și cei păcătoși îi iubesc pe cei care îi iubesc pe ei. Și dacă aveți să faceți bine celor care vă fac vouă bine, ce har vă este vouă? Căci și cei păcătoși fac aceasta. Și dacă aveți să-i împrumutați [pe aceia,] de la care nădăjduiți să primiți înapoi, ce har vă este vouă? Căci și cei păcătoși împrumută celor păcătoși, ca să primească înapoi cele asemenea" [Lc. 6, 32-34, BYZ]. Și, în același timp, ne subliniază faptul că iubirea duhovnicească este desăvârșită și net superioară celei firești, existentă între membrii aceleiași familii sau între prieteni, pentru că ea este plină de har. Pentru că slava lui Dumnezeu a revărsat-o în noi, ca unii care trăim viața Bisericii.

Așadar, iubiții mei, Domnul ne cheamă să îl iubim dumnezeiește pe aproapele nostru, adică pe orice om! De aceea ne spune: „Iubiți pe vrăjmașii voștri și faceți bine și împrumutați, nimic nădăjduind [μηδὲν ἀπελπίζοντες] [în schimb]! Și plata voastră va fi multă și veți fi fiii Celui Preaînalt. Că[ci] El este bun cu cei nemulțumitori [τοὺς ἀχαρίστους] și [cu] cei răi [καὶ πονηρούς]. Așadar, fiți milostivi,

precum și Tatăl vostru milostiv este!” [Lc. 6, 35-36, BYZ].

Căci cel care iubește dumnezeiește, acela iubește orice om, iar iubirea lui e milostivă, e darnică. Pentru că și el a primit totul de la Dumnezeu, a primit totul în dar. Tocmai de aceea, el dăruie din darul lui Dumnezeu, face daruri din darul Lui și se împlinește prin ceea ce dăruie, pentru că primește continuu de la Dumnezeu slava Lui, pe măsură ce dăruie.

De aceea, iubiții mei, nu răzbunarea ne împlinește, ci iertarea aproapelui! Nu ne face bine nemilostivirea, ci, dimpotrivă, milostivirea față de oameni și de întreaga creație care suferă și are nevoie de ajutorul nostru! Căci dacă îl ajutăm pe omul care suferă, ajutăm și animalul care suferă și pasărea care suferă și copacul care are nevoie de noi. Ajutăm pe oricine, pentru că inima noastră e plină de mila lui Dumnezeu.

Dar ca să ne umplem de mila Lui trebuie să îi iertăm pe toți cu toată inima. Trebuie să ne curățim de lucrurile noastre cele rele, pentru ca să ne umplem de bunătatea lui Dumnezeu.

...Suntem la final de an agricol, când am strâns roadele, când ne bucurăm de ele, de noutatea lui Dumnezeu din viața noastră. Și pentru care trebuie să fim recunoscători! Căci Dumnezeu ne dăruie din belșug bunătățile vieții noastre.

Și cu toate că toamna își face simțită prezența tot mai mult, iar frigul intră tot mai mult în oasele noastre, drumul nostru este spre iarnă, spre nașterea Domnului. Căci noi Îl așteptăm pe Domnul în iarna sărăciei noastre, în deznădăjduirea păcatelor noastre, ca să ne încopilărească din nou. Să ne facă să gândim și să simțim ca niște copii toate din jurul

nostru. Pentru că avem mereu nevoie de încopilărire și de întinerire, de o continuă umplere de viața lui Dumnezeu, pentru ca să ne simțim oameni.

De aceea, să ne încopilărim mereu împreună cu Domnul, Cel care S-a născut în ieslea peșterii! Să facem mereu pași curați, sinceri în viața cu Dumnezeu, dacă ne-au îmbătrânit patimile de tot felul!

Căci atunci când mergeam în baston, aveam sentimentul că atunci învăț să merg, deși mușchii picioarelor știau mersul. Dar, totodată, știam că trebuie să reînvăț să merg, dacă vreau să mă bucur de viață.

Tot la fel, dacă vrem să ne bucurăm din nou de viață, de viața cu Dumnezeu, pe care, cândva, am abandonat-o din diverse motive, trebuie să reînvățăm să mergem cu Dumnezeu pe calea poruncilor Sale. Pentru că eu cred, cu toată ființa mea, că nu suntem niciodată prea bătrâni pentru a ne întoarce la viața cu Dumnezeu. La orice vârstă ne putem converti și Îi putem sluji lui Dumnezeu. Pentru că omul nu se poate împlini decât în viața cu Dumnezeu. Amin!

Predică la Duminica a XX-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[542],

dacă duminica trecută am subliniat faptul că iubirea dumnezeiască este fundamentul vieții creștine, pentru că noi trebuie să iubim în mod paradoxal pe aproapele nostru, neuitându-ne la cine este și la ce face el, așa după cum și Dumnezeu ne iubește pe noi, azi voi vorbi despre aceea că viața creștină e o viață plină de învieri dumnezeiești. Căci încă din prima clipă a creștinării noastre, adică de la Botezul nostru, noi intrăm în viața cu Dumnezeu printr-o înviere. Prin învierea noastră din moartea păcatului, din moartea noastră duhovnicească.

Botezul a fost prima noastră înviere din morți [Colos. 2, 13], primul praznic dumnezeiesc pe care noi l-am trăit în adâncul ființei noastre, pentru că El ne-a înviat atunci din moartea păcatului. Și ne-a făcut vii întru El, prin slava Lui, vii duhovnicește, capabili să Îl vedem și să Îl simțim pe El duhovnicește, pentru că ne-a umplut de slava Lui, care e viața Sa cea veșnică.

De aceea, viața creștină e viața lui Dumnezeu în noi, e viața noastră cu Dumnezeu, e sălășluirea lui Dumnezeu în noi prin slava Lui cea veșnică, și ea, această viață creștină, bisericească, divino-umană, este în mod fundamental altceva decât viața telurică, lumească, neînviată din moartea păcatului.

---

[542] Începută la 11. 30, în zi de marți, pe vreme frumoasă, însorită, în ziua de 2 octombrie 2018. Afară sunt 19 grade.

Căci ne-am născut ca niște păgâni, fiind în robia demonilor, ca unii care eram nevindecați și necurățiți de moartea păcatului, ne-am născut morți duhovnicește, fără simțiri dumnezeiești în noi, iar Botezul pruncie noastre a însemnat înviere și renaștere dumnezeiască pentru fiecare în parte. Pentru că în Botezul mântuirii noastre, Dumnezeul nostru, Dumnezeul milostivirilor și al îndurărilor celor nesfârșite, ne-a făcut vii prin slava Lui, pe noi, cei care eram morți duhovnicește, ne-a eliberat din robia demonilor și ne-a curățit și vindecat în mod desăvârșit de tot păcatul, făcându-ne fiii Săi duhovnicești.

Din acest motiv, creștinii ortodocși sunt fiii lui Dumnezeu prin har, cei înviați din morți de către El, și prin aceasta sunt diferiți față de lume. Așa după cum ne-a asigurat Domnul și Stăpânul vieții noastre: „nu sunteți din lume [ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ], ci Eu v-am ales pe voi din lume [ἀλλ᾽ Ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου]" [In. 15, 19, BYZ]. Adică El ne-a spus: „Nu mai trăiți trupește, nu mai trăiți ca niște păgâni, ci trăiți duhovnicește de acum! Pentru că Eu v-am ales pe voi și v-am curățit și sfințit prin Botez, prin aceea că voi ați venit la Mine și ați rămas cu Mine și sunteți cu Mine mereu".

Pentru că El îi alege pe toți care vin la El cu pocăință și crezând în poruncile Sale. Dumnezeu nu exclude pe nimeni de la mântuire! De aceea, oricine e azi păgân sau eretic, adică străin de viața cu Dumnezeu, poate veni la El pentru ca să fie înviat din morți și să trăiască cu Dumnezeu.

Căci Botezul e învierea noastră din morți, din moartea păcatului, și începutul vieții cu Dumnezeu. Însă păcatele noastre ne omoară duhovnicește pe măsură ce le săvârșim. Păcatele sunt cu toatele mortale. Și pentru neputința noastră cea multă, din

marea Sa milostivire față de noi, Dumnezeu ne-a pus la îndemână o Taină preaminunată în Biserica Sa, Taina învierii perpetue, și anume Taina Mărturisirii sau a Spovedaniei, prin care noi putem învia în mod continuu din moartea păcatului. Căci fiecare mărturisire/ spovedire a păcatelor noastre e o înviere preaminunată din morți, o revenire printre cei vii duhovnicește, printre cei plini de slava lui Dumnezeu.

De aceea, fără spovedirea continuă a păcatelor noastre nu ne putem mântui! Mântuirea noastră ține de iertarea continuă a lui Dumnezeu și de împărtășirea euharistică cu Domnul. Pentru că învierea noastră la viața cea duhovnicească și întărirea noastră în viața duhovnicească se face numai prin Mărturisire și Euharistie, numai prin iertarea păcatelor noastre și împărtășirea cu Domnul.

Din acest motiv, Evanghelia de azi [Lc. 7, 11-16], în care Domnul l-a înviat pe fiul văduvei din Nain [Ναΐν], ne vorbește în mod duhovnicesc despre modul cum El ne înviază și pe noi. Cum ne înviază de fiecare dată când ne pocăim pentru păcatele noastre și când le spovedim cu durere.

Căci mama cea văduvă, care își plângea fiul ei cel mort [Lc. 7, 12-13], este Biserica, care se roagă și plânge pentru fiecare fiu păcătos al ei care nu se pocăiește. De aceea, Domnul Se milostivește de Biserica Lui [Lc. 7, 13] și se apropie de fiecare dintre noi, fiii ei, care vrem să ne ridicăm din moartea păcatului, și ne spune: „Tinere, ție îți zic, scoală [Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι]!" [Lc. 7, 14, BYZ].

Pentru că tinerii nu trebuie să fie morți duhovnicește, ci vii întru El! Tinerii nu trebuie să fie morți sufletește, ci frumoși duhovnicește, plini de har! Sau orice om e tânăr în măsura în care s-a unit

cu Dumnezeu prin Botez și prin întreaga viață creștină. Căci El este tinerețea noastră cea veșnică.

Dar când ne omoară rana păcatului și murim duhovnicește, numai Domnul ne poate ridica din moartea noastră. Numai El ne poate porunci să ne sculăm din moarte, să ne ridicăm la viață și să fim iarăși vii împreună cu El.

Pentru că păcatul înseamnă îndepărtare de Dumnezeu, de Cel care este izvorul vieții noastre. Și dacă ne-am îndepărtat de Viața noastră, de El, de fundamentul vieții noastre, atunci murim duhovnicește, iar mai apoi și trupește. Dar până murim trupește, până când sufletul nostru se desparte de trup, viața noastră pe pământ e o moarte duhovnicească continuă, pentru că nu Îl mai simțim pe El în noi înșine.

– Și de ce preferăm să trăim o viață plină de moarte duhovnicească, de lipsă de sens?

– Pentru că nu vrem să ne pocăim și să cerem iertare lui Dumnezeu! Așa, ca fiul cel curvar, care a murit duhovnicește prin slujirea lui față de demoni [Lc. 15, 15-16], dar, mai apoi, a venit către Dumnezeu și a primit iertarea Lui prin pocăință [Lc. 15, 17-24].

...Învierea acestui tânăr din Nain a fost reală! Căci „cel mort s-a ridicat și a început a vorbi. Și [Domnul] l-a dat pe el maicii sale” [Lc. 7, 15, BYZ].

L-au văzut înviat toți cei care erau de față la înmormântarea lui! Tocmai de aceea, „i-a luat frica pe toți și slăveau pe Dumnezeu” [Lc. 7, 16, BYZ]. Pentru că tânărul a înviat și a vorbit și a trăit printre ei, deși nimeni nu mai credea ca acest lucru să se petreacă.

Însă, când Dumnezeu învie pe cineva din morți, acela e viu cu adevărat. Și pe noi, pe toți cei care primim iertarea Lui în Taina Mărturisirii, El ne învie

duhovnicește din moartea păcatului, după cum l-a înviat pe tânărul din Nain. Ne învie și vorbește cu noi, pentru că Se milostivește de noi.

– Și de ce Dumnezeu Se milostivește neîncetat de noi?

– Pentru că El ne iubește în mod nespus și vrea binele nostru real, adică mântuirea noastră. El nu dorește ca să trăim bine doar pe pământ, ci și aici, și veșnic. Dar pentru ca să trăim bine pe pământ, cât și veșnic, trebuie să fim duhovnicești. Adică plini de slava Lui și de virtuți dumnezeiești. Plini de frumusețe duhovnicească și de sfințenie. Căci „carnea și sângele nu pot să moștenească Împărăția lui Dumnezeu [σὰρξ καὶ αἷμα Βασιλείαν Θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ δύνανται], nici stricăciunea [nu] moștenește nestricăciunea [οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ]” [I Cor. 15, 50, BYZ].

Iar prin carne și sânge este desemnat omul trupesc, omul teluric, omul fără simțiri sfinte, omul nerenăscut prin Botez și prin întreaga viață a Bisericii lui Dumnezeu. Și oamenii necreștinați, nebotezați formează lumea nerenăscută haric, care simte și trăiește trupește. De aceea, când omul trupesc și creștinul păcătos mor, trupurile lor devin stricăciune, pe când, atunci când moare cel duhovnicesc, trupul lui devine nestricăciune. Pentru că trupul lui devine Sfinte Moaște, adică un trup nestricat.

Și dacă rămâne nestricat trupul său sau îndumnezeit în mod parțial, acesta e semnul că sufletul său a moștenit Împărăția lui Dumnezeu. Pentru că nestricăciunea e semnul sfințeniei, al intimității cu Dumnezeu a omului.

De aceea, nu trebuie să ne mire faptul că cei trupești, cei telurici nu suportă viața cu Dumnezeu și luptă împotriva ei. Pentru că „omul sufletesc

[ψυχικὸς ἄνθρωπος] nu primește cele ale Duhului lui Dumnezeu [οὐ δέχεται τὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ]. Căci nebunie îi este lui [μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστιν] [aceasta] și nu poate să priceapă [καὶ οὐ δύναται γνῶναι], [pentru] că în mod duhovnicesc se cercetează [ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται]" [I Cor. 2, 14, BYZ].

În mod duhovnicesc înțeleg Scriptura cei duhovnicești, pe când cei trupești și cei sufletești înțeleg doar literalitatea Scripturii. Și tocmai de aceea se spun multe neadevăruri despre Dumnezeiasca Scriptură și despre Dumnezeieștii Părinți ai Bisericii. Căci cei trupești și cei sufletești, cei care nu trăiesc în slava lui Dumnezeu și nu sunt luminați de către El, în curăție și sfințenie, despre cele ale lui Dumnezeu, spun tot felul de lucruri neadevărate despre Tradiția Bisericii, pentru că nu înțeleg profunzimea ei sfântă. Neînțelegându-i pe Sfinți, cei păcătoși le răstălmăcesc cuvintele. Și de aceea avem foarte multe cărți mincinoase, cu adevăruri trunchiate sau cu manipulări de tot felul: pentru că cei care le scriu au înțeles în mod parțial sau defectuos teologia și viața Bisericii sau au mințit despre ea în mod pervers.

Fapt pentru care, atunci când scriem și propovăduim teologia Bisericii, trebuie să facem un slalom continuu printre minciunile de tot felul spuse despre viața Bisericii. Pentru că trebuie să vorbim dinăuntrul Tradiției și al vieții Bisericii, din interiorul vieții sfinte și al istoriei reale și nu pe baza falsificărilor de tot felul.

Pentru că omul păcătos e orb față de profunzimea negrăită a voii lui Dumnezeu. Pentru el viața înseamnă a trăi la întâmplare, a face ceea ce voiește, a trăi clipa în mod voluptos, a nu-i păsa de nimic și de nimeni. Plăcerea îl duce la indiferența față de

normalitate, față de legi, față de orice urmă de responsabilitate.

Tocmai de aceea, când începi să fii condus de plăcere, începi să îți percepi propria-ți viața ca pe un experiment fără morală. Pentru că vrei bani, vrei plăceri continue, vrei să îți întreci limitele, vrei să faci lucruri care nu se fac, care sfidează, care batjocoresc, care îi umilesc pe alții. Fiindcă vezi toate lucrurile ca raportându-se la tine însuți, ca fiind doar pentru tine și nu îți pasă dacă rănești, dacă enervezi, dacă îi omori pe alții.

Păcatul ajuns obișnuință, ajuns patimă, ajuns boală interioară, te învață să pervertești totul în jurul tău, pentru că tu însuți te-ai pervertit prin el. Și dacă tu bei, vrei să bea și alții. Și dacă tu fumezi, îi încurajezi și pe alții să fumeze. Dacă tu curvești sau ești pervers sexual, vrei ca și alții să îți moștenească viața. Însă, când vrem să transmitem boala noastră și altora, vrem ca și alții să sufere ca noi.

Pentru că noi știm că suferim din cauza patimilor noastre, știm că ele nu sunt ceva de cinste pentru noi, ci sunt rușinea noastră. Dar perversitatea omului păcătos e tocmai aceasta: el vrea să dea virusul, boala, moartea și altora, pentru ca să sufere și alții. Căci demonii, în primul rând, trăiesc această perversitate a suferinței nepocăite: vor să ne împărtășim și noi de chinul lor, de moartea lor duhovnicească, pentru ca să suferim veșnic împreună cu ei. Și de aceea ne învață toate patimile care sfidează voia lui Dumnezeu.

Cei convertiți însă, cei care s-au întors prin pocăință la viața cu Dumnezeu, procedează dimpotrivă: din iubire multă pentru oameni, ei nu vor să mai sufere și alții ca ei, în rătăcirile lor, și îi învață cât de rău e păcatul, cât de rea e neascultarea de Dum-

nezeu, cât de multă suferință aduce ea în om. Și aceștia sunt prietenii reali ai oamenilor păcătoși. Pentru că ei le vor binele, și nu răul veșnic, așa după cum le doresc demonii.

De aceea, ieri și azi, în referendumul pentru familie, creștinii au spus Da pentru prezervarea căsătoriei de la Dumnezeu, cea dintre un bărbat și o femeie, pentru că au spus Da familiei creștine. Nu poți avea familie creștină dacă nu ai căsătorie creștină. Iar societatea creștină din România și din alte țări ortodoxe are la bază căsătoria creștină. Căci creștinii se nasc și trăiesc în familie și se educă în mod fundamental în Biserică și în societatea creștină.

Lumea ortodoxă este lumea născută din Căsătoria Sfântă dintre un bărbat și o femeie. Părinții, copiii și nepoții, bunicii și cumnații și unchii și rudele de tot felul și vecinii și prietenii, adică familia și familia extinsă și neamul și prietenii familiei și ai neamului trăiesc împreună și unii lângă alții în mod creștinește, fără să aibă relații sexuale nepotrivite între ei. Căci familia creștină nu este un experiment sexual, ci o însoțire sfântă pentru o viață sfântă. Iar relațiile de rudenie sunt relații de iubire duhovnicească și nu pătimașă.

Tocmai de aceea, când apare vreo ceartă sau vreo relație nepotrivită în familia și în neamul nostru ele sunt socotite calamități și nu bucurii. Pentru că păcatul distruge familia și neamul, relațiile de sânge și de rudenie. Și, din acest motiv, păcatul trebuie imediat corectat, imediat înlăturat, pentru binele tuturor.

Căci binele familiei și al neamului nostru e un bine comunitar și nu egoist. Creștinii trăiesc împreună și ajutându-se unii pe alții în Biserică și în

familie și în neamul lor și în societatea creștină. Creștinii trăiesc împreună într-o viață curată și sfântă și se ajută și se iubesc și se prețuiesc și se învață unii pe alții la tot lucrul cel bun.

Iar o societate reală are nevoie întotdeauna de creștini, pentru că ei sunt viața acestei lumi, atâta timp cât ei sunt fiii lui Dumnezeu după har. Ei sunt fermentul vieții duhovnicești, cei care pot sădi viața lui Dumnezeu în oameni, cei care pot aprinde lumina lui Dumnezeu în oameni, cei care pot duce lumea spre voia lui Dumnezeu.

Secularizarea continuă a lumii sau repăgânizarea ei se lovește neîncetat de Biserică. Pentru că Biserica e Dumnezeu împreună cu Îngerii și cu Sfinții și cu cei credincioși Lui, aflați într-o continuă bucurie de taină. Biserica nu e telurică, ci divino-umană! Pentru că fundamentul ei este Dumnezeu și de aceea e de nebiruit.

Iar lupta noastră pentru normalitatea omului și a familiei este o luptă duhovnicească. Pentru că știm că noi, bărbații, suntem chemați de Dumnezeu să ne iubim femeile noastre în mod dumnezeiesc, „precum și Hristos a iubit Biserica [καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν τὴν Ἐκκλησίαν] și S-a dat pe Sine pentru ea [καὶ Ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς]” [Efes. 5, 25, BYZ] și, în același timp, că noi, ca părinți de copii, trebuie să avem grijă imensă față de copiii noștri, învățându-i toate cele spre folosul și spre mântuirea lor.

Pentru că Dumnezeu, ieri, azi și mâine, a cerut, cere și va cere de la noi toți să împlinim voia Lui. A cerut, cere și va cere de la noi să înviem mereu din moartea păcatului, ca să fim vii întru El, ca să fim moștenitori ai Împărăției Sale. Amin!

Predică la Duminica a XXI-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[543],

dezamăgirea este o conștientizare brutală a neputinței noastre de a schimba oamenii, lucrurile, evenimentele. Și ea este o urmare a punerii nădejdii noastre în oameni sau într-un proiect anume, la care noi am muncit enorm de mult.

De aceea, când oamenii ne dezamăgesc, când ne înșală încrederea pe care le-am acordat-o sau când noi înșine nu putem să atingem țelul pe care ni l-am propus și de aceea suntem dezamăgiți de propria noastră neputință, dezamăgirea e ca o noapte fără stele. E o durere vie, plină de neputință, de singurătate interioară, care îmbracă încrederea noastră rănită. Dar, în același timp, e o ușă deschisă spre deznădejde, spre starea în care dezamăgirea devine mormânt. Și de aceea dezamăgirea trebuie oprită cât mai repede în sufletul nostru, dacă nu vrem să ne înmormântăm de vii în durere.

Dezamăgirea e pe măsura încrederii acordate, a iubirii dăruite cuiva. Iar Dumnezeu ne dă să trăim iar și iar dezamăgiri de tot felul, pentru a ne învăța să construim lucruri mari în mijlocul dezamăgirii, cu dezamăgirea în suflet, dar luptând împotriva ei, și, în același timp, să ne vindecăm de lipirea pătimașă de oameni și de lucruri.

Când am trăit primele dezamăgiri referitoare la oameni le-am suportat cu multă greutate. Credeam

---

[543] Începută la 10. 32, în zi de marți, pe 9 octombrie 2018. Soare, 18 grade.

atunci că s-a sfârșit toată încrederea și bunătatea mea față de oameni. Că nu mai pot iubi oamenii...

Însă, pentru că nu am lăsat niciodată dezamăgirea să mă biruie, ci am făcut din ea rugăciune și artă, creație vie, continuă, la cote de excelență, adică un continuu dialog onest cu oamenii prin arta și teologia mea, împlinirea mea în mijlocul dezamăgirii, al tristeții, a fost totodată umplerea mea de iubire față de oameni. Căci pe măsură ce m-am dezlipit de iubirea pătimașă de oameni și le-am înțeles neputința lor, pe măsură ce am înțeles de ce mi-au înșelat încrederea, pe atât mi-am văzut și neputința mea. Și, paradoxal, înțelegerea lor și a persoanei mele în profunzimea ei, înțelegerea neputințelor noastre, m-a făcut să iubesc și mai mult oamenii, să îi iubesc duhovnicește, fără să mă mai las dezamăgit de neputințele lor.

De aceea, dezamăgirea nu mai e ușa largă spre deznădejde, ci ușa largă spre iubirea lui Dumnezeu și a oamenilor, dacă înțelegem, cu harul lui Dumnezeu, de ce oamenii sunt atât de neputincioși în adâncul lor și, în același timp, de ce sunt atât de înalți în aspirațiile lor spre a face bine. Pentru că neputința noastră nu e niciodată mai mare decât dorința noastră de a face binele. Și atunci când suntem prinși în neputința noastră, pironiți în ea ca Tâlharul cel bun pe Cruce, și vedem că nu mai putem schimba lucrurile rele pe care le-am făcut, a lucra în mijlocul dezamăgirii noastre înseamnă a ne lucra propria noastră pocăință.

Pentru că dumnezeiasca pocăința, cea care ne mântuie pe noi, are nevoie de această luciditate sfântă pe care o aduce dezlipirea noastră de iubirea pătimașă de oameni, de noi înșine și de lucruri. Căci pe măsură ce înțelegem că oamenii sunt mai com-

plecși decât toate alegerile lor factuale, pe atât avem mai multă încredere în oameni și iubire față de ei.

De ce? Pentru că o alegere pe care o facem la un moment dat nu înseamnă, în mod neapărat, și că ea este una definitorie pentru noi. Oamenii se grăbesc adesea să își aleagă telefonul, mașina, soția, soțul, casa, profesia. Dar, după ce aleg ceea ce vor, își dau seama că nu au ales chiar atât de bine. De aceea își exprimă imediat dezamăgirea, când văd că lucrurile nu merg bine, deși, atunci când au ales, au crezut că sunt foarte serioși cu ei înșiși.

Din acest motiv, pentru mine referendumul pentru familie nu înseamnă nici o radiografie corectă a „gradul[ui]" de secularizare al societății românești"[544] și nici o intrare „în minoritate a creștinismului românesc"[545], ci o alegere conjuncturală, în care unii au fost lucizi și serioși cu viitorul României în materie de moralitate a familiei, pe când alții au ales indecizia, bagatelizarea sau indiferența față de acest demers civic. Asta nu înseamnă că cei care n-au zis DA la referendum nu se mai căsătoresc sau sunt împotriva familiei și a Bisericii, ci, dimpotrivă, își văd de viața lor în continuare, fiind familiști și având copii și nepoți care își vor întemeia familii.

Căci gradul de religiozitate al României nu se verifică la referendum, ci în viața de zi cu zi, în raporturile dintre noi. Iar Creștinismul românesc, adică Ortodoxia, nu este o ideologie la modă sau un tricou la modă pe care îl îmbraci ca să ieși în oraș, ci

---

[544] *Cf.* http://basilica.ro/un-succes-nedeplin-ne-cheama-la-mai-multa-speranta-si-lucrare/.

[545] *Cf.* https://www.tribuna.ro/stiri/editorialul-zilei/neam-boicotat-138693.html.

modul autentic de existență al omului. Pe care îl poți afirma sau nega după caz, fără ca viața creștină să se spulbere deodată cu negarea ei.

De aceea, dezamăgirea pentru nevalidarea referendumului e firească, căci demersul de apărare al familiei a fost unul cât se poate de sfânt în adâncimea sa plină de responsabilitate. Pentru că el a vrut să apere voia lui Dumnezeu cu omul, pe care Dumnezeu l-a creat ca bărbat și femeie, pentru ca să se însoțească cu însoțire sfântă.

Însă, chiar dacă acest demers constituțional s-a soldat cu un eșec, noi trebuie să mergem mai departe cu și mai multă încredere în Dumnezeu și să ne lăsăm călăuziți de voia lui Dumnezeu în toate compartimentele vieții noastre. Pentru că El știe cum trebuie să ne depășim dezamăgirile și cum să facem din ele relații mult mai profunde la nivel familial și social.

Reușita referendumului ar fi fost drumul scurt, rapid al securizării familiei creștine. Dar dacă, din punct de vedere democratic, am ales drumul cel lung al luptei pentru viața și moralitatea creștină, atunci trebuie să aprofundăm tot mai mult teologia dumnezeiască a Bisericii și să fim tot mai prezenți în viața și activitatea multiplă a Bisericii, pentru ca să fim tot mai reali creștini ortodocși. Și în loc de o dezamăgire sterilă, fără viitor, trebuie să alegem să fim buni și profunzi părinți de copii și iscusiți și plini de teologie Slujitori ai Bisericii, predicând în mod continuu și în cunoștință de cauză României creștine.

Pentru că secularizarea sau repăgânizarea lumii nu e stopată de legi, afișe sau cutume inventate peste noapte, ci de creștinii ortodocși care își asumă viața și teologia Bisericii în cunoștință de cauză. Creștinii autentici sunt zidurile de care se lovesc și se sparg

toate ideologiile și înșelările lumii noastre. Creștinii autentici sunt cei care trăiesc cu Dumnezeu, pentru că se lasă învățați continuu voia Lui.

Dar creștinii autentici nu se nasc la bar, nici la școală, nici la club, nici pe stradă, nici la muzeu, nici la operă, nici la teatru, nici la mall, ci în Biserică. Creștinii autentici sunt cei care mănâncă continuu teologia Bisericii cu sufletul lor flămând de adevăr, pentru ca să trăiască în ei înșiși și în casa lor și în societate ca oameni vii, duhovnicești, locuiți de Dumnezeu prin slava Lui.

Și dacă democrația înseamnă alegerea unui mod social de-a exista în care ai drepturi și obligații, viața creștină este alegerea prin excelență a lui Dumnezeu, în care ne asumăm întreaga voie a lui Dumnezeu cu noi. De aceea, în relația cu Dumnezeu noi nu ne ghidăm după o filosofie umană, ci după voia Lui revelată nouă, pe care o avem în Sfânta Tradiție și în Sfânta Scriptură și în toată viața Bisericii. Tocmai de aceea, pentru un creștin, o viață socială reală înseamnă o viață creștină, o viață trăită cu Dumnezeu și în relație vie cu toți oamenii. Căci viața creștină nu este una izolaționistă, ci una care e în relație cu toți și se dăruie spre folosul tuturor.

Iar Biserica Ortodoxă, în România ortodoxă, este cea care a născut în sufletele oamenilor, în mod firesc și nu ideologic, toleranța/ îngăduința creștină. Căci românii ortodocși i-au acceptat de veacuri pe cei care nu sunt ca ei, dar cu care au avut raporturi reale și pașnice. Conviețuirea românilor ortodocși cu cei de alte neamuri, confesiuni și religii e o realitate ce trebuie aprofundată continuu de fiecare dintre noi, dacă vrem să înțelegem aportul Bisericii noastre la viața din România.

Însă Biserica Ortodoxă Română, aici, în pământul țării noastre, tolerează persoanele, altele decât române și ortodoxe, dar nu le acceptă teologia eterodoxă și obiceiurile lor care contravin vieții noastre creștine. Tocmai de aceea, vorbim de 2.000 de ani de Biserica apostolică din România, pentru că Biserica noastră a respins de-a lungul secolelor tot ceea ce nu îi este propriu, rămânând credincioasă teologiei și vieții lui Dumnezeu.

Și atât pe timp de pace, cât și atunci când am fost asupriți teritorial, religios sau ideologic, românii ortodocși și-au păstrat teologia, viața, cultul și limba lor formată și păstrată în Biserică.

Așa că azi, când trăim în mijlocul a diverse constrângeri ideologice, noi, ca neam și Biserică, nu trăim un lucru nou, ci o situație de persecuție rece pe care am experimentat-o de secole. Și această experiență nu trebuie să ne neliniștească, ci să ne întărească în credință. Pentru că așa cum au trecut mai departe strămoșii noștri, așa vom trece și noi, cu harul lui Dumnezeu...

E 14 octombrie și o pomenim pe Preacuvioasa, Maica noastră, Paraschevi [Παρακσευή][546]. Care din secolul al 11-lea când a trăit[547] și până azi e minunea din mijlocul nostru[548]. Căci ea a crezut cu totul în Cel care ne-a cheamă pe noi la Sine și s-a sfințit în viața

---

[546] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/889/sxsaintinfo.aspx.

[547] *Cf.* https://doxologia.ro/vietile-sfintilor/sinaxar/viata-sfintei-cuvioase-parascheva.

[548] A se vedea: https://doxologia.ro/viata-bisericii/documentar/vesmintele-sfintei-cuvioase-parascheva-de-la-iasi.

monahală, adormind la vârsta de 27 de ani[549]. Însă nici tinerețea, nici bolile, nici ispitele, nici singurătatea, nici asprimea vieții monahale nu au biruit-o pe Sfânta Paraschevi/ Vineri, pentru că s-a lăsat cu totul în mâna lui Dumnezeu, Care a călăuzit-o în tot lucrul cel bun. Fiindcă Dumnezeu îi călăuzește în toate zilele pe toți aceia care se dăruie Lui și care se nevoiesc tot timpul să împlinească voia Sa cea sfântă.

Așadar, iubiții mei, a ne plânge de milă și a ne considera neputincioși nu este soluția pentru noi, ci nevoința și mărturisirea creștină! Cine trăiește cu Dumnezeu vorbește din mijlocul experienței lui de viață. Și dacă suntem cu Dumnezeu nu ne temem de nimic, pentru că Îl alegem mereu pe El, pe Cel care ne călăuzește spre tot adevărul și spre toată lucrarea cea bine plăcută Lui.

Să ne întărim în adevărul și în sfințenia lui Dumnezeu și să nu ne mai facem griji deșarte! Pentru că El știe ceea ce ne trebuie, El știe de ceea ce avem noi nevoie și știe și cum să repare alegerile noastre greșite. Amin!

---

[549] *Cf.* https://www.teologiepentruazi.ro/2017/10/13/predica-la-pomenirea-sfintei-cuvioase-paraschevi-14-octombrie-2017/.

Predică la Vecernie, la pomenirea a doi Sfinți făcători de minuni [13 octombrie 2018]

Iubiții mei[550],

mă bucur să predic pentru a doua oară în parohia dumneavoastră la praznicul acesta preafrumos al Sfintei Preacuvioasei, Maicii noastre, Paraschevi [Παρασκευὴ][551]. Anul trecut am vorbit despre viața Sfintei Paraschevi, a Sfintei Vineri, așa cum o cunoaștem în popor – pentru că *Paraschevi* înseamnă *Vineri* în limba greacă –, și subliniam faptul că ea a adormit la o vârstă tânără, la numai 27 de ani. Că a trăit monahal în Iraclia [Ἡράκλειᾶ], în Pontos, apoi în Palestina, lângă Iordanis, după care, ascultând de voia lui Dumnezeu, a revenit în părțile natale, locuind în Callicratia [Καλλικράτεια], în Tracia, slujind la Biserica *Sfinții Apostoli*, unde a adormit în pace[552].

Însă anul acesta, având de față și Sfintele Moaște ale Sfântului Mare Mucenic și Vindecător Panteleimon [Παντελεήμων], pomenit pe 27 iulie[553],

---

[550] Începută la ora 15.00, în ziua de 12 octombrie 2018, zi de vineri. Soare, 22 de grade.

[551] A se vedea:

http://www.synaxarion.gr/gr/sid/889/sxsaintinfo.aspx.

[552] *Cf.*

http://www.synaxarion.gr/gr/sid/889/sxsaintinfo.aspx și

http://paginiortodoxe.tripod.com/vsoct/10-14-cv_parascheva.html.

[553] A se vedea:

bucuria noastră este dublă, pentru că Sfânta Paraschevi, ca și Sfântul Panteleimon, face minuni nenumărate în viața celor credincioși.

Dar și Sfântul Panteleimon, ca și Sfânta Paraschevi, e de neam grec. Iar numele său, Παντελεήμων, cel care a fost primit de la Dumnezeu, înseamnă *Atotmilostiv*. Căci el, din naștere, purta numele Παντολέον, care înseamnă *Atotleu*. Întru totul ca un leu de puternic și de curajos...

Dar când Sfântul Pantoleon, înainte de tăierea capului său, s-a rugat îndelung pentru cei care îl vor martiriza, Domnul i-a vorbit lui din cer și i-a schimbat numele din Παντολέον în Παντελεήμων[554]. Pentru ca toți să ne apropiem de el cu încredere, știindu-l preamilostiv. Știindu-l foarte bun față de noi, cei care suntem bolnavi și suferinzi.

Însă Sfânta Cuvioasă Paraschevi, din data de 13 iunie 1641, își are Sfintele sale Moaște la Iași[555]. Și ea ne-a binecuvântat de-a lungul vremii cu multe minuni. Pentru că a vindecat boli grele, ca leucemia, a vindecat boli de plămâni, a ferit orașul Iași de bombardamente, a izbăvit pe oameni de la sinucidere, a adus ploaia în vreme de secetă[556]. Adică a făcut și face minuni multe, ca și Sfântul Panteleimon. Pentru că Sfinții lui Dumnezeu se bucură să ne asculte rugăciunile noastre, atunci când noi ne rugăm lor cu pocăință și cu smerenie. Fiindcă Dumnezeu iubește

---

http://www.synaxarion.gr/gr/sid/229/sxsaintinfo.aspx.

[554] A se vedea: http://paginiortodoxe.tripod.com/vsiul/07-27-sf_pantelimon.html.

[555] *Cf.* http://paginiortodoxe.tripod.com/vsoct/10-14-cv_parascheva.html.

[556] Ibidem.

pocăința și smerenia, iubește întoarcerea noastră spre El, și, pentru rugăciunile Sfinților Lui, ne miluiește pe noi.

– Însă ce înseamnă miluirea noastră de către Dumnezeu?

– Înseamnă iertarea noastră de păcate și, totodată, umplerea noastră de slava Lui. Pentru că această fărâmă din trupul Sfântului Panteleimon, la care noi ne-am închinat în această seară, e o fărâmă din trupul lui îndumnezeit. E o părticică din trupul lui umplut de slava lui Dumnezeu. Și toți ne putem împărtăși de slava lui Dumnezeu, aici, în Biserica Sa, dacă ne pocăim de păcatele noastre și primim iertarea lui Dumnezeu prin Duhovnicul nostru. Căci iertarea Lui înseamnă umplere de slava Lui. Suntem iertați de păcate și umpluți de slava Lui, pentru ca să trăim o viață de sfințenie.

Iar Sfinții, prin exemplul și prin rugăciunea lor pentru noi, sunt cei care ne ajută să ne mântuim. Pentru că rugăciunea lor ne umple de har, după cum ne umplu de har viața și cuvintele și Sfintele lor Moaște și lucrurile rămase de la ei. Fiindcă Sfinții sunt purtători de har și amprenta duhovnicească a persoanei lor se imprimă în tot ceea ce ei ating.

De aceea, astă seară ne bucurăm alături de doi mari Sfinți ai lui Dumnezeu și cerem sfintele lor rugăciuni. Cerem ajutorul lor, luminarea lor, povățuirea lor. Pentru că noi știm că ei sunt la Dumnezeu și ei ne pot ajuta în viața noastră.

Căci dacă Sfântul Panteleimon a vindecat orbi, paralitici, diverse boli grele, fără să primească vreun ban de la cineva, după care a suferit chinuri grele pentru că era creștin, cum nu ne va ajuta pe noi să ne pocăim și să facem voia lui Dumnezeu?

Iar Sfânta Paraschevi, care a lăsat toate pentru Domnul și a făcut minuni mari în viața multor oameni, cum nu ne va ajuta și pe noi, dacă vrem să începem o viață cu adevărat creștină?

De aceea, eu cred că trebuie să ne rugăm lor cu toată credința, pentru că Sfinții sunt bisericile cele vii ale lui Dumnezeu. Dumnezeu locuiește în Sfinții Lui și știe toată mila și rugăciunea lor față de noi. Și, din iubire pentru ei, ne miluiește și pe noi.

Vă doresc un praznic frumos, plin de bucurie și vă mulțumesc că ne-am rugat împreună în această seară! La mulți ani și numai bine! Amin!

Predică la Duminica a XXIII-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[557],

există o frică drăcească, care, atunci când ne cuprinde, ne face să Îi cerem lui Dumnezeu să ne lase în pace. Să ne lase singuri. Să plece de la noi, pentru ca să fim singuri. Adică ne face să Îi cerem lui Dumnezeu cel mai nebunesc și mai rău lucru posibil: acela de a Se îndepărta de noi. Pentru că nu există lucru mai rău pentru om și pentru întreaga creație decât acela ca Dumnezeu Să se îndepărteze de noi. Decât acela de a-Și retrage harul Lui din noi...

Și această frică demonică au trăit-o gadarinii, atunci când Domnul l-a vindecat pe demonizatul din mijlocul lor [Lc. 8, 33]. Pentru că, „[cu] frică mare erau cuprinși [φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο]" [Lc. 8, 37, BYZ] și, în această frică demonică, „L-au rugat [L-a rugat] pe El toată mulțimea cea învecinată gadarinilor să plece de la ei [ἠρώτησαν Αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν γαδαρηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ᾽ αὐτῶν]" [Ibidem].

Și Domnul a ascultat rugăciunea lor păgână, nebunească, și a plecat! Căci „El [Αὐτὸς], intrând întru corabie [ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον], S-a întors [ὑπέστρεψεν]" [Ibidem] de la ei. Pentru că Domnul nu vrea să intre cu forța în viața noastră, ci El intră în noi, doar dacă noi ne deschidem inima spre El.

Dar când Domnul Își întoarce fața Sa de la noi, atunci începe Iadul pentru noi. Căci El ne lasă în voia

---

[557] Începută la 10. 31, în zi de marți, pe 16 octombrie 2018. Zi cu soare, 15 grade.

noastră cea rea, ne lasă să păcătuim după cum vrem, pentru ca să simțim gustul amar, insuportabil al morții. Gustul amar pe care îl aduce păcatul: moartea duhovnicească.

Pentru că cel care păcătuiește e viu cu trupul, dar nu și cu sufletul său. El se mișcă, pare viu pentru noi, dar e mort sufletește. Pentru că e robit demonilor prin voia lui. Căci atunci când Domnul ne părăsește, pentru că noi Îl părăsim pe El prin păcătuirea noastră continuă, El ne lasă să fim chinuiți de demoni încă din această viață. Și de aceea, viața de păcătuire continuă e o viață de Iad, pentru că noi, prin păcatele noastre, ne asemănăm tot mai mult cu demonii, dezumanizându-ne continuu.

Iadul începe de aici, iubiții mei, pentru că Iadul e nepocăință, e împietrire în lucruri rele!

După cum Raiul tot de aici începe, pentru că el e umplere de slava lui Dumnezeu.

Și de aceea Iadul e la antipodul Raiului: pentru că Iadul este neprimirea în noi a slavei lui Dumnezeu, care ne transfigurează în mod continuu.

Ce făcea demonizatul din Evanghelia de azi [Lc. 8, 26-39]? Având „demoni de multe vremuri [δαιμόνια ἐκ χρόνων ἱκανῶν]" [Lc. 8, 27, BYZ], de mulți ani în el, „[cu] veșmânt nu se îmbrăca și în casă nu rămânea [ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν], ci în morminte [ἀλλ᾽ ἐν τοῖς μνήμασιν]" [Ibidem]. Demonizarea îl făcea asocial. Pentru că demonii nu doreau ca el să fie ajutat de oameni, ci doreau ca el să rămână în această stare până la sfârșitul vieții sale, pentru ca să îl coboare în Iad cu ei.

Însă, văzându-L pe Domnul, demonii din el au început să vorbească cu Domnul, cerându-I Lui să nu îi chinuie și să nu le poruncească să plece în abisul

Iadului [Lc. 8, 28, 31, BYZ]. Pentru că demonii își știu pedeapsa, ei știu ce îi așteaptă, știu că îi așteaptă chinul cel veșnic pentru păcatele lor. De aceea, munca lor nebunească e de a-i face pe tot mai mulți oameni robi ai lor, de a-i face pe tot mai mulți oameni să păcătuiască, pentru ca aceștia să se chinuie veșnic împreună cu ei.

...Domnul a îngăduit demonilor să iasă din om și să intre în turma de porci [Lc. 8, 32]. Le-a îngăduit să intre în porcii crescuți ilegal de gadarini. Iar demonii și-au arătat imediat răutatea lor: căci „s-a aruncat turma de pe stâncă întru lac și s-a înecat [ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην καὶ ἀπεπνίγη]" [Lc. 8, 33, BYZ].

Și de aici vedem marea milă a lui Dumnezeu față de cel demonizat! Căci El nu i-a lăsat pe demoni să îl omoare pe om, deși demonii l-au sălbăticit în chip și fel. Însă, când El le-a îngăduit demonilor să intre în porci, demonii imediat și-au manifestat răutatea lor pe porci și i-au omorât. Pentru că asta doreau să facă și cu omul demonizat: să îl omoare. Dar Dumnezeu nu a îngăduit moartea lui, ci, vindecându-l pe el de demonizare, oamenii l-au găsit pe cel vindecat lângă Domnul. Căci „l-au aflat șezând pe omul din care ieșise[ră] demonii [εὗρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ᾽ οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει], îmbrăcat și fiind întreg la minte [ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα], alături de picioarele lui Iisus [παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησου]" [Lc. 8, 35, BYZ].

Pentru că un om întreg la minte nu Îi cere lui Dumnezeu să plece de la el, nu Îl blestemă și nu Îl înjură pe Dumnezeu, ci Îl cheamă pe El în viața lui. Omul întreg la minte, omul credincios, omul cu frică de Dumnezeu, se teme ca nu cumva să păcătuiască cu ceva lui Dumnezeu. De aceea, el stă la picioarele

Domnului toată ziua, ascultând voia Lui. Pentru că ascultarea de Dumnezeu e viață, iar neascultarea de El e moarte. Iar cine e cu Dumnezeu, mereu strigă către El și mereu Îi mulțumește Lui pentru toate, pentru că el simte cu toată ființa lui că e dependent cu totul de Dumnezeu.

Însă dorința noastră de independență e mortală. Căci cine nu e cu Dumnezeu e robit de demoni. Și în robia demonilor nu există libertate, ci numai chin și moarte.

De aceea, când era demonizat, omul „era condus de demon întru pustii" [ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος εἰς τὰς ἐρήμους]" [Lc. 8, 29, BYZ]. Era condus spre rătăciri tot mai mari și învățat să nu iubească oamenii. Dar, atunci când demonii au ieșit din om, și omul a fost umplut de slava lui Dumnezeu, el s-a arătat ca iubind comuniunea cu Dumnezeu și cu oamenii. Pentru că a rămas la picioarele Domnului, plăcându-I ascultarea de El.

– Și ce ne spune Domnul prin această minune a Lui?

– Că oricine se poate vindeca de patimi, de demonizare. Că orice om poate fi vindecat, prin harul lui Dumnezeu, în Biserica Sa, de orice patimă ar suferi. De aceea, Evanghelia de azi ne dă multă încredere în vindecarea noastră, pentru că Dumnezeu poate lucra minunea mântuirii noastre. El poate să ne vindece pe toți de toate patimile noastre, dacă credem în El și ne nevoim pentru curățirea noastră de patimi.

Căci demonii sunt scoși afară din noi de slava lui Dumnezeu, care se coboară în noi și prin care Dumnezeu locuiește în noi. Iar demonii sunt la baza fiecărei patimi pe care o avem. Căci demonii ne învață să mințim, să furăm, să curvim, să iubim

plăcerile trecătoare, să iubim banii, să ne iubim pe noi înșine în mod păcătos. Dacă simțim acest lucru, dacă simțim cine stă la baza patimilor noastre, ne putem dezlipi foarte ușor de ele, pentru că știm că unirea interioară cu demonii ne face să păcătuim.

De aceea, iubiții mei, frica demonică de Dumnezeu e aceea în care demonii ne învață că „Dumnezeu stă la baza nefericirii noastre. Că El ne vrea răul”. Însă lucrurile stau tocmai invers: demonii sunt cei care ne vor răul, ei vor să suferim veșnic în Iad, pentru că Dumnezeu dorește ca noi să ne bucurăm veșnic împreună cu El.

– Și de ce s-au înfricoșat în mod demonic gadarinii?

– Nu s-au înfricoșat pentru că l-au văzut pe om vindecat și întreg la minte, ci pentru că au înțeles că Domnul le strică afacerile lor păcătoase. Ei L-au rugat să plece din ținutul lor, pentru ca să nu le strice în continuare viața lor păcătoasă. Căci ei nu s-au uitat la mântuirea omului, ci s-au uitat la moartea porcilor, la banii pe care i-au pierdut.

Și când prețuiești mai mult banii decât oamenii atunci e semn că ești demonizat. Că ești înstrăinat de Dumnezeu. Că ai o viață pustiită de iubire, de înțelegere, de compasiune. E semn că ești singur, că ești părăsit de Dumnezeu.

Dar când ești un om care ajuți oamenii, care le dorești mântuirea lor, care dorești să îi vindeci de patimile lor, atunci ești omul lui Dumnezeu, pentru că ești plin de slava Lui. Căci cel plin de slava lui Dumnezeu dorește ceea ce dorește și Dumnezeu: mântuirea tuturor oamenilor [I Tim. 2, 4].

Dar cine nu dorește să se mântuie, acela trăiește la suprafața vieții, bucurându-se de plăceri ușoare și nu de marile bucurii netrecătoare ale vieții cu Dum-

nezeu. Și vreau să fiu explicit acum, pentru ca să înțelegeți ce înseamnă plăceri ușoare ale vieții de acum!

Pentru mulți oameni a avea mulți bani și a face ceea ce doresc cu ei e o mare plăcere. Însă e una ușoară în fapt, pentru că e trecătoare. E numai pentru aici și acum, căci în veșnicie nu ne trebuie bani ca să ne cumpărăm bucuria. În veșnicie noi înșine trebuie să fim plini de slava lui Dumnezeu, pentru că ea este toată bucuria noastră cea veșnică.

Banii, averea, mâncarea, plăcerea, faima, puterea socială sunt plăceri ușoare, pentru că sunt trecătoare. Plăcerea sau bucuria reală e sfințenia, e curăția, e facerea de bine, e slujirea lui Dumnezeu și a oamenilor. Și bucuria reală din noi, pe care ne-o aduce viața sfântă, e netrecătoare și veșnică, pentru că la fundamentul ei stă slava lui Dumnezeu. Căci dacă El este în noi prin slava Lui, atunci noi avem toată împlinirea interioară pentru viața de acum și pentru viața cea veșnică. Dar dacă ne îndepărtăm de Dumnezeu în fiecare zi prin nesimțirea cu care păcătuim înaintea Sa, atunci suntem duși de demoni în pustiul Iadului, al singurătății continue, veșnice.

Așa că noi suntem cei care trebuie să alegem ceea ce ne dorim pentru veșnicie! Trebuie să alegem pe fiecare zi viața cu Dumnezeu, dacă Îl vrem pe El. Căci ceea ce am făcut ieri e deja trecut, pe când ceea ce facem acum, în clipa de față, contează cu adevărat, pentru că e în joc viața noastră veșnică. Mereu, în fiecare clipă, noi ne apărăm sau ne pierdem mântuirea, în măsura în care împlinim voia lui Dumnezeu sau nu o împlinim.

De aceea, când rămânem în păcat, rămânem în moarte. Dar când ne ridicăm din el prin pocăință și simțim iertarea lui Dumnezeu în noi înșine, adică

simțim din nou slava lui Dumnezeu în noi, asta înseamnă că suntem vii, vii duhovnicește, din marea milă a lui Dumnezeu.

Să rămânem întru slava Lui! Să facem fapte vrednice de viața cu Dumnezeu! Să nu gândim niciodată că „ar fi mai bine fără Dumnezeu”, pentru că acesta e un gând demonic!

Nicio clipă nu e bună fără El! Fără El orice clipă e un păcat, e o cădere în moarte. Pentru că toată viața noastră trebuie să I-o dăruim lui Dumnezeu, Celui care ne-a dăruit-o nouă. Amin!

Predică la cei doi Sfinți Dimitrios [26-27 octombrie 2018]

Iubiții mei[558],

Sfântul Mare Mucenic Dimitrios [Δημήτριος][559], Ocrotitorul orașului Tessalonichi [Θεσσαλονίκη][560], îl întâlnește în inima noastră pe Sfântul Cuvios Dimitrii [Димитрий][561], Ocrotitorul orașului București. Pentru că pe 26 și 27 octombrie noi îi pomenim unul după altul pe acești doi Sfinți ai lui Dumnezeu și îi avem în inima noastră pe amândoi.

Iar numele lor, deși e unul păgân, pentru că înseamnă „dăruit lui Dimitir [Δημήτηρ]"[562], Dimitir fiind zeița agriculturii pentru greci[563], prin viața lor ei sunt cu totul creștini și Sfinți ai lui Dumnezeu. Pentru că ambii Sfinți Dimitrios s-au arătat slujitori adevărați ai lui Dumnezeu și ajutători ai oamenilor.

De aceea, astăzi, când spunem *Dimitrios* (sau *Dumitru*, în mod românizat), nu ne mai gândim la zeița agriculturii, ci la Sfinții lui Dumnezeu cu acest nume. Și rostim numele lor cu bucurie, pentru că ei

---

[558] Începută la 12. 03 minute, în zi de marți, pe 23 octombrie 2018. Zi cu soare, 16 grade.

[559] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Demetrius_of_Thessaloniki.

[560] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Thessaloniki.

[561] *Cf.* http://www.pravoslavieto.com/life/10.27_sv_Dimitar_Basarbovski.htm.

[562] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Demetrius și https://en.wikipedia.org/wiki/Demeter.

[563] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Demeter.

sunt casnicii lui Dumnezeu. Sunt Sfinții Împărăției Sale.

Căci fiecare dintre noi își poate sfinți viața și, prin aceasta, și numele său. Iar numele, inițial cu conotații păgâne sau banale, capătă o rezonanță creștină în urechile noastre, pentru că a devenit numele unui Sfânt al lui Dumnezeu.

Spre exemplu, Sfântul Mucenic Luppos [Λοῦππος], pomenit pe 27 octombrie, și care a fost slujitorul Sfântului Mare Mucenic Dimitrios[564], are un nume latin[565]. În latină numele său fiind *Lupus*, care înseamnă *Lupul*[566]. Dar noi, când spunem *Sfântul Mucenic Lupul/ Lupus/ Λοῦππος*, nu ne gândim la animalul din pădure, ci la Sfântul lui Dumnezeu care poartă acest nume, care are o viață de sfințenie și e pomenit pe 27 octombrie.

Tot la fel, când spunem Sfântul Ionas [Ἰωνὰς][567], care e transliterarea cuvântului ebraic Ionah [יוֹנָה][568], noi ne referim la Sfântul Profet a cărui carte e în Scriptură și e pomenit pe 21 septembrie[569]

---

[564] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1000/sxsaintinfo.aspx.

[565] Nora Mitkova Dimitrova, *Theoroi and Initiates in Samothrace: The Epigraphical Evidence*, in col. *Hesperia Supplement*, vol. 37, Pub. The American School of Classical Studies at Athens, Princeton, New Jersey, 2008, p. 208.

[566] *Cf.* http://www.archives.nd.edu/cgi-bin/wordz.pl?keyword=lupus.

[567] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/700/sxsaintinfo.aspx.

[568] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Iona.

[569] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/700/sxsaintinfo.aspx.

și nu la ce înseamnă numele său. Pentru că numele său în ebraică înseamnă *Porumbel*[570].

Tot la fel, Petros înseamnă *Piatră*[571], Andreas [Ἀνδρέας] înseamnă *Cel bărbătos*[572], Iacovos, care vine de la ebraicul יַעֲקֹב [Iaaqov], înseamnă *Cel care urmează*[573]. Și în toate aceste cazuri noi nu ne referim la un nume banal sau la niște sintagme, ci la 3 nume de Sfinți ai lui Dumnezeu.

Pe 18 noiembrie îl pomenim pe Sfântul Mucenic Platon [Πλάτων][574]. Care nu are nimic de-a face cu teologul păgân Platon[575]. Doar numele lor este același, pe când viețile lor sunt net diferite.

Sfântul Sfințit Mucenic Dionisios Areopagitul e pomenit pe 3 octombrie[576]. Imensul Teolog al secolului întâi al Bisericii are însă un nume păgân, pentru că numele său înseamnă „dăruit lui Dionisos [Διόνυσος]”[577]. Iar Dionisos era fiul dumnezeului Dias [Δίας] sau Zeus [Ζεύς] în teologia păgână greacă, adică tatăl dumnezeilor și al oamenilor, cel care îi conducea pe cei 11 dumnezei și dumnezeie ale Olimpului[578].

---

570 *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Iona.

571 *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Petros.

572 *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Andreas.

573 *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Jacob_(name).

574 *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1199/sxsaintinfo.aspx.

575 A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Platon.

576 *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/794/sxsaintinfo.aspx.

577 *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Διονύσιος și https://el.wikipedia.org/wiki/Διόνυσος.

578 *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Δίας_(μυθολογία) și

Însă, în viața sa de creștin și de teolog, nu are nimic de-a face Sfântul Dionisios cu păgânătatea de care s-a lepădat. Pentru că el s-a făcut văzătorul celor dumnezeiești, scriindu-ne nouă despre cele de taină ale lui Dumnezeu.

Și Biserica, până azi, după cum constatăm, a păstrat numele reale ale Sfinților, care au devenit nume sfinte pentru noi, chiar dacă la origine ele sunt păgâne sau banale. De ce? Pentru că Biserica a păstrat viața fiecărui Sfânt al ei în autenticitatea sa, așa cum a fost, spunând și bunele și relele acestuia. Pentru ca noi să învățăm și din păcatele și din virtuțile Sfinților cum să Îi urmăm lui Dumnezeu.

Căci atunci când Viața Sfântului ne vorbește despre păcatele și înșelările sale, ne vorbește despre ele pentru ca noi să nu le săvârșim. Pentru ca noi să le vedem în tot răul lor și să nu ne apropiem de ele. După cum, atunci când ne vorbește despre nevoințele și milosteniile și cărțile și minunile unui Sfânt, ne vorbește despre cum l-a întărit și luminat pe el Dumnezeu, pentru ca să facă voia Lui.

Dar dacă nu citim Viețile Sfinților, de unde să știm cum să trăim creștinește?! De unde să știm ce e bine și ce e rău, dacă nu citim viețile Sfinților Lui?

De aceea, teologia Bisericii nu e opțională, ci neapărată pentru fiecare dintre noi! Căci cu toții trebuie să știm despre viața Domnului, a Maicii Sale,

---

https://el.wikipedia.org/wiki/Δώδεκα_θεοί_του_Ολύμπου. Adică Dias era mai marele dumnezeilor Posidonas (Ποσειδώνας), Apollon (Απόλλων), Aris (Ἀρης), Ifestos (Ἠφαιστος), Ermis (Ερμής) și a dumnezeielor Ira (Ἠρα), Dimitra (Δήμητρα), Estia (Εστία), Afroditi (Αφροδίτη), Artemis (Ἀρτεμις) și Atina (Αθηνά), *cf.*

https://el.wikipedia.org/wiki/Δώδεκα_θεοί_του_Ολύμπου.

a Sfinților Lui Apostoli, a Sfinților Lui, despre minunile lui Dumnezeu cu toți Sfinții Lui.

Trebuie să citim teologia și istoria Bisericii și să îi ascultăm pe cei care ne predică despre teologia și viața Bisericii. Pentru că trebuie să fim tot mai pricepuți în a distinge binele de rău și adevărul de minciună.

...Sfântul Mare Mucenic Dimitrios a fost martirizat la vârsta de 26 de ani. S-a născut în anul 280 și a adormit în 306[579]. El s-a născut la Tessalonichi [Θεσσαλονίκη] și tot aici a fost și martirizat, în timpul persecuției religioase a lui Dioclitianos[580]. Iar Dumnezeu a îngăduit ca Sfintele sale Moaște să rămână în orașul său natal până azi, pentru ca să ne învețe să fim statornici în viața noastră.

Căci chiar dacă suntem nevoiți să plecăm din locul unde ne-am născut și am crescut, a-l avea în inimă înseamnă a nu ne uita originile. Și dacă nu uităm cine suntem și de unde venim, vom fi întotdeauna recunoscători lui Dumnezeu pentru ce ne-a îngăduit să facem în viața noastră.

Pentru că Dumnezeu dorește să aibă cu fiecare dintre noi o relație durabilă, veșnică. El vrea să Îl cunoaștem și să Îl iubim tot mai mult și să pătrundă tot mai mult în noi și să locuiască în noi prin slava Lui.

Pentru că El dorește să stăpânească în veci în noi, iar noi să fim robii Lui pentru vecie. De aceea, viața cu Dumnezeu este o viață statornică, ce ne adâncește pe fiecare zi în înțelegerea și în iubirea și în comuniunea cu Dumnezeul mântuirii noastre,

---

579 *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Demetrius_of_Thessaloniki și https://el.wikipedia.org/wiki/Άγιος_Δημήτριος.

580 *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Άγιος_Δημήτριος.

toate ale Sale fiind și ale noastre, iar ale noastre fiind toate ale Lui.

...Sfântul Cuvios Dimitrii [Димитрий] s-a născut în satul Basarbovo [Басарбово], la 8-9 km de orașul Ruse [Русе] și a trăit o viață umilă de mirean, apoi de Monah[581]. Când au fost descoperite Sfintele lui Moaște în mod minunat, ele au fost așezate în Biserica din satul său natal[582]. Și imediat a început să facă minuni în viețile celor credincioși!

Iar Sfântul Dimitrii a vrut să stea între bulgarii săi și a stat până în 1774, când generalul rus Petăr Salticov [Петър Салтиков] a luat Sfintele sale Moaște ca să le ducă în Rusia. Dar, datorită lui Dimităr Poclonnic [Димитър Поклонник], care a fost traducătorul generalului, el i-a cerut, și generalul a acceptat, ca Sfintele sale Moaște să rămână la București, ca răsplată pentru pierderile de vieți omenești ale armatei române din timpul războiului[583].

Și așa au ajuns Sfintele sale Moaște la noi, la București, unde le găsim până azi[584]!

Căci Sfântul Cuvios Dimitrii Bulgarul, cel plin de smerenie, aidoma Sfintei Mucenice Filotea, și-a părăsit țara lui pentru țara noastră. Și și-a părăsit-o, după ce, pentru mult timp, el nu a dorit să plece din satul său natal.

Însă, când a binevoit să vină la noi, el a rămas aici, cu noi, ca să ne învețe că și noi avem datoria

---

[581] *Cf.* http://www.pravoslavieto.com/life/10.27_sv_Dimitar_Basarbovski.htm.

[582] Ibidem.

[583] Ibidem.

[584] A se vedea: https://ro.orthodoxwiki.org/Dimitrie_cel_Nou_din_Basarabi.

sfântă ca să îi primim pe cei străini cu inimă deschisă, atunci când sunt creștini ortodocși ca și noi. Pentru că nu neamul ne unește cu cei străini de neamul nostru, ci credința comună.

Fiindcă ortodocșii pot fi de orice neam și de oriunde de pe pământ, dar pe ei îi unește și îi pune în jurul aceleiași Sfinte Mese credința cea una a Bisericii. Și de aceea se pot împărtăși împreună, ei, cei de neamuri diferite, pentru că nu sunt diferiți în credința pe care o trăiesc și o mărturisesc.

Însă, dacă neamul și limba și obiceiurile noastre ne despart, deși suntem cu toții ortodocși, dacă toate acestea ne fac improprii dialogului și comuniunii frățești, atunci ne iubim mai mult pe noi înșine decât Biserica lui Dumnezeu. Și acesta e un imens păcat! Pentru că noi trebuie să iubim mai întâi de toate Biserica lui Dumnezeu. Biserica e cea în care noi ne mântuim! Și de aceea, nimic nu trebuie să punem mai presus de credința și de viața noastră creștină.

...Sfântul Mucenic Dimitrios era ipatos [ὕπατος][585] în Tessalonichi. Adică era un conducător ales al romanilor, care exercita puterea executivă și conducea armata[586]. Era conducătorul cetății și creștin în același timp. Și la această demnitate a renunțat el, atunci când a mărturisit că e creștin și că nu vrea să se dezică de credința lui.

Sfântul Cuvios Dimitrii a fost cioban și ca mirean și ca Monah, adică la polul opus Sfântului Dimitrios, care era un conducător militar și o persoană publică centrală, în ciuda tinereții sale. Însă, deși nu știm cât a trăit Sfântul Dimitrii, el a

---

[585] *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Άγιος_Δημήτριος și https://el.wiktionary.org/wiki/ύπατος.

[586] *Cf.* https://el.wiktionary.org/wiki/ύπατος.

adormit la o vârstă înaintată și nu de tânăr, așa cum a fost martirizat Sfântul Mucenic Dimitrios.

Dar și unul și altul, în fața tuturor sau în ascuns, ei și-au trăit creștinește viața lor. Și sunt o pildă vie pentru noi, un îndemn continuu la mărturisire și la nevoință, pentru că viața cu Dumnezeu e cel mai sfânt și mai nobil lucru al omului.

Oricine am fi, oricât am trăi și oricâte lucruri am avea, am vedea sau am face, nu valorăm nimic dacă trăim fără Dumnezeu. Numai viața cu Dumnezeu ne face cu adevărat oameni, numai ea ne împlinește, iar adevărata veșnicie a omului e Împărăția lui Dumnezeu.

De aceea, iubiții mei, cele două praznice ale celor două zile unesc această vinere cu sâmbăta ei și pe noi unii cu alții! Pentru că Sfinții, oricare ar fi ei, ne unesc pe unii cu alții. Fiindcă ei ne spun că toți suntem ai aceluiași Dumnezeu și numai Lui trebuie să Îi slujim. Că toți suntem frați între noi și că trebuie să trăim în comuniune unii cu alții.

Și de ce trebuie să trăim frățește pe pământ, iubindu-ne și respectându-ne unii pe alții? Pentru că Împărăția lui Dumnezeu e pentru noi toți. E pentru tot cel care crede și se pocăiește și își trăiește viața lui cu Dumnezeu. Împărăția lui Dumnezeu e comuniunea noastră, pe care o avem între noi și cu Dumnezeu. Iar dacă aici nu exersăm iertarea și comuniunea, nu le vom avea niciodată. Pentru că de aici, de acum începe Împărăția lui Dumnezeu, prin alipirea noastră cu totul de El, de Dumnezeul nostru.

Dar la baza vieții cu Dumnezeu stă teologia Lui și simțirea vieții Lui în noi. Stă viața noastră cu Dumnezeu în Biserica Lui. Trebuie să învățăm să iertăm și să trăim în comuniune potrivit voii Lui și nu unei perspective umane. Căci perspectiva duhov-

nicească asupra vieții și a relațiilor dintre noi e perspectiva bisericească, e perspectiva lui Dumnezeu. Fiecare dintre noi trebuie să ne înduhovnicim pentru ca să știm să ne iubim și să ne respectăm reciproc, așa cum dorește Dumnezeu. Fără înduhovnicirea personală și a tuturor la un loc, pe baza aceleiași teologii și experiențe liturgico-ascetico-mistice, nu putem moșteni Împărăția lui Dumnezeu.

Căci noi trebuie să trăim duhovnicește pentru ca să fim ai lui Dumnezeu. Pentru că „noi nu am primit duhul lumii [ἡμεῖς...οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν], ci Duhul Cel din Dumnezeu [ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ], ca să cunoaștem pe cele hărăzite nouă de către Dumnezeu [ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν]" [I Cor. 2, 12, BYZ]. Adică noi am primit slava lui Dumnezeu începând de la Botezul nostru sacramental, pentru ca să putem cunoaște ce ne-a hărăzit, ce ne-a dăruit prin har Dumnezeu.

Și ce ne-a dăruit și ne dăruie nouă Dumnezeu? Ne dăruie viața Lui cea veșnică prin Sfintele Taine și Slujbe ale Bisericii, slava Lui cea dumnezeiască, pentru ca noi să trăim dumnezeiește pe pământ. Însă noi ne uităm mai mult la formele exterioare ale Slujbelor decât la conținutul lor. Și de aceea, în loc să creștem duhovnicește pe fiecare zi și în înțelegerea teologică, noi involuăm pe fiecare zi.

Dar dacă am vedea conținutul tainic al Slujbelor dumnezeiești ale Bisericii, adică slava Lui și tainica teologie a lor, umplându-ne mereu de slava Lui, atunci am vedea că ele sunt unirea noastră mistică cu Dumnezeu și viața noastră cea veșnică. Pentru că Slujbele Bisericii sunt teologie vie, trăită, din care noi ne împărtășim ca dintr-un izvor dumnezeiesc. Și datorită acestui izvor liturgic și dum-

nezeiesc, noi putem vedea în mod foarte limpede că și Scriptura și Viețile Sfinților și dogmele și canoanele Bisericii sunt viață, sunt trăire dumnezeiască, care ne umplu pe noi. Căci toată viața Bisericii și a lumii, în mod tainic, e plină de slava lui Dumnezeu, pentru că El ne susține prin ea întru existență. Slava Lui e viața noastră cea veșnică. Slava Lui e bucuria și curățirea noastră cele veșnice. Slava Lui e îmbrățișarea cu care El ne scoate din moartea păcatelor noastre, pentru ca să ne facă vii întru El.

Și noi ce mai așteptăm?! La cine altcineva să mergem, dacă El este totul?!!

Ci, mai degrabă, trebuie să lepădăm „înțelepciunea lumii [σοφία τοῦ κόσμου]”, această știință a celor deșarte, trecătoare, care „este nebunie înaintea lui Dumnezeu [μωρία παρὰ τῷ Θεῷ ἐστιν]” [I Cor. 3, 19, BYZ], pentru ca să ne îmbogățim veșnic cu viața lui Dumnezeu. Căci specializările noastre multiple nu trebuie să stea în fața credinței și a mărturisirii noastre. Ci, dimpotrivă, toată știința și averea noastră trebuie să o punem înaintea lui Dumnezeu, pentru ca prin toate ale noastre să Îi slujim Lui.

Dumnezeu să ne bucure întru toate! Amin!

Predică la Duminica a XXIV-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[587],

bolile noastre sufletești și trupești au un singur Doctor: pe Dumnezeu. Așa după cum spunem în Taina Sfântului Maslu, atunci când strigăm către El: „Stăpâne Doamne [Δέσποτα Κύριε], Dumnezeul nostru [ὁ Θεὸς ἡμῶν], Doctorule al sufletelor și al trupurilor [Ἰατρὲ ψυχῶν καὶ σωμάτων]”[588] noastre!

Însă niciuna din bolile noastre și din patimile noastre nu sunt de la El, nu sunt creația Lui, ci sunt o urmare a păcatelor noastre. De aceea, atât păcatele, cât și patimile, cât și bolile noastre trebuie să ni le asumăm ca fiind doar ale noastre, trebuie să ni le asumăm ca producție proprie dezastruoasă, pentru care trebuie să ne pocăim. Adică, noi trebuie să cerem iertare lui Dumnezeu pentru toată îmbolnăvirea sufletului și a trupului nostru, pentru fiecare exces pe care l-am făcut în detrimentul sănătății noastre sufletești și trupești.

Căci multa muncă, multa desfătare, multa indiferență la nevoile altora sunt tot atâtea excese prin care ne-am stricat sănătatea noastră sufletească și trupească. Faptul că am muncit prea mult și nu neam odihnit pe măsura efortului nostru, că ne-am distrat fără măsură, mâncând, bând, dansând, pierzându-ne nopțile în plăceri desfrânate, că am chel-

---

[587] Începută la ora 9. 45, în zi de miercuri, pe 24 octombrie 2018. Soare și nori, 12 grade.

[588] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Euch/Uncion.html.

tuit în neștire dar nu am fost deloc milostivi, că nu am dat din ale noastre și altora, sunt păcate împotriva sănătății noastre.

Pentru că noi, pentru viața noastră, nu avem nevoie de multe lucruri. Noi putem trăi cu puțină mâncare și băutură, cu puțin confort, cu puține distracții. Nu e nevoie să cheltuim bani mulți pentru ca să mâncăm sau ca să bem sau pentru ca să avem unde dormi. Însă, când banii nu ne ajung, deși muncim toată ziua pentru ei, e pentru că nu ne facem viața pe măsura salariului nostru. Consumăm mai mult decât avem nevoie și decât ne permit propriile noastre economii financiare.

Și de aceea suferim, suntem în lipsuri, suntem tulburați tot timpul de gânduri, de griji, de dorințe, pentru că vrem mai multe decât putem, ne facem planuri pe care nu le putem realiza, agitația noastră interioară ne îmbolnăvește și mai rău, iar noi ne simțim tot mai singuri...

Iar singurătatea și boala ne învață să ne rugăm cu adevărat și să vrem să ne schimbăm cu adevărat. Singurătatea ne învață să prețuim foarte mult oamenii și ajutorul lor, prietenia lor, iar boala ne învață să prețuim foarte mult sănătatea și viața liniștită, pașnică. Căci omul când e bolnav nu mai are gândul la plăceri și la distracții, ci se gândește doar la ceea ce trebuie să facă pentru ca să se simtă mai bine, tot mai bine. Iar, pe lângă echilibrul interior și medicamente, bolnavul simte să se roage mult, să se încreadă cu totul în mila lui Dumnezeu. Căci vede că oamenii sunt neputincioși în fața bolii, că medicii nu pot face minuni, ci numai Dumnezeu Se poate arăta minunat în viața noastră și ne poate ridica din boală, din patul suferinței și al morții.

De aceea, Evanghelia de azi [Lc. 8, 41-56] vine și ne reconfirmă faptul că Dumnezeu e prima și ultima noastră nădejde de vindecare și de mântuire întotdeauna. Că El este singurul nostru Doctor, că El este Doctorul, că de la El sunt viața și sănătatea noastră.

Iairos [Ἰάειρος], conducătorul sinagogii [ἄρχων τῆς συναγωγῆς], nu cade la rugăciune în mijlocul sinagogii, ci „la picioarele lui Iisus [παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ]” [Lc. 8, 41, BYZ].

Când face acest lucru? Când a văzut că fiica lui e pe moarte [Lc. 8, 42].

La fel, femeia care era „în curgerea sângelui de 12 ani [ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα]” [Lc. 8, 43, BYZ] „s-a atins de marginea veșmântului Său [ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου Αὐτοῦ]” [Lc. 8, 44, BYZ]. Și când s-a atins? Când a văzut că și-a cheltuit toată averea cu doctorii și nimeni n-a putut să o vindece [Lc. 8, 43].

Adică ambii oameni au venit la Domnul ca la ultima lor nădejde. Iairos a cerut viața fiicei sale și a primit-o [Lc. 8, 55]. Femeia bolnavă s-a atins de veșmântul Domnului și s-a vindecat [Lc. 8, 44]. Însă Domnul a vorbit și despre vindecarea femeii și despre învierea copilei ca despre mântuirea lor.

Femeii i-a spus: „Îndrăznește [Θάρσει], fiică [θύγατερ], credința ta te-a mântuit [ἡ πίστις σου σέσωκέν σε]! Mergi întru pace [πορεύου εἰς εἰρήνην]!” [Lc. 8, 48, BYZ].

Iar lui Iairos i-a spus: „Nu te teme [Μὴ φοβοῦ]! Crede numai și [ea] va fi mântuită [Μόνον πίστευε, καὶ σωθήσεται]!” [Lc. 8, 50, BYZ].

Însă mântuirea noastră este un proces continuu, care ține toată viața, și nu este o realitate de o clipă! Căci mântuirea noastră e conlucrarea noastră continuă cu Dumnezeu, pentru ca să ne umplem de

slava Lui și de virtuțile Sale cele dumnezeiești. Mântuirea noastră înseamnă o continuă umplere de sfințenia lui Dumnezeu, pentru ca atunci când sufletul nostru se va despărți de trup, prin moarte, să moștenim Împărăția lui Dumnezeu.

De aceea, când Domnul a numit vindecarea femeii drept mântuire, a spus că vindecarea ei este începutul mântuirii sale. Pentru că începutul mântuirii e conlucrarea credinței noastre cu slava lui Dumnezeu, pentru ca să împlinim întru toate zilele noastre poruncile Sale cele îndumnezeitoare.

Iar când învierea din morți a numit-o mântuire, Domnul s-a referit la același lucru: la faptul că noua viață, cea primită în dar, e începutul mântuirii sale.

Căci dacă te ridici din morți la viață, nu trebuie să îți schimbi viața în bine? Dacă ești ridicată de Dumnezeu dintr-o boală de moarte, nu trebuie să fii recunoscătoare pururea lui Dumnezeu pentru mila Sa?

Dar expresia: „credința ta te-a mântuit” nu înseamnă că credința e singura care ne mântuie, ci credința e începutul mântuirii noastre. Însă credința în Dumnezeu trebuie să fie plină de împlinirea poruncilor Sale, adică de o viață de sfințenie. Pentru că nu putem crede în El în indiferență față de poruncile Lui și în depărtare de El. Așa cum ne-a spus-o Domnul: „Dacă aveți să păziți poruncile Mele, veți rămâne în iubirea Mea; precum Eu am păzit poruncile Tatălui Meu și rămân în iubirea Lui” [In. 15, 10, BYZ]. Și tot acolo: „Rămâneți în Mine și Eu în voi! Precum joarda nu poate a purta rod de la sine, dacă nu are să rămână în viță, [tot] astfel nici voi, dacă nu aveți să rămâneți în Mine. Eu sunt vița, voi [sunteți] joardele [viței]. Cel care rămâne în Mine și

Eu în el, acela poartă multă roadă; căci fără Mine nu puteți a face nimic” [In. 15, 4-5, BYZ].

Și credința noastră în Dumnezeu tocmai acest lucru îl experimentează din plin: că fără El nu putem face nimic.

Dar nu putem să ne mântuim doar prin faptul că Dumnezeu e bun și mult milostiv cu noi! Nu putem să ne mântuim în afara ființei noastre! Pentru că mântuirea noastră se lucrează în interiorul ființei noastre. Mântuirea noastră e totuna cu sfințirea noastră, cu umplerea noastră de slava Lui și de virtuțile Sale cele dumnezeiești, e totuna cu îndumnezeirea noastră. Mântuirea noastră este asemănarea cu El prin har, e transfigurarea noastră duhovnicească și nu o fantezistă „lucrare” a lui Dumnezeu „în afara” ființei noastre.

Căci dacă procesul vindecării de o boală anume nu e o lucrare în afara ființei noastre, cum ar fi mântuirea și sfințirea noastră lucrări „în afara” ființei noastre? Însă ereticii care „au externalizat” mântuirea, care „au scos-o” din ființa omului și au făcut din ea o „lucrare exclusivă” a lui Dumnezeu, au lăsat în om numai păcatele și patimile lui. Pentru că omul, după mintea lor rătăcită, e capabil de rău, dar nu e capabil și de bine, cu ajutorul harului lui Dumnezeu.

Adică au negat cu totul mântuirea omului, sfințirea lui, îndumnezeirea lui, însuși scopul iconomiei mântuirii Domnului, și au făcut din credință „o simplă adeziune” la învățătura Domnului și nu virtutea primă a îndumnezeirii noastre.

Însă virtutea dumnezeiască a credinței trebuie să fie în noi împreună cu toate virtuțile cele dumnezeiești, pentru ca noi să fim dumnezeiești! Ca să rămânem întru El, adică întru slava Lui, trebuie să fim plini de toate virtuțile Sale. Pentru că întru toate

faptele vieții noastre noi trebuie să arătăm sfințenia lui Dumnezeu, faptul că El este în noi și cu noi prin slava Lui.

...Iairos L-a rugat pe Domnul ca să o scape pe fiica lui de moarte. Fiică a lui Iairos, pe care Sfântul Ambrosius[589] a văzut-o a fi sinagoga evreiască[590]. De aceea, când a înviat-o din morți pe fata ca de 12 ani a lui Iairos [Lc. 8, 42, BYZ], Domnul a arătat, în mod tainic, că El dorește să mântuie toate semințiile lui Israil. Pentru că El dorește să mântuie întreaga lume pe care a creat-o.

Iar femeia cea cu hemoragie de 12 ani este pentru Sfântul Ambrosius „credința care Îl atinge pe Hristos, credința care Îl vede pe El”[591]. Căci s-a atins de veșmântul Său tocmai pentru că a crezut în El. Și, crezând întru El, s-a umplut de puterea lui Dumnezeu [Lc. 8, 46, BYZ], de slava Lui, care a vindecat-o pe ea numaidecât [Lc. 8, 44, BYZ].

De aceea subliniam anterior, că nu doar credința ne mântuie, ci credința noastră care conlucrează cu puterea lui Dumnezeu, cu slava Lui, pentru ca să ne întărească să împlinim toate poruncile Sale cele dumnezeiești. Căci credința e începutul mântuirii noastre, dar cuprinsul și împlinirea mântuirii noastre este formată din toate faptele și virtuțile îndumnezeirii noastre.

Însă mântuirea noastră e și rodul rugăciunii întregii Biserici pentru noi. Căci fiica lui Iairos a fost înviată pe baza credinței lui [Lc. 8, 50].

---

[589] A se vedea:
https://en.wikipedia.org/wiki/Ambrose.

[590] *Cf. Commentary of Saint Ambrose on the Gospel according to Saint Luke*, translated by Ide M. Ni Riain and B. Phil, Pub. Haleyon Press, Dublin, 2001, p. 172.

[591] Idem, p. 173.

Credinței lui în cine? În Domnul nostru Iisus Hristos! Căci Domnul i-a spus tatălui ei, lui Iairos: „Crede numai și [ea] va fi mântuită”. Însă nu i-a spus în cine să creadă și nici de cine va fi mântuită fiica lui.

Însă Iairos a înțeles în cine trebuie să creadă, adică în El, în Hristos, și de aceea a văzut mântuirea ei, învierea ei din morți, noua ei viață. Noua ei viață, primită în dar de la El, pentru ca să poată trăi creștinește, pentru ca să poată trăi duhovnicește, adică în Hristos Dumnezeu.

Iar dacă un tată, care se roagă pentru fiica lui, care crede în mântuirea ei, are atâta putere în rugăciunea lui față de Dumnezeu, cum nu vor avea putere mare Sfinții și Îngerii Lui, care se roagă pentru mântuirea întregii lumi? De aceea, când vorbim despre mântuirea noastră, să nu ne referim doar la ce facem noi pentru noi, ci și la ce face întreaga Biserică pentru noi. Căci întreaga Biserică, pe pământ și în cer, se roagă pentru noi, pentru mântuirea noastră și ne ajută să ne mântuim.

...Când Domnul a vorbit despre atingerea de El [Lc. 8, 45-46], atunci a vorbit în mod explicit despre dumnezeirea Lui. Despre faptul că El, ca Dumnezeu, „are în Sine cunoașterea tuturor lucrurilor”[592].

Iar când a înviat-o din morți pe fiica lui Iairos, așa cum ne învie din morți Domnul în Taina Mărturisirii, El a poruncit să-i dea să mănânce [Lc. 8, 55]. Și Sfântul Ambrosius al Milanului, în această poruncă a Domnului de la v. 55, înțelege că El ne-a poruncit să ne hrănim cu cuvintele lui Dumnezeu și cu Sfânta Sa Euharistie[593]. Pentru că numai astfel avem cu adevărat viață întru noi, adică viața Lui.

---

[592] Idem, p. 174.
[593] Idem, p. 175.

Sfântul Chirillos al Alexandriei[594] subliniază faptul că femeia cu scurgere de sânge, care era necurată potrivit legii, s-a atins pe la spate de El și a vrut să rămână neobservată de Domnul, pentru că ea nu avea voie să se atingă de El[595]. A încălcat legea căutându-și mântuirea, dar El a vindecat-o, necăutând la această mică încălcare a legii curăției vechitestamentare. Pentru că adevărata curăție era cea interioară, cea pe care o aduce legea cea nouă. Și El o vindecă pe ea de boala ei trupească, pentru ca ea să caute mereu adevărata vindecare: vindecarea de patimi a sufletului său.

Dar prin vindecarea ei, ne spune Sfântul Chirillos, Iairos a primit o mare lecție. Pentru că el a înțeles că cele ale legii sunt temporare și tipologice și că numai credința în Hristos ne mântuie[596].

Însă cei ce râd de credința în Hristos și de minunile și de Sfinții lui Dumnezeu, aceia își pierd mântuirea lor, pentru că Îl batjocoresc pe Dumnezeul mântuirii noastre.

De aceea, iubiții mei, noi trebuie să trăim creștinește, plini fiind de credință, de nădejde și de dragoste pentru Dumnezeu, ajutându-ne semenii să se mântuie! Căci mântuirea ne unește pe unii cu alții, ne smerește, ne umple de multă mulțumire pentru toate binefacerile lui Dumnezeu revărsate în viața noastră. Amin!

---

[594] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Cyril_of_Alexandria.

[595] S. Cyril, Patriarch of Alexandria, *A Commentary upon the Gospel According to S. Luke*, now first translated into english from an ancient syriac version by R. Payne Smith, part I, Pub. The University Press, Oxford, MDCCCLIX [1859], p. 191.

[596] Idem, p. 192-193.

Predica la împlinirea a 41 de ani [31 octombrie 2018]

Iubiții mei[597],

prin întruparea Sa și prin toate lucrurile mântuirii noastre, Domnul nostru Iisus Hristos ne-a arătat că El este „Domnul purtării de grijă al tuturor [τῆς ὅλων προνοίας Κύριον]”[598]. Că El are grijă de noi toți.

Căci El S-a întrupat pentru „a schimba pe cel stricăcios întru nestricăciune”[599] – și aici Sfântul Atanasios se referă la trup și la îndumnezeirea lui, căci trupul nostru cel stricat prin păcat El l-a arătat nestricat, îndumnezeit, în trupul pe care Și l-a asumat și l-a îndumnezeit – și pentru „a zidi din nou oamenilor [viața] cea după chip[ul lui Dumnezeu]”[600]. Pentru a-i face din nou pe oameni duhovnicești, Sfinți. Pentru că numai viața sfântă, viața plină de slava lui Dumnezeu, ne face nes-

---

[597] Începută la 17. 33, în zi de vineri, 26 octombrie 2018, zi cu soare, 20 de grade.

[598] ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ, *ΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝΑΝΘΡΩΠΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑ ΣΩΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣ ΗΜΑΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ ΑΥΤΟΥ*, în PG 25, col. 129/ *Tratat despre întruparea Cuvântului și despre arătarea Lui nou, prin trup*, în Sfântul Atanasie cel Mare, *Scrieri*, partea I, *Cuvânt împotriva elinilor, Cuvânt despre întruparea Cuvântului, Trei Cuvinte împotriva arienilor*, trad. din gr., introd. și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, în PSB 15, Ed. IBMBOR, București, 1987, p. 113.

[599] Ibidem/ Idem, p. 114.

[600] Ibidem/ Ibidem.

tricăcioși în trupul nostru, și curați și sfinți în sufletul nostru.

Însă viața cea după chipul lui Dumnezeu ne-a redăruit-o Cel care este chipul Tatălui, adică Fiul Său[601]. Și, în greacă, εἰκών [icon] – de unde noi avem icoană – înseamnă chip, imagine, asemănare[602].

Iar atunci când Sfântul Filippos a cerut să Îl vadă pe Tatăl [In. 14, 8, BYZ], Domnul i-a spus: „Cel care M-a văzut pe Mine [Ὁ ἑωρακὼς Ἐμέ], L-a văzut pe Tatăl [ἑώρακεν τὸν Πατέρα]!” [In. 14, 9, BYZ]. Pentru că Fiul este în Tatăl și Tatăl este în Fiul [In. 14, 10, BYZ], datorită existenței Lor perihoretice și a unității Lor de ființă.

Însă, cine L-a văzut pe Fiul, L-a văzut și pe Tatăl și pe Duhul Sfânt, căci cele trei persoane ale Dumnezeirii au o existență perihoretică, fiind Unele în Altele, datorită faptului că au aceeași ființă. Dar ca să Îi vezi pe Tatăl și pe Duhul în Fiul, în persoana Lui divino-umană, trebuie să vezi duhovnicește. Trebuie să vezi că Fiul nu face nimic fără Tatăl și fără Duhul Sfânt și că Ei Se pun în mod continuu Unul pe Altul în evidență și că Ei coboară în noi, prin slava Lor, ca noi să fim una, după cum Ei sunt una [In. 17, 12, BYZ].

Pentru că Dumnezeu coboară în noi prin slava Lui și ne umple de știința comuniunii, adică de dragoste dumnezeiască și de dorința sfântă ca toți să fim una [In. 17, 11, BYZ], adică o singură Biserică a Lui. Pentru că Dumnezeu dorește ca aceeași iubire și înțelegere sfântă dintre persoanele dumnezeiești să fie și în Biserica Lui.

Însă, pentru ca să ne facă Sfinți și nestricăcioși, Mântuitorul tuturor a murit pentru noi[603].

---

[601] Ibidem/ Ibidem.

[602] *Friberg Greek Lexicon*, 8.014, *cf.* BW 10.

[603] PG 25, col. 132/ PSB 15, p. 116.

Iar, prin moartea Lui, Mântuitorul nostru a desființat moartea noastră prin harul Său[604]. De aceea, dacă murim în credința în El, nu murim pentru veșnicie, pentru că vom învia ca oameni duhovnicești întru El la învierea cea de obște.

De aceea noi, creștinii, când vorbim despre noi înșine, despre viața și moartea noastră, vorbim despre o realitate personală închinată lui Dumnezeu. Pentru că noi vrem să fim tot mai mult după chipul [εἰκόνα] și asemănarea [ὁμοίωσιν] lui Dumnezeu [Fac. 1, 26, LXX], adică tot mai duhovnicești. Pentru că sufletul și trupul nostru se pot înduhovnici la nesfârșit, se pot îndumnezei acum și veșnic, după cum vedem că au stat lucrurile cu umanitatea Sa deplin îndumnezeită.

Căci prin moartea și învierea Sa, Domnul a nimicit moartea în trupul Său[605]. Iar, înviind din morți, Cel care este însăși Viața lumii, ne-a dăruit nouă învierea și nestricăciunea[606] prin Botezul nostru. Învierea sufletului nostru din moartea păcatului și nestricăciunea trupului nostru. Dar pe acestea le păstrăm în noi nu oricum, ci dacă rămânem mereu în slava Lui.

Și dacă cădem din slava Lui prin păcate de tot felul, trebuie să ne ridicăm iar și iar prin pocăință și mărturisire, Taina Mărturisirii fiind repunerea noastră în har după fiecare păcătuire.

Din acest motiv, când vorbim despre viața noastră trebuie să vorbim despre roadele vieții duhovnicești. Pentru că viața creștină e o viață duhovnicească. Iar „rodul Duhului [καρπὸς τοῦ Πνεύματός]”, după cum ne spune Sfântul Pavlos, „este

---

[604] Ibidem/ Ibidem.

[605] PG 25, col. 148/ PSB 15, p. 125.

[606] PG 25, col. 196/ PSB 15, p. 153.

dragostea, bucuria, pacea, îndelunga-răbdare, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea [ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πρᾳότης, ἐγκράτεια]" [Gal. 5, 22-23, BYZ].

Nu este o listă exhaustivă, ci parțială! Pentru că orice virtute dumnezeiască este un rod al Duhului. Și Sfântul Pavlos numește toate virtuțile un rod al Duhului, pentru ca să ne spună că toate virtuțile dumnezeiești trebuie să fie în noi.

Noi trebuie să le lucrăm pe toate, împreună cu Dumnezeu, pentru că frumusețea duhovnicească a vieții noastre trebuie să le cuprindă pe toate.

Am eu dragoste de Dumnezeu și de oameni? În comparație cu iubirea lui Dumnezeu și a Sfinților și a Îngerilor pentru noi, nu am. Nu am dragoste nici în comparație cu iubirea multor oameni față de semenii lor. Pentru că iubirea pe care Domnul ne-o cere este așa după cum El ne iubește pe noi [In. 13, 34, BYZ]. Și cu toate acestea, iubirea lui Dumnezeu se revarsă mereu în inima mea și mă învață să îl iubesc pe aproapele meu ca pe mine însumi [Mt. 22, 39].

Am bucurii sfinte? Da! Sunt bucuriile pe care El mi le dăruie în mod direct sau prin oamenii Săi. Slujirea Lui e plină de bucurii dumnezeiești, tainice, pentru care sunt recunoscător. Și, cu toate acestea, am conștiința că bucuriile mele duhovnicești sunt pe măsura mea și că alții trăiesc bucurii sfinte pe care eu nici nu mi le pot închipui.

Care pace? Pacea Lui! Da, mă copleșește cu pacea Lui! Însă știu că pacea Lui, pe care o simt eu, e pe măsura mea, și există o pace și mai mare și mai mare și mai mare, pe măsura sfințeniei pe care o ai. De aceea nu putem să spunem niciodată că noi avem toată știința teologică și toată experiența sfântă. Pen-

tru că fiecare le trăim la nivelul nostru de duhovnicie.

Am eu îndelungă-răbdare? Câteodată nu am! Pentru că vreau să urgentez lucrurile, să le grăbesc. Și vreau ca și cei din jurul meu să se miște în ritmul meu. Și când văd că acest lucru nu se petrece, atunci mă enervez și mă arăt nerăbdător. Dar slăvesc în mod continuu îndelunga-răbdare a lui Dumnezeu cu mine și cu întreaga lume. Căci El ne păsuiește îndelung, ne așteaptă îndelung pocăința, întoarcerea noastră. Și îmi plac nespus oamenii care rabdă îndelung, care iartă mult, care înțeleg slăbiciunile lor și ale confraților lor.

Mă smerește bunătatea oamenilor și încerc și eu să fiu bun față de toți. Cu inimă bună. Pentru că inima bună și cuvântul binevoitor sunt simțite ca o alinare de către oameni. Și învăț continuu din bunătatea copleșitoare a lui Dumnezeu față de noi.

Facerea de bine e pentru mine cartea pe care o dărui, predica pe care o rostesc, cuvântul și lucrurile pe care le dărui. Slujirea mea e o facere de bine. Însă cât vrea Dumnezeu ca să I ne dăruim Lui? Ce fel de slujire cere El de la mine?

Credința e o lucrare a harului dumnezeiesc în noi și ea sporește în noi pe măsura curățirii noastre de patimi. De aceea, credința mea e pe măsura mea, adică pe cât sunt eu de înrădăcinat în relația cu Dumnezeu. Însă știu că el cere de la mine o credință tot mai mare, una copleșitoare pentru mine, pentru cel care sunt acum.

Mă lupt mereu pentru a fi blând, dar știu că nu am blândețea pe care El mi-o cere. Mă lupt mereu să fiu înfrânat, dar cad adesea în neînfrânare.

Iert? Da! Iert, pentru ca să mă simt liber interior. Îmi place să iert pe toți oamenii, pentru că

astfel mă bucur mereu de iertarea Lui. Însă știu că iertarea mea e pe măsura mea. La fel, pe măsura mea, e și înțelegerea mea și rugăciunea mea și smerenia mea și umilința mea și durerea mea și bucuria mea și munca mea.

Mai pe scurt, oricât am fi de împliniți interior, întotdeauna va exista un mai mult de care avem nevoie. Întotdeauna va fi nevoie de și mai multă muncă pentru acest mai mult care ne împlinește. Pentru că „duhul [nostru este] doritor [πνεῦμα πρόθυμον]” [Mt. 26, 41, BYZ] mereu de mai mult. Duhul, adică sufletul nostru, dorește lucruri imense.

Însă anul acesta am cunoscut eu însumi, după cum știți, că „trupul [este] slab [ἡ σὰρξ ἀσθενής]” [Ibidem]. Că trupul, care e mereu obosit, care este adesea extenuat, devine tot mai slab, tot mai neputincios. Până într-acolo încât cedează în fața bolii și a neputinței extreme.

Nu pot să spun că îmi pare rău pentru rezultatele muncii mele, căci ele mă împlinesc în mod continuu, dar știu că excesul de muncă e un păcat împotriva sănătății mele. Însă Dumnezeu m-a învățat recent să combin odihna cu munca de așa manieră, încât să fiu și mai propriu muncii mele. Pentru că odihna ajută munca mea să fie tot mai rapidă și mai clară și mai împlinitoare.

De aceea, acum, la 41 de ani, vă mărturisesc tuturor că cel mai bun lucru în viață e să fii mereu deschis spre voia lui Dumnezeu cu tine. Căci El obișnuiește să ne strice întotdeauna planurile noastre la modul pozitiv. Adică noi ne gândim ca viața noastră să fie într-un fel anume, dar, dacă ne lăsăm în purtarea Lui de grijă, ajungem să trăim o viață și mai plină de realizări duhovnicești decât cea pe care ne-am imaginat-o noi.

Fiindcă Dumnezeu ne demonstrează tot timpul că El știe cel mai bine ceea ce ne trebuie. Și, pe cale de consecință, că noi suntem imaturi în materie de viitor. De aceea, dacă vrem un viitor bulversant la modul pozitiv, nu trebuie să ne facem planuri de viitor bătute în cuie. Pentru că El ne va demonstra tot timpul, că viitorul trăit în credința în El e mai tulburător decât orice viitor pe care noi ni l-am imaginat. Pentru că viitorul pe care El ni-l dă să-l trăim are profunzime, are împlinire, ne bucură, are realitate și nu e doar o proiecție mentală.

Prețuiesc tot mai mult relațiile reale, aerul nepoluat, mâncarea necontrafăcută, onestitatea oamenilor, căldura lor sufletească, bibliotecile gigante, măsura în vorbe, ordinea în jurul meu, frumusețea neșlefuită, bucuria noutăților celor bune.

La 41 de ani am deja un trecut pe care unii încearcă să îl rescrie, pentru ca să îl minimalizeze sau pentru ca să mă facă mai acceptabil, iar pe care eu am început să îl privesc ca pe o bază de date, cu multe foldere pe care nu le-am mai deschis cu lunile, cu anii. Dacă nu aș avea mărturiile scrisului, ale creației mele, și oamenii care mă cunosc, aș zice că nu e trecutul meu. Dar da, e trecutul meu! Numai că pe mine nu mă încălzește trecutul, ci mă interesează continuu doar cum să duc mai departe ideile din mine, proiectele la care lucrez.

Însă, dacă cineva m-ar întreba pentru ce lucrez, pentru cine, pentru cine fac acest efort nesfârșit, i-aș răspunde că pentru oamenii viitorului. Pentru oamenii de mâine ai Bisericii. Adică pentru toți oamenii.

– De ce?!

– Pentru că iubesc faptul de a-i ajuta prin munca mea! Îmi fac munca în mod conștiincios

pentru că vreau să îi ajut cu adevărat. Fiindcă oamenii de mâine trebuie să se sprijine pe munca noastră, a celor din trecut, după cum și noi ne-am fundamentat pe baza muncii antecesorilor noștri. Avem nevoie unii de alții, pentru ca împreună să Îi slujim lui Dumnezeu. Avem nevoie de conlucrarea noastră, a tuturor, pentru rezultate nesperate.

Dar eu scriu și pentru oamenii prezentului! Pentru cei care înțeleg că a fi om credincios înseamnă a fi om luminat de Dumnezeu și care sporește în fiecare zi în curăție și sfințenie. Scriu și slujesc și mă bucur alături de oameni. Pentru că trebuie „să ne bucurăm și să ne veselim și să-I dăm slavă Lui [χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιώμεθα καὶ δῶμεν τὴν δόξαν Αὐτῷ]" [Apoc. 19, 7, BYZ], Dumnezeului nostru, Celui care ne îngăduie să ne bucurăm de El.

Așadar, iubiții mei, vă mulțumesc tuturor acelora care v-ați rugat pentru mine și mi-ați scris în acest an și ați vorbit cu mine! Vă mulțumesc tuturor acelora care m-ați ajutat în mod substanțial prin darurile și sugestiile dumneavoastră! Vă sunt recunoscător tuturor pentru discuții și pentru punerile în temă de tot felul!

Dumnezeu să aibă milă de noi toți și să ne întărească spre tot lucrul cel bun și mântuitor pentru noi! Amin!

Predică la Duminica a XXII-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[607],

în comentariul său la Sfântul Lucas, Sfântul Teofilactos al Bulgariei[608] consideră că Lc. 16, 19-31, adică Evanghelia de azi, cea a bogatului nemilostiv și a săracului Lazaros, nu este o relatare istorică, ci o parabolă a Domnului[609]. Și Sfântul Ambrosius[610] al Mediolanumului[611], în comentariul său la Sfântul Lucas, considerase același lucru: că Evanghelia de azi e o parabolă[612] și nu o relatare istorică.

Dar când vorbește despre Iad și despre Rai, Sfântul Teofilactos nu le consideră locuri fictive, ci reale. Pentru că „prăpastia cea mare [χάσμα μέγα]" [Lc. 16, 26, BYZ], care există între cei Drepți și cei păcătoși, arată distanța și diferența dintre ei[613]. Ba, mai mult, pe baza afirmației de la Lc. 16, 26: „între noi și voi prăpastia cea mare a fost întărită [μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται], ca cei care vor să treacă de aici la voi să nu poată [ὅπως οἱ

---

[607] Începută la 8. 20, în ziua de 31 octombrie 2018, zi de miercuri. Cu soare, 14 grade.

[608] A se vedea: https://pt.wikipedia.org/wiki/Teofilacto_de_Ocrida.

[609] *Cf.* PG 123, col. 973.

[610] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Ambrose.

[611] Mediolanum e numele vechi, latin, al Milanului, *cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Mediolanum.

[612] *Cf.* PL 15, col. 1859.

[613] PG 123, col. 977.

θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται], nici cei de acolo la noi să treacă [μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν]" [*cf.* BYZ], Sfântul Teofilactos arată că Iadul e veșnic[614]. După cum și Raiul este veșnic.

Pentru ca, spre finalul comentariului său, Sfântul Teofilactos să interpreteze tropologic sau alegoric parabola de față, spunând că Domnul a vrut să vorbească în ea despre oamenii cei bogați din Israil[615]. Căci atunci când a vorbit despre porfiră, Domnul a indicat împărăția, pe când atunci când a vorbit despre vison [Lc. 16, 19, BYZ], El s-a referit la preoția Vechiului Testament[616]. Dar când a vorbit despre Lazaros [Λάζαρος] [Lc. 16, 20, BYZ], prin el Domnul a indicat poporul dintre neamuri, care era lipsit de harul cel dumnezeiesc și de înțelepciune[617].

Sfântul Augustinus de Hippo[618] a privit Evanghelia de azi tot în cheie alegorică, spunând că purpura și visonul indică împărăția, pe când Lazarus, care înseamnă Adjutas [Cel ajutat][619], indică pe cei lipsiți dintre neamuri[620].

Fărâmiturile [Lc. 16, 21] pe care dorea să le mănânce Lazarus erau cuvintele Legii, pe când rănile lui sunt mărturisirile păcatelor sale. Câinii care îi lingeau rănile sunt oamenii iubitori de păcate, care ne îndeamnă să păcătuim. Iar sânul lui Abraham [Lc.

---

[614] Ibidem.

[615] PG 123, col. 980.

[616] Ibidem.

[617] Ibidem.

[618] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Augustine_of_Hippo.

[619] Pentru că אֶלְעָזָר [Elazar] înseamnă *Dumnezeu este ajutorul meu*, *cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Lazarus_of_Bethany și https://ro.wikipedia.org/wiki/Lazăr.

[620] PL 35, col. 1350.

16, 22] este Împărăția cerurilor, pe când mormântul Iadului [Lc. 16, 23] este locul de pedeapsă al celor păcătoși[621].

Însă, deși a comentat în mod alegoric, în mod duhovnicesc Evanghelia de azi, Sfântul Augustinus nu consideră textul acesta o parabolă, ci o narațiune[622], o povestire a Domnului.

Dar, în același loc, Sfântul Augustinus face o a doua alegorizare a textului, o a doua interpretare duhovnicească a lui, spunând că Lazarus este Domnul și că rănile sale sunt Patimile suportate de Domnul pentru noi. Iar câinii care i-au lins rănile lui Lazarus sunt neamurile care au crezut în Domnul și care acum se împărtășesc cu Trupul și Sângele Său. Iar sânul lui Abraham este ascunsul Tatălui [secretum Patris], întru care S-a înălțat Fiul Său Cel întrupat[623], adică în comuniunea intratrinitară, de care nu S-a despărțit niciodată după dumnezeirea Sa. Ci acum, și ca om, ca Fiul lui Dumnezeu întrupat, intră în comuniunea intratrinitară, în comuniunea veșnică a persoanelor celor dumnezeiești ale Preasfintei Treimi.

Sfântul Cuvios Beda[624] ne spune că Lazarus și-a curățit cele rele ale sale, adică păcatele sale, în focul sărăciei [ignis inopiae], al golătății sale, pe când cele bune ale bogatului, adică averile sale, el și le-a cheltuit în bucuriile trecătoare ale acestei vieți[625]. Tocmai de aceea, Sfântul Lazarus a moștenit Împărăția lui Dumnezeu, pe când bogatul fără nume a fost dus în focul cel veșnic al Iadului.

---

[621] Ibidem.

[622] Ibidem.

[623] PL 35, col. 1352.

[624] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Bede.

[625] PL 92, col. 535.

...Însă Sfântul Lucas, când începe textul Evangheliei de azi, nu ne spune că el e o parabolă, ci ne prezintă cuvintele Domnului fără o introducere, spunându-ne: „Și era un oarecare om bogat și se îmbrăca [în] porfiră [πορφύραν] și [în] visson [βύσσον], veselindu-se în fiecare zi în mod strălucit [εὐφραινόμενος καθ᾽ ἡμέραν λαμπρῶς]" [Lc. 16, 19, BYZ]. Tocmai de aceea, e corect să vorbim despre o narațiune, despre o povestire realistă a Domnului și nu despre o parabolă. Pe care, fără doar și poate, o putem interpreta și duhovnicește, pentru că Dumnezeiasca Scriptură are diverse niveluri de interpretare teologică.

Orice om are un nume! Dar dacă mori în păcate nepocăite nu lași un nume bun în urma ta, ci o poveste urâtă de viață. De aceea, e ca și cum nu ai avea niciun nume. Sau ai un nume care nu face plăcere să fie amintit.

„Și era un oarecare sărac, [cu] numele Lazaros [Λάζαρος], care zăcea la ușa lui, fiind acoperit cu răni [ἡλκωμένος], și poftind să se sature din fărâmiturile care cad [cădeau] de la masa celui bogat. Dar și câinii [ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες], venind [ἐρχόμενοι], lingeau rănile lui [ἀπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ]" [Lc. 16, 20-21, BYZ]. Sărac, singur, bolnav, neajutorat, desconsiderat: așa era Sfântul Lazaros! Doar câinii îi țineau companie...

Și astăzi vedem pe străzile marilor orașe tot mai mulți astfel de oameni. Oamenii nimănui. Oamenii de care vrem să scăpăm, pe care nu vrem să-i vedem, pe care nu vrem să îi ajutăm, de care nu ne pasă. Căci dacă îi ajuți azi, trebuie să îi ajuți și mâine, în mod constant. Iar nouă nu ne place să ne îngrijim de cei care nu sunt ca noi. Nu au casă, trăiesc prin canale, prin case părăsite, pe lângă surse de căldură, mă-

nâncă din tomberoane, nu au haine adecvate, sunt murdari, sunt urâți, sunt devastați de boli. Dar și ei sunt oameni! Și ei au nevoi ca și noi! Și nu știm care e viața lor, cum rezistă, cum fac față greutăților de zi cu zi pentru ca să supraviețuiască...

Însă Sfântul Lazaros, se subînțelege din cuvintele Domnului, nu era numai sărac și bolnav și singur, ci era și om credincios. Un om care răbda în credință toate neputințele și lipsurile lui. Tocmai de aceea, „și a fost să moară saracul [Ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχόν] și să fie dus el de către Îngeri [καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν Ἀγγέλων] întru sânul lui Avraam [εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ]. Și a murit și cel bogat și a fost îngropat. Și în[tru] Iad [Καὶ ἐν τῷ Ἅδῃ], ridicându-și ochii săi [ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ], fiind în chinuri [ὑπάρχων ἐν βασάνοις], l-a văzut pe Avraam de departe [ὁρᾷ τὸν Ἀβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν] și pe Lazaros în sânurile sale [καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ]" [Lc. 16, 22-23, BYZ].

Viața în credință ne mântuie! Viața în care suportăm toate pentru credința în Dumnezeul mântuirii noastre! Și când murim în credință, Îngerii lui Dumnezeu ne duc în Împărăția Sa. Dar când murim în păcate, suntem duși de demoni în Iad. Și sufletul nostru, în Iad, e viu și conștient de chinurile sale.

Și cei din Iad îi văd pe cei din Rai ca fiind departe de ei și pot să se adreseze Sfinților din Rai. De aceea, „și el, strigând, a zis: «Părinte Avraam[e] [Πάτερ Ἀβραάμ], miluiește-mă [ἐλέησόν με], și trimite pe Lazaros [καὶ πέμψον Λάζαρον] ca să înmoaie vârful degetului său [în] apă [ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος] și să răcorească limba mea [καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου]! Că[ci] sunt chinuit în văpaia aceasta [ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ]». Și a zis Avraam: «Copile [Τέκνον],

adu-ți aminte că tu ai primit cele bune ale tale în viața ta [μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες σὺ τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου] și Lazaros, de asemenea, pe cele rele [καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά]! Iar acum, aici, [el] este mângâiat [νῦν δὲ ὧδε παρακαλεῖται], iar tu ești chinuit [σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι]. Și peste toate acestea [Καὶ ἐπὶ πᾶσιν τούτοις], între noi și voi prăpastia cea mare a fost întărită [μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται], ca cei care vor să treacă de aici la voi să nu poată [ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται], nici cei de acolo la noi să treacă [μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν]»" [Lc. 16, 24-26, BYZ].

Raiul e mângâiere veșnică, iar Iadul este chinuire veșnică! Raiul este bucurie veșnică conștientă, iar Iadul este chinuire veșnică conștientă. Căci bogatul din Iad știe că se chinuie datorită păcatelor sale și că are nevoie de mila Sfinților, de rugăciunile lor către Dumnezeu, pe când cei din Rai se bucură veșnic, ca o consecință a vieții lor credincioase de pe pământ. Căci viața de aici are urmări veșnice.

Tocmai de aceea noi nu trebuie să ne jucăm cu viața noastră. Nu trebuie să considerăm că viața de acum e o glumă, e un timp al distracțiilor nesfârșite, pentru că viața de acum e pregătirea pentru viața cea veșnică. Și acum, în clipa de față, noi ne pregătim pentru veșnicie, pentru veșnicia cu Dumnezeu, ca unii care ne trăim viața în credință și în pocăință continuă.

Nu poți să treci din Iad în Rai și nici din Rai în Iad, pentru că fiecare primește după credința și faptele sale. Doar Dumnezeu poate să facă aceasta, din marea Sa iubire de oameni! Doar El Se poate milostivi de un om, pentru rugăciunile Sfinților Lui, ca să îl treacă din Iad în Rai, lucru atestat de Sfânta

Tradiție a Bisericii. Dar nu avem niciun Sfânt al Bisericii, care să fi fost aruncat de Dumnezeu din Rai în Iad. Pentru că toți Sfinții sunt cu El, în comuniune veșnică cu Dumnezeul mântuirii noastre.

Ultima parte a povestirii Domnului e despre credință și despre mântuirea prin credință și printr-o deplină viață creștină: „Și a zis [bogatul din Iad]: «Atunci te rog, Părinte, ca să-l trimiți pe el întru casa tatălui meu! Căci am 5 frați. Ca să le mărturisească lor, ca să nu vină și ei întru locul acesta de chin [εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου]». [Și] Avraam îi zice lui: «Au [Ἔχουσιν] pe Mosis [Μωσῆς] și pe Profeți [καὶ τοὺς Προφήτας]! Să asculte de ei [ἀκουσάτωσαν αὐτῶν]!». Dar el a zis: «Nu, Părinte Avraam[e] [Οὐχί, Πάτερ Ἀβραάμ]! Ci [ἀλλ᾽], dacă cineva dintre cei morți are să se ducă la ei [ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτούς], se vor pocăi [μετανοήσουσιν]». Iar [Avraam] i-a zis lui: «Dacă pe Mosis și pe Profeți nu îi ascultă [Εἰ Μωσέως καὶ τῶν Προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν], nici dacă cineva are să învie din morți [nu] vor crede [οὐδέ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ πεισθήσονται]»" [Lc. 16, 27-31, BYZ].

Pentru că Domnul ne spune aici să ascultăm de Biserica Lui, de teologia ei mântuitoare, dacă vrem să ne mântuim. Teologia Bisericii trebuie să ne ducă la pocăință, la schimbarea continuă a vieții noastre. Fiindcă de teologia Bisericii și de viața ei ascetică ține mântuirea noastră. Pentru că noi ne mântuim în Biserica lui Dumnezeu, în Biserica Ortodoxă, crezând în Dumnezeul nostru treimic și făcând voia Lui cea sfântă.

De aceea, iubiții mei, mântuirea trebuie să fie grija noastră capitală, de zi cu zi! Noi trebuie să ne îngrijim de mântuirea noastră, dar și de mântuirea semenilor noștri. Căci ieri, spre exemplu, la *sâmbăta*

morților sau *a moșilor de toamnă*, cum e trecută în calendar, i-am pomenit pe toți cei adormiți ai noștri. Căci atunci când spunem moși și strămoși ai noștri, noi spunem toți predecesorii noștri. Toți cei din neamurile noastre, care au adormit în credință, și ale căror suflete sunt vii în veșnicie.

Și ne rugăm pentru ei, pentru că dorim mântuirea tuturor oamenilor! Și de aceea îi pomenim cu colivă și cu prinoase, îi pomenim la Parastas și la Dumnezeiasca Liturghie. Fiindcă ne rugăm iar și iar pentru mântuirea lor, pentru odihna lor veșnică, pentru bucuria lor veșnică, cea împreună cu toți Îngerii și Sfinții lui Dumnezeu, în Împărăția Sa.

Căci Sfântul Lazaros, cel neputincios și bolnav, cel care sta în compania câinilor, pentru că oamenii îi disprețuiau starea lui de boală și de neputință, a fost dus de Îngeri în sânul lui Avraam, în Împărăția lui Dumnezeu. Cel care nu are om, Îl are pe Dumnezeu ca ajutor!

Dar dacă aici stăm în comuniune cu Dumnezeu și cu cei credincioși Lui, învățând comuniunea iubirii și a întrajutorării, atunci vom moșteni Împărăția Lui, în care toți Sfinții sunt împreună. Dar dacă nu ne suportăm unii pe alții, dacă nu ne înghițim unii pe alții și ne facem rău reciproc, atunci coborâm în Iadul răutății și al singurătății. Unde chinul nostru e veșnic, pentru că nu ne-am deschis lui Dumnezeu și oamenilor, pe când trăiam pe pământ.

Alegem adică, în fiecare zi, ce fel de veșnicie vrem să avem! Alegem veșnicia cu Dumnezeu sau veșnicia cu demonii în funcție de ceea ce facem, de ceea ce gândim, de ceea ce voim. Pentru că nu există o stare intermediară între bine și rău, iar cine nu dorește viața cu Dumnezeu, ci viața la întâmplare, dorește viața cu demonii.

De aceea, să nu dorim altceva decât să trăim și să murim în dreapta credință a Bisericii! Să adormim cu somnul cel cuvios al Sfinților, în credință și în pocăință, împăcați cu toți, iertați și împărtășiți cu Dumnezeul vieții noastre. Pentru că numai astfel vom fi în veci cu El, cu Dumnezeul nostru, cu Tatăl, cu Fiul și cu Duhul Sfânt, cu Dumnezeul păcii și al îndurărilor și al iubirii de oameni, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Predică la sinaxa Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil și a tuturor Sfintelor, Netrupeștilor și Cereștilor Puteri [8 noiembrie 2018]

Iubiții mei[626],

când Sfântul Profet Daniil a văzut în mod extatic Împărăția lui Dumnezeu, el a văzut cum „ieșea de la fața Lui râul cel de foc [ἐξεπορεύετο κατὰ πρόσωπον Αὐτοῦ ποταμὸς πυρός] [și] mii de mii Îl slujeau pe El [χίλιαι χιλιάδες ἐθεράπευον Αὐτὸν] și zeci de mii de zeci de mii fuseseră de față [înaintea] Lui [καὶ μύριαι μυριάδες παρειστήκεισαν Αὐτῷ]" [Dan. 7, 10, LXX]. Iar râul cel de foc este slava Lui cea necreată și veșnică, care izvorăște din ființa Sa, pe când aceste mii de mii și zeci de mii de zeci de mii de ființe cerești, care Îi slujesc în mod neîncetat lui Dumnezeu, sunt toate Sfintele Puteri cerești ale lui Dumnezeu, pe care astăzi noi le pomenim în întreaga Biserică. Cele despre care ne-a vorbit Sfântul Dionisios Areopagitul, în mod extins și potrivit descoperirilor sale celor dumnezeiești, în *Ierarhia cerească*[627].

În Dan. 10, 13, LXX, Sfântul Arhanghel Mihail [Μιχαηλ] este denumit drept „unul dintre stăpânitorii cei dintâi [εἷς τῶν ἀρχόντων τῶν πρώτων]". Pentru ca în Dan. 10, 21, LXX, să ni se spună că el este un

---

[626] Începută la 16. 13, în zi de sâmbătă, pe 3 noiembrie 2018. Sunt 18 grade acum.

[627] A se vedea comentariul meu audio la această dumnezeiască carte:

https://archive.org/details/SfantulDionisieAreopagitulDespreIerarhiaCereasca2010.

Înger, iar în Dan. 10, 21, TH, că Mihail este stăpânitorul evreilor. Stăpânitorul lor cel ceresc, adică apărătorul lor, Arhanghelul care îi apără pe ei.

Sfântul Apostol Iudas îi spune pe nume în Iud. 1, 9, BYZ: „Mihail Arhanghelul [Μιχαὴλ ὁ Ἀρχάγγελος]”. Care s-a certat cu diavolul pentru trupul Sfântului Profet Moisis [Μωϋσῆς] [Ibidem].

Sfântul Arhanghel Gavriil [Γαβριηλ] apare și el în vedeniile Sfântului Daniil Profetul. În Dan. 8, 16, LXX, Sfântul Gavriil e desemnat de Dumnezeu ca tălmăcitor al vedeniei pe care o avusese Sfântul Daniil. Pentru ca în Dan. 9, 21, LXX, Sfântul Daniil să îl vadă în mod extatic pe Sfântul Arhanghel Gavriil sub înfățișarea unui om.

Tot sub chipul unui om îl vedem pictat pe Sfântul Gavriil și în Icoana Buneivestiri. El vine la Sfântul Zaharias și i se prezintă ca fiind „Gavriil [Γαβριὴλ], cel care a stat înaintea lui Dumnezeu [ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ]” [Lc. 1, 19, BYZ]. După care, atunci când vine la Preacurata Stăpână, pentru ca să-i spună vestea cea mare a întrupării Domnului, Sfântul Lucas îl introduce în discuție prin cuvintele: „a fost trimis Îngerul Gavriil de la Dumnezeu [ἀπεστάλη ὁ Ἄγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ τοῦ Θεου]” [Lc. 1, 26, BYZ].

Însă Tradiția Bisericii ni-i prezintă pe Sfinții Mihail și Gavriil ca fiind Arhangheli[628], rolul lor în istoria mântuirii fiind detaliat în Acatistul închinat lor[629].

---

[628] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1123/sxsaintinfo.aspx.

[629] A se vedea: https://doxologia.ro/ceaslov/acatiste/acatistul-sfintilor-arhangheli-mihail-gavriil.

În cartea *Facerea*, Sfântul Moisis a vorbit în mod tainic despre crearea Îngerilor, atunci când a mărturisit faptul că Dumnezeu a făcut cerul [Fac. 1, 1, LXX]. Însă el vorbește în mod explicit despre existența Sfinților Îngeri în Facerea. Căci doi Îngeri [δύο Ἄγγελοι] au intrat în cetatea Sodomei [Fac. 19, 1, LXX], Sfântul Iacov a văzut cum „Îngerii lui Dumnezeu se suiau și se coborau [οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον]" [Fac. 28, 12, LXX] și tot el „a văzut tabăra lui Dumnezeu tăbărâtă [εἶδεν παρεμβολὴν Θεοῦ παρεμβεβληκυῖαν] și l-au întâmpinat lui [pe el] Îngerii lui Dumnezeu" [καὶ συνήντησαν αὐτῷ οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ]" [Fac. 32, 2, LXX].

Căci existența lor, a Sfinților Îngeri, precede existența noastră, pentru că Dumnezeu pe ei i-a făcut mai întâi. Așa cum ne spune Dumnezeu în cartea Sfântului Iov: „Când au fost făcute stelele [ὅτε ἐγενήθησαν ἄστρα], M-au lăudat [cu] glas mare toți Îngerii Mei [ᾔνεσάν Με φωνῇ μεγάλῃ πάντες Ἄγγελοί Μου]" [Iov 38, 7, LXX]. După cum și căderea Îngerilor precede căderea noastră. Căci Satanas ne-a înșelat pe noi prin șarpe, atunci când ne-a spus în mod mincinos că moartea nu e pedeapsa neascultării de Dumnezeu [Fac. 3, 4, LXX]. Însă, dimpotrivă, neascultarea de Dumnezeu a fost aceea care a introdus moartea în viața oamenilor. Și pentru ca moartea noastră să fie omorâtă, să fie biruită în mod desăvârșit, Fiul Tatălui S-a întrupat și a biruit-o desăvârșit în trupul Său, înviind a treia zi ca un biruitor, pentru ca noi toți, crezând în El și curățindu-ne continuu de patimile noastre prin harul Său, să o biruim desăvârșit și în noi înșine.

De aceea, Hristos Dumnezeu este „începătorul și desăvârșitorul credinței [τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν]" [Evr. 12, 2, BYZ] noastre. Căci El Și-a

îndumnezeit deplin umanitatea pe care Și-a asumat-o din pântecele Maicii Sale. Pentru ca astfel să se facă pentru noi toți începutul, cuprinsul și desăvârșitorul vieții celei duhovnicești. Căci noi, întru El, întru slava Lui, trebuie să retrăim viața Lui pentru ca să fim ca El. Fiindcă numai cei asemenea Lui sunt moștenitorii Împărăției Sale.

Sfântul Sfințit Mucenic Dionisios Areopagitul, conform Dumnezeieștii Scripturi, ne-a învățat că prima ierarhie cerească e formată din Tronurile cele preasfinte, din Heruvimi și din Serafimi, care se află cea mai aproape de Dumnezeu[630]. A doua ierarhie cerească e formată din Stăpânii, Domnii și Puteri, pe când a treia e formată din Îngeri, Arhangheli și Începătorii[631]. Însă, când începe să vorbească despre fiecare ierarhie în parte și despre situarea lor în raport cu Dumnezeu, el ne predă următoarea ierarhie generală a lor: Serafimii, Heruvimii, Tronurile[632], Domniile, Puterile, Stăpâniile[633], Începătoriile, Arhanghelii și Îngerii[634]. Și toți membrii acestor ierarhii cerești, ne spune Sfântul Dionisios, se numesc în mod general *Puteri cerești*[635]. Așa după cum apar și în titulatura praznicului de azi.

Însă, în limbaj teologic, când vorbim despre *Sfinții Îngeri* sau despre *Îngerii lui Dumnezeu*, ne referim la toată această ierarhie cerească formată din

---

[630] *Despre ierarhia cerească*, cap. VI.2, în PG 3, col. 200-201/ Sfântul Dionisie Areopagitul, *Opere complete* și *Scoliile* Sfântului Maxim Mărturisitorul, trad., introd. și note de Pr. Dumitru Stăniloae, ediție îngrij. de Constanța Costea, în col. *Cărților de seamă*, Ed. Paideia, București, 1996, p. 23.

[631] PG 3, col. 201/ Ibidem.

[632] PG 3, col. 205/ Ibidem.

[633] PG 3, col. 237/ Idem, p. 26.

[634] PG 3, col. 257/ Idem, p. 28.

[635] PG 3, col. 284/ Idem, p. 30.

nouă cete de Puteri cerești. Dar când spunem *demoni*, ne referim la Îngerii căzuți din slava lui Dumnezeu prin păcatul lor. Cădere a lor pe care Domnul ne-a revelat-o la Lc. 10, 18, atunci când ne-a spus: „Vedeam pe Satanas [Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν] ca fulgerul căzând din cer [ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα]" [*cf.* BYZ]. Căci Satanas e conducătorul demonilor, adică al Îngerilor căzuți din slava lui Dumnezeu împreună cu el.

Iar *Satanas* [Σατανᾶς] înseamnă *Potrivnic* sau *Dușman*[636], pe când *Anghelos* [Ἄγγελος], de unde avem *Înger* în română, înseamnă *Trimis* sau *Vestitor*[637]. Căci Îngerii lui Dumnezeu sunt trimișii Lui către noi, pentru ca să ne vestească voia Lui, pe când demonii sunt cei care se împotrivesc continuu lui Dumnezeu și ne dușmănesc binele pe care noi îl facem. De aceea, demonii se luptă cu noi pururea pentru ca să ne convingă să păcătuim în vreun fel anume, pe când Îngerii lui Dumnezeu ne luminează mereu spre tot lucrul cel bun și ne întăresc în nevoința noastră cea duhovnicească.

Slujba praznicului de azi s-a concentrat pe cei doi Sfinți Arhangheli Mihail și Gavriil, pentru ca să ne vorbească despre rolul lor în istoria mântuirii noastre. Și ne-a spus că Mihail este Arhistratig [Ἀρχιστράτηγ][638] (românizat ca Arhistrateg), adică Comandant al Oștirilor cerești, pe când Gavriil e cel care luminează toată lumea cu împărtășirile sale cele dumnezeiești[639], adică cu descoperirile sale cele primite de la Dumnezeu.

---

[636] *Cf. Friberg Greek Lexicon*, 24. 282, apud BW 10.

[637] *Cf. Gingrich Greek Lexicon*, 36, apud BW 10.

[638] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Nov/Nov08.html/ *Mineiul pe noiembrie*, ed. BOR 1927, p. 109.

[639] Ibidem/ Ibidem.

Și dintr-o cântare închinată Sfântului Arhanghel Mihail, noi putem înțelegem rolul Sfinților Îngeri în viața noastră. Pentru că noi ne rugăm acestuia: „Acoperă-ne pe noi în[tru] acoperământul aripilor tale, mai mare Mihaile, Arhanghele [Σκέπασον ἡμᾶς ἐν τῇ σκέπῃ τῶν πτερύγων σου, μέγιστε Μιχαήλ Ἀρχάγγελε]!”. Căci ei ne pot apăra de atacurile demonilor asupra noastră, de invidia și de răutatea demonilor. Pentru că lupta noastră e duhovnicească, e la nivel interior, la nivelul sufletului nostru, iar demonii, care sunt ființe netrupești, ne atacă prin gândurile și prin simțurile noastre. Pentru că ei, alipindu-se de sufletul nostru, ne induc în noi gânduri și simțiri demonice, pe care ei vor ca noi să le trăim și prin care să ne lăsăm înrobiți de către ei.

Tocmai de aceea, noi luptând duhovnicește împotriva demonilor, prin rugăciune, prin post și prin nelucrarea păcatelor în ființa noastră, noi îi avem de partea noastră în această luptă a mântuirii noastre pe Născătoarea de Dumnezeu, pe toți Sfinții Îngeri și pe toți Sfinții lui Dumnezeu. Care ne acoperă de răutatea demonilor, care ne întăresc în nevoința noastră și se roagă lui Dumnezeu pentru mântuirea noastră. Și când noi îi cinstim pe Sfinții și pe Îngerii lui Dumnezeu și le cerem ajutorul și rugăciunea lor pentru noi, noi mărturisim că suntem dimpreună-slujitori cu ei și că vrem să fim dimpreună-moștenitori cu ei ai Împărăției lui Dumnezeu. Căci noi ne simțim ca făcând parte din familia lui Dumnezeu, din poporul Împărăției lui Dumnezeu, și de aceea le cerem ajutorul celor pe care îi simțim ca fiind ai noștri. Și le cerem ajutorul cu multă încredere, pentru că vrem să trăim ortodox, pentru că vrem să trăim dumnezeiește pe pământ, pentru ca să biruim toate uneltirile demonilor împotriva noastră și să ne mân-

tuim și să ne sfințim ca slujitori ai lui Dumnezeu. Iar Sfinții Îngeri și toți Sfinții sunt nespus de bucuroși ca să ne ajute în fiecare clipă a vieții noastre, pentru că ei sunt plini de iubire de Dumnezeu și de oameni și vor ca voia lui Dumnezeu să se facă în toată creația lui Dumnezeu. Căci dacă „bucurie se face înaintea Îngerilor lui Dumnezeu [χαρὰ γίνεται ἐνώπιον τῶν Ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ] pentru un păcătos pocăindu-se [ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι]" [Lc. 15, 10, BYZ], putem noi oare să înțelegem râvna cea mare pentru Dumnezeu, pe care o au Îngerii și Sfinții Lui, și cât de mult vor ei să ne ajute pe noi ca să ne mântuim?

Pentru că ei, moștenitorii Împărăției lui Dumnezeu, vor să trăim dumnezeiește ca și ei. Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu vor ca noi să fim duhovnicești, să fim Sfinți, să fim intimii lui Dumnezeu, pe care ei să îi ajute și să îi apere și să îi lumineze pururea în calea spre Dumnezeu. Căci Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu ne conduc cu toții spre Dumnezeul nostru treimic, spre Dumnezeul mântuirii noastre, de la Care vine mântuirea și fericirea tuturor celor credincioși Lui.

Pentru că bucuria tuturor celor care se află în Împărăția lui Dumnezeu este numai Dumnezeu și slava lui Dumnezeu îi luminează pe toți [Apoc. 21, 23, BYZ]. Și toți sunt slujitorii lui Dumnezeu și apărătorii vieții noastre.

De aceea, noi, cei care suntem părtași aceleiași vieți dumnezeiești dimpreună cu Sfinții și cu Îngerii Lui, nu îi considerăm pe ceilalți membri ai Împărăției lui Dumnezeu ca fiind departe de noi, ci ca fiind cei mai apropiați de noi. Așa îi simțim în rugăciunea și în ajutorul pe care ni-l dăruie în mod continuu. Căci și noi vrem să fim, pentru veșnicie, dimpreună cu ei. Și vrem să fim dimpreună cu ei,

pentru că și în noi e aceeași slavă a lui Dumnezeu ca și în ei, și, prin ea, Dumnezeu ne învață la iubire, la comuniune și la doxologie veșnică împreună cu toți locuitorii Raiului.

De aceea, dorindu-ne prietenia trainică și veșnică cu Sfinții și cu Îngerii lui Dumnezeu, dorim să ne facem părtași sfințeniei lor. Și dorim să învățăm continuu de la ei, ca unii care sunt aproape de Dumnezeu și văzători ai slavei Sale celei veșnice. Căci nu ne temem că ei ne vor duce în rătăcire, ei, Sfinții și Îngerii Lui, dar ne temem de rătăcirile în care ne pot duce demonii și oamenii cei păcătoși.

De aceea, iubiții mei, rugăciunile noastre față de Sfinții Îngeri și față de toți Sfinții lui Dumnezeu sunt rugăciuni ale încrederii noastre în ei. Noi ne încredem în ei, pentru că suntem încredințați de faptul că rugăciunile lor sunt bineplăcute lui Dumnezeu. Și noi îi iubim pe Sfinți și pe Îngeri, pentru că le cunoaștem iubirea lor cea prea fierbinte pentru Dumnezeu și pentru noi, oamenii, și pentru întreaga creație a lui Dumnezeu.

Căci Dumnezeu, Cel care ne întărește și ne luminează pe toți, ne umple pe toți de slava Lui pe măsura sfințeniei noastre personale. Și cei care sunt mai aproape de El sunt plini tot mai mult de sfințenia Lui. De aceea, când ne rugăm Născătoarei de Dumnezeu și tuturor Îngerilor și Sfinților Lui, noi ne rugăm celor care sunt intimi cu Dumnezeu, pentru ca și noi să fim tot mai mult intimii lui Dumnezeu. Căci cunoașterea Lui cea preasfântă se coboară de la cei din Împărăția Lui spre noi, nevrednicii robii Săi, pentru ca și noi să ne umplem de teologia lui Dumnezeu și de slava Sa cea veșnică. Și noi trebuie să fim mulțumitori și recunoscători Îngerilor și Sfinților Lui, care, prin sfințenia și cunoașterea lor cea prea-

înaltă, ne-au învățat și ne învață și pe noi cele ale mântuirii noastre. Căci ei ne împărtășesc, cu bunătate și cu multă veselie dumnezeiască, cunoașterea lui Dumnezeu de care ei s-au împărtășit, pentru ca și noi, la rândul nostru, să o împărtășim celor care Îl cunosc pe Dumnezeu sau încă nu Îl cunosc pe El cu adevărat.

Astăzi se împlinesc 6 ani de la adormirea bunicii mele Floarea Picioruș, femeia care m-a crescut și m-a educat. I-am făcut pomenirea luni, pentru ca astăzi să fim la Slujbă, împreună. Și după ce am împărțit tuturor ceea ce am avut de împărțit s-a coborât o mare pace și o bucurie dumnezeiască în mine, de parcă aș fi făcut acest lucru de când lumea. Pentru că am simțit că sunt împăcat și bucuros și că am făcut toate așa după cum și-ar fi dorit ea...

Pentru că împreună, timp de 8 ani de zile, așa i-am făcut și pomenirile bunicului meu Marin Picioruș. Și de fiecare dată, după ce terminam de împărțit, ne umpleam de pace și de bucurie dumnezeiască, pentru că milostenia e hrana sufletului nostru.

De aceea, dacă vrem să ne bucurăm continuu, atunci să dăruim și să iertăm continuu! Pentru că milostenia ne satură duhovnicește, iar iertarea ne umple de multă pace sfântă. Căci nu contează cât dărui sau ce păcate ierți altora, ci contează că ai dat cu inimă bună și că ierți din inimă pe aproapele tău.

Dumnezeu să ne întărească în tot lucrul cel bun, pentru ca să facem mereu voia Lui! Amin.

Predică la Duminica a XXV-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[640],

Evanghelia de azi [Lc. 10, 25-37] ne mărturisește cu putere faptul că iubirea evanghelică, iubirea cerută nouă de Dumnezeu, iubirea care ne mântuie pe noi e aceea față de omul concret, de omul în carne și oase, pe care trebuie să îl cunoști în mod personal. Cu care trebuie să te întâlnești, pe care trebuie să îl asculți, pe care trebuie să îl înțelegi și să îl ajuți și să îl iubești în mod real.

Căci iubirea în general față de om, față de binele umanității, e una care nu ne angajează cu totul, pentru că nu îmbrățișează oameni concreți. Dar când te întâlnești în mod real cu oameni reali și începi relații reale cu ei, atunci începi și prietenia și iubirea cu ei, pentru că intri în mod concret în viața lor și în sufletul lor.

De aceea, când Domnul a confirmat [Lc. 10, 28] răspunsul legiuitorului [Lc. 10, 27] și ne-a încredințat că prin iubirea față de Dumnezeu și față de aproapele noi trăim cu adevărat, trăim duhovnicește, El ne-a spus că întâlnirea reală cu Dumnezeu și cu aproapele nostru este viața noastră. Că întâlnirea reală e iubire duhovnicească.

Pentru că iubirea duhovnicească e plină de sinceritate, e plină de atenție, e plină de entuziasm față de realitatea interioară a unui om. Iubirea față

---

[640] Începută la 9. 02, în zi de miercuri, pe 7 noiembrie 2018. Zi înnorată, 11 grade.

de Dumnezeu ne învață iubirea sfântă față de oameni. Căci atenția și sinceritatea absolută a lui Dumnezeu față de noi ne învață să fim atenți cu adevărat față de oameni și sinceri în relația noastră cu ei.

Însă, când legiuitorul a cerut ca Domnul să-i precizeze cine e aproapele nostru [Lc. 10, 29], Domnul l-a făcut pe acesta să constate mila [Lc. 10, 37] samaritisului [σαμαρείτης] [Lc. 10, 33, BYZ]. Că mila acestuia a însemnat revărsarea iubirii lui față de un om aflat în suferință. Față de un om aflat în mod concret în suferință.

Și această revărsare a iubirii ca milă, ca grijă față de om a fost una concretă, formată din multe fapte și nu a fost doar interioară, sufletească. Căci samaritisul l-a văzut pe cel suferind, a venit la el, i s-a făcut milă de el privindu-i situația lui concretă [Lc. 10, 33], i-a legat rănile, l-a transportat până la han, a avut grijă de el acolo [Lc. 10, 34], a plătit pentru îngrijirea lui pe mai departe [Lc. 10, 35].

Cu alte cuvinte, iubirea nu e o idee, ci e o stare de fapt. Este o angajare totală într-o relație, pentru binele celuilalt și, implicit, și pentru binele tău. Căci binele făcut altora e binele pe care ni-l facem și nouă, pentru că ne umplem astfel de iubirea și de iertarea lui Dumnezeu, dar și de iubirea și de respectul oamenilor față de noi.

Și astfel privind lucrurile, înțelegem că aproapele nostru în mod real e cel pe care îl cunoaștem în mod real. Dar, în același timp, că orice om poate deveni în mod real aproapele nostru, adică omul pe care ajungem să îl cunoaștem și să îl iubim în mod real.

– Și cum ajungem să îl iubim în mod real pe un om?

– Prin curajul sfânt și deplin uman în același timp de a intra în viața lui și de a clădi împreună cu el o relație de prietenie! Și poți intra în viața unui om la Biserică, la școală, la locul de muncă, pe stradă, în tren, în parc, la o nuntă, la un eveniment anume, scriindu-i un email, vorbind cu el pe Facebook sau pe Twitter, telefonându-i și precizându-i în mod direct că dorești să ai o relație de prietenie cu el. Iar dacă îți acordă acest dar al relației reale cu el, atunci poți clădi în fiecare zi o prietenie, o revărsare generoasă a iubirii și a atenției tale față de el.

Însă, înainte de a cere prietenia cuiva trebuie să știi ce înseamnă iubire duhovnicească. Trebuie să ai iubire duhovnicească în tine însuți, adică iubirea lui Dumnezeu pe care El o revarsă în noi în Biserica Sa. Ca nu cumva să confunzi iubirea duhovnicească cu îndrăgostirea sau cu excitația sexuală.

Pentru că iubirea duhovnicească naște o relație sfântă cu un alt om, bărbat sau femeie, în care se urmărește cunoașterea de sine reciprocă și întrajutorarea pe calea mântuirii. Pe când îndrăgostirea de cineva e începutul relației cu el pentru o căsătorie, iar simpla excitare sexuală e începutul curviei. Însă dacă alegem să avem cu cineva o relație de prietenie duhovnicească, ea nu implică sexualitatea și nici angajarea maritală, ci cunoașterea de sine reciprocă și întrajutorarea frățească pentru a crește în viața duhovnicească și intelectuală.

– Dar dacă nu ne implicăm într-o relație reală cu un altul, ce fel de viață avem?

– Una comodă, de oameni însingurați, rupți de realitatea celorlalți, care nu înregistrează creșteri mari în înțelegere și în experiența de viață. Pentru că nu ne interesează despre cum trăiesc alții, despre cine sunt ei și nu vrem să avem de-a face cu viața lor.

Tocmai de aceea, când trecem pe lângă suferințele altora fără ca le punem la suflet și fără să ne implicăm în viețile oamenilor, noi încercăm să ne protejăm interior și să nu ne facem probleme în plus. Și, în mod real, ne protejăm sănătatea și nu ne facem probleme suplimentare, dar ne secătuim tot mai mult de iubire și de bucurie și de împlinire interioară. Ne protejăm viața, dar ne lipsim de bucuria lui Dumnezeu în viața noastră și de înțelegerea reală a oamenilor și, prin ei, a noastră înșine.

Căci închiderea în sine înseamnă pierderea propriei noastre vieți. A vieții noastre duhovnicești, care trăiește și crește numai din relațiile reale cu Dumnezeu și cu oamenii.

Tocmai de aceea, teologia nu poate exista fără duhovnicie. Căci cunoașterea lui Dumnezeu înseamnă viața în relație cu Dumnezeu, după cum cunoașterea oamenilor înseamnă viața în relație vie cu oamenii. Și când ai experiența duhovnicească a vieții cu Dumnezeu și cu oamenii, atunci ai și teologia reală a lui Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu Se revelează oamenilor în mod real și ei Îl înțeleg în relația cu El, după cum oamenii se revelează pe ei înșiși numai în relația reală cu ei. Căci Dumnezeu Se explică pe Sine Sfinților Lui, celor care Îl iubesc pe El, după cum cei care se iubesc duhovnicește se mărturisesc unii altora în profunzimea experienței lor și se prețuiesc reciproc pentru eforturile ascetice pe care le depun și pentru revărsarea de iubire pe care o manifestă.

– Ce înseamnă: „Mergi și fă [și] tu asemenea!” [Lc. 10, 37, BYZ]?

– Înseamnă: Manifestă-te ca om care iubești și nu doar vorbești despre iubire! Arată în viața ta relații de prietenie cu oamenii! Arată ce faci în mod con-

cret pentru oameni, pentru binele lor real, adică pentru mântuirea lor!

– De ce Domnul l-a evidențiat pe samaritis ca om al bunătății și nu pe preot și pe levitis?

– Pentru că iubirea e acolo unde există și nu acolo unde ar fi trebuit să existe. Omul iubitor, omul bun, omul generos e omul care se dăruie, care creează pentru alții, care se cheltuie pentru alții, care se jertfește pentru ei. Și după cum nu putem să facem un scriitor de geniu din unul care nu are nimic de-a face cu genialitatea, tot la fel nu putem să presupunem că o față bisericească e iubitoare și milostivă, dacă nu este. Pentru că iubirea se cere și se primește de la Dumnezeu, pentru ea trebuie să ne curățim mereu de patimile noastre și să ne dăruim continuu lui Dumnezeu și oamenilor. Căci iubirea nu e o stare confortabilă, ci, dimpotrivă, e o continuă trudă, o continuă ieșire spre oameni, pentru a-i înțelege și pentru a-i respecta.

Comentând acest pasaj evanghelic, Sfântul Beda ne spune că omul căzut între tâlhari este Protopărintele nostru Adam sau umanitatea în general. Iar Ierusalimul din care a coborât omul este pacea cea cerească, a cărei fericire a pierdut-o prin păcat[641]. Jericho, în latină, iar în greacă Ieriho [Ἰεριχώ] [Lc. 10, 30, BYZ], înseamnă *Lună*, care este schimbătoare, după cum știm. Căci ne-am coborât de la viața cu Dumnezeu la viața păcatului. Iar tâlharii care l-au tâlhărit pe om sunt demonii, care i-au luat slava nemuririi și a nevinovăției, pe când rănile pricinuite de tâlhari sunt păcatele noastre[642].

Sfântul Beda ne spune de ce nu l-au ajutat pe omul rănit nici preotul și nici levitisul: pentru că

---

[641] PL 92, col. 468.
[642] Ibidem.

preoția și slujirea Vechiului Testament au fost trecătoare. Numai Domnul, Samaritisul[643] cel milostiv, ne-a ajutat cu adevărat pe noi. Pentru că El ne-a pus pe dobitocul Său [τὸ Ἴδιον κτῆνος] [Lc. 10, 34, BYZ] sau pe măgarul Său [jumentum Ejus], adică ne-a asumat în trupul Său, și ne-a dus într-un stabulum sau într-un πανδοχεῖον [pandohion] [Ibidem], într-un han, adică în Biserica Sa[644].

Cei doi dinari [δύο δηνάρια] [Lc. 10, 35] sunt cele două Testamente[645], din care noi trebuie să învățăm continuu viața cea duhovnicească. Și, trăind duhovnicește, să îi învățăm și pe alții să trăiască asemenea nouă.

Căci, iubiții mei, acum, înainte de postul Nașterii Domnului[646], avem nevoie să știm că mila ne arată a fi oameni. Că iubirea e cea care ne face să ne milostivim și de oameni și de animale și de întreaga creație a lui Dumnezeu. Pentru că noi trebuie să avem grijă atât de casa și de curtea noastră, dar și de întreaga creație a lui Dumnezeu.

Dacă aruncăm gunoiul în drum, vom da de el în drum. Dacă tăiem sau ardem pădurea, noi și urmașii noștri rămânem fără aer bun. Dacă noi poluăm apa, vom suferi cu toții din cauza acestui păcat împotriva sănătății apei. Căci dacă păcătuim față de mediul înconjurător, păcătuim față de trupul nostru, pentru că pe noi ne îmbolnăvim. După cum, atunci când facem eforturi peste puterea noastră, ne îmbolnăvim trupul și mintea noastră. Însă, cu toate acestea, munca și slujirea lui Dumnezeu sunt binecuvântări mari pentru sufletul și trupul nostru.

---

643 PL 92, col. 469.

644 Ibidem.

645 PL 92, col. 470.

646 Care începe miercuri, 14 noiembrie 2018.

Căci ele ne țin în permanentă lucrare și, în același timp, ne împlinesc în mod real. Pe când lenea și lipsa de responsabilitate sunt calamități pentru noi și pentru întreaga comunitate.

Aud cu îngrijorare, de peste tot de prin țară, că oamenii renunță tot mai mult la cultivarea propriului pământ din curte sau de la câmp și preferă să cumpere toate de la magazin. Nu mai pun legume, nu mai cresc păsări, nu mai cresc animale, nu își mai îngrijesc viile, nu mai vor să își muncească pământul pe care îl au. E îngrozitoare această delăsare! Înțeleg că mulți nu au bani pentru muncile agricole sau că nu mai au putere prea multă și nici sănătate. Dar, totuși, cei mai tineri și în putere, nu vor să își mănânce roșia lor sau porcul lor? Nu pot să se ocupe măcar de pământul din curte, iar pe cel de la câmp să îl dea în arendă?

Neîncrederea în noi și în forțele proprii e catastrofală pentru o comunitate mică de oameni și, cu atât mai mult, pentru o națiune întreagă. Neîncrederea, delăsarea, blazarea, deznădejdea sunt boli ale sufletului care strică comunitatea. Pe când munca, credința, încrederea în oameni, ascultarea de Dumnezeu și de legile statului fortifică și sporesc comunitatea.

Pentru că viața noastră nu este un experiment, ci un dar de la Dumnezeu! Pe ea nu trebuie să ne-o pierdem la întâmplare, ci în interiorul ei trebuie să ne clădim ca oameni și să ne dobândim mântuirea.

De aceea, iubiții mei, vă îndemn să fiți responsabili în toate! Să vă pese de oameni! Să nu pactizați cu nedreptățile în inima dumneavoastră și să nu spuneți minciunii că este adevăr! Fiți fermi față de neregulile de tot felul, dar arătând înțelegere față de oamenii care se pocăiesc de păcatele lor!

Pentru că Dumnezeu vrea întoarcerea noastră, a tuturor, la ascultarea de El. Dumnezeu vrea ca să întinerim mereu, ca să fim tot mai simpli în inima noastră, să fim ca pruncii în materie de răutate, dar înțelepți și bătrâni în înțelegere și în credință. Pentru că El S-a născut pentru noi, oamenii, pentru ca să Se nască în fiecare dintre noi. Și El Se naște în noi, dacă suntem oameni plini de iubire, de înțelegere și de omenie.

Dumnezeu să ne întărească în postirea noastră și în viața noastră de credință! Dumnezeu să aibă milă de noi și să ne învețe să avem milă față de toți și de toate! Căci mila e iubirea care se revarsă în viața oamenilor și a întregii creații. Amin!

Predică la Duminica a XXVI-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[647],

vremea postirii e vremea rodirii celei duhovnicești. E vremea curățirii, a luminării și a sfințirii noastre. E vremea cea bună în care toți trebuie să ne îmbogățim în Dumnezeu. Adică e vremea în care și mai intens trebuie să ne nevoim și să facem cele bine plăcute lui Dumnezeu. Pentru că trebuie să unim postul nostru cu citirea de cărți sfinte, cu scrisul duhovnicesc, cu traducerea de cărți sfinte, cu slujirea lui Dumnezeu și a aproapelui nostru, cu privegherea, cu rugăciunea, cu spovedirea în amănunt a păcatelor noastre, cu împărtășirea cu mult dor cu Domnul, cu milostenia, cu iertarea și iubirea semenilor noștri.

Căci vremea postirii este vreme de pregătire sufletească și trupească pentru întâlnirea cu Domnul. Pentru întâlnirea interioară cu Domnul mântuirii noastre, Care vine la noi pentru ca să locuiască în noi. Să locuiască acum și pentru toți vecii.

Și de aceea, iubiții mei, parabola Domnului de azi [Lc. 12, 16-21] ne avertizează că adevărata grijă față de sufletul nostru nu constă în nelucrare, în mulțumirea de sine și în indiferența față de aproapele nostru, ci, dimpotrivă, constă în continua lucrare interioară și exterioară, în mulțumirea plină de recunoștință adusă lui Dumnezeu și în grija atentă față de aproapele nostru. Căci aproapele nostru are

---

[647] Începută la 10. 31, în zi de marți, pe 13 noiembrie 2018. Zi înnorată, 10 grade.

aceleași nevoi ca și noi, tot ce am primit în viață e un dar de la Dumnezeu, iar darurile lui Dumnezeu sunt pentru ca să ne facă prieteni cu Dumnezeu și cu oamenii. Adică continuu dăruitori, continuu mulțumitori și bucuroși de comuniune.

Pentru că viața noastră, sănătatea noastră, bogăția noastră, vocația noastră sunt pentru slujirea cu iubire. Sunt pentru a-I sluji lui Dumnezeu și pentru a le sluji și oamenilor. Și slujirea e ascultare iubitoare de Dumnezeu și deschidere omenoasă față de oameni. Cine slujește, se dăruiește lui Dumnezeu și oamenilor și, în același timp, se umple de iubirea lui Dumnezeu și a oamenilor. Și iubirea este împlinirea noastră cu adevărat.

La polul opus iubirii este indiferența față de oameni. Căci cine își spune în inima lui: „Odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te [ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου]!" [Lc. 12, 19, BYZ], își spune, de fapt, să fie indiferent față de alții. Față de nevoile lor, față de sufletul lor...

Și indiferența ucide! Indiferența față de alții îi ucide și pe ei și pe tine. De aceea, Dumnezeu l-a întrebat pe cel indiferent: „Nebunule [Ἄφρον], [întru] această noapte sufletul tău îl cer de la tine [ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ]! Iar pe care le-ai pregătit [ἃ δὲ ἡτοίμασας], al[e] cui va fi [vor fi] [τίνι ἔσται]?" [Lc. 12, 20, BYZ].

– Și de ce este nebun cel indiferent?

– Pentru că are la îndemâna sa bogăția din care să facă milostenie și prin care să se îmbogățească în Dumnezeu, iar el și-o strânge numai pentru sine. Are la îndemâna lui ceea ce îl îmbogățește duhovnicește, iar el se sărăcește sufletește. Se sărăcește, pentru că nu se vede decât pe sine. Se sărăcește, se dezumanizează, se urâțește interior, pentru că nu face din

bogăția, primită în dar de la Dumnezeu, o îmbrățișare iubitoare a oamenilor, ci un mormânt.

El își zidește mormântul prin nemilostivire. Indiferența lui față de semenii săi îl omoară. Și moare urât, moare nebunește, moare nemilostiv, pentru că și-a pus nădejdea lui în bogăția cea trecătoare și nu în Dumnezeu. Pe când Domnul ne spune: „Așa [este] cel care își strânge lui comoară [Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ] și nu se îmbogățește întru Dumnezeu [καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν]” [Lc. 12, 21, BYZ].

Cel care nu se îmbogățește în Dumnezeu e nebun, e un om care moare rău, care moare ca un păcătos, pentru că nu Dumnezeu e averea lui, ci cele trecătoare. Iar cele trecătoare le lăsăm aici, după cum știm cu toții, și plecăm la Domnul doar cu sufletul nostru. Doar cu ce avem în sufletul nostru.

Și ce avem în sufletul nostru? Avem virtuți sau vicii? Avem păcate sau milostenie? Avem ură sau iertare? Avem pacea lui Dumnezeu sau mândrie prostească?

Căci pacea lui Dumnezeu este semnul iertării păcatelor noastre. Pacea inimii e semnul că Îl iubim pe Dumnezeu și pe aproapele nostru și că zilnic facem cele bine plăcute Lui. Pacea Lui în noi e prezența Lui în noi, prin slava Sa, și dacă suntem făcători de pace suntem, de fapt, dăruitori ai slavei Lui și altora. Căci cuvintele pe care le dăruim altora nu sunt cuvinte goale, ci au slava lui Dumnezeu în ele. Și slava lui Dumnezeu împacă sufletele oamenilor și le face să trăiască împreună și să Îl slăvească împreună pe Dumnezeu.

De aceea, când ne strângem în Biserică să Îi slujim Domnului, ne strângem pentru ca să ne împărtășim împreună de slava lui Dumnezeu. Ne strângem aici pentru ca să Îl slăvim împreună pe Dumne-

zeul nostru treimic și pentru ca să ne manifestăm în comuniune recunoștința față de binefacerile Sale revărsate în viața noastră. Dar, în același timp, ne strângem în Biserică pentru ca să ne învățăm unii pe alții spre tot lucrul cel bun și pentru ca să ne sprijinim reciproc în viața noastră bisericească.

Pentru că oamenii credinței nu pot trăi fără Biserica lui Dumnezeu. În Biserică ne-am născut din Dumnezeu, în Biserică trăim cu El și în Biserică vrem să adormim întru Domnul, pentru ca să trăim veșnic împreună în Biserica Sa cea veșnică, în Biserica Sfinților Lui. Căci Biserica Lui cea veșnică e formată din Sfinții și Îngerii Lui, din toți membrii Împărăției Sale.

În Apoc. 22, 14, 19, BYZ, Biserica e numită Cetatea cea sfântă a lui Dumnezeu, pe când în Apoc. 22, 17, BYZ, ea este Mireasa lui Dumnezeu. Și Biserica lui Dumnezeu e ca o cetate puternică și sfântă, pentru că e întărită și păzită de Dumnezeu și este ca o mireasă, pentru că e plină de curăție și de iubire pentru Mirele ei. Biserica e plină de sfințenie și sfințenia ei este sfințenia lui Dumnezeu. Pentru că El este izvorul vieții și al luminii celei veșnice [Ps. 35, 10, LXX]. Dar pentru ca să ne umplem din izvorul vieții celei veșnice, adică din slava lui Dumnezeu, trebuie să ne împărtășim de Sfintele Taine și Slujbe ale Bisericii.

Pentru că toată rânduiala divino-umană a Slujbelor bisericești are rolul de a ne umple pe noi de slava lui Dumnezeu și de darurile cele mari ale lui Dumnezeu. Căci și la Botez și la Nuntă și la Înmormântare și la Sfințirea casei și la Parastas și la Liturghie și la toată rugăciunea Bisericii noi ne umplem de teologie și de sfințenie participând la ele. Slujbele Bisericii sunt izvoare de teologie curată și de sfințenie pentru noi. Căci, pe de o parte, ascultăm voia lui Dumnezeu, care ne luminează pe noi și ne

întărește în credință și în toată fapta cea bună, iar, pe de altă parte, ne umplem de slava lui Dumnezeu, care ne curățește, ne luminează și ne sfințește pe noi.

Tocmai de aceea nu trebuie să minimalizăm nicio Slujbă a Bisericii, pentru că prin fiecare dintre ele suntem învățați teologia Bisericii și primim slava lui Dumnezeu în noi înșine. Și la Vecernie și la Utrenie și la Liturghie și la Înmormântare și la Maslu noi învățăm teologia Bisericii și ne împărtășim de slava lui Dumnezeu și ne întărim în comuniunea frățească dintre noi. Orice rugăciune a Bisericii e o expresie a comuniunii. Ea ne adună și ne înfrățește pe unii cu alții și ne face responsabili față de toți.

Așa că, iubiții mei, Postul Nașterii Domnului e pentru noi o vreme de teologie și de slujire sfântă, o vreme de curățire și de luminare și de sfințire a sufletelor și a trupurilor noastre. Veniți cu toții la Domnul! Veniți să Îl vedeți născut pentru noi și îmbrățișându-ne pe fiecare în parte! Căci El e Dumnezeul nostru, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, Cel care a făcut întreaga creație și pe om.

Veniți să Îi slujiți Domnului! Celui care S-a răstignit pentru noi și a înviat a 3-a zi din morți și S-a înălțat la ceruri, pentru ca să ne mântuie pe noi. Veniți să ne închinăm Celui care ne va judeca pe noi și ne va da fiecăruia după faptele noastre! Veniți la Stăpânul și Domnul nostru! Căci El ne așteaptă pe toți ca să ne facă ai Lui pentru toți vecii. Amin!

Predică la Intrarea în Templu a Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu [21 noiembrie 2018]

Iubiții mei[648],

în iconografia grecească, în loc de titlul integral al praznicului: *Intrarea în Templu a Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu* [Ἡ ἐν τῷ Ναῷ Εἴσοδος τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου][649], se folosește o formă rezumativă a lui: Τα Εισόδια της Θεοτόκου [Intrarea Născătoarei de Dumnezeu], ca în fresca de deasupra. Și când se vorbește despre intrarea Născătoarei de

---

[648] Începută în ziua de 15 noiembrie 2018, zi de joi, la ora 19. 20. Am preluat Sfânta Frescă de aici:
http://4.bp.blogspot.com/-d4h8CfjmX5g/VIAn-GPOYXI/AAAAAAAARTk/S558n3NmMoY/s1600/EISODIA-M-KATHOLIKOU.png.

[649] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Nov/Nov21.html.

Dumnezeu în templu, la vârsta de 3 ani [τριῶν χρόνων][650], se subliniază faptul că ea se dăruie cu totul lui Dumnezeu. Că intrarea sa în templu înseamnă o dăruire integrală lui Dumnezeu, adică o acțiune de o importanță absolută la nivel personal.

Pentru că, în fapt, atunci când ești serios cu tine însuți și cu viața ta, intrarea la o facultate sau intrarea în rândul celor căsătoriți sau a monahilor sau a celor hirotoniți pentru Domnul reprezintă o acțiune capitală. Căci alegi să faci ceva, care te va defini pentru tot restul vieții tale.

Facultatea pe care o începi va defini traseul tău profesional. Dacă alegi să te căsătorești, atunci faci un pas decisiv, total spre viața de familie. Dacă alegi să devii Monah, alegi să te dărui cu totul lui Dumnezeu în cinul monahal. Iar dacă alegi să intri în clerul bisericesc, alegi să Îi slujești lui Dumnezeu din treapta de Diacon, Preot sau Episcop, așa după cum El te luminează pe tine.

Și pasul nostru spre viața dedicată lui Dumnezeu este un pas făcut pentru totdeauna. Căci există un *înainte* și un *după* trăit numai cu Dumnezeu.

Însă în viața Preacuratei Stăpâne, a celei fără de păcat, viața de dinainte, din casa părintească, viața ei de sfințenie, s-a continuat și s-a desăvârșit în viața ei trăită în templul lui Dumnezeu. Pentru că ea s-a dat pe sine cu totul lui Dumnezeu, pentru ca să Îi slujească Lui în mod desăvârșit.

De aceea, ea a fost numită în Slujba de azi „Sfânta Sfintelor [Ἡ τῶν Ἁγίων Ἁγία]"[651] și „Mireasă a

[650] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1232/sxsaintinfo.aspx.

[651] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Nov/Nov21.html.

Împăratului a toate [Νύμφην τοῦ Παντάνακτος]”[652], care a trăit în templul lui Dumnezeu și a fost hrănită acolo cu hrană cerească[653]. Pentru că Sfântul Zaharias, Arhiereul, tatăl Sfântului Ioannis Botezătorul[654], a primit-o pe ea în templu, unde Preacurata Stăpână a trăit 12 ani [δώδεκα χρόνια][655].

Sfântul Grigorios Palamas subliniază faptul că Născătoarea de Dumnezeu a intrat în slujirea lui Dumnezeu de bunăvoie[656], chiar dacă ea a fost adusă de părinții ei la templu, așa după cum Îi făgăduiseră lui Dumnezeu înainte ca ea să se nască. Și a fost dusă, întru Duhul Sfânt, în Sfânta Sfintelor, și a fost hrănită de Îngerul lui Dumnezeu[657], ca una care era templul cel preasfânt al Sfântului nostru Dumnezeu[658].

În cântarea de la vohodul Vecerniei ni se spune că hrănitorul ceresc al Preacuratei Stăpâne a fost Sfântul Arhanghel Gavriil[659]. Cel care, mai apoi, îi va aduce vestea cea preabucuroasă a nașterii Domnului. Pentru că Preacurata Fecioară Maria s-a arătat mai presus de toată creația prin sfințenia vieții sale[660].

---

[652] Ibidem.

[653] *Mineiul pe noiembrie*, ed. BOR 1927, p. 320.

[654] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Nov/Nov21.html.

[655] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1232/sxsaintinfo.aspx.

[656] *Cf.* http://www.orthodox.net/audio/feasts-of-the-theotokos_+entry-of-the-theotokos+by-saint-gregory-palamas.html.

[657] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Nov/Nov21.html.

[658] Ibidem.

[659] Ibidem. Fragmentul textual e acesta: „Τότε καὶ Γαβριὴλ [Atunci și Gavriil] ἀπεστάλη πρὸς σὲ τὴν πανάμωμον [a fost trimis către tine cea cu totul fără de prihană], τροφὴν κομίζων σοι [hrană aducându-ți ție]”.

[660] Ibidem.

Tocmai de aceea, Dumnezeu a binevoit întru ea, Dumnezeu a iubit fecioria și curăția ei, Dumnezeu a socotit-o locaș vrednic al Lui. Și astfel Fiul Tatălui S-a întrupat din ea și S-a făcut om, Dumnezeu și om. Pentru ca să ne învețe pe toți că El iubește fecioria noastră, iubește curăția noastră, iubește sfințenia noastră, pentru că iubește ascultarea noastră smerită față de El.

Fiindcă viața noastră se împlinește numai în Dumnezeu. Numai în relația cu Dumnezeu noi trăim omenește cu adevărat. Căci viața sfântă este adevărata viață a omului, pe când păcatul, orice păcat, e o ieșire a noastră din firescul vieții noastre omenești.

Din acest motiv, noi spovedim tot păcatul, pentru a strica în mod continuu înrădăcinarea lui în noi. Căci păcatul e ca o iarbă rea care ne strică pământul sufletului. Scoatem păcatul din noi prin mărturisirea lui și prin abținerea de la păcătuire, cerând în același timp harul și ajutorul lui Dumnezeu pentru ca să nu mai păcătuim. Și durerea pentru păcatele noastre, durerea vie, e pocăința pentru ele. Și când pocăința e adânc înrădăcinată în noi, atunci ne este silă de orice păcat, pentru că îl urâm din toată inima.

Dar când ne îndulcim cu păcatul, când ne place să păcătuim, atunci ne sinucidem interior. Pentru că păcatul, oricare ar fi el, ne omoară sufletește.

Dar împotriva morții adusă de păcate, noi avem iertarea lui Dumnezeu și întărirea Lui în viața ascetică. Pe care le primim în Taina Sfintei Mărturisiri, în Taina Pocăinței. În care Dumnezeu ne ridică din morți iar și iar și ne face vii prin harul Său, pentru ca să trăim duhovnicește.

În *Protoevanghelia lui Iacovos* se vorbește tot de vârsta de 3 ani a Preacuratei, când a fost adusă de

părinții ei la templu[661]. Și când Preotul (Sfântul Ierarh Zaharias) „[7. 1] a pus-o pe ea la 3 pași de altar, Domnul Dumnezeu a pus har peste ea și ea a jucat cu picioarele ei și întreaga casă a lui Israil a iubit-o pe ea. [8. 1] Și părinții ei s-au întors [acasă] minunându-se, lăudând pe Domnul Dumnezeu fiindcă copila nu s-a întors înapoi. Și Maria a fost în templul Domnului hrănită ca o porumbiță și primind hrană din mâna unui Înger”[662].

Sfânta Frescă de deasupra o prezintă pe Pururea Fecioară Maria în trei ipostaze: 1. adusă de părinții ei și de tinere fecioare la templu, 2. primită de Sfântul Zaharias în templu și 3. hrănită de Sfântul Arhanghel Gavriil în templu. Templul e locul sălășluirii Preacuratei Stăpâne, dar, în același timp, templul e prefigurarea ei. Căci, ca Născătoare de Dumnezeu, L-a cuprins în pântecele ei pe Cel mai presus de toate, pe Stăpânul și Domnul întregii creații.

Însă templul a fost și locul în care Preacurata Stăpână s-a umplut de vederi dumnezeiești. Pentru că Dumnezeiasca Biserică, pentru noi, e locul unde ne umplem de înțelegeri și de vederi sfinte. Aici, în Biserica Dumnezeului Celui Viu, noi trăim cele mai mari și mai sfinte evenimente ale vieții noastre și ne luminăm și ne sfințim prin vederi și înțelegeri sfinte.

De aceea, iubiții mei, ziua de azi e o zi închinată Preacuratei Stăpâne, dar, în același timp, e și o zi care subliniază importanța Bisericii în viața noastră. Pentru că Biserica, pentru noi, e viața noastră cu Dumnezeu, e locul unde noi ne bucurăm de Dumnezeu, vindecându-ne de rănile noastre.

---

[661] J. K. Elliott, *The Apocryphal New Testament. A Collection of Apocryphal Christian Literature in an English Translation*, Pub. Clarendon Press, Oxford, 2005, p. 60.

[662] Ibidem.

Iar Preacurata Stăpână este bucuria vieții noastre și apărătoarea noastră cea nebiruită, rugătoarea noastră cea fierbinte către Dumnezeu pentru mântuirea noastră. Căci Maica lui Dumnezeu este și Maica noastră și ea are grijă de noi, fiii săi, luminându-ne mereu pe calea vieții, pe calea comuniunii cu Dumnezeu.

Pentru că Născătoarea de Dumnezeu ne învață să fim răbdători, să fim blânzi, să fim ascultători de Dumnezeu, să trăim în curăție și în sfințenie. Ea ne învață să trăim ascetic dreapta credință a Bisericii și să ne ferim de orice răstălmăcire a credinței și a vieții ortodoxe.

Pentru că numai așa rămânem în comuniune cu Stăpâna noastră și cu toți Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu, lăudând și slăvind în veci pe Dumnezeul nostru treimic, pe Dumnezeul mântuirii noastre, Care este minunat întru Sfinții și Îngerii Lui. Amin!

Predică la Duminica a XXX-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[663],

„cele cu neputință la oameni [τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις] este [sunt] cu putință la Dumnezeu [δυνατά ἐστιν παρὰ τῷ Θεῷ]" [Lc. 18, 27, BYZ]. Cele pe care oamenii nu le pot face, pe acelea le face Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu, la un moment dat, atunci când consideră de cuviință, realizează lucruri pe care oamenii nu le-au putut realiza în ani și secole la rând.

Au trecut 5.509 ani până la întruparea Domnului[664]. El nu S-a întrupat imediat după ce oamenii au păcătuit, ci a pregătit lumea îndelung pentru venirea și primirea Lui. Și, cu toate acestea, au fost puțini cei care L-au primit și L-au înțeles pe Domnul întregii creații. Dar acești puțini ai Bisericii au schimbat fața lumii păgâne, pentru că au creștinat-o.

Între 64-313, Biserica a fost persecutată în mod sângeros de către Imperiul Roman păgân[665], adică pentru 249 de ani. Pentru ca, prin convertirea la dreapta credință a Sfântului Împărat Constantinus cel Mare, același Imperiu să înceapă să devină unul creștin și să sprijine în mod fervent Biserica.

---

[663] Începută la 7. 28, pe 19 noiembrie 2018, o zi de luni, după prima ninsoare. Afară e un grad.

[664] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Cronologia_Creației_în_Imperiul_Bizantin.

[665] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Persecuții_împotriva_creștinilor_(epoca_antică).

A fost nevoie de 20 de secole pentru ca poporul român să existe în istorie ca stat unitar și național[666]. Însă Biserica „a fost mereu împreună cu poporul prin toate eforturile ei de cultivare a conștiinței naționale și de afirmare a dorinței de unitate și independență”[667]. Și, cu toate acestea, Bisericii noastre românești și apostolice i se contestă sau i se minimalizează rolul avut în păstrarea credinței apostolice, a neamului românesc și a identității noastre naționale.

A fost nevoie de 21 de secole pentru ca poporul român să aibă o Catedrală Națională[668]. Iar de la *Legea Bisericii Catedrale*, promulgată de Regele Carol I al României în 1884[669], și până azi, la sfințirea Catedralei Naționale, au trecut 134 de ani. Însă nu toți înțeleg importanța simbolică a clipei de față și anume aceea că această Catedrală Națională arată unicitatea Bisericii noastre românești, cât și a neamului nostru românesc. România, ca stat unitar și național, are de azi o Catedrală Națională, adică un centru de coeziune duhovnicească și națională.

Iar prin faptul că Patriarhul Ecumenic Bartolomeos I [Βαρθολομαῖος Α′] Arhontonis [Αρχοντώνης][670] a sfințit azi Catedrala Națională a Romă-

---

[666] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Istoria_românilor.

[667] *Cf.* https://www.teologiepentruazi.ro/2018/11/17/pastorala-sinodala-noiembrie-2018/.

[668] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Catedrala_Mântuirii_Neamului_Românesc.

[669] *Cf.* http://basilica.ro/patriarhul-daniel-invita-tinerii-la-sfintirea-catedralei-mantuirii-neamului/.

[670] *Cf.*

niei[671], împreună cu Sfântul Sinod al Bisericii noastre, arată faptul că Biserica apostolică din România e în comuniune cu toate Bisericile Ortodoxe de pretutindeni, dând aceeași mărturie despre teologia și viața Bisericii.

Așadar, ziua de azi e o zi de mare bucurie pentru Biserica noastră și pentru neamul nostru românesc, deoarece Catedrala Națională vorbește despre unitatea poporului român și a credinței noastre ortodoxe. Prin această zi începem sărbătoarea națională a celor 100 de ani de România și a celor 2.000 de ani de românitate, pomenindu-i totodată pe toți cei care au contribuit, de-a lungul veacurilor, la această reușită națională.

Pentru că fiecare secol românesc a contribuit, cu harul lui Dumnezeu, la pacea și la bucuria noastră de azi. Statornicia românilor din trecut în credința Bisericii apostolice și păstrarea peste veacuri a profilului nostru național este împlinirea noastră, a celor de azi. Căci Biserica lui Dumnezeu e în fiecare sat și în fiecare oraș, e lângă noi, pentru că mulți dintre noi suntem creștini și români.

Tocmai de aceea, bucuria noastră de azi e clară, e deplină, e dumnezeiască, dar e plină de responsabilitate sfântă. Căci Dumnezeu cere de la noi să fim dăruitori ai acestei bucurii, ai bucuriei mântuirii, față de întreaga umanitate. Noi trebuie să propovăduim tuturor credința mântuirii și să arătăm, în mod pragmatic, cum ne mântuim noi în Biserica lui Dumnezeu.

---

https://en.wikipedia.org/wiki/Bartholomew_I_of_Constantinople.

[671] *Cf.* http://basilica.ro/program-zilele-sfintirii-catedralei-nationale/.

Pentru că noi nu trebuie să părem a fi creștini, ci trebuie să fim creștini ortodocși autentici! Nu trebuie să părem a fi împlinitorii poruncilor lui Dumnezeu, ci trebuie să fim împlinitorii cu adevărat ai voii Sale.

Căci Evanghelia de azi [Lc. 18, 18-27] nu ne vorbește numai despre cei bogați material, despre bancheri, afaceriști și latifundiari, ci și despre cei cu o bună părere despre ei înșiși. Iar când Domnul Se întreabă pentru noi: „Cum cu anevoie vor intra [Πῶς δυσκόλως εἰσελεύσονται], cei având averi [οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες], întru Împărăția lui Dumnezeu [εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ]?" [Lc. 18, 24, BYZ], putem să reformulăm și să ne întrebăm la rândul nostru: De ce vor intra cu greutate, cei cu o bună părere despre ei înșiși, în Împărăția lui Dumnezeu? Și răspunsul e acesta: pentru că ideea bună pe care o avem despre noi înșine nu ne lasă să ne vedem păcatele noastre și să venim la pocăință și astfel să ne mântuim.

Însă rugăciunea Bisericii e în mod continuu rezumată în *Doamne miluiește!* Biserica cere în mod continuu mila lui Dumnezeu, pentru că mila Lui e viața noastră. Dar când nu te consideri păcătos, când nu ceri mila lui Dumnezeu, când crezi că poți să răzbești de unul singur în viață, atunci îți cauți fericirea, împlinirea în lucruri trecătoare. În ceea ce poți să apuci, să cumperi, să iei.

Și lumea noastră globalizată și consumeristă așteaptă cu euforie reducerile de prețuri, așteaptă ofertele tentante, așteaptă să câștige premiul cel mare, așteaptă să se îmbogățească peste noapte și să trăiască bine, fără griji și fără mustrări de conștiință, pentru că are impresia că aici și acum e toată viața noastră. Însă Biserica, deși își are rădăcinile în noi înșine, în cei de pe pământ, e înaltă până la Dum-

nezeu. Pentru că ea îi cuprinde pe toți cei care au fost și sunt în comuniune veșnică cu Dumnezeu. Împărăția lui Dumnezeu îi cuprinde pe toți Îngerii și Sfinții lui din cer, dar și pe noi, cei de pe pământ, care trăim, în credință, nădejdea mântuirii noastre.

Și viața în credință a Bisericii e plină de dinamism, e plină de iubire dăruitoare, e plină de asceză sfințitoare, e plină de slujire a lui Dumnezeu și a întregii creații. Pentru că Biserica, pe pământul românesc, nu a sfințit doar oamenii, ci și pământul și locurile unde au trăit creștinii români. Căci Biserica îi sfințește pe oameni, dar binecuvintează și sfințește și creația din jurul lor.

De aceea, când intri în curtea unei Biserici sau a unei Mănăstiri românești și în cimitirele ortodoxe românești simți cel mai adesea bun gust și bună rânduială. Vezi cum noul și vechiul stau împreună sub binecuvântarea lui Dumnezeu, deși sunt multe de îmbunătățit și de îndreptat și la noi. Însă te tulbură și te întristează lucrurile anapoda, nefirești, din viața și din societatea românească, pentru că simți că ele nu au nici bun gust și nici bună rânduială. Pentru că tot ce e făcut din răzbunare, din ură sau în mod iresponsabil nu unește, ci dezbină, tulbură, însingurează. Dar tot ce e făcut cu conștiință creștină dăinuie și înnobilează pe om.

Eu nu cred în teza că „Biserica se află în criză în postmodernitate” și nici în aceea că „ea este împinsă azi tot mai mult la periferia societății”. Pentru că ambele teze sunt false din capul locului. Biserica e în tensiune continuă, dintotdeauna, cu societatea sau lumea indiferentă ei, pentru că ea propune o viață divino-umană și nu una eminamente telurică, lumească, trecătoare, și ea nu poate fi împinsă la periferia societății, pentru că ea este zidită de

Dumnezeu în centrul lumii. Biserica este centrul de coeziune și de sfințire al umanității și al întregii creații. Și rolul Bisericii nu e acela de a conduce lumea spre un paradis terestru, ci de a o transfigura din interior și de a o face proprie Împărăției lui Dumnezeu.

De aceea, când Biserică stă bine în sondaje sau când, dimpotrivă, majoritatea își schimbă părerea despre Biserică, datorită unor evenimente nefericite din Biserică, Biserica nu se schimbă în ființa ei, nu primește ceva în plus sau nu ajunge pe minus, ci doar raportarea noastră la ea se schimbă.

Așadar, dacă eu nu doresc să mai mănânc de azi sau să mai iau un medicament vital pentru viața mea, nu desființez nicidecum valoarea mâncării sau a medicamentului pentru viața mea. Tot la fel, dacă mă smintesc oamenii Bisericii și, din cauza lor, ajung la concluzia nefastă că trebuie să rup comuniunea cu Biserica, eu rup comuniunea cu Dumnezeu și mă abandonez în Iad, pentru că refuz pregătirea mea pentru Împărăția lui Dumnezeu.

De aceea, dacă ești în Biserică și înțelegi cu adevărat ce reprezintă Biserica pentru tine, că ea e viața ta, că ea e mântuirea ta, pentru că aici ești cu Dumnezeu și cu toți membrii Împărăției Sale, atunci nu te baricadezi în atitudini extremiste, ci înveți în fiecare zi viața în comuniune. Pentru că familia și, cu atât mai mult, Biserica, marea familie creștină, e o viață în comuniune.

În familie pot să nu ne placă anumite lucruri de la părinții, de la bunicii, de la frații și rudele noastre. Să nu ne placă pe drept cuvânt, pentru că nu sunt bune. Dar, cu toate acestea, dacă vrem să conviețuim, trebuie să învățăm să ne suportăm unii pe alții. Trebuie să învățăm să purtăm neputințele

altora, chiar dacă nu suntem de acord cu ele, după cum și membrii familiei noastre le poartă pe ale noastre.

Cu atât mai mult la Biserică putem găsi oameni care nu ne plac datorită anumitor lucruri pe care le fac sau le spun sau putem să nu fim de acord cu anumite practici, în mod evident neortodoxe, ale confraților noștri, și pe care noi nu le putem schimba. Soluția nu este de a ascunde lucrurile care nu ne plac și nu sunt bune, ci de a nu face din ele un motiv de rupere de Biserică. Pentru că aceasta e singura Biserică a lui Dumnezeu și nu putem inventa o alta după răul plac. Iar esența vieții creștine este relația noastră personală cu Dumnezeu și participarea la cultul sacramental al Bisericii și la viața de comuniune a Bisericii.

Și așa cum nu are niciun sens autoexcluderea noastră din societate, așa nu are niciun sens nici autoexcluderea noastră din Biserică. Pentru că împlinirea noastră e comunională și socială, iar în Biserică și societate noi ne putem împlini interior și social și ne putem mântui.

– Și cum putem trăi frumos în Biserică și în societate și, în același timp, să ne simțim împliniți?

– Prin a învăța în mod faptic, pe fiecare zi, să dăruim și să iertăm! Dacă pe fiecare zi dăruim ceva din munca noastră, din gândirea noastră, din creația noastră și dacă ne nevoim să îi înțelegem tot mai mult pe oameni și să ne rugăm pentru ei, înțelegem câtă nevoie au ei de iertarea noastră și de sprijinul nostru, iar noi de rugăciunea și ajutorul lor. Și pe cât ajutăm și înțelegem oamenii, pe atât ne înțelegem și neputințele noastre și dorim să ne umplem de pace și de bucurie sfântă.

– Însă ce se întâmplă dacă nu dorim în mod constant pacea și buna înțelegere cu oamenii?

– Trăim o continuă tulburare interioară. Pentru că nu putem să îi convingem pe oameni cu forța și nici nu putem schimba pe cineva decât prin elocvența exemplului bun. Conflictul continuu cu ceilalți acutizează diferențele. Continua agitație interioară ne obosește și ne îmbolnăvește, chiar dacă, în mare parte, dreptatea e de partea noastră. Putem să dorim să îi ajutăm pe oameni cu adevărat, le putem dori binele, dar trebuie să ajungă și ei la conștiința acestui bine.

Tocmai de aceea, sfaturile noastre nu îi conving adesea pe tineri, pe cei fără experiență de viață, nu pentru că nu sunt bune, ci pentru că ei nu sunt pregătiți să le înțeleagă. Și au nevoie de timp, de o înțelegere personală a lucrurilor, pentru ca să ne dea dreptate.

...Stăpânitorul care dorea viața de veci [Lc. 18, 18], dorea lucrul cel adevărat. Poruncile lui Dumnezeu [Lc. 18, 20] sunt calea spre Împărăția Lui, pentru că ele sunt expresia voii Sale. Însă Dumnezeu ne cheamă să Îi urmăm Lui în mod integral [Lc. 18, 22], adică prin dezlipirea de toate patimile noastre. Iar dacă lui i-a fost greu să se dezlipească de bogății, „căci era foarte bogat [ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα]” [Lc. 18, 23, BYZ], nouă poate ne e greu să ne dezlipim de curvie, de fumat, de beție, de jocurile de noroc, de droguri, de petrecerile de toată noaptea.

Orice patimă, care ne ține pe loc, e o neurmare a lui Hristos Dumnezeu. Orice mă trage înapoi, la viața păcatului, e o cădere de la Dumnezeu. Așa că nu doar bogații sunt marii pătimași ai lumii, ci oricine slujește păcatului este rob al păcatului [In. 8, 34].

Oricine iubește lenea e rob al lenei. Oricine iubește hainele scumpe și bijuteriile e rob al împodobirii deșarte. Oricine se înfumurează pentru orice lucru bun pe care îl face e rob al părerii bune despre sine. Oricine nu prețuiește pacea și buna înțelegere între oameni e un om conflictual, pentru că e un om invidios și cu rele intenții. Oricine nu se bucură de lucrurile bune pe care le fac alții e un om lipsit de noblețe și de discernământ.

Iar Biserica, iubiții mei, îl consideră pe om o construcție duhovnicească, o biserică în continuă zidire. Pentru că omul e creația lui Dumnezeu și scopul său în viața aceasta e de a se înduhovnici, de a se înfrumuseța duhovnicește, prin viața în comuniune și în sfințenie. Și așa cum Biserica, aflată în construcție, crește mereu și se îmbracă în mod evident cu frumusețea ei liturgică, așa se înduhovnicește și omul Bisericii, ajungând o biserică sfințită a lui Dumnezeu.

De aceea, calendarul Bisericii e plin de catedrale sfinte, de Sfinți ai lui Dumnezeu, care s-au construit pe ei înșiși în comuniunea Bisericii. Și aici, în aceeași comuniune sfântă, suntem chemați să ne construim și noi duhovnicește și să dăm mărturie despre credința, nădejdea și iubirea noastră.

Să ne bucurăm, așadar, iubiții mei, în Biserica Dumnezeului nostru treimic, și să ne zidim duhovnicește ca biserici vii ale lui Dumnezeu! Să ne bucurăm ca creștini și ca români în acest sfârșit de an binecuvântat de Dumnezeu, adică împlinind voia lui Dumnezeu cu noi! Căci El dorește să ne umple de bucurii tot mai mari și de o tot mai mare împlinire duhovnicească, pe măsura încrederii noastre în iubirea Lui și în purtarea Sa de grijă față de noi.

La mulți ani, sărbători preabinecuvântate și Dumnezeu să ne bucure întotdeauna! Amin!

Predică la pomenirea Sfântului Apostol Andreas, Apostolul românilor [30 noiembrie 2018]

Iubiții mei[672],

în acest an înveselitor și împlinitor al centenarului românesc, Sfântul Andreas [Ἀνδρέας][673] Apostolul, Părintele nostru, a binecuvântat România prin mâna sa cea dreaptă[674]. Care a fost adusă la București spre închinarea noastră, a celor care am participat la sfințirea Catedralei Naționale[675].

[672] Începută la 19. 37, în zi de luni, pe 26 noiembrie 2018, afară fiind 8 grade.

[673] A se vedea:

http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1321/sxsaintinfo.aspx.

[674] *Cf.* http://basilica.ro/moastele-sf-andrei-pot-fi-cinstite-la-catedrala-patriarhala/.

[675] Am preluat imaginea cu Sfintele Moaște ale Sfântului Apostol Andreas de aici:

http://basilica.ro/wp-content/uploads/2018/11/Primire-Moaste-Sf-Andrei-114.x71918.jpg.

A binecuvântat din nou România prin Sfintele sale Moaște. Căci în 1996 la Iași și în 2011 la București ne-am închinat la Sfântul său cap[676], iar acum la Sfânta sa mână dreaptă.

Care, după două mii de ani, stau înaintea noastră în Biserică și ne vorbesc despre ascultarea lui de Dumnezeu, despre iubirea lui pentru Dumnezeu, despre întreaga lui lucrare apostolică, prin care a extins Biserica în lume. Și în care lucrare ne-a inclus și pe noi, cei din România, pentru că i-a convertit pe strămoșii noștri, care au trăit în primul secol creștin.

Pentru că Biserica se extinde în lume nu printr-o lege, nu prin coerciție, nu în mod indistinct, ci prin credința liber asumată de fiecare om în parte. Prin convertirea la dreapta credință a unui om și prin botezarea, mirungerea și împărtășirea lui de către ierarhia Bisericii. Căci cele 3 Dumnezeiești Taine ale Bisericii, care te nasc din nou, în mod dumnezeiesc, formează ușa sacramentală prin care orice om intră în Biserică și devine creștin.

Așadar, ca Biserica să se lărgească, să se extindă, avem nevoie de oameni ai lui Dumnezeu care să vorbească oamenilor de tot felul și să-i convingă să devină creștini. Căci creștinii sunt cei care cred în Dumnezeul nostru treimic și sunt umpluți de slava Lui prin Sfintele Taine ale Bisericii și trăiesc dumnezeiește pe pământ.

...Mâna lui cea dreaptă, mâna care i-a binecuvântat pe strămoșii noștri, ne-a binecuvântat și pe noi!

Nu e acest lucru o minune negrăită? Nu e o imensă minune venirea lui iarăși la noi?

---

[676] *Cf.* http://basilica.ro/moastele-sf-andrei-pot-fi-cinstite-la-catedrala-patriarhala/.

Sfintele sale Moaște, ca și ale altor multor Sfinți ai Bisericii, puteau să se piardă timp de două milenii. Puteam să știm doar numele său, al Apostolului nostru, dar să nu avem nimic de la el. Însă noi, cu harul lui Dumnezeu, cunoaștem mâna lui, capul său și crucea răstignirii sale, cunoaștem lucruri concrete de la el, lucruri pline de sfințenia lui.

Care ne vorbesc cu putere despre Apostolul Domnului, despre slava lui Dumnezeu care a locuit și locuiește în el și în Sfintele sale Moaște și despre rugăciunea sa neîncetată pentru noi. Pentru că Sfinții lui Dumnezeu nu încetează rugăciunea lor pentru noi în fața lui Dumnezeu, ei având grija lui Dumnezeu față de noi. Iar grija lui Dumnezeu față de noi e aceasta: ca toți să ne mântuim. Ca toți să intrăm în Biserica Lui și să ne curățim și să ne luminăm și să ne sfințim sufletele și trupurile noastre.

Și tot minune negrăită, fără margini e și aceasta: Biserica noastră românească, cea apostolică. Biserica noastră românească, cea care a rămas în dreapta credință a Bisericii timp de 2.000 de ani și este și azi. Biserica noastră românească, care face parte din trupul Bisericii lui Dumnezeu și care slujește, în mijlocul națiunii noastre, la mântuirea noastră, a tuturor.

Și tocmai de aceea noi, astăzi, nu putem fi decât plini de veselia lui Dumnezeu. Căci suntem în Biserica Lui cea veșnică, în Biserica Sfinților, și împreună cu Sfântul Andreas ne bucurăm de rodul propovăduirii sale, întărindu-ne mereu, prin sfintele sale rugăciuni, ca să dăm mărturia cea bună a conștiinței noastre. Pentru că Biserica apostolică din România merge mai departe în credință, după Păstorul ei, spre ziua venirii Domnului. Ea poartă în sine toată Tradiția mântuitoare a Bisericii, cea prin

care se mântuie tot omul. Și din acest motiv, noi nu avem curiozități în materie de eclesialitate, nu dorim să „reinventăm” Biserica lui Dumnezeu sau să „o schimbăm” cu o alta, ficțională, ci noi vrem să trăim în Biserica lui Dumnezeu, cea sădită pe temelia Apostolilor și a Părinților Bisericii și în ea să ne sfințim viața.

Pentru că fiii cei credincioși și sfinți ai Bisericii celei una sunt și moștenitorii Împărăției lui Dumnezeu, iar noi vrem să fim în veci cu toți Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu, dintre care Preacurata Stăpână e mai sfântă decât toți și cea mai iubită inimii noastre.

Căci ce fel de credință are acela, care gândește că poate să găsească Biserica în afara ei? Ce fel de credință e aceea care neagă credința Bisericii lui Dumnezeu? Și cum am putea să ne mântuim în afara Bisericii lui Dumnezeu, cea zidită de Dumnezeu pe piatra Apostolilor și a Părinților, când toți Sfinții Bisericii s-au născut și s-au sfințit în această Biserică?...

Sfântul Sfințit Mucenic Ippolitos [Ἱππόλυτος] al Romei[677], în *De duodecim Apostolis* [Despre cei 12 Apostoli], ne spune că Sfântul Apostol Andreas a fost Apostolul sciților și al tracilor[678].

Scriitorul bisericesc Evsevios al Chesariei [Εὐσέβιος τῆς Καισαρείας][679], în *Istoria* sa *bisericească* [III, 1], ne-a spus că Sfântul Andreas a propovăduit în

---

[677] A se vedea: http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1949/sxsaintinfo.aspx și https://en.wikipedia.org/wiki/Hippolytus_of_Rome.

[678] În PG 10, col. 952, *cf.* Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș, *Atenție teologică*, Teologie pentru azi, București, 2014, p. 3, n. 2.

[679] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Eusebius.

Scitia [Σκυθία][680]. Pe când Sfântul Cuvios Hieronymus[681], în *Martirologiul* său, ne spune că Sfântul Andreas, fratele Sfântului Petrus, al cărui nume înseamnă *Cel bărbătos* [virilis] sau *Cel cuviincios* [decorus], a predicat în Scythia [Scythiam] și Achaia [Achaiam], murind pe Cruce în Patras cu o zi înainte de calendele lui decembrie [pridie kalendas decembres][682], adică pe 30 noiembrie. Iar Patras e al 3-lea mare oraș al Greciei[683], Sfintele Moaște ale Sfântului Apostol Andreas fiind păstrate acolo până azi într-o catedrală închinată lui[684].

Sfântul Cuvios Beda, în *Martirologiul* său, ne spune că Sfântul Andreas a fost răstignit pe Cruce și, timp de două zile, până ce a adormit, el a propovăduit oamenilor cele dumnezeiești[685]. Iar din *Faptele Sfântului Apostol Andreas* aflăm că cel care l-a răstignit pe Sfântul Andreas a fost Egheatos și Sfin-

---

680 *Cf. Izvoarele istoriei Creștinismului românesc*, cu traduceri inedite din latină și greacă de Mihaela Paraschiv, Claudia Tărnăuceanu, Wilhelm Dancă, revizuirea traducerilor de Mihaela Paraschiv, revizuirea textelor de Claudia Tărnăuceanu, selecția textelor, studiu introd., notițe bio-[bi]bliografice, note, comentarii și indice de Nelu Zugravu, Ed. Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2008, p. 164-165. A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Sciția.

681 *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Jerome.

682 *Izvoarele istoriei Creștinismului românesc*, ed. cit., p. 400.

683 *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Patras.

684 A se vedea: https://doxologia.ro/viata-bisericii/locuri-de-pelerinaj/catedrala-sfantul-andrei-din-patras și https://doxologia.ro/locuri-sfinte/biserica-veche-sfantului-andrei-din-patras-galerie-foto.

685 *Izvoarele istoriei Creștinismului românesc*, ed. cit., p. 659.

tele sale Moaște au fost îngropate în Patras, în Ahaia[686].

În *De vitis Apostolorum* [Despre viețile Apostolilor], cel care l-a răstignit pe Sfântul Andreas este Egea, împăratul edesinilor[687], iar Sfântul Notcerus Balbulus[688], în *Martirologiul* său, ne spune că în orașul Patras, pe 5 februarie, se pomenește hirotonia întru Episcop a Sfântului Apostol Andreas[689].

În *Marele Sinaxar Grecesc*, Sfântul Apostol Andreas este numit Πρωτόκλητος [Protoclitos] [Cel întâi chemat] și, mai înainte de a fi Apostol, el a fost pescar, iar apoi ucenicul Sfântului Ioannis Botezătorul, dimpreună cu Sfântul Apostol Ioannis[690]. Și el a propovăduit în Scitia, Bitinia, Pontos, Tracia, Macedonia, Ipiros [Ἤπειρος] și Ahaia [Ἀχαΐα]. El a întemeiat Biserica în Bizantios [Βυζαντίος], iar cel care l-a condamnat la moarte se numește Αἰγεάτης [Egheatis][691].

Conform listei *Consularia Constantinopolitana* [Consulii constantinopolitani][692], Sfintele Moaște ale Sfinților Apostoli Andreas și Lucas au fost aduse la Constantinopol în anul 357[693] și au fost puse spre

---

[686] Idem, p. 674.

[687] Idem, p. 676.

[688] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Notker_the_Stammerer.

[689] *Izvoarele istoriei Creștinismului românesc*, ed. cit., p. 726.

[690] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1321/sxsaintinfo.aspx.

[691] Ibidem.

[692] *Izvoarele istoriei Creștinismului românesc*, ed. cit., p. 485.

[693] Idem, p. 489.

închinare în Biserica *Sfinții Apostoli*[694]. Împăratul Vasilios I Macedoneanul a readus la Patras capul Sfântului Apostol Andreas. În 1208 romano-catolicii au luat cu forța Sfintele Moaște ale Sfântului Apostol Andreas din Constantinopol și le-au dus la Amalfi, în Italia[695].

În septembrie 1964, Papa Paul al VI-lea a redat Bisericii din Patras Sfintele Moaște ale Sfântului Andreas. Tot la fel, Crucea Sfântului Andreas, luată cu forța de către cruciați și păstrată în Marseille [Marsilia], s-a întors la Patras în ziua de 19 ianuarie 1980[696].

În apropierea localității Ion Corvin din județul Constanța se află Peștera Sfântului Andreas[697]. Ea a fost integrată în Mănăstirea închinată lui[698]. Pârâul Sfântului Andreas, care străbate pădurea unde se află peștera sa, e cel izvorât la rugăciunea Sfântului Andreas, pentru a boteza în apele sale[699].

Începând cu anul 1995, pomenirea Sfântului Apostol Andreas a început să fie prăznuită în mod special în Biserica noastră românească. Începând cu anul 1997, Sfântul Andreas, pe lângă titulatura de *Întâi chemat*, a fost înscris în calendarul românesc și cu aceea de *Ocrotitorul României*.

---

[694] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Andrew_the_Apostle.

[695] Ibidem.

[696] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Andrew_the_Apostle și https://ro.wikipedia.org/wiki/Marsilia.

[697] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Peștera_Sfântului_Andrei.

[698] *Cf.* http://www.manastireasfantulandrei.ro/istoric.

[699] *Cf.* https://doxologia.ro/viata-bisericii/locuri-de-pelerinaj/izvoarele-sfantului-apostol-andrei.

Începând cu anul 2001, pomenirea Sfântului Andreas a devenit sărbătoare bisericească națională în România. Iar prin legea 147 din 23 iulie 2012, Parlamentul României a declarat ziua de 30 noiembrie ca zi de sărbătoare legală în care nu se lucrează[700].

Așa că ne-au trebuit două milenii ca să recunoaștem la justa ei valoare propovăduirea Sfântului Apostol Andreas. Rolul lui fundamental în existența noastră, a românilor ortodocși. Pentru că el ne-a hotărât pentru totdeauna profilul religios al neamului nostru, introducându-ne în marea Biserică a lui Dumnezeu.

Și noi suntem azi creștini datorită slujirii apostolice a Sfântului Andreas, Părintele nostru, și a călăuzirii lui neîncetate față de noi, lucru care ar trebui să ne bucure pe toți foarte mult. Pentru că alte popoare ale lumii, deși evanghelizate de Apostoli și de ucenicii acestora, acum sunt păgâne sau eretice. Mari Biserici ale lumii acum nu mai sunt, dar noi, din mila lui Dumnezeu și pentru rugăciunile Sfântului Andreas, Apostolul nostru, suntem în Biserica lui Dumnezeu și Îi slujim Lui cu toată nevrednicia noastră.

Așadar, iubiții mei, dacă vrem să îi urmăm Sfântului Andreas, Părintele nostru, trebuie să trăim creștinește, povățuiți de râvna lui pentru Dumnezeu și de rugăciunile sale pentru noi! Bărbăția lui duhovnicească, cuviința sa, dragostea sa pentru adevăr, iubirea sa de oameni, odihnirea lui continuă în propovăduire trebuie să fie și în noi. Grija continuă față de teologia Bisericii și atenția noastră la tot ceea

---

[700] *Cf.* http://basilica.ro/sarbatoarea-sfantului-andrei-cel-intai-chemat-ocrotitorul-romaniei-la-catedrala-patriarhala/.

facem trebuie să fie vii în noi. Pentru că teologia Bisericii e cea care ne mântuie, dacă o trăim cu simplitate și cu inimă bună.

Iar de 2.000 de ani poporul nostru românesc dovedește faptul că dreapta credință e cea care ne înfrumusețează interior și care ne ține legați de pământul nostru. Că Biserica ne-a făcut creatori de valori duhovnicești și ne-a dat puterea să fim uniți și să fim eroici în acțiunile noastre identitare.

Tocmai de aceea azi, în ziua duhovnicească a poporului român, în ziua de pomenire a Sfântului nostru Apostol, Andreas, Părintele nostru, mărturisim că nu putem fi români fără a fi creștini ortodocși. Pentru că a fi creștin ortodox înseamnă a rămâne în credința predată nouă de Sfântul Andreas. A fi creștin ortodox înseamnă a rămâne în Biserica în care ne-a introdus pe noi Sfântul Andreas, Apostolul Domnului. Și a rămâne aici, în Biserica Dumnezeului Celui Viu, înseamnă a ne sfinți continuu viața noastră, lăudând pe Dumnezeul nostru treimic, Care ne întărește pe noi în tot lucrul cel bun.

La mulți ani, Biserică Ortodoxă Românească! Ai intrat în mileniul al 3-lea creștin pentru ca să trăiești și să vorbești despre Dumnezeu.

La mulți ani, popor român creștinesc! Ești miluit de Dumnezeu continuu pentru ca să vorbești neîncetat despre binefacerile cele mari ale lui Dumnezeu din viața ta.

La mulți ani, iubiți frați și surori întru Domnul, pe care să-i trăiți întru credință și în iubire de Dumnezeu și de oameni! Pentru că numai așa putem să ne împlinim viața noastră și să ne mântuim. Amin!

Predică la Ziua Națională a României [1 decembrie 2018]

Iubiții mei[701],

„Dumnezeu nu este al neorânduielii [οὐ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ Θεός], ci al păcii [ἀλλὰ εἰρήνη]”! [I Cor. 14, 33, BYZ]. Iar „unitatea Duhului [τὴν ἑνότητα τοῦ Πνεύματος]”, unitatea Bisericii întru același Duh Sfânt, se păzește „în[tru] legătura păcii [ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης]” [Efes. 4, 3, BYZ]. Căci atunci când toți vrem pace și bună înțelegere între noi și să Îi slujim cu adevărat lui Dumnezeu, atunci vrem să fim una și ca Biserică, dar și ca popor.

Și, fără doar și poate, timp de două milenii poporul român a fost împreună pentru că a vrut să fie împreună. Având aceeași credință, aceleași obiceiuri, aceeași limbă și același pământ, românii au stat împreună și au construit împreună. Pentru că numai cine construiește împreună rezistă în istorie.

Mărturiile arheologice, lingvistice, culturale și teologice ale poporului nostru dovedesc faptul că avem o identitate națională și religioasă. Că vedem într-un anume fel lucrurile, pentru că avem unicitatea noastră, așa după cum fiecare popor e un unicat.

Însă unicitatea noastră este una ortodoxă. Unicitatea noastră sau specificul nostru național și religios e dat de viața noastră în Biserică. Până când a apărut romano-catolicismul, protestantismul și uniația în spațiul românesc, românii nu au avut o

---

[701] Începută la 13. 42, în zi de miercuri, pe 28 noiembrie 2018. Afară e minus un grad.

altă credință decât cea ortodoxă. Pentru că ei au rămas în Biserica lui Dumnezeu, în Biserica Sfântului Apostol Andreas, Apostolul nostru. Însă odată cu trecerea la alte credințe a unor membri ai poporului nostru a început divizarea noastră interioară. Divizare ce a devenit tot mai pronunțată până azi și ai cărei promotori luptă pentru relativizarea trecutului nostru național și religios.

Pentru că eu, ca ortodox, doresc ca istoria poporului român să fie nealterată și ea să cuprindă adevărul celor două mii de ani de românitate. Să cuprindă faptul că românii au fost creștini ortodocși și că Biserica a fost pentru ei o instituție fundamentală. Dar românul ce a devenit între timp greco-catolic sau protestant sau romano-catolic dorește o rescriere a istoriei românilor, în care minciuna să îi dea dreptate. Dorește o hiperbolizare a credinței lui în detrimentul adevărului. Căci românii trecuți la alte credințe nu mai simt în mod autentic românește, nu mai sunt de partea acestui neam, ci pledează pentru agende străine.

Tocmai de aceea se și încearcă, din răsputeri, întunecarea credinței ortodoxe în poporul român. Se încearcă edulcorarea, bagatelizarea, demonizarea credinței ortodoxe de către cei care aparțin altor credințe, pentru ca românii ortodocși să nu mai aibă încredere în ei înșiși și să consimtă cu minciunile de tot felul.

Și dacă vrem să vorbim despre lucrurile care merg prost în România, trebuie să vorbim despre cei care luptă împotriva României. Și cei care luptă împotriva noastră, a noastră ca popor ortodox, sunt cei care au altă credință decât cea ortodoxă și cei cărora li s-au tulburat interior valorile credinței și ale neamului nostru.

Pentru că azi, la centenarul României, avem o Catedrală Națională care ne unește[702], pe noi, românii ortodocși din țară și din diaspora, dar, în același timp, avem conaționali care vorbesc lejer despre România, despre neamul românesc, despre credința ortodoxă, despre valorile creștine și naționale, despre identitatea noastră. Care vorbesc cu păcat despre ei înșiși și despre strămoșii lor. Și asta pe fondul corupției, al sărăciei, al rivalităților politice, al ideologizării...

Însă, acum 100 de ani, unirea cea mare a românilor[703], această minune imensă a lui Dumnezeu, i-a umplut de veselie pe români. Ne-a făcut „o națiune liberă și independentă"[704]. Ne-a învățat să ne

---

[702] *Cf.* http://ziarullumina.ro/catedrala-intoarcerea-la-vestea-cea-buna-138963.html.

[703] A se vedea:

https://ro.wikipedia.org/wiki/Marea_Adunare_Națio nală_de_la_Alba_Iulia.

[704] Am citat din inscripția de aici:

Am preluat-o de aici:

https://scontent.fotp3-2.fna.fbcdn.net/v/t1.0-9/46758550_1015689001970983 7_2302421548071387136_n.jp g?_nc_cat=111&_nc_ht=scontent.fotp3-2.fna&oh=bf53b607c045c421f96ecb97dec369e6&oe=5C691A FE. Din contul de Facebook al Părintelui Constantin Necula.

bucurăm de libertate și de întregirea noastră ca națiune.

Căci pe 1 decembrie 1918 – pământul fiind plin de zăpada căzută peste noapte – românii, îmbrăcați în haine de sărbătoare, au trăit cu bucurie la Alba Iulia întregirea neamului[705]. Iar un singur om, Samoilă Mârza, a fotografiat clipa unirii. Pentru că ne-a lăsat 5 fotografii din ziua de 1 decembrie 1918[706], făcute cu un aparat de fotografiat cu burduf, cumpărat cu echivalentul unei perechi de boi[707]. Pentru că, uneori, ceea ce face un om e mai important decât ceea ce face o mulțime de oameni.

Însă unirea cea mare a românilor a fost făcută de români entuziaști. De români entuziaști și recunoscători față de antecesorii lor. Care, în *Rezoluțiunea de la Alba Iulia*, la punctul al 7-lea, au scris: „Adunarea Națională cu smerenie se înclină înaintea memoriei acelor buni români, care…și-au vărsat sângele pentru înfăptuirea idealului nostru, murind pentru libertatea și unitatea națiunii române”[708].

Pentru că prezentul unui popor trăiește din trecutul său.

Noi suntem azi aici, împreună, pentru că strămoșii noștri s-au luptat pentru libertatea și unitatea noastră. Tocmai de aceea și noi, la fiecare Dumnezeiască Liturghie, îi pomenim pe toți strămoșii noștri

---

[705] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Marea_Adunare_Națională_de_la_Alba_Iulia.

[706] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Samoilă_Mârza.

[707] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Marea_Adunare_Națională_de_la_Alba_Iulia.

[708] *Cf.* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/dc/Alba_Iulia_Resolution.jpg.

adormiți în dreapta credință, rugându-ne lui Dumnezeu pentru iertarea lor. Căci iertarea lor de către Dumnezeu înseamnă mântuirea lor.

Iar dacă privim ortodox lucrurile, adică în perspectivă soteriologică, înțelegem de ce Catedrala Națională e Catedrala mântuirii neamului nostru[709]. Pentru că datoria noastră creștinească e aceea de a ne ruga pentru mântuirea întregului nostru neam românesc și ortodox.

Însă, când la strană se cântă axionul, în altar, Preotul sau Episcopul, se roagă în taină și spune: „Încă Îți aducem Ție această slujire înțelegătoare [Ἔτι προσφέρομέν Σοι τὴν λογικὴν ταύτην λατρείαν] pentru lume [ὑπέρ τῆς οἰκουμένης], pentru sfânta Ta Biserică catolică și apostolică [ὑπέρ τῆς ἁγίας Σου καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας]...”[710]. Adică Biserica nu se roagă numai pentru ea însăși, ci și pentru întreaga lume. Și, din această perspectivă, orice Biserică pe care noi o construim e pentru întreaga lume, pentru că în ea ne rugăm pentru mântuirea întregii lumi. Pentru că Biserica, potrivit poruncii Domnului, trebuie că cuprindă întreaga lume sau „toate neamurile [πάντα τὰ ἔθνη]” [Mt. 28, 19, BYZ], pentru că Biserica e universală. Și dacă e universală, dacă Biserica e mondială, atunci întreaga lume e chemată să se facă parte componentă a Bisericii divino-umane a lui Dumnezeu.

Tocmai de aceea, Biserica noastră a pus poporul român în relație frățească cu toate popoarele creștine. Căci orice popor care intră în Biserică e un

---

[709] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Catedrala_Mântuirii_Neamului_Românesc.

[710] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Oro/Sun_Liturgy.html.

popor creștin. Însă poporul creștin român sau grec sau sârb sau american sau chinez e format din membrii reali ai Bisericii. Toți câți au intrat în Biserică prin Botez formează poporul lui Dumnezeu, și poporul lui Dumnezeu sau al Bisericii Sale e format din membrii ortodocși ai tuturor popoarelor lumii.

Așa că azi, în ziua noastră națională, noi suntem în relație frățească, duhovnicească, din punct de vedere religios, cu toate popoarele ortodoxe ale lumii și, în același timp, suntem în relație frățească, de sânge, cu toți românii din țară și din diaspora. Și oricâți simțim ortodox și românește în această zi ne bucurăm de ziua noastră națională și dăm slavă lui Dumnezeu pentru toate binefacerile dăruite nouă.

Așadar, iubiții mei, să fim plini de nădejde în mila lui Dumnezeu și în iertarea Lui față de noi! Să construim atât familiile, cât și țara noastră cu nădejdea că El ne va binecuvânta pe noi și ne va ajuta întotdeauna în neputințele noastre! Frica pentru viitor și deznădejdea, lipsa de iubire și de înțelegere sunt relele de care trebuie să ne lepădăm și să ne îmbrăcăm în răbdare și în bucurie duhovnicească, în iertare și în pocăință. Pentru că nu putem să facem nimic trainic fără ajutorul și binecuvântarea lui Dumnezeu. Nu putem să facem față ispitelor și necazurilor de tot felul fără ca să Îl simțim pe Dumnezeu alături de noi.

Vă urez tuturor multă sănătate și bucurie, multă putere de muncă și împlinire interioară! La mulți ani! Dumnezeu să ne binecuvinteze și să ne bucure pururea! Amin!

Predică la Duminica a XXXI-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[711],

pe noi ne orbește și întunericul, dar și multa lumină. Când suntem cuprinși de întuneric, ne împiedicăm la tot pasul și pipăim lucrurile din jur ca să putem merge, ca să putem ieși la lumină. După cum, atunci când o lumină puternică ne intră în ochi, noi ne închidem imediat ochii, pentru că nu suportăm multa lumină. Pentru că multa lumină, în plan fizic, ne orbește ochii.

Dar și în plan duhovnicesc lucrurile stau la fel! Pentru că păcatul e întunericul din sufletul nostru. Și pe cât păcătuim, pe atât nu mai putem să vedem ceea ce este bun și curat și frumos, pentru că ne-au orbit relele pe care le-am făcut. Și când întrezărim binele în oameni, noi nu îl mai suportăm, pentru că el este ca un soare ce ne orbește ochii.

De aceea, invidia este o orbire a sufletului nostru. Căci invidia ne face să percepem cu ochi răi binele din alții, să ni se pară bucuria lor o insultă la adresa nefericirii noastre. Și pentru că nu suportăm starea lor de bine, invidia ne învață să urâm, să disprețuim, să stricăm ceea ce e bine făcut, ceea ce e frumos, să îl vorbim de rău pe omul care Îi slujește lui Dumnezeu.

Pentru că nouă, celor care suntem robiți de invidie, ne place când oamenii suferă, dar nu și când se bucură. Ne place când oamenii sunt pătimași ca

---

[711] Începută la ora 17.00, în ziua de 29 noiembrie 2018, o zi de joi. Afară sunt - 4 grade.

noi și nu când ei, prin virtuțile lor frumoase, sunt soarele pe care noi nu îl putem privi în față.

Tocmai de aceea, Evanghelia de azi [Lc. 18, 35-43] nu e o lecție dumnezeiască doar pentru orbi, ci și pentru invidioși, pentru răutăcioși, pentru flecari, pentru leneși, pentru cei care distrug binele din alții și binele pe care alții îl fac în lume.

Căci Domnul l-a întâlnit pe orbul din Ieriho și l-a întrebat: „Ce voiești să-ți fac ție [Τί σοι θέλεις ποιήσω]?”. Iar orbul I-a zis: „Doamne [Κύριε], ca să văd [ἵνα ἀναβλέψω]!” [Lc. 18, 41, BYZ].

Să văd cu ochii, dar și cu sufletul meu! Sau, mai degrabă, să văd duhovnicește, pentru că această vedere mă mântuie pe mine!

De aceea, fiecare invidios poate să-I ceară lui Dumnezeu, ca orbul din Ieriho, ca să-l vindece de orbirea lui. Fiecare om plin de răutate poate să-I ceară Domnului ca să îl vindece de orbirea lui. Fiecare flecar, cu inimă smerită, poate să Îi ceară Domnului ca să îl vindece de orbirea lui, datorită căreia îi minimalizează continuu pe oameni. Fiecare leneș are nevoie de slava lui Dumnezeu pentru ca să vadă cât de prețios e timpul vieții noastre.

Cei care vor să îi distrugă sufletul celui care Îi slujește lui Dumnezeu au nevoie să vadă că sufletul lor e mort, că sufletul lor are nevoie de înviere duhovnicească. Și cei care distrug binele pe care oamenii îl fac în lume au nevoie să vadă că sunt niște ruine umane, că sunt niște oameni profund nefericiți, care au nevoie să se vadă pe ei înșiși și să vină la pocăință.

Pentru că pocăința e reala noastră înviere din morți. Pocăința e reala vedere de sine și reala plângere de sine. Și cu toții, iubiții mei, avem nevoie de această trezire la realitate, la realitatea vieții noastre

păcătoase și la simțirea faptului că avem nevoie vitală de mila și de iertarea lui Dumnezeu. Căci trezirea adevărată a omului e credința în Dumnezeu, care ne face să ne pocăim pentru toate relele vieții noastre.

De aceea, când îl vindecă pe orb, Domnul vorbește despre credința lui. Căci îi spune: „Credința ta te-a mântuit pe tine [ἡ πίστις σου σέσωκέν σε]" [Lc. 18, 42, BYZ]. Pentru că credința în El a cerut darul vederii. Și când l-a primit, cel vindecat s-a arătat recunoscător lui Dumnezeu. Căci „numaidecât a văzut și Îi urma Lui, slăvind pe Dumnezeu" [Lc. 18, 42, BYZ].

Pentru că degeaba avem ochi, avem mâini, avem minte, avem bani, dacă prin ele nu Îl slăvim pe Dumnezeu. Sănătatea și puterea noastră fizică ne orbesc adesea, pentru că ne fac să ne credem puternici, autonomi, capabili de orice reușită. Frumusețea noastră fizică și intelectuală ne orbește adesea, pentru că credem că sunt bunuri în sine, cu care putem face orice, și nu daruri ale lui Dumnezeu.

Însă trupurile și sufletele noastre sunt darurile lui Dumnezeu, prin care noi trebuie să Îi slujim Lui. Tot ceea ce am primit de la El e pentru ca să ne mântuim prin ele și să îi bucurăm și să îi ajutăm și pe cei din jurul nostru. Iar dacă nu facem acest lucru, păcătuim adânc și ne urâțim interior pe măsură.

Pentru că păcatele ne orbesc. Patimile noastre sunt propria noastră moarte. Fapt pentru care nu mai simțim bucurie, pace, frumusețe în noi, ci doar nefericire doborâtoare...

Însă postul de față, postul care ne duce la praznicul nașterii Domnului, are rolul de a ne coborî în noi înșine, pentru ca să ne regăsim nevinovăția pierdută. Căci fiecare dintre noi am fost copii și, până la un moment dat, nu am cunoscut amărăciunea

păcatului. Starea noastră de bucurie, de împlinire ne lipsește. Și pentru ca să o recăpătăm, să o retrăim, avem nevoie de spovedirea păcatelor noastre, de intrarea în acest proces continuu de curățire interioară, care este asceza, și de împărtășirea euharistică cu Domnul nostru.

Pentru că spovedirea păcatelor noastre și iertarea lor ne umplu de harul pocăinței, de dorința vie de a ne nevoi duhovnicește, iar postul, rugăciunea, milostenia sunt asceza noastră. Sunt cele care ne umplu de iubire pentru Dumnezeu și de dorința sfântă de a ne împărtăși cu Sfintele Sale Taine, cu Trupul și cu Sângele Său cele preadumnezeiești.

Și Domnul, celor care ne nevoim și ne curățim pentru El, ni Se arată pe Sine ca Prunc, atunci când ne coborâm în această stare de nepăcătuire și de continuă dorire a curăției Lui. Ni Se arată pe Sine ca Prunc în adâncul inimii noastre, pentru că simțim curăția și frumusețea sfințeniei Sale, delicatețea și nevinovăția Sa cele inexprimabile.

Și numai astfel putem înțelege cum să ne comportăm față de copiii noștri și cum, la rândul nostru, noi înșine să fim copiii lui Dumnezeu, cei curățiți prin pocăință de către El. Pentru că Dumnezeu e Cel care ne învață și pruncia și copilăria și tinerețea și maturitatea și bătrânețea vieții noastre duhovnicești. El ne călăuzește prin toate stadiile creșterii noastre duhovnicești, pentru că El e Cel care Se unește cu noi și ne dăruie nouă să Îl simțim mereu altul.

De aceea, dacă suntem orbi, avem nevoie de vederea Lui. Și numai slava Lui ne face văzători de Dumnezeu. Iar dacă devenim văzători ai Lui, atunci trebuie să ne curățim mereu pentru El, pentru ca să fim prunci curați cu inima.

Așadar, iubiții mei, trăim zile sfinte și preabinecuvântate, zilele mântuirii noastre! Trăim, împreună cu Sfinții și cu Îngerii lui Dumnezeu, bucuria că suntem în Biserica lui Dumnezeu și că Îi slujim Lui cu credință. Căci tot ceea ce facem acum bun, în noi înșine și pentru alții, sunt cele care ne schimbă continuu spre mântuirea noastră. Schimbarea continuă interioară, curățirea noastră continuă interioară, e drumul interior al mântuirii noastre. Drumul nostru interior spre Dumnezeu.

De aceea, să Îl lăudăm mereu pe Dumnezeu și să Îi mulțumim continuu pentru binefacerile Sale cele prea mari arătate de El în viața noastră! Pentru că mila Lui e cea care ne ține în viață și ne întărește ca să ne îndreptăm prin pocăință și să ne mântuim.

Nu stingeți dorul de Dumnezeu din inima dumneavoastră! Nu acceptați minciuna drept adevăr, pentru că minciuna e plină de moarte! Nu vă alăturați celor care distrug binele din oameni, ci fiți de partea celor care luptă pentru ajutorarea și mântuirea oamenilor!

Pentru că fiecare om contează, fiecare lucru bun contează, fiecare proiect venit din inimă care sporește bucuria în oameni.

La mulți ani și multă pace! Să avem parte cu toții de sărbători duhovnicești, care să ne bucure și să ne întărească în credință, în nădejde și în dragoste, cu sănătate și cu fapte bune! Amin!

Predică la pomenirea Sfântului Nicolaos, Arhiepiscopul Mirelor Lichiei [6 decembrie 2018]

Iubiții mei[712],

Sfântul Arhiepiscop Nicolaos [Νικόλαος][713] este biruitor de popor[714] până azi prin milostivirea sa. Pentru că îl vedem cu toții ca pe o paradigmă a milostivirii, ca pe un om dăruitor, plin de bunătate, ca pe o icoană vie a bunătății lui Dumnezeu față de oameni. Și bunătatea îți intră la inimă, te face să îl iubești mult pe cel care e bun cu tine, pentru că bunătatea este odihnă curată, frumoasă, a sufletului nostru. Pe când răutatea este o povară, e o stricare perpetuă a liniștii interioare.

S-a născut la 15 martie 270 și a adormit pe 6 decembrie 343[715]. Adică a trăit 73 de ani. În Sinaxarul cel mare se vorbește de anul 330 ca an al adormirii sale, fără să se indice un an al nașterii[716]. Într-o altă parte, anii vieții sale sunt 65: între 280 și 345[717].

Iar Mira [Μύρα], vechiul oraș din Lichia, din Asia Mică, e orașul Demre de azi, din Attalia [Anta-

---

[712] Începută la 8. 26, în zi de luni, pe 3 decembrie 2018. Ceață, - 7 grade.

[713] A se vedea: https://el.wikipedia.org/wiki/Άγιος_Νικόλαος.

[714] Idem: https://en.wiktionary.org/wiki/Νικόλαος.

[715] Idem: https://el.wikipedia.org/wiki/Άγιος_Νικόλαος.

[716] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1370/sxsaintinfo.aspx.

[717] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Nicolae_de_Mira.

lya], din Turcia[718]. Biserica în care se află mormântul Sfântului Nicolaos este în Demre, îi poartă numele și se găsește în patrimoniul UNESCO[719].

– Unde s-a născut Sfântul Nicolaos?

– În Patara [Πάταρα], o localitate tot din Lichia[720]. S-a născut din părinți evlavioși și bogați și, pentru că ei au murit, el a rămas orfan și moștenitorul unei mari averi. După ce a vizitat, la Ierusalim, Biserica *Sfântului Mormânt* al Domnului, Sfântul Nicolaos a fost hirotonit Ieromonah. A fost Igumenul [Ηγούμενος] Mănăstirii Sion [Σιών] din Mira, după care a fost hirotonit Arhiepiscop de Mira[721]. A fost Mărturisitor în timpul prigoanei lui Dioclitianos, dar s-a întors pe scaunul său arhiepiscopal odată cu împărăția Sfântului Constantinos cel Mare[722].

Sfântul Nicolaos a fost unul din Sfinții Părinții de la Sinodul I Ecumenic, din 325, de la Nicea, și Sfintele sale Moaște s-au arătat izvorâtoare de mir[723]. Pentru că buna mireasmă a sfințeniei izvorăște întotdeauna vindecare și frumusețe în viețile oamenilor, în comparație cu răutatea, care ne otrăvește sufletul. Căci noi îl cinstim pe Sfântul Nicolaos ca Făcător de minuni [Θαυματουργός][724], pentru că în trecut, ca și

---

718 *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Μύρα și https://en.wikipedia.org/wiki/Demre.

719 A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/St._Nicholas_Church,_Demre.

720 *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Άγιος_Νικόλαος.

721 Ibidem.

722 Ibidem.

723 Ibidem.

724 *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1370/sxsaintinfo.aspx.

azi, ne binecuvintează pe noi cu sfintele sale rugăciuni.

Prof. Engin Akyürek, de la Universitatea din Istanbul, consideră că Sfântul Nicolaos a adormit în anul 342[725] și că mormântul Sfântului Nicolaos a fost un important centru de pelerinaj de-a lungul timpului[726].

Pe părinții săi îi chema Epifanios și Nonna[727], iar el a fost singurul copil al părinților săi[728]. Și nu a supt decât de la sânul drept al maicii sale, odată în zi, pe când miercurea și vinerea accepta să sugă doar după ceasul al 9-lea[729]. Pentru ca să se arate postitor încă din pruncia sa.

În urma unei revelații dumnezeiești a plecat la Ierusalim[730]! Căci Domnul și Preasfânta Sa Maică i s-au arătat și în vis și în realitate Sfântului Nicolaos[731]. Pentru că Domnul i-a dat lui Evanghelia, iar Sfânta Sa Maică i-a dat omoforul arhiepiscopal[732]. Arătându-se prin acestea sfânta lui viață.

---

725 Prof. Dr. Engin Akyürek, *Myra, The City of St. Nicholas*, în Sous la direction de Véronique Gazeau, Chaterine Guyon et Chaterine Vincent, *En Orient et en Occident le culte de Saint Nicolas en Europe* (X^e-XXIe siècle), Actes du colloque de Lunéville et Saint-Nicolas-de-Port, 5-7 décembre 2013, Les éditions du Cerf, Paris, 2015, p. 21.

726 Idem, p. 23.

727 *The Collected Life of Nicholas of Myra (Vita compilata)*, BHG 1348c, with translation and notes by Fr. Alban Justinus, p. 7 în PDF,

cf. https://www.roger-pearse.com/weblog/wp-content/uploads/2018/04/Nicholas-of-Myra-Vita-Compilata-2018.pdf.

728 Idem, p. 8.

729 Ibidem.

730 Idem, p. 10.

731 Idem, p. 12.

732 Idem, p. 12-13.

Pentru că oamenii lui Dumnezeu sunt călăuziți tot timpul de El. Ei sunt învățați ce să facă în viața lor, unde să se ducă, ce să vorbească și ce să scrie spre folosul oamenilor.

Sfântul Nicolaos i-a izbăvit pe oameni de posesia demonică[733]. A vindecat de paralizie[734]. I-a izbăvit pe oameni de moartea cea nedreaptă[735]. A oprit furtuna și i-a izbăvit de la moarte pe oameni[736].

Căci „multe, mari și preaslăvite minuni a făcut" Sfântul Nicolaos în viețile oamenilor, „pe uscat și pe mare, ajutând celor ce erau în primejdii, izbăvind de înecare și scoțându-i din adâncul mării la uscat, răpindu-i din robie și aducându-i la casele lor, izbăvind din legături și din temnițe, apărând de tăierea de sabie și scăpând de la moarte, apoi multora le-a dat tămăduiri: orbilor, vedere, șchiopilor, umblare, surzilor, auz, muților, grai. Pe mulți, din cei ce pătimeau în sărăcia cea mai mare, i-a îmbogățit, iar celor flămânzi le-a dat hrană. Și la toată nevoia s-a arătat gata ajutător, apărător cald, grabnic folositor și sprijinitor, iar acum, de asemenea, ajută pe cei ce-l cheamă și din primejdii îi izbăvește"[737].

Pentru că el și în timpul vieții sale, dar și după adormirea sa a lucrat cele minunate în mijlocul oamenilor. S-a implicat activ în viețile lor, ajutându-i și vindecându-i de neputințele lor. Lucru pe care poate să-l facă cu fiecare dintre noi, dacă ne mărturisim lui neputințele noastre și îi cerem ajutorul cu credință. Pentru că rugăciunile sale cele sfinte

---

733 Idem, p. 16, 17, 18.

734 Idem, p. 17.

735 *Cf.* http://paginiortodoxe.tripod.com/vsdec/12-06-sf_nicolae.html.

736 Ibidem.

737 Ibidem.

sunt bineprimite de către Dumnezeu, Care locuiește în el prin slava Lui.

În troparul său, Sfântul Nicolaos e numit „canonul credinței [κανόνα πίστεως]", „icoana blândeții [εἰκόνα πραότητας]" și „învățător al înfrânării [ἐγκρατείας διδάσκαλον]"[738]. Pentru că e un canon, un îndreptar, un călăuzitor al nostru în dreapta credință, o icoană sau un chip al blândeții și ne învață pe toți înfrânarea, postirea, abținerea de la ceea ce e rău. Însă nu putem fi blânzi și nici înfrânați fără dreapta credință a Bisericii. Pentru că din ortodoxia credinței se naște dreapta viețuire, evlavioasa viețuire, viața cu Dumnezeu.

Cruciații romano-catolici au dus Sfintele Moaște ale Sfântului Nicolaos în Italia, la Bari[739]. Aceasta este *Basilica di San Nicola*, unde se păstrează Sfintele sale Moaște[740]. Ele au ajuns la Bari în ziua de 9 mai 1087[741], adică în secolul al 11-lea, și se păstrează astfel[742]:

---

738 *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1370/sxsaintinfo.aspx.

739 *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Nicolae_de_Mira.

740 A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Bazilica_Sfântul_Nicolae_din_Bari.

741 Ibidem.

742 Am preluat-o de aici: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/67/Tombenicolas.jpg.

Sfintele Moaște ale Sfântului Nicolaos, păstrate la București în Biserica *Sfântul Gheorghe Nou*[743], au următoarea inscripție: „Mâna dreaptă a Sfântului Nicolae, ferecată în argint ales, împodobită cu diamanturi, dăruită de Io, Mihail Voievod (Viteazul) și Doamna Stanca, în anul 7407 (1599), ispravnic (fiind) Mitropolitul Eftimie"[744]. La care eu m-am închinat adesea, fiind puse alături de mormântul Sfântului Mucenic Constantin Brâncoveanu.

Așadar, iubiții mei, dacă îl cinstim azi pe Sfântul Nicolaos, Părintele nostru, să îi urmăm milostivirea și blândețea! Căci milostenia ne umple inima de multă împlinire dumnezeiască, pentru că ne-o curățește de păcate. Iar blândețea interioară vine din iertarea aproapelui și din viața curată, cuvioasă.

Să dăruim din ale noastre cu bucurie! Să dăruim tot timpul o față frumoasă, zâmbitoare oamenilor, un sfat bun, un ajutor cât de mic! Pentru că binele făcut cu cuvântul și cu fapta e un bine ce îi învață și pe alții să se bucure de bine și să lucreze cele bune.

Întotdeauna am păstrat în sufletul meu zâmbetele curate, iubitoare ale oamenilor. Și, cu siguranță, și dumneavoastră vă bucurați de cei care vă primesc cu adevărat, din tot sufletul. Care vă primesc, care vă bucură, care vă educă prin modul lor de-a fi, care vă fac bine duhovnicește, care vă binedispun. Dar, în același timp, am socotit oribile zâmbetele false, prefăcute, interesate, arogante. Pentru

---

[743] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Biserica_Sfântul_Gheorghe_Nou_din_București.

[744] *Cf.* https://a1.ro/news/social/moastele-sfantului-nicolae-se-afla-de-sute-de-ani-la-bucuresti-cadou-de-la-mihai-viteazul-unde-gasiti-osemintele-sfinte-care-ajuta-mii-de-romani-id713728.html.

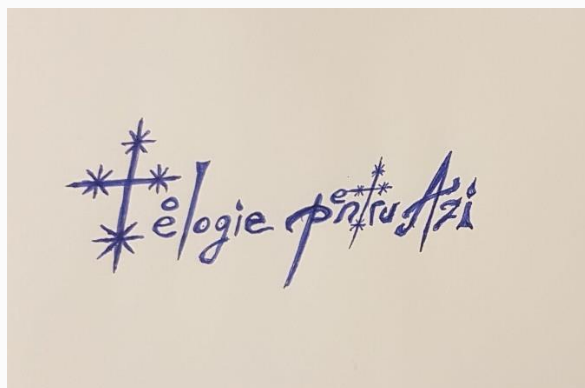
că au în inima lor perfidie, ascundere, interese meschine.

De aceea, dacă vrem să rămânem frumos în oameni, în inima și în amintirea lor, să nu ne prefacem că suntem frumoși și buni! Să fim așa cum suntem, cum simțim, cum trăim zi de zi. Pentru că prefăcătoria ne face odioși și niciodată plăcuți în ochii oamenilor.

Să îl rugăm pe Sfântul Nicolaos să ne învețe bucuria față de Dumnezeu și față de oameni! Să ne învețe vorba bună, dreaptă, înțeleaptă. Să ne învețe să-i îmbrățișăm cu adevărat pe oameni și să îi tratăm cu prietenie sinceră.

Vă doresc numai bine, mult spor în toate, și să ne fiți aproape pe mai departe! Pentru că platforma noastră *Teologie pentru azi* a împlinit azi 12 ani de existență și trebuie să-I fim recunoscători lui Dumnezeu pentru toată povățuirea și pentru tot ajutorul primit. La mulți ani și praznic luminos! Amin.

Predica la 12 ani de creație online [6 decembrie 2018]

Iubiții mei[745],

platforma *Teologie pentru azi*, care a împlinit în clipa de față 12 ani de relevanță publică, e aidoma unei Catedrale aflată în construcție. Pentru că ea se construiește pe fiecare zi, de către mine și de către soția mea, fiind o zidire întru adevărul lui Dumnezeu, spre slava lui Dumnezeu și spre mântuirea oamenilor.

O zidire binecuvântată de Dumnezeu, care a început și a continuat ca o mărturisire entuziastă a vieții și a experienței Bisericii și ca o invitație clară la dialogul onest, deschis, prietenesc. Pentru că am dorit să lucrăm în folosul oamenilor, să le răspundem la întrebări și la nelămuriri de tot felul, predicându-le experiența noastră ortodoxă și vorbind, cu discernământ, despre starea de fapt a lumii noastre.

---

[745] Începută la 7. 33, pe 4 decembrie 2018, o zi de marți. Ceață, - 6 grade. Iconul aniversar de deasupra a fost desenat de soția mea, Psa. Dr. Gianina Maria-Cristina Picioruș, în ziua de 3 decembrie 2018.

Între 6 decembrie 2006 și 1 octombrie 2009 am scris sute de articole de exegeză și de aprofundare teologică și literară, de introducere în modul de trăire ortodoxă și în felul nostru de a vedea lumea, și am derulat diverse proiecte online recuperatoare[746].

Pentru ca, de la începutul lui octombrie 2009 și până azi, scrisul nostru de până atunci, care era exclusiv online, să capete și anvergura unei edituri online a Bisericii și să publicăm, cu harul lui Dumnezeu, 164 de cărți[747]. Pe care, în cea mai mare parte a lor, le-am scris împreună cu soția mea, și pe care le-am editat în mod integral.

Iar dacă platforma *Teologie pentru azi* are 2.116 pagini în clipa de față, pe fiecare pagină fiind 7 articole, biblioteca *Teologie pentru azi*, în cele 164 de cărți publicate, are 3.845 de pagini în 2009, 6.281 în 2010, 4.223 în 2011, 1.774 în 2012, 2.928 în 2013, 7.544 în 2014, 4.460 în 2015, 3.392 în 2016, 4.271 în 2017 și 2.293 în 2018. Adică 41.011 de pagini. Pe care le-am corectat de mai multe ori și pe care le-am editat online, pe multe dintre ele scriindu-le și traducându-le.

Da, e un efort mare! Pe care nu-l puteam face fără ajutorul lui Dumnezeu. Căci El m-a întărit și mă întărește în fiecare zi, dimpreună cu soția mea, pentru ca să mai punem încă o cărămidă și încă una la Catedrala teologică de față.

Însă acest efort sinergic, această lucrare dimpreună cu Dumnezeu, e neapărată pentru teologia

---

[746] A se vedea:
https://archive.org/bookmarks/fatherdorin.

[747] Le găsiți pe toate aici, în CV-ul meu:
https://www.teologiepentruazi.ro/cv-pr-dr-dorin-octavian-piciorus/.

ortodoxă, pentru literatura română, pentru cultura română și universală.

Nu ne zbatem degeaba!

Nu pierdem timpul, ci îl tezaurizăm!

Pentru că lucrăm pentru Biserica Dumnezeului Celui Viu și pentru luminarea națiunii române și pentru toți cei care vor să cunoască experiența noastră teologică și de viață.

Pentru că Biserica are nevoie de Dumnezeiasca Scriptură în termenii prezentului, după ediții critice și manuscrise. Biserica are nevoie de Vieți ale Sfinților actualizate și amplificate. Biserica are nevoie de traduceri patristice și de exegeze la mărturia Sfinților lui Dumnezeu. Biserica are nevoie de o Dogmatică amplă, profund elaborată, care să fie o sinteză a întregii ei Tradiții. Biserica are nevoie de o exegeză luminată de Dumnezeu asupra literaturii și a culturii române, pentru ca să înțelegem cât de pătrunse sunt ele de viața și de modul de a gândi ale Bisericii.

Și la toate acestea sau la această Catedrală a mărturisirii și a dialogului viu, continuu, noi slujim cu smerenie și cu dăruire. Vă slujim cu conștiința că fiecare trebuie să își împlinească vocația, chemarea lui de la Dumnezeu.

Iar chemarea mea este să slujesc Bisericii lui Dumnezeu în mijlocul națiunii române, în care m-am născut și am crescut și m-am educat. Și fiecare dintre dumneavoastră, fără doar și poate, e chemat să asculte de Dumnezeu, de voia Lui cea sfântă, acolo unde trăiește și muncește.

De aceea, iubiții mei, noi muncim și publicăm pentru dumneavoastră, pentru ca, la rândul dumneavoastră, urmându-ne exemplul bun, să munciți cu dăruire în folosul oamenilor! Folosiți-vă puterea de muncă și priceperea și timpul și banii nu doar

pentru familie, ci și pentru Biserică și neamul românesc! Să vedeți, adică, nevoile oamenilor în ansamblul lor, pentru că mulți au nevoie de noi. De ceea ce putem să facem noi în mod concret.

Sărăcia, incultura, imaturitatea sunt la tot pasul. Că dăruim ceva de mâncare, că dăruim o carte bună, o Sfântă Icoană, o mângâiere, un sfat, o mărturie de conștiință, toate acestea ne arată că nu suntem indiferenți. Că nu stăm numai pe telefon și la televizor, închiși în casele noastre, ci ne pasă și de cei care n-au prea multe lucruri sau nu are cine să-i îndrepte spre calea cea dreaptă.

Banii sunt o ispită continuă. Sănătatea e o ispită continuă. Locul de muncă bine plătit e o ispită continuă. Poziția socială bună e o ispită continuă. Pentru că noi credem în mod fals că banii și sănătatea și locul de muncă și anturajul nostru ne pot scăpa de orice lucru rău. Nu, nu ne pot scăpa de nimic! Numai Dumnezeu ne mântuie în fiecare zi, numai El ne întărește, numai El ne luminează! Și El dorește ca noi să fim lumini și prieteni reali pentru oameni. El dorește să nu fim insensibili, să nu fim inumani, să nu fim ipocriți, să nu ne pierdem timpul în lucruri deșarte, ci să răscumpărăm tot timpul vremea vieții noastre, zidindu-ne duhovnicește.

Și ne zidim duhovnicește prin toată fapta cea bună. Ne zidim prin vederea oamenilor în mod cuviincios și onest, prin dăruirea în ceea ce facem, prin grija la ceea ce spunem și facem. Pentru că vom fi judecați de Dumnezeu, după cum bine știți, pentru fiecare cuvânt, pentru fiecare clipă trăită, pentru fiecare lucru făcut de către noi.

Așadar, iubiții mei, ziua de azi e o zi împlinitoare pentru mine și pentru soția mea și cred că și pentru dumneavoastră, dar, în același timp, este

un respiro în fugă. Pentru că scriem, edităm cărțile viitoare, privind spre viitor, și uitând trecutul. Căci nădejdea noastră este Dumnezeu, iar noi privim spre El și nu spre ce am făcut. Pentru ca, întru El, să lucrăm cele care se cuvin, cele care sunt de folos, cele mântuitoare pentru toți.

Vă dorim la mulți ani tuturor și multă pace și bucurie dumnezeiască! De la Dumnezeu Tatăl, de la Dumnezeu Fiul și de la Dumnezeu Duhul Sfânt, de la Dumnezeul nostru treimic, de la Care vine toată bucuria, pacea și sănătatea noastră. Amin!

Predică la Duminica a XXVII-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[748],

nașterea omului e o taină profundă, dumnezeiască, pentru care trebuie să fim foarte recunoscători lui Dumnezeu. Pentru că omul nu e numai rodul întâlnirii dintre un spermatozoid și un ovul, nu e numai trup, ci și suflet. Iar sufletul nostru e creat de Dumnezeu în clipa în care mama începe să aibă în pântecele ei un embrion, un făt, un copil. Pentru că sufletul nostru nu preexistă trupului nostru, ci e creat de Dumnezeu în clipa în care avem o unire a celor două celule ale embrionului în pântecele mamei, pentru ca sufletul să își conducă propriul său trup. Pentru că omul e trup și suflet din prima clipă a zămislirii sale, iar viața fiecărui om e unică și irepetabilă.

Omul este unirea aceasta dumnezeiască dintre suflet și trup, dintre ceea ce nu se vede și ceea ce se vede, dintre spiritual și material, dintre ceea ce face Dumnezeu și ceea ce fac părinții noștri. E conlocuirea sufletului cu trupul, atât sufletul, cât și trupul nostru, fiind unice. Pentru că Dumnezeu ne creează pe fiecare în parte ca pe un unicat și nu ca pe o copie a altcuiva. Și cere de la noi să avem o relație veșnică cu El, pentru ca să ne împlinim într-un mod unic în relația cu El. În relația de ascultate și de iubire a Lui și de lăudare veșnică a Sa.

---

[748] Începută la 7. 38, în zi de miercuri, pe 5 decembrie 2018. Afară e minus un grad.

Tocmai de aceea, când Fiul lui Dumnezeu Își asumă umanitatea noastră – care a fost creată de El, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt –, și Se face om, Dumnezeu și om, născându-Se din Preacurata Fecioară Maria, Născătoarea de Dumnezeu, El, Cel nevăzut, Se face văzut prin trupul Său, Se lasă simțit de către noi, Se face apropiat nouă, pentru ca noi să facem experiența vie a întâlnirii cu Dumnezeu. Pentru ca noi să trecem, în această simțire reală a Lui, de la ceea ce e văzut, de la trupul Său, la ceea ce e nevăzut, adică la dumnezeirea Sa.

Însă, așa după cum nu putem să ne apropiem de trupul omului, fără să ne apropiem, în primul rând, de sufletul său, tot la fel nu putem simți dumnezeirea Lui, fără să ne împărtășim cu Trupul și cu Sângele Său cele euharistice. Pentru că împărtășindu-ne cu El, Cel euharistic, ne împărtășim cu trupul Său cel răstignit și înviat, cel îndumnezeit, dar ne umplem în același timp și de slava dumnezeirii Sale, atâta timp cât dumnezeirea Lui s-a unit pentru veșnicie cu umanitatea Sa.

Și taina omului ne luminează asupra tainei întrupării lui Dumnezeu Cuvântul. Căci așa cum, după voia lui Dumnezeu, sufletul e unit cu trupul în om fără ca cele două părți ale omului să se anuleze în mod reciproc, tot la fel în persoana Domnului nostru Iisus Hristos dumnezeirea Sa e unită cu umanitatea Sa fără ca cele două firi să se anuleze reciproc. Iar datorită acestei unități ipostatice sau personale a dumnezeirii și a umanității în persoana Domnului, noi putem să Îl reprezentăm pe El iconic.

Pentru că în Sfânta Lui Icoană, noi pictăm umanitatea Lui, cea nedespărțită de dumnezeirea Sa. Dumnezeirea Lui o indicăm prin anumite semne iconice. Și ne raportăm la umanitatea Lui, ca și cei

care L-au văzut în trup, ca la o fereastră larg deschisă spre dumnezeirea Lui. Pentru că cei care credeau în Domnul, credeau în El pentru că simțeau, prin intermediul umanității Lui, dumnezeirea Sa. El le vorbea, El îi iradia pe oameni cu slava Lui, El intra în viața lor în mod dumnezeiește, făcându-le mult bine, și oamenii puteau să Îl simtă și să Îl înțeleagă în profunzimea Lui. Pentru că simțeau, prin trupul Lui, dumnezeirea Sa.

Tot la fel, noi citim cuvintele și faptele Sale și Îl simțim pe El în ele. Pentru noi, Dumnezeiasca Scriptură nu este literă moartă, nu e istorie la care nu avem acces, ci e literă vie, e literă dumnezeiască în viața noastră. Pentru că noi simțim și vedem viața ei dincolo de litere, dincolo de expunerile Scripturii, avem acces la adâncul dumnezeiesc al Scripturii, pentru că ea e divino-umană, ca și Sfintele Icoane, ca și Dumnezeiasca Euharistie. Omenescul Scripturii, al Icoanelor și al Euharistiei e format din cuvinte, din culori și linii, din pâine, vin și apă, care devin Trupul și Sângele Său, pe când dumnezeiescul lor e format din slava lui Dumnezeu, care se revarsă în ființa noastră, a celor credincioși, din ființa Dumnezeului nostru treimic.

Și există această divino-umanitate a Scripturii, a Icoanelor și a Euharistiei, această unire dintre slava lui Dumnezeu și materie, pentru că noi, oamenii, suntem sufletești și trupești în același timp. Din voia lui Dumnezeu, în Biserica Lui, noi avem materie transfigurată în Scriptură, materie transfigurată în Icoană, materie transfigurată în Euharistie, pentru că suntem chemați să ne transfigurăm întreaga noastră ființă în relația cu Dumnezeu. Căci Biserica e Trupul Lui și noi trebuie să ne facem asemenea Lui întru

toate. Dar nu ne putem face asemenea Lui fără ajutorul Său.

De aceea, Biserica are un cult divino-uman zilnic, o slujire continuă a lui Dumnezeu. Ea are un cult și un ritm ascetic de viețuire. Iar prin asceza Bisericii se caută nu omorârea trupului, ci transfigurarea lui, umplerea lui de viața lui Dumnezeu. Fapt pentru care asceza Bisericii e mistică, e plină de luminări, de simțiri și de vederi ale lui Dumnezeu. Căci postul te umple de slava lui Dumnezeu, așa după cum te umplu și rugăciunea și citirea de cărți sfinte și închinarea în fața lui Dumnezeu și a Sfinților și a Îngerilor Lui și milostenia și viața în curăție și sfințenie.

Din acest motiv, viața Bisericii e divino-umană. Pentru că, trăind în Biserica lui Dumnezeu potrivit poruncilor Sale, noi ne umplem de viața lui Dumnezeu, adică de slava Lui, și ne sfințim continuu viața noastră.

Nicio instituție de pe fața acestui pământ, în afară de Biserică, nu ne umple de sfințenie! Școala ne educă, Spitalul ne vindecă trupește, de la piață putem cumpăra doar alimente și bunuri casnice. Însă mâncarea trupului nu hrănește și sufletul nostru. Căci hrana sufletului e slava lui Dumnezeu, pe care o primim în Biserica Lui, și de aceea Biserica nu poate fi înlocuită de nimic și de nimeni în viața noastră.

Însă Biserica e una și nu o mie! Biserica Lui e Biserica Cincizecimii, e Biserica Lui care a dăinuit în istorie până azi, e Biserica Ortodoxă, e Biserica în care noi trăim și ne bucurăm dumnezeiește. Și când vorbim despre eclesiologie, despre învățătura despre Biserică, ne referim la această Biserică, una și singura. Iar când vorbim despre triadologie, despre

învățătura despre Dumnezeul nostru treimic, noi ne referim la dogma Treimii formulată de această Biserică și de învățătura triadologică a Sfinților Părinți ai acestei Biserici.

Pentru că Biserica își are istoria ei bine definită, își are Sfinții ei, își are modul ei de-a fi, căci ea poate fi reperată istoric pas cu pas. De aceea nu poți alege o pseudo-biserică, dacă ești cinstit cu tine însuți. Ci vei alege Biserica, singura Biserică, pentru că alta nu există.

Astăzi, 9 decembrie, Biserica pomenește zămislirea [σύλληψις] Sfintei Anna[749]. Adică zămislirea Preacuratei Stăpâne în pântecele maicii sale. Momentul când ea a luat ființă în pântecele maicii sale. Și, după cum spuneam la începutul predicii de față, omul e om din prima clipă a zămislirii sale, pentru că el are din prima clipă un suflet nemuritor și un trup aflat în plină dezvoltare. Iar după cum nu putem omorî un om, doar pentru că e bolnav și neputincios, tot la fel nu putem omorî fătul în pântecele maicii sale doar pentru faptul că el e foarte plăpând. Ci, dimpotrivă, copilul nenăscut, cât și omul neputincios trebuie să aibă parte de toată atenția noastră, de toată iubirea noastră, de toată grija noastră, pentru că sunt oameni aflați în nevoie. Sunt oameni care nu se pot îngriji singuri și au nevoie de ajutorul nostru.

Pentru că rolul praznicului de azi e tocmai acesta: ca să precizeze faptul că Preacurata Stăpână a fost o persoană din prima clipă a vieții sale. Că ea a fost o persoană din prima clipă a vieții ei, adică de la zămislirea ei în pântecele matern. Și că viața fiecărui

---

[749] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1402/sxsaintinfo.aspx.

om trebuie respectată și apărată și apreciată. Că viața omului e un dar de la Dumnezeu, după cum dar de la Dumnezeu e și el ca persoană.

Tot azi Biserica o pomenește și pe Sfânta Ana [Ἡ Ἁγία Ἄννα], Profetesa [ἡ Προφήτιδα], mama Sfântului Profet Samuil [Σαμουήλ][750]. Care s-a rugat Domnului pentru a avea un fiu și pe care l-a făgăduit Lui [I Sam. 1, 10, LXX]. Și fiul rugăciunii și al făgăduinței ei a fost Sfântul Samuil [I Sam. 1, 20, LXX].

Însă Sfânta Anna, mama Născătoarei de Dumnezeu, a avut în comun cu Sfânta Anna, mama Sfântului Samuil, neputința de a naște copii. Ambele au fost sterile, sterpe. Și ambele au născut câte un copil, în urma rugăciunii lor, pe care l-au dăruit lui Dumnezeu.

Pentru că Dumnezeu ascultă rugăciunile oamenilor credincioși și îi face să fie părinți. Părinții unor copii buni, credincioși, părinții unor Sfinți.

Iar Evanghelia de azi [Lc. 13, 10-17] ne vorbește tot despre o femeie. Dar despre una posedată de demon. Căci „o femeie era având duh de neputință [πνεῦμα ἀσθενείας] de 18 ani și era gârbovită și [trăia] neputând să se îndrepte în mod deplin” [Lc. 13, 11, BYZ].

Însă la Dumnezeu nici o boală nu este nevindecabilă! Pentru că El ne poate vindeca oricând de boala noastră. Așa după cum i-a spus acestei femei demonizate: „Femeie [Γύναι], ai fost eliberată de slăbiciunea ta [ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου]!” [Lc. 13, 12, BYZ]. Iar boala e slăbiciune, pentru că boala ne slăbește viața, ne diminuează puterea noastră de a lucra, de a ne mișca, de a gândi și de a relaționa cu

---

[750] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1403/sxsaintinfo.aspx.

semenii noștri. Căci atunci când suntem sănătoși nu avem niciuna din aceste probleme. Dar când boala intră în viața noastră, atunci simțim că suntem din ce în ce mai puțin. Că ea ne obstrucționează, că ea ne încurcă, că ea ne strică viața, pentru că nu ne lasă să ne desfășurăm așa după cum ne dorim.

Însă când Domnul vorbește despre fățărnicia celor care nu se bucurau de vindecarea unui om [Lc. 13, 15, BYZ], ne arată că vindecarea trupească e darul lui Dumnezeu și că noi trebuie să ne bucurăm de vindecarea oricărui om, că trebuie să ne bucurăm de tot cel care se ridică de pe patul de boală și de moarte. Și, cu atât mai mult, trebuie să ne bucurăm de vindecarea duhovnicească a oricărui om, adică de convertirea și de pocăința lor. Pentru că și Sfinții Îngeri se bucură pentru cei care își îndreaptă viața. Așa după cum ne spune Domnul: „Așa, vă zic vouă, bucurie se face înaintea Îngerilor lui Dumnezeu [Οὕτως, λέγω ὑμῖν, χαρὰ γίνεται ἐνώπιον τῶν Ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ] pentru un păcătos pocăindu-se [ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι]" [Lc. 15, 10, BYZ].

În Lc. 13, 16, BYZ, Domnul numește exorcizarea prin expresia *dezlegarea din legătură*. Din legătura demonilor. Textul e acesta: „Dar aceasta, fiica lui Avraam fiind, pe care Satanas [ὁ Σατανᾶς] a legat-o, iată, de 18 ani, nu se cuvenea să se dezlege din legătura aceasta [în] ziua sabatului?".

Demonii ne leagă, prin patimi, de ei înșiși, spre slujirea lor. Pentru ca să le facem voile lor cele rele, aidoma unor robi. Pe când Domnul ne dezleagă, prin slava Lui, de demoni, de unirea cu demonii și ne unește cu Sine. Iar dezlegarea din cadrul Exorcizării e aidoma cu aceea din cadrul Mărturisirii.

Pentru că cel ce își mărturisește păcatele sale în fața Duhovnicului e iertat de Dumnezeu prin Du-

hovnic, prin Preotul Duhovnic, adică e dezlegat de ele. Este curățit de ele și umplut de slava lui Dumnezeu. După cum, același Duhovnic, când îl exorcizează pe cineva, nu face decât să se roage Domnului, pentru ca El să îi scoată pe demoni, prin slava Lui, din acel om. Și slava Lui îi alungă pe demoni din cel demonizat, după cum tot slava Lui curățește păcatele celui care s-a spovedit în fața Duhovnicului și a fost iertat de Dumnezeu prin Duhovnicul său.

Căci Dumnezeu, prin slava Lui, lucrează totul în Biserica Sa și în întreaga Sa lume. Orice Slujire a Bisericii se face prin slava lui Dumnezeu, prin harul Său necreat, iar ierarhia Bisericii nu împărtășește altceva decât slava sau harul Său.

La Botezul nostru, slava Lui e cea care ne naște din nou. Mirungerea ne dăruie slava Lui. Prin Euharistie noi ne umplem de slava Lui. Dumnezeu ne cunună prin slava Lui, după cum tot prin slava Lui ne și hirotonește. Iertarea păcatelor noastre înseamnă umplerea de slava Lui. Când sfințim sau binecuvântăm ceva sau pe cineva nu dăruim decât slava Lui. Pentru că slava Lui e viața lui Dumnezeu, prin Care El ne curățește și ne luminează și ne sfințește în Biserica slavei Sale.

De aceea, iubiții mei, a trăi creștinește, a trăi ortodox, a trăi eclesial înseamnă a fi plin de slava lui Dumnezeu, de slava Dumnezeului nostru treimic. Darul vieții și al sănătății sunt pentru ca noi să Îi slujim lui Dumnezeu și nu pentru ca să pierdem timpul degeaba. Căci rostul vieții noastre pe pământ e pentru ca noi să ne sfințim viața, în relația cu Dumnezeu, și pentru ca să trăim veșnic împreună cu El. Înveșnicirea noastră în bine este rostul vieții noastre pe pământ. Căci viața de acum, trăită în

sfințenie, ne introduce în comuniunea veșnică cu Dumnezeu și cu toți Sfinții și Îngerii Lui.

Dar dacă considerăm că noi suntem doar trupuri și că, odată cu moartea, nu mai rămâne nimic din noi, ne îngustăm dramatic de mult perspectiva asupra existenței noastre. Pentru că nu acceptăm perspectiva luminoasă, veșnică, a existenței noastre cu Dumnezeu. Negându-ne veșnicia, noi ne negăm și istoria. Împlinirea noastră în istorie. Pentru că o perspectivă strict materialistă a vieții umane nu are nicio bucurie duhovnicească.

De aceea, pentru ca să se bucure, pentru ca să se bucure duhovnicește, dumnezeiește, înainte de marile praznice Biserica postește. Și postește nu pentru că nu știe să mănânce sau pentru că nu are ce mânca, ci pentru a trăi mai presus de materie. Pentru a căuta bucuria lui Dumnezeu, bucuria care depășește materialitatea grosieră. Iar bucuria lui Dumnezeu și bucuria noastră de Dumnezeu ne-o dăruie slava Lui. Pentru că noi postim pentru ca să simțim și mai mult și mai intens slava Lui în noi înșine.

Pe măsură ce ne oprim de la multul material, de la excesul material, de la plăceri de tot felul, pe atât trăim bucurii sfinte, adică simțiri și înțelegeri și vederi dumnezeiești, care sunt revelări ale slavei Lui în noi înșine. Căci fără asceză nu putem să privim dincolo de lumea aceasta, prin slava Lui, și să ne facem, de pe acum, trăitori ai Împărăției Sale. Pentru că viața Bisericii e slava lui Dumnezeu, dar pentru ea trebuie să te golești de materie, de patimi, de apucături rele.

Așa că noi, acum, înainte de praznicul Nașterii Domnului, nu postim pentru ca să ne facem rău nouă înșine, ci pentru ca să ne facem bine, un mare bine. Postim pentru ca să trăim dumnezeiește pe pământ,

pentru ca să ne umplem adică de slava Lui. Postim pentru ca să ne bucurăm cu Dumnezeu și cu semenii noștri. Postim pentru ca să vedem mai bine, pentru ca să simțim mai bine, pentru ca să ne simțim mai bine. Postim pentru ca slava lui Dumnezeu să ne facă cu adevărat oameni, oameni raționali, oameni duhovnicești, oameni cerești.

Ca astfel să ne întâlnim cu Domnul, Cel care a sărăcit pentru noi, pentru ca pe noi să ne umple cu slava Lui. Pentru ca să ne facă bogați, extrem de bogați, dar nu în bani, ci în har. Căci aceasta e reala bogăție a omului: slava Lui, sfințenia lui Dumnezeu care coboară în noi și ne face pe noi să fim oameni dumnezeiești.

Vă mulțumesc tuturor acelora care ne-ați scris și ne-ați felicitat atât de frumos la împlinirea a 12 ani de creație online! Cuvintele dumneavoastră au fost o bucurie și o alinare neprețuită pentru noi doi, pentru mine și soția mea. Și nu pentru că avem nevoie de laude pentru ca să scriem și să edităm, ci pentru că ne-ați arătat adâncul dumneavoastră față de noi. Ne-ați arătat inima dumneavoastră, ne-ați arătat cum sunteți de fapt dumneavoastră, o parte din cei care ne citiți zilnic.

Iar noi ne bucurăm pentru că sunteți vii și entuziaști, că sunteți doritori de cunoaștere și de comuniune. Ne bucurăm pentru dumneavoastră și vă binecuvintez din toată inima. Pentru ca Dumnezeu să lucreze tot lucrul cel bun în sufletul și în viața dumneavoastră.

La mulți ani tuturor și multă pace și bucurie! Amin!

Predică la Duminica a XXVIII-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[751],

astăzi Biserica îi prăznuiește pe Sfinții Strămoși [Προπατόρων] ai Domnului[752], pe strămoșii Lui după trup, adică pe toți Sfinții Vechiului Testament care s-au născut din Sfântul Patriarh Avraam [Ἀβραάμ][753]. Căci Sfântul Avraam, Părintele tuturor celor credincioși, „a crezut lui Dumnezeu [ἐπίστευσεν τῷ Θεῷ] și [aceasta, credința,] i s-a socotit lui întru dreptate [καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην]" [Gal. 3, 6, BYZ].

– Însă ce a însemnat pentru Sfântul Avraam să creadă în Dumnezeu?

– A însemnat o părăsire totală a vieții lui de mai înainte și urmarea lui Dumnezeu. Căci Domnul i-a zis lui: „Ieși din pământul tău și din rudenia ta și din casa părintelui tău [ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου] întru pământul pe care ți-l voi arăta ție [εἰς τὴν γῆν ἣν ἄν σοι δείξω]! Și te voi face pe tine întru popor mare și te voi binecuvânta pe tine [καὶ ποιήσω σε εἰς ἔθνος μέγα καὶ εὐλογήσω σε] și voi mări numele tău și vei fi cel binecuvântat [καὶ μεγαλυνῶ τὸ ὄνομά σου καὶ ἔσῃ εὐλογητός]. Și voi binecuvânta pe cei care te binecuvintează pe tine și pe cei care te blestemă pe tine îi voi blestema [καὶ εὐλογήσω τοὺς εὐλογοῦντάς

---

[751] Începută la ora 15.00, în zi de marți, pe 11 decembrie 2018. Cer înnorat, 4 grade.

[752] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Dec/Dec11-17.html/ *Mineiul pe decembrie*, ed. BOR 1991, p. 150-162.

[753] *Mineiul pe decembrie*, ed. BOR 1991, p. 158.

σε καὶ τοὺς καταρωμένους σε καταράσομαι] și vor fi binecuvântate în[tru] tine toate semințiile pământului [καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς]" [Fac. 12, 1-3, LXX]. Iar Sfântul Avraam „a mers ...precum i-a grăit lui Domnul [ἐπορεύθη...καθάπερ ἐλάλησεν αὐτῷ Κύριος]" [Fac. 12, 4, LXX], pentru că a ascultat de El.

Pentru că credința nu este doar o adeziune mentală la voia lui Dumnezeu, care nu are nicio urmare practică în viața noastră, ci este o schimbare totală a vieții noastre după voia lui Dumnezeu. Credința e totala acceptare a voii lui Dumnezeu. Cu tot sufletul și trupul nostru alegem să credem în Dumnezeu și să Îi slujim Lui. De aceea, cei care cred ca Sfântul Avraam se schimbă cu totul ca el, părăsindu-și viața lor de mai înainte pentru viața cu Dumnezeu în Biserica Lui.

Însă Sinaxarul zilei ne spune una, dar Slujba din Minei, în totalitatea ei, ne spune altceva. Pentru că Slujba zilei, ca și cea de duminica viitoare, îi pomenește pe toți Sfinții Vechiului Testament, nu doar pe Sfinții care descind din Sfântul Avraam. Căci într-o cântare a Vecerniei de azi, spre exemplu, sunt amintiți ca Strămoși ai Domnului Sfinții Adam [Ἀδὰμ], Enoh [Ἐνώχ], Noe [Νῶε], Melhisedec [Μελχισεδέκ], alături de Sfinții Avraam [Ἀβραάμ], Isaac [Ἰσαὰκ], Iacov [Ἰακώβ], Moisis [Μωϋσῆς], Aaron, Iisus al lui Navi, Samuil, David, Isaias, Ieremias, Iezechiil, Daniil, cei 12 Profeți, Iliu, Eliseos, Zaharias, Botezătorul Ioannis și toți cei care L-au propovăduit pe Hristos [καὶ τοὺς κηρύξαντα Χριστόν][754].

---

[754] Cântarea e aceasta: „Τῶν Προπατόρων τὸ σύστημα, οἱ φιλέορτοι δεῦτε, ψαλμικῶς εὐφημήσωμεν, Ἀδὰμ τὸν Προπάτορα, Ἐνώχ, Νῶε, Μελχισεδέκ, Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ· μετὰ νόμον, Μωϋσῆν καὶ Ἀαρών, Ἰησοῦν, Σαμουὴλ καὶ

Și cred că s-a făcut această separare formală între duminica de față și cea viitoare conform cu genealogiile Domnului din Evanghelii. Căci în duminica de azi s-a observat genealogia de la Sfântul Matteos, care începe cu Sfântul Avraam [Mt. 1, 2, BYZ]. Pe când, pentru Slujba din duminica viitoare, cronologia Domnului coboară până la Sfântul Adam, Protopărintele tuturor oamenilor [Lc. 3, 38, BYZ].

Însă, în esența lor, ambele Slujbe vorbesc de aceiași Sfinți Strămoși ai Domnului, adică despre toți Sfinții Vechiului Testament. Și noi îi pomenim pe ei cu bucurie și cu dragoste, pentru că, prin harul lui Dumnezeu, sunt moștenitorii aceleiași Împărății a lui Dumnezeu ca și noi.

De aceea, Evanghelia de azi [Lc. 14, 16-24], vorbindu-ne despre acea cină mare [δεῖπνον μέγα] [Lc. 14, 16, BYZ] a Împărăției lui Dumnezeu, ne vorbește despre universalitatea mântuirii. Despre faptul că întreaga lume e chemată în Biserică și la mântuire. Căci Sfinții Vechiului Testament și cei ai Noului Testament vor moșteni aceeași Împărăție a lui Dumnezeu.

Și mesajul bucuros față de noi al parabolei de azi e acesta: „încă este loc [ἔτι τόπος ἐστίν]" [Lc. 14, 22, BYZ]! Încă e loc și pentru noi, cei nevrednici!

Δαυῒδ· μεθ' ὧν τὸν Ἡσαΐαν, Ἱερεμίαν, Ἰεζεκιὴλ, καὶ Δανιὴλ καὶ τοὺς δώδεκα, ἅμα Ἠλιού, Ἐλισαῖον καὶ τοὺς ἅπαντας, Ζαχαρίαν καὶ τὸν Βαπτιστήν, καὶ τοὺς κηρύξαντας Χριστόν, τὴν ζωὴν καὶ ἀνάστασιν τοῦ γένους ἡμῶν", *cf.* http://glt.goarch.org/texts/Dec/Dec11-17.html.

Avem una asemănătoare și la Utrenie: „Σήμερον τῶν ἀπ' αἰῶνος θείαν μνήμην, ἐκτελέσωμεν θείων Πατέρων, τοῦ Ἀδὰμ τοῦ Ἄβελ τε, Σὴθ καὶ Νῶε καὶ τοῦ Ἐνώς, καὶ Ἐνὼχ καὶ Ἀβραὰμ, Μελχισεδὲκ καὶ Ἰώβ, καὶ τοῦ Ἰσαὰκ σὺν τῷ πιστῷ Ἰακώβ· Εὐλογείτω ἡ κτίσις βοῶντες τὸν Κύριον, καὶ ὑπερυψούτω, εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας", *cf.* Ibidem.

Încă e loc în Împărăția lui Dumnezeu și pentru noi cei de acum și pentru cei din viitor, care vor asculta de Dumnezeu! Pentru că Dumnezeu dorește ca întreaga lume să se mântuie. Ca întreaga lume să fie întru Împărăția Lui.

Căci Împărăția Lui este casa Lui [Lc. 14, 23, BYZ], care este și casa noastră, iar cina Lui [Lc. 14, 24, BYZ] este împărtășirea veșnică de slava Lui cea veșnică. Căci din această cină a Lui, din slava Lui, vom gusta nu numai cu sufletul, ci și cu trupul nostru. Pentru că prin slava Lui ne vom transfigura, ne vom îndumnezei, ne vom umple veșnic de frumusețea veșnică a lui Dumnezeu.

Și, pe drept cuvânt, „mulți sunt cei chemați [πολλοὶ…εἰσιν κλητοί], dar puțini [sunt] cei aleși [ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί]" [Lc. 14, 24, BYZ]. Toți suntem chemați la mântuire și de aceea suntem mulți. Dar puțini Îl alegem pe Dumnezeu și ne mântuim întru El. Pentru că nu Dumnezeu e nemilostiv cu noi, ci noi suntem nemilostivi cu noi înșine. Noi suntem cei care nu ne dorim mântuirea! Și de aceea refuzăm invitația lui Dumnezeu la cina Lui cea veșnică.

De aceea, iubiții mei, sfințenia nu este o răsplată viitoare sau o realitate de care noi nu suntem conștienți nicidecum, ci o continuă creștere, încă de acum, în intimitatea cu Dumnezeu. În sfințenie crești în fiecare zi. Pentru că sfințenia este continua umplere de slava lui Dumnezeu, prin ascultarea poruncilor Lui. Și noi, toți creștinii ortodocși, suntem chemați din prima clipă a creștinării noastre, de la Botez, la viața sfântă cu Dumnezeu. Pentru că viața sfântă e viața Bisericii.

Așa că, cine nu e Sfânt, nu e nici creștin ortodox cu adevărat. Pentru că creștinul cel adevărat e Sfân-

tul lui Dumnezeu, adică acela care trăiește, întru conștiență, sfințirea lui în intimitatea cu Dumnezeu.

Și dacă așa stau lucrurile, oricând îi cinstim pe Sfinții lui Dumnezeu, îi cinstim ca pe unii care au ajuns astfel pentru că și-au dorit-o cu tot dinadinsul și au crescut în sfințenie zi de zi. Îi cinstim ca pe unii cărora trebuie să le urmăm exemplul viu, duhovnicesc. Îi cinstim ca pe prietenii, ca pe intimii lui Dumnezeu, care sunt plini de slava Lui și care ne dăruie, prin rugăciunile lor, să le simțim prezența lor duhovnicească în viața noastră. Căci ei și Sfinții Îngeri ai lui Dumnezeu sunt apărătorii și călăuzitorii noștri în viața cu Dumnezeu, ei dorind întotdeauna ceea ce dorește și Dumnezeu pentru noi: mântuirea noastră.

Iar dacă ne dorim binele veșnic, adică mântuirea noastră, să învățăm de la Sfinții Lui cum s-au nevoit pentru a-și sfinți viața! Să învățăm de la ei continuu și să îi iubim cu adevărat pe Sfinții Lui, rugându-i întotdeauna ca unde sunt ei să fim și noi, nevrednicii! Căci Împărăția lui Dumnezeu e Împărăția tuturor Sfinților și a Îngerilor Lui și acolo e casa noastră cea veșnică. Amin!

Predică la Duminica anterioară Nașterii Domnului [2018]

Iubiții mei[755],

Biserica îi prăznuiește azi pe toți Sfinții Vechiului Testament, începând cu Sfinții Proto-părinți Adam și Eva. Pentru a arăta că toți Sfinții vechii făgăduințe L-au așteptat pe Mașiah [מָשִׁיחַ][756], pe Hristos [Χριστός], și că toți s-au mântuit în Hristos Dumnezeu.

Căci „în[tru] credință au murit toți aceștia [κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες], neluând făgăduințele [μὴ λαβόντες τὰς ἐπαγγελίας], ci văzându-le de departe pe acelea [ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες]" [Evr. 11, 13, BYZ]. Pentru că ei, toți Sfinții Vechiului Testament, deși s-au arătat a fi „mărturisiți prin credință [μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως]", deși au trăit și au murit ca niște oameni credincioși și Sfinți ai lui Dumnezeu, s-au desăvârșit împreună cu noi [Evr. 11, 29, BYZ]. Pentru că Domnul, coborând în Iad, „pe sufletele Sfinților [celor] din veac, ținute cu sila de Iad, le-a slobozit și a dăruit tuturor putința să se urce la ceruri"[757], adică întru Împărăția Sa cea veșnică.

De aceea, după cum ne spune Sfântul Pavlos, Dumnezeu a vrut pentru Sfinții Vechiului Testament „ca să nu se desăvârșească fără noi [ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν]" [Evr. 11, 40, BYZ], creștinii, fără

---

[755] Începută la 7. 48, în ziua de 17 decembrie 2018, zi de luni. Un grad. Azi noapte a nins din nou.

[756] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Messiah.

[757] *Penticostar*, ed. BOR 1999, p. 19.

noi cei ai Bisericii Lui. Pentru că Paradisul sau Raiul lui Dumnezeu s-a deschis pentru toți Sfinții Lui odată cu învierea Domnului.

– Și cine sunt Sfinții Vechiului Testament pomeniți azi?

– Potrivit Sinaxarului zilei, ei sunt aceștia: Adam [Ἀδάμ] și Eva [Εὔα], cei întâi zidiți, Protopărinții neamului omenesc, Abel [Ἄβελ], Sit [Σήθ], Enos [Ἐνώς], Cainan [Καϊνᾶν], Maleleil [Μαλελεήλ], Iared [Ἰάρεδ], Enoh [Ἐνώχ], Matusala [Μαθουσάλα], Lameh [Λάμεχ], Noe [Νῶε], Sim [Σήμ], Iafet [Ἰάφεθ], Arfaxad [Ἀρφαξάδ], Cainan [Καϊνᾶν], Sala [Σάλα], Eber [Ἕβερ], Falec [Φάλεκ], Ragav [Ῥαγάβ], Seruh [Σερούχ], Nahor [Ναχώρ], Tarra [Θάρρα], Avraam [Ἀβραάμ], Isaac [Ἰσαάκ], Iacov [Ἰακὼβ], Rubim [Ῥουβίμ], Simeon [Συμεών], Levi [Λευΐ], Iuda [Ἰούδα], Zabulon [Ζαβουλών], Isahar [Ἰσάχαρ], Dan [Δάν], Gad [Γάδ], Asir [Ἀσήρ], Neftalim [Νεφθαλείμ], Iosif [Ἰωσήφ], Veniamin [Βενιαμίν], Fares [Φαρὲς], Zara [Ζαρὰ], Esrom [Ἐσρώμ], Aram [Ἀράμ], Aminadab [Ἀμιναδάβ], Naason [Ναασών], Salmon [Σαλμών], Booz [Βοόζ], Obid [Ὠβήδ], Iesse [Ἰεσσαί], David [Δαυΐδ], Solomon [Σολομὼν][758], Roboam [Ῥοβοὰμ], Abia [Ἀβιὰ], Asa [Ἀσὰ], Iosafat [Ἰωσαφὰτ], Ioram [Ἰωρὰμ], Ozia [Ὀζία], Ioatam [Ἰωάθαμ], Ahaz [Ἄχαζ], Ezechia [Ἐζεκία], Manassi [Μανασσῆ], Ammon [Ἀμμὼν], Iosias [Ἰωσίας], Iehonias [Ἰεχονίας], Salatiil [Σαλαθιήλ], Zorobabel [Ζοροβάβελ], Abiud [Ἀβιούδ], Eliachim [Ἐλιακείμ], Azor [Ἀζώρ], Sadoc [Σαδώκ], Ahim [Ἀχείμ], Eliud [Ἐλιούδ], Eleazar [Ἐλεάζαρ], Mattan [Ματθάν], Iacov [Ἰακώβ], Iosif [Ἰωσὴφ], Logodnicul Maicii Domnului, Melhi-

---

758 În LXX numele său este Σαλωμων [Salomon]. A se vedea I Împ. 9, 1, Cânt. Cânt 1, 1, Ps. lui Sal. 9, 1 etc.

sedec [Μελχισεδέκ], Iov [Ἰώβ], Moseos [Μωσέως][759], Or [Ὢρ], Aaron [Ἀαρὼν], Iisus [Ἰησοῦς] al lui Navi [Ναυῆ], Samuil [Σαμουήλ], Natan [Νάθαν], Daniil [Δανιήλ], cei trei Tineri [τριῶν Παίδων], Sarra [Σάρρα], Rebecca [Ῥεβέκκα], Lia [Λεία], Rahil [Ῥαχήλ], Asinet [Ἀσινέθ], Maria [Μαρία][760], Deborra [Δεβόρρα], Rut [Ῥούθ], Saraftia [Σαραφθία], la care a fost trimis Sfântul Iliu, Somanitis [Σωμανῖτις], care l-a găzduit pe Sfântul Elisee, Iudit [Ἰουδίθ], Estir [Ἐσθήρ], Anna [Ἄννα], Sosanni [Σωσάννη[761]][762].

Însă, după cum observăm, nu sunt pomeniți aici toți Sfinții Vechiului Testament, ci doar o parte dintre ei. Dar duminica de azi îi pomenește pe toți Sfinții lui Dumnezeu, de la Adam la Iosif, Logodnicul, adică și pe cei care, în mod nominal, nu au fost incluși în Sinaxarul zilei[763]. Și ne îndeamnă să îi cunoaștem și mai mult și să ne rugăm lor cu adevărat. Pentru că fiecare Sfânt în parte are să ne învețe lucruri tainice, duhovnicești, despre voia lui Dumnezeu cu noi.

Într-o cântare de la Vecernia zilei de azi, toți Sfinții Vechiului Testament sunt numiți *Părinții cei credincioși*[764]. Iar o alta, de la canonul Utreniei, îi numește *Dumnezeiești Părinți*[765]. Care au fost credincioși lui Dumnezeu și care au trăit dumnezeiește pe pământ și au crezut în Hristos Domnul. Și care ne

---

[759] În LXX numele său este Moisis [Μωϋσῆς]. A se vedea Ieș. 3, 1; Deut. 1, 1 etc.

[760] În LXX numele său este Mariam [Μαριαμ]. A se vedea Ieș. 15, 20.

[761] În LXX numele său este Susanna [Σουσάννα]. A se vedea Sus. 1, 7.

[762] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Dec/Dec18-24.html.

[763] *Cf.* Ibidem.

[764] Ibidem.

[765] Ibidem.

învață și pe noi să fim credincioși lui Dumnezeu, adică să ne încredem cu totul în cuvintele Lui. Pentru că toată Slujba zilei de azi ne-a adus aminte de Sfinții Legii celei Vechi tocmai pentru ca să ne vorbească despre Hristos Domnul. Pentru că, prin Sfinții cei din vechime, Dumnezeu ne-a vorbit despre întruparea Fiului Său[766]. Despre marea și necuprinsa Lui smerire pentru noi.

Căci „sărac s-a făcut Cel bogat [πτωχὸς ὁ Πλούσιος γίνεται], îmbogățindu-i pe cei care au sărăcit [cu] răutatea [πτωχίζων τοὺς κακίᾳ πλουτίζοντας]"[767]. Din cauza răutății păcatelor noastre. Căci fiecare păcat ne aduce răul în noi, pentru că îi aduce pe demoni în noi, și ne face răi și nu buni. Iar El ne-a îmbogățit și ne îmbogățește pe noi cu slava Lui, în Biserica Sa, pentru ca să ne putem curăți de păcatele noastre, pentru ca să ne luminăm și să ne sfințim întru El.

De aceea, sărăcirea Lui cea asumată pentru noi sau deșertarea de Sine [Filip. 2, 7, BYZ] a Fiului lui Dumnezeu pentru mântuirea noastră a însemnat întruparea Lui și manifestarea slavei Sale în mijlocul nostru pe măsura noastră. A cât puteam noi să suportăm măreția prezenței Sale.

Căci Iisus Hristos, Domnul nostru, prin toată viața Lui împreună cu oamenii, a arătat îndelungă răbdare față de păcatele noastre și o nespusă iubire pentru noi, oamenii. Tocmai de aceea, i-a atras la Sine pe cei care au crezut în El și i-a făcut una cu El, pe când cei necredincioși s-au putut apropia de El și au putut să Îi facă rău. Pentru că El a îngăduit celor credincioși să fie intimii Lui, prietenii Săi, pe când

---

[766] *Mineiul pe decembrie*, ed. BOR 1991, p. 251-252.

[767] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Dec/Dec18-24.html.

celor necredincioși le-a îngăduit să își manifeste răutatea și cruzimea vizavi de El.

Însă, dacă îți manifești cruzimea și răutatea față de cineva, nu te arăți un om puternic, ci un om slab. Pentru că ești sărac de sfințenie. Dar dacă îți arăți bunătatea față de oameni, bunătatea față de cei care te urăsc și te disprețuiesc, atunci arăți puterea iubirii din tine, puterea iubirii lui Dumnezeu față de oameni. Căci adevărata putere e iubirea față de oameni, care vine din smerirea noastră continuă înaintea lui Dumnezeu, pe când purtarea tiranică ne arată că suntem cruzi și disprețuitori față de oameni.

Tocmai de aceea, Domnul, întrupându-Se și smerindu-Se în mod nesfârșit pentru noi, ne-a arătat că putem să ne sfințim în modestie și în neputință și în mijlocul indiferenței față de noi. Că putem trăi cu puțin, dar putem avea din plin slava lui Dumnezeu în noi. Că boala nu e un motiv de necredință și nici desconsiderarea noastră nu e un motiv de hulă. Căci, în relația cu Dumnezeu, noi creștem în fiecare zi în înțelegerea voii Lui și în acceptarea ei în viața noastră. Pentru că viața sfântă, viața cu Dumnezeu, ne umple și ne împlinește cu totul și de aceea Îl binecuvântăm neîncetat pe Dumnezeu pentru toată rânduiala Lui cu noi.

Pentru că toate au sens! Toate au legătură interioară. Tot ceea ce noi trăim, dacă primim luminarea lui Dumnezeu pentru a înțelege, vedem că e spre binele nostru. Pentru că El nu ne ceartă mai mult decât ne e de folos. Orice certare a Lui e pedagogică, e spre binele nostru, spre creșterea noastră armonioasă. Și, în ansamblul ei, creația întreagă merge după voia lui Dumnezeu, chiar dacă mulți se împotrivesc interior voii lui Dumnezeu. Iar pentru a înțelege acest lucru uimitor și dumnezeiesc, că toată

creația împlinește voia lui Dumnezeu, chiar dacă mulți se împotrivesc Lui, ai nevoie de luminarea Lui.

Iar luminarea Lui e dumnezeiască și se dă celor care se curățesc continuu de patimile lor. Și aceasta, luminarea Lui, ne dăruie o cunoaștere simplă și duhovnicească a voii lui Dumnezeu cu lumea și cu fiecare dintre noi în parte.

Tocmai de aceea, când mulți nu văd niciun sens în lucrurile care se petrec, când neagă prezența lui Dumnezeu în lume și în viața oamenilor, o fac pentru că nu văd ceea ce se petrece cu adevărat cu noi toți. Fiind lipsiți de luminarea lui Dumnezeu și adânciți în necredință și în multe patimi, toate le par anapoda, fără logică, iar Dumnezeu le pare a fi absent sau inexistent. Și aceasta se petrece pentru că nu văd dumnezeiește, nu văd dincolo de amănuntele personale, nu văd în mod profund viețile oamenilor, nu văd spre ce se îndreaptă lumea în integralitatea ei.

Însă Sfinții Vechiului Testament au văzut, în mijlocul formelor liturgice ale Bisericii vechitestamentare, pe Domnul și Biserica Lui. Au văzut dumnezeiește, adică prin slava Lui. Au văzut mai presus de istorie și mai înainte de a se petrece evenimentele istorice. Pentru că au văzut, prin vedenii dumnezeiești, viitorul evanghelic al lumii. Și tocmai de aceea s-au mântuit: pentru că au trăit cu credința în El, în Cel care Se va întrupa pentru noi toți. Pentru mântuirea tuturor.

Iar Fiul Tatălui a fost „Taina cea mai presus de fire [ὑπερφυῶς Μυστήριον]”[768] pe care au vestit-o Sfinții Profeți. Și Care, după trup, S-a născut din neamul lui Avraam și din seminția lui Iuda[769].

---

[768] Ibidem.
[769] Ibidem.

Însă El, Domnul nostru Iisus Hristos, S-a întrupat pentru ca să ne mântuie pe noi. De aceea S-a făcut „Arhiereul bunurilor celor viitoare [Ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν]” [Evr. 9, 11, BYZ], „veșnică răscumpărare aflând [αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος]” [Evr. 9, 12, BYZ] pentru noi. Pentru că poate pe fiecare dintre noi să ne răscumpere, prin Botez, din mâna demonilor, și să ne facă ai Lui, fiii Lui cei duhovnicești.

Așadar, iubiții mei, aflându-ne cu două zile înainte de praznicul Nașterii Domnului, să cerem cu toții „lumina cea a cunoștinței [τὸ φῶς τὸ τῆς γνώσεως]”[770], după cum spune troparul praznicului! Să cerem lumina cea dumnezeiască a Preacuratei Treimi, pe aceea care ne dă cunoaștere sfântă, dumnezeiască! Să cerem lumina Lui, cea necreată și veșnică, pe cea care ne curățește, ne luminează și ne sfințește pe noi! Căci de ea avem nevoie în tot timpul vieții noastre.

Pentru că, prin lumina Lui, noi putem înțelege dumnezeiasca viață și învățătură a Bisericii. Noi ne putem cunoaște pe noi înșine și pe tot omul. Prin lumina Lui le putem vedea pe cele tainice ale Sale, pe cele dumnezeiești, pe cele care ne sfințesc pe noi.

Căci El, „Soarele dreptății [Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης]”, ne strălucește pe noi cu slava Lui și ne face vii întru El. Pentru că soarele de pe cer ne luminează și ne încălzește trupește, el fiind un astru creat de Dumnezeu. Dar Însuși Dumnezeu, a Cărui strălucire e veșnică și îndumnezeitoare, nu numai că ne luminează și ne umple de toată iubirea și de toată râvna cea dumnezeiască, dar ne și sfințește în mod desăvârșit pe măsura creșterii noastre în nevoință.

---

[770] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Dec/Dec25.html.

De aceea, El e viața noastră, viața noastră cea veșnică. Căci, de la Botezul nostru, viața noastră „a fost ascunsă [κέκρυπται], împreună cu Hristos [σὺν τῷ Χριστῷ], în Dumnezeu [ἐν τῷ Θεῷ]" [Col. 3, 3, BYZ]. Viața noastră duhovnicească e tainică, e ascunsă în Dumnezeu, pentru că El ne umple de slava Lui și numai El ne cunoaște cu adevărat viața noastră interioară. Însă, „când Hristos are să Se arate [ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ]" la a doua Sa venire întru slavă, [El], „Viața noastră [ἡ Ζωὴ ἡμῶν]", atunci și noi, împreună cu El, ne vom arăta întru slava Lui [Col. 3, 4, BYZ]. Pentru că vom fi plini de slava Lui, dacă acum, în viața noastră de aici, ne vom umple de ea.

Fiți bucuroși întru Domnul și Mântuitorul sufletelor și al trupurilor noastre!

Veseliți-vă întru El în tot binele!

Umpleți-vă de slava Lui, de curăția slavei Sale, pentru ca să trăiți dumnezeiește pe pământ! Căci viața de acum e anticamera Împărăției lui Dumnezeu și toți cei Sfinți ai lui Dumnezeu sunt moștenitorii Împărăției Sale.

Hristos S-a născut și S-a sălășluit întru noi!

Hristos, Viața noastră, e în noi și cu noi pururea!

Cel ce S-a înălțat la cer întru trup, în mod duhovnicește S-a sălășluit întru noi la Botez, și e cu noi pururea, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt!

Lăudați-O pe Treimea cea mai presus de ființă, pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, pe Dumnezeul mântuirii noastre! Căci a binevoit a Se întrupa Fiul Tatălui, Cel din veci, ca să ne mântuie pe noi și să ne sfințească întru El pururea. Amin!

Predică la Nașterea Domnului [2018]

Iubiții mei[771],

„când a venit plinătatea vremii [ὅτε ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου]” [Gal. 4, 4, BYZ], Fiul lui Dumnezeu Cel veșnic, născut din Tatăl mai înainte de toți vecii, S-a făcut Fiul Fecioarei Maria! S-a făcut om, Dumnezeu și om, smerindu-Se pe Sine pentru noi și pentru mântuirea noastră. Căci El S-a făcut om, ca pe noi, oamenii, să ne îndumnezeiască și să ne unească pe veci cu Sine.

---

771 Începută la ora 12, pe soare, în ziua de 22 decembrie 2018, zi de sâmbătă. Minus un grad. Am preluat Sfânta Frescă de aici:

http://2.bp.blogspot.com/-zs7TeZ1hIrc/VIlnKFMC4LI/AAAAAAAARg0/tdSe4-UgStc/s1600/pc2301011.jpg.

Iar nașterea Lui a avut loc pe când Preasfânta Fecioară Maria avea 15 ani și o lună de viață și era logodită cu Sfântul Iosif, care avea 80 de ani. Și care Fecioară Preacurată fusese dată Sfântului Iosif spre păzirea ei, pentru că ea își făgăduise fecioria lui Dumnezeu pentru veșnicie. Și ea fusese dată Dumnezeiescului Iosif spre ocrotire, pentru că toiagul aceluia înverzise în Templul Domnului, în mod minunat, și peste el stătuse o porumbiță ca semn de la Dumnezeu[772].

Așadar, la plinătatea vremii S-a născut Domnul, adică atunci când lumea a fost pregătită să-L primească! Și această zi a nașterii Sale s-a petrecut în anul 5.509 de la facerea lumii de către Preacurata Treime[773], Domnul născându-Se în împrejurimea cetății Bitleem [Βηθλέεμ] [Lc. 2, 15, BYZ] din Iudea.

Căci în cetate, în acea zi, „nu era lor loc în[tru] găzduire [οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι]" [Lc. 2, 7, BYZ]. Și pentru că nu s-a găsit loc de găzduire în vreun han sau în vreo casă, Fiul lui Dumnezeu S-a născut în peștera unui munte de piatră, munte pe care era construită cetatea Bitleem[774]. Iar peștera-maternitate pentru Domnul „slujea ca grajd de dobitoace, unde Preacurata și Preabinecuvântata Fecioară, în miezul nopții, rugându-se lui Dumnezeu cu fierbințeală și cu totul fiind cu mintea la Dumnezeu, arzând de dorirea și de dragostea Lui, a născut fără durere pe Domnul nostru Iisus Hristos, în

---

772 *Cf.* http://paginiortodoxe.tripod.com/vsmar/03-25-bunavestire.html.

773 *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Cronologia_Creației_în_Imperiul_Bizantin.

774 *Cf.* http://paginiortodoxe.tripod.com/vsdec/12-25-nasterea_domnului.html.

douăzeci și cinci ale lunii decembrie. Pentru că astfel se și cuvenea să nască, fără durere, aceea care a zămislit fără păcat”[775].

Căci nașterea Lui a fost mai presus de fire, nestricând fecioria Maicii Sale. De aceea, Fecioara a născut și a rămas Fecioară, Pururea Fecioară, dar a devenit și Maică în același timp, Maica lui Dumnezeu. Căci este pentru toți vecii Fecioară și Maică, Maică și Fecioară, pentru că este Născătoarea de Dumnezeu și Stăpâna vieții noastre.

„Și a născut pe Fiul ei Cel Întâi-născut [τὸν Υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον], și L-a înfășat pe El, și L-a culcat pe El în iesle” [Lc. 2, 7, BYZ]. L-a născut pe primul și singurul ei Fiu. Iar patul de maternitate al Domnului a fost ieslea, pe când boul și asinul, cu răsuflarea botului lor, L-au încălzit pe Țiitorul a toate. Pentru că „a cunoscut boul pe Cel care l-a câștigat și măgarul ieslea Domnului său [ἔγνω βοῦς τὸν κτησάμενον καὶ ὄνος τὴν φάτνην τοῦ Κυρίου αὐτοῦ]” [Is. 1, 3, LXX].

Tocmai de aceea, într-un mod duhovnicesc, boul și măgarul, iconizați lângă ieslea Domnului, îi reprezintă pe toți cei credincioși Lui, care, prin iubirea și prin faptele lor cele iubitoare de Dumnezeu, încălzesc inimile oamenilor și le dau multă nădejde.

Căci nu suntem credincioși cu adevărat, dacă, prin viața și prin faptele noastre, nu propovăduim mila Domnului cu noi. Dacă oamenii nu văd în noi pe slujitorii lui Dumnezeu, nu suntem credincioși cu adevărat. Căci cei care cred întru El și fac faptele Lui, aceia îi încălzesc cu adevărat pe oameni în iarna frigului interior, în iarna neiubirii.

---

[775] Ibidem.

Căci Domnul S-a născut „în taina nopții”[776], pentru ca să ne arate că El e Soarele vieții noastre. Și că oriunde am fi noi și oricât de marginalizați am fi, El ne cunoaște pe noi, El ne știe pe noi, pentru că noi suntem ai Lui, născuți de El din apă și din Duh.

Și El S-a născut iarna pentru noi, pentru ca să ne arate că El e adevărata noastră vară, vara cea duhovnicească, Soarele din vara sfințirii noastre, Cel care ne sfințește pe noi cu razele iubirii Sale de oameni.

Și El S-a născut în peșteră săpată în piatră, în frig și în smerenie, pentru ca să ne arate că de bună voie a venit să moară pentru noi. Căci El, Cel care acum S-a lăsat înfășat ca un Prunc, mai apoi Se va lăsa înfășurat în giulgiu pentru noi, pentru ca să Se arate biruitor asupra morții, înviind a treia zi din mormânt.

Și Se naște din Fecioară, Cel Preacurat și Preasfânt, pentru ca să ne arate nouă că El iubește fecioria, că El iubește sfințenia, că El iubește smerenia, că El îi iubește nespus de mult pe oameni. Și pentru că îi iubește, tocmai de aceea S-a făcut om smerit pentru noi, ca să ne învețe pe noi că smerenia e cea mai mare înălțime. S-a smerit pentru noi în mod inexprimabil, pentru ca să ne învețe că adevărata scară către ceruri e rugăciunea plină de curăție și de sfințenie, de smerenie și de milostivire.

Căci, iubiții mei, noi retrăim azi nașterea Domnului nu ca pe un eveniment din trecut, ci ca pe un eveniment pururea viu și revelator, pururea actual. Căci Domnul nu numai că S-a născut pentru noi în istorie acum două milenii, dar, întru Biserica

---

[776] *Acatistul Nașterii Domnului*, icosul 2, stihul 11, *cf.* https://doxologia.ro/ceaslov/acatiste/acatistul-nasterii-domnului.

Lui, El Se naște continuu în noi prin fiecare virtute pe care noi o actualizăm în mod zilnic. Ori de câte ori ne rugăm, ne închinăm, postim, facem milostenie, citim cărți sfinte, ne spovedim și ne împărtășim cu Domnul, noi Îl simțim în noi pe Domnul nostru, Cel care S-a născut pentru noi! Îl simțim în noi pe Fiul și pe Tatăl Său și pe Duhul Sfânt, Cel care purcede din Tatăl și Se odihnește în Fiul. Simțim în noi pe Treimea Cea prea dumnezeiască, pe Dumnezeul nostru treimic, Care e prezent în noi prin slava Lui.

De aceea, prăznuirea noastră de azi este aparte numai prin aceea că e prăznuirea anuală a nașterii Domnului. Însă, în mod pragmatic, ea este starea noastră zilnică, pentru că noi Îl simțim pe Domnul în mod zilnic în noi, Care e prezent în noi prin slava Lui. Pentru că fără El nu putem să facem nimic [In. 15, 5, BYZ].

Nu putem să facem nimic durabil, nimic mântuitor fără Dumnezeu. Mai devreme sau mai târziu, mintea noastră orgolioasă înțelege acest lucru: suntem nimic fără El. Suntem neputincioși. Nu putem face nimic fără El. Avem nevoie în toate de ajutorul Lui, de ajutorul Lui cel dumnezeiesc, de luminarea Lui, de mila Lui cea nemăsurată.

Căci Domnul Se face Prunc pentru ca din pruncie să trăim cu Dumnezeu. Se face Prunc pentru că vrea să fim prunci ai Lui. Și noi îi botezăm pe pruncii noștri și îi facem ai lui Dumnezeu din primul an al vieții lor, pentru ca El să îi crească după voia Lui.

Și cine poate să ne crească mai bine decât Dumnezeu? Cine poate să ne hrănească cu slava Lui mai bine decât El?

Pentru că atunci când punem răsaduri în pământ, punem imediat și apă. Roșiile nu se prind fără apă! Nici grâul nu încolțește fără apă. Când se naște mielul sau vițelul sau mânzul trebuie să fii acolo, pentru ca să îl ajuți din prima clipă a nașterii lui. Tot la fel, omul e om din prima clipă a vieții lui în uterul maicii sale și, pentru ca el să fie sănătos, trebuie să nu mănânci lucruri nesănătoase și să nu faci gesturi care contravin vieții lui.

Pentru că viața omului, a animalului, a păsării, a peștelui, a pomului, a plantei e una firavă, delicată. Imediat omori totul dacă le strici condițiile de viață. Tocmai de aceea, trebuie să protejăm viața semenilor noștri, cât și a întregii creații a lui Dumnezeu, ca unii care am fost puși de El stăpânitori duhovnicești ai pământului [Fac. 1, 28, LXX]. Pentru că întru sfințenie trebuie să trăim și întru sfințenie trebuie să avem grijă de tot ce a creat Dumnezeu.

...M-am bucurat mult săptămâna aceasta împreună cu dumneavoastră! Cu zăpada îmbrăcând toate și pe o vreme fără nicio adiere de vânt, am venit și v-am vestit praznicul preafrumos de astăzi. Iar dumneavoastră m-ați primit cu inimă largă, frumoasă, binevoitoare, pentru ca să vorbim unii cu alții. V-am ascultat bucuriile, împlinirile, nădejdile, tristețile, și le-am pus pe toate în rugăciunile mele, pentru ca să mă rog pentru mântuirea dumneavoastră, după cum mă rog pentru mântuirea mea. Căci rolul acestor întâlniri pastorale e tocmai acela de a simți tot mai vie legătura interioară dintre noi și de a ne întări unii pe alții.

Pentru că și păstorii au venit și L-au văzut pe Domnul și au vestit cele despre El [Lc. 2, 16-17, BYZ]. La fel și Magii, cei deveniți Sfinți ai Bisericii, au venit

și I s-au închinat Lui, după care I-au dăruit daruri [Mt. 2, 11, BYZ].

Pentru că atunci când dai daruri, dărui de fapt din bucuria și din iubirea inimii tale. Dărui din destulul tău. Și Cel care ne îndestulează pe noi pururea este Dumnezeu, din ale Cărui daruri noi dăruim altora.

De aceea, iubiții mei, când primim colindătorii, îi primim pe cei care au nevoie de atenția noastră! Când ne primim copiii și nepoții acasă, îi primim pe cei care au nevoie de înțelepciunea și de blândețea și de iubirea noastră. Pentru că familia este locul binecuvântat în care se prelungește Biserica lui Dumnezeu. Noi ducem Biserica în casa noastră, pentru că noi suntem mădularele vii ale Bisericii. Și ceea ce facem acasă și pe stradă și la locul de muncă, facem pentru Biserică. Pentru că noi suntem trimișii Bisericii în lume, suntem ferestrele Bisericii în lume, cele prin care oamenii privesc frumusețea vieții cu Dumnezeu. Și ei trebuie să vadă în noi niște credincioși autentici, niște credincioși serioși și care au cuvânt, care spun ceea ce fac și fac ceea ce spun. Au nevoie de noi și de profesia noastră și de chemarea noastră de la Dumnezeu.

Căci toți suntem chemați de El la slujirea Lui și a lumii întregi. Și de aceea, că trăim în România sau în afara țării noastre, slujirea Lui și a oamenilor e chemarea noastră cerească, e chemarea noastră de la Dumnezeu.

Așadar, iubiții mei, să prăznuim dumnezeiește și să ne bucurăm în aceste sfinte zile ale praznicului Nașterii Domnului! Să ne bucurăm împreună de iubirea și de mila lui Dumnezeu față de noi! Să fim buni și primitori, rugându-ne neîncetat Domnului și punându-ne toată viața în fața Lui! Căci El știe ce ne

trebuie și cunoaște lucrurile de care noi avem nevoie, însă dorește să ne încredem cu totul în El și să cerem toate de la El. Ca întru El să ne bucurăm și să ne sfințim pururea, întru Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu, de la Care sunt viața, pacea, mântuirea și sfințenia noastră. Amin!

Predică la Duminica posterioară Nașterii Domnului [2018]

Iubiții mei[777],

Hristos S-a născut!

Fiul lui Dumnezeu S-a născut pentru noi și pentru mântuirea noastră. S-a făcut om ca noi, dar fără de păcat, Dumnezeu și om, pentru ca să ne facă pe toți una întru Sine. S-a născut pentru noi, pentru că ne-a asumat pe toți în umanitatea Sa. Iar dacă ne-a asumat pe toți în umanitatea Sa, unind-o pentru veșnicie cu dumnezeirea Lui, în persoana Sa divino-umană, atunci zămislirea și nașterea Lui reprezintă începutul tainic al Bisericii. Pentru că toată viața Domnului a fost o continuă asumare și restaurare interioară a firii noastre umane și, în același timp, o naștere tainică a Bisericii Lui. Căci El, prin zămislirea, nașterea, tăierea împrejur, botezul, transfigurarea Sa pe Tabor, prin întreaga propovăduire, facere de bine și suferință pentru noi, care au culminat cu patimile cele preasfinte și răstignirea Lui cea negrăită, apoi prin învierea și înălțarea Lui în sânul Preadumnezeieștii Treimi cu umanitatea Sa îndumnezeită, Domnul a umplut umanitatea Sa de toată sfințenia și desăvârșirea, adică a sfințit în mod desăvârșit Biserica Lui.

Căci atunci când Sfântul Pavlos spune că Biserica „este trupul Lui [ἐστὶν τὸ σῶμα Αὐτοῦ], plinătatea Celui care împlinește toate în toți [τὸ

[777] Începută la 16. 32, în zi de miercuri, pe 26 decembrie 2018, 6 grade, cer înnorat.

πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν πληρουμένου]" [Efes. 1, 23, BYZ], El ne spune că Hristos este izvorul de viață sfântă al Bisericii, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Că Hristos, Cel nedespărțit de Tatăl și de Duhul Sfânt, ne-a asumat pe toți în trupul Lui, cel zămislit în uterul Preacuratei Fecioare Maria, pentru ca să fie plinătatea, deplinătatea sfințeniei pentru noi toți.

Tocmai de aceea, orice praznic hristologic al Bisericii este în același timp unul eclesial. Buna-vestire, Nașterea, Tăierea împrejur, Botezul, Transfigurarea, Patimile Domnului, Învierea și Înălțarea Lui se constituie în drumul hristologic al Bisericii. În mod tainic, în fiecare clipă a vieții Lui pământești, Domnul e Biserica și El urcă Biserica Lui de pe pământ la cer. Dar în orice clipă a vieții Lui iconomice, a vieții Lui pământești, a vieții Lui pentru noi, El este dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Și, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, Fiul Cel întrupat săvârșește toate cele ale mântuirii noastre și El ne revelează nouă în mod continuu pe Dumnezeul nostru treimic.

Tocmai de aceea, eclesiologia Bisericii este triadologică. Căci fundamentul Bisericii e Dumnezeul nostru treimic. Iar noi, ca și Sfântul Pavlos, trebuie să mărturisim că Hristos Domnul e Mântuitorul și Răscumpărătorul nostru din robia demonilor și că noi, Biserica Lui, suntem trupul Lui cel tainic, dar, în același timp, trebuie să fim ortodocși, dreptslăvitori în mod desăvârșit, și să mărturisim faptul că Hristosul mântuirii noastre nu e un Mântuitor stingher, nu e un Răscumpărător rupt de Treime, ci El e Unul din Treime și împreună-curățitor, împreună-luminător și împreună-sfințitor al nostru cu Tatăl și cu Duhul Sfânt.

Căci toată iconomia mântuitoare a Domnului pentru noi are sens trinitar și nu strict hristologic. Domnul ne-a mântuit pe noi, pentru ca să ne facă comunionali pentru veșnicie cu întreaga Treime. Pentru că la Cincizecime nu a coborât în noi, prin slava Lui, doar Duhul Sfânt, ci a coborât, prin slava Ei, întreaga Treime. Pentru că Biserica este trupul mistic al Domnului, dar e trupul Lui cel plin de slava Treimii. Căci slava veșnică a Dumnezeului nostru treimic e comună persoanelor dumnezeiești. Tatăl prin Fiul întru Duhul Sfânt au coborât slava Lor în cei credincioși la Cincizecime și au făcut văzută Biserica noii făgăduințe, Biserica tainică din trupul lui Hristos. Biserica s-a extins în mod dumnezeiește, prin coborârea slavei lui Dumnezeu în primii credincioși, și se extinde în mod continuu prin toți cei nou-botezați, care, ca și primii credincioși ai Bisericii, sunt născuți din Dumnezeu [In. 1, 13], prin slava lui Dumnezeu care coboară în ei.

Însă, Biserica ce s-a născut în mod dumnezeiește la Cincizecime, trăiește dumnezeiește, pentru că viața noastră e ascunsă [κέκρυπται] în Dumnezeu [Col. 3, 3, BYZ].

– Și cum e ascunsă viața noastră în Dumnezeu, dacă noi trăim pe pământ, sub ochii tuturor?

– Viața noastră duhovnicească e ascunsă, e abisală, e mistică, e nevăzută pentru ochii oamenilor, pentru că noi trăim în noi înșine cu Dumnezeu, fiind plini de slava Lui. Prezența Lui reală și copleșitoare în noi și cu noi e taina noastră, iar ea poate fi sesizată doar de cei ai lui Dumnezeu, doar de cei ce văd dumnezeiește. Ne vedem unii pe alții cu adevărat doar dacă avem ochii inimi curați, doar dacă suntem văzători de Dumnezeu și de oameni. Pentru că taina

Bisericii e taina slavei lui Dumnezeu în noi, e prezența Lui în noi și cu noi pururea.

Însă Fiul Tatălui, Cel ce S-a făcut om pentru noi și pentru mântuirea și sfințirea noastră, Cel care a parcurs tot drumul îndumnezeirii noastre în umanitatea Lui, pentru ca și noi să îl parcurgem întru El, Se dăruie continuu pe Sine pentru noi în Biserica Sa. Iar Biserica Sa, care e divino-umană, are izvoare de viață divino-umane pentru noi și pentru mântuirea noastră. Tainele și Slujbele Bisericii și întreaga teologie și viață ascetico-mistică a ei sunt izvoarele divino-umane ale Bisericii. Pentru că noi nu suntem suflete fără trupuri, ci suflete întrupate. Și pentru că avem nevoi reale, ontologice, deopotrivă sufletești și trupești, tocmai de aceea Biserica Lui e divino-umană.

Întreaga misteriologie a Bisericii e divino-umană. Dumnezeiescul Botez e o naștere dumnezeiască prin apa sfințită, plină de slava Lui. Dumnezeiasca Euharistie e unire tainică, abisală și îndumnezeitoare cu umanitatea și dumnezeirea lui Hristos. Episcopul își pune mâinile pe capul tău și el se roagă pentru sfințirea ta, dar harul Preoției este slava Preacuratei Treimi. Pentru că oricând binecuvântăm ca Preoți ai lui Dumnezeu, oricând ne rugăm pentru Biserica Lui și pentru întreaga lume, oricând Îi slujim Lui, noi chemăm continuu slava Lui în noi și în lucrurile puse spre sfințire și binecuvântare, și El e Cel care plinește toate în Biserica Lui.

Și când mărturisim că El împlinește toate în noi, în fiecare din noi, vorbim în mod deschis despre lucrarea tainică a lui Dumnezeu în mântuirea noastră. Vorbim despre lucrarea Lui în noi, simțită de noi în mod duhovnicește, și care e mântuirea noastră tainică.

Căci viața noastră eclesială, viața noastră de acum, e tainică după cum a fost și viața Domnului în trup. Doar cei care s-au coborât în smerenie în fața Lui, au simțit slava Lui prin trupul Său cel smerit. Au simțit și văzut prin trupul Lui, pe măsura lor, slava dumnezeirii Sale. Pe când, cei care nu L-au vrut, cei care L-au respins, nu au văzut decât trupul Lui aparent neputincios, și de aceea au îndrăznit în mod păcătos și au făcut fapte incalificabile la adresa Lui.

Însă Domnul, în viața Lui în trup, a fost ca soarele în timpul iernii, care e mai ușor de privit. Nu S-a arătat ca soarele verii, cel care te orbește, ci S-a arătat pe măsura neputinței noastre, pe măsura noastră redusă de suportare a slavei Sale. El nu a renunțat la slava Lui în viața Sa pământească, căci El nu cunoaște schimbare și mutare în dumnezeirea Lui, ci Și-a potrivit slava Lui pe măsura neputinței noastre imense. A lăsat-o să strălucească, prin marea Sa milostivire față de noi, pe cât au putut oamenii să o suporte.

Căci soarele e același și vara și iarna, dar modul în care ajung razele și căldura lui la noi diferă. Tot la fel, din veci și pentru veci, Fiul Tatălui izvorăște veșnic din ființa Lui slava Sa cea veșnică, care e comună Treimii, dar El ne împărtășește de ea pe măsura noastră, fără ca să ne desființeze prin simțirea și vederea ei, ci, dimpotrivă, curățindu-ne, luminându-ne și îndumnezeindu-ne prin ea. Căci numai prin slava Lui ne naștem din Dumnezeu și suntem fiii Lui cei duhovnicești.

De aceea, Biserica Lui e divino-umană și veșnică în același timp. Biserica Lui e prezența Lui în noi, prin slava Lui, noi fiind umanitatea asumată de Fiul în umanitatea Sa și curățită, luminată și sfințită de Preacurata Treime în Biserica slavei Sale. Capul

Bisericii e Dumnezeul treimic, iar noi suntem mădularele tainice ale Dumnezeului treimic prin slava Lui. Pentru că Fiul nu este niciodată fără Tatăl și fără Duhul, iar credincioșii Bisericii sunt fiii Dumnezeului Celui Viu, sunt fiii Treimii Celei Preasfinte și Preacurate.

...Am trăit în multă pace și oboseală sfântă aceste zile de praznic. M-am rugat cu veselie dumnezeiască la Biserică, alături de dumnevoastră, și m-am liniștit în mod bucuros alături de soția mea. Însă, la nivel online, am comunicat cu unii dintre dumneavoastră și cu mulți din țară și din străinătate, obosindu-mă în mod împlinitor. Pentru că dialogul este o dăruire a timpului propriu pentru întărirea reciprocă. Dialogul e venire spre oameni și intrare a oamenilor în inima ta. E asumare a oamenilor.

Pentru că Domnul, prin toată viața Lui, ne-a învățat că asumarea oamenilor începe de la vorbirea cu ei. Auzi ce face unul, ce fac copiii celuilalt, ți se mărturisesc diverse bucurii și dureri, iar, dacă vrei să crești în înțelegerea oamenilor, trebuie să ți-i asumi pe fiecare în parte. Trebuie să te rogi pentru ei, trebuie să ții minte nevoile lor, trebuie să fii atent la sensibilitățile lor.

Căci praznicele cele dumnezeiești ale Bisericii ne învață să ne dăruim mereu spre folosul oamenilor. Să dăruim iubirea lui Dumnezeu oamenilor, să Îl facem cunoscut pe El în tot adevărul Lui și spre mântuirea oamenilor.

Și am văzut, cu bucurie, cum oamenii se schimbă ascultând o predică, un colind, povestirea unei minuni sau a unei fapte bune, pentru că slava lui Dumnezeu ne luminează și ne mângâie, ne scoate din noi înșine spre Dumnezeu.

Căci, iubiții mei, Dumnezeu iese continuu spre noi, pentru ca noi să venim la El! Și, la fiecare vârstă, Îl simțim altfel pe Dumnezeu, tot mai profund, pentru că nevoia Lui crește în noi. Nevoia de Dumnezeu este una fundamentală, ca și nevoia de somn. Trebuie să dormi pentru ca să fii capabil de muncă. Tot la fel, trebuie să fii plin de dorul lui Dumnezeu, pentru ca să trăiești frumos.

Și a trăi frumos nu înseamnă a trăi estetic, adică a te îmbrăca într-un anume trend, ci a trăi duhovnicește, a trăi sfânt, a trăi cu Dumnezeu. Frumusețea reală a omului e slava lui Dumnezeu și ea coboară în sufletul nostru și se manifestă prin trupul nostru. Și când suntem frumoși pe dinăuntru, suntem frumoși cu adevărat, pentru că suntem Sfinții lui Dumnezeu, pe care El ne împodobește cu frumusețea Sa cea veșnică.

De aceea, Pruncul Iisus, Cel culcat în iesle, este Frumusețea desăvârșită a întregii creații. Niciun copil nu este, nu a fost și nu va fi la fel de frumos ca Pruncul Iisus Hristos. Frumusețea Lui e desăvârșită și dorirea Lui e veșnic vie. Tot la fel, nicio femeie a lumii nu a fost, nu este și nu va fi la fel de frumoasă și de sfântă ca Maica Pruncului Iisus, pentru că ea este mai sfântă și mai desăvârșită decât toți Îngerii și Sfinții lui Dumnezeu.

Căci o asemenea Mamă are Fiul Cel veșnic al Tatălui. Asemenea Fecioară S-a făcut Maica lui Dumnezeu, pentru că „a dorit Împăratul frumusețea [ἐπεθύμησεν ὁ Βασιλεὺς τοῦ κάλλους]” [Ps. 44, 12, LXX] ei. Frumusețea ei duhovnicească, sfințenia ei. Pentru că Domnul S-a întrupat din cea mai sfântă Fecioară a lumii, din cea care s-a dăruit cu totul Lui. De aceea, ea nu a fost „folosită instrumentalist” de către Dumnezeu sau sfințenia ei nu a fost „creația exclu-

sivă” a lui Dumnezeu, așa cum rău gândeau și gândesc ereticii care o hulesc, ci El a venit la ea ca la cea plină de dor de El, ca la cea care s-a dăruit cu totul Lui, ca la cea care s-a sfințit în mod desăvârșit pentru El și care nu a păcătuit în viața ei.

Însă și Maica lui Dumnezeu, ca tot omul, s-a mântuit prin Hristos Dumnezeu, prin iconomia mântuirii Sale, curățindu-se de păcatul strămoșesc și umplându-se de slava lui Dumnezeu. Căci fiecare dintre noi ne mântuim prin slava Preasfintei Treimi, dăruită nouă prin iconomia mântuitoare a Fiului lui Dumnezeu întrupat, în Biserica Lui.

Așadar, iubiții mei, bucuria de Dumnezeu și de oameni e amprenta vieții creștine! Noi trăim cu Dumnezeu, dar fiind plini de iubire față de semenii noștri, pentru că dorim mântuirea tuturor oamenilor. Căci Dumnezeu dorește ca Biserica Lui să îi cuprindă pe toți oamenii, ca toți să se îndumnezeiască prin slava Lui cea veșnică.

Rugați-vă zilnic pentru Biserica Lui de pretutindeni și pentru întreaga lume! Rugăciunea dumneavoastră contează, așa după cum contează lumina pusă lângă o altă lumină...până la sute, mii, milioane de lumini aprinse de slava lui Dumnezeu.

Biserica Lui e și în dumnevoastră în mod tainic! Biserica lui Dumnezeu e în fiecare dintre noi și o purtăm oriunde mergem și orice facem.

Duceți Biserica Lui pretutindeni! Bucurați-vă întru slava Lui și rugați-vă în slava Lui pentru toți! Căci Dumnezeu întărește rugăciunea noastră și o face să fie luminătoare a oamenilor.

La mulți ani, un 2019 cu multă bucurie și pace, și Dumnezeu să ne bucure prin slava Lui pururea! Amin.

Predică la Tăierea împrejur a Domnului [2019]

Iubiții mei[778],

excesul de bucurie de azi noapte nu se regăsește în durerea praznicului de azi. Pentru că primul praznic al lui 2019 e începutul Patimilor Domnului, e începutul suferințelor Sale trăite pentru noi. Căci la 8 zile de la nașterea Sa, Domnul a fost tăiat împrejur în templul din Ierusalim și a primit numele Iisus [Ἰησοῦς] [Lc. 2, 21, BYZ], așa cum fusese vestit numele său prin Sfântul Arhanghel Gavriil [Lc. 1, 31, BYZ].

Iar tăierea împrejur a prepuțului sau circumcizia[779] a fost foarte dureroasă pentru Cel fără de păcat, pentru că a fost o durere pură, fără plăcere. Căci la noi, oamenii păcătoși, orice durere e amestecată cu plăcere. Dar la Domnul, la Cel fără de păcat, durerea, în tot timpul vieții Sale, a fost una desăvârșită, lipsită de orice plăcere. Și aceste dureri preasfinte ale Domnului, trăite în trupul Său cel preacurat, sunt durerile prin care ne-a mântuit pe noi, cei prea păcătoși...

Tocmai de aceea, praznicul de azi, prin însemnătatea Sa dramatică pentru noi, trebuie trăit cu multă sobrietate. Pentru că anii vieții noastre se duc unul după altul, bucuria unui început de an e o bucurie reală, dar excesul de mâncare, de băutură și de veselie în această zi preasfântă, de praznic, nu e

---

[778] Începută la 8. 33, în zi de vineri, pe 28 decembrie 2018, cer înnorat, două grade.

[779] A se vedea:
https://ro.wikipedia.org/wiki/Circumcizie.

specific creștinilor. Pentru că noi, creștinii, începem orice an cu Dumnezeu, cu mulțumirea smerită adusă lui Dumnezeu pentru toate binefacerile primite de la El, având grijă de sănătatea noastră sufletească și trupească.

Iar excesul nu este sănătate, ci boală! Excesul nu e prăznuire, ci slăbire interioară a ființei noastre! Pentru că mâncarea, băutura, veselia și odihna trupească trebuie să sprijine activitatea duhovnicească a sufletului nostru. Trupul nostru trebuie să ajute sufletul nostru în demersurile lui de sfințire a noastră. Pe când excesul, în orice direcție, ne aruncă în boală, în neputință, în slăbănogire, fapt pentru care nu ne mai putem bucura de anul care a început și de ziua de mâine.

Însă „Domnul [este] întărirea [κραταίωμα] celor care se tem de El” [Ps. 24, 14, LXX]! El e Cel ce ne întărește pe noi în viața cuvioasă, în viața de sfințenie. Pentru că Domnul ne-a dăruit nouă bucuria mântuirii Sale [Ps. 50, 14, LXX], ne-a dăruit să ne bucurăm întru răscumpărarea și vindecarea primite de la El, de la Cel care a pătimit pentru noi.

Căci tăierea împrejur a Domnului pentru noi era prefigurarea Botezului creștin[780]. Suferința circumciziei era o vorbire tainică despre moartea și învierea mistică trăite de noi în apa sfințită a Botezului. Căci Domnul nostru, Iisus, al Cărui nume înseamnă *Domnul mântuie*[781], S-a făcut Mântuitorul nostru, al tuturor, prin aceea că a pătimit pentru noi toți. A suferit pentru iertarea tuturor păcatelor

---

[780] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1583/sxsaintinfo.aspx și https://doxologia.ro/viata-sfant/taierea-imprejur-cea-dupa-trup-domnului.

[781] *Cf. Friberg Greek Lexicon*, 14.075, apud BW 10.

noastre și pentru îndumnezeirea noastră. Căci Botezul Bisericii înseamnă, deopotrivă, iertarea tuturor păcatelor noastre, dar și începutul îndumnezeirii noastre. Pentru că, la Botez, noi primim slava lui Dumnezeu, prin care suntem curățiți de tot păcatul, dar și prin care începem să trăim dumnezeiește, ascultând de Dumnezeu.

Căci prin scoaterea noastră din robia demonilor, El, Iisus Hristos, Domnul nostru, e Răscumpărătorul nostru, Eliberatorul nostru din robie. Patimile și moartea Lui pe Cruce pentru noi au fost prețul scoaterii noastre din Iad [Rom. 5, 10], pentru că El ne-a asumat pe toți în umanitatea Lui. Dar, în același timp, prin toată suferința Lui preaiubitoare pentru noi, prin care El Și-a îndumnezeit umanitatea Sa, Domnul ne dăruie în mod continuu iertarea păcatelor noastre în Taina Mărturisirii și întărire în viața de sfințenie, pentru ca și noi să ne îndumnezeim întru El. Ajutați de El și de Tatăl și de Duhul Sfânt în fiecare clipă a vieții noastre.

Căci „păcatele noastre El [le-]a înălțat [τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν Αὐτὸς ἀνήνεγκεν], în trupul Său [ἐν τῷ σώματι Αὐτοῦ], pe lemn [ἐπὶ τὸ ξύλον]", pe lemnul Crucii, „ca [ἵνα] [noi], murind [cu] păcatele [ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι] [noastre], să trăim [cu] dreptatea [τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν]" Lui [I Petr. 2, 24, BYZ]. Ca noi, cei care murim adesea prin păcatele noastre, să înviem din morți prin Spovedanie și să trăim prin dreptatea lui Dumnezeu, cea care ne face vii pe noi.

Pentru că Sfântul Pavlos, atunci când spune: „dacă dreptatea [noastră este] prin lege [εἰ διὰ νόμου δικαιοσύνη], atunci Hristos a murit în zadar [ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν]", adică degeaba [Gal. 2, 21, BYZ], ne arată că starea noastră de dreptate este o

consecință a morții Domnului pentru noi. Căci noi, prin Botez, prin Mirungere și prin Euharistie, primite împreună la încreștinarea noastră, ne-am spălat de păcate, ne-am sfințit prin slava Lui, ne-am îndreptat întru slava Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh [I Cor. 6, 11, BYZ] și ne-am făcut duhovnicești, fiii Lui prin har. Căci starea noastră de îndreptare sau de dreptate constă în restaurarea noastră duhovnicească interioară, în umplerea noastră de slava Lui.

De aceea, noi ne numim *hristiani* [χριστιανοί[782], românizat ca *creștini*] de la Hristos [Χριστός], al Cărui nume înseamnă *Cel uns*[783]. Pentru că și noi am fost unși sau mirunși cu Sfântul și Marele Mir al Bisericii, atunci când am fost botezați. Și mirungerea noastră este „pecetea darului Duhului Sfânt [σφραγὶς δωρεᾶς Πνεύματος Ἁγίου]"[784], e umplere de slava Lui.

Așa că Iisus, Domnul care ne mântuie pe noi, e și Hristos pentru noi, adică Cel care ne unge cu ungere dumnezeiască. Pentru că Hristos, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, ne mântuie pe noi și ne umplu cu slava Lor. Căci Dumnezeu „ne-a chemat pe noi prin slavă și virtute [τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς]" [II Petr. 1, 3, BYZ], ne-a chemat la El și ne-a făcut ai Lui prin slava Lui și prin toată viața virtuoasă, de sfințenie, ca, prin acestea, să ne facem „părtași firii celei dumnezeiești [θείας κοινωνοὶ φύσεως]" [II Petr. 1, 4, BYZ].

– Însă cum ne facem noi, creștinii Lui, părtași firii Sale celei dumnezeiești?

– Prin aceea că ne împărtășim de slava Lui cea dumnezeiască, care izvorăște veșnic din firea sau

---

[782] *Cf. Friberg Greek Lexicon*, 28.774, apud BW 10.
[783] *Cf. Friberg Greek Lexicon*, 28.780, apud BW 10.
[784] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Euch/Baptism.html.

ființa Dumnezeului nostru treimic. Ne facem părtași slavei Lui celei dumnezeiești prin Botez, pentru că acesta este înfierea [υἱοθεσίαν] [Efes. 1, 5, BYZ] noastră cea duhovnicească. Și, ca fii ai Lui, ca fii duhovnicești ai lui Dumnezeu, trăim în Biserica slavei Sale starea noastră de dreptate, de îndreptare duhovnicească, sau starea noastră de fii ai lui Dumnezeu.

Însă prețul pentru înfierea noastră a fost inexprimabil de dureros. Consecința Patimilor Domnului, consecința tuturor suferințele Lui trăite pentru noi în viața Sa pământească, e că în Botezul nostru trăim nașterea noastră din Dumnezeu [In. 1, 13, BYZ]. O naștere nedureroasă și plină de veselie dumnezeiască. Căci El a băut tot potirul suferințelor în locul nostru, pentru ca să ne dea, în dar, toată bucuria mântuirii noastre.

Pentru că, ne spune Sfântul Pavlos, „cu harul sunteți mântuiți [τῇ χάριτί ἐστε σεσῳσμένοι], prin credință [διὰ τῆς πίστεως], și acesta nu [este] de la voi [καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν], [ci] al lui Dumnezeu [este] darul [Θεοῦ τὸ δῶρον]" [Efes. 2, 8, BYZ]. Prin harul sau slava lui Dumnezeu am fost mântuiți, pentru că am crezut în Dumnezeu. Și harul sau slava Lui nu este de la noi, nu e omenească, ci e darul Lui continuu în viața noastră.

Însă mântuirea Lui, primită în dar de la El, de la Dumnezeul mântuirii noastre, e tocmai slava Lui. E prezența Lui în noi prin slava Sa cea dumnezeiască, cea veșnică și necreată. Iar noi, hristianii, trebuie să nu stingem Duhul lui Dumnezeu din noi înșine [I Tes. 5, 19, BYZ].

– Dar ce înseamnă să nu stingem focul Duhului din noi înșine?

– Înseamnă să nu pierdem, prin păcatele și patimile noastre, simțirea slavei lui Dumnezeu din

noi înșine! Căci slava Lui e focul dumnezeiesc pe care Domnul a venit să îl arunce întru pământul inimii noastre [Lc. 12, 49, BYZ], pentru ca să ne aprindă și sufletul și trupul și să ne sfințească în mod deplin.

Însă, simțirea slavei Lui în noi e tulburată de orice gând și simțire păcătoasă, de orice păcat și nedreptate pe care le facem. Tocmai de aceea, un creștin atent la mântuirea lui, pune imediat pe foaia de Spovedanie orice păcat prin care a întristat slava lui Dumnezeu din el. Pentru că el simte și știe că prin acelea el a păcătuit lui Dumnezeu. Și continua spovedire a păcatelor, continua împărtășire cu El, continua împlinire a poruncilor Lui înseamnă trăirea continuă a stării de dreptate înaintea lui Dumnezeu. Căci El ne-a îndreptat prin coborârea slavei Lui în noi, și noi trăim întru dreptate, pace și sfințenie, dacă trăim întru slava Lui, împlinind voia lui Dumnezeu.

De aceea, noi suntem păcătoși, noi păcătuim continuu în fața Lui. Dar, asumându-ne păcatele noastre și pocăindu-ne pentru ele, spovedindu-le în fața lui Dumnezeu și a Duhovnicului nostru, noi primim iertarea lor de la Dumnezeu și ne întărim în simțirea slavei Lui, adică ne întărim în starea noastră de dreptate înaintea Lui. Și, de aceea, nu ne place păcatul, nu îl iubim, ci de el ne lepădăm continuu, pentru că vrem ca El să locuiască mereu în noi prin slava Lui.

Așadar, iubiții mei, la 8 zile de la nașterea Sa, Domnul S-a tăiat împrejur pentru noi, a început suferința Lui pentru noi, pentru ca să ne învețe că păcatul se dezrădăcinează din noi numai prin suferință, prin asceză, prin nevoință continuă! Cele care au intrat în noi prin dulceața amară a păcatului, prin consimțirea noastră cu păcatele, adică patimile sau

viciile noastre, se scot numai prin durerea cea mântuitoare a ascezei.

Am păcătuit întru conștiență? Atunci tot cu întreaga minte trebuie să ne luptăm cu patimile din noi și să le învingem prin harul lui Dumnezeu. Ajutați de El. Căci nu ne putem vindeca de patimi fără slava lui Dumnezeu și fără multă osteneală. Asceza noastră e pentru ca slava lui Dumnezeu să lucreze în noi. Și când ne rugăm, când postim, când citim, când Îi slujim Lui, atunci slava lui Dumnezeu lucrează în noi și ne întărește pe noi spre toată fapta cea frumoasă a sfințeniei.

Pentru că nu știm ce va fi puțin mai încolo, ce va fi mâine, unde vom fi și ce vom face. Fiecare an este o surpriză desăvârșită din partea lui Dumnezeu, pentru că nimeni nu poate vedea, în toată profunzimea lor, schimbările totale de la nivelul întregii lumi și de la nivelul fiecărui om în parte. Pentru că în fiecare an oamenii descoperă noi adâncuri de înțelegere, înțeleg noi și noi lucruri, care îi înalță sau îi coboară, în măsura în care se raportează sau nu la Dumnezeu.

Căci cine se raportează la Dumnezeu, înțelege noutatea de gând, de simțire și de acțiune ca dar de la Dumnezeu, pe când, cei care cred că noul din viața lor se datorează lor, nu văd nicio perspectivă veșnică a vieții lor. Și de aceea, excesul de bucurie telurică este un exces fără viitor, pentru că el se consumă doar în prezent. Nu vede mai departe față de clipa momentului. Însă noi, creștinii, suntem responsabili față de darurile lui Dumnezeu, pentru că știm că ele au venit în viața noastră tocmai pentru ca să ne pregătească pentru veșnicie.

Darurile lui Dumnezeu au veșnicie, nu doar istorie!

Oamenii nu sunt creați pentru moarte, ci pentru viața veșnică cu Dumnezeu!

Tocmai de aceea, noi nu ne putem împăca cu moartea. Nu putem să ne bucurăm de ea. Nu putem să ne găsim împlinirea în moarte. Pentru că împlinirea noastră e în Dumnezeu, în slava Lui și a fi cu El înseamnă a fi veșnic vii.

Ce trebuie să facem în 2019? Să fim vii întru slava Lui!

Ce trebuie să facem în 2019? Să trăim ca mădulare vii ale lui Hristos Dumnezeu, conștienți de responsabilitatea noastră față de mântuirea întregii lumi!

Trebuie să ne rugăm lui Dumnezeu pentru întreaga umanitate! Trebuie să împlinim voia lui Dumnezeu cu toată ființa noastră! Ca pe fiecare zi să creștem întru cunoașterea lui Dumnezeu, în curăție și în sfințenie, lăudând pe Dumnezeul nostru treimic, pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh Dumnezeu, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Predică la Botezul Domnului [2019]

Iubiții mei[785],

Botezul Bisericii e Botezul Dumnezeului nostru treimic! Pentru că e Botezul care se face „întru numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh [εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρός καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος]”[786]. Care se face în numele Lui și cu puterea Sa cea dumnezeiască și în care noi suntem umpluți de slava Lui cea veșnică.

– Și de ce ne botezăm noi în numele Treimii?

– Pentru că la Botezul Domnului în râul Iordanis [Ἰορδάνης], Dumnezeul nostru S-a revelat în mod deschis, în mod explicit ca Tată, Fiu și Duh Sfânt, ca Dumnezeu treimic. Pentru că Fiul era în apa râului, pentru ca să Se boteze pentru noi, pentru iertarea păcatelor noastre. Și când S-a botezat, atunci „I s-au deschis Lui cerurile [ἀνεῴχθησαν Αὐτῷ οἱ οὐρανοι] și a văzut pe Duhul lui Dumnezeu coborând ca o porumbiță [καὶ εἶδεν τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν] și venind în[tru] El [καὶ ἐρχόμενον ἐπ᾽ Αὐτόν]” [Mt. 3, 16, BYZ].

Căci Fiul era Dumnezeu, dar și Duhul era Dumnezeu. Și cerurile I s-au deschis Fiului lui Dumnezeu întrupat, pentru că I s-au deschis umanității Sale, care s-a botezat pentru noi. Pentru că Botezul ne deschide nouă, datorită asumării noastre în Hristos, ușile cerului, ale Împărăției Sale. Dar, după dumnezeirea Lui, Fiul era, este și va fi întotdeauna

---

[785] Începută la 6. 25, în zi de luni, pe 31 decembrie 2018. Cer înnorat, 4 grade.

[786] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Euch/Baptism.html.

dimpreună cu Duhul Sfânt și cu Tatăl, fără mutare sau umbră de schimbare.

Hristos L-a văzut pe Duhul venind în El ca o porumbiță, adică L-a văzut cu totul curat și fără de prihană. L-a văzut ca o porumbiță, în chipul unei porumbițe, după cum Sfinții Apostoli L-au văzut pe Duhul sub chipul a „limbi ca de foc [γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός]” [F. Ap. 2, 3, BYZ]. Însă Duhul Sfânt nu e nici porumbiță și nici foc după ființa Lui, pentru că e Dumnezeu și nu creatură, iar ființa Lui e mai presus de orice cunoaștere umană și îngerească. Pentru că nicio creatură nu cunoaște ființa lui Dumnezeu, ci toți cei raționali și plini de evlavia Lui se împărtășesc doar de slava Lui, pe măsura lor, a sfințeniei lor.

Și Hristos, ca om, L-a văzut pe Duhul venind în El, în umanitatea Lui, pentru că veșnic Îl vede pe Duhul în persoana Lui. Căci Duhul Sfânt, Care purcede din Tatăl din veci, Se odihnește din veci în Fiul, în persoana Fiului. Pentru că persoanele Dumnezeului nostru treimic nu trăiesc separate Una de Alta, ci în comuniune interpersonală, fiind Una în Alta fără amestecare, pentru că au împreună aceeași ființă. Tocmai de aceea, când Domnul Îl vede pe Duhul ca venind în umanitatea Lui, Îl vede în același timp și ca rămânând în El. Pentru că și noi, la Botezul nostru și în toată viața noastră creștină, Îl putem vedea pe Dumnezeul treimic venind și rămânând în noi prin slava Lui. Pentru că Botezul e începutul vieții noastre cu Dumnezeul nostru treimic, e începutul sălășluirii Lui, prin slava Sa, în ființa noastră.

Și e foarte important să precizăm faptul că Dumnezeu e în noi...prin slava Sa. Numai prin slava Sa cea dumnezeiască. Pentru că Dumnezeu nu Se sălășluiește în vreo făptură cu ființa Lui, ci numai

prin slava Lui. Pentru că nimeni nu poate cuprinde ființa lui Dumnezeu, care depășește toate cele create.

Dar la Botezul Domnului nu doar Fiul și Duhul ni Se revelează în mod explicit, ci și Tatăl. Care ne vorbește ca „un glas din ceruri [φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν]” [Mt. 3, 17, BYZ]. Ca un glas mai presus de orice creație a Sa. Și El ne spune: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit [Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός Μου ὁ ἀγαπητός], în[tru] Care am binevoit [ἐν Ὧ εὐδόκησα]” [Ibidem].

– Și ce înțelegem din mărturia Tatălui?

– Că Iisus Hristos este Fiul cel veșnic al Tatălui, Care S-a întrupat pentru noi și pentru mântuirea noastră. Că El e Dumnezeu și om și este iubit de Tatăl în mod desăvârșit și Tatăl binevoiește veșnic în Fiul.

Dar mărturia Tatălui pentru Fiul e și o mărturie a Lui pentru Duhul. Căci și față de Duhul Sfânt Tatăl dă aceeași mărturie. Căci și Duhul este Duhul Lui cel iubit, întru Care El binevoiește veșnic.

Pentru că Tatăl lucrează toate dimpreună cu Fiul și cu Duhul Său, pentru că toate persoanele Treimii au aceeași voință și lucrare dumnezeiască. Iar persoanele dumnezeiești ale Treimii Se iubesc între Ele în mod desăvârșit, conlocuiesc și Se întrepătrund reciproc la nivelul ființei Lor comune și Se revelează în mod reciproc oamenilor.

De aceea, Botezul nostru este Botezul Dumnezeului treimic. E Botezul prin care suntem incluși și noi în relația de iubire veșnică a persoanelor Dumnezeului nostru treimic. Pentru că Dumnezeu Își revarsă spre noi, în Biserica Sa, iubirea Lui interioară, intratrinitară, pentru ca să ne facă și pe noi comunionali cu Tatăl, cu Fiul și cu Duhul Sfânt, cu El, cu Dumnezeul nostru treimic.

Și când vorbim despre iubirea lui Dumnezeu, despre iubirea Lui față de noi, trebuie să avem întotdeauna conștiința că iubirea lui Dumnezeu este întreit-personală, pentru că este iubirea Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh față de noi.

...În Slujba Aghiasmei Mari, pe care o vom sluji imediat, afară, ni se spune cum au reacționat apele la vederea Domnului: „Văzutu-Te-au apele [Εἴδοσάν Σε ὕδατα,], Dumnezeu[le] [ὁ Θεός], văzutu-Te-au apele și s-au înspăimântat [εἴδοσάν σε ὕδατα καὶ ἐφοβήθησαν]. Iordanisul s-a întors întru cele de apoi [Ὁ Ἰορδάνης ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω], văzând focul Dumnezeirii [θεασάμενος τὸ πῦρ τῆς Θεότητος] coborându-se trupește [σωματικῶς κατερχόμενον] și intrând în el [καὶ εἰσερχόμενον ἐπ᾿ αὐτόν]”[787]. Pentru că apele și întreaga făptură au simțit și simt cine este Iisus Hristos: Fiul lui Dumnezeu întrupat. Că El, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, este Dumnezeul nostru.

Însă apele nu doar simt prezența lui Dumnezeu, ci totodată se lasă umplute de slava Lui! Apele, sfințite de Slujitorii Bisericii, devin dumnezeiești, nestricate. Pentru că se umplu de slava cea necreată, de slava veșnică a lui Dumnezeu, cea prin care noi ne curățim, ne luminăm și ne sfințim pururea.

De aceea, apa pe care Dumnezeu ne-o va sfinți astăzi, prin mâinile noastre, ale nevrednicilor, are „harul răscumpărării” [τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρώσεως] și „binecuvântarea Iordanisului [τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰορδάνου]”[788]. Ea este „izvor de nestricăciune [ἀφ-

---

[787] *Cf.* http://www.christopherklitou.com/the_great_blessing_of_waters_greek.htm.

[788] Ibidem.

θαρσίας πηγήν], dar de sfințenie [ἁγιασμοῦ δῶρον], dezlegare de păcate [ἁμαρτημάτων λυτήριον], vindecare de boli [νοσημάτων ἀλεξιτήριον], demonilor pieire [δαίμοσιν ὀλέθριον], neapropiere a puterilor celor potrivnice [ταῖς ἐναντίαις δυνάμεσιν ἀπρόσιτον], plină de tărie îngerească [ἀγγελικῆς ἰσχύος πεπληρωμένον]”[789].

Și pe ea trebuie să o bem cu evlavie și cu bucurie sfântă, lăudând pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh Dumnezeu, pe Dumnezeul nostru treimic, a Căruia este slava, cinstea și închinarea în vecii vecilor. Amin!

---

[789] Ibidem.

Predică la Duminica posterioară Botezului Domnului [2019]

Iubiții mei[790],

am reactualizat Botezul Domnului și am băut apa cea sfântă a Lui, care a fost „sfințire [τὸν ἁγιασμόν], binecuvântare [τὴν εὐλογίαν], curățire [τὴν κάθαρσιν] [și] sănătate [τὴν ὑγείαν]”[791] pentru noi toți. Căci apa Domnului, cea purtătoare de har, ne sfințește dacă o bem cu credință, ne umple de binecuvântarea Lui, ne curățește sufletește și trupește și ne umple de sănătate sufletească și trupească.

Și vă mărturisesc faptul că de fiecare dată când mă împărtășesc cu Domnul sau când beau apa Lui cea sfântă, eu mă umplu de bucurie și de sfințenie și de curăție, pentru că Îl las pe El să vină și să locuiască în mine cu totul și să mă facă cu totul al Lui. Nu mă opun nicidecum venirii Lui la mine și de aceea, tot ceea ce El face în mine, face după marea Sa iubire de oameni.

Căci asta vrea de fapt Dumnezeu: ca noi să ne lăsăm curățiți, luminați, sfințiți, transfigurați de către El. Domnul nu vrea ca noi doar să auzim cuvintele Sale, ci vrea ca ele să devină una cu noi, ca ele să devină propria noastră viață, propriul nostru mod de-a fi. Pentru că cuvintele Sale, cele pline de viață și de sfințenie, odată crezute și împlinite, ne fac duhov-

---

[790] Începută la 8. 40, în zi de miercuri, pe 9 ianuarie 2019. Cer înnorat, - 4 grade.

[791] *Cf.* http://www.christopherklitou.com/the_great_blessing_of_waters_greek.htm.

nicești, ne fac ai Lui, ne umplu de iubirea lui Dumnezeu.

Însă noi trebuie să ne plecăm cu totul lui Dumnezeu! Pentru ca El să lucreze în noi, trebuie să ne supunem cu totul Lui. Căci El ne umple de sfințenia Lui pe măsura dăruirii noastre față de El.

De aceea, când noi ne numim *robii lui Dumnezeu*, mărturisim că suntem cu totul acaparați de iubirea Lui față de noi. Pentru că iubirea Lui față de noi ne-a robit și ne robește mereu sufletele și trupurile noastre și această iubire sfântă și preacurată a Lui față de noi, sălășluindu-se în noi, ne umple în mod continuu de libertate duhovnicească.

Căci, pe când noi ne credeam „liberi" și păcătuiam fără mustrări de conștiință, în fapt eram oameni lumești și pătimași, fiindcă „sub stihiile lumii eram robiți [ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἦμεν δεδουλωμένοι]" [Gal. 4, 3, BYZ]. Dar acum, când suntem robiți de iubirea lui Dumnezeu care coboară în noi, așa după cum coboară slava Lui în apă și o sfințește, robia Lui e cea mai mare libertate a noastră. Pentru că poruncile Lui ne feresc de rele, de cele care ne omoară pe noi interior, dar ne umplu și de sănătate și de libertate sfântă. Pentru că trăim, întru slava Lui, adevărata noastră libertate, libertatea în bine, libertatea în curăție și sfințenie, libertatea de fiii duhovnicești ai lui Dumnezeu.

De aceea, cu iubirea Lui în noi, „jugul Meu [e] bun [ζυγός Μου χρηστός] și povara Mea este ușoară [καὶ τὸ φορτίον Μου ἐλαφρόν ἐστιν]" [Mt. 11, 30, BYZ]. Și când spune *jug*, se referă la jugul boilor, la boii care trag la jug. Și când spune *povară*, El se referă la ceea ce duci în spate, la o greutate pe care o cari cu spinarea. Căci poruncile Lui sau viața creștină sunt ca un jug și ca o povară. Viața duhovnicească e

grea. Dar greutatea ei ți se pare mare, colosală, numai când nu ai în tine iubirea lui Dumnezeu. Dar când slava Lui este în noi, când Dumnezeu este în noi prin slava Lui, când El ne umple de iubirea Sa, atunci jugul Lui e bun, pentru că ne domesticește patimile, iar povara Lui e ușoară, pentru că ne ușurează de păcate.

Și chiar dacă cineva nu are experiențe duhovnicești, dacă nu a cunoscut viața cu Dumnezeu, dacă el s-a îndrăgostit vreodată de cineva, poate înțelege ce înseamnă ca cele grele să se facă deodată ușoare. Ca astfel să le simtă în inima lui de om îndrăgostit. Pentru că, pentru persoana iubită, plecăm pe frig și pe ploaie spre ea, îi scriem ore întregi, vorbim cu ea la telefon, facem sesiuni video nesfârșite pentru ca să o vedem și să o sorbim din priviri. Și nimic nu ni se pare greu, pentru că facem totul din iubire.

Cu atât mai mult din iubire pentru Dumnezeu, din iubire pentru Cel mai dorit dintre toți, toate lucrurile pe care le facem sunt ușoare și frumoase, pentru că toate ne împlinesc. Nimic nu e greu dimpreună cu El! Nimic nu e lipsit de importanță când vine vorba despre ascultarea Lui! Și de aceea, oamenii care sunt plini de slava Lui nu contenesc să lucreze, să muncească pentru El, căci orice lucru pe care îl fac pentru El este un lucru împlinitor pentru ei. E un lucru care ne eliberează și mai mult interior, care ne umple de o și mare iubire a Lui, de o și mai mare siguranță și pace, de o și mai mare delicatețe sfântă. Căci toate cele făcute pentru Dumnezeu sunt plătite imediat de El cu multă sporire sfântă.

De aceea, sporirea în bine, în curăție și în sfințenie, în cunoaștere și în delicatețe e o consecință a urmării lui Dumnezeu. Și urmarea Lui înseamnă a asculta tot ceea ce ne spune El. Căci Dumnezeu ne

vorbește prin cărțile Bisericii, prin Sfinții Lui, prin diverși oameni credincioși sau nu, dar și în mod direct, în diverse contexte și în multe feluri. Vorbirea Lui e tainică și vie, e plină de credință și de încredințare. Căci El dorește ca noi să ne schimbăm mereu, să trăim binele în formele lui diverse și mântuitoare, adică în multele virtuți creștine, pentru ca prin toate să creștem și să ne desăvârșim într-un mod dumnezeiesc.

Fiindcă iubirea Lui față de noi nu naște doar îndrăgostire iremediabilă de Dumnezeu, ci și pășire, împreună cu El, spre o tot mai profundă trăire a iubirii Lui. El vine în noi ca să ne învețe să trăim ca oameni iubitori, ca oameni plini de iubirea de Dumnezeu și de oameni și de întreaga creație a Lui. Și când ne asumăm viața în iubire sfântă, atunci ne asumăm viața cu Dumnezeu, viața care e mereu o creștere în sfințenie și în curăție.

...Ultimul verset al Evangheliei de azi [Mt. 4, 12-17] a fost acesta: „Pocăiți-vă [Μετανοεῖτε]! Căci s-a apropiat Împărăția cerurilor [ἤγγικεν γὰρ ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν]” [Mt. 4, 17, BYZ]. S-a apropiat de voi Împărăția lui Dumnezeu, pentru că Eu sunt Împărăția, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt!

Dar ca să simți Împărăția Lui în tine, adică slava Lui, trebuie să începi cu începutul: cu pocăința. Și a te pocăi înseamnă a renunța la tot gândul, la toată fapta, la toată simțirea păcătoasă pe care le-ai trăit și a le plânge pe acestea. A te pocăi înseamnă a te recunoaște păcătos înaintea Lui, mult greșit înaintea lui Dumnezeu, și a dori să îți schimbi radical viața. Să o rupi cu păcatul, pentru a trăi cu Dumnezeu și a-I sluji Lui.

Iar cum noi păcătuim zilnic, pocăința este o lucrare de fiecare clipă. E lucrarea fundamentală a

creștinului, prin care cere mila lui Dumnezeu în viața lui.

Iar tot cultul Bisericii strigă: *Doamne, miluiește* [Κύριε, ἐλέησον][792]! Căci de la El vine mila, îndurarea, izbăvirea, iertarea noastră.

Inima isihastă strigă: *Doamne Iisuse Hristoase* [Κύριε Ιησού Χριστέ], *Fiule al lui Dumnezeu* [Υιέ Θεού], *miluiește-mă pe mine* [ελέησόν με], *păcătosul* [τον αμαρτωλόν][793]! Căci liniștirea noastră cu totul nu vine de la retragerea noastră din lume, ci de la slava Lui care ne unifică interior și ne umple de pacea Lui.

De aceea, iubiții mei, Biserica ne subliniază la început de an pocăința, pentru că ea e începutul vieții cu Dumnezeu. Ea e cea prin care noi trăim mereu cu Dumnezeu. Dar ne pocăim tocmai pentru ca să fim vrednici de El, pentru ca să fim vrednici de mila Lui. Căci mila Lui e Împărăția Lui. Și pocăința noastră e semnul că noi conștientizăm continuu ieșirile noastre din comuniunea cu Dumnezeu, dar ea este și o continuă reintrare în legătura cu El.

Din acest motiv, întorcându-ne întotdeauna la mila lui Dumnezeu, să o cerem de la El cu toată credința! Căci niciun păcat nu întrece iubirea Lui față de noi și iertarea Sa cea prea mare. Și, simțind iertarea Lui în noi, să nu încetăm să facem voia Lui, căci ea este viața noastră cea veșnică! Amin.

---

[792] *Cf.* http://www.christopherklitou.com/mattins_hieratikon_greek_english_phonetic_transliteration.htm.

[793] *Cf.* https://www.monastiriaka.gr/kyrie-iisou-xriste-yie-theou-eleison-me-ton-amartolon-n-92301.html.

Predică la Duminica a XXIX-a după Cincizecime [2019]

Iubiții mei[794],

când adoarme un Preot sau un Episcop o întreagă lume intră în taina lui Dumnezeu. O întreagă lume de relații interioare. Pentru că fiecare dintre ei are relații de paternitate duhovnicească cu foarte mulți oameni, pe care i-a spovedit și sfătuit de-a lungul timpului. Pentru care s-a rugat, cărora le-a aflat viața și a participat activ la ea. Și, dacă ei merg la Domnul, nimeni nu mai poate vorbi în locul lor despre mulți, foarte mulți oameni pe care i-au cunoscut și pentru care s-au rugat.

De aceea, când Preotul sau Episcopul trece de la cele văzute la cele nevăzute ale lui Dumnezeu, el e pus în coșciug în veșmintele sale liturgice, cu Sfânta Evanghelie pe piept și i se acoperă fața cu un acoperământ liturgic. Pentru că el e îngropat ca Slujitor al lui Dumnezeu, ca Slujitor al Bisericii Sale, ca cel care a propovăduit oamenilor Evanghelia mântuirii și a cărui viață a fost și este ascunsă în Dumnezeu.

Pentru că semnificația duhovnicească a ascunderii feței Preotului sau a Episcopului sub un acoperământ liturgic e tocmai aceasta: de acum, din clipa adormirii sale, viața lui este ascunsă cu totul în Dumnezeu, pentru că el Îi aparține lui Dumnezeu. Căci în toată viața lui închinată lui Dumnezeu, el mai avea afară din reverendă doar capul, palmele și tălpile. Iar palmele, acum, țin în mână Evanghelia,

---

[794] Începută la ora 8.00, în zi de marți, pe 15 ianuarie 2019. Afară ninge, fiind un grad.

tălpile s-au oprit din alergarea și osteneala lor pe pământ, pe când fața i se acoperă cu totul, pentru că de acum nu mai vede lumea creată, ci Împărăția lui Dumnezeu, unde el merge. Căci acum a murit cu totul pentru lume, pentru ca să trăiască numai pentru Dumnezeu.

Reverenda preoțească și rasa monahală, iubiții mei, sunt icoana drumului interior al mântuirii noastre. Ele ne vorbesc despre moartea noastră pentru lume, pentru ca să înviem duhovnicește și să trăim numai cu Dumnezeu.

Negrul liturgic în care ne îmbrăcăm reprezintă întreaga asceză a curățirii noastre de patimi, pentru ca să primim luminările și descoperirile Lui cele dumnezeiești și să înaintăm, în mod continuu, în sfințenie. Pentru că reverenda ne învață că nu putem fi creștini, dacă rămânem oameni lumești. Ci trebuie să murim pentru lume, ca să înviem duhovnicește și să trăim duhovnicește, să trăim în slava lui Dumnezeu, curățindu-ne continuu de patimile noastre. Iar propovăduirea Bisericii se poate face doar de astfel de oameni: de cei care trăiesc duhovnicește și le explică în mod duhovnicesc oamenilor tainele mântuirii noastre.

Însă când adormim întru Domnul, după anii slujirii noastre preoțești, și ni se acoperă fața, atunci se spune tuturor că viața noastră este cu totul „ascunsă…în Dumnezeu [κέκρυπται…ἐν τῷ Θεῷ]” [Colos. 3, 3, BYZ], pentru că mergem la Cel căruia I-am slujit în întreaga noastră viață.

Căci, în viața noastră pe pământ, doar Dumnezeu știe în mod deplin slujirea noastră bisericească. Oamenii de lângă noi sau care ne-au cunoscut în diverse împrejurări pot să își facă o părere mai apropiată sau mai depărtată de adevăr despre

propria noastră viață interioară. Însă Dumnezeu știe cu adevărat cine suntem noi, cei care Îi slujim Lui. El știe viața, ispitele, sensibilitățile, greutățile, durerile, emoțiile, rugăciunile noastre, bucuriile și veseliile noastre tainice, dumnezeiești. Atâta timp cât El e în noi prin slava Lui, Dumnezeu ne cunoaște slujirea preoțească din interiorul nostru, din tot ceea ce noi facem, simțim și spunem cu adevărat și de aceea viața noastră e tainică, e ascunsă în slava lui Dumnezeu, pentru că e trăită în intimitate cu Dumnezeu.

Iar această preasfântă, cutremurătoare și prea plină de veselie intimitate cu Dumnezeu este cea care ne face să ne apropiem atât de mult de El, în toate zilele vieții noastre, slujindu-I Lui. Intimitate care a început în clipa hirotoniei noastre întru Preoție și prin care Dumnezeu ne-a deschis și ne deschide continuu calea spre Sine și spre slujirea Lui și ne întărește și ne dă cuvintele propovăduirii Sale.

Căci adesea simt întăririle lui Dumnezeu într-un mod copleșitor. Simt și văd cum El mă ajută în mod tainic să pot sluji, să pot propovădui, să pot vorbi cu oamenii, deși știu că sunt obosit foarte mult și uneori sleit de puteri. Când postești, când te rogi, când citești și traduci mult nu poți fi ca scos din cutie, ci obosit profund. De aceea, întăririle lui Dumnezeu în asemenea stări sunt minuni continue, pentru că, în mod real, neajutat de El, nu ai cum să faci față în mod curent, zi de zi.

Așa că Diaconul, Preotul și Episcopul simt în mod continuu în slujirea lor prezența lui Dumnezeu în ei și cu ei prin slava Lui. Dacă nu aș mai simți slava Lui în viața și slujirea mea, nu aș mai avea nicio relație reală cu El. Căci relația reală cu Dumnezeu o avem cu toții în și prin slava Lui, prin care El ne mântuie pe noi în mod continuu.

De aceea, iubiții mei, îi înțeleg nespus de bine pe cei care vorbesc despre un Dumnezeu „inexistent”, despre un Dumnezeu „mort”, despre un Dumnezeu „care nu le răspunde la rugăciuni”! Pentru că slava lui Dumnezeu în oameni e ca energia electrică în telefon: știi că e în tine, o simți, te curățește, te luminează și te întărește duhovnicește, te sfințește continuu, e modul tainic în care tu trăiești și vorbești cu Dumnezeu, e certitudinea că tu ești om credincios și slujitor al lui Dumnezeu. Dacă nu mai simți slava lui Dumnezeu în tine e semn că ai păcătuit greu și nu te-ai pocăit pentru păcatul tău. Iar dacă nu o mai simți, atunci ești singur și părăsit de Dumnezeu, pentru că ești în stare de beligeranță cu Dumnezeu. Te lupți cu El în mod păcătos și prin asta stai la distanță de El. Iar singurătatea sufletească nu poate vorbi decât despre „inexistența”, „absența” sau „indiferența” lui Dumnezeu față de ea.

Însă singurătatea noastră sufletească este o stare de păcătuire continuă, o stare de satanizare continuă. Pentru că un creștin, din clipa creștinării lui la Botez, nu mai trăiește cu demonii în el însuși, ci cu Dumnezeul treimic, Care S-a coborât în el prin slava Lui. Părăsirea lui Dumnezeu prin păcate mari și nepocăite înseamnă întoarcerea la conviețuirea cu demonii. Și această stare rea, nefastă, trăită mult timp ne face o lume pustiită de frumusețe duhovnicească, o lume desfigurată.

Tocmai de aceea, leproșii din Evanghelia de azi [Lc. 17, 12-19] sunt expresia oamenilor bolnavi în toate mădularele lor. Pentru că lepra, această boală infecțioasă gravă[795], poate înflori în mod nefast pe

---

[795] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Lepră și https://playtech.ro/stiri/lepra-leprosi-romania-spital-745.

orice centimetru de piele a trupului nostru. Și când Domnul i-a vindecat pe cei 10 leproși, El ne-a vorbit în mod tainic despre vindecarea tuturor simțurilor noastre trupești și sufletești, adică despre vindecarea desăvârșită a omului de boala păcatului.

Însă, deși toți „s-au curățit [ἐκαθαρίσθησαν]" [Lc. 17, 14, BYZ], deși pe toți ne-a asumat Domnul în umanitatea Sa și ne-a dat tuturor posibilitatea mântuirii noastre, suntem foarte puțini cei care Îi mulțumim Lui pentru toată iconomia mântuirii noastre. Unul din zece I-a mulțumit [Lc. 17, 15-16], pentru că tot la fel de puțini venim la Biserică ca să Îi mulțumim Lui pentru viața, sănătatea, familia, serviciul, casa și toate cele ale noastre și puțini viețuim creștinește, adică așa cum dorește El să trăiască oamenii.

Le primim pe toate de la El, dar le tratăm ca și când s-ar fi generat de unele singure. Ne bucurăm de toate, dar fără să mulțumim pentru ele. Pentru că ne bucurăm egoist, ne bucurăm cu inimă mică, fără conștiință.

Însă Dumnezeu îl binecuvintează pe cel care se recunoaște a fi robul Său. El îl umple de slava Lui pe cel care se dăruie cu totul Lui. Și de aceea, cel care Îi slujește lui Dumnezeu își află împlinirea în Dumnezeu, în viața cu El și nu mai suportă viața telurică, dezangajată religios.

Așadar, iubiții mei, credința adevărată, credința reală ne mântuie [Lc. 17, 19]! Credința plină de recunoștință și de pocăință, de rugăciune și de milostenie, de iertare și de smerenie! Căci toate virtuțile creștine sunt la un loc în inima celui care își trăiește creștinește viața lui. Pentru că credința noastră interioară se exprimă în mod entuziast, în mod convingător prin toată slujirea pe care o avem.

Ne arătăm credincioși când ne ținem cuvântul dat, când muncim cu atenție și cu onestitate, cerând prețul corect pentru munca noastră, când ne ajutăm familia și rudele și prietenii și pe tot omul, când suntem treji și repede alergători să Îi slujim lui Dumnezeu, când suntem dornici mereu să aflăm teologia Bisericii și când ne nevoim ca și alții să o cunoască. Suntem credincioși când trăim duhovnicește, dumnezeiește pe pământ. Suntem credincioși când ne pocăim continuu pentru toate păcatele noastre și când ne doare inima pentru neștiința și necredința și păcatele umanității.

Pentru că omul credinței e omul comuniunii. Omul credinței e omul care se recunoaște ca dependent cu totul de Dumnezeu. Căci unul din 10, adică omul credinței, s-a arătat conștient de binefacerile lui Dumnezeu în viața lui și a venit cu recunoștință la El [Lc. 17, 15]. Și recunoștința se arată „cu glas mare slăvind pe Dumnezeu [μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν]" [Lc. 17, 15, BYZ]. Recunoștința e doxologică, e revărsare de inimă, e mulțumire fierbinte, adevărată adusă lui Dumnezeu.

Și astfel de fapte făcând adevărata credință în Dumnezeu, tocmai de aceea ne mântuie. Pentru că credința nu e un ecuson, pe care ți-l pui în piept în mod festiv, ci e viața ta, cu tot ce înseamnă ea, aflată în slujire lui Dumnezeu. E tot ce simți, ce faci și ce vrei în relația ta cu Dumnezeu și cu aproapele tău.

De aceea, iubiții mei, să Îi mulțumim lui Dumnezeu pentru toate! Și pentru binefaceri și pentru mustrări, și pentru bucurii și pentru dureri, și pentru câștiguri și pentru pierderi, și pentru cei care se nasc și pentru cei care mor, și pentru ce avem și pentru ce nu avem, dar ne rugăm Lui.

Să ne mărturisim credința cu onestitate și cu responsabilitate! Să fim sinceri cu cei care Îl caută în mod sincer pe Dumnezeu, dar și cu cei care încă Îl batjocoresc, pentru că Dumnezeu așteaptă de la noi propovăduirea Lui.

Să nu îi smintim pe oameni prin nesimțirea și aroganța noastră! Dacă nu ne putem stăpâni patimile, măcar să le facem în ascuns, pentru ca să nu le știe toată lumea. Pentru că toți ochii ne văd și toate urechile ne aud. Iar Dumnezeu dorește ca noi să îi folosim pe oameni și nu să îi tulburăm și mai mult.

Să fim cinstiți cu noi înșine și cu toți oamenii! Complimentele de duzină nu ajută pe nimeni. Nici condoleanțele exprimate formal. Nici lucrurile făcute fără atenție și fără conștiință. Căci Dumnezeu acoperă păcatele noastre, dacă nici noi nu judecăm și nu ironizăm căderile altora.

Să ne ascundem cu toții viața în Dumnezeu, iubiții mei! Să le facem pe toate pentru Dumnezeu și cu El și nu pe considerente umane! Căci ceea ce facem cu El rămâne, rămâne pentru toți vecii. Amin!

Predică la Duminica a XXXI-a după Cincizecime [2019]

Iubiții mei[796],

prin telescoapele gigant ale lumii[797], oamenii de știință vor să vadă cosmosul în profunzimea lui, pe când prin microscoapele electronice, ce ajung să mărească imaginea și de două milioane de ori[798], oamenii de știință privesc în interiorul materiei. Și atât în spațiul cosmic, cât și în interiorul materiei, ambele create și susținute de Dumnezeu întru existență, oamenii descoperă o varietate debordantă de forme și de structuri raționale. Care nu au apărut la întâmplare, ci au fost create de către El.

Căci atunci când privești cerul, prin ochii tehnologici ai telescoapelor gigant, vezi o bogăție uluitoare de forme și de structuri cosmice[799]. Însă, aceeași bogăție a înțelepciunii dumnezeiești o vezi și la microscop[800]. „Că[ci] El a zis și s-au făcut [ὅτι Αὐτὸς εἶπεν καὶ ἐγενήθησαν], El a poruncit și s-au

---

[796] Începută la 9. 35, în zi de miercuri, pe 23 ianuarie 2019. Cer înnorat, 3 grade.

[797] Ca *Lamost*, în China (a se vedea:
http://www.lamost.org/public/?locale=en) și
Magellan, în Chile, în America de Sud (a se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Giant_Magellan_Telescope).

[798] A se vedea:
https://ro.wikipedia.org/wiki/Microscop_electronic.

[799] Imagini cosmice:
http://hubblesite.org/images/gallery.

[800] Imagini microscopice:
https://www.businessinsider.com/best-microscope-photography-nikon-small-world-2016-10#human-brain-cells-differentiated-from-embryonic-stem-cells-13.

zidit [Αὐτὸς ἐνετείλατο καὶ ἐκτίσθησαν]” [Ps. 32, 9, LXX] toate lucrurile câte există.

Însă, deși sunt grandioase vederile tehnologice ale materiei create de Dumnezeu și mulți cred, din neștiință, că acestea sunt „desăvârșirea” în materie de vedere, vederile cele duhovnicești ale sufletului uman sau vederile mistice, dumnezeiești, pe care Dumnezeu le dăruie celor ce își sfințesc viața împreună cu El, sunt abisale și întrec orice așteptare umană. Pentru că vederile dumnezeiești și îndumnezeitoare, vederile extatice, sunt desăvârșirea în materie de vedere umană și prin ele se îndumnezeiesc Sfinții lui Dumnezeu. Căci orice vedere dumnezeiască e o împărtășire de slava cea veșnică, necreată a lui Dumnezeu și este dăruită de Dumnezeu spre sporirea noastră în cunoaștere și în sfințenie.

De aceea, când vorbim despre vederea cea adevărată, ea nu este cea a ochilor fizici, ci e cea extatică, văzută de sufletul nostru în lumina lui Dumnezeu. Căci telescoapele și microscoapele văd în și prin materie, văd la distanță și în profunzimea materiei, dar nu văd sufletul nostru și ceea ce poate vedea sufletul nostru în comuniune cu Dumnezeu.

Tocmai de aceea, știința umană ne poate spune multe despre materie, despre raționalitatea și profunzimea ei dumnezeiască, confirmându-ne faptul că ea este creația lui Dumnezeu, dar nu ne poate spune nimic despre taina sufletului, despre viața lui duhovnicească. Pentru că despre trăirile mistice, dumnezeiești, ale sufletului uman putem învăța numai de la Sfinții lui Dumnezeu. În măsura în care aceștia, confesându-se cu smerenie, ne-au mărturisit despre trăirile lor cele sfinte.

De aceea, teologia mistică a Bisericii e cea mai mare știință a lumii. E singura știință care ne poate ajuta în mod ontologic, și nu doar informațional. Pentru că e știința pe care Dumnezeu a revelat-o Sfinților Lui și prin care ei s-au îndumnezeit.

Căci în Scriptură și în cărțile Sfinților și în Viețile lor e cuprinsă o experiență de viață dumnezeiască, iar noi trebuie să luăm aminte la fiecare fragment din mărturisirile acestea unice. Pentru că ele ne vorbesc despre experiența îndumnezeitoare a Sfinților lui Dumnezeu, care cu adevărat au văzut și au înțeles ceea ce niciun instrument uman, tehnologic, nu poate să vadă.

Și am făcut această separare netă între ceea ce se poate vedea cu ochii, în mod direct sau cu ajutorul tehnologiei umane și ceea ce se poate vedea numai duhovnicește, în mod extatic, pentru că știința umană, tehnologică, e limitată doar la cele materiale. Tehnologia nu poate să intre în sufletul uman, ci numai sufletul, luminat fiind de Dumnezeu, se cunoaște pe sine și le înțelege pe ale sale [I Cor. 2, 11, BYZ]. De aceea, „cel duhovnicesc cercetează toate [ὁ πνευματικὸς ἀνακρίνει πάντα]” duhovnicește, „dar el de către nimeni [nu este] cercetat [αὐτὸς δὲ ὑπ᾽ οὐδενὸς ἀνακρίνεται]” [I Cor. 2, 15, BYZ].

Căci omul duhovnicesc le înțelege pe toate împreună cu Dumnezeu. Și de aceea nu poate fi înțeles de către oamenii păcătoși, pentru că cele duhovnicești, cele trăite și înțelese în comuniunea cu Dumnezeu, se înțeleg numai prin luminarea și descoperirea lui Dumnezeu.

Acesta e și motivul pentru care Sfinții lui Dumnezeu nu sunt înțeleși și acceptați de către oamenii comuni: pentru că faptele și cuvintele lor au profunzime duhovnicească și nu sunt rodul patimilor

umane. Căci oamenii îi înțeleg mult mai ușor pe cei care au patimi ca și ei și îi îndrăgesc tocmai pentru că le seamănă. Dar când ajung în fața unui om care nu se manifestă ca ei și nici nu are în comun cu ei patimi grosiere, atunci sunt descumpăniți, pentru că nu înțeleg din ce motiv acela acționează într-un fel sau în altul și de ce spune una sau alta.

Căci oamenii care văd doar cu ochii și cu mintea în mod neclar pe semenii lor, îi înțeleg periferic sau mai deloc pe aceștia. Pe când oamenii duhovnicești, cei care îi văd prin slava lui Dumnezeu pe semenii lor, îi văd și îi înțeleg în profunzimea lor, mai mult decât pot înțelege aceștia. Tocmai de aceea îi pot și sfătui ce să facă cu viața lor, pentru că le văd sufletul în mod duhovnicesc. Pentru că marea problemă a noastră nu este orbirea fizică, ci nevederea duhovnicească.

Iar Evanghelia de azi [Lc. 18, 35-43] ne aduce în Ieriho [Ἰεριχώ] [Lc. 18, 35, BYZ], tocmai pentru ca să ne spună că vederea adevărată e vederea prin credință [Lc. 18, 42]. Ieriho e transliterarea cuvântului ebraic יְרִיחוֹ [Ieriho][801] și are trei posibile explicații semantice: *bună mireasmă*, *lună* sau *lărgime*[802]. Căci atunci când Hristos Domnul vine în tine și îți dă vedere duhovnicească, El te umple de buna mireasmă a slavei Sale. Iar dacă El, Soarele dreptății, te umple de slava Lui, atunci te luminează ca pe o lună a Sa. Și, întru El, trăim adevărata lărgime interioară, adevărata libertate, cea duhovnicească, cea de fii ai lui Dumnezeu, care nu se poate lua de la noi.

Rugăciunea orbului din Ieriho e prototipul rugăciunii isihaste. Pentru că el a strigat: „Iisuse [Ἰησοῦ], fiule al lui David [υἱὲ Δαυίδ], miluiește-mă

---

[801] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Jericho.

[802] *Fausset's Bible Dictionary*, 1939, în BW 10.

[ἐλέησόν με]!" [Lc. 18, 38, BYZ]. Iar rugăciunea lui Iisus sau isihastă, cea care ne liniștește interior, cu care ne rugăm și noi, este, cum spuneam și într-o predică recentă: „Doamne Iisuse Hristoase [Κύριε Ιησού Χριστέ], Fiule al lui Dumnezeu [Υιέ Θεού], miluiește-mă pe mine [ελέησόν με], păcătosul [τον αμαρτωλόν]!"[803].

Căci numai Dumnezeu poate să ne miluiască, să ne vindece, să ne curățească de orbirea noastră sufletească. Iar strigarea noastră continuă către El, arată iubirea noastră reală pentru El. Căci nu obosim să Îl numim și să Îl chemăm în viața noastră pe Domnul și Mântuitorul sufletelor și al trupurilor noastre.

Însă rugăciunea lui Iisus sau a inimii sau isihastă nu e doar o chemare a Domnului în noi, ci și o sălășluire a Lui în noi, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, prin slava Lor, o împreună locuire cu Dumnezeul treimic în noi înșine. După cum, rugăciunea plină de credință a orbului nu a însemnat doar o chemare a Lui, ci și primirea slavei Sale, prin care el a văzut și trupește. Pentru că credința vede duhovnicește și ea este începutul vindecării noastre interioare.

Domnul a confirmat credința lui, a orbului celui cerșetor! Căci i-a spus: „Credința ta te-a mântuit pe tine [ἡ πίστις σου σέσωκέν σε]" [Lc. 18, 42, BYZ]. Căci orbul a cerut să vadă [Lc. 18, 41], iar Domnul i-a spus că vederea adevărată, cea a sufletului, e numai prin credința în Dumnezeu. De aceea, când a fost vindecat trupește de către Domnul, acesta s-a arătat viu duhovnicește. Pentru că „numaidecât a văzut [αραχρῆμα ἀνέβλεψεν] și Îi urma Lui [καὶ ἠκολούθει

---

[803] *Cf.* https://www.teologiepentruazi.ro/2019/01/10/predica-la-duminica-posterioara-botezului-domnului-2019/.

Αὐτῷ], slăvind pe Dumnezeu [δοξάζων τὸν Θεόν]" [Lc. 18, 43, BYZ].

Însă nimeni nu Îl slăvește și nu Îl urmează pe Dumnezeu, dacă nu e înviat de El din morți! Pentru că mai înainte de toate trebuie să învii din morți, să redevii viu duhovnicește, pentru ca să poți să te bucuri de Dumnezeu.

În Deut. 34, 3, LXX, cetatea Ieriho a fost numită „cetatea finicilor [πόλιν φοινίκων]". Înțeleasă duhovnicește această sintagmă, ea ne vorbește despre Împărăția lui Dumnezeu, care este cetatea Sfinților. Căci toți cei care au stat ca finicii în fața tuturor furtunilor, adică în fața tuturor ispitelor și a prigoanelor, sunt moștenitorii cetății lui Dumnezeu.

Pentru că El ne vindecă de orbirea sufletească prin credință și ne face să fim văzători de Dumnezeu. Și cine Îl vede pe Dumnezeu, acela este cu El pururea, pentru că e moștenitorul Împărăției Sale.

– Pentru ce se duc creștinii azi la Ieriho[804]?

– Pentru ca să vadă muntele ispitirii Domnului[805], să vadă izvorul Sfântului Profet Eliseos[806], sicomorea Sfântului Ierarh Zacheos[807], locul unde a fost botezat Domnul[808], Mănăstirea Sfântului Ghera-

---

[804] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Jericho.

[805] Idem: https://en.wikipedia.org/wiki/Mount_of_Temptation

[806] Idem: https://www.youtube.com/watch?v=rfS1oPTXxTQ.

[807] Idem: https://www.johnsanidopoulos.com/2012/01/sycamore-tree-of-zacchaeus-in-jericho.html.

[808] Idem: http://basilica.ro/redeschiderea-locului-original-al-botezului-domnului/ și https://www.miriamturism.ro/iordania-adevaratul-loc-al-botezului-domnului/.

simos de la Iordanis[809], Mănăstirea Sfântului Gheorghios de la Hozeva [Χοζεβά][810] și alte vestigii istorice importante.

Iar dacă la Ieriho este muntele ispitirii, nu trebuie să uităm că fiecare dintre noi trebuie să fim „argint lămurit în foc [ἀργύριον πεπυρωμένον]" [Ps. 11, 7, LXX]. În focul multor ispite și încercări. Și trebuie să bem apă din izvorul harului și să ne încredințăm ca Sfântul Zacheos de mila lui Dumnezeu. Căci mila Lui ni se dăruie nouă în mijlocul ascezei, în mijlocul luptei cu patimile din noi înșine.

Așadar, iubiții mei, e bine să fim în Ieriho, în cetatea Sfinților, în Biserica Lui, pentru că numai aici primim vederea de sine! Iar vederea păcatelor proprii e una mântuitoare, pentru că din ea se naște pocăința pentru ele. Căci pocăința ne învie din morți mereu și ne face proprii rugăciunii înaintea Lui.

Și când ne rugăm lui Dumnezeu, să ne rugăm cu stăruința orbului celui credincios de la Ieriho! Cu stăruință și cu multă credință! Pentru că Domnul nu va trece niciodată cu vederea stăruința care se încrede în El, ci o va milui cu bunătatea Sa. Și cine vede duhovnicește, fiind plin de mila lui Dumnezeu, acela Îl vede cu iubire pe Dumnezeu și pe aproapele său.

Și vorbim astăzi despre vederea de sine și despre vederea aproapelui, cu câteva zile înainte de Întâmpinarea Domnului, pentru ca să subliniem cât de importantă este vederea duhovnicească în viața noastră. Pentru că, dacă nu ne vedem pe noi înșine cu adevărat, nu îl putem cunoaște nici pe aproapele

---

[809] Idem: https://en.wikipedia.org/wiki/Deir_Hajla.

[810] Idem: https://en.wikipedia.org/wiki/Monastery_of_St._George_of_Choziba și https://www.youtube.com/watch?v=xYdoRrocjSs.

nostru cu adevărat. Și cine nu își cunoaște semenii, nu Îl cunoaște nici pe Dumnezeu, Care ni Se arată prin toți oamenii și ne cheamă la comuniunea cu Sine și cu ei pentru veșnicie.

De aceea, zilnic trebuie să lucrăm la curățirea de sine! Zilnic trebuie să ne nevoim pentru curățirea noastră de patimi. Pentru că patimile noastre sunt cele care ne obturează vederea. Ele sunt zidul care ne desparte de Dumnezeu și de semenii noștri. Dar dacă străpungem acest zid în mod continuu, dacă lăsăm lumina Lui să pătrundă în noi, atunci în lumina Lui vom vedea lumina lui Dumnezeu [Ps. 35, 10, LXX] și vom vedea cu adevărat, luminați fiind de Dumnezeu, și pe aproapele nostru. Amin!

Predică la Sfinții Trei Ierarhi [30 ianuarie 2019]

Iubiții mei[811],

dacă veți privi diversele Sfinte Icoane ale acestui praznic[812], veți vedea că diferă modul în care cei trei Ierarhi au fost reprezentați. Pentru că există Sfinte Icoane în care reprezentarea are succesiunea Vasilios, Ioannis, Grigorios, dar și altele care au succesiunea Grigorios, Ioannis, Vasilios. Sfântul Ioannis Hrisostomos însă e întotdeauna la mijloc, deși el a adormit pe 14 septembrie 407[813], fiind ultimul dintre ei din punct de vedere cronologic.

Sfântul Vasilios cel Mare a adormit primul: la vârsta de 49 de ani, pe 1 ianuarie 379[814]. Sfântul Grigorios Teologul, adevăratul său prieten, l-a văzut în vedenie pe Sfântul Vasilios, la puțin timp de la adormirea sa. Într-o vedenie a somnului[815]. Sfântul Grigorios nu a participat la Înmormântarea Sfântului

[811] Începută la ora 16.00, în zi de duminică, soare, 27 ianuarie 2019. Afară sunt 6 grade.

[812] A se vedea:

https://www.google.com/search?q=
Οἱ+Ἅγιοι+Τρεῖς+Ἱεράρχες&tbm=isch&source=univ&client=firefox-
b&sa=X&ved=2ahUKEwjS8cPAkY7gAhVNsaQKHSMxBuQ
QsAR6BAgFEAE&biw=1088&bih=450.

[813] *Cf.*

https://el.wikipedia.org/wiki/Ιωάννης_ο_Χρυσόστομ
ος.

[814] *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Μέγας_Βασίλειος.

[815] *Viețile Sfinților*, vol. 1, alcătuite de Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș și de Dr. Gianina Maria-Cristina Picioruș, Teologie pentru azi, București, 2018, p. 239.

Vasilios. Însă, la doi ani după Înmormântarea Sfântului Vasilios, în 381, în timpul verii, Sfântul Grigorios Teologul merge în Chesaria Cappadociei și predică despre Sfântul Vasilios în mod magistral.

E vorba despre predica a 43-a, editată în PG 36, col. 493-606. Și în aceasta, Sfântul Grigorios îl numește pe Sfântul Vasilios, din prima frază a predicii, *Marele Vasilios* și mărturisește tuturor că el îl cinstește ca pe un Sfânt al lui Dumnezeu[816]. Și tot aici ne spune de ce nu a participat la Înmormântarea marelui său priten: căci, cu sfatul Sfântului Vasilios, el se lupta pe atunci[817] pentru „a apăra sfânta, curata, catolica, apostolica, ortodoxa și îndumnezeitoarea credință a Bisericii"[818].

Sfântul Grigorios Teologul a adormit pe 25 ianuarie 390[819]. Adică la 11 ani de la adormirea Sfântului Vasilios și cu 17 ani înainte de adormirea Sfântului Ioannis Hrisostomos. Cei doi prieteni au adormit în ianuarie și sunt pomeniți în zilele adormirii lor, pe când Sfântul Ioannis, pentru că a adormit pe 14 septembrie, de ziua înălțării Sfintei Cruci, ziua sa de pomenire a fost reașezată pe 13 noiembrie, ca să fie bucuria premergătoare Postului Nașterii Domnului.

Iar Sfântul Ioannis e reprezentat între cei doi prieteni, între Sfinții Vasilios și Grigorios, pentru ca să se exprime iconografic adevărul vedeniei avute de Sfântul Ioannis Mavropus [Ἰωάννης ὁ Μαυρόπους], Mitropolitul Evhaitelor [Μητροπολίτης Εὐχαΐτων]: că între cei 3 Ierarhi ai Bisericii nu există primul sau

---

[816] Idem, p. 353-354.
[817] Idem, p. 354.
[818] Ibidem.
[819] *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Γρηγόριος_Ναζιανζηνός

al doilea, ci, atunci când unul vine în ajutorul celor credincioși, și ceilalți doi merg împreună cu el[820].

Un răspuns sfânt și smeritor pentru cei care căutau și caută să înțeleagă tainele lui Dumnezeu fără ca să își sfințească viața lor. Pentru că în secolul al 11-lea, la Constantinopol, s-au format 3 tabere de credincioși, fiecare dintre ele susținând că Sfântul ei este „mai mare" decât ceilalți doi. De aceea, unii se numeau Ioanniți [Ἰωαννίτες], alții Vasiliți [Βασιλεῖτες], alții Grigoriți [Γρηγορίτες][821]. Dar la nicio tabără nu li s-au arătat cei 3 Sfinți Ierarhi, ci numai Sfântului Ioannis Mavropus[822], pomenit pe 5 octombrie[823], și de la care ne-au rămas 99 de poeme, 77 epistole și 13 omilii[824].

– Și de ce Sfinții se arată Sfinților pentru ca să stopeze o anumită dispută eclesială?

– Pentru că Sfinții lui Dumnezeu trebuie să aducă mereu pacea și stabilitatea în Biserică! Teologia și viața Bisericii nu sunt subiecte de ceartă, ci de evlavie. Tocmai de aceea, cine e om credincios, caută să înțeleagă cu evlavie teologia Bisericii și, pe măsură ce o înțelege, pe atât se străduie să o și trăiască.

Însă, cine nu are conștiință eclesială, cui nu-i pasă de Biserică și nu are nimic de-a face cu efortul de a crește mereu în sfințenie, se aventurează adesea în dispute teologice care îl depășesc. El se întreabă despre lucruri grele, adânci, dar cu o minte oarbă,

---

[820] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1948/sxsaintinfo.aspx.

[821] Ibidem.

[822] Ibidem.

[823] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/815/sxsaintinfo.aspx

[824] *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Ιωάννης_Μαυρόπους.

neluminată de Dumnezeu. Sau speculează, pe baza diverselor scrieri patristice și teologice, despre adevăruri teologice și istorice ale Bisericii, aducând și mai multă îndoială în sufletele oamenilor.

Numai că Sfinții nu fac așa! Sfinții cer mai întâi luminarea lui Dumnezeu. Sau vorbesc în perimetrul a cât înțeleg ei. Căci așa trebuie să procedăm cu toții în materie de credință, slujire și istorie a Bisericii: să vorbim pe cât înțelegem! Să vorbim pe cât ne-am nevoit să cunoaștem sursele credinței! Să vorbim conform cu adevărul și cu realitatea istorică! Pentru că Biserica nu se slujește cu minciuni, cu falsificări istorice și doctrinare, ci cu sfințenie și cu adevăr.

De aceea, cei 3 Sfinți Ierarhi ai Bisericii – dintre care unul a fost Mitropolit, Vasilios, iar ceilalți doi Patriarhi de Constantinopol –, s-au arătat altui Ierarh Sfânt al Bisericii pentru a-l lumina într-o dispută teologică și pentru a liniști Biserica. Căci Sfinții iubesc pacea Bisericii mai mult decât orice altceva. Fiindcă atunci când e pace, când trăim în frățietate și în respect reciproc, putem să ne sfințim viața în evlavie și în bucurie sfântă. Dar când trăim mereu în dispute, în neliniștea produsă de vendetele religioase, când trebuie să răspundem continuu la întrebări neavenite, pacea noastră interioară, adică slava lui Dumnezeu din noi, e tulburată de toate acestea.

Pentru că nu asta trebuie să fie starea Bisericii! Ci Biserica trebuie să trăiască în pace și în bucurie sfântă, în sfințenia lui Dumnezeu, slujind lui Dumnezeu cu evlavie și vorbind despre El în simplitatea curăției duhovnicești.

La ce le-ar fi folosit creștinilor ortodocși din secolul al 11-lea, dacă, cu adevărat, unul dintre Ierarhi ar fi fost „mai mare" decât ceilalți doi? L-ar fi iubit

mai mult? Foarte bine! Dar dacă l-ar fi iubit pe acela mai mult, ceilalți doi nu ar fi fost și ei Sfinții lui Dumnezeu? Ba da! Și dacă cu toții, „mai mari” sau „mai mici”, sunt Sfinții Lui, de ce nu le-a trecut prin cap să păstreze unitatea Bisericii, ca până atunci, și să se închine tuturor la un loc?

Însă revendicarea întâietății orgolioase, care produce întotdeauna separații în Biserică, a fost mustrată de realitatea cerească a vieților Sfinților. Pentru că ei, în Împărăția lui Dumnezeu, nu trăiesc orgoliul separației, al fărâmițării unității, ci bucuria preadumnezeiască a comuniunii și a iubirii reciproce. Ei vin în ajutorul nostru, al oamenilor, împreună și nu „luându-se la întrecere” unul cu altul! Ei vin pentru ca să ne ajute și pentru ca să ne învețe să ne ajutăm reciproc, și nu pentru ca „să se certe” între ei!

Și prin asta ne învață și pe noi să iubim comuniunea și întrajutorarea. Să iubim nespus de mult pacea și binele Bisericii. Căci atât în slujirea eclesială, când și în predicare, cât și în activitatea socială a Bisericii e nevoie de toate brațele, de toți ochii, de toate mințile oamenilor Bisericii. Cu toții trebuie să muncim la unison. Căci cu toții trebuie să ne bucurăm de roadele muncii tuturor.

Însă trebuie să muncim și să avem roade reale, benefice pentru toți, nu doar o bună impresie despre noi înșine! Slujirea, predica, cartea, lecția, prelegerea, sfătuirea noastră trebuie să fie bunuri eclesiale. Adică puse în slujba întregii Biserici. Dar pentru ca să fie eclesiale faptele noastre, ele trebuie să fie pline de adevărul și de sfințenia Bisericii.

Căci d-aia nu merg bine lucrurile în Biserică și în societate! Pentru că nu trăim ca Biserica, în ritmul ei și întru sfințenia ei.

Dacă ne-am cunoaște temeinic, în mod riguros, teologia Bisericii, am avea oratori creștini la tot pasul, care ar ști să răspundă pertinent la diverse probleme și false probleme ale prezentului nostru.

Dacă am trăi cu evlavie în ritmul vieții Bisericii, am fi niște oameni foarte împăcați și împliniți, pentru că am fi plini de viața lui Dumnezeu, de slava Lui cea veșnică.

Dacă am fi la curent cu literatura, cu știința și cu modul de-a fi al postmodernității, dar plini de toată istoria cunoașterii în suflet, nu am avea dileme sterile, nu am putea fi manipulați atât de penibil, nu am putea sluji unor interese oculte și inumane.

Căci un creștin ortodox, care e plin de teologie și de sfințenie, de o cunoaștere multilaterală a lumii sale, nu poate fi decât un om luminat, un om echilibrat, un om onest, un om al dialogului și al creației, un om al smereniei. Pentru că el își înțelege viața ca pe o sporire continuă în cunoaștere și în sfințenie, în comuniune și în iubire.

Sfântul Vasilios cel Mare a predicat despre facerea lumii de către Dumnezeu, arătând diferența marcantă, în sens pozitiv, dintre teologia Bisericii și știința vremii sale[825]. Căci teologia Bisericii ne învață că Dumnezeu nu e coetern cu lumea văzută, ci ea, lumea, e creația Lui[826]. De unde, în mod implicit, înțelegem că știința umană e limitată la ceea ce poate experimenta, deduce, analiza, iar o cunoaștere mult mai înaltă, duhovnicească, sfântă, e darul lui Dumnezeu, pe care îl primim trăind o viață sfântă.

---

[825] *Cf.* Sfântul Vasile cel Mare, *Scrieri*. Partea întâia, *Omilii la Hexaemeron, Omilii la Psalmi, Omilii și Cuvântări*, trad., introd., note și indici de Pr. D.[umitru] Fecioru, în col. PSB, vol. 17, Ed. IBMBOR, București, 1986, p. 71-180.

[826] Idem, p. 74.

Sfântul Ioannis Hrisostomos, predicând împotriva anomeilor, niște eretici arieni, care credeau că Fiul e de altă fire decât Tatăl[827], spune: „Eu cunosc că Dumnezeu este pretutindeni și că este oriunde prin ființa Sa, dar nu știu cum anume. Știu că El este veșnic și că este fără de început, dar nu știu cum anume”[828]. Căci teza centrală a omiliilor sale împotriva anomeilor a fost aceea că „ființa lui Dumnezeu este incomprehensibilă pentru oameni”[829], iar vederile dumnezeiești, dăruite Sfinților, sunt adevărata cunoaștere, cunoașterea noastră despre Dumnezeu. De aceea, nu ne putem considera credincioși și oameni ai lui Dumnezeu, dacă nu avem de-a face în mod constant cu luminarea și cu vederea Lui extatică. Pentru că adevărata cunoaștere teologică e de fapt cunoașterea mistică, cunoașterea prin revelarea lui Dumnezeu în viața noastră.

Sfântul Grigorios Teologul e marele Teolog al Bisericii pentru că ne-a predicat despre Dumnezeul nostru treimic. Predicile sale triadologice sunt cele de la 27 la 31, fiind publicate recent în SC 250[830]. Ele au fost rostite în anul 380 la Constantinopol[831]. Și în acestea, el ne-a învățat că „toate ale Fiului sunt comune Tatălui, implicit și Duhului Sfânt, și persoanele dumnezeiești au o singură voință”[832]. Pentru că

---

[827] *Cf.* https://it.wikipedia.org/wiki/Anomei.

[828] *Cf.* FC 72, I, 19, p. 57-58, apud Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș, *Teologia vederii lui Dumnezeu. Studii și traduceri*, Teologie pentru azi, București, 2009, p. 132.

[829] Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș, *Teologia vederii lui Dumnezeu. Studii și traduceri*, op. cit., p. 133.

[830] *Viețile Sfinților*, vol. 1, alcătuite de Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș și de Dr. Gianina Maria-Cristina Picioruș, op. cit., p. 134.

[831] Idem, p. 324-329.

[832] Idem, p. 328.

toate cele trei persoane dumnezeiești sunt deoființă[833].

Și cei 3 Ierarhi ai Bisericii, astăzi pomeniți în sinaxă, în comuniune, la un loc, au vorbit mai întâi de toate despre Dumnezeu și despre iconomia mântuirii noastre și despre Biserică și despre viața ei sfântă. Pentru că, la fel ca și noi, au vrut să pună fundament veșnic credinței oamenilor. Și fundamentul veșnic al credinței noastre e adevărul revelat de Dumnezeu Bisericii Sale. Căci dacă știm adevărul lui Dumnezeu, atunci înțelegem de ce e nevoie să predicăm oamenilor despre mântuire și sfințenie. Iar dacă vrem mântuirea oamenilor, vrem și binele lor efemer, pământesc, pentru că aici ne lucrăm noi mântuirea.

Așadar, iubiții mei, Biserica nu este o instituție umană, ci divino-umană! Pentru că ea e sădirea vieții lui Dumnezeu în oameni. Și Cel care conduce Biserica, conduce și lumea, pentru că El e Făcătorul a toate.

De aceea, cine se luptă cu Biserica, se luptă cu Dumnezeu, și această luptă e pierdută din start. Căci El, Dumnezeul mântuirii noastre, e Cel care stăpânește toate, susține și conduce toate spre voia Lui cea veșnică. Pentru că lumea, în integralitatea ei, nu se îndreaptă spre extincția finală, ci spre Împărăția Lui cea veșnică. Lumea se îndreaptă spre transfigurarea ei de către Dumnezeu, spre împodobirea ei duhovnicească pentru veșnicie.

Și de aceea, noi, căutând să ne sfințim viața, să ne transfigurăm, suntem în trendul lumii, în adevăratul trend al lumii, pentru că ne pregătim pentru veșnicia cu Dumnezeu.

---

[833] Idem, p. 329.

Să rămânem, așadar, în prăznuirea cea adevărată! În bucuria lui Dumnezeu. Și să ne bucurăm împreună cu toți Sfinții Ierarhi ai Bisericii și cu toți Sfinții și Îngerii Lui, pentru că toți sunt o unime! Și să învățăm de la ei rugăciunea și dorința sfântă a Bisericii lui Dumnezeu: „ca toți să fie una [ἵνα πάντες ἓν ὦσιν]” [In. 17, 21, BYZ]. Toți să fim una în slujirea lui Dumnezeu, în Biserica Lui, slăvind pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, pe Dumnezeul nostru treimic, de la Care și prin Care și întru Care sunt toate darurile mântuirii noastre. Amin!

Predică la Întâmpinarea Domnului [2019]

Iubiții mei[834],

Întâmpinarea Domnului [Ἡ Ὑπαπαντὴ τοῦ Κυρίου][835], praznicul de azi, ne spune că s-au împlinit 40 de zile de la Nașterea Domnului. Căci de pe 25 decembrie, până la sfârșitul lunii, sunt 7 zile, 7 + 31 ale lui ianuarie sunt 38, plus două ale lunii februarie sunt 40 de zile. Căci se includ în acest număr și prima și ultima zi, adică cele două praznice: al Nașterii Domnului și cel de astăzi.

Iar evenimentul hristologic pe care îl retrăim acum a fost descris de Sfântul Lucas, în Evanghelia sa, în acești termeni:

„22. Și când s-au împlinit zilele curățirii lor, după legea lui Moisis, L-au adus pe El întru Ierosolima [ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα], [ca] să stea înaintea Domnului [παραστῆσαι τῷ Κυρίῳ]

23. – precum a fost scris în legea Domnului, că „Tot [cel de parte] bărbătească deschizând pântecele [Πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν], va fi chemat *Sfântul Domnului* [*Ἅγιον τῷ Κυρίῳ* κληθήσεται] –

24. și să dea jertfă, după [cum] a fost spus în legea Domnului: „O pereche de turturele sau doi pui

---

[834] Începută la ora 16.00, în zi de miercuri, 30 ianuarie 2019, cer înnorat, 6 grade.

[835] A se vedea:

http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1987/sxsaintinfo.aspx.

de porumbițe [Ζεῦγος τρυγόνων ἢ δύο νεοσσοὺς περιστερῶν]”.

25. Și iată, era un om în Ierusalim [Ἱερουσαλήμ], al cărui nume [era] Simeon [Συμεών]! Și omul acesta [era] Drept și evlavios [Δίκαιος καὶ εὐλαβής], așteptând Mângâierea lui Israil [προσδεχόμενος Παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ], și Duhul Sfânt era în el [καὶ Πνεῦμα ἦν Ἅγιον ἐπ᾽ αὐτόν].

26. Și era el înștiințat de către Duhul Sfânt [καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου], [că] nu [are] să vadă moartea înainte să vadă pe Hristosul Domnului [μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου].

27. Și a venit [el] în Duhul întru templu [καὶ ἦλθεν ἐν τῷ Πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν]; și când să aducă părinții pe copilul Iisus, [ca] să facă ei după obiceiul legii pentru El,

28. și el L-a primit pe El întru brațele sale, și a binecuvântat pe Dumnezeu, și a zis:

29. „Acum eliberezi pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace [Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν Σου, Δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά Σου, ἐν εἰρήνῃ],

30. că au văzut ochii mei mântuirea Ta [ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν Σου],

31. pe care ai pregătit-o înaintea feței tuturor popoarelor [ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν],

32. lumină întru descoperirea neamurilor [φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν] și slava poporului Tău Israil [καὶ δόξαν λαοῦ Σου Ἰσραήλ]”.

33. Și era[u] Iosif și Maica Lui minunându-se de cele spuse despre El.

34. Și Simeon i-a binecuvântat pe ei și a zis către Mariam, Maica Lui: „Iată, Acesta [este] pus întru căderea și ridicarea multora în Israil [Ἰδού, οὗτος κεῖται

εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραήλ] și întru semn al vorbirii împotrivă [καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον]!

35. Dar și însuși sufletul tău va fi străpuns de sabie [καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία]; ca să se descopere gândurile din multe inimi [ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί]".

36. Și era Anna Profetesa [Ἄννα προφῆτις], fiica lui Fanuil [Φανουήλ], din seminția lui Asir [Ἀσήρ] – aceasta [fiind] înaintată în zile multe, trăind cu bărbat [doar] 7 ani de la fecioria ei,

37. și ea [fiind] văduvă ca de 84 de ani –, care nu se depărta de templu, slujind noaptea și ziua [în] postiri și [în] rugăciuni.

38. Și aceasta, apropiindu-se [în] acel ceas, mulțumea Domnului și vorbea despre El tuturor celor care așteptau răscumpărare în Ierusalim" [Lc. 2, 22-38, BYZ].

Însă Evanghelia zilei, după cum se observă, nu vorbește despre *întâmpinarea* Domnului, ci despre *primirea* Lui în brațe de către Sfântul Simeon [Lc. 2, 28]. De unde Sfântul Simeon, pomenit pe 3 februarie, are titulatura de Θεοδόχος[836] [Teodohos], care înseamnă *Primitorul de Dumnezeu*. Pentru că supranumele de Teodohos s-a format tocmai de la verbul δέχομαι [a primi], care în Lc. 2, 28 este la aorist, sub forma ἐδέξατο. Căci avem: și Simeon „ἐδέξατο Αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ [L-a primit pe El întru brațele sale]" [Lc. 2, 28, BYZ].

– De ce însă titlul praznicului de azi nu este *Primirea în brațe a Domnului*, ci este Ἡ Ὑπαπαντὴ

---

[836] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1999/sxsaintinfo.aspx.

τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ [Întâmpinarea Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos][837]?

– În Mineiul românesc din 1929 titlul praznicului de azi este „Întâmpinarea Domnului nostru Iisus Hristos, când L-a luat Simeon în brațele sale”[838]. Pentru că s-a simțit nevoia să se pună semnul de egalitate între întâmpinarea și primirea Lui în brațe. Sau ca să se exprime ce înseamnă întâmpinarea Lui: primirea Sa în brațe de către Sfântul Simeon. Sau, mai bine zis, recunoașterea Lui prin luminare dumnezeiască și primirea Sa în brațele sale. Căci asta ne spune Sfântul Lucas: că Sfântul Simeon, fiind plin de harul Duhului Sfânt, luminat de Duhul Sfânt, a venit în templu în acea clipă și L-a recunoscut pe El, a înțeles că El este Mângâierea lui Israil, că El este Hristos, și L-a primit în brațele sale [Lc. 2, 25, 27-28, BYZ].

La Vecernia Mică a praznicului de azi se vorbește numai despre primirea Lui în brațe de către Sfântul Simeon. Însă, în a 3-a cântare a Vecerniei Mari a praznicului de azi apare forma verbală συναντηθῶμεν [să întâmpinăm][839]. De la verbul συναντάω, care înseamnă *a întâlni* sau *a întâmpina* pe cineva anume. Și cântarea aceasta ne îndeamnă „să întâmpinăm lui [pe] Hristos [Χριστῷ συναντηθῶμεν] și să-L primim pe El [καὶ δεξώμεθα Αὐτόν]”[840].

Căci, indubitabil, ca să primești pe cineva în brațele tale, pentru a-l îmbrățișa și a-i vorbi, mai întâi trebuie să îl aștepți și să-l întâmpini, să îi ieși în

---

[837] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Feb/Feb02.html.
[838] *Mineiul lunii februarie,* ed, BOR 1929, p. 19.
[839] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Feb/Feb02.html.
[840] Ibidem.

față. Iar așteptarea Sfântului Simeon era dumnezeiască! Pentru că el trăia „așteptând Mângâierea lui Israil [προσδεχόμενος Παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ] și Duhul Sfânt era în el [καὶ Πνεῦμα ἦν Ἅγιον ἐπ᾽ αὐτόν]” [Lc. 2, 25, BYZ]. Era așa cum ar trebui să fim noi în fiecare zi: plini de slava lui Dumnezeu și așteptând venirea Lui întru slavă. Pentru că Domnul ne-a poruncit: „Așadar, privegheați [γρηγορεῖτε], că[ci] nu ați cunoscut ziua [ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν], nici ceasul [οὐδὲ τὴν ὥραν], în care Fiul omului vine [ἐν ᾗ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται]!” [Mt. 25, 13, BYZ]. Și dacă nu cunoaștem ziua venirii Lui, atunci pe fiecare zi trebuie să o așteptăm.

Iar Sfântul Simeon fusese „înștiințat de către Duhul Sfânt [κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου], [că] nu [are] să vadă moartea înainte să vadă pe Hristosul Domnului [μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου]”. [Lc. 2, 26, BYZ]. El primise o descoperire dumnezeiască prin care fusese încredințat despre venirea lui Hristos[841]. Și privegherea lui, continua lui așteptare, era o continuă pregătire pentru întâmpinarea Domnului. Căci el înțelesese faptul că nu poți să Îl vezi și să Îl înțelegi pe Dumnezeu întrupat, dacă nu trăiești în slava lui Dumnezeu.

Așadar, praznicul de azi se numește *Întâmpinarea Domnului* pentru a se sublinia continua

---

[841] Părintele Ilie Cleopa, citând o sursă patristică, spunea că Sfântul Arhanghel Gavriil i-a vestit nașterea lui Hristos pe când Sfântul Simeon avea 77 de ani. Și că el a mai trăit 283 de ani, adică 360 cu toții, până când L-a înțeles și L-a văzut și L-a primit în brațe pe Domnul în templu.

A se vedea: https://doxologia.ro/viata-bisericii/predici/intampinarea-domnului-unirea-omului-cu-dumnezeu.

așteptare, priveghere a Sfântului Simeon și continua lui pregătire interioară pentru înțelegerea Sa. Continua punere a noastră în situația de a-L primi pe Domnul în viața noastră. Căci înainte de a-L primi și de a-L înțelege, noi trebuie să Îl căutăm și să Îl dorim continuu. Tocmai de aceea, viața ortodoxă e o viață teologică, pentru că e o continuă cunoaștere a lui Dumnezeu, o continuă dorire a Lui, pentru ca El să vină în noi și să fie cu noi pentru toți vecii. Căci Dumnezeu nu voiește ca noi doar să Îl căutăm și să Îl dorim, ci, în primul rând, ca El să facă casă cu noi. Să Își facă în noi casă, noi să fim casa Lui cea rațională și așa să trăim noi aici și în veșnicie: ca biserici sfinte ale lui Dumnezeu.

Iar pregătirea noastră ascetico-teologică pentru a ne împărtăși cu Domnul ne spune, în subsidiar, că nu putem să îi înțelegem și să îi iubim pe oameni, dacă nu stăm în continuu în starea de deschidere față de ei. În starea de a fi dialogici.

Căci tot canonul nostru liturgic și toată pregătirea noastră teologică și toată starea noastră interioară pentru a ne împărtăși cu Domnul se rezumă la a-L dori pe El cu înfocare, cu multă iubire dumnezeiască. De a-L dori în cunoștință de cauză, conștienți de faptul că nu putem trăi fără El, fără Dumnezeul iubirii noastre. Că nu putem și nici nu vrem să trăim fără El!

De aceea, a trăi în curăție și în sfințenie înseamnă pentru noi o continuă pregătire pentru a fi cu El și o continuă acceptare a ceea ce ne învață El, când Îl primim în noi în mod euharistic. Căci împărtășirea cu Domnul nu înseamnă doar mâncarea Lui, după care putem trăi oricum, ci rămânerea Lui cu noi și în noi. Și dacă Domnul, cu Care noi ne-am

împărtășit, rămâne în noi, El rămâne în casa noastră așa cum rămâne prietenul nostru cel mai iubit.

– Și când vine la noi prietenul nostru cel mai iubit, cum ne comportăm față de el?

– Suntem numai ochi și urechi, îl sorbim din priviri, ne comportăm în așa fel încât el să simtă toată iubirea pe care i-o purtăm și vorbim cu el îndelung! Pentru că venirea și rămânerea lui la noi ne bucură, ne împlinește și ne întărește duhovnicește.

– Însă de ce ne comportăm astfel cu omul acesta?

– Pentru că îl înțelegem în mod profund și în mod continuu suntem deschiși spre înțelegerea lui. Nu îl considerăm un obiect sau o carte pe care o cunoaștem pe de rost, ci o continuă noutate!

De aceea, cine consideră cărțile Bisericii o continuă noutate, o taină mereu vie și înveselitoare, e semn că înțelege comoara ascunsă în țarină [Mt. 13, 44]. Și ca să înțelegi miezul Scripturii, vorba unui pastor adventist[842], trebuie să nu mănânci și coaja, cât și miezul pepenelui verde, al lubeniței. Ci coaja, adică literalitatea Scripturii, trebuie dată la o parte, trebuie depășită, pentru a ne bucura de miezul dumnezeiesc al Scripturii.

Iar cine mănâncă Scriptura ca pe o masă dumnezeiască și bea slava lui Dumnezeu din toate cărțile și din tot cultul și din toată viața Bisericii, acela este cu Dumnezeu, căci El locuiește cu acest credincios al Lui. Așa că, dacă vrem să știm cine sunt credincioșii

---

[842] A se vedea aici predica sa:
https://www.youtube.com/watch?v=9YPuZ-TLfH4,
în care s-a confesat despre episodul cu germanca și pepenele verde.

lui Dumnezeu, trebuie să îi lăsăm pe oameni să ne vorbească despre relația lor cu Dumnezeu.

Și ca să îi înțelegem pe oameni trebuie să trecem dincolo de cuvintele lor, dincolo de stângăciile sau de elocvența cu care își exprimă experiențele, pentru a pătrunde la masa de taină a ființei lor. Adică acolo unde ei sunt cu adevărat și nu mai au nicio mască și niciun ascunziș.

Pentru că oamenii, dacă dorești cu adevărat, te lasă să intri în ființa lor. Te lasă să intri cu sau fără prea multe cuvinte. Dar această intrare se numește... dragoste! Pentru că ei te lasă să intri în ei, dar pentru ca să rămâi acolo, în ei înșiși.

Numai că marea dragoste față de oameni se naște din incomprehensibila dragoste a lui Dumnezeu față de oameni. Pentru că „El ne-a iubit pe noi mai întâi” [I In. 4, 19, BYZ] și a vărsat în noi din belșug [Tit. 3, 6] slava Lui cea dumnezeiască, învățându-ne să ne iubim unii pe alții. Și când ne iubim duhovnicește, când ne iubim unii pe alții trăind în slava lui Dumnezeu, atunci ne și înțelegem în mod profund unii pe alții și ne respectăm cu adevărat nevoințele noastre cele văzute și nevăzute pentru a trăi în mod evlavios.

Căci oamenii te pot respecta pentru ceea ce faci, pentru ceea ce înțeleg că ești...dar te iubește cu adevărat cine te vede în adâncul tău. Și cine te înțelege cu adevărat, te și iubește cu adevărat și te poartă în sine oriunde merge.

De aceea, când mărturisim că trăim cu Dumnezeu, că El e în noi și cu noi, putem da detalii. Enorm de multe detalii despre această realitate. Ca atunci când iubești pe cineva și poți vorbi ore la rând despre el, despre cum e el, despre cum îl simți tu, despre cum îl înțelegi și îl porți în tine.

De aceea, când Sfântul Simeon trăia „în Duhul [ἐν τῷ Πνεύματι]” [Lc. 2, 27, BYZ], întru slava lui Dumnezeu, și vedea, prin Duhul, pe Fiul Tatălui, el trăia creștinește, trăia ortodox și de aceea îi vedea duhovnicește pe oameni. Pentru că noi suntem chemați de Dumnezeu ca astfel să îi privim pe oameni: duhovnicește! Tot timpul să îi vedem astfel! Să îi vedem dincolo de aparențe, dincolo de cuvinte, dincolo de trupul lor și de faptele lor, adică în adâncul sufletului lor. Fiindcă numai astfel cunoaștem oameni și nu statui.

Dar viața de zi cu zi ne arată că suntem foarte orbi în ceea ce privește cunoașterea oamenilor. Că habar n-avem cine e cel de lângă noi. Primim lângă noi tot felul de perverși, de prefăcuți, de tulburați mental, de incompetenți și spunem despre ei…„lucruri mari”. Spunem despre ei că sunt „prietenii noștri”…

De ce am face acest lucru, dacă am înțelege cu adevărat cu cine avem de-a face? Da, îmi puteți spune că școala de lingușeală[843] te catapultează în multe locuri unde n-ai putea să ajungi niciodată! Așa este! Dacă renunți la a avea coloană vertebrală și la respectul de sine, poți să devii o omidă din punct de vedere moral, care se arcuiește oriunde e nevoie.

Dar dacă un om vrea să fie onest cu sine, de ce și-ar alege ca „prieteni” niște orori de oameni, dacă înțelege cine sunt? Și îi alege pe cei care nu trebuie, tocmai pentru că nu înțelege cine sunt.

Și toată lipsa noastră de dialog, de bun simț, de onestitate, de credibilitate, de dăruire stă în faptul că nu ne pregătim pentru nimic. Nu ne pregătim pentru niciun dialog crucial. Nu ne pregătim pentru nicio

---

[843] Au prins realitatea patimii: https://www.youtube.com/watch?v=BQvpozsscbw.

mare iubire. Că nu așteptăm nicio minune în viața noastră.

Și dacă nu așteptăm nicio minune...de aceea nu vedem niciun Înger printre noi, niciun Sfânt, niciun om de încredere, pentru că toți sunt...ca noi...

Și cum suntem noi....dacă credem că toți sunt „ca noi”?...Cum ai putea să creditezi pe cineva din punct de vedere moral și să îl promovezi într-o anume funcție, dacă tu nu înțelegi cine e omul? Și astfel, pentru că nu înțelegem oamenii, ne luăm după CV-ul lor, mai mult sau mai puțin periat, contrafăcut, după ce spun unul sau altul despre ei, după ce ni se pare nouă că sunt ei...dar nu după cine sunt ei...Căci chiar dacă stăm de vorbă cu oamenii, ei rămân ei...iar noi suntem bâtă la înțelegerea lor.

De aceea, lecțiile deschise, predicile, conferințele, sesiunile științifice sunt pentru oameni care înțeleg și sunt dornici să se schimbe interior. Sunt pentru oameni avizi de cunoaștere. Pentru cei orbi la înțelegere, toată știința, școala și specializarea sunt o pierdere de timp. Pentru că nu vor și nici nu pot să înțeleagă, atâta timp cât nu au început, din primii ani ai vieții lor, înțelegerea serioasă a lumii.

De aceea, eu nu cred că bătrânii nu se pot schimba. Orice om onest, la orice vârstă, se poate schimba radical! Dacă Dumnezeu te luminează, te schimbi peste noapte. Însă nu se schimbă prea ușor cei anchilozați încă din pruncia lor. Cei care și-au adormit dorința de a cunoaște, de a iubi, de a se dărui. Pentru că au ales să trăiască împotriva firii, adică a bucuriei de a cunoaște și de a iubi oamenii.

Și eu am fost dintotdeauna cutremurat de oamenii cu potențe, care se sinucid interior. De cei care, pentru a trăi liniștiți, la căldurică, la adăpost de ura și invidia oamenilor, au ales...să nu facă mai

nimic din ce erau capabili. Și privesc inactivitatea lor, păstrarea lor în apa de la mal, risipirea de sine pe tot felul de prostii...pentru ca „să nu aibă probleme”. Și ca să nu aibă...atunci nu au nimic de făcut și de spus...

Dramatic!...E dramatic să privești un ocean de oameni, care ar putea muta munții, care ar putea face lucruri admirabile, cum mor interior din lipsă de... muncă. De muncă zilnică. De muncă interioară, de munca aceea care ne zidește ca ființe dumnezeiești.

De aceea, iubiții mei, mai înainte ca să ne plângem că nu suntem înțeleși și iubiți, să ne analizăm ieșirea spre oameni! Ce facem noi ca să fim iubiți și admirați? Ce facem noi pentru oameni, ca ei să ne admire și să ne iubească? Ce facem pentru părinții noștri, pentru copiii noștri, pentru soțiile noastre? Ce facem noi pentru societatea în care trăim? De ce ne-ar iubi cineva, dacă suntem ca o Siberie în materie de iubire? De ce ne-ar plânge cineva la mormânt, dacă nu ne-am dăruit nimănui?

Chiar așa! De ce ne-ar pomeni cineva după moarte, dacă nu suntem relevanți pentru oameni și după moartea noastră? Căci, să zicem, te mai ține minte nepotul tău, pentru că a aflat despre tine de la părinții lui...Dar cum să afle unul despre tine peste o sută sau peste o mie de ani, dacă tu ai făcut degeaba umbră pământului? Viitorimea va auzi doar despre cei care acum fac lucruri reprezentative pentru viitor. Și vor fi uimiți doar de cei care și-au depășit veacul, doar de cei care au fost cu ani lumină înaintea altora. Ceilalți intră în uitare, sunt ca și când n-ar fi fost, pentru că numai Dumnezeu îi mai ține minte pe toți.

Însă, istoria are veșnicie! Și în veșnicia lui Dumnezeu intră cei care, acum, se fac intimii lui Dum-

nezeu. De aceea, dacă vrem să îmbrățișăm, avem timp și avem și pe cine. Putem să începem cu orice om îmbrățișarea noastră, pentru că ea ne va conduce la Dumnezeu. Amin!

Predică la Duminica a XXXII-a după Cincizecime [2019]

Iubiții mei[844],

când ești mic de statură [Lc. 19, 3, BYZ] și urât de oameni și toți te socotesc un păcătos notoriu [Lc. 19, 7], cu care nu e bine să aibă de-a face, așa cum îl socoteau pe Zacheos [Ζακχαῖος], ai foarte multe dezavantaje sociale. Pentru că toți fac front comun să te marginalizeze. În ciuda bogăției sale [Lc. 19, 2], toți îl considerau un păcătos [Lc. 19, 7], un om nedrept.

Și așa și era! Pentru că atunci când a fost luminat de Dumnezeu și a început să se pocăiască pentru păcatele sale, el a recunoscut: „Iată [Ἰδοὺ], cele jumătate ale averilor mele [τὰ ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων μου], Doamne [Κύριε], le dau săracilor [δίδωμι τοῖς πτωχοῖς]! Și dacă pe al cuiva [de la] cineva l-am smuls [καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα], îl dau înapoi împătrit [ἀποδίδωμι τετραπλοῦ]" [Lc. 19, 8, BYZ]. Iar când smulgi lucruri de la alții, când le iei cu forța, prin diverse tertipuri, ești un om nedrept, pentru că îi nedreptățești pe oameni.

Și noi știm extrem de bine ce înseamnă să ceri șpagă pentru un loc de muncă sau pentru o favoare anume: să îl minimalizezi pe cel din fața ta. Să îl socotești o marfă. Un obiect vandabil.

Și, privindu-l de sus, îi ceri bani în mod nesimțit pentru ca el să existe, pentru ca să se facă sănătos,

---

[844] Începută la ora 10.00, pe 31 ianuarie 2019, zi de joi, cer înnorat, 4 grade.

pentru ca să poată intra într-o slujire sau într-o funcție.

Însă, în fața lui Dumnezeu, un om simțit, un om cu frică de Dumnezeu, înțelege ce oroare e acest lucru: șpaga, mita, folosul necuvenit. Pentru că, prin această nedreptate, tu atentezi la viața omului. E o încercare de ucidere cu premeditare a aceluia. Căci dacă îi iei banii unui om, banii de care el are nevoie pentru ca să trăiască sau îl împiedici să ocupe un loc de muncă, de care depinde existența lui, tu ești un criminal cu mănuși albe. Pentru că îl omori în tăcere, în timp ce tu pari un „onorabil".

Însă falsa onorabilitate, cea crescută pe multe hoții, pe crime, pe nedreptăți e devoalată, e pusă la zid de Domnul în vindecarea sufletească a Sfântului Zacheos. Pentru că Domnul îi cere să se apropie de El unui om căruia îi știa adâncul sufletului, potențialitățile sale bune, dar care nu fuseseră deloc afirmate. Lucru pe care îl vedem la tot pasul. Pentru că vedem oameni cărora le simțim sufletul bun, le vedem potențele, vedem de ce pot fi în stare, însă care, în fapt, nu trăiesc după Dumnezeu și nu își sporesc talanții proprii.

Iar Domnul îi acordă atenție lui Zacheos, păcătosului notoriu, tocmai pentru ca el să ia o decizie radicală, mântuitoare pentru viața lui și să își pună în practică potențele.

Ce ar fi fost un scriitor de geniu, dacă nu ar fi scris în mod continuu? Cum să pictezi, dacă nu vrei să îți iei în serios vocația de pictor? Cum să ajungi să cânți foarte bine, dacă nu studiezi muzica și nu îți exersezi zilnic vocea?

Pentru că poți să ai capacitatea de a face un anume lucru. Dar de la a putea până la a face foarte bine un lucru e nevoie de multă muncă, de muncă

continuă, de dedicare. E nevoie ca să crezi în ceea ce faci. E nevoie ca această muncă zilnică să fie modul tău de a te împlini.

– Și ce se întâmplă dacă poți să fii și nu vrei să fii cel care poți să fii?

– Te ratezi interior! Pentru că nu îți dai posibilitatea de a ajunge acolo unde poți să ajungi. Dacă simți că trebuie să faci muzică, atunci trebuie să te dedici muzicii. Dacă simți că trebuie să inventezi, atunci trebuie să experimentezi pe fiecare zi. Să tinzi pe fiecare zi spre rezultate importante în munca ta de cercetare științifică. Și munca constantă te face să ajungi, pas cu pas, la ce poți să faci cu adevărat.

Iar fiecare dintre noi putem fi Zacheos, cel care se pocăiește, pentru că „Fiul omului a venit să caute [Ἦλθεν ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι] și să mântuie pe cel care a fost pierdut [καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός]" [Lc. 19, 10, BYZ]. Pe cel care a fost pierdut pentru El.

– Și ce înseamnă să te pierzi de Dumnezeu?

– Înseamnă să nu mai alegi calea Lui! Pentru că, în fiecare clipă, noi trebuie să alegem să fim creștini. Ori de câte ori am greși, noi trebuie să ne ridicăm din păcatul nostru și să fim creștini. Pentru că creștinii sunt cei care Îl aleg mereu pe Dumnezeu, aleg mereu viața cu El. Creștinii sunt cei care biruie în ei înșiși păcatul, cu harul lui Dumnezeu, pentru că nu vor să rămână captivii unui mod păcătos de a trăi.

Și Dumnezeu îl caută pe cel care, în adâncul său, vrea viață curată, pe cel care vrea să fie împlinit, deși e om păcătos, și pe el îl mântuie, pe cel care era îndepărtat de El. Pentru că îl învață ce trebuie să facă pentru a fi creștin.

Dumnezeu ne învață foarte repede, în puține cuvinte, ce înseamnă a fi creștini. Dar e nevoie de ani întregi, pentru ca noi să trăim ceea ce El ne-a învățat

în mod concentrat. Pentru că viața creștină nu trebuie să fie știută sau învățată, ci ea trebuie să devină viața noastră. Ea trebuie să fie viața și împlinirea noastră, mântuirea noastră.

De aceea, iubiții mei, dacă Dumnezeu ne dă jos din copacul părerii de sine printr-o anume durere, printr-o boală, printr-o smerire profundă a noastră, înseamnă că El dorește să scoatem la lumină potențele noastre ascunse. Vrea ca noi să ieșim din hibernare, din lenea noastră, din lipsa noastră de creație și să ne împlinim în relația cu Sine. Pentru că viața cu Dumnezeu e plină de dinamism, de creație și nu e o pierdere de timp. Viața cu Dumnezeu ne umple tot timpul, toată viața și e terenul continuei puneri în lucrare a potențelor noastre. Viața cu El e transformarea proiectului de viață într-un imperiu de creație. Pentru că El ne ajută să facem mai mult decât ne-am fi închipuit noi vreodată. Dar asta numai dacă lucrăm zilnic la proiectul nostru existențial, la ceea ce știm că trebuie să facem. Amin!

Predică la Duminica a XVII-a după Cincizecime [2019]

Iubiții mei[845],

dacă vrem să avem un câine, trebuie să avem casă și curte pentru el. Pentru că un câine la bloc e un deținut de drept comun. La fel, pisica e pentru curte, nu pentru pereți închiși. Căci au nevoie de spațiu, de dus, de-ntors, de zburdălnicii. La bloc crești o floare sau pești de acvariu, dar nu animale care fac zgomot și au nevoie de spațiu mult. Asta, bineînțeles, dacă îți pasă de vecinii tăi!...

Pentru că, la curte, „cățeii [τὰ κυνάρια] mănâncă din fărâmiturile care cad de la masa domnilor lor [ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν]" [Mt. 15, 27, BYZ]. Căci, la țară, cățeii stau slobozi și nu legați. Și cățel e cel abia născut sau cel de câteva săptămâni sau de câteva luni, care poate să intre pe sub masă și să mănânce resturile pe care tu i le arunci.

Domnul a vorbit despre *căței* la Mt. 15, 26, iar hananeanca a repetat același cuvânt în v. 27, pe care abia l-am citat. Pentru că El i-a spus: „Nu este bine să iei pâinea copiilor [Οὐκ ἔστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων] și să o arunci cățeilor [καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις]" [Mt. 15, 26, BYZ].

Și toți facem același lucru! Mai întâi mâncăm noi și familia noastră, iar oasele și resturile le dăm la căței și la câini. Cățeilor le dăm să mănânce sub masă sau lângă masă, adică acolo unde ei umblă, printre

---

[845] Începută la 10. 36, în zi de miercuri, pe 6 februarie 2019. Cer înnorat, 4 grade.

picioarele noastre, pe când câinilor, pe care îi ținem legați, le dăm la cușca lor, pentru ca să nu mai latre în neștire, văzându-ne că noi mâncăm.

Iar cățeii sunt privilegiați la țară, pentru că ei au nevoie să crească. Câinii, dulăii sunt strânși în lanț, pentru că ei fac rele. Pot mânca păsările, pot să muște pe cineva, pot fărâma gardurile vecinilor.

De aceea, când Domnul îi numește *cățeі* pe cei păgâni, El atenuează cuvântul pe care îl foloseau evreii pentru aceștia. Îl atenuează și îl umanizează. Căci evreii, în batjocură, îi numeau pe păgâni: *câini*. Dar când spui *cățel*, în mod diminutivat, arăți delicatețe față de cineva. Pentru că una e să spui: „Câine nenorocit ce ești! Brută ordinară! Păgânule!” și alta e să spui: „Ce cățel frumos aveți!...Câte luni are?”. Și omul îți spune cu bucurie câte luni are, pentru că tu ai remarcat cățelul lui. Ai văzut că el e bine crescut și frumos.

Sfântul Apostol Pavlos însă, scrie la un moment dat: „Βλέπετε τοὺς κύνας [Vedeți câinii]! Βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας [Vedeți pe lucrătorii cei răi]! Βλέπετε τὴν κατατομήν [Vedeți tăierea]!” [Filip. 3, 2, BYZ]. Și aici, *a vedea*, folosit la imperativ, e cu sensul de *feriți-vă de* sau *păziți-vă de ei*. Însă eu am vrut să folosesc acum sensul primar al verbului, pentru a indica faptul că în acest caz vederea noastră interioară e în opoziție cu ceea ce vedem.

Și îi numește *câini* [κύνας] pe conaționalii săi, pe evrei. Pentru că tăierea lor împrejur, a evreilor, acum, după ce nu L-au acceptat pe Domnul și L-au răstignit, este o simplă tăiere, fără urmare curățitoare, pe când, subliniază Sfântul Pavlos, „noi suntem tăierea împrejur [ἡμεῖς ἐσμεν ἡ περιτομή], [cu] Duhul slujindu-I lui Dumnezeu [οἱ Πνεύματι Θεοῦ λατρεύοντες] și lăudându-ne în[tru] Hristos Iisus

[καὶ καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ], și nu nădăjduind în[tru] trup [καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες]" [Filip. 3, 3, BYZ], adică la tăierea împrejur.

Noi, creștinii, suntem adevărata tăiere împrejur a lui Dumnezeu sau adevărații credincioși tăiați împrejur, pentru că noi am fost botezați întru moartea și învierea Lui și ne-am născut, în mod duhovnicesc, la o viață nouă, la viața în Hristos. Fiindcă tăierea împrejur prefigura Botezul nostru. Și noi, odată botezați, trebuie să trăim duhovnicește pe pământ.

Însă, cel care nu trăiește duhovnicește, se comportă precum un câine neascultător. Căci de aceea cei neascultători sau lucrătorii cei răi sunt numiți *câini* de către Sfântul Pavlos: pentru că ei latră și mușcă și prigonesc Biserica, în loc să fie membri duhovnicești ai Bisericii. Căci împlinirea duhovnicească a tăierii împrejur e viața în Hristos și ea începe cu Botezul creștin. Dar dacă rămâi la prefigurarea Botezului, la tăierea împrejur, când prefigurarea s-a împlinit și acum te poți boteza și deveni creștin, atunci te comporți ca un câine cu Biserica lui Dumnezeu. Pentru că latri tocmai pe aceea pe care ar trebui să o slujești. Latri la Biserică, o muști, te împotrivești ei, o urăști. Și dacă o urăști, atunci Îl urăști pe Dumnezeu, Cel care este Împăratul nostru.

Cățeii și câinii! Domnul a folosit *căței*...Hananeanca a înțeles intratextul. A înțeles mesajul din mesaj. Pentru că Domnul îi spusese de fapt: „Trebuie să vestesc Evanghelia Mea mai întâi lui Israil, apoi celor din afară, păgânilor!". Dacă poporul lui Israil este fiul cel duhovnicesc al lui Dumnezeu, el trebuie hrănit primul.

Și femeia a fost de acord cu acest lucru, pentru că și ea venise pentru fiica ei! Era o mamă care suferea pentru faptul că fiica ei se îndrăcea rău [Mt.

15, 22]. Vedea demonizarea fiicei sale și era plină de durere. Și din cauza durerii pentru ea, mama a venit și a strigat către El [Ibidem].

Pentru că iubirea adevărată pentru cineva caută ajutor în caz de nevoie. Caută să-l ajute imediat. Caute să-l ajute cu adevărat. Și rugăciunea pentru altul e un ajutor real, duhovnicesc, alături de ajutorul trupesc.

Femeia a înțeles mai mult decât alții cuvintele Domnului! Cuvintele Sale spuse tăinuit. Și a fost de acord cu ele! Tocmai de aceea, și Domnul a mărturisit credința ei profundă: „O [Ὦ], femeie [γύναι], mare [este] credința ta [μεγάλη σου ἡ πίστις]!" [Mt. 15, 28, BYZ]. Și, potrivit credinței ei celei mari, i-a împlinit rugăciunea: „Fie ție precum voiești [γενηθήτω σοι ὡς θέλεις]!" [Ibidem].

Căci marea credință dorește ceea ce dorește și Dumnezeu. Marea credință nu se luptă cu Dumnezeu, ci se pleacă cu totul în fața voii lui Dumnezeu, recunoscând că mila Lui e mai bună decât multe vieți fără El [Ps. 62, 4, LXX].

„Și s-a vindecat fiica ei din ceasul acela [Καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης]" [Mt. 15, 28, BYZ]. Din momentul când Domnul a acceptat vindecarea ei.

Pentru că reala vindecare, iubiții mei, e cea duhovnicească! Adevărata vindecare e vindecarea de păcatele și de patimile noastre. Adevărata vindecare e cea care ne umple de slava lui Dumnezeu și ne face slujitori reali ai Lui. Pentru că Domnul poate să ne transforme lătratul dușmănos, de câini necredincioși, în bucuria de fii duhovnicești ai lui Dumnezeu. El poate să ne facă fii ai Lui din slujitori ai demonilor. Pentru că El poate să ne schimbe cu totul viața noastră, făcându-ne plini de pocăință și de fapte bune.

E ultima duminică înainte de Triod! Pentru că, de pe 17 februarie 2019, de duminică, începe Triodul pocăinței. Iar dacă unii vor „sărbători” ziua îndrăgostiților joi, pe 14 februarie 2019[846], trebuie să știți că frica de Dumnezeu și pocăința sunt cele care duc la adevărata, împlinitoarea și sfințitoarea iubire, la iubirea de Dumnezeu. De aceea, să ne pregătim pentru pocăință și pentru ascultarea de Dumnezeu, pentru asceza Postului Mare al Bisericii, care ne umplu de iubirea cea veșnică a lui Dumnezeu. Amin!

---

[846] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Valentine's_Day.

Predica despre Dumnezeiasca Hirotesie [10 februarie 2019]

Iubiții mei[847],

pentru că nu am tăinuit minunile lui Dumnezeu cu mine, atunci când am fost hirotonit Preot și hirotesit Duhovnic[848], cu aceeași bucurie sfântă mărturisesc astăzi despre Dumnezeiasca Hirotesie întru Iconom Stavrofor de duminică, 10 februarie 2019[849]. Pentru că tăcerea mea ar bagateliza evenimentul haric petrecut cu mine și, în același timp, ar ascunde revărsarea de har care a avut loc.

Căci scurta rânduială a hirotesiei mi-a dăruit o nouă revărsare eshatologică, dumnezeiască, mistică a slavei lui Dumnezeu, adică o gustare profundă a păcii dumnezeiești.

Nu, n-am știut că voi fi hirotesit! A fost o surpriză deplină. Părintele Profesor Marin Ciulei mi-a destăinuit acest lucru în timpul Dumnezeieștii Liturghii, după venirea Preasfințitului Părinte Galaction, deși discutaserăm despre predica zilei în timp ce îl așteptam pe Părintele Episcop.

Și la aflarea veștii a început minunea! Pentru că m-a surprins cu totul și am intrat într-o rugăciune

---

[847] Începută la 14. 44, în zi de luni, cu soare, pe 11 februarie 2019. Afară sunt 13 grade.

[848] A se vedea:

https://www.teologiepentruazi.ro/2013/09/16/predica-la-8-ani-de-dumnezeiasca-preotie-17-septembrie-2013/.

[849] Idem:

https://www.teologiepentruazi.ro/2019/02/11/iconom-stavrofor-10-februarie-2019/.

plină de atenție și de bucurie. Fiindcă trebuia să intru în starea de trezvie veselă pe care o cerea o asemenea mare clipă.

Când am plecat de acasă și eram pe drum, nici prin cap nu mi-a trecut că aș fi pregătit pentru o asemenea frumusețe dumnezeiască. Eu am venit la hram, fiind invitat la hram, dar nu pentru ca să fiu hirotesit.

Și întreaga Slujbă a fost o continuă intrare în mine în așteptarea minunii. Nu am simțit nicio oboseală, nu am transpirat (cum transpir de obicei când mă rog mult și slujesc), nu am mai avut gânduri, ci o continuă tăcere interioară, plină de slava lui Dumnezeu, cu care am făcut cele trei metanii mari și m-am pus pe solee pentru hirotesire.

Și când Părintele Episcop Galaction se ruga, spunând: „binecuvintează și pe robul Tău acesta... spre a se face iconom, și-l împuternicește pe dânsul, ca în credință, în înțelepciune și cu bună plăcere, să-Ți iconomisească Ție lucrurile...”[850], Dumnezeu a izvorât în inima mea o pace dumnezeiască atât de paradoxală, pe care am recunoscut-o imediat ca nouă și unică. Pentru că nu am mai trăit niciodată ca ieri pacea lui Dumnezeu.

Și ce s-a întâmplat? Din acel moment al rugăciunii arhierești, am simțit că sunt acasă, în Biserica Dumnezeului Celui Viu, că sunt din nou tânăr interior și că sunt îmbrățișat părintește de Dumnezeu. Pentru că am simțit iubirea paternală a lui Dumnezeu în mine, care m-a întinerit interior, dar și în omul care mă hirotesea și în cei care mă înconjurau și care cu toții s-au bucurat în mod sincer de bucuria mea. Bucurie pe care am adâncit-o în

---

[850] *Arhieraticon*, adică *Rânduiala Slujbelor săvârșite cu Arhiereu*, Ed. IBMBOR, București, 1993, p. 110.

orele pe care le-am petrecut la masă, până spre ora 20. Am dormit până la 1 și ceva, la 2. 32 am publicat articolul evenimentului, l-am publicitat pe Twitter și Facebook, alături de republicitarea unor articole din trecut, între 3-4 dimineața am vorbit cu Doamna Preoteasă video și i-am spus toate minunile și bucuriile zilei, am scris mai multe mesaje de mulțumire, am încercat să dorm între 5. 30 și 7, dar n-am putut. M-am liniștit puțin în pat.

Dar în tot acest timp de priveghere și de discuții teologice, pacea care m-a întinerit, care mi-a dat să simt iubirea lui Dumnezeu în iubirea bunicilor mei față de mine ca odinioară și care mi-a adus în inimă înțelegerea vie a unității Bisericii, s-a tot lărgit. Pentru că nu am putut să dorm nu pentru că n-am avut somn sau pentru că nu eram obosit, ci pentru că pacea lui Dumnezeu, care te umple de veselie și de simțiri sfinte, nu te lasă să dormi.

Și n-am închis niciun ochi de azi noapte până acum, am mâncat doar trei gogoși pe ziua de azi și am băut o cafea mare, am făcut baie după drumul cu mașina, nu programasem interior nicio scriere la o asemenea oboseală, dar, când m-am pus în fața computerului să scriu ceva...n-am putut decât să încep predica de față. Pentru că Dumnezeu m-a luminat să scriu despre iubirea Lui cu mine. Căci revelația avută ieri și care a început din momentul hirotesiei mele a fost despre unitatea Bisericii, care este realizată de slava lui Dumnezeu. Pentru că pe noi, pe toți, cu toate păcatele noastre, ne ține la un loc nu vreun plan al nostru, ci slava lui Dumnezeu, care ne leagă pe unii de alții și ne face să ne iubim și să ne rugăm unii pentru alții.

Iar atât la Slujbă, cât și la agapa frățească, subiectul principal al discuției a fost unitatea și frăție-

tatea eclesială. Căci noi, chiar dacă avem mici dispute, neînțelegeri, șicanări între noi, suntem conștienți de faptul că suntem una în slava lui Dumnezeu, o singură Biserică a Lui, și că ne purtăm unii pe alții. Pentru că fiecare își are locul și rolul lui bine precizat și, dacă fiecare își face treaba lui foarte bine, întregul Bisericii iese folosit, întărit, înveselit.

Pentru că Biserica, la fel ca armata în timpul unui război, nu lasă pe nimeni în urmă. Chiar și cei care șchioapătă, chiar și cei răniți, chiar și muribunzii sunt cărați în spate de către ceilalți și aduși la loc sigur. Biserica este acasa noastră, a tuturor, e locul sigur, e locul vindecării noastre. Și iubirea cu care ne umple pe toți Dumnezeul nostru, ne învață să avem grija tuturor, pentru că noi suntem una prin voia Lui și prin marea Sa iubire cu care ne iubește.

De aceea, iubiții mei, hirotesia de ieri a fost pentru mine o privire abisală în realitatea unității Bisericii! Căci am înțeles în mod negrăit că ceea ce ne ține la un loc nu e un calcul uman, ci e slava Lui. Că Biserica se zidește duhovnicește în noi, pe măsură ce noi ne zidim duhovnicește în Biserica Lui. Pentru că oricât de mult am dori să fim cu toții împreună, toată umanitatea, a fi împreună înseamnă a voi și a construi împreună în Biserica Lui.

Și cei care doresc să se umple de unitatea Bisericii și ard zilnic pentru construirea și păzirea acestei unități, sunt făcuți una cu toți Sfinții și cu toți Îngerii lui Dumnezeu. O singură Biserică în cer și pe pământ, care iubește să Îi slujească lui Dumnezeu.

Însă slujirea neîncetată înseamnă a fi οἰκονόμος [iconomos] al Bisericii lui Dumnezeu. Și iconomul nu e în primul rând un administrator de bunuri bisericești. Pentru că, dacă ar fi așa, ar fi un funcționar oarecare. Pentru ce ți-ar trebui hirotesie

ca să faci gardul Bisericii sau să pictezi Biserica sau să ții evidența banilor Bisericii?

Însă Hirotesia Dumnezeiască care te face iconomos este umplerea ta de harisma unității Bisericii. Pentru că, mai înainte de toate, iconomul ține unită Biserica prin slujirea și predicarea lui continuă. Fapt pentru care apar și banii pentru întreținerea și repararea Bisericii, dar odată cu câștigarea prieteniei și a frățietății dintre oameni. Pentru că oamenii dau bani și ajută când văd că Preotul are grija reală și profundă a Bisericii și nu doar grija de a bifa realizări.

La masă, un confrate a întrebat pe Părintele Profesor Marin Ciulei despre „culisele" distincției mele. Și dumnealui i-a spus, în esență: „L-am propus pentru distincție și i-am dat Crucea mea Părintelui Dorin pentru că nu fuge niciodată după distincții. Dar de 20 de ani studiază și scrie teologie și și-a dăruit cărțile online pentru ca să zidească Biserica în oameni. Pentru acest lucru o merită în mod deplin: pentru că zidește în oameni Biserica lui Dumnezeu".

Iar iconomul este stavrofor, adică „purtător de Cruce" prin hirotesie[851], pentru că toată slujirea Bisericii este ascetică. Și bucuria noastră e ascetică, pentru că răsare din interiorizarea Crucii Domnului, adică din răstignirea poftelor și a patimilor din noi înșine. Căci, pe cât suntem de puși pe curățenia de primăvară duhovnicească, pe atât răsar în noi bucurii de la Dumnezeu.

Nu, nu am așteptat minunea dumnezeiască de ieri, din timpul hirotesiei! Nici nu m-am crezut capabil de ea. Însă când a avut loc a fost ca o îndrăgostire. Căci cu un minut înainte de a întâlni persoana de care te vei îndrăgosti, nu te-ai crezut

---

[851] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Iconom_stavrofor.

capabil de o asumare cu totul a ei. Dar când îndrăgostirea s-a produs, nu mai pui problema dacă erai sau nu capabil de ea, ci o trăiești din plin.

Așa trăiesc eu, din plin, harisma care mi-a inundat întreaga ființă de câteva ore: o umplere de slava lui Dumnezeu, care mă face să mă simt acasă. Dar mă simt acasă nu pentru că am primit o Cruce de argint frumos împodobită, pe care, purtând-o cu recunoștință, unii se vor întreba din ce e și cât costă, ci pentru că am primit o minune ieri, pe care n-ați fi știut-o, dacă nu v-aș fi vorbit despre ea. Căci minunea a fost de la Dumnezeu, petrecută în timpul hirotesiei, și bucuria ei se revarsă ca o mare.

Vă mulțumesc tuturor celor care ați fost și sunteți părtași bucuriei mele de la Dumnezeu! Bucurați-vă de Dumnezeul nostru, Care bucură în mod negrăit! Bucurați-vă și iar bucurați-vă de mila Lui, care ne ține în viață! Și să nu vă pierdeți niciodată și în nicio clipă bucuria de Biserica lui Dumnezeu! Pentru că El ne ține pe toți la un loc pentru marea nuntă a Împărăției Sale. Iar mesele noastre euharistice și agapele noastre ne pregătesc pentru bucuria cea veșnică, pentru bucuria care țâșnește din noi și e adusă de slava Lui în noi.

La mulți ani, prăznuire plină de veselie și Crucea Domnului să ne fie la toți ușa de intrare în bucuria Lui cea negrăită! Amin!

Predică la Duminica a XXXIII-a după Cincizecime [2019]

Iubiții mei[852],

când suntem cai nărăvași, cărora ne place viața, ne place să petrecem, să ne distrăm, uitând de responsabilitățile vieții creștine, postul e ca o strângere a noastră în chingi și ca o zăbală cu care suntem struniți și conduși spre viața evlavioasă. Pentru că postul nu e pe placul celor care clocotesc de viață. Pentru post e nevoie de o minte învățată cu pocăința, cu certarea de sine, cu teologia, cu cumpătarea. Iar pofta de viață, tinerețea, sănătatea din belșug, lipsa de griji nu fac, cel mai adesea, casă bună cu faptele evlaviei și ale ascezei. Pentru că tinerii și maturii îmbătați de micile lor realizări și plăceri vor să își „celebreze” vitalitatea, forța, frumusețea, curajul, abandonarea conștiinței.

Un trup tânăr, frumos și sănătos are nevoie de o complexă conștientizare a păcatelor sale pentru ca să guste postul Bisericii cu plăcere. Pe când cel trudit, obosit și îmbolnăvit de griji și decepții de tot felul vede în post o amărâre a inimii lui, o secătuire și mai mult de viață, adică tot o formă de decepție. Pentru că îl decepționează renunțarea la confortul propriu, la libertatea lui culinară. Îl decepționează această amărâre continuă a zilelor lui în sfintele zile de postire ale Bisericii.

---

[852] Începută la 17. 33, în zi de miercuri, pe 13 februarie 2019. E încă soare, plus 6 grade. Ninsoarea de azi-noapte s-a topit aproape cu totul.

Însă, paradoxal, postul nu e în primul rând pentru cei istoviți, nu e pentru bătrâni, nu e pentru oamenii necăjiți, pentru cei care sunt plini de lacrimi, ci pentru cei viguroși și plini de viață. Pentru copii, tineri și maturi. Pentru că postul este spre îmblânzirea celor cu multă energie și cu multă sănătate. Postul Bisericii e spre secătuirea noastră ascetică de viață, pentru ca să ne facă un suflet și un trup pline de pocăință și de încredere în Dumnezeu.

Căci postul ne dă să ne vedem limitele, să ne vedem decadența interioară, să ne vedem înfrângerile, să ne vedem rănile. Căci ne pune sub lupa conștiinței, care mereu se mărește, aidoma focalizării unui microscop gigant, pentru ca să vedem tot ce mișcă în noi.

Ce înnoire mai aduce postul la bătrânii care abia mai merg și mai vorbesc? Aduce multă înnoire și în ei! Dar el, postul dumnezeiesc al Bisericii, aduce multă înnoire în cel care îl îmbină cu pocăința, cu rugăciunea, cu spovedirea păcatelor, cu trăirea Slujbelor Bisericii, cu teologia, cu atenția încordată și continuă la sine. Copilul, tânărul, maturul, omul în putere are nevoie de post ca de aer, pentru că el trebuie să se curățească, să se lumineze, să se sfințească, să devină subțire pentru Dumnezeu.

Și îmi aduc aminte cât de subțire trupește eram eu la începutul ascezei mele. La 13-14 ani nici nu știu câte kilograme aveam. Pentru că vreo 80 am avut la 30 de ani. Și când eram puțin la trup, istovirea postului era imensă și aducătoare de multă bucurie sfântă.

Însă, când a trebuit să lucrez masiv și să consum energie cât o hidrocentrală, scriind, citind, traducând ore în șir, fără să mă ridic de pe scaun decât pentru nevoile fiziologice, am ajuns într-un ritm alert la cele 140 de kilograme de acum. Pentru că

atunci când creezi în ritmul meu nu poți să te hrănești doar cu doi biscuiți și cu trei morcovi, ci trebuie să mă vitaminizez și să mănânc lucruri consistente și de bună calitate. De aceea, eu îmi mănânc imediat energia mentală, pe când trupul meu, sedentar adesea de nevoie și nu de voie, are prea mult. El, trupul, jubilează, pe când mintea mea energofagă cere mereu combustibil.

Și, într-o asemenea situație, pentru mine postul este epuizare peste epuizare, este o doborâre continuă. Căci mintea mea nu gândește și nu lucrează într-un ritm al unui om normal, ci ea e o mașină supersonică, pe care nu o auzi când trece pe lângă tine.

Pentru că a existat un moment când am trecut de la normalitatea obișnuită a vieții la intrarea în universul minunii continue. Și eu știu cum gândeam înainte și ce accelerare de sinapse am acum. Și știu foarte bine că această mașină ultraprețioasă, care e acum mintea mea, într-o continuă expansiune incredibilă, are nevoie de energie în ritmul ei și nu al vârstei sau al „normalității" obișnuite.

La 14 ani postul era o domolire a firii. La 17 ani era o nevoie neapărată, o luptă cot la cot cu hormonii. La 20 de ani, când cream din plin, trăiam o epuizare de om de 80 de ani. Ajunsesem să nu mai pot să mă ridic de pe scaun de atâta oboseală și să am nevoie de sucuri și de câteva tablete de vitamax. Și de atunci au început schimbările interioare ireversibile pe care le trăiesc acum. Pentru că viața mea duhovnicească a fuzionat cu fiziologia trupului meu și am intrat în ritmul unei dezvoltări continue pe toate planurile: duhovnicesc, intelectual, fizic.

De aceea, iubiții mei, postul te face să te înțelegi interior, dar, în același timp, practica constantă a postului te face să știi când poți să postești și cât de

mult poți să postești. Pentru că, dacă postești ori de câte ori este indicat postul în calendar și mănânci de toate în celelalte zile lipsite de post, începi să înțelegi cât poți să muncești într-o zi fără mâncare și cât de repede te va epuiza postul. Și, potrivit acestei înțelegeri de sine, vei decide cât de consistent poți mânca în post și de câte ori.

Pentru că, dacă nu faci așa, ajungi la spital. Sau cazi lat de epuizare în pat, nemaiputând să ajungi la finalul zilelor de postire. Și în loc să te întărești postind, te rablagești trupește și mental.

Spre exemplu, atunci când am o Slujbă de făcut, una programată, muncesc mai puțin înaintea ei, pentru ca să nu mă epuizez. Mă menajez puțin. Mă rețin să fac multe procese mentale (adică să citesc, să traduc, să creez) și mari eforturi fizice. Pentru că știu că pe drum, în timpul slujirii și în drum spre casă eu am nevoie de energie multă.

Când pleci la Slujbă trebuie să nu mănânci lucruri care te pot strica la stomac, care te fac să îți miroasă gura, sau nu trebuie să bei mult, ca să nu ai nevoie la veceu. Pentru că atunci când Îi slujim lui Dumnezeu trebuie să fim supli, împăcați, liniștiți. Tot la fel, ca mirean, care vii la Biserică, trebuie să nu mănânci sau să bei prea mult și să te simți îngreunat, nici să te îmbraci mai gros sau mai subțire decât e temperatura din Biserică. Fiindcă astfel te poți ruga și poți sluji cu bucurie, cu larghețe de inimă, cu delicatețe.

Și am început discuția despre post, pentru că Triodul e pregătire pentru postire și postire efectivă. Iar Evanghelia zilei [Lc. 18, 10-14] ne învață să postim, să ne rugăm și să ne nevoim în fața lui Dumnezeu cu smerenie și cu pocăință, învățând și de la fariseu și de la vameș cele ale evlaviei.

Nu trebuie să fim lacomi, nici nedrepți, nici preacurvari [Lc. 18, 11], însă nici lăudăroși și dispre-țuitori ca fariseul. Trebuie să postim când postește întreaga Biserică, trebuie să dăruim din ale noastre Bisericii, comunității, țării, întregii lumi [Lc. 18, 12] și, în același timp, să ne rugăm cu umilință ca va-meșul și nu cu pedanterie idioată și cu autosuficiență ca fariseul [Lc. 18, 13].

Iar dacă ne batem în piept a umilință și strigăm către Domnul: „Dumnezeu[le] [Ὁ Θεός], fii milostiv mie [ἱλάσθητί μοι], celui păcătos [τῷ ἁμαρτωλῷ]!” [Lc. 18, 13, BYZ], atunci facem din inima noastră o inimă ascultătoare și supusă față de voia lui Dum-nezeu. Căci parabola Domnului este îndreptată toc-mai împotriva celor autosuficienți. A celor care cred că nu au nevoie de alții, nici de faptul de a învăța de la alții și nici de comuniunea frățească a Bisericii. Pentru că El „a zis[-o] către unii, care au nădăjduit în ei înșiși că sunt «Drepți» și care îi disprețuiesc pe ceilalți” [Lc. 18, 9, BYZ].

Însă drumul spre Dumnezeu e drumul recu-noașterii cinstite de sine. În fața lui Dumnezeu trebuie să recunoști cinstit cine ești și ce faci și să ceri de la El mila Lui. Să nu te consideri viu fără mila Lui și fără ajutorul Său. Căci tocmai de aceea, cunoscând slăbiciunea noastră în mod desăvârșit, dar și dorința noastră de viață, de iubire și de pace, El ne-a dat nouă pocăința ca pe o vindecare imediată a despărțirii de El.

Căci ce face copilul, care se desprinde de părin-tele lui pentru câteva secunde și începe să fie alergat de un câine, care vine să îl muște? Dă fuga la mama, la tata, la familia lui! Pentru că știe că acolo e loc sigur, că acolo scapă, că acolo e bine. La fel, prin po-căință, noi admitem că tot ceea ce am făcut ne-a scos

din intimitatea cu Dumnezeu și pe ea o dorim cu ardoare. Și alungăm răul din noi ca pe o boală mortală, pentru că vrem să reajungem cât mai repede la căldura, la siguranța vieții cu Dumnezeu, la veșnicia vieții cu Dumnezeu.

Iar δεδικαιωμένος [Lc. 18, 14, BYZ] trebuie tradus cu „îndreptat”[853] și nu cu „îndreptățit”[854]. Pentru că „acesta [vameșul] a coborât îndreptat întru casa sa decât acela [fariseul] [κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἢ γὰρ ἐκεῖνος]”. În comparație cu acela, cu fariseul.

Pentru că ei „s-au urcat întru templu [ca] să se roage [ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι]” [Lc. 18, 10, BYZ], iar, după timpul petrecut în templu, vameșul nedrept a coborât de la templu ca un om *îndreptat* sau *a fost făcut Drept* de către Dumnezeu, pentru că El a primit pocăința lui și i-a iertat păcatele sale. Căci a fi nedrept în relația cu Dumnezeu nu înseamnă a fi cocoșat, adus de spate sau nu indică faptul că vameșul a stat la rugăciune cu spatele aplecat, iar apoi, stând drept în picioare, așa a mers pe stradă. Ci nedreptatea pe care Dumnezeu a schimbat-o în dreptate, datorită pocăinței lui, e schimbarea harică pe care El o produce în noi toți, cei care venim și ne spovedim păcatele noastre.

Căci vameșul nu și-a creat el starea de dreptate și nici nu a pretins-o de la Dumnezeu, ci a primit-o de la El prin pocăință. El a cerut mila lui Dumnezeu, iar mila Lui, coborâtă în el, l-a făcut să fie un om Drept înaintea lui Dumnezeu. Adică ridicat din moartea păcatului la relația cu El. La starea de comuniune, de dialog cu Dumnezeu.

---

[853] A se vedea: https://dexonline.ro/definitie/îndreptat.
[854] Idem: https://dexonline.ro/definitie/îndreptățit.

Cine pretinde că e „Sfânt”, acela crede că e „îndreptățit” să fie cinstit de către toți ca un „Sfânt”. Cine crede „că are dreptul la ceva mai mult” în comparație cu alții, cine pretinde privilegii unice, nu are conștiința de om păcătos, ci, în mod fals, de „om desăvârșit”. De aceea, vameșul nu s-a considerat „un ales”, „un învingător”, un om „superior”, ci un om păcătos, un om foarte departe de sfințenia lui Dumnezeu. Și tocmai pentru că a fost onest cu sine și cu El, tocmai pentru că a recunoscut cine este, Dumnezeu a trimis în el mila Sa, care l-a făcut Drept pe cel nedrept, pe cel afundat în rele.

Pocăința e onestitate. E corectitudine. Vii la Dumnezeu și Îi spui cu ce I-ai greșit. Pentru că orice păcat e îndreptat în ultimă instanță împotriva Lui. De aceea, văzând sinceritatea ta, Dumnezeu îți dă după inima ta. După cât iubești adevărul și schimbarea în bine. Și de aceea, „tot cel care se înalță pe sine va fi smerit [ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται], iar cel care se smerește pe sine va fi înălțat [ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται]” [Lc. 18, 14, BYZ]. Căci tot cel care se trufește și se laudă ca un nesimțit în fața lui Dumnezeu e smerit de către El, e umilit, e pus cu botul pe labe de către El, pe când pe tot cel care se consideră păcătos și om căzut și fără nicio sfințenie, pe acela Dumnezeu îl înalță duhovnicește clipă de clipă. Adică îi dă o continuă sporire duhovnicească.

Să pășim cu încredere, așadar, pe calea spre Paști! Căci Paștiul nostru e Hristos, Cel care ne trece pe noi de la moarte la viață. Să pășim cu multă încredere, iubiții mei, înaintea lui Dumnezeu, căci El vrea să ne ridice din patimile noastre și să ne înfrumusețeze duhovnicește ca pe niște fii iubiți ai Săi!

Postul este alinarea noastră. Postul e simplificarea inimii noastre. Postul e privirea noastră curată și blândă. Și de ea avem mare nevoie! Căci toată privirea blândă care ne îmbrățișează e o vindecare a noastră de singurătate. Amin!

Predică la Duminica a XXXIV-a după Cincizecime [2019]

Iubiții mei[855],

parabola scripturală este un curs de inițiere în teologie făcut în aer liber. E un curs care nu e rostit de la catedră, ci în natură, stând sau mergând, ca o discuție de suflet între Cel care vorbește și cei care ascultă. E o punere în scenă a unei povestiri, aparent banale, dar care, în cele din urmă, te duce la realități și la concluzii profund teologice. Pentru că parabola nu își are adevărurile la vedere, ci în adâncul ei. Și aceasta, pentru că parabola e o problemă de interpretare și nu o snoavă. Pentru că Cel ce a rostit-o, Învățătorul întregii lumi, Domnul nostru Iisus Hristos, a căutat prin ea să ne ducă de la lucruri simple la cele mai complexe cu putință. Și a pus înțelegerile teologice înăuntrul ei, îmbrăcându-le în cuvinte.

Căci, semantic vorbind, parabola [παραβολή] este o mergere către [παρά] aruncare [βολή]. E o lansetă aruncată adânc în apa cunoașterii, pentru ca să prindem peștii înțelegerilor teologice. Căci povestirea aparent banală e aruncarea la distanță, e momeala, e captarea atenției noastre, pentru ca noi să facem o călătorie interioară spre înțelegerea ei.

Fiindcă Dumnezeu știe că nouă, oamenilor, ne plac poveștile. Ne place să ne scufundăm în ele și să le înțelegem. Tocmai de aceea, când suntem în mijlocul unui film sau al unui joc și cineva ne între-

---

[855] Începută la 7. 05 minute, în zi de miercuri, pe 20 februarie 2019, cer senin, 3 grade.

rupe, trăim frustrarea nemergerii până la capăt. Căci noi vrem să știm cum se termină, ce mai e de zis, cum se va sfârși. Și, mai ales, vrem un sfârșit clar și nu unul dubios al narațiunii. Pentru că numai sfârșiturile clare sunt de povestit.

De aceea și Domnul ne spune povestea Lui, parabola Lui încifrată până la capăt, pentru că parabola își are sensurile înăuntrul ei și nu în afară.

Pentru parabola de duminica trecută [Lc. 18, 10-13], indiciile despre înțelegerea ei sunt înainte [v. 9] și după parabolă [v. 14]. Conținutul parabolei lămurește faptul că îndreptarea omului este interioară și că e o realitate trăită în relația sa cu Dumnezeu, pentru că Dumnezeu îl îndreaptă interior pe cel care se pocăiește cu adevărat.

Parabola de astăzi [Lc. 15, 11-32] însă, nu are indicii proprii de interpretare. Dar ea are același conținut, în esență, cu parabola oii celei pierdute [Lc. 15, 4-6] și a drahmei celei pierdute [Lc. 15, 8-9], care au același indiciu de înțelegere, în ambele cazuri postpus. Pentru că, în cazul oii celei pierdute, Domnul ne spune: „Vă zic vouă că așa bucurie va fi în cer pentru un păcătos pocăindu-se [Λέγω ὑμῖν ὅτι οὕτως χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι], decât pentru cei 99 ai Drepților [de Drepți], care nu au nevoie de pocăință [ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα Δικαίοις, οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσιν μετανοίας]" [Lc. 15, 7, BYZ], pe când, în cazul drahmei celei pierdute, Domnul ne spune: „Așa, vă zic vouă, bucurie se face înaintea Îngerilor lui Dumnezeu [Οὕτως, λέγω ὑμῖν, χαρὰ γίνεται ἐνώπιον τῶν Ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ] pentru un păcătos pocăindu-se [ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι]" [Lc. 15, 10, BYZ].

Dar toate cele 3 parabole ale lui Lucas 15 pornesc de la acest fapt: „Și erau apropiindu-se Lui

[de El] toți vameșii și păcătoșii, [pentru] a-L auzi pe El. Și cârteau fariseii și cărturarii, zicând că: «Acesta pe cei păcătoși îi primește și mănâncă [cu] ei»” [Lc. 15, 1-2]. Iar pentru ca Domnul să le explice și să ne explice că motivul pentru care sta de vorbă cu ei, cu cei păcătoși, era mântuirea lor, Domnul a spus aceste trei parabole pentru a vorbi despre bucuria lui Dumnezeu pentru pocăința oamenilor.

Pentru că tot ceea ce trăim noi în sufletul, în trupul și în viața noastră, are legătură cu Dumnezeu, cu Cel care ne-a zidit pe noi. Iar când Domnul a vorbit despre bucuria Îngerilor pentru pocăința oamenilor, El a vorbit despre bucuria Lui imensă pentru schimbarea oamenilor în bine. Căci Îngerii lui Dumnezeu se bucură de ceea ce se bucură și Dumnezeu. Și, vorbind despre Îngerii Lui, El a vorbit despre Sine, despre cum receptează El începutul mântuirii noastre și, implicit, întreaga noastră mântuire în relația cu El.

Pentru că scopul parabolei de astăzi nu a fost numai acela de a prezenta la modul foarte pozitiv pocăința oamenilor, ci și de a prezenta la modul foarte pozitiv sfințenia oamenilor, trăirea lor în sfințenie. Căci, ca și în cazul vameșului și a fariseului, problema de fond a parabolei de astăzi nu e una morală, ci ontologică. Pentru că îndreptarea e o realitate ontologică. E ceea ce se produce cu noi, prin Botez, în cadrul căruia suntem făcuți duhovnicești din oameni trupești.

Însă, când ești fiu al lui Dumnezeu prin har, cum sunt cei doi din parabola de azi [Lc. 15, 11], iar tu, cel mai tânăr [ὁ νεώτερος] [Lc. 15, 12, BYZ], îți faci de cap și apoi înțelegi că ai greșit profund, venirea în sine [Lc. 15, 17] înseamnă întoarcerea ta ontologică la comuniunea cu Dumnezeu prin Taina Pocăinței.

Pentru că, iertat fiind de păcate, de Dumnezeu prin Duhovnicul tău, tu, cel care te pocăiești, ești umplut iarăși de slava Lui. Iar îndreptarea prin har e mereu ontologică, pentru că înseamnă o întoarcere la viața duhovnicească, la creșterea în sfințenie în relația cu Dumnezeu.

Dar Domnul în niciun caz – în comparație cu mulți comentatori actuali ai parabolei – nu a minimalizat sfințenia în această parabolă. Căci pocăința e o faptă a sfințeniei, dar nu singura. Iar fiul cel mai mare sau cel mai bătrân [ὁ πρεσβύτερος] [Lc. 15, 25, BYZ] este omul sfințeniei, e omul care trăiește în ascultare de Dumnezeu. Fapt recunoscut de Tatăl său, de Dumnezeu: „tu totdeauna ești cu mine [σὺ πάντοτε μετ᾽ ἐμοῦ εἶ] și toate cele ale mele ale tale este [καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά ἐστιν] [sunt]" [Lc. 15, 31, BYZ]. Pentru că cei Sfinți au toate cele ale lui Dumnezeu, în afară de existența de sine, care e proprie numai lui Dumnezeu. Căci numai Dumnezeu este veșnic viu și nefăcut de nimeni, pe când noi toți suntem făpturile mâinilor Sale.

Tocmai de aceea, trăind în sfințenie și fiind mereu cu Dumnezeu, fiul cel mai bătrân e plin de dreptatea lui Dumnezeu. El vrea să se facă voia lui Dumnezeu și nu voia lui. De aceea, el Îi spune Tatălui ceresc, lui Dumnezeu: „«Iată [Ἰδού], de atâția ani îți slujesc ție [τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι] și niciodată porunca ta [nu] am trecut [καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον], iar mie niciodată [nu] mi-ai dat un ied [καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον], ca să mă înveselesc cu prietenii mei [ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ]! Dar când fiul tău acesta, care a mâncat avuția ta cu curvele [ὁ καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν], a venit, ai înjunghiat lui vițelul cel îngrășat»" [Lc. 15, 29-30].

Însă acesta nu e un reproș din partea fiului sfințeniei, ci o uimire! Pentru că el este uimit de mila, de iertarea lui Dumnezeu, de primirea la El a celor păcătoși care se pocăiesc. Pentru că și cei Sfinți au nevoie în mod continuu de luminarea lui Dumnezeu.

Și după ce Dumnezeu îl luminează pe omul Sfânt și îi spune: „«Copile [Τέκνον], tu totdeauna ești cu mine [σὺ πάντοτε μετ᾽ ἐμοῦ εἶ] și toate cele ale mele ale tale este [καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά ἐστιν] [sunt]! Dar să ne veselim și să ne bucurăm se cuvenea, că[ci] fratele tău acesta mort era și a înviat și pierdut era și a fost aflat»" [Lc. 15, 31-32], parabola se încheie...Dar, cu siguranță, cel Sfânt a primit luminarea lui Dumnezeu și a făcut ascultare de El. Pentru că a învățat de la El, din modul cum El se comportă față de oameni, că Dumnezeu nu e numai Drept, ci e și Bun și Multmilostiv și Multiubitor cu oamenii.

Cartea Sfântului Profet Ionas se termină ca parabola de față: fără deznodământ. Sfântul Ionas și-a cerut moartea, pentru că soarele l-a dogorit cu putere [Ionas 4, 8]. Și când credea că întristarea lui e „corectă", Domnul îi spune Sfântului Ionas: „Ție ți-a fost milă de o tărtăcuță pentru care n-ai pătimit rău pentru ea și nu ai hrănit-o pe ea. Care s-a făcut sub noapte și sub noapte a pierit. Dar Eu [cum] nu voi milui pe Ninevi, cetatea cea mare, în care locuiesc mai mult de 120.000 de oameni – care nu au cunoscut dreapta lor de stânga lor – și dobitoace multe?" [Ionas 4, 10-11]. Și cu glasul lui Dumnezeu se termină cartea lui Ionas, ca și parabola fiului risipitor! Însă, Sfântul Profet Ionas e Sfântul lui Dumnezeu, e pomenit de Biserică pe 21 septembrie[856] și nu a rămas

[856] A se vedea:
http://www.synaxarion.gr/gr/sid/700/sxsaintinfo.aspx și https://doxologia.ro/sfantul-proroc-iona.

un neascultător de Dumnezeu, așa cum poate părea din sfârșitul cărții sale. Tot la fel, fiul sfințeniei din parabola de azi nu rămâne distant față de pocăința fratelui său, atunci când e chemat de Tatăl lor la comuniune, ci el îl îmbrățișează ca și Tatăl lor. Pentru că Sfinții sunt mereu cu Dumnezeu și toate ale Lui sunt și ale Lor, pentru că fac în toate voia Lui. Dar pentru ca să facă voia Lui, ei au nevoie de luminarea Lui, după cum avem și fiecare dintre noi.

Căci fiul cel păcătos, prin viața lui departe de Dumnezeu, ne vorbește despre pericolele sfințeniei. Pentru că oricând putem cădea, putem derapa de la viața cu Dumnezeu, datorită unui gând, a unei imagini, a unui imbold de-o secundă. Pe când întoarcerea și primirea lui prin pocăință ne vorbesc despre începutul sfințeniei. Însă viața fiului celui Sfânt e viața continuă în sfințenie, care, oricât de multe osteneli ascetice ar avea, are mereu nevoie de luminarea lui Dumnezeu. Căci la pocăință venim tot prin luminarea lui Dumnezeu iar, prin luminările multiple ale Sale și prin vederile cele dumnezeiești dăruite nouă, noi putem crește în sfințenie.

Așadar, iubiții mei, dacă de la fariseu și de la vameș am luat lucrurile lor cele bune și ne-am lepădat de cele rele, adică de aroganță, de autosuficiență, de formalism, tot la fel să luăm și azi pocăința și încrederea în mila lui Dumnezeu de la fiul cel mic, iar de la fiul cel mare viața continuă în sfințenie și așteptarea mereu a luminărilor lui Dumnezeu, pentru ca să ne schimbăm continuu potrivit lor! Pentru că parabolele Domnului nu sunt moralizatoare, ci mântuitoare. Ele nu urmăresc o schimbare a noastră de fațadă, ci una de fond.

Tocmai de aceea, tinerii au repulsie pentru moralismul predicatorial. Căci ei consideră că noi,

cei maturi, îi oprim de la experiențe. Că suntem „invidioși" pe puterea lor de a experimenta. Numai că, ceea ce pentru tineri e moralism neavenit sau ieftin, pentru adulți e dramă, e suferință, e luptă continuă cu patimile.

Copilul, adolescentul, tânărul vor să guste și ei din viață și nu au încredere în amărăciunea noastră față de păcat. Și cu cât se luptă mai abitir cu părinții, cu rudele, cu profesorii, cu prietenii, cu societatea în ansamblul ei, cu atât păcătuiesc mai rău. Filme, reviste, cărți, oameni îi învață rebeliunea, îi învață experimentul mortal, iar ei cred că e ceva „bun" în a te împotrivi, în a fi contra, în a nu asculta de glasul experienței.

Și, căzând în aceleași erori ca și cei maturi, aduc războiul în ei înșiși, aduc moartea în ființa lor, și din ea nu pot ieși decât ascultând de glasul lui Dumnezeu, de glasul experienței ascetice. Pentru că neascultarea se vindecă prin ascultare, plăcerea se vindecă prin durere, excesul prin austeritate, moartea noastră prin viața lui Dumnezeu, adică prin slava Lui primită în Biserica Sa.

Nu, Biserica nu propovăduiește o morală ipocrită și nici vetustă, ci un mod de viață care te umple de sfințenie! Un mod continuu actual de viață cu Dumnezeu, Cel pururea viu și Care ne umple pe noi de viața Lui cea veșnică.

De aceea, drumul nostru ascetic spre Paști nu înseamnă urmărirea unei diete, ci trăirea bisericească a vieții cu Dumnezeu. Nu vom mai mânca carne, nici brânză, nici ouă, nici lapte, nici pește, nu vom mai trăi plăceri sexuale, nu vom mai agrea luxul și nici îmbuibarea, vom trăi fără petreceri lumești, dar cu bucurii duhovnicești zilnice. Căci viața bisericească este viața care te îndumnezeiește. Viața cu

Dumnezeu e viața care te face Sfânt. Iar noi, trăind în harul lui Dumnezeu, dorim să ne umplem continuu de sfințenia lui Dumnezeu și să fim veșnic cu El.

Pregătiți-vă pentru marea postire a Bisericii! Lărgiți-vă inimile prin milostenie și prin iertare! Faceți-vă mintea proprie rugăciunii și citirilor teologice! Pentru că Domnul vrea să postim cu bucurie, cu veselie sfântă, ca niște oameni care trăiesc Nunta Mirelui Bisericii în ei înșiși. Amin!

Predică la Duminica Înfricoșătoarei Judecăți [2019]

Iubiții mei[857],

m-am născut într-o casă fără bibliotecă, dar într-o familie care nu s-a împotrivit nicidecum cunoașterii. Dimpotrivă, bunicii mei doreau ca eu să mă împlinesc prin cunoaștere și să cumpăr cărți, dacă a cumpăra cărți înseamnă a deveni un om profund, un om echilibrat, un om care înțelege, prețuiește și iubește oamenii.

Și de la nicio carte – aveam doar niște manuale școlare în podul casei, ale tatălui și ale mătușii mele, plus caietele lor de la gimnaziu – am ajuns să am acces la milioane de cărți și să scriu și să editez o bibliotecă proprie. Pentru că mi-a fost și îmi este foame și sete de cunoaștere, o foame și o sete profund duhovnicești, pentru care am avut nevoie de mii de biblioteci ca să mi le astâmpăr întrucâtva.

Dacă aș fi rămas în satul meu natal și nu aș fi trăit în lumea onlineului și a relațiilor directe cu mii de biblioteci și de persoane, aș fi rămas un om flămând și însetat, pe care nimeni nu îl miluiește. De aceea, înțeleg foarte profund ce înseamnă să nu ai om cu care să vorbești, ce înseamnă să nu ai carte pe care s-o citești, ce înseamnă să nu ai timp pentru a te lumina și libertate pentru a te crea interior.

Căci Evanghelia de azi [Mt. 25, 31-46] este despre necesitățile profunde ale oamenilor. Este despre noi, despre noi toți și despre nevoile noastre

---

[857] Terminată la 20. 58, în zi de marți, pe 26 februarie 2019. Cer senin, plus 4 grade.

reale. Este despre mâncare și băutură, despre singurătate [v. 35], despre golătate, despre boală, despre libertate [v. 36].

Căci un om e sărac, atunci când e flămând și însetat după mâncarea și după băutura vieții celei veșnice și nu le primește de la nimeni.

Un om e singur, când nimeni nu se adună împreună cu el. Când el nu valorează nimic pentru ceilalți. Când ceilalți îl tratează ca pe o măsea stricată, aruncată afară.

Un om e gol nu când nu are haine, ci când nimeni nu îl îmbracă în iubirea lui. Când n-are cine să îl înțeleagă, să îl asculte, să îl admire, să îl prețuiască.

Un om e bolnav nu când suferă de vreo boală, ci când nimeni nu îl cercetează. Iar dacă „boala este formată 50% din stare organică și 50% din stare psihică"[858], atunci indiferența noastră e jumătate din boala lui.

Un om nu e lipsit de libertate la închisoare, ci el nu poate să își trăiască libertatea interioară cu adevărat, dacă nimeni nu vine către el cu toată inima.

Căci și dacă avem sau nu avem ce mânca, și dacă suntem prețuiți sau nu pentru ceea ce suntem și facem, avem nevoie să fim noi înșine.

În fața noastră sau în adâncul nostru, avem nevoie să fim noi înșine!

Și numai în această calitate de om, de om profund, dorim să fim reperați sau acceptați de către oameni.

---

[858] A se vedea:

http://www.secretulcunoasterii.ro/prof-dr-leon-danaila-sculptorul-de-creiere-daca-preotul-ii-citeste-unui-bolnav-sistemul-imunitar-al-acestuia-devine-mai-puternic/.

Am fost atent la sute și mii de persoane, care, în aparență, nu aveau demnitate de sine. Și am constatat că ultimul cerșetor, ultimul ratat, ultimul nedorit are tot atât de multă demnitate câtă are cel mai bun dintre oameni. Căci, fie că vorbește sau nu despre ceea ce simte, când omul rămâne cu el însuși vrea să fie iubit, crezut, înțeles și apreciat. Și de aceea, oricând și oriunde, orice om dorește să iasă din impasul său, din boala sa, din sărăcia lui, din singurătatea lui, din moartea spirituală în care stă.

Dar pentru ca să treci de la rău la bine ai nevoie de oameni! Pentru că Dumnezeu lucrează în mod direct în viața noastră, dar și prin oameni, prin tot felul de oameni. Iar eu am învățat să fiu mulțumitor față de orice om prin care Dumnezeu lucrează în viața mea.

Deschid Facebook-ul, hălăduiesc în sus și în jos, văd tot feluri de persoane și viețile lor, la fel fac și pe Twitter, caut tot felul de lucruri pe Google, deschid cărți peste cărți, linkuri peste linkuri, când nu lucrez la ceva You Tube-ul mă umple de conferințe, de muzică diversă sau de predici...după care ies în lume și văd zeci, sute, mii de persoane, reclame, blocuri, obiecte, cărți, copaci, flori...Și Îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru tot ceea ce văd, simt, miros, înțeleg! Pentru că între atâtea semne și înțelegeri nu mă simt niciodată singur, ci doar obosit de prea multul lor.

Iar dacă cred că trebuie să îmbrățișez pe cineva, să îi dau încredere, să îi confirm faptul că o prețuiesc, îi scriu acelei persoane sau scriu despre ea. Pentru că oamenii se bucură să afle că ai scris despre ei, că îi urmărești cu atenție, că îi prețuiești. Și se simt bine!

Dar tot bine se simt – la un moment dat, după ce se reașează lucrurile –, și cei care au fost mustrați, ironizați, bășcălizați într-un anume fel de către tine.

Pentru că oamenii înțeleg cu timpul diferența dintre indiferență și critica negativă. Cui îi ești indiferent, nu are niciodată timp de tine, dar cine a avut timp să te mustre (mai ușor sau mai dur) e semn că are sentimente reale pentru tine.

Când doi oameni de lume se întâlnesc, ei se drăcuie reciproc...din prietenie. Dacă nu înțelegi substratul vorbelor lor, te aștepți să iasă o bătaie zdravănă...Însă iese numai o strângere de mână sau o îmbrățișare bărbătească, fără conotații sexuale. Tot la fel, când dai cuiva de mâncare și acela aruncă mâncarea, nu înseamnă că nu a apreciat gestul tău, ci ți-a subliniat faptul că avea nevoie de altceva: de bani, de țigări, de băutură, de droguri, de haine, de sex, de casă...

Domnul ne vorbește despre milostenie în diverse feluri și milostenia aceasta trebuie să ne definească teologic. Însă întrebarea rămâne: Până unde mergem cu ajutorarea celuilalt? Ce înseamnă: „vei iubi pe aproapele tău ca pe tine însuți [ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν]" [Mt. 19, 19, BYZ]? Fără doar și poate, trebuie să excludem din această iubire reală de sine toată patima. Căci iubirea nu are de-a face cu patima, ci cu slava lui Dumnezeu. Și iubirea cu care trebuie să ne iubim pe noi și pe aproapele nostru este iubirea cu care Dumnezeu ne iubește.

Și cum ne iubește Dumnezeu? Cu totul, în mod deplin, pentru ca noi să trăim veșnic împreună cu El. Căci Dumnezeu dorește ca noi să ne mântuim, să ne sfințim viața noastră. Iar dacă noi dorim să trăim în mod sfânt, același lucru trebuie să dorim și aproapelui nostru. Și dacă trăim cu exigența sfințeniei pentru noi și pentru toți oamenii, atunci suntem un mediu prietenos pentru toți oamenii. Și suntem

acest mediu prietenos și când oamenii nu ne vor de prieteni și nici nu ne consideră proprii lor.

Căci noi, acasă, pe stradă sau la Biserică, ne rugăm pentru toți oamenii și dorim binele lui Dumnezeu pentru toți. Pentru toți oamenii și pentru întreaga Lui creație. Și astfel trăind lucrurile, tot ceea ce facem, spunem și vrem înseamnă iubire față de toți și toate.

Iar dacă această iubire împarte mâncare, băutură, haine, cărți, încredere, rugăciune, bucurie, ea va fi judecată de Dumnezeu ca o binecuvântare pentru oameni și istorie. Căci binecuvântații [οἱ εὐλογημένοι] lui Dumnezeu [Mt. 25, 34, BYZ] nu trăiesc facerea de bine ca pe „un eveniment”, ci ca pe o cotidianitate. Ei asta fac tot timpul, ei așa trăiesc, slujind și dăruindu-se, și nu urmărind blițurile ca să dea bine în poze.

Pe când blestemații [οἱ κατηραμένοι] lui Dumnezeu [Mt. 25, 41, BYZ] nu sunt niște oameni care nu știu să facă binele, ci sunt oameni pentru care binele nu e relevant. Căci ei se gândesc că este improfitabil să faci binele în mod gratis, să ajuți pe cineva degeaba, să ieși în întâmpinarea cuiva pentru el și nu pentru tine.

De aceea, când o femeie e violată, când un copil e bătut cu bestialitate, când o casă e în flăcări, când un accident tocmai s-a produs, când nedreptatea cere dezaprobare fermă, mulți se adună...ca să vadă și nu ca să ajute! Să vadă, să facă poze, să asiste... Pentru că binele nu e relevant pentru ei. Va sări ca ars numai omul dreptății, omul cu conștiință, omul cu inimă, omul pentru care celălalt, cel în suferință, nu trebuie să fie în mod neapărat soție, copil sau soră, pentru ca să-l ajute.

Și s-ar putea ca din 30 sau 70 de privitori la spectacolul mereu inedit al vieții, doar unul sau doi să reacționeze. Și cei care reacționează, aceia mai sunt încă oameni...Ceilalți au devenit spectatori apatici ai vieții cotidiene.

Însă omul țipă numai când îl doare! Când ajunge drama și la casa lui, orice apatic se trezește. Dar se trezește în mijlocul altora care dorm în picioare! Și astfel, fiecare își ia porția lui masivă de durere și de singurătate, scheunând ca un câine fugărit de toți.

De ce ajungem aici? Căci nu dorim să învățăm lecția iubirii teologice! Pentru că nu dorim să iubim teologic, adică pe tot omul, așa după cum dorește Dumnezeu. Și pentru că nu dorim să iubim, trăim cu indiferență prezența altora sau, cu chiu, cu vai, iubim și noi pe câțiva, mai ales pe cei din familie și pe prietenii noștri...

Dumnezeu nu ne cere „să îi băgăm în pat” pe toți cerșetorii pământului și nici să păcătuim „de dragul” lor! Ci El ne cere să fim umani cu toți oamenii. După puterile noastre, după timpul nostru, după energia noastră interioară. Dacă nu putem să ajutăm, măcar să nu le facem viața mai grea. Dacă tot nu poți ajuta, poți să treci pe lângă ei cu o față înțelegătoare, compătimitoare și nu idioată. A râde de omul bolnav, scăpătat sau îndurerat înseamnă a fi inuman. A căuta să furi, să minți, să înșeli, să corupi pe altul înseamnă a fi inuman.

Domnul nostru, Care S-a făcut om pentru noi și pentru mântuirea noastră, îi judecă aspru pe cei inumani. Și e Drept când face asta! Pentru că cei inumani sunt cei blestemați de El. Cei inumani sunt cei care neagă întruparea Lui preaiubitoare pentru noi. Căci dacă El S-a făcut om pentru ca să ne hrănească, să ne adape, să ne îmbrățișeze, să ne

elibereze de moarte, atunci de ce nu trăim și noi ca El?! De ce să fim inumani, când El e atât de uman cu noi?!! Dacă El Și-a asumat toate ale noastre, în afară de patimile și păcatele noastre, de ce nu trăim și nu acționăm vizavi de alții numai prin prisma iubirii dezinteresate față de ei?!!!

Căci iubirea fără interes meschin e iubirea care te face om. Iubirea care te trece strada, iubirea care te sfătuiește, iubirea care îți dă încredere, iubirea care crede în tine și te sprijină e iubirea care îți face bine, care te face om. Pentru ce a-i da o palmă acestei iubiri, care îți face bine? Pentru ce l-ai jigni pe cel care te-a scos din moarte și ți-a dat un sens în viață? Pentru ce să te temi de cel față de care trebuie să fii recunoscător?...

...Cărțile mi-au inundat toată viața, dimpreună cu oamenii, cu mulți oameni. Am cărți peste tot, în orice cameră și în orice casă în care locuiesc, după cum am oameni de tot felul în sufletul meu. Mi-ar trebui mai multe vieți pentru ca să le pot citi și pentru ca să scriu cărțile din sufletul meu. Cu alte cuvinte, am pornit de la nicio carte și de la oameni puțini în jurul meu, iar acum nu mai am timp pentru oamenii și cărțile din jurul meu și din inima mea.

Cu siguranță, și dumneavoastră aveți aceeași problemă! Aveți mai multe cărți decât timp, aveți mai mulți oameni decât timpul la dispoziție, ați dori să faceți mai multe lucruri decât faceți în mod fizic.

Și conștiința aceasta a puținătății noastre e limitarea noastră fizică și temporală. Trupul nostru nu se deplasează atât de repede ca sufletul nostru, iar ziua noastră nu are mai mult de 24 de ore, pe când sufletul nostru dorește să stea treaz tot timpul și să experimenteze la nesfârșit.

Însă veșnicia cu Dumnezeu e tocmai o stare nesfârșită de trezie și de experiență. De la Sfinții care au trăit vederi extatice, Biserica a aflat că veșnicia e o continuă vedere și o continuă noutate. Iar noi pentru acest fel de viețuire/ de existență ne pregătim acum: pentru o veșnicie ca o continuă experiență împlinitoare.

Vederea, cunoașterea, iubirea nu se termină niciodată! De la prima secundă a veșniciei, de când trecem prin moartea fizică în veșnicie, noi trăim o nesfârșită stare de trezie. Și când cerem odihna veșnică pentru cei adormiți, cerem ca ei să se odihnească veșnic în aceste vederi și înțelegeri îndumnezeitoare în mod veșnic. Adică cerem o odihnă mereu vie, mereu trează, mereu neadormită, veșnic trează, adică o împlinire nesfârșită.

Și, din acest motiv, „regretele eterne" de pe coroanele noastre scrise neteologic sunt un nonsens. Pentru că noi nu regretăm veșnicia, ci noi căutăm veșnicia cu Dumnezeu! Și căutăm veșnicia cu Dumnezeu pentru că ea nu este o anihilare a ființei noastre, ci o continuă desăvârșire a ființei noastre.

Iar dacă, aici, pe pământ, ne-a plăcut noutatea, ne-a plăcut să petrecem cu oamenii, să ne simțim bine împreună cu ei, să îi cunoaștem și să îi iubim, atunci nu putem să nu iubim noutatea veșnică, continuă cu Dumnezeu. E un absurd desăvârșit să vrei să trăiești veșnic, dar să nu vrei să trăiești veșnicia cu Dumnezeu, cu Cel care te face să trăiești veșnic. E ca și cum am vrea să trăim fără viață sau fără ca să ne naștem...

Și, iubiții mei, așa am ajuns iarăși la a spune un *nu* răspicat cărnii până la Paști! De mâine nu mai mâncăm carne, pentru că vrem să trăim deasupra trupului, adică duhovnicește. Dumnezeu să ne întâ-

rească și să ne bucure în postirea noastră! Iar dacă, cumva anume, cădem din postire, să ne ridicăm iarăși la postire, cu încredere în Dumnezeu! Căci El e întărirea și bucuria noastră pururea. Amin!

Predică la Duminica Izgonirii lui Adam din Paradis [2019]

Iubiții mei[859],

când Domnul le-a spus celor care slujeau la nuntă [In 2, 5], la nunta din Cana Galileii, „Umpleți vasele de apă [Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος]!” [In. 2, 7, BYZ], le-a spus, la prima vedere, un lucru „nebunesc”. Pentru că ei nu mai aveau vin [In. 2, 3], iar Domnul, în loc să îi lase să caute vin și să aducă vin la masă, El i-a pus să umple niște vase cu apă. Vase care nu erau pentru vin, ci „pentru curățirea iudeilor” [In. 2, 6]. Pentru spălarea lor ritualică.

Însă slujitorii, în mod paradoxal, nu Și-au bătut joc de Domnul, ci L-au ascultat! L-au ascultat pe El, după cum au ascultat-o și pe Mama Lui. Căci Născătoarea de Dumnezeu le spusese, în relație cu Fiul ei: „Orice are să vă zică vouă [Ὅ τι ἂν λέγῃ ὑμῖν], faceți [ποιήσατε]!” [In. 2, 5, BYZ]. Iar apa, care fusese pusă în vase, s-a făcut vin cu puterea Lui cea dumnezeiască [In. 2, 9]. Vin foarte bun de băut, cu siguranță incomparabil mai bun decât cel de dinainte, care se terminase [In. 2, 10].

La fel au stat lucrurile și în Paradis! Căci „Domnul Dumnezeu a sădit Paradisul în Edem [ἐφύτευσεν Κύριος ὁ Θεὸς Παράδεισον ἐν Εδεμ]” [Fac. 2, 8, LXX]. Și, la prima vedere, Dumnezeu „face mare caz” de un pom anume. Pentru că El îi spune Sfântului Adam: „dar din pomul [care vă face] a cunoaște

[859] Începută la 12. 12, în zi de miercuri, pe 27 februarie 2019. Cer parțial înnorat, 8 grade.

binele și răul nu veți mânca din el [ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν οὐ φάγεσθε ἀπ᾽ αὐτοῦ], iar [căci în] ce zi aveți să mâncați din el, [cu] moarte veți muri [ᾗ δ᾽ ἂν ἡμέρᾳ φάγητε ἀπ᾽ αὐτοῦ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε]" [Fac. 2, 17, LXX]. Și când omul a mâncat din acel pom, atunci a început să moară... Pentru că moartea e consecința neascultării de Dumnezeu.

Fiindcă Dumnezeu, adesea, pare că spune „prostii", „nonsensuri", pentru că noi așa vrem să Îi receptăm cuvintele și faptele. El vorbește ca Părintele cel mai responsabil cu niște copii prostuți și neascultători, adică cu noi înșine. Și noi, în loc să băgăm la cap ce ne spune El, ne arde de glume.

...Omul, înainte de căderea sa în păcat, era un văzător de Dumnezeu. Pentru că trăia și vedea prin slava lui Dumnezeu, care era acoperământul cel dumnezeiesc al sufletului și al trupului său. Însă, de când păcatul a început să intre în noi, el „se tot foiește"[860] în sufletul nostru.

Și nu mai avem stare și ne precipităm, ne agităm, ne grăbim, ne grăbim prea mult, ne pierdem mințile, pentru că vrem să ne bucurăm în forță. Dar bucuria fără Dumnezeu e o bucurie minoră, trecătoare.

Pentru că bucuria reală e bucuria care se revarsă din Dumnezeu și care ne umple pe noi de iubirea de Dumnezeu și de oameni.

Sfântul Maximos Mărturisitorul distingea *pomul vieții* de *pomul cunoașterii binelui și răului*, spunând că pomul vieții e mintea noastră, pe când pomul cunoașterii binelui și răului e simțirea noas-

---

[860] Marin Sorescu, *Poezii (ediție definitivă)*, Ed. Scrisul românesc, Craiova, 1990, p. 242.

tră[861]. Și în mintea noastră „își are scaunul înțelepciunea...[, pe când în simțirea trupului] se află mișcarea nerațională”[862]. De aceea, prin „iraționalitatea simțirii...[omul] se prinde cu totul de plăcere ca de ceea ce e bun (ca de ceea ce pare „bun” n.n.) și se ferește de durere ca de ceea ce e rău (ca de ceea ce pare „rău” n.n.)”[863]. Și astfel, noi alegem să păcătuim pentru că ni se pare un lucru „plăcut”, dar ne ferim de asceza Bisericii ca de un lucru „rău”. Când tocmai asceza Bisericii e cea care ne face bine, pentru că ne vindecă de urmările cele rele în ființa noastră ale alegerii plăcerii.

Prima cântare a Slujbei de azi ne spune că înșelătorul, Satanas, ne-a ispitit prin mâncare, iar noi, mâncând, ne-am despărțit de slava lui Dumnezeu și ne-am dat morții[864]. Consecința neascultării de porunca lui Dumnezeu a fost dezbrăcarea de veșmântul cel de la Dumnezeu[865], de veșmântul slavei Sale, care era unul interior. Tocmai de aceea, oamenii s-au văzut goi după ce au păcătuit și „și-au cusut frunze de smochin și și-au făcut lor cingători în jurul coapselor [ἔρραψαν φύλλα συκῆς καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς περιζώματα]” [Fac. 3, 7, LXX].

Bunătatea lui Dumnezeu față de oamenii căzuți în păcat se vede și în aceea că le-a făcut tunici din piei și i-a îmbrăcat cu ele [Fac. 3, 21, LXX]. Dar „Domnul Dumnezeu l-a izgonit pe el [ἐξαπέστειλεν

---

[861] *Filocalia românească*, vol. 3, cu trad., introd. și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Membru al Academiei Române, ed. a II-a, Ed. Harisma, București, 1994, p. 163.

[862] Ibidem.

[863] Ibidem.

[864] Triodul, *cf.* http://glt.goarch.org/texts/Tri/t49.html/ Triodul, ed. BOR 1986, p. 87.

[865] Ibidem/ Ibidem.

αὐτὸν Κύριος ὁ Θεὸς]" – pe Sfântul Adam, cel care păcătuise, și, bineînțeles, și pe Sfânta Eva, care păcătuise împreună cu el – „din Paradisul desfătării [ἐκ τοῦ Παραδείσου τῆς τρυφῆς] [pentru] a lucra pământul din care a fost luat [ἐργάζεσθαι τὴν γῆν ἐξ ἧς ἐλήμφθη]. Și l-a izgonit pe Adam [καὶ ἐξέβαλεν τὸν Αδαμ] și l-a sălășluit pe el înaintea Paradisului desfătării [καὶ κατῴκισεν αὐτὸν ἀπέναντι τοῦ Παραδείσου τῆς τρυφῆς] și a rânduit Heruvimi [καὶ ἔταξεν τὰ Χερουβιμ] și sabia cea învăpăiată care se întoarce [καὶ τὴν φλογίνην ῥομφαίαν τὴν στρεφομένην], [pentru] a păzi calea pomului vieții [φυλάσσειν τὴν ὁδὸν τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς]" [Fac. 3, 23-24, LXX].

Din a 4-a cântare a zilei începe să se vorbească despre tânguirea Sfântului Adam înaintea Paradisului[866]. Despre pocăința lui pentru păcatul neascultării de Dumnezeu.

Căci păcatul l-a scos pe el din Paradisul desfătării duhovnicești, adică din Paradisul în care el Îl vedea pe Dumnezeu prin slava Lui. Iar în Triodul românesc se folosește *Rai* în loc de *Paradis*, Rai [Раи] fiind un cuvânt slavon[867].

Și dacă primii oameni au căzut în păcat din cauza mâncării, noi începem de mâine să postim pentru ca să intrăm iarăși în Paradis. Și vom experimenta „cât de folositor este pentru firea omenească leacul postului și...cât de rușino[a]s[e] lu-

---

[866] Ibidem/ Idem, p. 88.

[867] Maria Stanciu Istrate, *Slava veche și slavona românească*, în *Lucrările celui de-al cincilea Simpozion Internațional de Lingvistică*, București, 27-28 septembrie 2013, editate de Marius Sala, Maria Stanciu Istrate, Nicoleta Petuhov, Ed. Univers Enciclopedic Gold, București, 2015, p. 395. *Cf.* http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/V2849.

cru[ri] ~~este~~ sunt lăcomia și neascultarea”[868] de Dumnezeu.

Postul este leac, este medicament pentru sufletul și pentru trupul nostru. Căci, prin postire, putem „să dobândim...nestricăciunea pierdută de Adam, care a pătimit [pierderea ei, tocmai] pentru că n-a păzit porunca”[869] lui Dumnezeu.

La cântarea a 8-a de la Utrenie ni se spune că noi păcătuim pentru că stăm de vorbă „[cu] șarpele cel ucigător de suflet [ἑρπετῷ ψυχοφθόρῳ]”[870]. Căci îl considerăm pe vrăjmașul nostru, pe Satanas, drept „sfătuitorul [σύμβουλον]”[871] nostru.

Și când este el „sfătuitorul” nostru? Când ne învață să păcătuim, iar noi acceptăm sfaturile lui cu prietenie. Căci Sfinților noștri Protopărinți, în Edem [Ἐδὲμ], li s-a arătat „dulce întru gustare fructul cunoașterii [γλυκὺς εἰς γεῦσιν καρπὸς τῆς γνώσεως]”[872], dar, după ce l-au mâncat, „întru amărăciune s-a făcut sfârșitul ei [εἰς χολὴν...γέγονε τὸ τέλος αὐτῆς]”[873], al mâncării.

Pentru că și păcatele noastre ni se par „o avere” atunci când le săvârșim, dar când vrem să ne curățim de urmările lor în ființa noastră ele sunt o cangrenă. Căci ne-au stricat interior, ne-au umplut de stricăciunea morții. Și noi ne purtăm moartea în noi, ca într-un sarcofag, dacă nu ne curățim de păcatele și de patimile noastre. În a doua cântare de la Laude, postul e numit „stadionul virtuților [τὸ στάδιον τῶν

---

868 Triodul, ed. BOR 1986, p. 92.
869 Ibidem.
870 *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Tri/t49.html.
871 Ibidem.
872 Ibidem.
873 Ibidem.

ἀρετῶν]"[874]. Pentru că virtuțile trebuie dobândite prin lupta cea bună a postului[875]. Și noi nu ne întrecem cu alții când postim, ci cu noi înșine, pentru a dobândi în noi pacea lui Dumnezeu. Și pacea Lui, El o revarsă în noi ca pe o întărire în postire, ca pe o luminare a minții, ca pe o subțiere duhovnicească a ființei noastre, ca pe o umplere de râvnă dumnezeiască, ca pe o împlinire duhovnicească interioară.

Sfântul Moisis s-a făcut văzător-de-Dumnezeu [θεόπτης] și împreună-vorbitor [συνόμιλος] cu Dumnezeu, căci și-a curățit cu postul ochii sufletului său[876]. Și pentru acestea ne rugăm și noi lui Dumnezeu! Căci postul e leac vindecător pentru noi, nu pentru că ne face să slăbim trupește, ci pentru că ne umple de slava lui Dumnezeu, făcându-ne intimi ai Stăpânului.

Să postim cu bucurie, iubiții mei! Să postim trăgând în noi slava lui Dumnezeu ca pe propria noastră respirație duhovnicească! Să postim mergând cu bucurie spre Patimile și Învierea Lui cea de a treia zi, ca să ne bucurăm veșnic împreună cu Tatăl, cu Fiul și cu Duhul Sfânt, cu Dumnezeul nostru treimic, pentru toți vecii! Amin.

---

[874] Ibidem.
[875] Ibidem.
[876] Ibidem.

Predică la Duminica Ortodoxiei [2019]

Iubiții mei[877],

publicitatea este oboseala vizuală a orașului. Oriunde îți înalți ochii vezi reclame vii, vezi firme luminoase, vezi imagini și semne puternice de tot felul, care se cer decodate. Și trăim într-o atmosferă vizuală intensă, fiindcă toți vor să vândă. Și vor să vândă imediat și în cantități mari, fapt pentru care se promovează în mod agresiv.

Persoanele „iconice" și produsele „iconice" se bat pentru întâietate vizuală sus, pe clădiri, sau la o distanță mai accesibilă, pe când iconografia ortodoxă e redusă la spațiul eclesial. Mai vezi câte o Cruce pe stradă sau câte o Icoană în vitrină, dar nu se poate spune că în România ortodoxă oamenii sunt agasați de iconografia ortodoxă. Dimpotrivă, poți locui mult și bine într-un oraș românesc, iar, dacă nu intri într-o Biserică, poți să nu știi cum arată Bisericile noastre complet pictate pe interior, uneori, în mod parțial, și la exterior.

Și de ce s-a ajuns aici? Pentru că publicitatea a ocupat spațiile goale. Lăsate goale din perioada comunistă. Și punem câte o Cruce la margine de drum, dacă acolo ne moare, într-un accident, cineva iubit, dar nu ne pictăm casele sau blocurile pe afară cu Sfinte Icoane. Și pentru că nu facem risipă de iconografie, tocmai de aceea prezența iconografiei ortodoxe e o prezență de Biserică, de Cimitir, de Muzeu

---

[877] Începută la 8. 49, în zi de marți, pe 12 martie 2019. Plouă, + 4 grade.

și de Casă ortodoxă, evlavioasă. E o prezență de interior, e o prezență ascunsă.

Iar la Biserică, ea fiind pictată integral, avem pictură lângă pictură și e greu de înțeles și de urmărit de către toți credincioșii. Tocmai de aceea ei se uită, mai degrabă, la Icoanele de jos, pe care le pot atinge și săruta, dar nu și la fresca de pe pereți.

În Cimitire există și cavouri pictate, după cum, la Muzeu, găsim o arhivă iconografică salvată de la distrugere. Numai în casele ortodoxe, cu oameni evlavioși, putem găsi multe Sfinte Icoane, dar și aici alese preferențial.

Însă orice Biserică e pictată cu un anumit specific. Programul iconografic al unei Biserici conține scene iconografice neapărate, dar și altele alese preferențial. Oricât ne-am dori noi ca o Biserică să conțină toată iconografia ortodoxă, ea nu o poate conține nicidecum. Nici nu există la ora actuală o enciclopedie, care să cuprindă toată iconografia ortodoxă a Bisericii. Adică o lucrare în mii de volume cu programele iconografice ale fiecărei Biserici ortodoxe din lume.

Pentru că, pe baza unei asemenea capodopere, am înțelege cum a fost pictat un anume Sfânt de-a lungul timpului sau o anumită scenă biblică și cât de multe sunt reprezentările iconografice ale Sfinților. Căci noi pictăm, în România, anumiți Sfinți, îi pictăm în mod excesiv pe aceiași, și trecem cu vederea milioane de alți Sfinți.

Însă Biserica îi cinstește pe toți Sfinții ei și față de toți ne învață să avem evlavie. Căci, prin fiecare Sfânt al lui Dumnezeu, noi înțelegem modul personal în care Dumnezeu l-a călăuzit în viața de sfințenie. Și fiecare Sfânt în parte este o icoană vie a lui Dumnezeu, care reflectă slava lui Dumnezeu.

De aceea, când vorbim despre Biserica lui Dumnezeu, despre Biserica Ortodoxă, vorbim despre o viață sfântă care poate fi trăită în mod personal de fiecare în parte. Și cum fiecare Sfânt în parte este unul foarte personal și nu stereotip, teologia fiecărui Sfânt în parte este o mărturisire a propriei sale experiențe îndumnezeitoare.

Căci fiecare Sfânt al lui Dumnezeu ne mărturisește despre modul în care a înțeles și a trăit viața cu Dumnezeu, asumându-și deopotrivă și bunele și relele vieții ortodoxe. Pentru că viața eclesială cere o asumare totală la nivel personal și comunitar, iar această asumare e o continuă creștere în înțelegere și în experiență.

Publicitatea îți ia ochii nu pentru ca să crezi în imagine, ci pentru ca să cumperi ceea ce se promovează la nivel vizual. Publicitatea e mesaj cu finalitate comercială, pentru că imaginile te trimit la lucruri și nu la persoane. Pe când Sfintele Icoane sunt mărturii existențiale despre oamenii Împărăției lui Dumnezeu. Căci Sfintele Icoane nu ne trimit la lucruri, ci la persoane sfinte, pentru a avea o relație sfântă cu ele.

Publicitatea e mundană, pe când iconografia ortodoxă e transcendentă și revelațională. Publicitatea ne închide în lume, în ceea ce avem acum la îndemână, pe când iconografia ne face să privim în veșnicia cu Dumnezeu, pentru că ne descoperă oamenii transfigurați ai Împărăției lui Dumnezeu.

Sfintele Icoane ne descoperă, în mod explicit, cine sunt oamenii veșniciei, pe când publicitatea ne duce la produsele de cumpărat, prezentate atractiv pentru ca să ne facă să le cumpărăm.

Și cred că este evident pentru toți că nu reclamele comerciale ar trebui să ne obosească la tot

pasul, ci viața noastră socială ar trebui să aibă subțirime, transcendență, printr-o iconografie bine plasată în contextul arhitectural, dar și prin multă simplitate arhitectonică.

Pentru că orice oraș și sat au nevoie de simplitate, de bun gust, de curățenie, de aer...Îngrămădirea multor clădiri la un loc sau îmbinarea de multe stiluri arhitectonice la un loc este interesantă, dar și înăbușitoare. E frumos să vezi, să admiri o mare diversitate de stiluri arhitectonice într-un spațiu redus, dar e mai greu să locuiești într-un loc unde toate sunt în contrast.

Programul iconografic al Bisericii, însă, ne învață că toate scenele iconografice au legătură interioară între ele. Și că trebuie să ni le asumăm și să le înțelegem pe toate în mod unitar. Și, de aici, noi ar trebui să înțelegem că și casele noastre sau blocurile dintr-un oraș trebuie să se includă într-o anumită paradigmă arhitectonică. Pentru că toate trebuie să aibă gust, să aibă măsură, să aibă frumusețe.

Credința cea mântuitoare a Bisericii este frumusețea duhovnicească a vieții noastre. Pentru că ea are măsura adevărului, are gustul cel bun al sfințeniei, căci te face din om păcătos un Sfânt al lui Dumnezeu. Și așa cum se specifică și în Pastorala Sfântului Sinod din această zi, *Duminica Ortodoxiei* a fost instituită în 843 și, odată cu ea, și *Sinodiconul Ortodoxiei* ca Slujbă festivă[878], în care se arată apărătorii și detractorii credinței noastre. Găsim aici, în mod amplificat, *Sinodiconul Ortodoxiei* în limba engleză[879]. Amplificat până în 20 noiembrie 1583.

---

[878] Pagina 3. A se vedea textul Pastoralei: https://www.teologiepentruazi.ro/2019/03/12/pastorala-sfantului-sinod-la-duminica-ortodoxiei-2019/.

[879] A se vedea:

Însă textul său a plecat de la apărarea Sfintelor Icoane, de la lăudarea celor care le-au apărat și de la condamnarea celor care le-au interzis. Astfel, sunt de veșnică pomenire cei care au apărat cu cuvântul și cu fapta Sfintele Icoane, dar sunt anatematizați cei care le-au negat și le-au scos din Biserici.

De unde înțelegem, până azi, că cine e ortodox e și cinstitor al Sfintelor Icoane, pentru că e cinstitor al întregii credințe a Bisericii. Iar procesiunile cu Sfinte Icoane și Sfinte Moaște sunt procesiuni profund ortodoxe, pentru că prin ele mărturisim tuturor veșnicia noastră cu Dumnezeu. Căci Sfintele Moaște sunt trupurile transfigurate ale Sfinților, pe când Sfintele Icoane sunt chipurile lor transfigurate. Și ambele sunt mărturii ale sfințeniei lor, ale comuniunii veșnice cu Dumnezeu.

Căci Dumnezeu, prin slava Lui, transfigurează trupurile celor Sfinți, iar noi, iconizându-i pe Sfinți, revelăm tuturor posibilitatea existențială a sfințeniei. Pentru că sfințenia e reală, poate fi trăită de orice om în Biserica lui Dumnezeu, pentru că e viața cu Dumnezeu. Și cum avem Sfinți din orice secol, atunci sfințenia e pentru orice secol și pentru orice om, pentru că Dumnezeu ne cheamă pe toți la sfințenie, la viața veșnică cu El.

Candidații la vreo funcție în stat umplu țara de afișe și de bannere, care mai apoi se deteriorează. Reclamele stradale se schimbă periodic. Ce am văzut mai ieri, nu mai vedem mâine pe stradă.

Interesul financiar motivează fiecare reclamă și tot el o perisabilizează, o face să fie trecătoare. Însă Sfintele Icoane nu se schimbă de pe un secol pe altul, ci ele sunt perene. Pentru că sfințenia nu se înve-

---

https://www.johnsanidopoulos.com/2010/02/synodicon-of-orthodoxy.html.

chește niciodată. Sfințenia vorbește despre valoarea adevărată a omului și despre lucrurile care îl definesc cu adevărat pe om. Iar pe un om trebuie să îl caracterizeze în mod fundamental apartenența sa eclesială și viața de sfințenie.

Cine este ortodox și își trăiește ortodox viața, acela este om cu adevărat. Cine e ortodox și trăiește ortodox ajunge Sfântul lui Dumnezeu, și orice Sfânt al Lui e membru al Împărăției Sale.

Tocmai de aceea, Duminica Ortodoxiei nu promovează o valoare ghetoizantă, ci una universal valabilă. Duminica Ortodoxiei promovează sfințenia și sfințenia este adevărata împlinire a omului, împlinirea sa ontologică, pentru că îl face să fie în comuniune veșnică cu Dumnezeu și cu toți Sfinții și Îngerii Lui. Iar dacă promovăm viața, iubirea, proprietatea, securitatea personală, într-un cuvânt drepturile omului, atunci sfințenia este dreptul fundamental al omului. Pentru că sfințenia ne înveșnicește în relația cu Dumnezeu, în bucuria cea veșnică a comuniunii cu Dumnezeu și cu toți Sfinții și Îngerii Lui.

Așadar, iubiții mei, privim spre Sfintele Icoane ca spre cer, pentru că în ele ni se revelează Cerul lui Dumnezeu, Împărăția Lui. Și venim la Biserică, la Slujbe, pentru ca să trăim ca în Cer, ca în Cerul lui Dumnezeu, pentru că aici ne umplem de slava Lui, cea care ne face ceruri duhovnicești ale lui Dumnezeu.

Postirea noastră este bucurie duhovnicească. Pentru că noi nu trăim pentru ca să mâncăm, ci pentru ca să ne sfințim viața noastră.

De aceea, să trăim aceste zile de post cu multă bucurie sfântă, pentru că ele sunt zilele mântuirii noastre!

Să postim și să ne bucurăm!
Să ne rugăm și să ne bucurăm!
Să dăm milostenie și să ne bucurăm!
Să ne bucurăm și iarăși să ne bucurăm!
Pentru că Dumnezeu ne bucură în mod negrăit în fiecare zi. Amin!

Predică la Duminica a II-a din Postul Mare [2019]

Iubiții mei[880],

Sfintele Icoane au fundament extatic, pentru că la baza lor stau vederi și luminări dumnezeiești. Și vederile dumnezeiești sunt revelații preasfinte, pline de teologie dumnezeiască. De aceea, când privim Icoanele teologice ale Bisericii, noi învățăm teologie, teologie dumnezeiască, teologia revelată de Dumnezeu Sfinților Lui.

Când privim, spre exemplu, Icoana Învierii Domnului, în care Îl vedem pe Domnul coborând în Iad și ridicându-i de acolo pe Sfinții noștri Protopărinți Adam și Eva și, împreună cu ei, pe toți Sfinții Vechiului Testament, noi vedem o vedenie picturalizată. O vedenie iconizată, transpusă în culori[881].

[880] Începută la 8. 11, în zi de luni, pe 18 martie 2019. Zi cu soare, 11 grade.

[881] Am preluat Sfânta Frescă de aici: https://str.crestin-ortodox.ro/foto/1517/151653_sambata-mare.jpg.

Căci avem în ea mărturia Sfântului Petros din I Petr. 3, 18-20: „Că[ci] și Hristos o dată pentru totdeauna a pătimit pentru păcatele [noastre] [Ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἔπαθεν], Cel Drept pentru cei nedrepți [Δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων], ca pe noi să ne aducă lui Dumnezeu [ἵνα ὑμᾶς προσαγάγῃ τῷ Θεῷ], omorât [cu] trupul [θανατωθεὶς μὲν σαρκί], dar făcându-Se viu [cu] duhul [ζῳοποιηθεὶς δὲ πνεύ-ματι], în[tru] care și duhurilor [ținute] în temniță [ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασιν], mergând [πο-ρευθεὶς], a propovăduit [ἐκήρυξεν], [celor care au fost] neascultătoare odinioară [ἀπειθήσασίν ποτε]” [*Cf.* BYZ].

Pentru că Domnul, pe când era omorât cu trupul, cu duhul sau cu sufletul Său cel îndum-nezeit[882] a coborât în Iad sau în temniță, pentru ca să propovăduiască și duhurilor sau sufletelor din Iad. Și El i-a eliberat atunci pe Sfinții Lui, care de veacuri erau ținuți în Iad[883]. Și că intrarea Lui în Iad a fost reală și răscumpărătoare pentru Sfinții Săi, ne-o spune Sfântul Matteos: „Și mormintele s-au deschis [καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεῴχθησαν]. Și multe trupuri ale Sfinților celor care erau adormiți au înviat [καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων Ἁγίων ἠγέρθη]. Și ieșind din morminte după învierea Sa [καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν Αὐτοῦ], au intrat întru cetatea cea sfântă [εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν] și s-au arătat multora [καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς]” [Mt. 27, 52-53, BYZ].

Iar cetatea cea sfântă este Ierusalimul, iar Sfinții Lui, cei din vechime, au fost și ei o dovadă a învierii Lui cea de a treia zi. Pentru că ei au intrat în Ieru-

---

[882] Sfântul Ioannis Damaschinos, ΕΚΔΟΣΙΣ ΑΚΡΙΒΗΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΠΙΣΤΕΩΣ, în PG 94, col. 1101.

[883] Ibidem.

salim și s-au arătat multor oameni. Și când Sfântul Matteos spune că trupurile Sfinților au înviat, nu vrea să ne spună că mergeau pe stradă trupurile fără sufletele lor cele sfinte, ci, dimpotrivă, că eliberarea sufletelor celor Sfinți din Iad a fost reală, pentru că trupurile lor, unite cu sufletele lor, adică Sfinții înviați au intrat în Ierusalim și s-au arătat multora. Și ei au înviat, pentru că El i-a eliberat din Iad pe Sfinții Lui.

Icoana Botezului Domnului [Mt. 3, 13-17; Mc. 1, 9-11; Lc. 3, 21-22; In. 1, 32-34] sau Icoana Transfigurării Domnului pe Tabor [Mt. 17, 1-9; Mc. 9, 2-9; Lc. 9, 28-36; II Petr. 1, 16-18], ambele descrise în Scriptură, sunt două vedenii dumnezeiești. Nu văzute cu ochii trupești, ci cu ochii duhovnicești ai sufletului nostru! Pentru că Dumnezeu, prin slava Lui, ne ridică pe noi la vederi dumnezeiești, la vederea realităților preasfinte ale Împărăției Sale.

De aceea, când citim mărturia Sfântului Petros, din II Petr. 1, 16: „văzători făcându-ne măreției Aceluia [ἐπόπται γενηθέντες τῆς Ἐκείνου μεγαλειότητος]" [BYZ], a lui Hristos, prin măreție el desemnează slava lui Dumnezeu cea veșnică și necreată, iar când spune că ei, cei trei, pe Tabor, au fost văzători sau martori oculari ai revelării Sale, nu se referă la vederea Lui cu ochii trupești, ci la vederea Lui cu ochii sufletului, la vederea extatică, dumnezeiască. Căci vederea de pe Tabor, ca și cea de la Iordanis, a fost una dumnezeiască și nu una fizică, obișnuită, pe care ar fi putut vedea-o oricine.

Când își descrie vedenia de la Botez, Sfântul Ioannis Botezătorul ne spune: „L-am văzut pe Duhul coborând ca o porumbiță din cer [Τεθέαμαι τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ] și a rămas în El [καὶ ἔμεινεν ἐπ᾽ Αὐτόν]. Și eu nu-L știam

pe El [Κἀγὼ οὐκ ᾔδειν Αὐτόν]. Dar Cel care m-a trimis pe mine a boteza în apă [ἀλλ᾽ ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι], Acela mi-a zis [Ἐκεῖνός μοι εἶπεν]: «Peste Care ai să vezi Duhul coborând și rămânând în El [Ἐφ᾽ Ὃν ἂν ἴδῃς τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ᾽ Αὐτόν], Acela este Cel care botează în Duhul Sfânt [Οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ]». Și eu am văzut [Κἀγὼ ἑώρακα] și am mărturisit că Acesta este Fiul lui Dumnezeu [καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ]" [In. 1, 32-34, BYZ].

– Cine L-a trimis și cine i-a vorbit Sfântului Ioannis Botezătorul despre Fiul și despre Duhul?

– Dumnezeu Tatăl!

– Și cum i-a vorbit El lui Ioannis?

– În mod extatic, dumnezeiesc, așa cum vorbește și cum Se arată Dumnezeu Sfinților Lui! De aceea, când îi auzim pe Sfinți că vorbesc despre ce au văzut și despre ce le-a spus Dumnezeu, nu trebuie să gândim niciodată că El li S-a arătat trupește, ci întotdeauna dumnezeiește. Pentru că Dumnezeu Se arată pururea în slava Lui și astfel le vorbește Sfinților Lui: în mod dumnezeiesc, în mod extatic, mistic.

Icoana Răstignirii Domnului[884] e o vedere duhovnicească profundă a Patimilor Sale celor preasfinte. Ea ne arată realitatea Răstignirii Domnului din perspectiva Domnului și nu a oamenilor. Din perspectiva unirii ipostatice, personale, dintre cele două firi, dumnezeiască și omenească, în persoana Mântuitorului Iisus Hristos.

Pentru că oamenii, pe Cruce, vedeau pe Cineva care „nu avea chip [οὐκ εἶχεν εἶδος], nici frumusețe [οὐδὲ κάλλος]" [Is. 53, 2, LXX] din cauza maltratărilor repetate, a chinurilor înfiorătoare la adresa Sa. Vedeau un om gol, plin de sânge, expus tuturor insultelor și chinurilor.

Însă noi, cei credincioși, când privim Icoana Răstignirii Domnului, vedem cum dumnezeirea Lui a întărit în fiecare clipă umanitatea Sa ca să suporte toate durerile și cum s-a îndumnezeit umanitatea Lui prin suportarea desăvârșită a tuturor patimilor Sale celor pentru noi. Noi vedem biruința desăvârșită a Domnului asupra morții, asupra a tot păcatul și asupra demonilor. Pentru că, prin durerile Lui cele cutremurătoare, El a scos din firea umană toată plăcerea pătimașă intrată în firea noastră și a arătat-o cu totul curată, desăvârșită, îndumnezeită.

Dacă nu am fi privit din perspectiva Domnului Răstignirea și Moartea Lui, am fi avut în fața ochilor noștri o moarte crudă, trăită în condiții vitrege. Dar, privite din interiorul persoanei Domnului, Răstignirea și Moartea Domnului sunt suprema dovadă de iubire față de noi, pentru că El a murit pentru noi și pentru mântuirea noastră, și, în același timp, ne revelează adevărata împlinire a omului: îndumne-

---

[884] Am preluat-o de aici: https://www.pinterest.com/pin/693695148825252654/.

zeirea. Căci oamenii au aflat, datorită ei, că scopul vieții noastre pe pământ e acela de a ne îndumnezei.

Pentru că toate greutățile și durerile acestei vieți nu sunt pentru ca să sucombăm din cauza lor, nu sunt pentru ca să murim în mod penibil din cauza lor, ci pentru ca să ne întărim duhovnicește suportându-le, trăindu-le până la capăt, și să ne umplem tot mai mult de slava Lui cea veșnică. Să ne umplem de slava Lui care ne îndumnezeiește pe noi.

Căci oamenii au văzut sânge, mult sânge curgând din Domnul și un om batjocorit, hulit de către toți, lovit de către toți. Însă, în lăuntrul Său, El era Dumnezeu și om, Care suporta toate aceste rele în umanitatea Sa și, prin suportarea Lui desăvârșită, o umplea pe ea de toată slava Lui cea dumnezeiască.

De aceea[885], experiența și teologia vederii lui Dumnezeu, pe care le-a apărat Sfântul Grigorios

---

[885] Am preluat Sfânta Frescă de aici: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1b/Palamas_Vatopaidi.jpg.

Palamas [Γρηγόριος Παλαμάς][886], astăzi pomenit, nu au fost „un moft monahal" și nici „o perspectivă elitistă" asupra experienței și a teologiei ortodoxe, ci o necesitate vitală pentru experiența și teologia Bisericii. Căci dacă nu trăiești simțirea harului dumnezeiesc în mod continuu în viața ta, dacă nu ai adesea luminări și vederi dumnezeiești în viața ta, primite de la Dumnezeu, ca semn al creșterii tale în sfințenie, nu poți înțelege nici cărțile Bisericii, nici dogmele ei, nici Slujbele ei, nici viața ei, nici oamenii și nici pe tine însuți nu te poți cunoaște. Pentru că slava lui Dumnezeu, primită la Botez și pe care noi trebuie să o simțim mereu în noi și împreună cu care trebuie să lucrăm tot lucrul cel bun, e fundamentul mântuirii noastre.

Și când Sfântul Grigorios Palamas s-a luptat pentru rugăciunea isihastă și pentru teologia vederii lui Dumnezeu, el s-a luptat pentru experiența îndumnezeitoare a Bisericii și pentru teologia ei cea dumnezeiască. Pentru experiența și teologia care ne fac Sfinți și moștenitori ai Împărăției Sale.

– Ce s-ar fi întâmplat, dacă am fi pierdut experiența îndumnezeirii noastre și teologia sfințeniei?

– Ceva cu totul catastrofal! Am fi trăit drama depersonalizantă a romano-catolicismului, a protestantismului, a neoprotestantismului și a păgânismului: o viață căzută, telurică, lipsită de prezența transfiguratoare a lui Dumnezeu, și am fi avut o teologie telurică, fără racordare la revelarea continuă a lui Dumnezeu în viața noastră. Ne-am fi crezut „Sfinți" fără să fim cu adevărat și am fi făcut o teologie individualistă și antropocentrică de tot râsul.

---

[886] A se vedea:
https://el.wikipedia.org/wiki/Γρηγόριος_Παλαμάς și https://en.wikipedia.org/wiki/Gregory_Palamas.

Și e foarte ușor de văzut cum arată o astfel de teologie și de mentalitate pseudo-bisericească, dacă citești literatură teologică eterodoxă și păgână. Pentru că teologii eterodocși asta fac: în lipsa luminării lui Dumnezeu, ei fac comentarii care mai de care mai subiectiviste, mai fanteziste, mai hulitoare, depărtându-se în mod continuu de viața, experiența și teologia Bisericii. Ceea ce cu secole în urmă era coerent și profund devine deodată „de neacceptat", dar realități care nu au nimic de-a face cu Biserica sunt tratate ca „bisericești". Și aceasta se petrece, pentru că oamenii nu mai au de-a face cu Biserica lui Dumnezeu, atâta timp cât trăiesc în pseudo-biserici inventate de-a lungul timpului.

Romano-catolicismul se reinventează continuu, adică se îndepărtează tot mai mult de viața și de slujirea și de Tradiția Bisericii. Pentru că ereziile „primatului" și „ale infailibilității" papale sunt surse continue de rătăcire și de desacralizare. Protestantismul și neoprotestantismul neagă, în mod discreționar, orice fundament scriptural, tradițional și bisericesc, aliniindu-se mentalității seculare. Întreaga „creștinătate" eterodoxă e sursa desacralizării lumii, adică a ruperii ei de viața sacramentală a Bisericii.

Așa că nu putem cere religiilor păgâne să fie mai bune decât sunt, atâta timp cât „creștinătatea" eterodoxă își bate joc de fundamentale ei, de Tradiția ei, de viața ei îndumnezeitoare.

În introducerea la cartea sa, *Teologia energiilor dumnezeiești*[887], teologul ortodox Jean Claude Larchet dă dovezi multiple despre minimalizarea continuă a Sfântului Grigorios Palamas în teologia

---

[887] Idem: https://www.librariacartilorbisericesti.ro/librarie/teologia-energiilor-dumnezeiesti/.

eterodoxă. Nu îl suportă nici romano-catolicii și nici protestanții, pentru că vorbește despre experiența și teologia harului, a vederii lui Dumnezeu și a îndumnezeirii omului. Și când vorbești despre experiența harului, vorbești despre sacramentalitatea Bisericii, adică despre Sfintele Taine.

Sfântul Dionisios Areopagitul, Sfântul Fotios cel Mare, Sfântul Marcos al Efesului, Sfântul Grigorios Palamas sunt cei 4 mari Sfinți ai Ortodoxiei care sunt mitraliați continuu în teologia eterodoxă. De ce? Pentru că vorbesc despre experiența și teologia ortodoxe în relație contiguă cu viața sacramentală a Bisericii. Iar teologii ortodocși, care nu sunt întemeiați cu adevărat în experiența și teologia Bisericii, iau „de bune” elucubrațiile eterodoxe împotriva acestor Sfinți și se fac părtași ideatic și temperamental autorilor lor.

De aceea, avem mulți „teologi ortodocși” cu mentalitate eterodoxă, cu scris eterodox, cu fapte eterodoxe, pe care nu îi trage nimeni la rost. Ei spun orice, fac orice, neagă orice din Tradiția și istoria Bisericii, pentru că au funcții de conducere în Biserică sau în instituțiile teologice. Și din acest motiv, degringoladele din Biserică nu sunt în mod neapărat cai troieni, ci au la bază faptele teologilor și ale clericilor ortodocși cu mentalitate și apucături eterodoxe.

Pledoariile teologice ale Sfântului Grigorios Palamas pentru experiența și teologia Bisericii nu au fost primite cu bucurie de oamenii din Biserică care aveau o mentalitate seculară. Nici azi lucrurile nu stau diferit! Pentru că ortodocșii, care nu gândesc și nu trăiesc ascetic, liturgic și mistic, care nu se nevoiesc continuu pentru mântuirea lor sunt majoritari în Biserică. Cei care acceptă maximalismul

ascetico-liturgico-mistic al Bisericii, adică viața și teologia Bisericii, sunt puțini. Și dintre acești puțini ortodocși ai nevoinței avem puțini teologi evidenți, cu glas public.

Tocmai de aceea, publicul real al teologiei ortodoxe e unul minoritar, însă, de această teologie și de experiența ei țin mântuirea și îndumnezeirea oamenilor în Biserica lui Dumnezeu. Iar când Sfântul Grigorios Palamas a ridicat glasul și a vorbit despre experiența Bisericii din mijlocul experienței celei sfinte, a avut conștiința că e minoritar în Biserică, dar că el exprimă credința reală, autentică a Bisericii.

Însă, cine exprimă autentica experiență și teologie a Bisericii este normativ pentru Biserică. Este un Părinte sau o Maică a Bisericii, care vorbește pentru ea, din mijlocul experienței ei celei îndumnezeitoare.

De aceea, iubiții mei, înțelegem de ce apărătorul experienței ortodoxe, Sfântul Grigorios Palamas, e pomenit azi, când noi ne nevoim cu postul și cu rugăciunea și cu cântarea și cu citirea de cărți sfinte. Pentru că toată nevoința noastră trebuie să ne ducă la simțirea harului lui Dumnezeu în noi înșine și la luminări și la vederi îndumnezeitoare. Postul nu e pentru ca noi să slăbim și să fim mai atletici, ci pentru ca noi să fim tezaure vii[888] ale slavei lui Dumnezeu și ale teologiei Bisericii!

---

[888] A adormit de curând Adela Petre, creatoare de artă populară, pe care UNESCO a declarat-o în 2012: „tezaur uman viu”, *cf.* https://basilica.ro/buzau-a-trecut-la-cele-vesnice-adela-petre-un-tezaur-uman/.

De ce? Pentru experiența ei în meșteșugăria populară. Și, tot la fel, orice mare poet, scriitor, inventator, creator e un tezaur uman viu.

Însă eu cred că adevăratele tezaure umane vii ale Bisericii și ale lumii sunt Teologii și Părinții duhovnicești ai Bisericii. Pentru că ei sunt izvoare vii atât de experiență

Căci dacă tezaurizăm în noi înșine binele, atunci devenim izvoare veșnice ale binelui lui Dumnezeu. Izvoare care adapă pe tot omul însetat după voia lui Dumnezeu.

Și de azi suntem în praznicul Buneivestiri! Care începe azi, pe 24 martie, și se termină marți, pe 26. Diseară și mâine, de hramul Bisericii noastre, să fim împreună! Să ne bucurăm împreună, alături de Preoții invitați, de praznicul acesta bucuros al primăverii, care e „începutul mântuirii noastre [τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον]”[889]! Începutul iconomiei mântuitoare a Domnului pentru mântuirea noastră. La mulți ani tuturor și să ne bucurăm dumnezeiește! Amin!

---

umană, cât și de experiență dumnezeiască. Și de la unii ca aceștia trebuie să învățăm și pe ei trebuie să îi prețuim mai presus de orice, pentru că de prezența și de sfatul lor ține tot bunul mers al Bisericii și al lumii.

[889] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/2441/sxsaintinfo.aspx.

Predică la Bunavestire a Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu [2019]

Iubiții mei[890],

praznicul de astăzi, care este și hramul Bisericii noastre, este despre iubirea lui Dumnezeu față de noi, oamenii. Pentru că e despre Cel care a binevoit să Se facă om pentru noi și pentru mântuirea noastră, adică despre Fiul lui Dumnezeu. Și pentru că Dumnezeu l-a trimis pe Sfântul Arhanghel Gavriil să aducă această veste preaminunată Preasfintei Fecioare Maria, tocmai de aceea praznicul de astăzi are titulatura *Bunavestire a Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu* [Εὐαγγελισμὸς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου][891].

Iar această veste de la Dumnezeu e cea mai bună veste pe care a primit-o vreodată întreaga umanitate. Căci vestea aceasta este „arătarea tainei celei din veac [τοῦ ἀπ' αἰῶνος μυστηρίου ἡ φανέρωσις]"[892], este „taina cea mare [τὸ μέγα μυστήριον], cea neștiută mai înainte Îngerilor [τὸ πρίν τοῖς Ἀγγέλοις ἄγνωστον] și mai înainte de veci ascunsă [καὶ πρὸ αἰώνων ἀπόκρυφον]"[893] întregii creații.

---

[890] Începută la 7. 29, în zi de marți, pe 19 martie 2019. Zi cu soare, 9 grade.

[891] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/2441/sxsaintinfo.aspx.

[892] Cf. http://glt.goarch.org/texts/Mar/Mar25.html.

[893] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Mar/Mar26.html.

Și despre cum s-au petrecut lucrurile ne vorbește Sfântul Lucas în Evanghelia sa:

„Iar în a 6-a lună a fost trimis Îngerul Gavriil [Γαβριὴλ] de către Dumnezeu întru cetatea Galileii, al cărei nume [este] Nazaret [Ναζαρέτ], către o Fecioară logodită [cu] un bărbat, al cărui nume [era] Iosif [Ἰωσήφ], din casa lui David, iar numele Fecioarei [era] Mariam [Μαριάμ].

Și intrând Îngerul către ea, a zis: «Bucură-te, cea plină de har [Χαῖρε, κεχαριτωμένη]! Domnul [este] cu tine [ὁ Κύριος μετὰ σοῦ]. Binecuvântată [ești] tu în[tre] femei [εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν]». Iar ea, văzându-l, s-a tulburat de cuvântul lui, și cugeta [întru sine]: «Ce fel de salutare [ὁ ἀσπασμὸς] este aceasta?». Și Îngerul i-a zis ei: «Nu te teme, Mariam [Μαριάμ]! Căci ai aflat har la Dumnezeu. Și, iată, vei lua în pântece și vei naște Fiu și vei chema numele Lui Iisus [Ἰησοῦς]! Acesta va fi mare și Fiul Celui Preaînalt Se va chema și Domnul Dumnezeu Îi va da Lui tronul lui David, al tatălui Său, și va împărăți peste casa lui Iacov întru veci, și Împărăția Lui nu va avea sfârșit [καὶ τῆς Βασιλείας Αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος]». Și Mariam a zis către Înger: «Cum va fi aceasta, când bărbat nu cunosc [ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω]?».

Și răspunzând, Îngerul i-a zis ei: «Duhul Sfânt Se va coborî în[tru] tine [Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ] și puterea Celui Preaînalt îți [te] va umbri ție [καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι] [pe tine], de aceea și Sfântul care Se naște [din tine] Fiul lui Dumnezeu [Υἱὸς Θεοῦ] va fi chemat. Și iată, Elisavet, rudenia ta, și ea a zămislit fiu la bătrânețea ei! Și [luna] aceasta îi este ei a 6-a lună [de când a zămislit], a celei care se numește stearpă. Că la Dumnezeu nu va fi cu neputință tot cuvântul».

Și a zis Mariam: «Iată, roaba Domnului [Ἰδοὺ, ἡ δούλη Κυρίου]! Fie mie după cuvântul tău [γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου]». Și Îngerul a plecat de la ea" [Lc. 1, 26-38, BYZ].

Iar descrierea acestei vedenii de către Sfântul Lucas este fundamentul Icoanei Buneivestiri. În care, în partea stângă, îl avem pe Arhanghelul Gavriil, pe cel care aduce vestea, iar în partea dreaptă o avem pe Născătoarea de Dumnezeu, pe cea care primește vestea cea prea mare. Și care acceptă să fie roaba Domnului, adică ascultătoare întru totul a voii lui Dumnezeu.

Vestea cea prea mare, Preacurata Fecioară Maria o primește la Nazaret. În limba ebraică, נָצְרַת [Națrat][894] înseamnă *mlădiță*[895] sau *pază*[896]. Și ambele semnificații ale cuvântului Îl indică pe Domnul, Care este mlădița, lăstarul din David după umanitatea Sa, dar și Apărătorul nostru, Supraveghetorul nostru continuu, Cel care ne ajută pe noi în toate ispitele cele rele.

Iar Mariam înseamnă *cea iubită*[897] de Dumnezeu, pe când Gavriil [Γαβριὴλ] din greacă vine de la גַּבְרִיאֵל [Gabri'el] din ebraică, care înseamnă *Dumnezeu este tăria mea*[898]. Pentru că trimis, luminat și întărit de Dumnezeu, Arhanghelul Gavriil a venit la Fecioara Mariam și i-a vestit că ea, cea binecuvântată între femei, va naște pe Iisus, pe Fiul lui Dumnezeu întrupat, pe unul din Treime. Iar Iisus [Ἰησοῦς] din limba greacă vine de la ebraicul יְהוֹשׁוּעַ [Iehoșua],

---

[894] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Nazareth.
[895] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Nazaret.
[896] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Nazareth.
[897] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Maryam_(name).
[898] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Gabriel.

nume pe care îl purtase, în mod profetic, Sfântul Iehoșua, bin Nun [Ieh. 1, 1, WTT] sau Sfântul Iisus, fiul lui Navi [Iis. 1, 1, LXX], așa cum e în limba greacă. Și Iehoșua, în ebraică, înseamnă *Dumnezeu este mântuirea*[899]. El este mântuirea noastră.

De aceea, în mod rezumativ, când spunem *Iisus* noi spunem *Mântuitorul*. Mântuitorul nostru, Cel care ne-a scos pe noi din robia demonilor și din moartea noastră sufletească, înviindu-ne duhovnicește prin slava Lui.

Și când Preacurata Fecioară l-a întrebat pe Arhanghel despre chipul zămislirii și al nașterii lui Iisus, el i-a spus că zămislirea și nașterea Sa vor fi mai presus de fire. Pentru că întreaga Treime va conlucra la zămislirea și la nașterea Fiului din uterul Fecioarei [Lc. 1, 35]. Iar când Preacurata Fecioară Maria a acceptat să fie Născătoare de Dumnezeu [Lc. 1, 38], atunci bunavestire s-a transformat din făgăduință în realitate.

Pentru că „Îngerul cel mai întâi stătător [Ἄγγελος πρωτοστάτης,], din cer a fost trimis [οὐρανόθεν ἐπέμφθη] a zice Născătoarei de Dumnezeu [εἰπεῖν τῇ Θεοτόκῳ] „Bucură-te!” [τὸ Χαῖρε] și, împreună [cu] glasul cel netrupesc [καὶ σὺν τῇ ἀσωμάτῳ φωνῇ], văzându-Te întrupat [σωματούμενόν Σε θεωρῶν], Doamne [Κύριε], s-a uimit [ἐξίστατο]”[900]. Căci atunci când Fecioara a acceptat să fie Născătoare de Dumnezeu, ea a și devenit Născătoare de Dumnezeu! Pentru că zămislirea Fiului în ea, prin conlucrarea Tatălui și a Duhului Sfânt, s-a produs imediat. Tocmai de aceea, Arhanghelul pleacă de la ea în uimire extatică, pentru că Îl vede întrupat în uterul ei pe Stăpânul întregii creații.

---

[899] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Joshua_(name).
[900] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Mar/Mar25.html.

Și pentru că astăzi noi prăznuim zămislirea Fiului lui Dumnezeu în uterul Născătoarei de Dumnezeul – căci aceasta e vestea cea prea bună de la Dumnezeu –, tocmai de aceea, „astăzi [este] începutul mântuirii noastre [σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον]”, e începutul iconomiei mântuirii Domnului pentru noi. Căci zămislirea Domnului sau momentul întrupării Sale, adică al asumării în persoana Sa a umanității Sale, este începutul iconomiei mântuirii, a lucrării Sale răscumpărătoare pentru noi.

Sfântul Andreas Ierusalimiteanul sau Criteanul, în ultima mare cântare a Vecerniei Mari a praznicului de față, ne-a dat răspunsul referitor la clipa nașterii mistice, tainice a Bisericii. Căci el ne spune aici: „și cortul ființei noastre [καὶ ἡ σκηνὴ τῆς ἡμᾶς οὐσίας], prin îndumnezeirea celui care a lucrat amestecarea [καθ' τῇ θεώσει τοῦ προσληφθέντος φυράματος], templul lui Dumnezeu a fost numit [ναὸς Θεοῦ κεχρημάτικεν][901]. Amestecare cu sensul de unire a celor două firi în Hristos.

Tocmai de aceea și Părintele Dumitru Stăniloae a spus că Biserica este „finalizarea acțiunii mântuitoare, începută prin Întrupare. Biserica este actul cinci al acestei opere de mântuire, dacă Întruparea, Răstignirea, Învierea și Înălțarea sunt primele patru acte. În acest act, toți cei ce cred primesc pe Cuvântul ca Ipostas fundamental, prin trupul Său extins în noi”[902]. Și întruparea Domnului e zămislirea Lui în uterul Fecioarei din praznicul de astăzi. Pentru că astăzi se naște în mod mistic Biserica, când Fiul

---

[901] Ibidem.

[902] Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, ed. a II-a, vol. II, Ed. IBMBOR, București, 1997, p. 129.

lui Dumnezeu [ὁ Υἶός του Θεοῦ], Fiul Fecioarei Se face [Υἱὸς τῆς Παρθένου γίνεται][903], adică Își asumă umanitatea noastră.

De aceea, iubiții mei, omul e om din prima clipă a zămislirii sale în uterul mamei, după cum Fecioara a devenit Născătoare de Dumnezeu din clipa zămislirii Fiului lui Dumnezeu în uterul ei! Acesta este argumentul suprem, ontologic, pentru care avortul este o crimă abominabilă. Pentru că noi omorâm o persoană, o persoană vie, cu suflet și trup, la orice avort pe care îl provocăm.

Iar fiecare om e unic și irepetabil, pentru că e darul lui Dumnezeu și după chipul lui Dumnezeu. Așa că avortul nu numai că omoară oameni, dar omoară oameni unici și irepetabili, oameni pe care nu îi lăsăm să se nască, să crească și să ne arate unicitatea lor și potențele lor.

Însă, „conform Centrului de Calcul, Statistică Sanitară și Documentare a Ministerului Sănătății, se estimează că din 1958 până în 2008, în România au fost avortați 22.178.906 [de] copii”[904]. E o estimare și nu un număr exact! Adică pot fi mai mulți decât atât...Iar România creștină „se situează pe primul loc la numărul de copii avortați din Europa. România și Rusia sunt singurele țări din lume al căror număr de copii avortați a depășit numărul populației în viață”[905]. Și ambele țări sunt ortodoxe, sunt membre ale Bisericii!...

---

[903] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/2441/sxsaintinfo.aspx.

[904] *Cf.* https://www.banatulazi.ro/romania-tara-unde-numarul-de-copii-avortati-a-depasit-numarul-populatiei-in-viata-video/.

[905] Ibidem.

Eu mă rog pentru toți confrații noștri cei avortați ca pentru niște oameni martirizați de părinții lor. Îi pomenesc pe toți la un loc la Proscomidie, pentru că și eu trebuia să fiu unul dintre ei...

Însă Dumnezeu S-a luptat pentru mine, a făcut dintr-un cutremur mântuirea mea[906], după cum pe fiecare zi îmi face cale lină spre mântuire! Și m-a învățat continuu să prețuiesc viața, să apăr viața, să mă bucur de viața și de lucrurile bune ale oamenilor, pentru că viața și mântuirea sunt darurile cele mari ale lui Dumnezeu pentru noi.

Iar dacă astăzi suntem împreună, aici, în Biserica lui Dumnezeu, atunci să ne bucurăm de Dumnezeu și să Îi mulțumim pentru darurile Sale cele prea mari revărsate în viața noastră! Căci viața e primul dar pe care El ni l-a dat, alături de integralitatea umană. Pentru că ne-a făcut să fim oameni deplini, raționali, cu discernământ, cu voință liberă, sănătoși, capabili de viață și de muncă. Însă existența și viața umană ne-au fost date nu pentru o viață telurică, ci pentru o viață dumnezeiască. Pentru că Dumnezeu ne-a adus în existență pentru ca să ne unească cu Sine și să ne facă comunionali cu Sine pentru veșnicie. Și cine se unește cu Dumnezeu și rămâne cu El, va fi veșnic împreună cu El și cu toți Sfinții și Îngerii Lui.

Vă mulțumesc tuturor pentru prezență și pentru contribuția fiecăruia la praznicul Bisericii noastre! Orice hram e bucuria tuturor și o împlinire comunitară. De aceea, vă doresc tuturor multă sănătate și bucurie, și să ne bucurăm pe mai departe,

---

[906] A se vedea mărturia mea de aici:
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/03/26/gustul-ingratitudinii-vs-bunul-simt-al-recunostintei/.

împreună, în această dumnezeiască zi a mântuirii noastre! Amin.

Predică la Duminica a III-a din Postul Mare [2019]

Iubiții mei[907],

Sfântul Efrem Sirul[908] își începea o predică a sa cu afirmația că Sfânta Cruce a Domnului este lemnul care a fost înfipt în mijlocul pământului[909]. Iar afirmația lui a fost făcută pe baza profeției hristologice a Sfântului Profet Asaf din Ps. 73, 12[910], LXX: „Dar Dumnezeu, Împăratul nostru, mai înainte de veac a făcut mântuire în mijlocul pământului [πρὸ αἰῶνος εἰργάσατο σωτηρίαν ἐν μέσῳ τῆς γῆς]".

De aceea, noi am adus astăzi Sfânta Cruce a Domnului în mijlocul Bisericii, spre închinarea cu credință și spre sărutarea evlavioasă a ei, pentru că aici e mijlocul lumii. Pentru că în jurul Crucii Domnului gravitează, se mișcă întreaga lume care crede sau care nu crede în Domnul, atâta timp cât mântuirea fiecărui om depinde de Jertfa Domnului de pe Cruce. Căci „El S-a rănit pentru fărădelegile noastre și S-a îmbolnăvit pentru păcatele noastre. Învățătura păcii noastre [este] în El [și cu] rana Lui noi ne-am vindecat [τῷ μώλωπι Αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν]" [Ps. 53, 5, LXX]. Noi toți ne-am vindecat de rănile păcatelor

---

[907] Începută la 10. 43, în zi de miercuri, pe 27 martie 2019. Zi cu soare, 11 grade.

[908] A se vedea:

http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1921/sxsaintinfo.aspx și https://ro.orthodoxwiki.org/Efrem_Sirul.

[909] Sfântul Efrem Sirul, *Erminii scripturistice*, trad. din lb. gr. veche, introd. și note de Alexandru Prelipcean, col. *Patristica*, vol. 15, Ed. Doxologia, Iași, 2018, p. 234.

[910] Ibidem.

noastre. Pentru că, fiind curățiți și întăriți continuu de slava lui Dumnezeu, noi ne vindecăm de propriile noastre răni sufletești și trupești pe care ni le facem. Căci păcatele noastre ne afectează întreaga noastră ființă.

De aceea, nici Patimile Domnului, adică suferințele Lui îndurate pentru noi, nu au fost numai sufletești, ci și trupești. El a suferit și în sufletul și în trupul Său, în întreaga Sa umanitate pentru noi, pentru ca să o vindece în mod desăvârșit. Și pentru că El a învins în mod desăvârșit tot păcatul și toată patima în umanitatea Sa, noi ne putem vindeca acum în mod desăvârșit de toată patima și de tot păcatul.

Iar când vorbim despre Crucea Lui, vorbim despre climaxul, despre sfârșitul dumnezeiesc al Patimilor Lui sufletești și trupești pentru mântuirea noastră. Căci Patimile Lui pentru noi au început odată cu întruparea Lui, cu zămislirea Sa în uterul Preacuratei Stăpâne, al Născătoarei de Dumnezeu, care a avut loc în ziua Buneivestiri, așa după cum am subliniat în predica de luni[911].

Dar Patimile Sale cele pentru noi au transfigurat cu totul umanitatea Sa! Consecințele lor cele preasfinte se văd în îndumnezeirea umanității Sale. Căci, așa cum sublinia tot Sfântul Efrem Sirul, îndumnezeirea umanității Sale a fost profețită la Ps. 92, 1[912]. Unde ni se spune: „Domnul a împărățit, [întru]

---

[911] *Cf. Predică la Bunavestire a Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu [2019]*:

https://www.teologiepentruazi.ro/2019/03/24/predica-la-bunavestire-a-preasfintei-nascatoarei-de-dumnezeu-2019/.

[912] Sfântul Efrem Sirul, *Erminii scripturistice*, trad. din lb. gr. veche, introd. și note de Alexandru Prelipcean, ed. cit., p. 241.

bunăcuviință/ frumusețe [εὐπρέπειαν] S-a îmbrăcat. Îmbrăcatu-S-a Domnul [întru] putere și S-a încins" [*Cf.* LXX]. Iar frumusețea și puterea cu care El Și-a îmbrăcat umanitatea Sa înseamnă îndumnezeirea umanității Sale.

De unde și noi, întăriți fiind de Dumnezeu, ne umplem de slava Lui, de slava cea necreată și veșnică a Dumnezeului nostru treimic, pe măsura ascezei noastre, a durerilor noastre suportate în credință. Căci „din fapte se îndreaptă omul [ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος] și nu numai din credință [καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον]" [Iac. 2, 24, BYZ]! Prin faptele dreptei credințe noi ne curățim, ne luminăm și ne transfigurăm în mod deplin, pentru că faptele cele bune și pline de evlavie și de credința în Dumnezeu ne deschid slavei lui Dumnezeu.

De aceea, așa cum Răstignirea Domnului nu a fost o sleire, o istovire, o extenuare deplină a umanității Sale, ci o întărire și o transfigurare deplină a acesteia, tot la fel asceza postului, a rugăciunii, a slujirii lui Dumnezeu și a aproapelui nostru nu este o omorâre a firii noastre, ci o vindecare și o întinerire continuă a noastră. Căci noi, în aceste sfinte zile, ne obosim mental și trupește în nevoințele noastre, dar prin ele ne facem adevăratul bine. Pentru că pocăința, asceza, slujirea sfântă sunt cele care ne personalizează continuu în relația cu Dumnezeu și ne fac medii de iradiere ale bunătății lui Dumnezeu în mijlocul oamenilor.

Căci astăzi am scos Crucea Domnului din altar și am pus-o în mijlocul Bisericii, pentru ca fiecare dintre noi să se facă o cruce a lui Dumnezeu. Și ne facem cruci vii, duhovnicești, care iradiază tuturor bunătatea lui Dumnezeu, pe măsură ce ne curățim,

ne luminăm și ne sfințim continuu în relația noastră cu Dumnezeu și cu oamenii.

– Și cum ajungem cruci ale Lui?

– Printr-o continuă convertire a suferințelor, a nedreptăților, a ispitelor proprii în bunătate, în iertare, în smerenie! Căci „ne ostenim lucrând [cu] mâinile noastre. [Iar] ocărâți [fiind], binecuvântăm. Prigoniți [fiind], răbdăm. Huliți [fiind], mângâiem" [I Cor. 4, 12-13, BYZ]. Îi mângâiem în mod duhovnicește pe oameni, dându-le încredere în lupta lor duhovnicească. Răbdăm duhovnicește prigoanele și binecuvântăm, fiind plini de harul lui Dumnezeu, pe cei care ne ocărăsc. Pentru că noi nu ne uităm la slava lumii, ci la slava lui Dumnezeu, la cea care coboară în noi când suportăm, când răbdăm în credință toate acestea.

De aceea, cine dă milostenie pentru ca să fie slăvit de către oameni [Mt. 6, 2], cine se roagă sau cine postește pentru ca să se arate oamenilor [Mt. 6, 5, 16], aceia își iau acum plata lor [Mt. 6, 2, 5, 16]. Și plata lor este lauda oamenilor. Una exterioară și efemeră, care se pierde repede. Dar cei care se nevoiesc pentru ca slava lui Dumnezeu să coboare în ei și să îi curățească, să îi lumineze, să îi sfințească în mod deplin, aceia își iau și acum și veșnic plata lor, adică moștenesc Împărăția lui Dumnezeu.

Pentru că plata/ răsplata [τὸν μισθὸν] [Mt. 6, 2] reală pentru nevoința noastră vine de la Dumnezeu și e dumnezeiască. Căci Dumnezeu ne răsplătește nevoința, și nu oamenii! Și răsplata Lui e dumnezeiască, pentru că răsplata cu care El ne răsplătește nouă e slava Lui.

De aceea, iubiții mei, vă mărturisesc tuturor că Dumnezeu răsplătește imediat orice gând și orice faptă bună a noastră! El o răsplătește imediat cu slava

Lui, cu umplerea noastră de bunătate, de curăție, de iertare, de sfințenie, de luminare dumnezeiască, de bunăcuviință. Cine slujește lui Dumnezeu și oamenilor e plătit la secundă de Dumnezeu. Pentru că El răsplătește imediat atât intenția, cât și osteneala, cât și împlinirea lucrului celui bun. Căci El e tot timpul ca soarele în amiaza mare. Căci oriunde am merge noi și oriunde am face lucrul cel bun, El ne umple de lumina, de căldura, de bucuria și de înțelepciunea slavei Sale.

Lăsați-vă bucurați de către Dumnezeu, pe măsura împlinirii poruncilor Sale! Căci El dorește să ne bucure pe toți cu bucurie negrăită și veșnică. Amin!

Predică la Duminica a IV-a din Postul Mare [2019]

Iubiții mei[913],

Sfântul Ioannis Sinaitis [Ιωάννης ο Σιναΐτης]/ Sinaitul sau Ioannis Climacos [Ἰωάννης τῆς Κλίμακος]/ Scărarul s-a născut pe la anul 525, și de la 16 ani a început să se nevoiască în Muntele Sina [Σινᾶ][914]/ Sinai[915]. Un munte din Egipt, înalt de 2.285 de metri, unde Sfântul Moisis a primit de la Dumnezeu tablele Legii[916] și se păstrează până azi peștera unde Sfântul Ioannis s-a nevoit timp de 40 de ani. Peșteră care este situată la 8 kilometri depărtare de Mănăstirea *Sfânta Ecaterini* [Αικατερίνη] din Muntele Sina[917].

Însă, înainte ca să se nevoiască de unul singur, el s-a nevoit sub ascultarea Sfântului Martirios, a Părintelui său duhovnicesc. Care a adormit pe când Sfântul Ioannis avea 35 de ani. Și, după încă 40 de ani de nevoință monahală și de studiu teologic, la vârsta

---

[913] Începută la 9. 26, în zi de luni, pe 1 aprilie 2019. Soare, 10 grade.

[914] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/2494/sxsaintinfo.aspx și https://el.wikipedia.org/wiki/Ιωάννης_της_Κλίμακος.

[915] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Muntele_Sinai.

[916] Ibidem.

[917] Cf. https://doxologia.ro/viata-bisericii/locuri-de-pelerinaj/pestera-sfantului-ioan-scararul-de-pe-muntele-sinai. A se vedea: https://el.wikipedia.org/wiki/Ιερά_Μονή_Όρους_Σινά.

de 75 de ani a fost ales Igumen [Ηγούμενος][918] al Mănăstirii Sfânta Ecaterini din Muntele Sina. Și a fost Igumen timp de 4 ani, după care s-a retras și a adormit pe la vârsta de 80 de ani. Fapt pentru care anul 605 este socotit anul adormirii sale[919].

Și ce ne învață viața Sfântului Ioannis Scărarul? Că nevoința ascetică trebuie să o începem devreme, încă din adolescență, și că ea trebuie începută sub ascultarea unui Părinte duhovnicesc. Pentru că ascultarea, nevoința ascetică și studiul teologic ne fac ortodocși cu adevărat și numai astfel putem să slujim în Biserica lui Dumnezeu. Viața lui ne spune tuturor că nu putem să îi învățăm pe alții ceea ce nici noi nu știm. Că mai întâi trebuie să învățăm cu smerenie de la Sfinții lui Dumnezeu, pentru ca să dăruim cu bucurie din darurile lui Dumnezeu revărsate în noi. Și că nu trebuie să ne grăbim în a ne lua răspunderi duhovnicești și teologice, dacă nu suntem înrădăcinați profund în viața cu Dumnezeu și în cunoașterea oamenilor și a realităților sociale.

Pentru că, dacă creștem cu adevărat duhovnicește și teologic, dacă ne sfințim cu adevărat, oriunde am trăi noi și pe orice treaptă am fi în Biserică, prin ceea ce suntem îi putem ajuta și pe confrații noștri. Dar dacă nu ne desăvârșim în mod real în fiecare zi, nu avem ce dărui altora, chiar dacă avem mari demnități în Biserică.

Și prin faptul că în această duminică avem un Sfânt al pustiei, iar duminica viitoare avem o Sfântă a pustiei, ca modele pentru nevoința noastră, Dumnezeiasca Biserică ne spune, de fapt, că nu contează

---

[918] Cuvânt românizat ca *egumen*. Și înseamnă conducătorul unei Mănăstiri sau Starețul ei.

[919] *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Ιωάννης_της_Κλίμακος.

unde te nevoiești și pe ce treaptă ești în Biserica lui Dumnezeu, dacă te nevoiești cu adevărat. Căci dacă ne nevoim cu adevărat, noi creștem și în sfințenie și în înțelegerea teologică în mod real, iar această sporire continuă e împlinirea și mântuirea noastră.

Așa se explică de ce mulți Părinți nu au dorit să primească Preoția: pentru că ei simțeau că au deja prea multe de făcut. Pentru că nevoința ortodoxă este o lucrare ce îți ocupă tot timpul, dar care, în același timp, te împlinește în mod deplin. Căci nevoința ortodoxă înseamnă să te rogi, să postești, să priveghezi, să faci fapte bune, să citești, să scrii, să traduci, să muncești pentru binele Bisericii și pentru mântuirea oamenilor. Și dacă faci toate aceste lucruri la modul serios, nu ai niciodată timp liber. Pentru că în fiecare clipă simți să faci ceva în mod concret pentru slujirea lui Dumnezeu și a oamenilor.

Când a scris Sfântul Ioannis Sinaitul *Scara* [Κλίμακα][920]? Pe când era Igumenul Monahilor din Sina. Și el a scris-o la cererea Sfântului Ioannis, Igumentul Mănăstirii Raitos[921], tot din Egipt, și care localitate acum se numește El Tor[922]. Adică a scris-o spre sfârșitul vieții sale și ca să mărturisească despre adevărata nevoință, cea care te sfințește. Pentru că mai întâi trebuie să aduni experiență și teologie, trebuie să te experimentezi, pentru ca să fii un real povățuitor duhovnicesc și teologic. Iar *Scara* are 30 de capitole[923] și se ocupă cu faptele și virtuțile vieții

---

[920] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/2494/sxsaintinfo.aspx.

[921] *Cf.* PG 88, col. 632.

[922] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/El_Tor,_Egypt.

[923] PG 88, col. 630.

creștine. A fost publicată în PG 88[924], col. 631-1164, alături de numeroase sholii[925], și a fost tradusă de Fericitul Dumitru Stăniloae în vol. al 9-lea al *Filocaliei românești*[926].

Iar în cartea sa, Sfântul Ioannis Sinaitul ne descoperă toate patimile de care noi suferim. Și ne spune: „cel ce se mândrește cu darurile lui naturale, adică cu deșteptăciunea, cu învățătura, cu citirea limpede, cu vorbirea ușoară, cu destoinicia și cu toate cele de felul acesta, pe care le are fără osteneală, nu va dobândi niciodată bunătățile cele mai presus de fire"[927], adică virtuțile dumnezeiești, luminările dumnezeiești și vederile dumnezeiești. Și aceasta pentru că el consideră că deja are „lucruri mari" și nu le mai așteaptă pe cele cu adevărat mari și dumnezeiești.

Și ne învață că smerenia e maica virtuților dumnezeiești, adică faptul de a ne considera nevrednici de tot lucrul cel bun[928]. Pe când „mânia, clevetirea [vorbirea de rău], amărăciunea [amărârea interioară, resentimentul], strigarea, hula, fățărnicia, ura, piz-

---

[924] Aici:

https://books.google.ro/books?id=55TYAAAAMAAJ&printsec=frontcover&hl=ro&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

[925] Cuvânt românizat ca *scolie* și care înseamnă notă, comentariu la un text.

[926] *Scara* Sfântului Ioan Scărarul, în *Filocalia românească*, vol. IX, trad., introd. și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Ed. IBMBOR, București, 1980, p. 43-432. O găsiți aici:

https://filocaliile.files.wordpress.com/2018/01/filocalia-09-ioan-scararul-ava-dorotei.pdf.

[927] *Filocalia românească*, vol. IX, trad., introd. și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, ed. cit., p. 274.

[928] Idem, p. 275.

ma, viața după o regulă proprie, împotrivirea în cuvânt, neascultarea”[929] le consideră „căderi duhovnicești”[930], adică din viața duhovnicească, din viața plăcută lui Dumnezeu.

Sfântul Ioannis Scărarul ne învață „să ne deprindem cu tăcerea cea mai deplină”[931], pentru că tăcerea ne umple de liniște interioară și e proprie adâncirii în rugăciune și în cugetare teologică. Fiindcă mintea noastră are nevoie de tăcerea care ne adâncește în vederea de sine și în rugăciunea de pocăință.

Iar când se referă la căderea noastră în vreun păcat anume, el ne sfătuiește să nu ne oprim nevoința și pocăința, pentru că scopul demonilor e acela de a înmulți păcatul pe care l-am făcut[932]. De aceea, a rămâne în nevoința și în pocăința noastră înseamnă a limita păcatul, adică a dejuca planurile demonilor. Și acesta este motivul pentru care, atunci când vorbește despre pocăință, Sfântul Ioannis o numește o actualizare a Botezului nostru[933]. Căci „pocăința este împăcarea cu Domnul prin lacrimi și prin lucrarea cea bună”[934] a virtuților.

Vorbind despre puterea noastră de a iubi, Sfântul Ioannis Sinaitul ne învață că o putem îndrepta de la iubirea pătimașă spre iubirea lui Dumnezeu. Căci, ne spune el, „am văzut suflete necurate stăpânite nebunește de dragostea trupurilor[935]. Dar luând din cercarea dragostei pricină de

[929] Idem, p. 285.
[930] Ibidem.
[931] Idem, p. 115.
[932] Idem, p. 112.
[933] Idem, p. 136.
[934] Ibidem.
[935] De aprindere sexuală pentru trupurile altora.

pocăință[936], au întors aceeași dragoste spre Domnul. Și sărind îndată peste orice frică [pentru păcatele lor], s-au altoit fără sațiu în dragostea de Dumnezeu. De aceea și Domnul a zis despre acea desfrânată, nu că s-a temut [pentru păcatele pe care le-a făcut], ci că a iubit mult [pe Dumnezeu] și a putut schimba cu ușurință dragostea [pătimașă] cu dragostea [Lc. 7, 47]”[937] de Dumnezeu.

Căci noi cu orice patimă pe care o avem, acest lucru trebuie să-l facem: să ne dezlipim interior de iubirea noastră pătimașă pentru oameni și pentru lucruri, pentru a ne uni dumnezeiește cu Dumnezeu prin dragostea către El. Trebuie să ne dezlipim de iubirea pătimașă față de oameni, de lucruri, de bani, de faimă, pentru ca să ne unim cu Dumnezeu, iubindu-L pe El în mod desăvârșit.

Vorbind despre mâncare, Sfântul Ioannis ne spune: „cunoaște că de multe ori dracul se așază în stomac[ul omului] și nu[-l] lasă pe om să se sature, chiar de ar mânca tot Egiptul și ar bea Nilul întreg. După mâncare pleacă [dracul îmbuibării], ticălosul, și ni-l trimite pe cel al curviei, vestindu-i ce s-a întâmplat: «Ia-l, ia-l, zice, tulbură-l!»”[938]. Și atunci ne tulbură curvia, pentru că am mâncat și am băut prea mult.

Și astfel, iubiții mei, un om care cunoaște cum arată patimile, dar și cum arată biruința împotriva lor, ne scrie cu de-amănuntul despre experiențele vieții duhovnicești. Iar în teologia Sfântului Ioannis

---

[936] Dar căzând în iubire pătimașă și împreunându-se trupește, au cunoscut că au păcătuit și s-au pocăit pentru păcatul lor.

[937] *Filocalia românească*, vol. IX, trad., introd. și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, ed. cit., p. 149.

[938] Idem, p. 217-218.

Sinaitul se îmbină teologia practică cu cea citită, teologia din viață cu cea din cărți, cum, de altfel, găsim această îmbinare fericită a experienței cu studiul teologic la mai toți Sfinții Părinți ai Bisericii.

Pentru că în nevoința noastră duhovnicească noi trebuie să ne implicăm în mod deplin, în mod total. Trupul și sufletul nostru, în mod armonios, trebuie să se nevoiască. Trebuie să muncim cu mintea și cu inima, dar și cu brațele și cu picioarele noastre, pentru a face voia lui Dumnezeu. Toată ziua trebuie să asudăm, să ne ostenim, să ne obosim pentru a înțelege și a face voia lui Dumnezeu.

Fiindcă scara la care ne cheamă Sfântul Ioannis Sinaitul este a virtuților, este a sporirii duhovnicești continue[939]. E scara sfințeniei, e cea care unește pământul cu cerul și ne urcă în cer. Și noi urcăm în cer, dacă cerul lui Dumnezeu s-a coborât în noi, dacă am primit slava Lui și ea este în noi ca iubire nesfârșită pentru Dumnezeu și pentru oameni.

A 4-a duminică spre Paști!...Și când spui *Paști* [Πάσχα] [Ieș. 12, 11, LXX], spui: *A trece peste*. Πάσχα [Pasha] de la פֶּסַח [Pesah] [Ieș. 12, 11, WTT], care înseamnă *a trece peste*, a trece dincolo. Iar dacă, pentru Israil, Pesahul a însemnat a trece dincolo de Marea Roșie, dar prin Marea Roșie, despărțită în două în mod dumnezeiește, pentru ca tot poporul să treacă prin ea, pentru noi Pasha sau Paștiul, în mod românizat, înseamnă trecerea Domnului prin moarte, pentru a ni Se arăta nouă înviat și cu trupul Său deplin transfigurat.

Paștiul nostru este Hristos Domnul, Cel care ne-a trecut pe noi de la moarte la viață, la viața veșnică cu El. Pentru că El a venit și a desăvârșit vechiul Pesah, care se sărbătorea prin mâncarea unui

---

[939] Idem, p. 432.

miel sau a unui ied [Ieș 12, 5, LXX] dimpreună cu azime și cu ierburi amare [Ieș. 12, 8, LXX]. Căci S-a dat pe Sine preț de răscumpărare pentru noi toți [I Tim. 2, 6, BYZ], ierburile amare fiind Patimile Lui pentru noi, pentru ca azimele sau rânduielile vechii făgăduințe să le desăvârșească.

De aceea, și noi trebuie să ne înnoim, să le lepădăm pe cele vechi, adică patimile noastre, pentru ca să ne umplem de bucuria învierii Lui cea de a treia zi. Căci El ne poate umple și pe noi de bucuria Lui cea veșnică, de lumina Sa cea dumnezeiască, pentru ca împreună cu toți Sfinții și Îngerii Lui să ne bucurăm de comuniunea cu Sine și cu Tatăl Său și cu Duhul Său Cel Sfânt. Amin!

Predică despre cunoașterea de sine

Iubiții mei[940],

când călătorim în locuri noi, unde n-am mai fost vreodată, și care sunt interesante pentru sufletul nostru, ochii noștri sunt atenți la tot felul de detalii. Pentru că vrem să reținem cât mai multe lucruri, deși știm că această privire nepotolită, această dorință de a băga totul în noi ne obosește. La fel, când intrăm în spații noi, necunoscute din online sau într-o mare bibliotecă, ochii noștri se uită în toate părțile după titluri, după cărți, după noutăți. Căci avem ochi avizi după noutate. Pentru că nouă ne plac noutățile, știrile, experiențele profunde, subiectele de cercetare care ne împlinesc, care ne lămuresc, care ne suscită interesul.

Și de ce ne plac noutățile? Pentru că fugim de singurătate, de repetiție, de rămânerea în lucrurile deja știute. Și când ajungem să avem de-a face cu lucruri captivante, interesante, nu trecem mai departe, până nu înțelegem întrucâtva de ce acele lucruri ne acaparează.

Dacă avem de-a face cu lucruri bune, cu lucruri care ne împlinesc, acestea ne trec în mod frumos, în mod cuvios spre altele ca ele. Dar dacă ne opresc în loc patimi și gânduri păcătoase, trebuie să le înțelegem răutatea, nocivitatea, pentru ca să trecem mai

---

[940] Începută la 15. 15, pe 6 aprilie 2019, într-o zi de sâmbătă. Soare, 18 grade.

departe în drumul nostru cu Dumnezeu. Pentru că nicio patimă nu poate fi învinsă până nu o înțelegem în mod deplin. Până nu îi înțelegem nocivitatea, până nu îi înțelegem nefericirea, până nu înțelegem câtă nefericire ne-a produs.

Dacă am experimentat de mici singurătatea, lipsa prietenilor, neiubirea, știm că singurătatea este un prilej de multă amărăciune și păcătuire. Dimpotrivă, dacă am trăit de mici într-un grup de prieteni, știm de asemenea că și grupul te îndeamnă la anumite păcate, pe lângă împlinirea pe care ți-o aduc relațiile de prietenie.

Când ești de unul singur, trăiești foarte dureros viața, dar durerea te poate face profund. Pe când viața într-un grup de prieteni te poate face un om prefăcut, un om lipsit de profunzime, un om care nu poți să îți iei viața în propriile tale mâini. Iar noi avem cu toții nevoie de propriul drum în viață. Căci, chiar dacă vrem sau nu vrem acest lucru, noi trebuie să decidem, să optăm pentru o anume traiectorie a vieții noastre.

Însă, sunt puțini cei care își urmează vocația! Sunt puțini cei care vor să sufere și suferă mult pentru a se împlini interior. Cei mai mulți – lucru observabil – se lasă pe mâna părinților, a anturajului, a nevoilor sociale din timpul lor. Din timpul când trebuie să își decidă viitorul. Și astfel aleg o meserie bănoasă sau își schimbă profesia cu o alta, dacă văd că aceea e mai profitabilă.

Însă problema adolescenței și a tinereții este dragostea. Începutul dragostei. Și pentru dragoste ai nevoie de bani. Dar mai înainte de bani e nevoia de un altul, de celălalt. Și pentru ca să fii plăcut de o fată sau de un băiat trebuie să ai lucruri în comun cu ea sau cu el. Frumusețea, timpul liber, dorința de expe-

riențe nu sunt pași siguri pentru o relație reală. Însă munca reală, credința, onestitatea, dăruirea, atenția, conștiința sunt începutul iubirii.

Pentru că iubirea are multă conștiință și multă dăruire, dar și multă muncă în spatele ei. Căci înțelegi că atunci când iubești trebuie să te dărui și să dărui lucruri reale persoanei iubite.

Dacă tinerii ar fi învățați să își caute soțul/ soția la Dumnezeu, în rugăciunea către Dumnezeu, lucrurile nu s-ar mai complica atât de mult. Însă, pentru că nu își cer partenerul de viață de la Dumnezeu, îl aleg pe cel pe care i-l recomandă oamenii. Și oamenii aleg după gustul lor. Însă tinerii ar trebui să se căsătorească după gustul lor, după iubirea lor luminată de Dumnezeu. Căci Dumnezeu, Care ne luminează despre orice lucru din viața noastră, cu atât mai mult dorește să ne lumineze în problemele esențiale ale vieții noastre. Iar Căsătoria este un lucru fundamental în viața unui Mirean, după cum intrarea în Monahism e un lucru fundamental pentru un Monah.

Și dacă am stărui în rugăciune și am aștepta ca Dumnezeu să ne vorbească într-un anume fel, am alege în mod real partenerul de viață. Pentru că Dumnezeu ne luminează în scurt timp asupra celui pe care îl iubim și îl respectăm.

Dar un om care dorește să afle despre alții, despre istoria altora, despre perioade istorice în lanț, dorește în primul rând să se cunoască pe el însuși. Cine citește experiențele Sfinților Bisericii, viețile marilor oameni ai lumii, diverse opere literare și filosofice, înțelege că are multe în comun cu ei, dar și că are multe neajunsuri în comparație cu ei. Nu poate să nu îți placă profunzimea, măsura, ordinea, frumusețea, sublimitatea operelor de artă și a întregii

creații a lui Dumnezeu. Pentru că oamenii iau din cele ale lui Dumnezeu și își pun în sufletul lor sau filtrează toate prin sufletul lor, îmbogățindu-se prin cele pe care le pot înțelege și iubi.

Numai că poți să aduni înțelegeri multiple și să te lămurești interior în măsura în care te curățești de patimi. În măsura în care scoți răul din tine, poți să te afunzi în profunzimea înțelepciunii lui Dumnezeu.

La prima vedere, problema curățirii de patimi este una abstractă, deși ea este foarte practică. Pentru că trebuie să știi care sunt patimile. Și ca să le cunoști, ai nevoie să citești cărțile Sfinților lui Dumnezeu despre patimi. Pentru că, pe baza lor, începem să identificăm în noi înșine propriile noastre patimi. Iar în relațiile cu patimile noastre sunt și păcatele noastre.

În jurul patimilor desfrânării, mândriei, urii, răutății, iubirii de sine, iubirii de bani, fricii și a altora ca ele se învârt toate păcatele noastre. Cele pe care noi trebuie să le spovedim! Pe care noi trebuie să le punem pe hârtia de Spovedanie și să ni le asumăm ca rele ale noastre.

Și păcătuim pentru că poftim păcătos, pentru că ne e frică, pentru că ținem la orgoliul nostru, la ce spun alții despre noi. Păcatul e modul nostru nefiresc de a exista. Și pe măsură ce ne spovedim păcatele și patimile și luptăm cu patimile din noi, pe atât înțelegem că lupta pentru noi înșine e lupta pentru curăție. Dar lupta pentru curăție ne arată că noi suntem în luptă continuă cu vechiul om, cu omul păcatului, cu omul afundat în păcate. Și dacă în noi înșine, în mod continuu, păcatul se infiltrează pentru că pactizăm cu el, pentru că îi dăm drumul în casa sufletului nostru, iar noi ne aplecăm spre diverse patimi,

această stare interioară ne umple de pocăință. Căci vedem în noi înșine lucruri care nu ne plac, un fel de-a fi cu care nu suntem de acord, dar pentru care avem slăbiciune.

Iar slăbiciunile noastre păcătoase sunt continua noastră nefericire. Nefericire pe care trebuie să o punem continuu în rugăciunea noastră către Dumnezeu, pentru că doar El ne poate ajuta să ne învingem patimile.

Așadar, cunoașterea de sine înseamnă a cunoaște lucrurile de care suntem capabili, a ne cunoaște potențele, dar și ceea ce frânează dezvoltarea noastră mintală, sufletească și duhovnicească. Pe măsura la cât citim, la cât muncim, la cât ne rugăm, înțelegem cât putem munci și cât ne putem osteni într-o zi, într-o săptămână, într-un an. Avem nevoie să revedem continuu lucrurile făcute, cât și pe cele nefăcute, ca să înțelegem diferența dintre a vrea și a putea. Iar dacă privești cu atenție lucrurile pe care le-ai făcut, ele seamănă cu tine, ele te exprimă, dar te exprimă și în bunele, cât și în relele tale.

Tocmai de aceea, e nevoie continuă de o continuă sporire duhovnicească, pentru ca sporirea noastră intelectuală și materială să fie amprentată puternic de duhovnicie. Căci, la propriu, nici nu putem să ne oprim din sporirea duhovnicească, fără să cădem în grave păcate. Ci, odată ce am început să ne cunoaștem pe noi înșine și să Îi slujim lui Dumnezeu, acest proces interior e nesfârșit. Nu îl putem opri deloc. Pentru că fiecare zi înseamnă un pas mai departe în cunoașterea lui Dumnezeu și în cunoașterea de sine.

Astfel înțelegem de ce anul bisericesc nu are nicio zi liberă, adică fără vreo slujire liturgică. În fiecare zi noi Îi slujim lui Dumnezeu și pomenim un

număr mare de Sfinți ai lui Dumnezeu. Pentru că fiecare zi a Bisericii, ca și a noastră, personală, e o ascensiune spre Împărăția lui Dumnezeu. E o urcare continuă spre Dumnezeu. Și pentru că viața noastră este o continuă urcare, e o continuă elevare interioară, cunoașterea de sine e mereu plină de noutate. Pentru că, ajutat de Dumnezeu, poți să faci lucruri de care nu te credeai capabil. În sensul bun al cuvântului.

Dar orice renunțare la urcuș înseamnă cădere. Și orice păcat e o cădere din urcușul duhovnicesc! De aceea, pe foaia de Spovedanie – pe care mulți nu o înțeleg și nici nu o doresc, dar care e oglinda reală a păcatelor noastre – avem multe de scris. Avem multe de scris tot timpul. Și ceea ce spovedim, aceea Dumnezeu vindecă în noi. Pentru că ceea ce spovedim, aceea recunoaștem că suntem.

Și mulți se întreabă de ce, la Spovedanie, nu ne spunem și faptele bune. Sau, tocmai pentru că vor să le spună și pe acelea, pentru că vor să fie știute și recunoscuți mai degrabă datorită lor, mulți ne spun faptele și gândurile și sentimentele lor bune, dar nu și pe cele rele. Însă Spovedania este numai pentru cele rele, pentru că ele trebuie îndreptate! Și dacă omul se îndreaptă, dacă iese din acele păcate pe care le spovedește, se luminează tot mai mult și faptele lui cele bune. Pentru că iertarea continuă a lui Dumnezeu ne întărește în nevoința noastră și ne umple de smerenie și de pace. Căci noi avem conștiința fermă că El ne păstrează pe linia de plutire a vieții duhovnicești și că numai El ne readuce la loc, în harul Său și în pacea Bisericii, la fiecare spovedire a păcatelor noastre.

La fiecare Spovedanie noi trebuie să ne spovedim doar păcatele noastre! Ultimele păcate, pe cele

făcute de la ultima noastră Spovedanie. Fără detalii, doar păcatele! Însă Duhovnicii vor înțelege, dincolo de ceea ce noi spovedim, cine suntem de fapt. Pentru că și a te spovedi e o mare sinceritate și o mare exigență față de sine. La fiecare spovedire a păcatelor, noi coborâm în noi înșine, la realitatea noastră interioară, dar coborâm împreună cu Dumnezeu, de la Care așteptăm ajutorul nostru. Pentru că numai El ne vindecă și ne rezidește interior, numai El ne umple de pacea Sa și de toată delicatețea. Iar Duhovnicul e martorul îndreptării noastre continue, dar și cel prin care coboară în noi slava lui Dumnezeu. Și trăind în slava Lui, noi putem da mărturie despre realitatea duhovnicească a Spovedaniei și a vieții Bisericii în integralitatea ei.

Așadar, iubiții mei, cunoașterea de sine, pentru noi, creștinii ortodocși, nu înseamnă doar a ne cunoaște păcatele, patimile și virtuțile, ci a cunoaște din plin și prezența lui Dumnezeu în viața noastră. Prezența Lui în noi prin slava Sa cea veșnică. Pentru că noi nu suntem singuri în cunoașterea și în definirea de sine, ci întotdeauna cu Dumnezeu. Căci omul, dintru început, a fost plin de slava lui Dumnezeu, slava Lui fiind constitutivă firii noastre. Pentru că omul așa a fost creat de Dumnezeu: curat, fără de păcat și plin de slava Lui. Iar Biserica e mediul divino-uman în care omul își trăiește cu adevărat starea lui firească, aceea de om duhovnicesc.

Trăiți duhovnicește și bucurați-vă de Dumnezeu în fiecare clipă! Pentru că postul nostru, ca și rugăciunea noastră, ne satură cu totul ființa noastră și ne deschide mereu spre Dumnezeu.

Bucurați-vă de Dumnezeul mântuirii noastre și de orice om în care vedeți lucrarea iubirii lui Dumnezeu! Pentru că mâna lui Dumnezeu se vede în

toată creația Lui și toată creația Lui este academia noastră duhovnicească. Din care putem să învățăm zilnic și pe care o putem cuprinde mereu în rugăciunea și în nevoința noastră. Amin!

Predică la Duminica a V-a din Postul Mare [2019]

Iubiții mei[941],

orice patimă pe care o avem este o manifestare nefirească în viața noastră, dar pe care noi o trăim cu toată ființa noastră. Când ne certăm cu cineva, fiind plini de mânie și de resentimente, noi trăim din plin nebunia temporară a mâniei. Căci mânia cuprinde întregul om și îl face să fie în luptă cu cel care l-a supărat. Și când suntem cuprinși de mânie, noi nu mai observăm ceea ce se petrece în jurul nostru, pentru că suntem prinși în lupta verbală cu cel care ne-a enervat. Luptă verbală care, oricând, poate deveni și fizică. Dar când ne mai odihnim puțin, când ne mai trec nervii, ne dăm seama că enervarea noastră a fost o furtună într-un pahar cu apă. Pentru că ne-am enervat prea mult pentru nimic.

La fel, când suntem cuprinși de poftă desfrânată, când excitarea sexuală eclipsează rațiunea, noi căutăm să vedem și să avem parteneri pentru păcatul nostru și nu ne mai interesează ceea ce se petrece în jurul nostru. Pentru că pofta e cea care ne-a acaparat cu totul și doar ea ne interesează. Și când facem din pofta sexuală scopul nostru în viață, atunci trăim în mod curvar tot timpul vieții noastre, pentru că pervertim în noi orice întâlnire cu oamenii. Pentru că îi vedem și îi acceptăm doar în măsura în care ne împlinesc pofta sexuală.

---

[941] Începută la 10. 13, pe 9 aprilie 2019, zi de marți. Cer parțial înnorat, 12 grade.

Însă, când Biserica a consacrat această duminică Sfintei Maria Egiptia [Μαρία ἡ Αἰγυπτία]/ Egipteanca – pe care deja am pomenit-o pe 1 aprilie[942] –, nu a făcut acest lucru pentru ca să ne spună că trebuie să extirpăm din noi pofta, poftă care e constitutivă sufletului nostru, ci că trebuie să o înduhovnicim. Pentru că pofta noastră, dorința noastră, care e acum îndreptată spre cele trupești și materiale, alipindu-se de ele în mod pătimaș, se poate desprinde din vederea pătimașă a oamenilor și a lucrurilor și se poate îndrepta spre Dumnezeu. Căci noi, cei care acum iubim pătimaș, putem să iubim și duhovnicește pe Dumnezeu și pe oameni.

Tocmai de aceea, exemplul Sfintei Maria – care a trăit de la 12 ani la 29 de ani, adică 17 ani o viață desfrânată[943], apoi, după convertirea ei minunată[944], a trăit 17 ani de asceză foarte aspră în pustie[945], apoi încă 30 de ani în aceeași pustie, cu totul 47 de ani[946], ajungând la o sfințenie cutremurătoare –, ne este pus astăzi înainte pentru a ne arăta că pofta sufletului nostru se poate transfigura și, odată cu ea, întreaga noastră ființă. Că ceea ce noi credem, atunci când suntem desfrânați, că este imposibil, adică faptul de a ne stăpâni pofta, nu e imposibil, ci, dimpotrivă, că pofta îndreptată spre Dumnezeu ne face cu totul plini de iubirea de Dumnezeu, făcându-ne să Îl iubim

---

[942] A se vedea: http://www.synaxarion.gr/gr/sid/2509/sxsaintinfo.aspx.

[943] *Viața Sfintei Maicii noastre Maria Egipteanca, scrisă de Sfântul Sofronie, Patriarhul Ierusalimului*, în *Triodul*, ed. BOR 2000, p. 747.

[944] Idem, p. 748.

[945] Idem, p. 749-750.

[946] Idem, p. 749.

pe El mai mult decât am iubit vreodată pe oameni și cele pământești.

Căci Sfânta Maria s-a luptat cu pofta desfrânării din ea însăși până când s-a umplut de lumina lui Dumnezeu și de liniște interioară statornică, netrecătoare[947]. Pentru că și-a îndreptat pofta sufletului ei, întreaga ei dorire, de la cele pământești la Dumnezeu. Iar după ce 17 ani s-a hrănit cu verdețurile pustiei, mai apoi a fost hrănită și învățată duhovnicește de către Dumnezeu[948]. Căci a trecut cu totul de la viețuirea trupească la cea duhovnicească, trăind încă de aici viața Sfinților din Împărăția lui Dumnezeu.

Însă, până când a ajuns să se roage stând în văzduh, înălțată cu un cot de la pământ[949], Sfânta Maria a trecut prin iadul cel greu al desfrânării și, mai apoi, printr-o cumplită asceză în pustie.

Despre zilele curviei ei, ea a mărturisit: „Mi-e rușine să mă gândesc cum de la început mi-am stricat fecioria și cât de neînfrânată și nesățioasă îmi era patima împreunării [cu bărbați]. [...] [Și] ți-o voi istorisi pe scurt, ca să cunoști firea mea pătimașă și dorul meu după plăceri. Timp de mai bine de șaptesprezece ani, iartă-mă, i-am petrecut în dragoste publică, supusă fiind destrăbălării. [...] Aveam...o poftă nesățioasă și o dorință neînfrânată de a mă tăvăli în noroi[ul curviei]. Aceasta socoteam că este scopul vieții, de a batjocori neîncetat trupul”[950] meu prin împreunări sexuale.

Convertirea ei s-a produs de praznicul Înălțării Sfintei Cruci, la Ierusalim, în Biserica Învierii Dom-

---

947 Idem, p. 750.
948 Ibidem.
949 Idem, p. 746.
950 Idem, p. 747.

nului[951]. Pentru că „o putere mare m-a împiedicat, întocmai ca o mulțime rânduită de ostași”[952] să intre în Biserică. A încercat de 4 ori să intre și n-a putut[953].

„Am obosit și nu mai aveam putere nici să mă împing, nici să mă îndes, căci trupul meu ostenise foarte tare din pricina înghesuielii[, a eforturilor mele de a intra în Biserică]. M-am întors deci, am plecat și am stat în colțul curții Bisericii. Abia atunci mi-a venit în minte pricina care m-a împiedicat să văd lemnul de viață făcător [al Crucii Domnului]. Cuvânt mântuitor a atins ochii inimii mele, arătându-mi că noroiul faptelor mele a fost acela care mi-a închis intrarea [în Biserică]”[954].

Și atunci a început să plângă, să se tânguie și să își bată pieptul, suspinând din adâncul inimii sale[955]. Plânsul pocăinței sale, al convertirii ei celei dumnezeiești. Pentru că a înțeles că viața ei desfrânată e motivul pentru care nu e primită de Dumnezeu în Biserică.

Și cui s-a rugat ea, fiind plină de pocăință? Născătoarei de Dumnezeu! A văzut o Icoană a Născătoarei de Dumnezeu în acel loc și a rugat-o pe Stăpâna lumii să o lase să intre în Biserică, făgăduindu-i ei că se va lepăda de lume și va merge unde ea o va călăuzi[956].

Și, cu milostivirea Născătoarei de Dumnezeu, a putut să intre în Biserică, s-a închinat Sfintei Cruci a

---

[951] Idem, p. 747-748. A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Church_of_the_Holy_Sepulchre.

[952] Idem, p. 748.

[953] Ibidem.

[954] Ibidem.

[955] Ibidem.

[956] Ibidem.

Domnului, i-a mulțumit Maicii lui Dumnezeu pentru ajutor, iar aceasta a povățuit-o să meargă dincolo de Iordanis, pentru că acolo se va odihni duhovnicește[957].

Însă, înainte de a pleca în pustie, Sfânta Maria mărturisește că s-a împărtășit în Biserica Sfântului Ioannis Botezătorul[958]. Cine a primit mărturisirea ei? Cine a spovedit-o și a înțeles că nu trebuie să oprească o asemenea femeie, convertită la credință, fără Sfânta Euharistie? Cu siguranță, un om duhovnicesc! Un om care a văzut în adâncul ei dorul ei pentru Dumnezeu.

47 de ani de viață în pustie[959]!...

Însă, „am petrecut șaptesprezece ani în acest pustiu, luptându-mă cu poftele mele [cele] nebunești ca și cu niște fiare sălbatice. Când încercam să gust din hrană, doream cărnurile și peștii pe care îi are Egiptul. Doream băutura de vin, atât de plăcută mie, căci am băut mult vin pe când eram în lume. Aici însă nici apă nu aveam să gust. Ardeam de sete în chip groaznic, dar, de nevoie, suferеam. Intra însă în sufletul meu și pofta necugetată a cântecelor desfrânate, tulburându-mă chinuitor să cânt cântecele drăcești pe care le-am învățat. Dar eu îndată lăcrimam și-mi loveam pieptul cu mâinile...”[960].

Pentru că atunci când te lupți cu patimile tale, te lupți cu urmările faptelor tale celor rele. Amintiri, obsesii, obișnuințe păcătoase se luptă cu noi, dar toate pot fi învinse, în timp, cu harul lui Dumnezeu. Pentru că lecția de viață a Sfintei Maria e tocmai aceasta: că toate păcatele noastre au urmări reale și

---

957 Idem, p. 748-749.
958 Idem, p. 749.
959 Ibidem.
960 Idem, p. 749-750.

grele în noi, dar ele, cu harul lui Dumnezeu, pot fi biruite înăuntru nostru. Căci vindecarea interioară se face în timp și ea este reală. Vindecarea noastră interioară de patimi e rezultatul ascezei noastre și a harului lui Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu ne ajută să ne biruim patimile pe măsură ce și noi dorim acest lucru. Căci pe măsura luptei ascetice este și biruința duhovnicească.

De aceea, noi, ortodocșii, nu ne credem niciodată „mântuiți”, oricât de sfântă ne-ar fi viața, și nici nu stăm nepăsători în fața ispitelor demonilor, ci întotdeauna suntem plini de atenție. Pentru că putem cădea oricând în păcat și, din cauza acelui păcat, în păcate și mai mari.

În Marele Sinaxar grecesc, se specifică faptul că Sfânta Maria Egipteanca a trăit în timpul împărăției Sfântului Iustinianos cel Mare[961], adică în sec. al 6-lea[962]. Cel care a descoperit-o în pustie, din voia lui Dumnezeu, a fost Sfântul Cuvios Zosimas[963], iar cel care a scris Viața Sfintei Maria a fost Sfântul Sofronios I, Patriarhul Ierusalimului[964]. În AC [Acta Sanctorum], vol. 10, avem *Viața Sfintei Maria Egipteanca*, în limba latină, între p. 77-84. Aici[965] avem

---

961 A se vedea:
https://el.wikipedia.org/wiki/Ιουστινιανός_Α΄ și
https://ro.wikipedia.org/wiki/Iustinian_I_(cel_Mare).

962 *Cf.*
http://www.synaxarion.gr/gr/sid/2509/sxsaintinfo.as
px.

963 *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Zosima_(cuvios).

964 *Cf.*
https://ro.orthodoxwiki.org/Sofronie_I_al_Ierusalimu
lui.

965 A se vedea:
https://sourcebooks.fordham.edu/basis/maryegypt.as
p.

varianta ei în limba engleză, pe când aici[966] în limba greacă.

Însă, în comparație cu evlavia Bisericii față de Sfânta Maria Egipteanca, există și autori care neagă existența istorică a Sfintei Maria Egipteanca și consideră că Viața ei este o fabulație. Foarte mulți Sfinți ai Bisericii sunt contestați în același fel: pe supoziții filologico-istorico-teologice. Cel mai greu de suportat e când aceste supoziții, presupuneri, ipoteze răutăcioase, antibisericești sunt considerate „adevăruri" de către teologi și credincioși ortodocși. Pentru că, prin ele, îi smintesc pe membrii Bisericii.

De aceea, iubiții mei, să învățăm din convertirea Sfintei Maria Egipteanca să fim onești cu noi înșine! Să recunoaștem, față de conștiința noastră, faptul că păcatele noastre sunt de vină pentru tot răul din viața noastră. Și să înțelegem, din mărturia ei, că lupta cu păcatul e o luptă de toată viața și nu de câteva zile. Pentru că în acest fel înțelegem că asceza e viața noastră de zi cu zi. Dar, în același timp, că biruința noastră împotriva patimilor e una duhovnicească. Pentru că patimile sunt biruite în noi de către slava lui Dumnezeu, care ne umple și ne desăvârșește.

Să postim și această săptămână cu bucurie și cu pocăință sfântă! Pentru ca să intrăm în Ierusalimul bucuriei, în cetatea păcii, în Ierusalimul cel de sus, prin aceea că pacea lui Dumnezeu coboară în noi și ne ridică pe noi la cele cerești. Amin!

---

[966] Idem: https://www.impantokratoros.gr/F9F45C26.el.aspx.

Predică la Intrarea Domnului în Ierusalim [2019]

Iubiții mei[967],

în adâncul nostru cu toții dorim viața cea fără de moarte. Pentru că viața cea fără de moarte e viața cea veșnică din Împărăția lui Dumnezeu. Iar într-o cântare a praznicului de astăzi, noi am mărturisit: „Îngropându-ne [cu] Tine prin Botez, Hristoase Dumnezeu[l] nostru, vieții celei fără de moarte ne-am învrednicit [cu] Învierea Ta, și cântând, grăim: Osanna în[tru] cei preaînalți, binecuvântat [este] Cel care vine în[tru] numele Domnului!"[968].

Cu alte cuvinte, pentru noi, creștinii ortodocși, viața cea fără de moarte a început odată cu moartea și învierea noastră mistică, împreună cu Domnul, pe care le-am trăit la Botezul nostru. De atunci am început să trăim în ritmul vieții celei veșnice, în ritmul vieții cu Dumnezeu și, pentru noi, viața noastră de aici e plină de viața cea veșnică a lui Dumnezeu. Și viața noastră creștină e plină de cântare, de doxologie, de mărturisire, de bucurie înaintea lui Dumnezeu, a Celui care ne-a descoperit nouă mila Lui. Căci, așa cum Domnul a arătat com-

---

[967] Începută în ziua de 12 aprilie 2019, zi de vineri, ora 15. 37. Afară sunt 16 grade și cer înnorat.

[968] *Cf.*

http://glt.goarch.org/texts/Tri/t07.html.

Ultima cântare a Vecerniei. Textul e acesta:

„Συνταφέντες Σοι διὰ τοῦ Βαπτίσματος, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, τῆς ἀθανάτου ζωῆς ἠξιώθημεν τῇ Ἀναστάσει Σου, καὶ ἀνυμνοῦντες κράζομεν· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος, ἐν ὀνόματι Κυρίου".

pătimire față de Sfântul Lazaros, prietenul Său, ca un iubitor de oameni[969], tot la fel S-a arătat compătimitor cu fiecare dintre noi, atâta timp cât a murit și a înviat cu noi în Botezul nostru, pentru ca să ne dăruie nouă viața cea fără de moarte, viața cea veșnică.

Noi le spunem *stâlpări* la sălciile pe care le-am binecuvântat astăzi[970]. Căci în Triodul grecesc această zi se numește: Κυριακή των Βαΐων[971] [Chiriachi ton Vaion], adică *Duminica Stâlpărilor*. Însă, pentru ca să fie mai expresivă pentru români, în Triodul nostru duminica de astăzi se numește *Duminica Floriilor*, adică *a florilor*, deși noi aducem la Biserică doar sălcii pentru binecuvântare și nu flori.

Însă, în fapt, această duminică nu e nici a stâlpărilor și nici a florilor, pentru că nu cinstim

---

969 Ibidem.

970 Rugăciunea de binecuvântare a sălciilor e aceasta: „Doamne, Dumnezeul nostru, Care șezi pe Heruvimi, Cel ce ai arătat puterea Ta și ai trimis pe Unul-născut Fiul Tău, pe Domnul nostru Iisus Hristos, ca să mântuie lumea prin Crucea, prin Îngroparea și prin Învierea Sa, și Căruia, venind în Ierusalim spre Patima Sa cea de bună voie, poporul, care ședea întru întuneric și în umbra morții, luând semnele biruinței, ramuri de copaci și stâlpări de finic, I-a prevestit Învierea Lui, Însuți, Stăpâne, păzește-ne și pe noi, care urmând acelora purtăm în mâini ramuri de copaci în această zi de înainte-prăznuire! Și precum pe acele popoare și pe acei prunci care Ți-au stricat Ție *Osanna*, așa apără-ne și pe noi, ca, prin laude și cântări duhovnicești, să ne învrednicim de Învierea cea de a treia zi, cea dătătoare de viață, în Iisus Hristos, Domnul nostru, cu Care împreună ești binecuvântat, cu Preasfântul și Bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!”. *Cf.* Molitfelnic, ed. BOR 2002, p. 690. Am îndreptat textul pe alocuri.

971 *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Tri/t07.html. A se vedea și https://el.wikipedia.org/wiki/Κυριακή_των_Βαΐων.

ramurile de copaci și nici florile, ci e duminica în care „prăznuim strălucita și slăvita sărbătoare a intrării în Ierusalim a Domnului nostru Iisus Hristos”[972]. Intrarea Lui în Ierusalim pentru ca să Se dea morții de bunăvoie. Și când această intrare a Sa în Ierusalim a avut loc, Domnul a fost primit cu stâlpări în mâini și cu multă bucurie, oamenii primindu-L ca Împărat al lui Israil.

Dar această intrare sfântă fusese deja profețită! În Ps. 117, 25-26, unde s-a spus: „O, Doamne, mântuiește acum! O, Doamne, sporește acum! Binecuvântat [este] cel care vine în numele Domnului” [*cf.* LXX], în Zah. 9, 9, unde s-a spus: „Bucură-te foarte, fiica Sionului! Vestește, fiica Ierusalimului! Iată, Împăratul tău îți vine ție drept și mântuind, El [fiind] blând și călărind pe cel de sub jug/ pe măgar și pe mânzul cel tânăr!” [*cf.* LXX], cât și în Ps. 8, 3, unde s-a spus: „Din gura pruncilor și a celor care sug ai pregătit laudă” [*cf.* LXX].

Căci versetele din Psalmul 117 s-au împlinit astfel: „A doua zi, mulțime multă, care a venit la sărbătoare, auzind că Iisus vine întru Ierusalim, au luat ramuri/ stâlpări de finici [τὰ βαΐα τῶν φοινίκων] și au ieșit întru întâmpinarea Lui, și strigau: „Osanna [Ὡσαννά]! Binecuvântat [este] Cel care vine în[tru] numele Domnului, Împăratul lui Israil [εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ]” [In. 12, 12-13, BYZ]. Iar *Osanna* e o transliterare a sintagmei ebraice הוֹשִׁיעָה נָּא [Hoșiah nna] [Ps. 118, 25, WTT], care înseamnă *Mântuiește acum!*

Și Domnul a intrat în Ierusalim pe un măgar tânăr [In. 12, 14, BYZ], învățându-ne să fim decenți în viața noastră socială. Și când a intrat în Ierusalim, iar arhiereii și cărturarii i-au auzit pe copii strigând în

---

[972] Triodul, ed. BOR 1986, p. 467.

templu și zicând: „Osanna fiului lui David [Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυίδ]!”, ei s-au indignat [Mt. 21, 15, BYZ]. Iar Domnul le-a citat Ps. 8, 3 în Mt. 21, 16, spunându-le, în mod indirect, că acum s-a împlinit această profeție. Pentru că și pruncii, luminați de Dumnezeu, au înțeles că Iisus Hristos este Mașiah, că este Hristos, că este Fiul lui Dumnezeu întrupat.

Însă rugăciunea de binecuvântare a sălciilor ne spune un amănunt revelator: că primirea Lui ca un Împărat a prevestit Învierea Sa cea de a treia zi[973]. Pentru că El nu a intrat în Ierusalim ca să fie Împăratul lumesc al Ierusalimului și al Israilului în totalitatea sa, ci Împăratul duhovnicesc al întregului pământ. Pentru că, suportând toate chinurile de bunăvoie, până la moartea Sa pe Cruce, și îndumnezeindu-Și umanitatea Sa, Domnul a înviat din morți ca un biruitor, ca Împăratul întregii creații. Și, de fapt, această zi, ziua Învierii Sale, a fost lăudată de copiii Ierusalimului, atunci când au fost luminați de Dumnezeu să Îl vadă ca Mașiah, ca Hristos, ca Dumnezeu întrupat.

Cei doi orbi din Ieriho Îl numesc pe Domnul „fiul lui David [υἱὸς Δαυίδ]” [Mt. 20, 30-31, BYZ], așa după cum L-au numit și pruncii din Ierusalim [Mt. 21, 15, BYZ]. Pentru că Mesia, după umanitatea Sa, e din sămânța lui David. Amintind Ps. 109, 1, LXX în Mt. 22, 44, Domnul le-a spus că Hristos e Domnul lui David după dumnezeirea Sa, deși, după umanitatea Sa, e fiul lui [Mt. 22, 45, BYZ]. Pentru că Hristos nu e doar om, ci e Dumnezeu și om.

Sfântul Marcos, în 11, 7, ne spune că era un mânz de măgar [τὸν πῶλον] [BYZ]. Unul care nu cunoștea răutatea lumii. Și Apostolii și-au pus veșmintele peste măgăruș și peste ele a șezut Domnul

---

973 *Cf.* Molitfelnic, ed. BOR 2002, p. 690.

[Mc. 11, 7, BYZ]. Pentru că Domnul vrea să șadă în noi pentru toți vecii, vrea să locuiască în noi pururea.

„Mulți", ne spune tot Sfântul Marcos, „își așterneau veșmintele lor pe cale" [Mc. 11, 8, BYZ], înaintea Domnului. Pentru că suntem chemați să ne punem cu totul pe calea Lui, făcându-ne preș înaintea Sa. Adică smerindu-ne pe noi înșine, renunțând la mentalitatea noastră telurică, utilitaristă și crezând toate cele pe care El ni le poruncește, căci cuvintele Lui sunt viața noastră.

Alături de veșmintele așternute pe cale, cei din Ierusalim tăiau stâlpări/ ramuri din pomi și le răspândeau pe cale [Mc. 11, 8, BYZ]. La prima vedere, ierusalimitenii nu erau ecologiști, pentru că stricau vegetația. Dar ramurile aduse Domnului, tot acest verde impunător închinat Lui, ne vorbește despre închinarea întregii noastre energii lui Dumnezeu. Pentru că trebuie să ne aducem cu totul Lui, cu toată puterea noastră de a crede și a înfăptui, dar și unii pe alții la Hristos.

Sfântul Ioannis ne spune că Sfinții Apostolii, atunci, pe loc, nu au înțeles semnificația celor petrecute la intrarea Lui în Ierusalim [In. 12, 16]. „Dar [ἀλλ᾽], când S-a preaslăvit Iisus [ὅτε ἐδοξάσθη Ἰησοῦς]", adică atunci când El a înviat din morți și Apostolii S-au umplut de har și au început să înțeleagă duhovnicește viața și cuvintele Domnului, „atunci și-au adus aminte că acestea erau scrise asupra Lui și [că] acestea I-au făcut Lui" [In. 12, 16, BYZ]. Pentru că și noi avem nevoie de ani întregi pentru a înțelege și a aprofunda faptele și cuvintele Domnului, dar, mai ales, avem nevoie de luminarea Lui. Căci nu putem să Îl înțelegem pe El fără ajutorul Lui și fără prezența Lui duhovnicească în noi.

Domnul intră în Ierusalim, pentru că, odată cu întruparea Lui, El Și-a asumat traiectoria istorică a grăuntelui de grâu. Iar „dacă nu are să moară grăuntele de grâu, căzând întru pământ, el rămâne singur, dar dacă are să moară, aduce multă roadă” [In. 12, 24, BYZ]. Și roada Lui e întreaga Biserică, care mereu se extinde, mereu devine mai cuprinzătoare.

Praznicul de azi e un praznic bucuros! Tocmai de aceea îl prăznuim cu multă veselie și cu dezlegare la pește. Și praznicul de azi ne vestește biruința proximă, foarte apropiată a Domnului. Biruința Lui desăvârșită asupra păcatului, a morții, a demonilor, a urâtului existențial. Pentru că nimic din acestea toate nu se găsesc în El și nu au de-a face cu umanitatea Lui transfigurată, îndumnezeită.

– Ce daruri trebuie să Îi aducem Domnului în acest praznic?

– „Stâlpările virtuților [τοὺς κλάδους ἀρετῶν]”[974] noastre! Să arătăm virtuți reale înaintea Lui, fapte autentice de credință și de iubire. Pentru că oamenii vor vedea onestitatea, vor vedea bunul simț, vor vedea smerenia, vor vedea cumințenia noastră. Virtuțile nu pot trece neobservate în mod deplin! Chiar dacă pe unele le poți ascunde, nu le poți ascunde pe toate. Și ele te arată creștin și nu de voia ta, nu liber cugetător.

Înaintea Domnului trebuie să întindem faptele cele dumnezeiești [θείων ἔργων] și să-L primim în noi în mod mistic [μυστικῶς][975], tainic, duhovnicesc. Căci El vine să pătimească de bunăvoie, pentru ca să ne dăruie tuturor nepătimirea [ἀπάθειαν][976]. Și nepătimirea e harisma dumnezeiască prin care ne um-

---

[974] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Tri/t07.html.
[975] Ibidem.
[976] Ibidem.

plem de slava lui Dumnezeu și suntem păziți de El ca să nu mai dorim cele trecătoare, ci să ne umplem de vederea și de dorirea celor dumnezeiești, celor veșnice.

Puiul de măgar încălecat de Domnul a închipuit neamurile cele păgâne[977]. Neamurile domolite, domesticite în Biserică, învățate cuviința prin viața de nevoință a Bisericii.

Prima cântare a praznicului de la Litie ne confirmă faptul că pruncii evreilor au vorbit profetic despre Domnul, fiind luminați de Duhul Sfânt, așa după cum vor vorbi și Apostolii Lui[978]. Iar Domnul, pe mulți din viața noastră îi face să vorbească în mod profetic, atunci când ne povățuiește prin intermediul lor. Căci vrea ca noi să primim luminarea Lui prin intermediul oamenilor, pentru ca să vedem cum Se coboară El, cu multă iubire și smerenie, la nivelul nostru de înțelegere.

Trebuie să avem „stâlpări înțelegătoare [κλάδων νοητῶς]”[979], adică gânduri pline de teologie, de curăție, de mulțumire adusă lui Dumnezeu. Trebuie să fim stâlpări duhovnicești, ramuri verzi ale Bisericii lui Dumnezeu, mădulare vii ale lui Hristos. Căci verdele din noi, viața Lui din noi, arată puterea Lui continuă de a ne întineri, de a ne sfinți, de a ne transfigura.

Și atâta timp cât îndrăznim în Domnul, în mila Lui față de noi, avem tinerețea Lui în noi, suntem biruitori, suntem în stare de lucruri incredibil de mari. Dar când nu mai avem nădejde, când nu mai avem entuziasm dumnezeiesc, când începem să ve-

---

[977] Ibidem.

[978] Ibidem.

[979] Ibidem.

dem lumea în negru, atunci am îmbătrânit în mod real, pentru că ne-au năpădit patimile.

Și nu îmi plac oamenii care își plâng de milă, care nu îndrăznesc mereu la Dumnezeu, în rugăciunea față de El, care cred că totul e pierdut și singura noastră ocupație e resemnarea.

Însă, a te resemna înseamnă a muri duhovnicește.

A nu mai crede în mod zilnic în harul schimbării duhovnicești, în mila Lui care ne schimbă continuu, înseamnă a muri. Dar, dacă vrei să trăiești, trebuie să te pocăiești continuu și să crezi în El în ciuda tuturor greutăților și a împotrivirilor la adresa ta.

Ieri, la procesiunea sfântă de la Alexandria, v-am purtat și pe dumneavoastră în suflet. Unde am fost, Preoți și credincioși, pentru ca să ne mărturisim identitatea ortodoxă. Pentru că identitatea noastră eclesială, faptul că suntem creștini ortodocși, trebuie mărturisit în mod public. Căci noi trăim în societate și societatea are nevoie de noi și la bine și la greu. Iar sănătatea autentică a unei societăți este viața interioară, creștină, a membrilor ei. Pentru că ceea ce trăim în noi devoalăm prin cuvintele și faptele noastre.

De aceea, iubiții mei, să ne bucurăm împreună cu Domnul, cu Cel care a pătimit pentru mântuirea noastră! Pentru că rănile Lui ne-au umplut pe noi de viața Lui cea veșnică.

Vom spovedi și împărtăși în toată această Săptămână Sfântă! Voi merge acasă, la cei care mă vor solicita, dar voi spovedi și împărtăși și aici, la Biserică. Și vă aștept cu păcatele puse pe hârtie, scrise pe scurt, fără detalii și cu pocăință în suflet, pentru ca să ne arătăm Domnului. Căci spovedirea

păcatelor o faceți înaintea lui Dumnezeu, eu, Duhovnicul dumneavoastră, fiind doar cel care vă călăuzesc spre întâlnirea cu Dumnezeul tuturor. Căci El e Cel care ne odihnește pe toți, așa cum, în mod pașnic, a intrat în Ierusalim. Pentru că El dorește ca să facă din toți un Ierusalim, un oraș al păcii, în care El să fie Împăratul nostru.

Îl doriți pe Împăratul nostru? Dacă răspunsul e pozitiv, dacă e da, atunci să fie da! Să veniți la El fără teamă, cu dorința de a vă umple de pacea Lui și de curăția Lui cea veșnică! Amin.

Predică în Săptămâna Mare [2019]

Iubiții mei[980],

Domnul și Stăpânul vieții noastre, Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Cel deoființă și împreună veșnic cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, Dumnezeul nostru, a plâns [ἐδάκρυσεν] pentru prietenul Său Lazaros [In. 11, 35, BYZ]. Și când a plâns pentru el, a plâns și pentru noi, căci a plâns și moartea noastră.

Iar Domnul, „gemând/ suspinând în[tru] Sine”, [In. 11, 28, BYZ], astfel a mers la mormântul Sfântului Lazaros [Λάζαρος], pentru ca să ne învețe pe noi cum să mergem la cimitir. Cu ce stare interioară trebuie să mergem noi la cei pe care îi iubim și ale căror trupuri sunt în cimitir.

Căci Domnul a mers la mormântul lui Lazaros nu pentru ca să găsească sufletul lui Lazaros, ci pentru ca să găsească trupul său. Dar trupul omului e în legătură ontologică veșnică cu sufletul său, pentru că omul este în și din două firi: din suflet și trup. Trupul omului se înțelege în relația cu sufletul său, pentru că sufletul omului se preaslăvește sau se chinuie în trup pentru veșnicie, ca ființă transfigurată deplin.

Și de aceea, când noi mergem la mormintele celor iubiți ai noștri, noi ne rugăm pentru mântuirea lor, pentru că mântuirea e a omului în integralitatea sa. Iar dacă noi stăm în fața mormintelor lor, unde se află trupurile lor, noi mărturisim că aceste trupuri vor învia și se vor uni în mod desăvârșit și veșnic cu

---

[980] Începută la 12. 20, în Lunea Mare, pe 22 aprilie 2019. Soare, 17 grade.

sufletele lor, pentru că sufletele lor sunt vii și ei, în integralitatea lor, vor fi vii.

Însă Cel care e învierea și viața noastră e Domnul și Dumnezeul nostru Iisus Hristos, Cel care ne va învia pe noi. Care ne va învia pe noi prin slava Sa cea veșnică, care e viața noastră veșnică.

Sfântul Lazaros a fost chemat afară [In. 11, 43, BYZ]! Afară din Iad și afară din mormânt. Din Iad a venit sufletul său, chemat fiind de către Domnul, și a intrat iarăși în trupul său și Sfântul Lazaros a înviat la 4 zile de la adormirea lui. Căci Cel ce dă viață a poruncit aceasta! Și Cel ce dă viață, Același este și Cel care ne păstrează în viață. Și dacă ne păstrează în viață, Domnul ne arată că viața e bună, pentru că viața e relația vie cu Dumnezeu, cu Dăruitorul vieții.

Dar dacă viața nu o trăiești în relație cu Dumnezeu, ea nu are sens, ea e plină de chinuri, de singurătate interioară. Ea e plină de urât și urâtul din noi, întunericul din noi, ne îndeamnă să ne aruncăm continuu în moarte și să ne dorim moartea.

Cu Dumnezeu însă, cu Dăruitorul vieții, viața e o bucurie și când e plină de boală. Viața e o biruință și o prăznuire continuă și în adâncă sărăcie și desconsiderare. Pentru că ea, viața, e profundă în interiorul nostru și nu este epidermică. Și noi, în adâncul nostru, prăznuim zilnic cu Dumnezeu, iar viața calitativă sau viața bună e viața plină de slava Lui.

Lazaros a ieșit din Iad și s-a arătat viu tuturor! Pentru că există viață și după moarte, pentru că există viață veșnică. Iar cei care au strigat: „Osanna [Ὡσαννά]!" [In. 12, 13, BYZ], știau că Iisus „l-a strigat pe Lazaros din mormânt [τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου] și l-a înviat pe el din morți [καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν]" [In. 12, 17, BYZ]. Iar morții erau în

Iad până la Învierea Domnului cea de a treia zi, pentru că El a deschis Paradisul cel închis.

Măgărușul L-a purtat pe Împăratul slavei! Pentru că El dorește ca noi să fim neștiutori și nelucrători ai păcatului, așa după cum sunt și pruncii. „Căci asemenea acestora [τῶν γὰρ τοιούτων]”, a pruncilor care nu cunosc și nu lucrează păcatul, „este Împărăția lui Dumnezeu [ἐστὶν ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ]” [Lc. 18, 16, BYZ]. Pentru că Împărăția Lui e a celor curați sufletește și trupește, e a celor plini de dreptate, e a celor smeriți și plini de râvnă pentru Dumnezeu.

Iar noi, cei maturi și bătrâni, care știm cât de ușor se face răul și cât de amar e răul, ne facem copii la minte și la inimă, copii ai lui Dumnezeu, dacă nu acceptăm să facem rău altora. Dacă nu acceptăm să-i privim de sus și în mod disprețuitor pe oameni.

Veselia, veselia plină de luminare dumnezeiască, a fost starea celor care L-au primit pe Domnul! Veselia a fost strigată pe stradă. Veselia a fost mărturisită în mod public. Pentru că mărturisirea lui Dumnezeu înseamnă „a [a]duce bucurie oamenilor…[înseamnă a a]duce bucurie în suflet”[981], înseamnă a-i întemeia pe ei pe ascultarea de Dumnezeu. Căci numai dacă asculți de Dumnezeu, te și bucuri cu adevărat, iar dacă te bucuri cu adevărat, bucuria ta e veșnică și nu trecătoare. Pentru că te bucuri de Dumnezeu și cu El.

Cei care L-au disprețuit pe Cel de pe măgăruș, cei care L-au considerat „penibil” pe Domnul, pentru că nu a intrat în cetate după standardele slavei lumești, ne consideră și pe noi „penibili”. Pentru că

---

[981] *Cf.* https://basilica.ro/patriarhul-daniel-am-scos-marturisirea-credintei-din-interiorul-zidurilor-bisericii-si-am-aratat-o-in-public-in-cetate/.

virtuțile dumnezeiești sunt „tradiții învechite" numai pentru cei care cred că oamenii se schimbă doar prin cultură și civilizație. Însă informarea, culturalizarea și civilizarea unui om reprezintă doar alinierea sa la standardele sociale curente, pe când înduhovnicirea omului reprezintă descoperirea și trăirea zilnică a adevăratei umanități, a adevăratei vieți umane.

Așa că nu putem trăi uman, profund uman, fără viața Bisericii, fără prezența lui Dumnezeu în Biserica și în lumea Lui. Pentru că lumina și luminarea noastră fundamentală este Dumnezeu și nu modelele sociale.

Măgărușul de atunci e o mașină modestă de azi. Dacă știi unde trebuie să ajungi, poți să ajungi și cu o mașină modestă. Dar dacă ai o mașină scumpă și nu faci niciodată slujba lui Dumnezeu cu ea, oricât de repede ar alerga pe străzi, nu ajunge niciodată la destinație. Căci destinațiile fără El sunt drumuri închise.

Marile cărți ale lumii au fost scrise cu pana, cu creionul, cu stiloul, cu tastele. Contează ce scrii, nu cu ce scrii. Căci contează cine ești și nu cine zic alții că ai fi. Și cine ești demonstrezi în fiecare zi și nu din când în când.

Cel care a intrat în Ierusalim pe măgăruș știa unde merge, câte va pătimi din iubire pentru noi, dar și când va învia din mormânt, lăsându-l gol pentru totdeauna. Știa ce ne trebuie și cât de fără de preț e ceea ce ne trebuie nouă. Și noi nu Îl putem iubi pe El, pe cât de veșnic ne iubește El. Pentru că iubirea Lui pentru noi e iubire desăvârșită, care ne poartă veșnic, care ne asumă veșnic și care ne bucură veșnic.

„Smochinul s-a uscat numaidecât [ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῆ]" [Mt. 21, 19, BYZ], pentru că avea

„numai frunze [φύλλα μόνον]” [Ibidem]! Și când ai doar vorbe, când toate realizările tale sunt doar vorbe, doar promisiuni, doar laude, doar imaginări de sine, ești gol pe dinăuntru. CV-ul falsificat nu te ajută, nu îți introduce experiență în tine, nu te face uman, nu te apropie de oameni. CV-ul real trebuie să fie doldora de fapte. Și faptele nasc vorbele, pentru că experiența vorbește din cele ale sale, din rodul mâinilor sale. Și cine mănâncă din pomul său, mănâncă din virtuțile, din harismele și din specializările pe care le are. Dar dacă mănânci din ale tale, atunci e semn că te-ai pus în slujba lui Dumnezeu și ai ieșit din starea de om „rece, aspru, nereceptiv chemărilor divine”[982].

Dacă „Dumnezeu este lumină [Θεὸς φῶς ἐστίν] și niciun întuneric nu este în[tru] El [καὶ σκοτία ἐν Αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία]” [I In. 1, 5, BYZ], atunci și noi trebuie să fim lumini. Trebuie să fim lămpi [Mt. 25, 1, BYZ] pline de slava Lui cea veșnică. Pentru că în parabola celor 10 fecioare, fecioria este asceza, e tot efortul nostru de a trăi creștinește, dar uleiul lămpii [Mt. 25, 8, BYZ] e slava lui Dumnezeu, care izvorăște din Dumnezeu în ființa noastră și reprezintă adevărata noastră viața, viața cea duhovnicească.

Trupul Domnului a fost uns întru îngropare [Mc. 14, 8]! Iar ca să ne pregătim pentru îngroparea noastră și noi trebuie să ne ungem din plin cu milostenii. Și cei de după noi, care ne vor pomeni, trebuie să se milostivească de noi prin pomeniri și milostenii, pentru că milostenia ne deschide sufletul cu totul spre mila lui Dumnezeu. Iar dacă, cândva, ne-am cheltuit viața și sănătatea și averile pentru a

---

[982] *Cf.* https://basilica.ro/a-fi-sau-a-nu-fi-de-folos-lui-dumnezeu-decanul-ftoub-despre-smochinul-neroditor/.

trăi „ca lumea”, cu atât mai mult acum, când Îi slujim lui Dumnezeu, trebuie să nu precupețim nimic pentru iubirea Lui. Căci nimic din această lume nu valorează mai mult decât iubirea Lui față de noi.

Iudas s-a lipit de bani! Și banii i-au strivit caracterul. I-au dat lui „30 de arginți [τριάκοντα ἀργύρια]” [Mt. 26, 15, BYZ] pentru Fiul omului. Adică L-a vândut în mod ieftin pe Dumnezeul lui, câștigându-și spânzurarea. Pentru că Iudas, „aruncând arginții în templu, a plecat și, plecând, s-a spânzurat [ἀπήγξατο]” [Mt. 27, 5, BYZ]. Și sinuciderea e cea mai mare non-soluție pentru viață. Pentru că scăpăm, prin sinucidere, de o durere temporară, minoră, pentru a câștiga chinul cel veșnic al Iadului.

Însă eterodocșii sau păgânii care neagă Iadul sau îi diluează disperarea lui cea veșnică sunt cei mai mari propagatori ai laxității morale. Pentru că o viață fără perspectiva Iadului veșnic e o viață fără frică de Dumnezeu, e o viață fără conștiință, e o viață fără grija la detaliile vieții sociale.

Cine nu are în el teologia Iadului, nu are nici teologia reală a Împărăției lui Dumnezeu. Pentru că Iadul nu este o anti-Împărăție, ci e lipsa Împărăției. Iadul e starea veșnică a celor care au considerat că pot trăi veșnic fără Bucuria cea veșnică, adică fără comuniunea cu Dumnezeu, dar experimentează veșnic și extrem de chinuitor înșelarea lor. Perspectiva cu totul greșită a vieții fără relația reală cu Dumnezeu.

Căci suntem în mare eroare dacă credem că suntem de vânzare sau că îi putem cumpăra pe oameni. Și aceasta, pentru că toți suntem robii lui Dumnezeu, pentru că El ne-a răscumpărat [ἡμᾶς ἐξηγόρασεν] [Gal. 3, 13, BYZ] pe noi din robia demonilor. Și ne-a răscumpărat murind pentru noi pe

Cruce, atunci când moartea nu a găsit în El nicio urmare a păcatului, când Iadul nu L-a putut ține rob, ci, dimpotrivă, El i-a scos afară din Iad pe Sfinții Lui, pe cei care erau în robia Iadului. Și cine acceptă să fie robul cel credincios al Stăpânului său, acela trăiește în el însuși eliberarea cea duhovnicească, adevărata libertate, cea a fiilor lui Dumnezeu, prin care îndrăznește spre mila lui Dumnezeu.

De aceea, iubiții mei, viața noastră cu Domnul merge spre Crucea, Învierea și Înălțarea Lui la cer. E o viață mereu ascendentă, pentru că înălțarea noastră este interioară. Iar postul, rugăciunea, privegherea, lupta noastră cu patimile noastre sunt cele care ne desprind pas cu pas de viața telurică pentru a trăi mereu cu Dumnezeu.

Cel ce ne-a iubit și a murit pentru noi, Domnul nostru, e mereu cu noi! El ne întărește și pe noi ca să murim pentru alipirea de păcatele noastre și să trăim pentru El. Amin!

A doua predică în Săptămâna Mare [2019]

Iubiții mei[983],

mulțimea celor care s-au spovedit și împărtășit în ultimele zile m-a împlinit duhovnicește. Pentru că Preotul se bucură când oamenii se bucură de Dumnezeu. Când oamenii acceptă binecuvântarea lui Dumnezeu, când ei se deschid harului Său, când ei se umplu de viața Lui cea nesfârșită[984].

Iar evlavia față de Dumnezeu nu poate fi mimată, pentru că evlavia se naște din iubirea față de Dumnezeu, din conștiința mare, profundă, că lui Dumnezeu I se cuvine întreaga cinste și închinare a noastră, întreaga iubire de care suntem capabili.

Până nu stai de vorbă cu omul, nu afli inima lui, credința lui, așteptarea lui reală. Iar Taina Sfintei Mărturisiri e locul binecuvântat unde oamenii se întâlnesc cu adevărat. Unde se cunosc reciproc și se împrietenesc la modul fundamental. Căci și Preotul îi vede, îi înțelege în mod profund pe credincioși, dar și credincioșii pătrund în sufletul Preotului și îi văd starea lui duhovnicească.

Spovedania e timpul în care nimeni nu poate să se ascundă. Oamenii sunt expliciți atunci. Pentru că stau în fața lui Dumnezeu și prezența în fața Lui și în harul Său îi face transparenți.

---

[983] Începută la 17. 55, în Marțea Mare, pe 23 aprilie 2019. Cer înnorat, 16 grade, vânt de 24 km/ h.

[984] Aluzie la rugăciunea euharistică: „văzut-am chipul învierii Tale, umplutu-ne-am de viața Ta cea nesfârșită, îndulcitu-ne-am de hrana Ta cea neîmpuținată”, *cf.* Liturghier, ed. BOR 2012, p. 280.

Iar transparentizarea omului este înduhovnicirea lui. Este curățirea lui interioară, aidoma ștergerii murdăriei de pe o ferestră, pentru că slava lui Dumnezeu intră în noi. Și slava Lui ne face să fim transparenți în relația cu Dumnezeu și cu oamenii, pentru că nu mai avem nimic de ascuns.

Dar cine își ascunde păcatele, cine crede că nu e văzut nici de Dumnezeu și nici de oameni, e un naiv. Pentru că totul se vede, totul se simte, totul se dezvăluie în cele din urmă. Și e bine ca tu să-ți mărturisești păcatul tău Domnului, ca să fii iertat de către El, decât ca El să-ți descopere, în văzul tuturor, păcatele tale.

Iudas, vânzătorul Domnului, nu se îngrijea de săraci, dar mima bunătatea. Și de ce nu-i păsa de săraci? Nu avea sentimente? Nu era om? Pentru că, ne spune Sfântul Ioannis Teologul, Iudas „era hoț [κλέπτης], și avea punga de bani, și fura [din cele] care se puneau [în ea]" [In. 12, 8, BYZ]. El fura din punga Domnului, din punga propovăduirii Evangheliei, adică din banii Bisericii.

De la κλέπτης [cleptis] avem în română *cleptoman* și *cleptomanie*. Și cleptomania este patima hoției. E patima prin care transformăm cele ale altora în bunuri „ale noastre". Iar dacă unii fură bani, iar alții bunuri, există și oameni care fură idei. Care se prezintă în fața tuturor ca și când ar fi gândit sau ar fi scris niște lucruri, care, în fapt, nu le-au trecut niciodată prin cap și prin inimă. Și ei sunt cei care te fac la idei, după cum alții te fac la buzunar. Adică îți golesc buzunarele...

A plagia vine de la fr. *plagier*[985]. Iar verbul franțuzesc *plagier* desemnează furtul de idei[986].

---

985 *Cf.* http://www.dex.ro/plagia.
986 *Cf.* http://atilf.atilf.fr/.

Și nu e o problemă dacă citezi ceea ce preiei de la alții. Dacă citezi, dacă pui între ghilimele, dacă indici sursa de unde ai preluat o idee, o informație, un desen, un tablou, un sondaj etc. Problema e când furi ideile și experiențele altora sau chiar opere întregi și spui...că tu le-ai scris, că tu le-ai inventat, că ale tale sunt, că tu ai muncit pentru ele și, pe baza furtului, faci bani, obții funcții și salarii, obții notorietate.

Însă, când predicăm, trebuie să predicăm lucruri adevărate, reale, confirmate de surse. Trebuie să spunem de unde am luat o informație anume și, prin aceasta, oamenii care ne citesc își dau seama cât de serioasă e cercetarea noastră.

Gruparea religioasă *Martorii lui Iehova* predică nerozia că Domnul Iisus Hristos „nu a murit pe o cruce, ci pe un stâlp vertical”[987]. Și spun acest lucru, pentru că ei neagă mărturiile istorice, tradiționale, ale Bisericii, care ne dau detalii despre modul de slujire și de închinare al Bisericii. Căci, alături de Sfintele Icoane, Crucea Domnului este elementul arhitectonic și mobiliar fundamental prin care se distinge o Biserică ortodoxă, iar semnul Sfintei Cruci este închinarea cea mai evidentă a unui creștin ortodox. Pentru că ortodoxul își face mereu semnul Sfintei Cruci pe trupul său, el se închină la tot pasul.

Și dacă nu-l vedem adesea făcând metanii sau stând în genunchi la rugăciune – mă refer în afara locașurilor de cult –, peste tot îl vedem închinându-se, pentru că Crucea Domnului e desfătarea ortodocșilor. Pentru că noi ne închinăm de multe ori

---

[987] *Cf.* https://www.jw.org/ro/invataturi-biblice/intrebari/a-murit-isus-pe-cruce/.

peste zi, tocmai pentru ca să simțim slava Lui în noi, bucuria Lui în noi, iubirea Lui veșnică pentru noi.

În veșminte negre, de pocăință, scoatem Crucea Domnului în mijlocul Bisericii. Și când o scoatem, la strană se cântă, în mod sfâșietor: „Astăzi S-a răstignit pe lemn, Cel ce a spânzurat pământul pe ape...”[988]. Conform ediției actuale a Triodului, care a fost remaniată neprofesionist...Pentru că în limba greacă această cântare începe astfel: „Astăzi a fost spânzurat pe lemn [Σήμερον κρεμᾶται ἐπὶ ξύλου]”, pe lemnul Crucii, „Cel care a spânzurat pământul pe ape [ὁ ἐν ὕδασι τὴν γῆν κρεμάσας]”[989]. Traducere care exista, spre exemplu, în ed. 1986, BOR, a Triodului[990].

Dar El, Făcătorul întregii creații, a spânzurat pământul pe ape atunci când l-a creat astfel, pe când atunci când a fost spânzurat pe lemn, adică bătut în cuie pe Cruce și înălțat pe Cruce, țintuit pe Cruce în aer, atunci Domnul a fost batjocorit de oameni.

Și dacă nu traducem textul așa cum este el în textele sursă grecești, atunci distrugem paralelismul spânzurării existent în limba greacă, în limba de unde ar fi trebuit să fie traduse, în mod fidel, toate cărțile noastre de cult.

...Și cântarea, mai departe, ne mărturisește: „[Cu] cunună de spini a fost încununat [Στέφανον ἐξ ἀκανθῶν περιτίθεται], Împăratul Îngerilor [ὁ τῶν Ἀγγέλων Βασιλεύς]. [Cu] porfiră mincinoasă a fost îmbrăcat [Ψευδῆ πορφύραν περιβάλλετα]” – pentru că n-a fost o porfiră de împărat, ci un veșmânt pus pe El în batjocură –, „Cel care îmbracă cerul cu nori [ὁ περιβάλλων τὸν οὐρανὸν ἐν νεφέλαις]. Palmă [peste

---

[988] A se vedea: https://www.youtube.com/watch?v=wyikhS-Je50.

[989] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Tri/t02.html.

[990] *Cf.* Triodul, ed. BOR 1986, p. 531.

obraz] a primit [Ῥάπισμα κατεδέξατο], Cel care l-a eliberat [de robie] pe Adam în Iordanis [ὁ ἐν Ἰορδάνῃ ἐλευθερώσας τὸν Ἀδάμ]. [Cu] piroane a fost pironit [Ἥλοις προσηλώθη], Mirele Bisericii [ὁ Νυμφίος τῆς Ἐκκλησίας]. [Cu] sulița a fost străpuns [Λόγχῃ ἐκεντήθη], Fiul Fecioarei [ὁ Υἱὸς τῆς Παρθένου]...".

Pentru că s-au arătat suferințele Domnului, pe care El le-a trăit în umanitatea Sa, dar, în același timp, s-a subliniat în mod continuu că El este Dumnezeu și om. Și când vorbim teologic despre persoana Domnului, noi nu trebuie să uităm să subliniem în mod continuu faptul că El este Dumnezeu și om. Pentru că aceasta este mărturia fundamentală a teologiei hristologice.

Domnul a fost prins de către autoritățile romane cu complicitatea celor religioase, evreiești! Sau, și mai clar spus, conducătorii religioși ai lui Israil L-au omorât pe Domnul prin mâinile armatei romane, cu toții fiind vinovați de omorârea Lui.

Procesul Domnului a fost un simulacru[991]. Se aduc martori mincinoși, toată lumea Îl acuză, toți Îl vor mort, îi forțează mâna guvernatorului român și își duc planul mârșav până la capăt. Iar Pilatos, deși știa că El nu are nicio vină de moarte [Lc. 23, 22], pentru că evreii au început să țipe de mama focului, cerând răstignirea Lui [Lc. 23, 23], „a hotărât să se facă [după] cererea lor" [Lc. 23, 24, BYZ]. Însă, dacă o masă de oameni e foarte vocală, judecătorul nu trebuie să condamne oameni nevinovați datorită protestelor lor. Pentru că judecătorii trebuie să

---

[991] A se vedea:
https://adevarul.ro/locale/constanta/cele-30-erori-judiciare-procesul-mantuitorului-iisus-hristos-stau-baza-crestinismului-analiza-adevarul-1_5555f986cfbe376e353b1c21/index.html.

judece potrivit probelor, potrivit adevărului și nu intereselor meschine.

Domnul Se roagă pentru răstignitorii Săi [Lc. 23, 34, BYZ]! Pentru că și criminalii au nevoie de iertarea lui Dumnezeu. Tot omul are nevoie de iertarea Lui! Iar cei care L-au răstignit, n-au știut pe cine au răstignit [Ibidem]. Pentru că necredința e oarbă. Ea nu Îl vede pe Cel preafrumos, pe Dumnezeul mântuirii noastre, deși El stă în fața ei.

L-au răstignit cu trupul gol pe Cel Preacurat! Pentru veșmintele Lui „au aruncat sorț" [Ibidem]. Și cei care cred că au cuvintele Lui, pentru că le cumpără într-o nouă ediție scripturală, nu Îl au și pe El. Ca să-L avem pe El, trebuie să Îl avem în noi. Și ca să înțelegem cuvintele Lui, trebuie ca El să ne lumineze. Iar luminările la Scriptură sunt adevărata hrană a sufletului nostru, care bucură și trupul nostru. Pentru că atunci când sufletul nostru mănâncă cu gura minții adevărurile lui Dumnezeu, și trupul nostru e plin de bucurie și de slavă dumnezeiască. Pentru că ceea ce bucură sufletul, bucură și trupul, iar ceea ce omoară sufletul, omoară și trupul.

Și stăpânitorii lui Israil L-au batjocorit atunci când era pe Cruce, cât și soldații romani [Lc. 23, 35-36]! Pentru că flecăreala, râsul prostesc și drăcuielile se stârnesc repede. De aceea, trebuie să ne ferim de păcatele făcute cu gura, de cele făcute prin cuvânt, de cele care smintesc mult pe oameni, dar și de cele făcute cu mintea și inima noastră. Căci păcatele pornesc din sufletul nostru, ne afectează pe noi cu totul, dar îi afectează și pe alți mulți oameni. Păcatele noastre sunt virusurile care îi îmbolnăvesc și pe alții.

Domnul moare pe Cruce, dar învingând moartea în umanitatea Sa! E îngropat de oameni care Îl iubeau și credeau în El. Iar mormântul Lui, în care astăzi primim lumina care se coboară din cer, a fost pecetluit și păzit de o custodie [κουστωδία], de o gardă/ pază/ strajă [Mt. 27, 66, BYZ].

Însă nimeni nu a simțit când a avut loc învierea Lui cea de a treia zi! Pentru că Domnul, Cel înviat din morți, S-a ridicat ca un biruitor din Iad, eliberându-i pe Sfinții Lui. Tot la fel, ridicarea noastră din moartea păcatului se face în taina sufletului nostru, iar lumea înțelege mai târziu schimbările duhovnicești din noi înșine. Pentru că pocăința e cea care ne schimbă! Pocăința e cea care ne înnoiește. Și cine se înnoiește interior, acela e vindecat de către Dumnezeu. Pentru că vindecarea de păcate e totuna cu curățirea noastră de păcate.

Așadar, iubiții mei, împreună am slujit Domnului și împreună ne-am rugat Lui pentru mântuirea noastră! Împreună ne-am umplut de durerile Domnului și împreună am înțeles că ele sunt manifestarea iubirii Sale față de noi. Pentru că Biserica este comuniunea de iubire și de rugăciune care trăiește din relația neîncetată cu Dumnezeul nostru treimic, cu Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu.

Să priveghem, să fim cu inimă bună, să ne lăsăm inundați cu totul de slava învierii Sale, a învierii Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos! Căci praznicul cel prea mare al Bisericii va începe și ne cere să fim cu totul bucuroși, cu totul veseli, cu totul plini de slava lui Dumnezeu. Amin!

Predică la Învierea Domnului [2019]

Iubiții mei[992],
Hristos a înviat!

Și dacă El n-ar fi înviat, atunci credința și propovăduirea noastră ar fi fost deșarte [I Cor. 15, 14, BYZ], goale, lipsite de tărie dumnezeiască, pentru că nu am fi avut niciun fundament real în viața noastră. Căci oamenii ar fi murit pe mai departe în păcatele lor și nu am fi avut parte de o înviere și de o transfigurare a întregii noastre ființe.

Însă, pentru că Hristos a înviat, El „s-a făcut începătura celor care au adormit [ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο]" [I Cor. 15, 20, BYZ]. Căci El a fost primul înviat din morți, pentru ca, prin puterea Lui cea dumnezeiască, noi toți să înviem din morți la învierea cea de obște.

Iar noi, în Biserică, ne înduhovnicim continuu, pregătindu-ne pentru învierea cea de obște. Pentru învierea în care ne vom umple de slava lui Dumnezeu. Pentru că toți vom învia, așa cum ne-a spus Domnul: „vine ceasul în care toți cei din morminte vor auzi glasul Lui [πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς Αὐτοῦ]" [In. 5, 28, BYZ], dar „vor ieși, cei care au făcut cele bune, întru învierea vieții [εἰς ἀνάστασιν ζωῆς], iar cei care au făcut cele rele, întru învierea judecății [εἰς ἀνάστασιν κρίσεως]" [In. 5, 29, BYZ]. Pentru că învierea spre viață e Îm-

---

[992] Începută la 13. 06 minute, în Miercurea Mare, pe 24 aprilie 2019. Soare, 17 grade.

părăția lui Dumnezeu cea veșnică, pe când învierea spre judecată și spre osândă este Iadul cel veșnic.

Sfântul Pavlos a numit transfigurarea trupurilor tuturor oamenilor, de la învierea cea de obște, drept îmbrăcare în nestricăciune [ἀφθαρσίαν] și nemurire [ἀθανασίαν] [I Cor. 15, 54, BYZ]. Pentru că toți cei înviați vor avea trupuri nestricăcioase și nemuritoare. Dar conținutul interior, ontologic, al persoanelor celor înviate va fi acela care a început în timpul vieții lor pământești și s-a potențat în sufletele oamenilor după moartea lor cea trupească. Cei păcătoși vor fi lipsiți de slava lui Dumnezeu, vor fi plini de întuneric și de urâțenie, pe când Sfinții Lui vor fi plini de frumusețea Lui cea veșnică, pentru că vor fi plini de slava lui Dumnezeu.

Iar oamenii vor învia la învierea cea de obște, la învierea universală, cea a tuturor oamenilor, pentru ca fiecare să fie judecat după faptele sale [Apoc. 20, 13, BYZ]. După faptele sale din viața aceasta, din această scurtă viață pământească. Și cine nu va fi aflat scris în cartea vieții, adică cine nu va avea nimic de-a face cu sfințenia lui Dumnezeu, „va fi aruncat întru lacul cel de foc [ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός]” [Apoc. 20, 15], adică în Iad.

Lac sau iaz de foc care este numit „moartea cea de-a doua [ὁ θάνατος ὁ δεύτερός]” [Apoc. 20, 14, BYZ]. Pentru că prima oară murim trupește. Dar Iadul este moartea cea de-a doua, pentru că nu există nicio bucurie în Iad, ci numai chin veșnic. Căci cei din Iad nu au o relație vie cu Dumnezeu, ci îi neagă în mod continuu valoarea ei îndumnezeitoare. Însă noi, oamenii, ne mântuim în Biserica lui Dumnezeu. Căci mântuirea este viața cea nouă, este viața cea dumnezeiască, care iradiază din trupul cel sfințit și

înviat al Domnului[993]. Din trupul Lui îndumnezeit, plin de slava Lui cea veșnică.

De aceea, mântuirea noastră nu este o realitate exterioară nouă, ci cu totul interioară, căci e slava lui Dumnezeu care se revarsă în sufletul nostru, din sufletul nostru se revarsă în trupul nostru și, prin el, în afara noastră, iradiindu-i pe oameni și lucrurile din jurul nostru. Căci „omul sfințește locul”, după cum spune proverbul, nu prin vreo lucrare pur umană, ci prin revărsarea harului lui Dumnezeu din el în lucrurile din jurul său. Și pentru ca să se reverse harul lui Dumnezeu din tine în casa ta și oriunde tu mergi și lucrezi, trebuie ca mai întâi să îl primești de la Dumnezeu în Biserica Sa. Căci trebuie să te faci purtător de har, pentru ca mai apoi să fii un dăruitor al harului Său oriunde te duci.

Așa cum dăruim un obiect sau un sfat, așa dăruim, în mod duhovnicesc, în mod tainic, și harul lui Dumnezeu. Pentru că, fiind în harul Său, orice spunem și facem e o împărtășire de har și altora. Iar Arhiereii și Preoții, într-un mod liturgic plenar, în Biserica slavei Sale, cer și primesc de la Dumnezeu slava Lui, pentru ca să sfințească materiile liturgice puse înainte și pentru ca să îi sfințească pe oameni.

Și astfel, participând la Slujbele Bisericii, și credincioșii se umplu de harul lui Dumnezeu, de slava Lui, și dăruie, prin tot ceea ce fac, harul Său, înțelepciunea Lui, bucuria Lui dăruită lor la Biserică.

De aceea, slava lui Dumnezeu primită în Biserică e purtată de cei credincioși în ființa lor pretutindeni. Pentru că ei trăiesc cu Dumnezeu și sunt cu El și orice rugăciune și vorbire evlavioasă a lor e spre

---

[993] Preotul Profesor Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. II, ed. a III-a, Ed. IBMBOR, București, 2003, p. 349.

zidirea oamenilor, e spre luminarea lor, e spre întoarcerea lor la Dumnezeu.

De aceea, iubiții mei, slujba de Paști am început-o afară, în fața Bisericii: pentru că întreaga lume trebuie să afle vestea fundamentală a Bisericii, aceea că Hristos a înviat din morți și că noi, prin El, vom învia mereu duhovnicește din moartea păcatului, dar, la învierea cea de obște, vom învia în mod deplin, ca ființe cu totul transfigurate de slava Lui. Pentru că învierea Lui e începutul învierii întregii umanități. Învierea Lui e omorârea morții noastre, pentru că El e viața noastră cea veșnică.

În troparul Învierii Domnului, prin sintagma „[cu] moartea pe moarte călcând [θανάτῳ θάνατον πατήσας]"[994], ni se explică în mod practic învierea Lui cea de a treia zi. Căci cu/ prin moartea Lui a călcat, a biruit, a învins moartea oamenilor. Moartea Lui ca om, fiind moartea Celui fără de păcat, a lui Dumnezeu întrupat, a fost o biruire a morții și a Iadului. Căci El nu a putut fi ținut în Iad, pentru că a intrat ca un biruitor în Iad și i-a scos de acolo pe Sfinții Lui.

De aceea, biruind moartea în umanitatea Sa, cât și Iadul prin coborârea Lui cu sufletul în Iad, „Hristos a înviat din morți [Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν]", a înviat dintre cei morți din Iad, cu de la Sine putere, ca Dumnezeu întrupat, „și celor din morminte viață dăruindu-le [καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος]"[995], și Sfinților celor morți de mult le-a dăruit viață veșnică. Căci „pogorându-Se la Iad Domnul, nu a înviat pe toți câți erau acolo, ci numai pe cei care au voit să creadă în El și sufletele Sfinților din veac,

---

[994] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Pen/Pascha.html.
[995] Ibidem.

ținute cu sila de Iad, le-a slobozit și a dăruit tuturor putința să se urce la ceruri”[996], adică în Împărăția Lui.

De aceea, când auzim spunându-se că Domnul „a golit Iadul” prin învierea Lui, trebuie să înțelegem că El l-a golit de Sfinții Lui și nu că „i-a băgat cu forța” pe toți oamenii în Paradis. Pentru că Dumnezeu nu forțează pe nimeni, nu silește pe nimeni să creadă în El, ci așteaptă acceptarea și conlucrarea noastră cu El.

În limba greacă a Scripturii, Πάσχα [Pasha] – de unde noi avem cuvântul *Paști* – este un cuvânt indeclinabil[997]. De aceea, formele lui de singular se formează cu ajutorul articolului antepus. În mod abuziv, s-a încercat producerea unor forme de plural în limba română, forme care au intrat, din păcate, în cărțile de cult. Însă ele nu apar și în limba greacă.

Spre exemplu, a 7-a cântare de la Laude, în Penticostarul românesc, arată astfel: „Paștile cele sfințite astăzi nouă s-a arătat. Paștile cele nouă și sfinte, Paștile cele de taină, Paștile cele preacinstite...”[998]. Însă pluralul fraudulos „Paștile” nu există în textul sursă, unde, peste tot, e forma de singular „Paști”: „Πάσχα ἱερὸν ἡμῖν σήμερον ἀναδέδεικται, Πάσχα καινόν, Ἅγιον, Πάσχα μυστικόν, Πάσχα πανσεβάσμιον, Πάσχα Χριστὸς ὁ λυτρωτής, Πάσχα ἄμωμον, Πάσχα μέγα, Πάσχα τῶν πιστῶν, Πάσχα, τὸ πύλας ἡμῖν τοῦ Παραδείσου ἀνοῖξαν, Πάσχα, πάντας ἁγιάζον πιστούς”[999].

În ediția BYZ a Noului Testament, Πάσχα are 27 de ocurențe, articolul antepus fiind la G., D. și Ac. Nu există nicio formă de plural a cuvântului. Pentru că

---

[996] Penticostar, ed. BOR 1973, p. 20.
[997] *Cf. Friberg Greek Lexicon*, 21.107, apud BW 10.
[998] Penticostar, ed. BOR 1973, p. 24.
[999] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Pen/Pascha.html.

forma „de plural” a lui Paști e o invenție românească neavenită. De aceea, în traducerile noastre, nu putem avea decât N. Paștiul, G. al Paștiului, D. Paștiului, Ac. de/ la Paști.

De aceea, iubiții mei, cu bucurie multă noi mărturisim învierea Domnului și ciocnim ouă roșii[1000], arătând prin ele că Hristosul nostru, Care astăzi a înviat, e Cel care a murit pentru noi! Că Hristos a pătimit și a murit pentru noi, pentru ca să învingă moartea noastră în umanitatea Lui.

Să ne bucurăm, așadar, de învierea Lui cea de a treia zi, cu evlavie și cu iubire frățească, ospătându-ne și bucurându-ne împreună! Căci masa de Paști e masa comuniunii, e masa iubirii creștine, e masa veseliei sfinte.

Bucurați-vă și vă veseliți întru Dumnezeul mântuirii noastre!

Bucurați-vă unii pe alții, prin cuvinte și cadouri frumoase, pentru ca nimeni să nu fie trist!

Și în zilele pascale, de până la Înălțarea Lui la cer, să ne umplem de bucuria facerii de bine, a rugăciunii și a iertării! Amin.

[1000] A se vedea:

https://doxologia.ro/vietile-sfintilor/sinaxar/sfanta-maria-magdalena-primul-ou-de-pasti.

Cuprins

85. Predică la Învierea Domnului [2019] (705-710)

BIBLIOTECA
Teologie pentru azi

1. *Acatistul Nunții* (35 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/01/acatistul-nuntii/

2. *Troparul, Condacul și Acatistul Fericitului Serafim Rose al Platinei* (20 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/01/troparulcondacul-si-acatistul-fericitului-serafim-rose-al-platinei/

3. *Lumea postmodernă și depersonalizarea omului* (335 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/01/lumea-postmoderna-si-depersonalizarea-omului/

4. *Viața lui Adam și a Evei* (27 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/03/viata-lui-adam-si-a-evei/

5. *Teologia îndumnezeirii* (202 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/03/teologia-indumnezeirii/

6. *Twitter pentru azi (vol. 1)* (32 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/04/twitter-pentru-azi-vol-1-2009/

7. *Bucuria comuniunii (vol. 1)* (280 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/06/bucuria-comuniunii-vol-1/

8. *Pelerina Egeria și Cultul ortodox* (60 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/07/pelerina-egeria-si-cultul-ortodox/

9. *Biblia Satanică* (157 pagini), ca text auxiliar al cărții: *Lumea postmodernă și depersonalizarea omului.*
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/12/biblia-satanica-editie-exclusiv-online-ro/

10. *Traduceri patristice (vol. 1)* (73 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/19/traduceri-patristice-vol-1-2009/

11. *Bucuria comuniunii (vol. 2)* (309 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/26/bucuria-comuniunii-vol-2/

12. *Fragmentarium (vol. 1)* (126 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/26/fragmentarium-vol-1/

13. *Nichita Stănescu. Fenomenul limbii poezești* (disertație de master) (155 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/26/nichita-stanescu-fenomenul-limbii-poezesti/

14. Sfântul Sfințit Mucenic Irineu al Lyonului, *Contra ereziilor (vol. 1)* (341 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/03/sfantul-sfintit-mucenic-irineu-al-lyonului-contra-ereziilor-vol-1/

15. *Bucuria comuniunii (vol. 3)* (248 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/07/bucuria-comuniunii-vol-3/

16. *Teologia vederii lui Dumnezeu* (252 pagini): introducere la teza doctorală:

https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/18/teologia-vederii-lui-dumnezeu/

17. *Vederea lui Dumnezeu în teologia Sfântului Simeon Noul Teolog* (teză doctorală) (287 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/18/vederea-lui-dumnezeu-in-teologia-sfantului-simeon-noul-teolog/

18. Sfântul Sfințit Mucenic Irineu al Lyonului, *Contra ereziilor (vol. 2)* (457 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/23/sfantul-sfintit-mucenic-irineu-al-lyonului-contra-ereziilor-vol-2/

19. *Bucuria comuniunii (vol. 4)* (449 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2009/12/12/bucuria-comuniunii-vol-4/

20. *Bucuria comuniunii (vol. 5)* (366 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/01/02/bucuria-comuniunii-vol-5/

21. *Fragmentarium (vol. 2)* (270 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/01/13/fragmentarium-vol-2/

22. *Cuvinte cu amândouă mâinile* (82 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/01/21/cuvinte-cu-amandoua-mainile-2010/

23. *Bucuria comuniunii (vol. 6)* (144 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/02/11/bucuria-comuniunii-vol-6/

24. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 1)* (377 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/03/03/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-1/

25. *Antim Ivireanul: avangarda literară a Paradisului. Viața și Opera (teză doctorală)* (561 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/03/10/antim-ivireanul-avangarda-literara-a-paradisului-viata-si-opera-2010/

26. *Aspecte dogmatice ale imnologiei ortodoxe. Săptămâna Patimilor și Săptămâna Luminată* (teză de licență) (212 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/03/23/saptamana-patimilor-si-saptamana-luminata-teza-de-licenta-2010/

27. *Bucuria comuniunii (vol. 7)* (315 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/04/01/bucuria-comuniunii-vol-7/

28. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 2)* (128 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/04/12/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-2/

29. *Bucuria comuniunii (vol. 8)* (382 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/04/29/bucuria-comuniunii-vol-8/

30. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 3)* (191 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/06/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-3/

31. *Epilog la lumea veche (I. 1)* (506 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/14/epilog-la-lumea-veche-i-1/

32. *Twitter pentru azi (vol. 2)* (35 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/25/twitter-pentru-azi-vol-2-2010/

33. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 4)* (388 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/30/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-4/

34. *Epilog la lumea veche (I. 2)* (378 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/04/epilog-la-lumea-veche-i-2/

35. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 5)* (175 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/06/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-5/

36. *Teologia mântuirii la Sfântul Marcu Ascetul* (disertație de master) (154 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/09/teologia-mantuirii-la-sfantul-marcu-ascetul-2010/

37. *Bucuria comuniunii (vol. 9)* (188 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/20/bucuria-comuniunii-vol-9/

38. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 6)* (130 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/27/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-6/

39. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 7)* (76 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/30/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-7/

40. Sfântul Epifanie al Salaminei, *Despre măsuri și greutăți și numere și alte lucruri care sunt în Dumnezeieștile Scripturi* (100 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/07/16/sfantul-epifanie-al-salaminei-despre-masuri-si-greutati-2010/

41. PS. Acad. Melchisedec Ștefănescu, *Viața și Scrierile lui Grigorie Țamblac* (adaptare a textului ed. din 1884) (138 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/08/21/ps-acad-melchisedec-stefanescu-viata-si-scrierile-lui-grigorie-tamblac-versiune-adaptata2010/

42. Sfântul Sfințit Mucenic Antim Ivireanul, *Sfătuiri creștine-politice* (text adaptat) (33 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/08/29/sfantul-antim-ivireanul-sfatuiri-crestine-politice-2010/

43. Sfântul Varlaam al Moldovei, *Răspunsul împotriva Catehismului calvin* (text adaptat) (52 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/09/22/sfantul-varlaam-al-moldovei-raspunsul-impotriva-catehismului-calvin-2010/

44. *Traduceri patristice (vol. 2)* (347 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/10/06/traduceri-patristice-vol-2/

45. PS Damaschin Dascălul, *Învățături pentru șapte Taine* (text transliterat și adaptat) (27 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/10/26/ps-damaschin-dascalul-invataturi-pentru-sapte-taine-2010/

46. Dorin Streinu, *Opere alese, vol. I, Despre mine însumi (Jurnal de scriitor. Fragmente)* (526 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/12/12/dorin-streinu-opere-alese-vol-i-2010/

47. *Traduceri patristice (vol. 3)* (288 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/02/traduceri-patristice-vol-3/

48. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 2)* (160 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/07/dorin-streinu-opere-alese-vol-2/

49. *Epilog la lumea veche (I. 3)* (256 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/08/epilog-la-lumea-veche-i-3/

50. *Studii de Teologie Dogmatică Ortodoxă (vol. 1)* (237 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/31/studii-de-teologie-dogmatica-ortodoxa-vol-1/

51. *Cuvintele duhovnicești (vol. 1)* (390 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/02/12/cuvintele-duhovnicesti-vol-1/

52. *Bucuria vine de departe* (carte dialogică cu Prof. Otilia Kloos) (55 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/03/21/bucuria-vine-de-departe-2011/

53. *Cuvintele duhovnicești (vol. 2)* (558 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/03/26/cuvintele-duhovnicesti-vol-2/

54. *A vedea și a fi văzut (vol. 1)* (460 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/04/16/a-vedea-si-a-fi-vazut-vol-1/

55. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 8)* (549 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/06/06/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-8/

56. *Praedicationes (vol. 1)* (199 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/06/20/praedicationes-vol-1/

57. *Twitter pentru azi (vol. 3)* (26 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/07/31/twitter-pentru-azi-vol-3/

58. *Evanghelia după Matei* (112 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/08/11/evanghelia-dupa-matei/

59. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 3)* (214 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/10/30/dorin-streinu-opere-alese-vol-3/

60. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 4)* (129 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/11/05/dorin-streinu-opere-alese-vol-4/

61. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 5)* (283 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/11/21/dorin-streinu-opere-alese-vol-5/

62. *Studii de poezie pașoptistă* (82 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/11/28/studii-de-poezie-pasoptista-2011/

63. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 9)* (225 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/12/16/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-9/

64. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 6)* (209 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/01/14/dorin-streinu-opere-alese-vol-6/

65. *Statistici. Concluzii. Sublinieri. Lucruri văzute de-aproape* (121 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/02/18/statistici-concluzii-sublinieri-lucruri-vazute-de-aproape/

66. *Predicile din Săptămâna Mare* (25 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/04/13/predicile-din-saptamana-mare/

67. *Despre omul Împărăției* (190 pagini). Este al 10-lea volum și ultimul al *Operelor complete* ale Fericitului Ilie văzătorul de Dumnezeu.
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/05/29/despre-omul-imparatiei/

68. *Țiganiada: tradiție și inovație. Aventura scriiturii și canonul literar românesc* (111 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/07/19/tiganiada-traditie-si-inovatie/

69. *Praedicationes (vol. 2)* (253 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/08/07/praedicationes-vol-2/

70. *Twitter pentru azi (vol. 4)* (30 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/10/10/twitter-pentru-azi-vol-4/

71. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 1)* (251 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/11/21/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-1/

72. *Praedicationes (vol. 3)* (337 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/12/10/praedicationes-vol-3/

73. *Epilog la lumea veche (I. 4)* (247 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/12/22/epilog-la-lumea-veche-i-4/

74. *Praedicationes (vol. 4)* (352 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/01/09/praedicationes-vol-4/

75. *Praedicationes (vol. 5)* (366 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/01/27/praedicationes-vol-5/

76. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 2)* (261 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/03/07/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-2/

77. *Praedicationes (vol. 6)* (308 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/03/29/praedicationes-vol-6/

78. *Creatori de limbă și de viziune poetică în literatura română (vol. 1)* (228 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/06/15/creatori-de-limba-si-de-viziune-poetica-in-literatura-romana-vol-1/

79. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 3)* (308 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2013/07/31/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-3/

80. *Bucuria comuniunii (vol. 10)* (356 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2013/09/21/bucuria-comuniunii-vol-10/

81. Dorin Streinu, *Opere alese* (vol. 7) (241 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2013/09/23/dorin-streinu-opere-alese-vol-7/

82. *Vorbiri de Facebook (vol. 1)* (508 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2013/10/20/vorbiri-de-facebook-vol-1/

83. *Epilog la lumea veche I. 1 (ediția a doua)* (862 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/01/11/epilog-la-lumea-veche-i-1-editia-a-doua/

84. *Praedicationes (vol. 7)* (619 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/01/16/praedicationes-vol-7/

85. *Bucuria comuniunii (vol. 11)* (361 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/01/31/bucuria-comuniunii-vol-11/

86. *Atenție teologică* (216 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/03/04/atentie-teologica/

87. *Interviuri de conștiință [vol. 1]* (367 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/04/21/interviuri-de-constiinta-vol-1/

88. *Twitter pentru azi (vol. 5)* (59 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/05/21/twitter-pentru-azi-vol-5/

89. *Vezi ceea ce ești (vol. 1)* (80 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/05/24/vezi-ceea-ce-esti-vol-1/

90. *Fragmentarium (vol. 3)* (388 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/05/26/fragmentarium-vol-3/

91. *Vezi ceea ce ești (vol. 2)* (94 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/02/vezi-ceea-ce-esti-vol-2/

92. *Trei poeți și-un început de secol* (280 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/13/trei-poeti-si-un-inceput-de-secol/

93. *Vezi ceea ce ești (vol. 3)* (99 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/20/vezi-ceea-ce-esti-vol-3/

94. *Studii de Teologie Dogmatică Ortodoxă (vol. 2)* (305 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/25/studii-de-teologie-dogmatica-ortodoxa-vol-2/

95. *Studii literare (vol. 1)* (447 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/29/studii-literare-vol-1/

96. *Vezi ceea ce ești (vol. 4)* (101 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/07/05/vezi-ceea-ce-esti-vol-4/

97. *Traduceri patristice (vol. 4)* (427 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/07/10/traduceri-patristice-vol-4/

98. *Praedicationes (vol. 8)* (510 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/08/15/praedicationes-vol-8/

99. *The Sight of God in the Theology of Saint Symeon the New Theologian* (first book in english; my doctoral thesis) (499 pages)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/09/15/the-sight-of-god-in-the-theology-of-saint-symeon-the-new-theologian/

100. *Vorbiri de Facebook (vol. 2)* (393 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/07/vorbiri-de-facebook-vol-2/

101. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 4)* (441 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/20/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-4/

102. *Mâncăruri românești cu gust* (27 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/27/mancaruri-romanesti-cu-gust/

103. *Acatistul Sfinților pomeniți pe 31 octombrie* (27 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/29/acatistul-sfintilor-pomeniti-pe-31-octombrie/

104. *Studiu despre Viața Sfântului Macarie Romanul* (68 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/31/studiu-despre-viata-sfantului-macarie-romanul/

105. *Fragmentarium [vol. 4]* (502 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/11/29/fragmentarium-vol-4/

106. *Luceafărul. Comentariu literar* (156 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/12/18/luceafarul-comentariu-literar/

107. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 8)* (216 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/12/30/dorin-streinu-opere-alese-vol-8/

108. *Creatori de limbă și de viziune poetică [vol. 2. 1]* (283 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/08/creatori-de-limba-si-de-viziune-poetica-vol-2-1/

109. Pr. Prof. Acad. Dr. Dumitru Popescu, *Dumnezeu e viu și prezent în lume prin slava Sa* (132 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/15/dumnezeu-e-viu-si-prezent-in-lume-prin-slava-sa/

110. Sfântul Apostol Pavel, *Epistola către Efeseni* (26 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/20/epistola-catre-efeseni/

111. *Cartea Sfântului Profet Ionas* (13 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/21/cartea-sfantului-profet-ionas/

112. *Cele 3 Epistole catolice ale Sfântului Apostol Ioannis* (25 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/23/cele-3-epistole-catolice-ale-sfantului-apostol-ioannis/

113. *Epistola catolică a Sfântului Apostol Iacovos, fratele Domnului* (20 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/30/epistola-catolica-a-sfantului-apostol-iacovos-fratele-domnului/

114. *Cartea Sfântului Profet Ioil* (17 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/04/cartea-sfantului-profet-ioil/

115. *Cărțile Sfinților Profeți Avdiu și Angheos* (16 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/10/cartile-sfintilor-profeti-avdiu-si-angheos/

116. *Epistola către Filippeni a Sfântului Apostol Pavlos* (19 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/13/epistola-catre-filippeni-a-sfantului-apostol-pavlos/

117. *Cântarea Cântărilor* (40 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/18/cantarea-cantarilor/

118. *Evanghelia după Marcos* (130 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/03/22/evanghelia-dupa-marcos/

119. *Epilog la lumea veche I. 2 (ediția a doua)* (952 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/05/16/epilog-la-lumea-veche-i-2-editia-a-doua/

120. *Teologia Dogmatică Ortodoxă (vol. 1)* (397 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/06/12/teologia-dogmatica-ortodoxa-vol-1/

121. *Praedicationes (vol. 9)* (675 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/06/29/praedicationes-vol-9/

122. *Creatori de limbă și de viziune poetică [vol. 2. 2]* (303 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/07/07/creatori-de-limba-si-de-viziune-poetica-vol-2-2/

123. *Cartea Sfântului Profet Naum* (14 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/09/09/cartea-sfantului-profet-naum/

124. *Epistola către Galatei* (25 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/10/10/epistola-catre-galatei/

125. *Cartea Sfântului Profet Amvacum* (14 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/10/21/cartea-sfantului-profet-amvacum/

126. *Epistola către Colossei* (20 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/11/08/epistola-catre-colossei/

127. *Eminescu: între modernitate și tradiție. Importanța tradiției literare și spirituale românești pentru viziunea romantică eminesciană* (teză post-doctorală) (884 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/11/16/eminescu-intre-modernitate-si-traditie/

128. *Traduceri patristice (vol. 5)* (455 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/12/06/traduceri-patristice-vol-5/

129. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 5)* (289 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2016/01/12/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-5/

130. *Praedicationes (vol. 10)* (627 de pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2016/01/23/praedicationes-vol-10/

131. *Twitter pentru azi (vol. 6)* (100 de pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2016/03/22/twitter-pentru-azi-vol-6/

132. *Vorbiri de Facebook (vol. 3)* (190 de pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2016/03/22/vorbiri-de-facebook-vol-3/

133. *Evanghelia după Ioannis* (129 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/05/10/evanghelia-dupa-ioannis/

134. *Cartea Sfântului Profet Sofonias* (32 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/05/10/cartea-sfantului-profet-sofonias/

135. *11 elegii (comentariu literar)* (157 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/06/15/11-elegii-comentariu-literar/

136. *Epistola întâia către Timoteos* (41 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/06/15/epistola-intaia-catre-timoteos/

137. *Epistola a doua către Timoteos* (37 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/06/15/epistola-a-doua-catre-timoteos/

138. *Despre nimic* (conferință online) (54 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/07/27/despre-nimic-conferinta-online/

139. *Cântările* (57 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/08/12/cantarile/

140. Sfântul Sfințit Mucenic Antim Ivireanul, *Didahiile* (prima ediție actualizată) (350 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2016/08/25/sfantul-sfintit-mucenic-antim-ivireanul-didahiile-prima-editie-actualizata/

141. *Praedicationes (vol. 11)* (698 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/10/19/praedicationes-vol-11/

142. *Parimiele lui Salomon* (117 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/10/29/parimiele-lui-salomon/

143. *Studii literare* (vol. 2) (162 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/05/studii-literare-vol-2/

144. *Epilog la lumea veche*, vol. I. 5. Emil Botta (239 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/21/epilog-la-lumea-veche-vol-i-5-emil-botta/

145. Sfântul Împărat Salomon, *Ecclisiastis* (59 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/23/ecclisiastis/

146. *Mântuirea este eclesială* (conferință online) (54 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/12/19/mantuirea-este-eclesiala-conferinta-online/

147. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 9)* (270 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/01/20/dorin-streinu-opere-alese-vol-9/

148. *Praedicationes (vol. 12)* (571 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/02/11/praedicationes-vol-12/

149. *Psalmii* (ediția LXX) (329 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/03/04/psalmii-editia-lxx/

150. *Psalmii liturgici* (299 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/03/05/psalmii-liturgici/

151. *Epilog la lumea veche (vol. I. 6). Nichita Stănescu* (759 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/06/01/epilog-la-lumea-veche-vol-i-6-nichita-stanescu/

152. *Praedicationes (vol. 13)* (530 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/07/10/praedicationes-vol-13/.

153. *Twitter pentru azi (vol. 7)* (254 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/08/30/twitter-pentru-azi-vol-7/.

154. *Epilog la lumea veche,* vol. I. 3 (ediția a doua) (699 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/10/02/epilog-la-lumea-veche-vol-i-3-editia-a-doua/.

155. *Cartea Sfântului Profet Iov* (144 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/10/03/cartea-sfantului-profet-iov/.

156. *Studii literare* (vol. 3) (157 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2017/10/23/studii-literare-vol-3/.

157. *Maturizarea poeziei* (173 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/11/05/maturizarea-poeziei/.

158. *Înțelepciunea lui Salomon* (86 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/12/16/intelepciunea-lui-salomon/.

159. *Viețile Sfinților (vol. I)* (461 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/03/16/vietile-sfintilor-vol-i/

160. *Vorbiri de Facebook (vol. 4)* (337 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/03/22/vorbiri-de-facebook-vol-4/

161. *Praedicationes (vol. 14)* (658 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/05/02/praedicationes-vol-14/

162. *Întrebări și răspunsuri teologice (vol. 1)* (319 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/06/18/intrebari-si-raspunsuri-teologice-vol-1/

163. *Studii literare (vol. 4)* (326 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/07/01/studii-literare-vol-4/

164. *Înțelepciunea lui Sirah* (192 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/10/04/intelepciunea-lui-sirah/

165. *Înțelepciunea lui Sirah (ediția liturgică)* (151 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/12/08/intelepciunea-lui-sirah-editia-liturgica/

166. *În ajutorul tău* (151 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/12/10/in-ajutorul-tau/

167. *Twitter pentru azi (vol. 8)* (127 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/12/16/twitter-pentru-azi-vol-8/

168. *Studii literare (vol. 5)* (184 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/12/16/studii-literare-vol-5/

169. *Psalmii lui Salomon (ediția științifică)* (71 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/01/20/psalmii-lui-salomon-editia-stiintifica/

170. *Psalmii lui Salomon (ediția liturgică)* (62 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/01/22/psalmii-lui-salomon-editia-liturgica/

171. *Studii literare (vol. 6)* (105 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/03/21/studii-literare-vol-6/

172. *Evanghelia după Lucas* (173 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/04/11/evanghelia-dupa-lucas/

173. *Evanghelia după Lucas (ediția liturgică)* (133 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/05/22/evanghelia-dupa-lucas-editia-liturgica/

174. *Epistola către Evrei* (69 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/05/24/epistola-catre-evrei/

175. *Cartea Sfântului Profet Osie* (59 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/05/27/cartea-sfantului-profet-osie/

176. *Vorbiri de Facebook (vol. 5)* (423 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/05/29/vorbiri-de-facebook-vol-5/

177. *Cartea Sfântului Profet Amos* (49 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/06/05/cartea-sfantului-profet-amos/

178. *Geneza creștină în opera lui Eminescu* (157 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/06/15/geneza-crestina-in-opera-lui-eminescu/

179. *Cartea Sfântului Profet Miheas* (45 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/07/02/cartea-sfantului-profet-miheas/

Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș